

Sürgün Yazıları

Doğan Özgüden

Cilt IV

SÜRGÜN YAZILARI
Cilt IV

2020-2021

Doğan Özgüden

Kapak tasarımı ve sayfa düzeni:
İnci TUĞSAVUL-ÖZGÜDEN
©Fondation Info-Türk

Avrupa 1. Baskısı – 2021

D/2021/2198/88

INFO-TÜRK
Rue de Pavie 53 - 1000 Bruxelles
Tel: 32-2-215 35 76

<https://www.info-turk.be>
<https://www.facebook.com/fondation.info.turk>
fondation@info-turk.be

Impression: Identic
ISBN 978-2-9601014-8-5

SUNUŞ

Sürgün Yazıları'nın elinizdeki 4. cildinin yayını tam da 1971 yılındaki 12 Mart darbesinin ardından başlayan sürgünümüzün 50. yıldönümüne denk geliyor.

Evet, bundan tam da 50 yıl önce, Türkiye’de demokrasi, sosyalizm ve barış mücadelesinin önde gelen seslerinden biri olan aylık *Ant Dergisi*'nin darbeyi izleyen iki sayısında cuntacıların ve kurdukları sözümlerine ona “reform” hükümetinin aslında ABD emperyalizminin ve onun Türkiye’deki işbirlikçisi tekelci sermayenin uşağı olduğunu belgelerle ortaya koymuştuk.

Bu nedenledir ki, sıkıyönetim ilan edilir edilmez *Ant Dergisi* kapatılmış, işyerimiz ve evimiz basılmış, o zamana kadar hakkımızda açılmış davalara yenileri eklenerek radyolarda ve medyada yayınlanan sıkıyönetim bildirimleri ve duvar afişleriyle aranmaya başlamıştık.

Militarizme karşı yaptığımız yayınlardan dolayı yıllardır sürekli tehdidi altında bulunduğumuz askeriyeye teslim olup kim vurdu ya gitmektense cuntaya karşı uluslararası kamuoyunda yürütülecek mücadeleye katkıda bulunmak üzere ülkemizi terketmek zorunda kalmıştık.

Yarım yüzyıldır sürgündeyiz... 12 Mart cuntacılarından sonra, 80’li yıllarda 12 Eylül cuntacılarının da hedefi olup Türk vatandaşlığından çıkartıldık, yeni yüzyılın başlarında demokrasi takıyyesiyle iktidara gelip 18 yıldır ülkemizde islamo-faşist bir rejim kuran Recep Tayyip Erdoğan diktasının da hedeflerinden biri olmaya devam ediyoruz.

Onun iktidarı döneminde en güvendiği büyükelçilerin ve onun hizmetindeki medyanın provokasyonlarıyla hakkımızda linç kampanyası açıldığı gibi, günümüzde akademik araştırma kurumu kisvesi altındaki besleme kurumların provokatif yayınlarıyla da hedef gösteriliyoruz.

Ne Türkiye’deki, ne de yurt dışındaki baskı ve tehditler hayatta olduğumuz sürece bizi asla susturamayacaktır.

Sürgüne çıkar çıkmaz 12 Mart cuntasına karşı *Demokratik Direniş* örgütüyle başlattığımız mücadeleyi 80’li yıllarda 12 Eylül cuntasına karşı *Demokrasi İçin Birlik* örgütüyle yürüttüğümüz gibi, 1974’te kurduğumuz *İnfo-Türk* ile dünya kamuoyunu Türkiye’deki insan hakları ihlalleri konusunda kesintisiz bilgilendirmeye devam ediyoruz.

Kurucuları olduğumuz *Güneş Atölyeleri* de dinamik bir ekiple Avrupa’nın başkentinde emekçilere, dünyanın dört bir yanından gelmiş sürgünlere eğitim, yaratıcı çalışma ve sosyal haklar konusunda hizmet vermeye devam ediyor.

Türkiye’deki mücadelelerimizin anılarını on yıl önce yayınlanan “*Vatansız*” *Gazeteci* adlı kitabımın birinci cildinde, sürgündeki mücadelelerimizin anılarını da onun hemen ardından yayınlanan ikinci ciltte ayrıntılı olarak paylaşmışım.

Gerek sürgündeki yazılarımı, gerekse sürgündeki mücadelemizle ilgili olarak yayınlanmış yazıları, yapılmış olan röportajları *Sürgün Yazıları* adlı kitaplarımla paylaşmaya devam ediyorum.

Sürgün Yazıları’nın sürgünümüzün 50. yıldönümünde yayınlanmakta olan dördüncü cildi de *Artıgerçek*’teki son yazılarımdan ve daha önceki yıllarda başka gazete ve dergilerde çıkmış olan yazılarımdan ya da bizimle yapılmış röportajlardan oluşuyor.

Sürgündeki 50 yıllık mücadelemizin tüm yazılı, görsel ve işitsel belgeleri Amsterdam’daki *Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü (IISG)*’nin araştırmacıların incelemelerine açık bulunuyor.

Ayrıca, sürgünde çeşitli dillerde yaptığımız tüm süreli yayınların, kitap ve broşürlerin, “*Vatansız*” *Gazeteci* ve *Sürgün Yazıları* da dahil, pdf’lerine *İnfo-Türk* sitesinden ulaşılabilir.

Ömrümüz vefa ederse bittabi yazmaya ve mücadeleye devam edeceğiz. Pes etmek yok.

3. cildin sunuş yazısında İnci’nin dediği gibi, *Sürgün Yazıları*’nın 5. Cildi için randevu 12 Mart darbesinin 51. yıldönümü olan 2022 Mart’ına...

Doğan Özgüden

**Artı Gerçek'te
yayınlanan yazılar**

2020 – 2021

**Bu yazıların 2017-2020 yıllarını
kapsayan bölümü
Sürgün Yazıları'nın 2 ve 3. ciltlerindedir**

Maskeler yırtan Can Yücel'in anısına...

13 Ağustos 2020

Artıgerçek'e haftalık yazımı yazmak üzere bilgisayarın karşısına geçmişim ki ekranın sağ tarafında kendiliğinden açılan enformasyon sayfasına Mart ortalarından beri günlük yaşam ritmimizi allak bullak eden maske dayatmasının daha sertleştirilmiş yeni versiyonu düştü.

Avrupa'nın başkentinde 100 bin kişi başına günlük yeni vaka sayısı 50'yi aştığı için Brüksel Bölge Hükümeti 12 Ağustos sabahının 7'sinden itibaren sadece kapalı alışveriş yerlerinde ya da toplu hizmet veren merkezlerde değil, sokaklar, meydanlar, parklar da dahil her yerde 12 yaş ve üstü herkesin maskesiz dolaşmasını kesinlikle yasaklıyordu.

Bu yasaklama tam da geçtiğimiz cumartesi günü cehennemî yaz sıcaklığında bazı gençlerin *Blankenberge* sahilinde olay çıkartarak polisle çatışması üzerine, aşırı sağcı Flaman partisi VB'nin tahrikiyle özellikle Brüksel'deki yabancı kökenlilere karşı daha sert polisiye tedbirler alınmasının parlamentoda ciddi ciddi tartışıldığı bir döneme de denk geliyor.

Beş aya yakındır salgın nedeniyle maske takma zorunluğu da dahil uygulanan özgürlük sınırlayıcı önlemlere karşı dünyanın dört bir yanında, örneğin Almanya, Fransa, İngiltere, ABD gibi ülkelerin metropollerinde polisle çatışmaya varan kitlesel protesto eylemleri yapılırken *Blankenberge*'deki mevzii bir taşkınlık bahane edilerek yabancı düşmanlığının yeniden körüklenmesi aslında Belçika'yı yöneten

politikacıların eyyamcılığını bir kez daha gün ışığına çıkarıyor.

Korona maskelerinin ardına değil, riyakârlık maskelerinin ardına gizlenerek, geçici bir hükümetin kurulduğu 21 Aralık 2018 tarihinden beri tam 600 gündür sürdürülen bir eyyamcılık bu...

26 Mayıs 2019'da yapılan seçimlerden sonra Flaman bölgesinde aşırı sağcı parti *Felemenk Çıkarı (VB)*'nin, Valon bölgesinde radikal sol *Belçika İşçi Partisi (PTB)*'nin oylarını büyük ölçüde artırarak parlamento aritmetiğini altüst etmesinden bu yana da Meclis'te gerekli koalisyon çoğunluğunu bir türlü sağlayamayan geleneksel partiler, Korona belasının ülke ekonomisini çöküşe sürüklemesinden sonra da bir araya gelip kalıcı bir hükümet kurma yerine, tüm yükü Sophie Wilmès'in başbakanlığındaki geçici hükümetin sırtına yıkıp eyyamcı maskelerini takarak seyirci locasına çekildiler.

Beş aylık Korona krizi sırasında bu azınlık hükümetinin salgınla mücadele konusunda uzmanların önerdiği önlemleri tam anlamıyla uygulamaması yüzünden yaz sıcağında ikinci felaket dalgasının Belçika'yı vurması karşısında kamuoyunun da baskısıyla Kral nihayet Flaman bölgesinin birinci partisi N-VA'nın ve Valon bölgesinin birinci partisi Sosyalist Parti (SP)'nin liderlerini ne yapıp edip Meclis'te çoğunluk desteğinde kalıcı bir hükümet kurmakla görevlendirdi.

Şimdi Belçika'da vatandaş Korona'ya karşı tam korunmak için her yerde sürekli maske takmak zorunda bırakılırken, başta N-VA ve SP olmak üzere tüm geleneksel partiler aylardır suratlarında taşıdıkları eyyamcılık maskelerini aralayıp bugüne kadar tükürdüklerini yalamaya başladılar.

Bu konuda şampiyonluk hiç kuşkusuz iki yıldır "N-VA ile hiçbir kayıt ve şart altında masaya oturmam, koalisyona girmem" diye şişim şişim şişinerek "ilkeli politikacı" şovu yapagelen SP lideri *Paul Magnette*'e ait... Kendisi yarın N-VA lideri Bart De Wever'le birlikte kurmayı tasarladıkları hükümete katılmasını sağlamak için yıllardır "N-VA ile

asla...” diye dayatan Yeşiller partisi ECOLO’nun lideri *Jean-Marc Nollet*’yi ikna etmeye çalışacak.

*

Sadece Belçika mı?

Buradaki SP’nin Sosyalist Enternasyonal’deki kardeş örgütü CHP’nin Türkiye’de eyyamcılık maskesini takıp çıkarma konusundaki yüksek performansı üzerine üç yıldan beri *Artıgerçek*’te o denli çok şey yazıldı ki...

Bugün tüm haber sitelerinde yayınlanan dehşet verici haber... 17 Haziran 1980’de CHP Nevşehir İl Başkanı Avukat *Mehmet Zeki Tekiner*’i iki tetikçiye katletmiş olan *Ömer Ay* adındaki ülkücü, CHP’nin “Millet müttefiki” İYİP’nin 5 Temmuz 2020’deki Nevşehir il kongresinde il başkanlığına seçiliyor ve bu seçim kongrede hazır bulunan CHP delegasyonu tarafından alkışlanıyor.

İl gezilerinin startını 5 Ağustos 2020’de Nevşehir’den veren CHP’nin “Millet müttefiki” *Meral Akşener* de, partililere yaptığı konuşmada “O benim Ömer ağabeyimdir” diyerek CHP’li il başkanını öldürmüş bulunan kişiyi övüyor.

Bunu da okuduktan sonra 21 yıl önce, 12 Ağustos 1999’da Datça’da yaşama veda eden sevgili *Can Yücel*’i düşündüm.

60’lı yılların ikinci yarısı... *Ant Dergisi*’nde her hafta yazdığı fıkralarda o ince zekâsıyla politikacıların eyyamcı maskelerini param parça ederdi... Sadece AP iktidarının değil, “Ortanın Solu” donuna büründükten sonra “En büyük rakibimiz TİP’tir” diye işçi sınıfının partisine karşı savaş açan CHP’nin de ipliğini pazara çıkartırdı.

Can Yücel’i önce 40’lı yıllarda ismen, sonra da 50’li yıllarda şahsen tanımıştım.

1946 yılında orta kısmında okumağa başladığım Ankara Atatürk Lisesi’nin kapısından ilk girişimde sağ tarafta büyük bir iftihar tablosu vardı. Tablonun en tepesinde de *Hasan Ali Yücel*’in oğlu olduğunu sonradan öğreneceğim *Can Yücel*’in bir fotoğrafı...

Duygulanmıştım... Çünkü Yücel soyadı daha o yaşta be-

nim yaşamımda önemli bir yer tutuyordu... Anadolu bozkırındaki ara istasyonlarda demiryolcu babam okuma yazma ve kerrat cetvelini bana küçük yaşta öğrettiği için daha altı yaşındayken yakın köydeki ilkokulda doğrudan ikinci sınıfa kaydedilmiştim.

Ankara'da ortaokula kaydolacağım 1946'da henüz 11 yaşımı dahi doldurmamış olduğum için kaydım yapılmadan kapıdan geri çevrilmiştim.

Bunun üzerine son derece öfkelenen demiryolcu babam beni de yanında sürükleyerek doğrudan Milli Eğitim Bakanı *Hasan Ali Yücel*'in makamına çıkmıştı. Benim "beş sınıf tek odada" başlayan kayıt serüvenimi anlatmış, duyulanan Yücel de babama hak vererek "Ben emir veriyorum. Yarın okula tekrar gidin, kaydı yapılınsın" demişti.

İşte o iftihar listesindeki *Can Yücel* o saygı ve sevgi duyduğum büyük insanın oğluydu... Ne ki, bu olaydan kısa bir süre sonra özellikle köy enstitüleri konusunda sağdan gelen baskılara boyun eğen CHP iktidarı Yücel'i bakanlıktan uzaklaştırıp yerine ırkçıların adamı aşırı sağcı *Reşat Şemsettin Siner*'i getirecekti.

Can'la Ankara'da şahsen hiç karşılaşmadık, ama yıllarca sonra İzmir'de kendisiyle tanışacak, dost olacaktım. Çalışmakta olduğum İzmir'in tek muhalif gazetesi *Sabah Postası*'nda genellikle siyasi haberlerin redaksiyonundan sorumluydum.

Siyasal haberlerden bunaldığım bir gündü. Aynı zamanda yüksek iktisat öğrenimi görmekte olduğum okulda *Attila İlhan* ile *Can Yücel*'in adlarının da anons edildiği bir edebiyat günü düzenlenmişti. İzlemekle beni görevlendirdiler. Ömrümde ilk ve de son kez bir edebiyat eleştirmeni olarak ön sıralardan birine yerleştim.

Attila İlhan kitaplarından seçmeler okuyarak herkesi büyülemişti ki, salonun giriş kapısında büyük bir gürültü koptu. O iftihar listesinin tepesinde resmini gördüğüm kepçe kulaklı delikanlıyla ilgisi olmayan birisi elinde içki şişesiyle yalpalayarak içeri girdi. Herkes şaşkınlık içerisindeydi. Can

kürsüye çıktı ve görünüşüne hiç uymayan bir ciddiyetle çevirilerinden ve kendi yazdıklarından birşeyler okudu. Ve yoğun alkışlar arasında yine yalpalayarak kürsüden indi, öndeki bir sıraya yerleşti.

Eleştiri olarak neler yazdığımı tam anımsamıyorum. Ancak birkaç gün sonra karşılaştığımda *Attila İlhan* da, *Can Yücel* de eleştiriden son derece memnundu ve İzmir'in iyi bir sanat eleştirmeni kazandığını söylüyorlardı.

Daha sonraki yıllarda *Attila İlhan* İzmir'de muhalefete geçen *Demokrat İzmir* gazetesinde çalışmaya başlayınca, ikimiz de Karşıyaka'da oturduğumuz için gece gazeteleri bağladıktan sonra vapurla körfezi geçerken uzun uzun söyleşirdik. Aramızdaki yaş farkına rağmen mecburi askerlik hizmetini aynı dönemde yaptık, 1957 senesinde yedek subaylık eğitimi için *Mamak Muhabere Okulu*'nda altı ay hep birlikte olduk.

Can Yücel'le tekrar karşılaşmam *Türkiye İşçi Partisi*'nin örgütlenmeye başladığı yıllara rastlıyor. 1965 seçimlerinde ben *Akşam* gazetesinde *Türkiye İşçi Partisi*'ni desteklerken Can'ın partiyi tanıtmak için radyoda yaptığı konuşma gerçekten bir ajitasyon şaheseriydi.

1967 yılında *Yaşar Kemal* ve *Fethi Naci*'yle birlikte *Ant* dergisini yayınlamaya başladığımızda *Can Yücel* de devamlı yazar kadromuzda yer aldı.

Can'ı yakından tanımış olanlar bilir, kendisiyle işbirliği hem son derece keyifli hem de o kadar sorunluydu.

Ant'ı normal olarak cumartesi gecesi baskıya sokuyorduk. Mürettiphane ve matbaa kendimize ait olmadığı için anlaşmada belirlenen takvime saati saatine uymak zorundaydık, yoksa derginin çıkmaması tehlikesi vardı. Cumartesi günü son olarak ben haftalık yorumu yazıyordum ve dergi öğle üzeri bağlanıyordu. O andan itibaren dünya yıkılsa dergiye bir şey koymanın olasılığı yoktu. Normal olarak fikrini hafta içinde getirmiş olması gerekirken, Can bazen ortalıkta görünmez, onun köşesine bir başka yazı koyardık.

Bunu çok iyi bildiği halde Can bazı cumartesi günleri öğleden sonra elinde fıkrasıyla benim büroyu basar, dergiye koymam için kıyameti koparırdı: “Bak Doğan, bu fıkra çok önemli, mutlaka yayınlanmalı. Sen istersen yaptırırsın. Yoksa kapının önüne yatar, bir daha da kalkmam...”

Kendisini öylesine severdik ki, İnci de binbir bahane öne sürerek mürettiphaneyi ikna eder, Can’ın yazısının yayınlanmasını sağlardı.

Can, *Ant*’a sadece yazılarıyla değil, aynı zamanda çevirileriyle de büyük katkıda bulundu. ABD’deki siyah başkaldırının ilk liderlerinden Stokley Carmichael’in *Siyah İktidar* adlı kitabını da Can Yücel çevirmişti.

Ragıp Zarakolu 7 Temmuz 2020 tarihli yazısında o dönemi anımsatıyor: “Türkiye’de ırkçılığın ön yargılarla yönetildiği kesimlerden biri de Siyahlardır. Ve bunun ne kadar yaygın olduğunu hissedersiniz sokağa çıktığınızda. ABD’de Siyahların özgürlük arayışlarına değinen ilk yayını da, Latin Amerika direnişi kitapları gibi ANT yaptı elbette. ’68 ruhunun temsilcisi olan yayınevi ANT, Stokely Carmichael’in *Siyah İktidar* kitabını o yıl yayımladı. Hem de sevgili Can Yücel’in tercümesi ile...”

Siyah İktidar’ı yayına hazırlarken yazar dostumuz Hüseyin Baş, Paris’e yaptığı bir seyahatten dönüşünde birçok kitapla birlikte Che üzerine İspanyolca iki parça içeren 45’lik bir plak getirmişti. Plagın bir tarafında ünlü gerillacıya övgü dolu bir ağıt vardı: *Hasta Siempre Comandante*.

O plagı Can’la Kazancı Yokuşu’ndaki evimizde bir gece sabaha kadar birlikte dinlemiştik. Türkçeye ilk çevirisini de Can yapmıştı. Ne yazık ki 12 Mart sonrasında Türkiye’deki arşivimiz talan edildiği için Can’ın çevirisi elimde yok.

Yine de *Hasta Siempre Comandante*’nin Grup Yorum tarafından İspanyolca söylenirken ekrana düşürülen Türkçe çevirisiyle *Can Yücel*’i ve de bu yılın 19 Mart’ında kaybettiğimiz sevgili eşi, can yoldaşı *Güler Yücel*’i sevgi ve özlemle anıyorum.

*O tarihi günden bu yana
Yer etti içimize senin sevgin
Parladığı yerde yiğitlik güneşin
Ölüm bir çelenk kondurdu başına
O aydınlık durur hâlâ
Yüreklere saran ışıltısıyla
Bağlıdır senin sevgili varlığına
Kumandan Che Guevara
Vuruyosun tarihin içinden
Şanlı ve güçlü yumruğunla
Bütün Santa Clara düşüp yollara
Seni görmek isterken
Gelirsin bahar güneşiyle
Tutuşturduğun meltemle
Gelirsin bayrağımızı dikmeye
Ve bir ışık gülüşünde
Devrim aşkıyla yanan yüreğin
Götürür yeni bir hedefe seni
Orda bekler hep birileri
Kurtarsın diye güçlü ellerin
Yolundayız hiç durmadan
Birleşmiş, seni izliyoruz
Fidel ile bak söylüyoruz:
Sonsuza dek, ey Kumandan!*

“Yaşamın cumhuriyet!”e beş kurşun...
19 Ağustos 2020

Bu yazının görselinde yer alan fotoğraf, bundan tam 70 yıl önce, 18 Ağustos 1950 gecesi saat tam 21.15’te madenci şehri *Seraing*’teki evinin kapısında beş kurşun sıkılarak katledilen *Belçika Komünist Partisi (PCB)* lideri *Julien Lahaut*’ya ait...

Yaşamakta olduğum Belçika’da belleğime silinmez şekilde kazınan bu fotoğrafta *Lahaut*, Belçika Millet Meclisi’nde tahta yeni çıkan *Kral Baudouin*’in cülus töreni yapılırken “*Yaşasın Cumhuriyet!*” diye haykırdığı için alçakça katledilişinden 29 yıl önce, sendika lideri olarak *Seraing*’te greve giden demir-çelik sanayii işçilerinin çocuklarıyla birlikte görülüyor...

Korona salgınının Belçika’da ekonomik, sosyal, eğitsel ve kültürel yaşamı tam bir felakete sürüklemiş olmasına rağmen, seçilmiş hükümetin istifasının üzerinden 610 gün geçtiği halde hâlâ kalıcı bir hükümet kurulamamış olmasına karşı büyük bir infial içinde bulunan Belçika emekçileri *Lahaut*’yu katledilişinin 70. yıldönümünde törenle andılar.

Daha önce de ayrıntılı yazmış olduğum gibi, tam altı hükümetli Belçika’da 26 Mayıs 2019’da yapılan yasama ve bölge seçimlerinin sonuçları alınalı 440 gün geçti... Almanya sınırındaki *Almanca Konuşanlar Topluluğu*’nda yerel partilerle bir koalisyon hükümeti oluşturulmasından sonra *Valonya* ve *Brüksel* bölgeleriyle *Brüksel-Valonya Federasyonu*’nda radikal solu dışlayan birer orta sol hükümet kurulurken, *Flaman* bölgesinde aşırı sağ’ı olduğu gibi sol’un tüm kanatlarını dışlayan milliyetçi-liberal bir koalisyon hükümeti oluşturuldu.

Ancak bu beş hükümetin dışında Belçika’nın tamamını yönetecek federal hükümetin kurulabilmesi için beklenen mucize bir türlü gerçekleşmedi. Ardı arkası kesilmeyen pazarlıklardan bir sonuç alınamaması üzerine kitlelerde kabaran öfkeyi bir nebze olsun yatıştırabilmek için *Belçika Kralı Baudouin*, seçimlerden beri yek diğerini alenen aforoz etmiş Valon bölgesinin birinci partisi *Sosyalist Parti (PS)* ile Flaman bölgesinin birinci partisi *Yeni Flaman İttifakı (N-VA)*’yı Meclis’te çoğunluk desteğine sahip kalıcı bir federal hükümeti kurmak için masaya oturmaya mecbur etti.

Bir yerde tükürdüklerini yalayarak düne kadar inatlaştıkları konularda belli tavizler vererek anlaşmaya varmış gibi

görünen PS ve N-VA, Flaman hristiyan demokratlarını ve liberallerini de yanlarına çektikleri halde Meclis'te gerekli çoğunluğu sağlayamadıkları için, Frankofon Liberalleri'nin partisi MR'e ve Yeşiller'in partisi ECOLO'ya da koalisyona katılma çağrısı yaptılar... Ancak bu iki parti de önlerine konulan program taslağının kendi taleplerini tam karşılamadığı gerekçesiyle katılma önerisini reddedince, PS lideri *Paul Magnette* ve N-VA lideri *Bart De Wever* yenilgiyi kabul edip Kral'a hükümet kurma görevinden istifa ettiklerini bildirdiler.

Kral parti liderleriyle yeniden görüştükten sonra koalisyon hükümetini kurma sorumluluğunu dün Flaman Liberalerinin partisi *Open VLD*'nin genel başkanı *Egbert Lachaert*'e vermiş bulunuyor. Ancak zaman son derece sınırlı... Bu kriz döneminde ülkeyi iyi kötü yöneten liberal *Sophie Wilmès*'in başbakanlığındaki geçici hükümetin yetki süresi 15 Eylül'de sona eriyor. O tarihe kadar *Egbert Lachaert* de Meclis çoğunluğunun desteğine sahip kalıcı bir hükümet kurulmasını sağlayamazsa en geç 2021 başında yeniden federal parlamento seçimlerine gidilmesi gerekecek.

Erken seçime gidildiği takdirde de, Belçika'nın daha da büyük bir krize sürüklenmesi hiç de uzak ihtimal değil... 26 Mayıs 2019'da yapılan seçimlerden sonra Flaman bölgesinde aşırı sağcı parti *Felemenk Çıkarı (VB)*, Valonya, Brüksel ve hattâ Flaman bölgelerinde radikal sol *Belçika İşçi Partisi (PTB/PVDA)* oylarını büyük ölçüde artırarak parlamento aritmetiğini zaten altüst etmişlerdi.

Kamuoyu yokamaları bu iki partinin erken bir seçimden daha güçlenerek çıkacağını, yeni yasama döneminde en azından bölgeler düzeyinde iktidar ortağı olmalarının kaçınılmazlaşacağını gösteriyor.

PS ve N-VA liderlerinin hükümet kurma konusunda havlu atmaları üzerine Belçika'nın en büyük Fransızca gazetesi *Le Soir*'ın ikinci sayfasında yayınlanan ünlü karikatürist *Kroll*'ün bir deseni, hiciv düzeyinde de olsa, bu ülke kraliyetçilerinin ve kraliyetçi bir rejimde "yönetimci sosya-

lizm” uygulaması yapanların uykularını kaçıran bir kâbusu da çok net ortaya koymaktaydı.

Karikatürde *Magnette* ve *De Wever* hükümet kurma görevinden affedilmeleri talebini saraya sunduktan sonra *Kral Baudouin* kendilerine başarmak için her yolu deneyip denemediklerini soruyor, *Magnette* “Gerçekten herşeyi denedik, haşmetmeap” diye yanıtıyor, *De Wever* de “Her yolu denedik” diye onaylıyor, onun üzerine Kral soruyor: “Pekâlâ, ya cumhuriyet’e ne dersiniz?”

Belçika ve cumhuriyet! Kara mizah gibi...

Bir karikatür içinde mizah unsuru olarak Kral’ın ağzından çıkartılan *Cumhuriyet* kelimesini bundan tam 70 yıl önce bugünkü kralın amcası *Baudouin*’in Belçika Millet Meclisi’ndeki cülus töreninde “*Yaşasın Cumhuriyet!*” diye haykırdığı için *Belçika Komünist Partisi*’nin lideri ve milletvekili *Julien Lahaut* alçakça katledilmişti.

19. yüzyılın ilk yarısındaki Napolyon savaşlarının ertesinde süper güçlerin aralarında bir tampon bölge oluşturmak üzere suni olarak kurdukları ve başına da Cermen kökenli *Saxe-Coburg ve Gotha* Hanedanı’ndan işsiz güçsüz bir asilzadeyi kral olarak oturttukları Belçika devletinde 190 yıldan beri zaman zaman kraliyete son verip de yerine cumhuriyet rejimi kurulmasını isteyen hareketlilikler olmuş.

Örneğin Avrupa’yı sarsan 1848 devrimleri sırasında Kraliyet’e karşı olan cumhuriyetçi Belçikalıların Fransa’daki cumhuriyetçilerden de destek alarak monarşiyi yıkıp “*kızıl cumhuriyet*” kurmak için örgütlenip silahlandıkları, cumhuriyetçi marşlar söylenen toplantılar organize ettikleri, ancak iki yıla yakın süren mücadeleden sonra 1850’de tamamen yenik düşerek Belçika siyaset sahnesinden silindikleri biliniyor.

Siyasal ve kültürel bakımdan Fransa’nın etkisine açık olan *Valonya* bölgesinde 20. yüzyılda Kraliyet’ten bağımsız “*Valon Cumhuriyeti*” oluşturmayı amaçlayan bir hareket doğmuş, *Julien Lahaut*’nun liderliğindeki *Belçika Komünist Partisi (PCB)* ise bir adım daha ileri giderek tüm Belçika’yı

kapsayacak sosyal bir cumhuriyet istemini ülke siyasetinin gündemine sokmuştı.

İçinde bulunduğumuz 2020 yılında *Nazizm*'in yenilgiye uğratılışının ve 2. Dünya Savaşı'nın Avrupa kıtasında sona erişinin 75. yıldönümü ABD ve tüm Avrupa ülkeleri gibi Belçika'da da Korona disiplinine uyarlanmış törenlerle kutlandı.

Savaş sonrası yıllarda özellikle ABD emperyalizminin ideolojik, politik, ekonomik ve askeri dayatmaları sonucu ne denli unutturulmaya çalışılırsa çalışılsın, Belçika'nın tarihine altın harflerle yazılmış sayfalardan biri, hiç kuşku yok ki, işgal altında Belçika komünistlerinin Nazi'lere karşı verdikleri kahramanca direniş mücadelesidir...

İşgal sona erip de Belçika'da yeniden hükümet kurulduğunda *Belçika Komünist Partisi (PCB)* de haklı olarak koalisyon hükümetinde yer almış, önemli bakanlıkları üstlenmişti.

Gerek savaş öncesi sınıfsal kavgaların, gerek savaş sırasındaki direnişin, gerekse savaş bittikten sonra Belçika'nın gerçekten demokratik bir cumhuriyete dönüşmesini sağlama mücadelesinin başını çekenlerden biri de *Julien Lahaut*'dur.

Verdiği mücadeleden dolayı *Lahaut* direniş sırasında Naziler tarafından tutuklanmış, yoğun işkence görmüş ve *Mauthausen* toplama kampında kalmıştır. Savaştan sonra özgürlüğüne kavuşup Belçika'ya dönünce de yeniden *Belçika Komünist Partisi*'nin başına geçmişti.

Komünistlerin vatanperverliğine karşılık, *Belçika Kralı Léopold III*, savaş yıllarında Nazilerle açıkça işbirliği yapmış, savaş sonuna kadar başka bir ülkede onların himayesinde yaşamıştı. Bu nedenledir ki savaş yıllarında çok aç çekmiş olan Belçika halkının nefretini kazanmıştı.

Savaştan sonra sağcılar işbirlikçi kralı ülkeye geri getirerek yeniden tahta oturtmaya kalkışınca kıyamet kopmuş, protesto gösterilerinin önlenememesi karşısında Kral tahttan feragat ettirilerek yerine vekaleten oğlu *Prens Baudouin* oturtulunca Meclis'teki cülus töreninde *Julien Lahaut* olayı

protesto ederek “*Vive la République!*” (Yaşasın Cumhuriyet!) diye bağırıyordu.

Bu olaydan bir hafta sonra, 18 Ağustos 1950 akşamı Seraing’de, *Julien Lahaut* evinin kapısını dayanan iki tetikçi tarafından beş kurşun sıkılarak katledildi.

Lahaut’nun katli özellikle Belçika emekçilerinin büyük tepkisine yol açmış, cenazesi 300 bin kişinin katıldığı bir törenle toprağa verilmişti.

Lahaut’nun katli ana akım medyada uzun süre kraliyetçilerin tepkisel bir eylemi olarak değerlendirilmişse de, son yıllarda yapılan araştırmalar cinayetin *La Société Générale*, *L’Union Minière* ve *Brufina* gibi büyük sermaye gruplarının desteğine sahip antikomünist bir çete tarafından işlendiğini ortaya koymuş bulunuyor. (*CEGES, Qui a tué Julien Lahaut? 2018 Bruxelles*)

Belçika’ya özgü ilginç bir paradoks... Tıpkı 60’lı, 70’li yıllarda Türkiye’de ABD emperyalizminin uşaklığını yapıp anti-emperyalist gençleri ve işçileri katleden Türk-İslam sentezcilerinin bugün Tayyip’in kirli manevralarına destek vermek için ABD karşıtı lafazanlıklar etmeleri gibi, 70 yıl önce *Lahaut*’nun katline alkış tutan Flaman aşırı sağcılar bugün Belçika’nın en ateşli cumhuriyetçileri kesilmiş bulunuyor.

Bunların cumhuriyetçiliğinin arkasında tüm Belçika’ya kapsayacak demokratik bir cumhuriyet kurmak değil, ülkenin nüfus çoğunluğunu da barındıran kuzey kesimini Belçika Kraliyeti’nden bağımsızlaştırarak milliyetçi bir cumhuriyete dönüştürülme art hesabı var.

Belçika’nın Fransızca konuşan kesiminde ise liberali, hristiyanı, sosyalisti ve yeşiliyle tüm siyasal partiler kraliyetin ateşli savunucuları durumunda...

Lahaut’nun bayraktarlığını yaptığı, Valon ve Flaman bölgelerini de kapsayan gerçekten sosyal bir cumhuriyetçiliğin taraftarları ise seslerini sadece tarihsel *Belçika Komünist Partisi (PCB)* ve *Belçika İşçi Partisi (PTB/PVDA)* saflarında duyurabiliyor.

Lahaut'un katledilişinin 70. yıldönümüne rastlayan 18 Ağustos'ta *Belçika Komünist Partisi*'nin Liège Federasyonu onun Seraing'teki mezarı başında Seraing Belediye Başkanı *Francis Bekaert*'ın ve PTB/PVDA sözcüsünün de katılarak konuştukları bir anma töreni düzenledi.

PTB/PVDA organı *Solidaire* gazetesi de 14 Ağustos 2020 tarihli sayısında "70 yıl önce, Julien Lahaut'nun katline Devlet destek vermişti" başlıklı uzun bir inceleme yayınladı.

Belçika emekçi halkının yiğit evladı cumhuriyetçi *Julien Lahaut*'nun ölüm yıldönümüyle ilgili haberleri ve yorumları izlerken kendi ülkemizde devletin ve faşistlerin kurşunlarıyla can veren demokrasi, özgürlük, eşitlik savunucusu dostlarımızı düşündüm.

Kahramanmaraş, Çorum, Sivas, Roboski'de ve de *Kürdistan*'nın birçok kent, kasaba ve köylerinde yapılan kitlesel cankırımlarda kaybettiklerimizi de...

Evet, *Kraliyet Belçikası*'nda komünist Julien Lahaut "Yaşasın Cumhuriyet!" diye haykırdığı için katledilmişti...

Cumhuriyet Türkiye'si'nde ise insanlar "*Demokratik Cumhuriyet*" mücadelesi verdikleri için katledildiler ve de hâlâ katledilmekteler...

100. yıldönümüne kala kala üç yıl kaldı...

Türk-İslam sentezcilerinin diktası altında 100. yılı kutlanacak olan herhalde "*Demokratik Cumhuriyet*" değil, "*İslam Cemahiriyesi*" olacaktır.

Uzun bıçaklardan kızıl elma milislerine...

27 Ağustos 2020

Yarım yüzyıla yakın süredir Belçika'da yaşayan bir gazeteci olarak Türkiye aktüalitesini olduğu kadar bulunduğumuz ülkenin aktüalitesini de günü gününe aynı özenle izleyip değerlendirmeye çalışıyorum.

Türkiye aktüalitesinde öncelikli konular bittabi insan hakları ihlalleri ve bunlara karşı yürütölen mücadeleler... Belçika'da hapiste muhalif politikacı, gazeteci, bilim insanı, sanatçı bulunmadığı için de bu ülkeyle ilgili yazılarımda daha çok siyasal, sosyal ve kültürel sorunlara yoğunlaşmaktayım.

Ama bir özeleştiri... Bu konularda da şimdiye dek yeterince özenli, dikkatli ve eleştirel olamamışım.

Örnek mi? Her devlette olduğu gibi Belçika Devleti'nde de ulusal bayram her yıl belli tarihte, 21 Temmuz günü büyük askeri törenlerle, resmi geçitlerle, konserlerle, balolarla kutlanır. Bu yıl on bine yakın cana kıyan Korona salgını yüzünden konulan sınırlamalar nedeniyle kutlamalar kitle katılımı olmaksızın yapıldıysa da, en azından askeri uçakların kırmızı, sarı ve siyah renkler püskürterek gökyüzüne Belçika bayrağını resmetmeleri sayesinde bu ülkenin Valon, Flaman, Alman yerli halklarıyla 100'den fazla farklı kökenden yeni vatandaşlarına devletin varlığı ve otoritesi bir kez daha hatırlatıldı.

Kral da televizyondaki geleneksel kutlama konuşmasında seçimlerin üzerinden 400 günü aşkın süre geçtiği halde hâlâ yeni hükümeti kurmayı başaramayan parti liderlerine Korona yüzünden vahim kriz yaşadığını anımsatarak "Artık fazla uzatmayın" fırcası çekti...

21 Temmuz'dan bir hafta önce de, 14 Temmuz'da komşu Fransa yine Korona sınırlamalı törenlerle kendi ulusal bayramını kutlamıştı.

Fransa'nın ulusal bayramı niçin o gün kutladığını Türkiye'de daha ortaokul sıralarındayken öğrenmiştik. Fransız halkı o gün istibdat rejimine karşı ayaklanarak *Bastille Zindanı*'nı basıp mahkumları serbest bırakmıştı, ardından feodal sistem yıkılıp kralın yetkileri sınırlandırılmış, 26 Ağustos'ta da Ulusal Meclis Fransız devriminin temel belgesi olan *İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi*'ni kabul etmişti.

Özetle, Fransa'da 14 Temmuz Bayramı, ihtilalciliğin bayramıdır.

Ama bu kadar yıldır yaşadığım Belçika'nın ulusal bayramının niçin 21 Temmuz'da kutlandığını hiç sorgulamamıştım. Geçen haftaki yazımda da belirttiğim gibi bu kraliyet ülkesinde zaman zaman cumhuriyetçi çıkışlar olmuşsa da, krala biat her daim ağır basmış, 21 Temmuz'un ulusal bayram olmasını sorgulayan da pek çıkmamış.

Belçika devleti tam 190 yıl önce işgalcilere karşı ayaklanmanın eseri olarak doğmuşsa da, 21 Temmuz ayaklanmanın başladığı gün değil, o ayaklanmanın eseri olan yeni bağımsız devletin ertesi yıl aristokrasi ve burjuvazi ittifakı tarafından gaspedildiği gündür.

19. yüzyılda Hollanda Krallığı'nın hakimiyeti altında bulunan Belçika halkı, Fransa'daki 27 Temmuz 1830 devriminin de etkisiyle 25 Ağustos 1830'da bağımsızlık için isyan etmişti.

O yıl hasatın son derece kötü olması, işçilerin, köylülerin ve küçük esnafın yaşam koşullarının giderek daha da dayanılmaz hale gelmesiyle büyüyen huzursuzluk 25 Ağustos 1830 gecesine Brüksel'deki La Monnaie Tiyatrosu'nda *La Muette de Portici* operasının temsilinin ardından ayaklanmaya dönüşmüştü.

Ülkenin diğer bölgelerinden katılımlarla güçlenen ihtilalciler 26-27 Eylül'de Hollanda ordusunu ve yerli işbirlikçilerini yenilgiye uğratarak 18 Kasım 1830'da Belçika'nın bağımsızlığını ilan etmişlerdi.

Ancak dönemin süper güçleri yeni doğan Belçika'ya kendi kontrollerinde bir tampon devlet statüsü uygun gördükleri için burjuvazinin hakimiyetindeki kurucu meclise kraliyet rejimini empoze etmişler ve uzun araştırmalardan sonra da 21 Temmuz 1831'de Alman Saxe-Cobourg hanedanından *Prens Léopold*'ü Belçika Kralı olarak tahta oturtmuşlardı.

Başlangıçta ulusal bayram, ayaklanmanın başladığı 25 Ağustos günü olmasa da, Hollanda kuvvetlerinin kesin yenilgiye uğratıldığı 27 Eylül'de kutlanırken, 1890 yılında ondan da vazgeçilerek *Léopold*'ün Belçika Kralı olarak

yemin ettiği 21 Temmuz ulusal bayram günü olarak kabul edilmişti.

Fransa’da ulusal bayram 14 Temmuz ayaklanmasının yıldönümlerinde kutlanırken Belçika’nın ulusal bayramının halk ayaklanmasının başlangıç günü olan 25 Ağustos’un yıldönümünde değil, Kral’ın tahta çıktığı günün yıldönümünde kutlanmakta olmasına Belçika’nın sol örgütlerinden dahi bir itiraz geldiğini duymadım.

Yine de bu gerçeği yeni öğrenmiş olmanın heyecanı ve öfkesiyle, geçen salı günü *Güneş Atölyeleri*’ndeki arkadaşlarımla bulduğumda, yaşadığımız mahalledeki komşularımızla karşılaştığımda Belçika İhtilali’nin 190. yıldönümünü “*Vive la Révolution!*” diyerek kutladım.

Tekrar bilgisayarın karşısına geçtiğimde, sosyal medyada Erdoğan’ın “Devlet Terörü” ordusuna katacağı yeni “*Takviye Hazır Kuvvetler Birimi*” ne tepki yağıyordu

Ahmet Nesin bir gün önce Artıgerçek’teki yazısında bu yeni girişimi çok net özetlemişti: “*Erdoğan kendi SS’ini kurdu!*”

Aydın Engin de *t24*’teki yazısında “PÖH (*Polis Özel Harekât*), JÖH (*Jandarma Özel Harekât*) tayfası ve koskoca Emniyet Genel Müdürlüğü kadroları, dahası son icatlardan mahalle bekçileri filan yetmemiş olacak ki Cumhurbaşkanı kararı ile doğrudan “*merkeze*” bağlı TÖH (*Takviye Özel Harekât*) kuruldu... Cumhurbaşkanı kendine doğrudan bağlı ‘*profesyonelleşmiş*’ bir polis gücü kuruyor.” diyordu.

Tayyip cephesinden bir başka haber daha... *Malazgirt* savaşının 949. yıldönümü kutlamalarına Devlet Bahçeli’yle birlikte katılan Erdoğan Ahlat’taki han çadırında “*Kızıl Elma’ya hey!*” naraları eşliğinde yine iç ve dış hasımlarına ağız dolusu meydan okumuştı.

İç düşmanlara meydan okuyuşlarda en güvendiği güç herhalde PÖH’lü, JÖH’lü ve TÖH’lü “*kızıl elma milisleri*” olacaktı...

Tam da bu yazıları okumuştum ki, *ARTE Televizyonu* bundan tam 86 yıl önce Almanya’da Nazi diktatör *Hitler*’in

kendi SS'ini nasıl kurduğunu da anımsatan önemli bir belgeseli izleyicilerine sundu: *Uzun Bıçaklar Gecesi...*

Gérard Puechmorel ile *Marie-Pierre Camus*'nün bir buçuk saatlik belgeselini izlerken iktidar basamaklarını birlikte tırmandığı yakın arkadaşlarını dahi acımasızca harcayıp kendisine körü körüne sadık birimler oluşturarak her konuda tek söz sahibi olma ihtirası konusunda Hitler ve Erdoğan arasındaki benzerlikler çok net ortaya çıkıyordu.

Türkiye'de Erdoğan'ın, parti üyesi olmasa da, islami çevrelerde en büyük desteği *Fethullah Gülen*'di... *Türk-İslam Sentezi*'nin ülke sınırlarını da aşarak okullar açmak, işyerleri kurmak, diplomatik kulis suretiyle Avrupa, Amerika, Asya ve Afrika ülkelerinde yürüttüğü büyük fütuhatin baş aktörü Fethullah Gülen'in kurduğu *Hizmet Hareketi* olmuştur.

Bunun bedeli olarak da Erdoğan da 2013 yılı sonuna kadar her fırsatta Gülen'e övgüler dolu gözü yaşlı "*Bitsin bu hasret*" mesajları yollamıştır.

Ne zaman ki, iyice güçlenen *Hizmet Hareketi* kendisine yakın emniyetçiler ve savcılarını kullanarak Erdoğan ve yakınlarının yolsuzluklarını deşifre etmeye başlamıştır, o andan itibaren tüm ilişkiler kopmuştur. Erdoğan 17 Aralık 2013'ten itibaren emniyet ve adliye kadrolarında Gülen'e yakın olduğundan kuşkulanan kim varsa tasfiye etmiştir.

Hâlâ içyüzü tamamen açığa çıkmamış olan 2016 çakma darbe teşebbüsünden sonra da Gülen'le uzaktan yakından hiçbir ilgisi olmayanlar da dahil Tayyip'in tek adam yönetimine karşı çıkan herkese karşı OHAL terörü başlatılmıştır.

Almanya'da da 20'li yıllarda ve 30'lu yılların başında *Hitler*'in en yakın işbirlikçisi Nazi terör örgütü SA'ların şefi olan *Ernst Röhm*'dür.

Röhm 1923 yılında Münih'teki başarısız darbe girişiminin ardından Hitler'le birlikte mahkum olmuş, hapisten çıktıktan sonra bir süre Bolivya'da oyalanmış, 1931 yılında Hitler'in talebi üzerine Almanya'ya dönerek SA'ların liderliğini üstlenmişti.

Nazi partisi 1929 dünya ekonomik krizinin kitlelerde yarattığı tepkilerden de yararlanarak 31 Temmuz 1932 seçimlerinden yüzde 37,4 oyla birinci parti olarak çıkmış, ancak Hitler cumhurbaşkanı *Hindenburg* tarafından şansölye olarak atandıktan sonra iki eski dostun arası hızla açılmaya başlamıştı.

Ayağı çukurda olan *Hindenburg*'un ölümünden sonra cumhurbaşkanlığını da üstlenmeye hazırlanan *Hitler* ordu şeflerine ve büyük kapitalistlere kendisini kabul ettirme pazarlığına oturduğunda, öne sürülen koşullardan birisi SA'lar sayesinde kendi başına buyruk hale gelen *Röhm*'ü tasfiye etmesiydi.

Hitler bu tasfiyeyi önce *Röhm*'ü onurlandırıp emekliye ayırarak gerçekleştirmeyi planlamıştı. Tıpkı Erdoğan'ın seçim zaferi gecesi balkondan *Gülen*'e sevgi ve hasret mesajı yolladığı gibi, Hitler de *Nazi*'lerin günlük gazetesi *Völkischer Beobachter*'de *Röhm*'ü göklere çıkartan bir yılbaşı mesajı yayınlattı.

Ancak desteğine muhtaç olduğu ordu hiyerarşisi ve büyük sermaye *Röhm*'ün mutlaka likide edilmesinde ısrar edince Hitler tüm SA liderlerini 30 Haziran 1934'te *Bad Wiesse*'de toplantıya çağırdı. Tarihe *Uzun Bıçaklar Gecesi* diye geçen o gece *Göring* ve *Himmler*'in başını çektiği diğer terör örgütü SS'lerin baskın operasyonu sonucunda SA'ların önde gelen isimleri katledildi, *Röhm*'ün kendisi de iki gün sonra *Münih*'teki *Stadelheim* hapisanesinde bir SS şefi tarafından kurşunlanarak öldürüldü.

Zirveye tırmanışında son engel olan cumhurbaşkanı *Hindenburg* da bu olaydan bir ay sonra 2 Ağustos 1934'te vefat edince meydan tamamen Hitler'e kaldı. Zaten başbakan olan Hitler bu ölüm üzerine cumhurbaşkanlığını da üstüne aldığını açıkladı, ardından 19 Ağustos 1934'te düzenlediği bir referandumda kendisinin hem cumhurbaşkanı hem de başbakan olduğunu yüzde 89,93 oyla seçmenlere onaylattırdı.

Gerisi malum...

Tüm muhalefetin susturulması, başta Yahudiler olmak üzere Alman ırkından sayılmayan herkesin toplama kamplarına gönderilerek katledilmesi, 1939'da tüm dünyayı kana bulayacak, milyonlarca insanın ölümüne, sefaletine neden olacak 2. Dünya Savaşı'nı başlatması...

Ve de savaşta Almanya'nın yenilgisinin kesinleşmesi, Kızıl Ordu'nun Berlin'e girmesi üzerine *Hitler*'in eşi *Eva Braun*'la birlikte 30 Nisan 1945'te Berlin'deki sığınağında intihar etmesi...

Hitler, ölmeden önce yazdığı vasiyetnamesinde, hâlâ "Almanya bütün milletler ve Alman ulusu için zehir gibi tehlikeli olan Yahudileri ve Bolşevizm'i kovalamaktan asla vazgeçmemelidir" diyordu.

İtalya'da *Kara Gömlekliler* çetesinin terörüyle diktatörlük kuran İtalyan faşisti *Benito Mussolini* ise, Hitler'in intiharından kısa bir süre önce metresi *Petacci* ile birlikte İtalya'dan kaçmaya çalışırken partizanlar tarafından yakalandı, kurşuna dizildikten sonra her ikisinin de cesedi Milano'da bir benzin istasyonunun çatısından baş aşağı sallandırıldı.

Kaçınılmaz yazgı... Ne SS'ler *Hitler*'in, ne Kara Gömlekliler *Mussolini*'nin kaçınılmaz akıbetlerini önleyebildi...

Tarihten ders... "*Kızılma milisleri*"ne de kimse fazla bel bağlamasın!

1 Eylül, Türkiye'de barışın katledildiği gündü!

1 Eylül 2020

Gece geç vakitlere kadar bir yandan *Ebru Timtik* kardeşimizin ölümüne neden olanların bu cinayeti protesto edenlere alçakça saldırılarını, öte yandan hafta sonu mahmurluğundan ayılmaya başlayan dünya medyasında hak ve adaleti savunan bir hukuk insanının Türkiye'de katledilişinin nasıl yansıtıldığını izlemiştim.

Puslu Brüksel sabahında uykuya doymadan kalkıp kahveni içtikten sonra büroda bilgisayar başına çökmek yerine biraz da hava değiştirmek için yürüyerek mahallenin kuze-yindeki *Ayı Kafesi* meydanına gidip sabah haberlerini ve yorumlarını *iphone*'dan orada izlemeye karar verdim.

Daha çok Kuzey Afrikalı'ların birbiriyle buluştuğu, söylediği meydanda çoğu artık emekli dostlarımla "*Salut Kardeş*" diye selamlaşıp hal hatır sorduktan sonra bir banka çöküp *iphone*'da önce *Artıgerçek*'in sayfasına girdim.

Koray Düzgören yazısında 1 Eylül'ün *Dünya Barış Günü*'nün gelişini anımsattıktan sonra haklı olarak soruyor: "Her gün savaş çılgınlıkları atılan bir ülkede barışseverler nerede?" Ardından da Türkiye siyaset dünyasının yüzkarası gerçeğini vurguluyor: "Savaş söylemleri muhalefet cephesinin HDP hariç bütün partileri tarafından değişik derecelerde destekleniyor. Milli mesele denilen bu dış politika konularında inanılmaz bir ittifak görülüyor."

1 Eylül belki tüm dünyada *Barış Günü*... Ya Türkiye'de? Geçmiş yıllarda bu konu üzerine yazı yazarken yaptığım bir araştırmada fark etmişim ki, 1 Eylül Türkiye'de sadece *Barış Günü* değil, 1947'de ABD emperyalizmine teslimiyet resmen onaylanarak *Barışın Katledildiği Gün*'dür. Çünkü o gün ABD yardım anlaşması TBMM'de dönemin iktidar partisi CHP ve ana muhalefet partisi DP'nin oybirliğiyle ve de alkışlarla kabul edilmiştir.

Hiç unutmam... Ankara *Atatürk Lisesi*'nde ortaokul öğrencisiydim... Köy enstitülerini kuran, dünya klasiklerini Türkiyeli okuyucuya kazandıran *Hasan Ali Yücel* "solcu" olduğu için Milli Eğitim Bakanlığı'ndan uzaklaştırıldıktan sonra yerine geçirilen aşırı sağcı *Reşat Şemsettin Sıralı*'nin emriyle okulun konferans ve gösteri salonu beyinlerimizi yıka-mak üzere başta *Nihal Atsız* olmak üzere tüm gözü dönmüş ABD yalakası ırkçılara açılmıştı...

Aramızda bu rüzgara kendini iyice kaptırmış olan bazı tuzu kuru aile çocukları 1 Eylül 1947'de alınan ABD'ye tes-

limiyet kararını büyük sevinç gösterileriyle karşılamış, aradan kısa bir süre geçtikten sonra da en sevdiğimiz öğretmenlerimiz, başta Sami öğretmen olmak üzere, “komünist” diye okuldan uzaklaştırılıp yerlerine aşırı milliyetçi ve de Amerika hayranı öğretmenler getirilmişti.

Koray’ın yazısı beni o yıllara götürünce bulunduğum mekânın ismi *Ayı Kafesi* de ABD uşaklığının tırmandığı o günlerin bir başka imajını anımsattı.

Karagöz ve Köroğlu gibi haftalık gazetelerde, hattâ günlük medyadaki karikatürlerde sık sık rastladığımız ayı imajı... Ama bu ayı, öyle hayvanat bahçelerinde cismini, kitaplarda, dergilerde, filmlerde resmini gördüğümüz sempatik ayı değil, başında kızıl yıldızlı Bolşevik kasketiyle ağzından salyalar akarak Türkiye’yi de tehdit eder şekilde gösterilen “Rus ayısı” idi. Aynı karikatürlerde Amerika ise *esas oğlan*’dı, bu canavara karşı cansiperane mücadele veren kurtarıcımızdı...

5 Nisan 1946’da Büyükelçi Erteğün’ün naaşını taşıyan *Missouri* zırhlısının İstanbul Boğazı’na demir atmasıyla başlayıp 12 Mart 1947’de “Sovyet tehdidi”ne karşı *Truman Doktrini*, 4 Temmuz 1947’de *Marshall Planı*’yla gelişen, Kore’ye tugay gönderme karşılığı 18 Şubat 1952’de Türkiye’nin NATO’ya dahil edilmesiyle doruk noktasına ulaşan bir teslimiyet süreciydi bu.

Hiç şaşırtıcı değil, bunun bedelini de kapitalist sömürüye ve ABD emperyalizmine karşı tavır koyarak barış davasının militanlığını yapan solcular ödeyecekti.

2. Dünya Savaşı’nın bitimini izleyen sözüm ona “*demokrasiye geçiş*” döneminde ilk önce Sabiha Sertel ve Zekeriya Sertel’in *Tan Gazetesi* 4 Aralık 1945 tarihinde CHP’nin kışkırttığı “milliyetçi” grup tarafından basılıp tesisleri parçalanarak susturulacak, ardından yeni kurulan *Türkiye Sosyalist Emekçi Köylü Partisi* ile sol sendikalar sıkıyönetim tarafından kapatılacaktı.

1950 seçimlerinde *Demokrat Parti*’nin “Artık yeter!” slo-

ganlı demokrasi vaatleriyle iktidar olmasının ardından *Behice Boran, Adnan Cemgil, Nevzat Özmeriç, Osman Toprakoğlu, Vahdettin Barut, Reşat Sevinçsoy, Muvakkar Güran* ve *Naci Ormanlar* tarafından 14 Temmuz 1950 tarihinde Türkiye'nin ilk barış örgütü olan *Barışseverler Cemiyeti* kurulacaktı.

Ancak ABD'ye uşaklıkta CHP iktidarından hiç de geri kalmayan *Demokrat Parti*'nin sırf NATO'ya kapağı atabilmek amacıyla Kore'ye bir tugay gönderme kararı vermesi üzerine TBMM Başkanlığı'na bir uyarı mesajı gönderen *Barışseverler Cemiyeti*'nin kurucuları 29 Temmuz 1950'de tutuklanacak, altı ay sonra da Ankara Garnizon Komutanlığı'na bağlı bir askeri mahkeme tarafından 30 Aralık 1950'de "Siyasal amaçla Türkiye'nin ABD ile dostluğunu bozmaya ve halkın hükümete olan güvenini sarsmaya çalıştıkları" gerekçesiyle on beşer ay hapse mahkûm edileceklerdi.

Hemen ardından bunu ünlü 1951 *Türkiye Komünist Partisi* tevkifatı izleyecek, başta *Dr. Şefik Hüsnü Deymer, Zeki Baştımar, Reşat Fuat Baraner, Mehmet Bozışık, Halil Yalçınkaya, Vedat Türkali* ve *Mihri Belli* olmak üzere Türkiye'nin seçkin aydınlarından ve işçi liderlerinden 118 kişi on yıla varan hapis ve üç yıla varan sürgün cezalarına çarptırılacaklardı.

60'lı yıllarda özellikle *Türkiye İşçi Partisi*'nin kurulmasının ardından, bu parti başta olmak üzere sol yelpazedeki yerleri ne olursa olsun tüm sendikalar, gençlik örgütleri, medya, yayın, kültür ve sanat kurumlarında öncelikli gündem maddesi ABD emperyalizminin hegemonyasına karşı mücadeleiydi, Türkiye'nin tüm komşu ülkeleriyle barış içinde bir arada yaşamasını sağlayabilmektir.

Bu mücadelede yer alan kurumlar ve bireyler de sadece art arda açılan davalar ve verilen mahkumiyet kararlarıyla değil, ABD uşağı ırkçı ve ümmetçi terör örgütlerinin, beyni yıkanmış bozkurtların ve mücahitlerin kanlı saldırılarına hedef olarak ağır bedel ödediler.

ABD ve NATO destekli 12 Mart ve 12 Eylül darbelerinin

den sonra kurulan faşist yönetimlerin boy hedefi de yine anti-emperyalist mücadeleyi, tüm dünya insanların barış içinde kardeşçe yaşaması özlemini kendi günlük yaşam kaygılarından daha önde tutan halk çocuklarıydı.

1972’de *Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan*, 1980’den sonra da onlarca devrimci genç bu inanç ve kararlılıkları nedeniyle idam sehpalarında can verdiler.

Askeri darbeler dönemindeki barış düşmanlığının en inkar kabul etmez kanıtı ise, hiç kuşku yok ki, 3 Nisan 1977’de kurulmuş olan *Barış Derneği*’nin 12 Eylül darbesinden sonra kapatılmış olmasıydı. Dernek yönetici ve üyeleri “Türkiye’deki meşru düzene ve bu düzeni sağlayan ittifaklara, NATO’ya karşı oldukları” gerekçesiyle tutuklanmış, bir askeri mahkeme tarafından 14 Kasım 1983’de 8 yıla kadar varan hapis cezalarına mahkum edilmişti.

Dünya *Barış Günü* sosyalist ülkelerde ve diğer ülkelerin sol kuruluşlarında 80’li yıllara kadar *Nazi Almanyası*’nın 1939’da Polonya’ya saldırarak 2. Dünya Savaşı’nı başlattığı 1 Eylül’de kutlanırken, ABD bu günü unutturmak için 1981 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’na baskı yaparak 21 Eylül’ü *Dünya Barış Günü* ilan etti.

Buna rağmen Türkiye’de son derece meşakkatli bir örgütlenme ve mücadele sürecinden geçen tüm örgütler ve sendikalar barış mücadelemizin geleneğine uygun olarak *Dünya Barış Günü*’nü eskiden olduğu gibi hep 1 Eylül’de kutlamaya devam ediyor.

Günümüzde barış davasına sahip çıkmak geçmiş dönemlerdekine eş değerde bir önem taşıyor, çünkü karşımızda artık fütühatçı İslam bayrağını taşıyarak bölgesel bir emperyalist güç olmaya yönelmiş olan Tayyip Erdoğan iktidarı var.

Yanına devşirme İslamcı teröristleri de takarak Türk Silahlı Kuvvetlerini *Suriye, Irak ve Libya*’da istilacı savaşa süren Erdoğan iktidarı, şimdi de doğuda *Azerbeycan*’a birlik sokarak *Ermenistan*’ı, Akdeniz’e savaş gemileri salarak başta *Yunanistan* olmak üzere bölge ülkelerini tehdit ediyor.

Tayyip döneminde Türk askeri birliklerinin sadece yukarıda isimlerini verdiğimiz ülkelerde değil, *Afganistan, Arnavutluk, Bosna-Hersek, Katar, Kosova, Kuzey Kıbrıs, Lübnan, Mali, Orta Afrika Cumhuriyeti, Somali ve Sudan*'da üslenmiş olması yetmezmiş gibi, Isparta'da da 57 ülkenin askerlerine komando eğitimi verildiği yandaş medyada iftiharla yazılıyor.

Yine aynı medyanın haberlerine göre “Barbaros’un torunları denizlere sığmıyor... Doğu Akdeniz’de Türkiye’nin haklarını koruyan savaş gemileri, Kuzey Buz Denizi’nden Hint Okyanusu’na uzanan deniz alanında uluslararası operasyonlara başarıyla imza atıyor.”

Tüm bu endişe verici gelişmeler karşısında muhalefet partileri ne yapıyor?

Koray Düzgören çok iyi yanıtlamış: “Savaş söylemleri muhalefet cephesinin HDP hariç bütün partileri tarafından değişik derecelerde destekleniyor. Milli mesele denilen bu dış politika konularında inanılmaz bir ittifak görülüyor. Muhalefet partileri, başta ana muhalefet olmak üzere, iktidarın ayakta kalabilmek uğruna giriştiği bu savaş boyutlu oyunları, girişimleri milli mesele diyerek desteklediğini görüyoruz.”

Tayyip’in tüm askeri saldırılarına “milli çıkarları koruma” gerekçesiyle destek veren CHP lideri *Kemal Kılıçdaroğlu* bakın üç yıl önce Yunanistan’a nasıl meydan okumuştur: “Yunanistan savunma bakanı bana, ‘gel de al’ diyor. 2019’da geleceğim. O adaların tamamını alacağım. Bir dönem bunlar Kıbrıs için de ‘gel al’ diyorlardı, rahmetli Ecevit çıktı gitti aldı. Nokta.” (*Sözcü*, 23 Aralık 2017)

Muhalefet kesimindeki bu cürüm ortaklığı karşısında tek umut verici girişim, TBMM’deki üçüncü büyük parti olmasına rağmen çoktan “ana muhalefet partisi” misyonunu üstlenmiş olan HDP’nin 1 Eylül *Dünya Barış Günü*’nde gerçekleştireceği büyük etkinlik.

HDP, üç aydır sürdürdüğü *Demokratik Mücadele Progra-*

mi'ni o gün *Diyarbakır, İstanbul, Ankara, Antalya, Adana, Van, İzmir ve Urfa*'da "Türkiye tarihinin en büyük insan zincirleri"ni oluşturarak tamamlayacağını, halkın talep ve istekleri doğrultusunda hazırlanan *Barışa Çağrı Deklarasyonunu*'nu da TBMM'de açıklayacağını duyurdu.

Evet, 1 Eylül *Dünya Barış Günü*...

Ama Türkiye'de 1 Eylül, bizim kuşak için hem *Barış Günü*, hem de ABD emperyalizmine teslimiyetin TBMM'de CHP iktidarının ve DP muhalefetine oybirliğiyle onaylandığı gün olması itibariyle aynı zamanda *Barışın Katledildiği Gün*'dür.

1 Eylül'ü Türkiye'de de gerçek bir *Barış Günü*'ne dönüştürme görevi tam 73 yıldır demokrasi ve barış güçlerinin önünde görev olarak duruyor.

Eylül, pogromlar, darbeler ve acılar ayı...

10 Eylül 2020

Sonbahar hüznünün kendini hissettirmeye başladığı Eylül'ün birinci haftasında 6-7 Eylül pogromunun acısını 65. kez yaşadıktan sonra ikinci haftaya hem Türkiye'nin hem de dünyanın yakın tarihinde derin izler bırakmış bir dizi olayı anarak girdik.

Bundan tam 65 yıl önce, 6-7 Eylül 1955'te İstanbul ve İzmir şehirleri cumhuriyet tarihinin en alçakça toplu cürümlerinden birine sahne olmuş, kitleleri Türk ve Müslüman olmayan yurttaşların ev ve işyerlerini, okullarını, ibadethanelerini basmaya, kan dökmeye, ırza geçmeye ve çapulculuğa teşvik etmiş olan devlet misli görülmemiş bir yüzüzlükle olayların sorumluluğu komünistlerin sırtına yıkmaya çalışmıştı.

Daha önce defalarca yazdığım gibi, Ankara'daki iktidar sahiplerinin ne zaman başları sıkışsa ya da emperyalist güçlerden yardım koparmaya ihtiyaç duysalar, ilk başvurdukları

çare ya komünistleri ya da Ermenileri, Rumları ve Kürtleri vurmak olmuştur.

Unutmayalım... Eylül'ün ikinci haftasının en önemli olaylarından biri 10 Eylül 1920'de *Türkiye Komünist Partisi*'nin kurulmasıdır... Ancak bu kuruluşun üzerinden bir yıl geçmeden, TBMM'nin 22 Ocak 1921 tarihli gizli oturumunda yaptığı konuşmada yeni kurulmakta olan devletin lideri Mustafa Kemal Paşa, milletvekillerini TKP'ye ve onun kurucusu Mustafa Suphi'ye karşı alenen tahrik etmiştir. Ondan bir hafta sonra da Azerbaycan'dan Türkiye'ye giriş yapan TKP lideri Mustafa Suphi ve yoldaşları 28-29 Ocak 1921'de Karadeniz'de katledilmiştir. (Doğan Özgüden, *Sürgün Yazıları, Cilt III*, s. 173).

Tek parti döneminde sık sık tekrarlanan komünist tutuklamaları, Demokrat Parti iktidara geldikten sonra sırf ABD emperyalizmine şirin görünüp daha fazla yardım alabilmek ve NATO'ya kapağı atabilmek için ünlü 1951 Tevkifatı ile daha büyük boyutlara ulaştırılmıştı.

6-7 Eylül 1955 olaylarının sorumluluğu İstanbul'da komünistlere yıkılıp başta *Aziz Nesin, Kemal Tahir, Asım Bezirci, Hasan Dinamo* olmak üzere 48 komünist aydın tutuklandıktan sonra da bu kirli oyun son bulmamıştı.

1958 yılında, ekonomik durumun giderek kötüleşmesi nedeniyle ABD'den yeni bir kredi kopartmaya çalışan Menderes Hükümeti, Türkiye'nin ciddi bir komünist tehdidiyle karşı karşıya bulunduğunu göstermek için, bu kez İzmir'de aralarında eski TKP liderlerinden İbrahim Topçuoğlu'nun da bulunduğu bir grup solcuyu Kıbrıs olaylarını istismar edip kışkırtıcılık yaptıkları gerekçesiyle tutuklamıştı.

Bunun karşılığında ABD'den 234 milyon dolarlık yeni bir yardım kararı çıkmış, ardından da yeni bir ikili savunma anlaşması imzalanarak Sovyetler Birliği'ne karşı Türkiye topraklarında IRBM füze üslerinin kurulmaya başlanmıştı. (Doğan Özgüden, "*Vatansız*" *Gazeteci, Sürgün Öncesi, Cilt I*, s. 201).

*

Dün Eylül'ün 9'uydu... Yılmaz Güney'in ardında mücadele dolu onurlu bir yaşam bırakarak sürgün bulunduğu Fransa'da sonsuzluğa göç ettiği gün...

Tam 36 yıl önceyi anımsıyorum... 1984'ün 9 Eylül'ünde, yerli ve göçmen demokrat dostlarımızla, Şili'deki 1973 faşist darbesinin 11'inci ve Türkiye'deki 1980 faşist darbesinin 4'üncü yıldönümü dolayısıyla bir gün arayla yapılacak etkinliklerin hazırlıklarını konuşuyorduk.

Türkiye'de parlamento yeniden açıldığı halde devlet terörü hız kesmeden devam ediyordu... Kenan Evren'in talimatıyla "*Aydınlar Dilekçesi*"ni imzaladıkları için başta Aziz Nesin olmak üzere 56 aydınımız hakkında dava açılmıştı... Bunun üzerine başlattığımız protesto kampanyası sonucunda sosyalisti, komünisti, hristiyanı, liberali, flaman milliyetçisiyle Belçika'daki tüm siyasal partilerin milletvekillerinden oluşan bir grup 7 Eylül 1984'te Türkiye Büyükelçiliği'nin kapısına dayanmış, ancak büyükelçi devlet terörünü orada da uygulayarak halkın seçilmiş temsilcilerinin binaya girmesini engellemiştir.

Bu nedenle de darbenin yıldönümüne denk gelen 12 Eylül'de daha etkin bir eylem koymayı kararlaştırmıştık. Bu konuda en aktif olanlar Şili'li dostlarımızdı...

12 Mart 1971 darbesi sonrasında yaptığımız protesto etkinliklerinde Belçikalı demokratların yanı sıra o dönem faşist diktatörlük altında bulunan İspanya, Portekiz ve Yunanistan'ın siyasal sürgünleri bizimle birlikte olurdu, biz de onların etkinliklerine katılırdık.

Ancak devran değişmiş, bu ülkelerdeki faşist diktatörlüklerin çökmesinden ve binlerce sürgünün ülkelerine dönmelerinden sonra onların yerini giderek Şili'li dostlarımız almıştı. Başkan Allende'nin hükümetinde ağır sanayi bakanlığı görevini de üstlenmiş olup darbeden sonra tutuklanarak işkenceden geçirilen havacı general *Sergio Poblete* ve Allende'nin özel doktoru *Gaston Simon* da dahil Şili'li dost-

larımız sadece kendi ülkelerindeki faşist yönetime karşı mücadele yürütmekle kalmıyor, Türkiye'deki 12 Eylül rejimine karşı mücadelede bize büyük destek veriyorlardı.

1980 darbesinden TİP Genel Başkanı *Behice Boran* Türkiye'de bir süre ev hapsinde tutulduktan sonra Bulgaristan'a geçmiş, Sofya'da eşi Nevzat Hatko'yla birlikte tedavi görmekteydi. 14 Şubat 1981 günü Brüksel'de organize ettiğimiz uluslararası protesto gecesine katılması için Sofya'ya giderek davet ettiğim *Behice Boran*'ın Belçika'da özel hekimliğini de *Dr. Simon* üstlenmişti.

Hem Şili hem de Türkiye'deki faşist darbelerin birer gün arayla art arda gelen yıldönümlerindeki etkinliklerde gösterilecek filmler konuşulduğunda bittabi hiç tartışmasız Şili için Costa Gavras'ın *Kayıp (Missing)*, Türkiye için ise Yılmaz Güney'in Şerif Gören'le birlikte gerçekleştirdiği *Yol* filmi öne çıkıyordu. Fazla tartışmaya da gerek yoktu, her iki film de, iki yıl önce, 1982 Cannes Film Festivali'nde "*Altın Palmiye*" ödülünü paylaşmıştı.

Tam da bu konuyu tartışırken Paris'ten gelen bir telefon mesajı gündeme bomba gibi düşmüştü... Yıllardır amansız bir hastalığa karşı mücadele veren *Yılmaz Güney* vefat etmişti. Gerek sinema sanatına, gerekse Türkiye'nin ve de dünyanın demokratikleşme mücadelesine daha birçok kalıcı katkılarda bulunabilecek olan *Yılmaz Güney*'i henüz 47 yaşındayken kaybetmemiz bizler için hem büyük bir acı, hem de anti-faşist mücadelemiz açısından büyük bir darbeydi.

Daha önce de yazmıştım... Yılmaz Güney'in 12 Eylül darbesinden sonraki üç yıllık sürgünü ilk sürgünü de değildi.

1962 yılında, bir dergiye yazdığı yazıda komünizm propagandası yaptığı gerekçesiyle hapis cezasını tamamladıktan sonra Konya'ya sürgün edilmişti. Türkiye'de uğradığı baskılar tıpkı *Nazım Hikmet* gibi onu da yurt içi sürgününden 20 yıl sonra, yurt dışı sürgününe mecbur edecekti.

Onunla da kalmayacak, darbeden sonra yurt dışında mücadele sürdüren ve Cunta şefi Evren tarafından "kansızlar"

diye suçlanan yüzlerce muhalif gibi *Yılmaz Güney* de vatan-daşıktan atılacaktı...

Bunlara rağmen *Yılmaz Güney*'in sürgüne çıkışı, ardından da Cannes Film Festivali'nde *Yol* filmiyle Altın Palmiye'yi Costa Gavras'la paylaşması, Türkiye'yi büyük bir hapishaneye dönüştüren Evren faşizmine vurulan en büyük darbelerden biriydi.

Yılmaz Güney, sağlık sorunlarına rağmen anti-faşist mücadelesini zor sürgün koşullarında da son nefesine kadar sürdürdü. 1984'ün *Newroz*'unda yaptığı son konuşmayı anımsıyorum. Kürt özgürlük savaşının ergeç zafere ulaşacağını tüm dünyaya haykırıyordu:

“Ezilen sınıfların kardeşliği en güçlü silahlarımızdan biridir. Dost ve düşman herkes bilsin ki kazanacağız... Mutlaka kazanacağız...Bir köle olarak yaşamaktansa bir özgürlük savaşçısı olarak ölmek daha iyidir... Yaşasın Kürt-Türk, Acem ve Arap halklarının kardeşliği ve dayanışması...”

Yılmaz şimdi bir direniş simgesi olarak Paris komün-cüleriyle birlikte ünlü *Père Lachaise*'de yatıyor... Tıpkı aynı mezarlıktaki *Ahmet Kaya* gibi, tıpkı Moskova'daki Novo-deviç Mezarlığı'nda yatan *Nazım Hikmet* gibi...

*

Bu yıl Şili'deki 1973 darbesinin 47'nci, Türkiye'deki 1980 darbesinin tam 40'nci yıldönümü... Altı ay sonra da Türkiye'deki 1971 darbesinin tam 50'nci yıldönümü...

Türkiye'de 12 Mart 1971 darbesi olduğu sırada çoktandır faşist diktatörlük altında bulunan üç Avrupa ülkesinin, *İspanya*, *Portekiz* ve *Yunanistan*'ın bu paslı esaret zincirini parçalayıp demokratik rejimle yönetilen ülkeler safına katılması nerdeyse yarım asrı buluyor.

1973 darbesinin ardından tam 15 yıl faşist yönetimin zulmü altında yaşayan Şili ise 1989 referandumunda Pinochet yönetimine “hayır” diyerek demokrasiyi seçti, 31 yıldır özgür yaşıyor.

Ya Türkiye?

12 Eylül'ün her yıldönümünde gündeme gelen bu konuyu 6 Eylül günü *Hamburg Interkulturelle Denkfabrik*'te İrfan Cüre'nin yönetimindeki bir panelde Türkiye'den *Eren Keskin* ve *Ercan Kanar*'ın, yurt dışından da *Engin Erkiner*'in de katıldığı bir panelde enine boyuna tartıştık.

Erkiner'e göre "En uzun 10 yıl" diye nitelediği 12 Eylül darbesinden sonraki 1980-1990 döneminin özelliği 24 Ocak kararlarıyla neo-liberalizmin uygulanmaya başlaması, yeni bir anayasa ile bugüne kadar süregelen faşizan rejimin hukuki temellerinin atılması, hapishanelerin birer işkence merkezine dönüştürülmesi, bunlara karşı kitlesel hapisane direnişlerinin ve de silahlı Kürt direnişinin başlaması, siyasal sürgünlüğün de kitlesel bir boyut kazanmasıydı.

Bu dönemde sosyalist sistemin çözülmesinin de Türkiye sol hareketi üzerinde önemli yansımaları olmuştu.

12 Eylül döneminde olduğu gibi onun devamındaki Özal, Demirel, Çiller, Yılmaz, Erbakan ve Ecevit hükümetleri döneminde, son olarak da Tayyip diktası altındaki 18 yıllık İslamcı dikta dönemindeki insan hakları ihlallerini ülkemizin yetiştirdiği en yetkin ve mücadeleci hukukçulardan Eren Keskin ve Ercan Kanar panelde bütün ayrıntılarıyla ortaya koydular.

Benim de konuşmacı olarak katıldığım bu panel 13 Eylül Pazar günü *Hamburg Interkulturelle Denkfabrik*'in facebook sayfasında yayınlanacak.

İHD Eş Genel Başkanı *Eren Keskin*, o panelde ifade ettiği 12 Eylül darbesine ilişkin görüşlerini daha sonra *Yeni Yaşam* gazetesinde de büyük bir cesaretle dile getirdi.

Bir bölümünü paylaşıyorum:

"Aslında, 12 Eylül bir milat değildi. Militarizmi ve yattığı sonuçları, T.C Devleti'nin kuruluşu ile birlikte tartışmak gerekmektedir.

"1915 yılında işlenen büyük bir soykırım sonrasında kuruldu, T.C Devleti... Osmanlı döneminde, İttihat Terakki yetkililerin emri ile uygulanan soykırım ve soykırımın zih-

niyet sahipleri, devletin kuruluşunda, ‘karar verici’ makamlarıdır.

“Aslında 12 Eylül ile daha da derinleşen, ‘militarizmin yasama, yürütme ve yargı kurumları üzerindeki etkisi’ kuruluş ile başladı.

“Yani, sistemin kendisi, ‘asker odaklı’ olduğundan, 12 Eylül darbesi de şaşırtıcı değildi. Ama nasıl doğal felaketler ‘beklenmezse’ darbe de beklenmedi. Ama oldu ve yıktı, geçti.

“Aslında coğrafyamızda, sağcı-solcu -liberal daha kim varsa ‘İttihatçı kodlar’ ile yetiştiriler.

“Bugün 2020! Ve hâlâ, bu coğrafyada kendisini ‘solcu’ olarak tanımlayanların bile (büyük çoğunlukla) 1915 soykırımı gündemlerinde bile değil.

“Cumhuriyet Gazetesi okuyarak solcu olunan bir coğrafyada, ne yazık ki gerçek anlamda bir ‘muhalafet’ gelişmiyor.

“Biz, hâlâ Kenan Evren liderliğinde yapılan Anayasa ile yönetiliyoruz. 12 Eylül’den bu yana, tüm iktidarlar darbe sisteminin uygulayıcısıydılar.

“Bizim sorunumuz, muhalafettir. Gerçek anlamda, ‘yüzleşme’ talep eden , ‘Kemalizm ile İslamcılık’ arasına sıkıştırılmayı reddeden, 1915 ile, 1938 ile, 12 Eylül ile, 15 Temmuz ile mücadeleyi temel alan gerçek bir muhalafet...

“Bunu başardığımızda işte, militarizm, ırkçılık, şovenizm ile mücadelede bir yol alacağız!”

Belçika solunun tesettür-kurban açmazı

17 Eylül 2020

Yaz tatili rehavetinin bitiminde Belçika insanı, Flaman’ı, Valon’u, Alman’ı ve Brüksel’lisiyle, Korona salgınının bir türlü önlenemeyen yükselişi karşısında ciddi bir panik içinde... En son verilere göre olay sayısı 94.795’le 100 bine, ölü sayısı ise 9.930 ile 10 bine yaklaşmış durumda.

Toplam nüfusa oranlandığında ise, milyonda 8.172 olay ve milyonda 856 ölümlle Belçika, komşu Fransa, Almanya, İngiltere ve Hollanda'yı fersah fersah geride bırakıyor.

Sadece hasta ve ölü sayısı değil, iflasa sürüklenen işyerlerinin ve de işsizliğe mahkum olanların sayısı da gün geçtikçe daha artarken seçimlerin üzerinden 478 gün geçtiği halde siyasal partilerin sorunlara kalıcı çözümler getirecek bir federal hükümet kurma konusunda hâlâ anlaşamamış olmaları nedeniyle emekçi kitlelerde tepki günden güne daha da büyümekte...

Korona krizinin başlangıcından beri ülkeyi kanun kuvvetinde kararnemelerle yöneten liberal *Sophie Wilmès*'in azınlık hükümetinin yerine bu ayın sonuna kadar Meclis çoğunluğunun desteğine sahip kalıcı bir hükümet kurulamazsa, Belçika'nın önümüzdeki birkaç ay içinde erken seçime gitmesi kaçınılmaz hale gelecek.

Erken seçimde ise geçen sene tüm geleneksel partiler oy kaybederken büyük sıçrama yapan iki partinin, Valon bölgesinde radikal sol *Belçika İşçi Partisi (PTB)*'nin, Flaman bölgesinde ise aşırı sağcı *Vlaams Belang (VB)*'nin oylarını daha da artıracaklarına, bu nedenle bir koalisyon hükümetinin kurulmasının daha da zorlaşacağına muhakkak gözüyle bakılıyor.

Korona ve onun getirdiği sosyo-ekonomik sorunların yarattığı kaos devam ederken, Belçika'da şu sırada bir de tezettür ve kurban sorunu yaşanıyor.

Onyıllar önce bu iki konu sadece Türkiye ve Fas'tan gelen göçmen kitlesi içinde Ankara ve Rabat'ın da teşvik ve desteğiyle kurulup yayılan İslamcı örgütlerin gündemindeyken, Belçika metropollerinin belli mahallelerinde sayısı gittikçe artan müslüman seçmenlerin oylarını çekebilmek için her türlü tavizi vermeye başlayan sol partilerin de gündemine oturmuş bulunuyor.

Brüksel'in en büyük belediyelerinden *Molenbeek*, özellikle Paris ve Brüksel'deki İslamcı terör eylemlerine bazı Faslıların fiilen katılmış ya da destek vermiş olmaları nede-

niyle sadece Belçika'nın değil, tüm dünya medyasının yoğun ilgisini çeken bir yer olmuştu.

Geçen ramazan ayında *Molenbeek*'in her yanından duyulacak şekilde hoparlörlerle ezanlar okunması üzerine dikkatler bir kez daha bu belediyeye çevrilmiş, ama olay Müslümanların bir "vatandaş girişimi" olarak hoşgörüyle karşılanmıştı.

Ancak son yerel seçimlerden beri üç partili bir koalisyonla yönetilen *Molenbeek Belediye Meclisi*'nin geçtiğimiz hafta aldığı sürpriz bir karar genel olarak Belçika siyasal yaşamında, özellikle de sol ve laik çevrelerde büyük polemige yol açtı.

Belediyedeki görevlilerin kamuya açık servislerde dinsel aidiyeti vurgulayan kıyafetle, dolayısıyla da müslüman kadınların tesettürle çalışmalarını yasaklayan iç yönetmelik maddesinin kaldırılmasını öngören bir önerge belediye meclisinde *Sosyalist Parti (PS)*'nin ve *Ecolo*'nun oylarıyla onaylandı.

Molenbeek örneğinin müslüman göçmenlerin yoğun bulunduğu diğer belediyeleri de etkileyeceğinde hiç kuşku yok. Bu karardan bir hafta sonra dün de *Schaerbeek Belediyesi*'nde muhalefetteki radikal sol *Belçika İşçi Partisi (PTB)*'nin grup başkanı Axel Bernard, yine muhalefetteki hristiyan demokrat (cdH) üyesi Hamza Boukhari ile birlikte, belediyede görevli olanların kamuya açık servislere dinsel aidiyeti vurgulayan kıyafetle, örneğin müslüman kadınların tesettürle çalışmalarını yasaklayan iç yönetmelik maddesinin kaldırılması için önerge verdi. Bu önergenin *Sosyalist Parti* üyesi Türk üyeler tarafından destekleneceğinde hiç kuşku yok.

Kuruluş nedenlerinden biri 19. yüzyılda kapitalist sınıfa karşı işçi sınıfı mücadelesini yürütmek amacıyla kurulmuş olan *Sosyalist Parti*'nin ikinci önemli kuruluş nedeni ise, kilisenin devlet kurumlarındaki egemenliğine son vererek Belçika'yı laik ilkelere göre yönetilen bir ülke yapmaktır.

Geçen yüzyılınbaşlarında komünist partilerinin kurulmasından sonra "sınıf savaşı"ni giderek askıya alıp sonunda

“yönetimci sosyalizm” adı altında ABD emperyalizminin dayattığı politikalara teslim olan *Sosyalist Parti*, 90’lı yıllarda yabancı uyruklu göçmenlere de oy hakkı tanındıktan sonra müslüman oylarını çekebilmek için yıllardır laiklik ilkesinden de ödünler vermeye, örneğin *Türk-İslam* sentezinin hizmetindeki derneklerle flört etmeye, dahası federal, bölgesel ve yerel seçimlerde Türk lobisinin militanların aday göstermeye başlamıştı.

Sosyalist Parti’nin Brüksel’deki kalelerinden biri olan Saint-Josse belediyesinde Türkiye çıkışlı belediye başkanı Emir Kır 24 Mayıs 2017’de Türk sitelerine verdiği demeçte bu konuda net tavır koyarak Müslüman kadınlara polis de dahil kamuya açık tüm belediye hizmetlerinde dilerlerse tezettürlü olarak çalışma hakkı tanınması gerektiğini hararetle savunmuştu.

Sosyalist Parti’nin tek başına ya da koalisyon halinde yönetimini elde bulundurduğu belediyeler arasında şimdiye dek laiklik konusunda tutarlılığını koruyan tek belediye, *Brüksel Anakent Belediyesi* idi.,,

Bu belediyeye ait *Francisco Ferrer Yüksek Okulu*’nda başörtüsü dahil tüm dini sembollerin yasaklanması, *Belçika Anayasa Mahkemesi*’nin de yüksek okulun böyle bir karar almaya hakkı olduğu yolunda görüş bildirmesi üzerine kıyamet kopmuştu... Korona yasağına rağmen Brüksel’in *Mont des Arts Meydanı*’nda çoğunluğu tezettürlü, bir kısmı da başörtüsünün üzerinde mezuniyet kepi taşıyan kadınlar tarafından bir protesto gösterisi yapılmış, hattâ mezuniyet törenlerindeki gibi bir ara kepler havaya da fırlatılmıştı.

Bu protestolardan sonra *Sosyalist Parti*’nin tezettür konusundaki tavrı, açılan iptal davası konusunda sulh mahkemesinin bu yıl sonuna doğru vereceği kararın açıklanmasından sonra biraz daha netleşecek.

Belçika solunu şimdiye kadar açmazda bırakan konulardan biri de hiç kuşkusuz kurban bayramlarındaki helal kesimler...

Sadece kurban bayramlarında değil, diğer zamanlarda da koyunların tarlada, bahçede, o da mümkün olmazsa evlerdeki banyo küvetlerinde boğazına bıçak atılarak öldürülmesi özellikle GAIA gibi hayvan haklarını koruma örgütlerinin en büyük şikayet konularından biriydi.

Uzun mücadelelerden sonra hayvan kesimi belli kuralara bağlanmış, Flaman ve Valon bölgelerinde dinsel amaçla da olsa, koyunların uyuşturulmaksızın öldürülmesi *Sosyalist Parti*'nin ve *Ecolo*'nun da desteğiyle yasaklanmıştı.

Ancak Flaman bölgesindeki yasaklamaya karşı *Belçika İslam Temsil Kurumu* ve *Belçika İslam Koordinasyonu* gibi kuruluşlar Anayasa Mahkemesi'nde iptal davası açmıştı. O mahkeme de, davayı *Avrupa Adalet Divanı*'na sevk ederek görüş istemişti.

Türk haber sitelerinin büyük bir coşkuyla verdikleri habere göre, *Avrupa Adalet Divanı* Başsavcısı Gerard Hogan geçen hafta dini özgürlüklere saygı gösterilmediği gerekçeyle helal kesim yasağının Avrupa Birliği hukukuna aykırı olduğu yolunda görüş bildirmiş bulunuyor.

Avrupa Adalet Divanı başsavcının görüşüne uygun bir hüküm verirse, bu konuda henüz bir karar vermemiş olan Brüksel'deki sosyalistler ve yeşiller rahat bir nefes alacakları gibi Flaman ve Valon bölgelerindeki sosyalistler ve yeşiller de daha önceki yasak kararından geri dönüş yapabilecekler.

Tüm bu gelişmeleri ibretle izlerken, özellikle radikal sol PTB'nin Schaerbeek'te Türk-İslam lobisini son derece memnun eden tutumu bana 80'li yılların başında Belçika'da yaşayan tüm yabancıların en azından yaşadıkları belediyelerdeki yerel seçimlerde seçme ve seçilme hakkına sahip olmaları için mücadele verdiğimiz günleri anımsattı.

O yıllarda liberal adalet bakanı *Jean Gol* göçü tamamen önleyici yeni bir kanun tasarısı hazırlamıştı. İltica talebiyle gelenler artık daha sıkı bir elemenden geçirilecek, Brüksel'de göçmenlerin yoğun bulunduğu belediyelere yeni gelen göçmenlerin kaydı engellenecekti.

Göçmen örgütleri olarak, FGTB ve CSC sendikalarının da desteğiyle, bu tasarımı protesto etmek üzere 8 Mayıs 1983'te Brüksel'in merkez bulvarlarında büyük bir yürüyüş düzenlemiştik. Bu yürüyüş sayesinde bakanın öngördüğü bazı önlemler engellenmişti, ancak Brüksel'e yeni gelen mültecilerin Türklerin yoğun yaşadığı belediyelere kaydı uzun süre yasaklanmıştı.

Schaerbeek'te aşırı sağcı ve ayrımcı bir yönetim kurmakla kalmayıp diğer ülkelerin yeni yeni güçlenmeye başlayan aşırı sağ partileriyle de yakın ilişkilere giren Belediye Başkanı *Roger Nols* bu yasaklamayı en sert şekilde uygulayan belediye başkanlarının başında geliyordu.

O gerilimli ortamda Belçika'nın Fransızca televizyon kanalı RTBF 6 Ekim 1986 tarihli *Ecran témoin* programını göç ve yabancı düşmanlığı sorunlarına hasretmişti.

Program, ünlü Fransız film yönetmeni ve oyuncusu Roger Hanin'in bir trende geçen ırkçı bir saldırı üzerine yaptığı *Cehennem Treni* isimli filminin gösterimiyle başlamıştı.

Filmin gösterimini izleyen tartışmada Roger Hanin'le birlikte ben ve Faslı bir arkadaş yabancı düşmanlığını ve ırkçı uygulamaları eleştiren tarafta yer alıyorduk. Bizim karşımızda ise ırkçı ve yabancı düşmanı çevrelerin bir numaralı temsilcisi Roger Nols vardı.

Tartışmalarımız çok sert geçmişti. Roger Nols yabancı düşmanı ve ırkçı uygulamaları konusundaki eleştirilerimize karşı, sayısı gittikçe artan müslüman toplulukların Belçika'nın geleceği için ciddi bir tehlike oluşturduğunu ileri sürerek belediyesindeki yabancı düşmanı, ayrımcı uygulamaları haklı göstermeğe çalışıyordu.

Verdiğim yanıtta Belçika ekonomisini canlandırmak üzere ucuz emek gücü olarak getirtilip yerli işçilerin ve hattâ İtalyanların artık çalışmayı reddettikleri maden ocaklarına indirilen Faslı ve Türkiyeli göçmenlere "entegrasyon" konusunda gereken alt yapının sunulmadığını, zaman zaman

medyada abartılan bazı uyumsuzlukların sorumluluğunun büyük ölçüde bu ülkenin yöneticilerinde olduğunu vurgulamıştım.

Ayrıca, Belçika yöneticileri tarafından kendi kaderine terkedilen bu göçmen topluluklarının, geldikleri ülkelerin anti-demokratik yönetimleri tarafından milliyetçi ve köktendinci politikalarla gettolaşmaya mahkum edildiğini, bu da yetmezmiş gibi, büyük petrol krizinden sonra Türk ve Faslı çocukların din eğitiminin Suudi Arabistan gericiliği tarafından aylığa bağlanmış öğretmenlere bırakıldığını belgelerle ortaya koymuştum.

Belçika ilerici partilerinin, sendikaların ve göçmen örgütlerinin verdiği ortak mücadele sayesinde Schaerbeek'teki ırkçı belediye yönetimi bir süre sonra çöktü, *Roger Nols* tasfiye oldu. Bu sayededir ki, hem *Info-Türk*'ün, hem de *Güneş Atölyeleri*'nin 25. kuruluş yıldönümünü 22 Şubat 1999'da bir zamanlar ırkçılığın kalesi olan görkemli Schaerbeek Belediye sarayında kutladık.

Tam da o günün sabahı TC Büyükelçisi bir sömürge valisi gibi Schaerbeek Belediye Başkanı *Francis Duriau*'ya telefon ederek "Türklerin yaşadığı bir belediyede Türkiye düşmanlarına kutlama yaptıramazsınız" diye baskı yapmaya kalkışmış, o saygıdeğer insan da büyükelçiye hak ettiği yanıtı verdikten sonra kutlama gecemizi bizzat açmıştı.

Ne acıdır ki, ırkçı *Nols*'tan 34 yıl, demokrat *Duriau*'dan 21 yıl sonra bugün, aynı *Schaerbeek Belediyesi*'nde Türk-İslam sentezcilerinin dayatmaları gündeme getirilebiliyor.

Hem de ülkenin en radikal sol partisinin temsilcisi tarafından...

Sadece *Schaerbeek*'te mi?

İster müslüman, ister hristiyan olsun, tüm dinsel dayatmalara karşı laikliği savunmak asli görevlerinden biri olan *Sosyalist Parti*'nin seçilmişleri tarafından göçmen yoğunluklu Molenbeek, Saint-Josse, Anderlecht gibi diğer belediyelerde de...

Faşist Evren'e komünist kutsamaları...

22 Eylül 2020

Geçtiğimiz 19 Eylül cumartesi günü, 12 Eylül faşist cuntasına karşı sürgünde birlikte mücadele vermiş olmakla gurur duyduğum sevgili dostlarımdan devrimci öğretmen, yazar ve sendikacı *Dursun Akçam*'ın 17. ölüm yıldönümüydü.

Türkiye'de 26 Aralık 1979 -12 Eylül 1980 tarihleri arasında bir mücadele bayrağı olan *Demokrat* gazetesi onun yönetiminde yayınlanmıştı. Tüm ilerici yayınlar gibi *Demokrat* da 12 Eylül Cuntası tarafından yasaklanarak yöneticileri ve yazarları hakkında davalar açılınca Akçam mücadelesini devam ettirmek üzere illegal yollardan yurt dışına çıkmayı başarmıştı.

Ragıp Zarakolu'nun da bir yazısında belirttiği gibi “sürgünde farklı eğilimlerden yazarların katılımıyla *Demokrat Türkiye* gazetesinin çıkışını sağlamıştı. Bir anlamda bu, *Demokrat*'ın sürgünde devamı olmuş ve 12 Eylül cuntasına karşı farklı siyasetlerin ortak çaba harcamasının entelektüel zeminini oluşturmuştu.”

Günümüzde *Artıgerçek*'e yazmakta olduğum gibi, 1982 yılı başından 1984'ün Haziran'ına kadar yayınlanan aylık *Demokrat Türkiye*'ye de 9. sayısından itibaren sürekli katkıda bulunmuştum.

Tam da Facebook'ta Akçam'ın mücadelesi üzerine yazımı paylaşırken ekrana yeni kurulmuş olan *Türkiye İşçi Partisi'nin* yöneticilerinden *Metin Çulhaoğlu*'nun *İlerihaber*'de yayınlanan *12 Eylül ve üç tanık* başlıklı yazısı düştü.

12 Eylül'ün 40. yıldönümü vesilesiyle yazılmış olan yazı bir anımsatmayla başlıyordu:

“Üç gün önce 12 Eylül'ün 40'ıncı yılı dolayısıyla pek çok şey söylendi. Solda söylenenlerden ve yazılanlardan anlaşıldığı kadarıyla 12 Eylül darbesinin faşist niteliği konusunda herhangi bir görüş ayrılığı yok ya da 'artık kalmamış...' Böyle dememizin nedeni, bu kadar kesin bir görüş

birliğinin bundan kırk yıl önce olmayışıdır. Gerçekten ilginçtir: 1980 öncesinin birbirine taban tabana zıt iki sol-sosyalist çizgisi, kuşkusuz çok farklı gerekçelerden yola çıkarak, darbeye en azından bir süre ‘faşist’ demiyor ya da diyemiyordu. Bunlardan biri Aydınlık hareketinin Türkiye İşçi Köylü Partisi (TİKP) diğerı de dönemin Türkiye Komünist Partisi’dir (TKP).”

Çulhaoğlu, yazısında, bu iki örgütün cuntaya faşist dememesi ya da diyememesi konusunda o dönemde TİKP’li olan *Gün Zileli*’nin ve TKP’li olan *Oya Baydar*’ın açıklamalarına yer veriyordu.

Anımsatma tamamen doğruydu... 12 Eylül darbesi indiğinde ben hem 2. *Türkiye İşçi Partisi*’nin Avrupa temsilcisiydim, hem de Avrupa’da TİP çizgisinde kurmuş olduğumuz *Demokrasi İçin Birlik* örgütünün yöneticilerindendim.

Darbeden hemen sonra Türkiye’deki genel merkez yöneticilerinden uzun süre hiçbir bilgi gelmemesine rağmen bizler *Demokrasi İçin Birlik* adına yayınladığımız tüm bildirimlerde cuntanın “faşist” olduğunu vurgulamıştık. TKP ve TİKP dışındaki tüm sol siyasetlerin Avrupa’daki örgütleri açısından da cuntanın “faşist” olarak nitelenmesi konusunda herhangi bir tereddüt yaşanmamıştı.

Belçika’daki devrimci örgütler olarak yaptığımız ilk ortak toplantıya TİKP çizgisindekiler zaten çağrılmamıştı, katılan TKP çizgisindekiler ise cuntaya “faşist” denilmesine şiddetle karşı çıkarak “askersel cunta” nitelemesinde ısrar etmişlerdi. Bu nedenledir ki, toplantı sonunda yayınlanan ortak bildirimde girişinde imzacı örgütlerden bir kısmının cuntayı faşist olarak, bir diğer kısmının ise sadece “askersel” olarak nitelediklerini belirtmiş, buna rağmen kurulan dikta rejimine karşı ortak mücadele yürütme kararlılığımızı vurgulamıştık.

TİKP çizgisindekiler daha baştan 12 Eylül cuntasının teröre son verip Türkiye’yi bir çıkmazdan kurtaracağını ilan ederek her türlü eylem birliğine karşı çıkmışlar, üstelik Tür-

kiye'deki yeni rejimin Avrupa tarafından desteklenmesi için Brüksel'de bir kampanya bile açmışlardı.

TKP'nin cuntaya "faşist" diyememesi karşısında 2. TİP'in darbeden sonra yurt dışına çıkmış olan genel merkez yöneticilerinin tutumu konusunda Çulhaoğlu benim "Vatansız" Gazeteci kitabımın ikinci cildinden üç paragrafa yer vermiş.

Bu üç paragraf üzerine gerek yazının Facebook'taki paylaşımının altında, gerekse yine *İlerihaber*'de yayınlanan bir başka yazıda bilgi eksikliğinden kaynaklanan bazı yorumlar yapılmış bulunuyor.

Hemen hatırlatayım ki, ilk örgütlendiği 1962 yılından itibaren militanlığını yaptığım ve çeşitli sorumluluklar üstlendiğim, 1964'ten itibaren 12 Mart darbesiyle kapatılıncaya kadar yöneticisi olduğum *Akşam Gazetesi* ve *Ant Dergisi*'nde sürekli desteklediğim *1. Türkiye İşçi Partisi*'ne ilişkin anılar ve değerlendirmeler, kitabımın 554 sayfalık birinci cildinde 270 sayfa, sürgündeyken kurulduğu 1976 yılından 1981 Haziran'ına kadar yurt dışı sorumluluklarını üstlendiğim *2. Türkiye İşçi Partisi*'ne ilişkin anılar ve değerlendirmeler ise 523 sayfalık ikinci ciltte 165 sayfa yer tutar.

Her iki partide de yaşadıklarım ve tanıklıklarım Türkiye'de *Akşam* gazetesinin 1964-1966, *Ant* dergisinin 1967-1971 yıllarına ait sayılarında, *İnfo-Türk*'ün 1971-2020 yıllarına ait dijital arşivinde mevcuttur.

Ayrıca, 2. TİP'in 1976-1981 arasında yurt dışında sesinin duyurulmasına ve örgütlenmesine ilişkin tüm belgeler, TİP genel merkez yöneticileri *Behice Boran*, *Nihat Sargın*, *Yalçın Cerit*, *Orhan Silier*, *Gündüz Mutluay*, *Osman Sakalsız*, TİP çizgisindeki *Genç Öncü* ve *İşçi Kültür Derneği* yöneticileri, yine parti çizgisindeki *Yürüyüş* ve *Yurt ve Dünya* dergilerinin sorumlularıyla yapılan yazışmalar, yurt dışı örgütlerinin toplantı tutanakları, yurt dışından parti genel merkezine mali katkılarının belgeleri, bildiriler, afişler, gazete kupürleri, ses ve görüntü kayıtları Amsterdam'daki *Uluslararası Sosyal*

Tarih Enstitüsü (IISG)'nin tam 9 metre yer kaplayan “*Doğan Özgüden Papers*” bölümünde mevcuttur.

Ayrıca bu belgelerden önemli bir bölümü dijitalize edilmiş olarak TİP'in geçmişine ilişkin belgelere dayalı bilgi edinmek isteyenlerin incelemesine açıktır.

Tüm bunlar, Türk hariciyesinin ve onun emrindeki sağcı örgütlerin yanı sıra TKP'nin de tüm engelleme ve karalamalarına rağmen özveriyle mücadele vererek 2. TİP'in Avrupa ülkelerinde tanıtılması ve göçmen emekçiler arasında örgütlenmesini gerçekleştiren, *Tek Cephe* gazetesini çıkararak partinin sesini duyurmaya devam eden, TİP'in ve DİSK'in 1981 Şubat'ındaki kuruluş yıldönümlerinde Avrupa'nın başkentinde 12 Eylül faşist cuntasına karşı ilk kitlesel eylemi başarıyla örgütleyen partili arkadaşlarımızın da onur belgesidir.

TİP'in cunta konusundaki ilk resmi nitelemesi 24 Eylül 1980'de Türkiye'den Brüksel'e gelerek konuğumuz olan TİP Genel Sekreteri Sargın'ın getirdiği illegal *Çark Başak*'ın 15 Eylül 1980 tarihli 1. sayısındaki “*Emperyalizmin, NATO'nun, işbirlikçi tekelci büyük burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin gerici-faşist iktidarının yeni bir biçimi olan askeri diktatörlük*” cümlesiydi.

Cuntanın “faşist” olarak nitelenmesine TKP'nin açıkça karşı çıkmasından sonra yurt dışında TKP ile doğrudan temasları yürüten Sargın ile Türkiye'de kalan MYK üyeleri arasında bir değerlendirme farklılığı doğdu.

Brüksel'de kaldığı kısa süre zarfında bizim “faşist cunta” ifadesi kullanmış olmamıza itiraz etmemiş bulunan Nihat Sargın, Ekim ayında Sofya'ya gidip TKP'lilerle görüştüğten sonra Kasım başında yeniden Brüksel'e geldiğinde bize “faşist” nitelemesini kullanmakta ısrarın iki parti arasındaki birleşme sürecine zarar verebileceğini söyleyerek *Tek Cephe*'nin yeni sayılarında bu kelimenin kullanılmaması talimatı verdi.

Ancak Sargın Brüksel'e gelmeden önce Türkiye'de kalan MYK üyelerinin illegal olarak yayınladıkları *Çark Başak*'ın

Ekim 1980 tarihli 2. sayısı elimize geçmişti ve birinci sayfasında açıkça “*Askeri faşist diktatörlüğe ve faşizme karşı direniş*” çağrısı yer alıyordu.

Buna rağmen Sargın, yine de Sofya’da görüşmüş olduğu TKP’lilerin tepkisini çekmemek için genel sekreterlik yetkisini kullanarak MYK’nin “*Askeri faşist diktatörlüğe ve faşizme karşı direniş*” başlıklı çağrısını sansürleyerek *Tek Cephe*’nin Kasım 1980 tarihli 3. sayısında “faşizm” ya da “faşist” kelimesi içermeyen “*Diktaya karşı direniş*” başlığıyla yayınlattırdı.

Sezar’ın hakkı Sezar’a... Tam da o sırada MYK üyelerinden *Osman Sakalsız* da yurt dışına çıkmış ve Düsseldorf’a yerleşmiş bulunuyordu. O da Sargın’ın muhalefetine rağmen Türkiye’deki MYK üyelerinin gönderdiği “*Askeri faşist diktatörlüğe ve faşizme karşı direniş*” çağrısını içeren illegal *Çark Başak*’ın 2. sayısını Almanya’da aynen teksir ettirerek parti üyelerine ulaştırdı.

Kasım 1980’de Türkiye’den çıkmış olan *Behice Boran* ise, kendisini Brüksel’de organize edeceğimiz TİP-DİSK’in kuruluş yıldönümü gecesine davet etmek için gittiğim Sofya’da, aynen Çulhaoğlu’nun alıntılacağı paragrafta anlattığım gibi, kalmakta olduğu parti liderleri hastanesinde görüştüğü TKP lideri İsmail Bilen’in cuntanın faşist olarak nitelenmesinden duyduğu rahatsızlığı anlattı, ama bu konuda cuntayı faşist olarak nitelememizi engelleyici hiçbir talimat vermedi.

Aksine, Boran 1981 başında geldiği Brüksel’de partinin Avrupa ülke sorumlularıyla yaptığı görüşmelerde, daha sonra gerek *Avrupa Parlamentosu*’ndaki konuşmasında, gerekse Avrupa gazetelerine verdiği demeçlerde “faşist cunta” ifadesini kullanmakta tereddüt etmedi.

Çulhaoğlu’nun yazısının altına düşülen yorumlardan birinde benim “Avrupa Parlamentosunda konuşurarak, Belçika basınında söyleşilere yer vererek Boran’a bambaşka bir rol atfetmeye çalışmıştır” diye de suçlandığımı hayretle gördüm.

El insaf! Türkiye sosyalist hareketinin tarihsel liderlerinden birinin Avrupa Parlamentosu'nda, Avrupa medyasında konuşmasını, cuntanın faşist niteliğini vurgulamasını sağlamanın nasıl bir "parti suçu" sayılabileceğinin takdirini okurlara bırakıyorum.

Kaldı ki daha kurulduğu 1976 yılından itibaren 2. *Türkiye İşçi Partisi*'nin belgelerini, genel başkan Boran'ın konuşmalarını İnci'yle birlikte Brüksel'de çeşitli dillerde yayınlarak sadece Avrupa kurumlarına ve medyasına değil, tüm komünist partilerinin genel merkezlerine de göndermiş, TKP'lilerin engelleme çabalarına rağmen TİP'e "kardeş örgüt" olarak dayanışma göstermelerini sağlamıştık.

TKP'nin cuntaya "faşistlik" konduramamasının en net belgelerinden biri hiç kuşkusuz partinin yan örgütü ATTF'nin yayın organı *Kurtuluş*'un 15 Nisan 1981 tarihli 237. sayısının birinci sayfasında "*Türk-Sovyet Dostluğu 60 yaşında*" manşetiyle birlikte Kenan Evren'in ve Leonid Brejnev'in eşit boyutlardaki fotoğraflarının yan yana yayınlanmış olmasıydı. Bizler gibi Boran da TİP Almanya sorumlusunun getirdiği bu gazeteyi görünce TKP'ye büyük tepki göstermişti.

Ancak Avrupa'ya iyice yerleşmiş olan üç genel merkez yöneticisinin bir başka endişesi vardı.

Darbeden aylarca önce TİP Merkez Yürütme Kurulu'nda ciddi görüş ayrılıkları belirmişti, çoğunlukta olanlar Eylül ayında toplanması öngörülen büyük kongrede muhalif üyeleri tasfiye etme konusunda hazırlık yapmaktaydı.

Ancak darbe yüzünden büyük kongre toplanmadığı için muhalifler resmen tasfiye resmen tasfiye edilemediğinden, Sargın tarafından bize de iletilen *Çark Başak*'ın illegal 1. sayısında "*Başkanlık Kurulu'nun son toplantısında alınan kararlar 'grup çalışması' içinde olan Merkez Yönetim Kurulu üyelerinin hareketle ilişkileri dondurulmuştur. Bu kişilerin parti adına hiçbir yetkileri, tasarruf hakları yoktur*" deniliyordu.

Buna rağmen muhalif kanattan *Orhan Silier* ve *Selahattin Uyar* yurt dışına çıktıktan sonra ülke sorumlularıyla tema-

sa geçmişlerdi. Örneğin Orhan Silier, Brüksel'e gelmiş, yayınlayacağımız *Tek Cephe* gazetesine yazı yardımı vaadinde bulunmuştu. 1. TİP döneminden beri tanıdığım ve niteliklerine saygı duyduğum *Orhan Silier*'in bu önerisini, Sargın'ın itirazına rağmen kabul ederek iki yazısını *Tek Cephe*'nin ilk sayısında yayınlamıştım.

Cunta yönetiminin tüm muhalifleri parti farkı gözetmeksizin hedef alarak tutuklaması, işkenceden geçirmesi ve idama kadar varan ağır ceza tehditleriyle yargılaması karşısında da *Tek Cephe*'nin Mayıs 1981 tarihli 8. sayısında "*Faşizmin tüm tutsaklarıyla dayanışmaya*" başlıklı şu çağrıyla yayınladık:

"Türkiye İşçi Partisi yöneticileri, 12 Eylül öncesi açıklanan görüş farklarına bakılmaksızın kara listelere alınıyor, bir kısmı tutuklanıyor, bir kısmı ise vatandaşlıktan çıkartılıyor. Cunta'nın polis devleti, aralarındaki görüş farkları ne olursa olsun, tüm devrimcileri, fark gözetmeden tutsak ediyor, idam ve ağır hapis talepleriyle yargılıyor, işkenceden geçiriyor, tutsak edemediklerini yurttaşlıktan çıkartıyor... Solun siyasal kadroları kitle halinde baskı cenderesinden geçiriliyor. Bu, tüm siyasal hareketler için, TSİP için, TKP için, Kurtuluş için, Dev-Yol için, Dev-Sol için, Kürt hareketi için ve diğer ilerici siyasal hareketler için de geçerli. Gün, faşizmin kendi iç hesaplaşmalarından ötürü tutuklanan faşistler hariç, cuntanın tüm tutsaklarıyla dayanışma günüdür."

Bu çağrı üzerine Behice Boran tüm parti üyelerine bir mektup göndererek aylardır Avrupa'nın başkentinde anti-faşist mücadelenin sesini duyuran *Tek Cephe*'yi okumalarını yasakladı.

Yasaklarken kullandığı gerekçe TKP yönetimini de tatmin edecek nitelikteydi:

"Cuntaya karşı olmak, cuntaya karşı mücadelede eylem birliği, cephe birliği için ilk şartsa da, yeterli şart değildir. Maoculara, Sovyetler Birliği'ni, sosyalist ülkeler toplulu-

ğunu revizyonizm v.b. ile suçlayanlarla, sınıfsal mücadelenin yerine bireysel terörizmi koyanlarla birlik olunmadığı gibi, Türkiye işçi sınıfının politik hareketinin partisi olan Türkiye İşçi Partisi'nin organlarını, yetkilerini tanımayan, kendi hizipçi çıkarları için parti birliğinin kuyusunu kazanlarla da birlik olunmaz.”

Boran'ın mektubuna paralel olarak Genel Sekreter Nihat Sargın da önce bana partideki bütün görev ve sorumluluklarımdan azledildiğimi tebliğ etti. Ardından 2. TİP'i yıllardır Avrupa'da örgütlemiş, sesini duyurmuş olan diğer arkadaşlar da tasfiyeye tabi tutuldu.

Bu tasfiye operasyonu üzerine TKP Merkez Komitesi, Boran'ın bize karşı giriştiği tasfiye operasyonundan duyduğu memnuniyeti *Atılım*'ın 1 Temmuz 1981 tarihli sayısında şöyle dile getirdi:

“Brüksel'de yayınlanan Tek Cephe adlı gazetenin aylardan beri TKP'ye karşı açtığı kampanya, en son olarak da TİP'e karşı takındığı 'eleştirici' tutum anımsanırsa, 'Cunta faşist mi değil mi?' tartışmasında bu gazetenin pusulayı şaşırması olduğu görülebilir. Derin bir sorumluluk anlayışıyla TİP'in bağlarını koparttığı bu yayın organı, şimdi özellikle rejimin karakteri üstüne aşırı 'sol' konumlardan konuşuyor. 'Rejim faşist mi değil mi' tartışması, sağlam Marksist-Leninist konumları olmayanları şaşırtmakla birlikte, ilerici güçler arasında sağduyulu yaklaşımlar güç kazanıyor. TİP Genel Başkanı Behice Boran, cuntanın 'faşist olup olmadığı tartışmasını ön plana çıkarıp başarılması gereken görevleri gözardı' etme tutumuna karşı çıktı. Somut konularda eylem birliğini savundu.”

Atılım bununla da kalmıyor, *Tek Cephe*'nin “cunta rejiminin bağrında yer alan dış politikadaki kimi gerçekçi çizgileri dikkate almaya karşı çıktığını” belirterek soruyordu: “Bütün 'sol'lar gibi bu gazete de Türkiye devriminin çıkarlarıyla Sovyetler Birliği'nin barışı koruma çabaları arasında karşıtlık olduğu kanısında mıdır?”

Karşıtlık olmayabilirdi ama biz cunta rejiminin bağrında kimi gerçekçi çizgiler olduğuna asla inanmıyor, başta Evren olmak üzere Cunta'nın tüm üyelerinin ABD emperyalizminin sadık uşakları olduğunu biliyorduk. İlk günden beri vurguladığımız gibi 12 Eylül faşist darbesi bir NATO Darbesi'ydi.

Acıdır... TKP'nin gazetesinde fotoğrafı Brejnev'inkiyle yanyana basılarak onurlandırılan faşist cuntacı Kenan Evren, Türkiye'de 16 Şubat 1982'de büyük TKP davasının başlamasından bir hafta sonra 25 Şubat 1982'de Bulgaristan'da şatafatla ağırılarak "*Büyük Balkan Yıldızı*" nişanıyla onurlandırılacaktı.

Bu "onur"la Türkiye'ye dönüşünden kısa bir süre sonra da, 28 Şubat 1982'de, aralarında TKP'li ve TİP'li arkadaşların da bulunduğu 44 *Barış Derneği* üyesi tutuklanacaktı.

Bulgaristan'daki bu rezalete de "Sovyetler Birliği'nin barışı koruma çabaları"nın hararetli savuncucusu olan TKP'den de, TİP'ten de hiçbir eleştiri gelmeyecekti.

İnci'yle ben, benzer acıyı 10 yıl önce, 1972'de *Demokratik Direniş* örgütü adına Fransa hariciyesinde Yunan direnişçilerinin örgütlediği bir toplantı sırasında büyük Sovyet bestecisi *Aram Haçaturyan* ve Bolşoy'un bale yıldızı *Galina Ulanova*'nın da dahil bulunduğu Sovyet delegasyonu ile görüşmemizde yaşamıştık.

Deniz'lerin idamı yaklaşırken Sovyetler Birliği'nin de bir tavır koymasını istediğimizde delegasyonun başında bulunan *Sovyet Komünist Partisi Merkez Komitesi* üyesi, Türkiye'yle ilişkileri zedeleyecek hiçbir girişimde bulunamayacaklarını söylemişti.

Ve de *Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Arslan* idam hüccresinde beklerken Sovyet Yüksek Şûrası Başkanı *Podgorni* 11-17 Nisan 1972 tarihlerinde Ankara ve İstanbul'da büyük tantanayla ağırılmıştı.

Evet, o zaman da TKP canibinden tek itiraz sesi ya da eleştiri duymamıştık!

“Gazi Meclis”te mahşerin dört atlısı!

1 Ekim 2020

İslamo-faşist yönetimin son HDP operasyonu ile iyice azgınlaşan saldırganlığı ve terörü karşısında insan haklarına ve özgürlüklere içtenlikle saygılı tüm muhalefet güçlerinin, siyasal partileriyle, sivil toplum örgütleriyle ve medyasıyla ortak tavır almaları, hele Meclis’te temsil edilen muhalif partilerin CHP’si ve İYİP’iyle AKP-MHP çetesine karşı HDP’yle bir blok oluşturması gerekirken, Yukarı Karabağ olayları imdatlarına yetiştirdi...

Bu olayların arka planını, Türk kara ve hava kuvvetlerinin gerektiğinde Ermenistan’ı ve Yukarı Karabağ’ı Azeri ordusuyla birlikte vurmak için haftalardır Azeri topraklarında üslendiğini hiçe sayarak yayınladıkları ortak bildiriye AKP, MHP, CHP ve İYİP şöyle diyor:

“Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partiler olarak, Ermenistan silahlı kuvvetlerinin 28 Eylül’de Yukarı Karabağ’da ateşkesi ve uluslararası hukuku ihlal ederek ağır silahlarla Azerbaycan sivil yerleşim yerlerini ve askerlerini hedef alan saldırılarını en güçlü şekilde kınıyoruz. Uluslararası camiayı, bugüne kadar Ermenistan’ın işgali ve sorumsuz saldırıları sebebiyle zarar gören Azerbaycan’ın yanında olmaya davet ediyoruz. Bu vesileyle Gazi Meclisimizdeki siyasi partiler olarak, şehit düşen Azerbaycanlı kardeşlerimize Allah’tan rahmet, gazilere acil şifa ve can Azerbaycan’a başsağlığı dilerken, milletimizin dayanışma iradesini bir kez daha güçlü bir şekilde vurguluyoruz.”

TBMM’ye “Gazi Meclis” yakıştırmaları ilk kez yapılmıyor... 15 Temmuz 2016 çakma darbesinin hemen ardından, henüz İYİP’nin kurulmamış olduğu dönemde, AKP, MHP, CHP ve HDP imzasıyla yayınlanan ortak bildiriye de aynen şöyle deniyordu: “Herkes bilmelidir ki, bugün olduğu gibi gelecekte de milletimize, millî iradeye, Gazi Meclis’e uzanacak her el, karşısında TBMM’nin çelikten iradesini bulacaktır.”

Bu kez yayınlanan “Gazi Meclis” bildirisinde HDP’nin imzası yok, iyi ki de yok... Olması da mümkün değil, çünkü Türkiye’de demokratikleşme ve yurt dışında barışçıl ilişkiler için mücadele veren HDP’nin yöneticileri, seçilmişleri, militanları Kobani operasyonu ile birbiri ardına tutuklanmakta, tıpkı daha önceki Kürt partileri HEP, HADEP, DEHAP, DTP gibi onun da varlığına son vermek, 2024’de ya da erken tarihte yapılacak bir seçimle katılmasını engellemek için komplo üzerine komplo uygulanmaktadır.

“Gazi Meclis” nitelemesine gelince... Bildiğimiz kadarıyla “gazilik” özünde İslamiyet’i yaymak için gazaya katılanlara verilen bir ünvandır. Buyurun, *Türk Diyanet Vakfı*’nın yayınladığı *İslam Ansiklopedisi*’ndeki “Gazi” tanımı:

“**Gazi** kelimesi (çoğulu **guzât, guzzâ, guziy**), ‘hücum etmek, savaşmak, yağmalamak; din uğrunda cihad etmek’ mânasına gelen **gazânın (gazve)** ism-i fâili olup savaşta başarı kazanan kumandanlara, hatta hükümdarlara şeref unvanı olarak verilmiştir. Gazi kelimesi Kur’ân-ı Kerîm’de bir yerde çoğul olarak yer almakta (Âl-i İmrân 3/156), başka bir yerde de ima yoluyla şehidlikle birlikte zikredilerek övülmektedir (et-Tevbe 9/52).”

TBMM’yi de İslamiyet’in “gazi meclisi” yapmayı başaran AKP, Kılıçdaroğlu’nun da biat ettiği *Yenikapı Ruhu* rüzgarından yararlanıp işi bir adım daha ileri götürerek Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin üzerinde bulunduğu Ankara ili Çankaya ilçesi 7.955 ada 5 parsel sayılı taşınmazın tapu kaydı üzerine 23/11/2016 tarih 88.501 yevmiye numarasıyla “Gazi Meclis, 15 Temmuz 2016” kaydını işlettirmiştir.

Haksız da değiller... 23 Nisan 1920’de kurulan bu Meclis değil mi, daha baştan İttihat ve Terakki’nin ideolojik mirasını üstlenerek daha ilk yılında Türkiye Komünist Partisi liderlerinin Karadeniz’de boğdurulmasına icazet veren, 1925’te Sol örgütlenmeleri ve Kürt direnişini ezmek için ünlü *Takriri Sükûn Kanunu*’nu onaylayarak istiklal mahkemeleri kurduran, tek parti döneminde de, çok partili dönemde de art

arda sıkıyönetimler ilan ederek muhalif güçlere kan kusturtan, askeri mahkemelerin verdiği idam kararlarını onaylayarak Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan başta olmak üzere onlarca devrimci genci idam sehpalarına gönderen?

Bu anlamda TBMM gerçekten “gazi” bir Meclis’tir ve de Yukarı Karabağ ortak bildirisini imzalayan dört parti lideri, ana muhalefet CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu da dahil olmak üzere, bu “Gazi Meclis”teki mahşerin dört atlısıdır.

Bu dört atlıdan “sosyal demokrat” etiketlisi olan Kılıçdaroğlu, dün bir televizyonda ortak bildiriden de ileri giderek şöyle diyebiliyor: “Azerbaycan da haklı olarak kendi topraklarını ve halkının çıkarlarını savunuyor. Kendi bayrağını ve vatanını savunuyor. Böyle bir ortamda siz ne yaparsınız? Hangi devlet olursa olsun, Azerbaycan’a koşulsuz destek vermesi lazım. Azerbaycan’ın her koşulda yanındayız. Sadece CHP olarak değil. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, Azerbaycan devletinin vatandaşlarıyla kucaklaşıyor.”

Şaşırtıcı değil... Aynı Kılıçdaroğlu değil mi, Türk Orduları Başkomutanı Erdoğan’ın Suriye fütuhatına da, Libya fütuhatına da, “Mavi Vatan” fütuhatına da gönülden destek veren, hattâ Ege konusunda Tayyip’ten de ileri giderek, iktidar olursa Oniki Ada’ya elkoyacağımı ilan ederek Yunanistan’a meydan okuyan?

*

“Gazi Meclis”teki mahşerin dört atlısı ne derlerse desinler, Yukarı Karabağ’ın Ermeniler açısından farklı bir gerçekliği var.

Agos yazarlarından *Yetvart Danzikyan*’ın Artıgerçek tarafından da paylaşılan yazısı son derece öğretici: “Rusya, AGİT ve Avrupa Birliği itidal ve ateşkes çağrısında bulunurken Türkiye yine sorgusuz sualsiz Azerbaycan’ı destekledi ve yine yangına körükle giden bir pozisyon benimsedi. Buraya gelmeden bu son çatışmanın öncesine bakmakta fayda olabilir. Temmuz ayındaki çatışmalardan sonra Ermenistan sık sık Suriyeli savaşçıların Azerbaycan’a yer-

leştirildiğini söylemekteydi. Yine Temmuz ayındaki a-
tışmalar ve sonrasında Türkiye, Azerbaycan ile ortak tatbikat
yapmakla kalmadı, askeri heyetler de sık sık görüşmeler
gerçekleştirdiler. Türkiye Hükümeti de yaptığı her açık-
lamada sert biçimde Ermenistan'ı hedeflemektedir. 30 yıla
yayılan bu savaşta hiç şpbesiz Ermenistan tarafının da
yanlış politikaları ve hamleleri oldu. Ancak mevcut duruma
baktığımızda Türkiye'de yaygın olan sorgusuz sualsiz bir
Ermenistan düşmanlığı ve savaş şevki. Ne ilginçtir ki muha-
lif kamuoyu Libya, Suriye ve Yunanistan söz konusu oldu-
đunda resmi anlatılara gayet mesafe ile yaklaşırken mevzubahis
Ermenistan ise bu mesafe bir anda kayboluyor.”

Bu yazıyı okurken ekrana Belçika'da onyıllardır birlikte
anti-faşist mücadele yürüttüğümüz Ermeni dostlarımızın,
Belçika Demokrat Ermeniler Derneği'nin bildirisi düştü.

“Bu Türkiye tarafından diktatör Aliyev çetesinin ve Er-
doğan'ın 4000 cihatçı paralı askeriyile başlattığı bir savaştır.
Türk F-16 uakları, insansız hava araçları, subay ve askerleri
bu saldırıda alenen yer almıştır.

“Azerbaycan, nüfusu Ermenistan nüfusunun üç misli bir
nüfusa sahip, yine ulusal geliri Ermenistan'ınkinden dört
defa daha büyük olan bir ülkedir. Ancak 25 yıldır kazandığı
petrodollarları kendi halkının refahı için değil, çılgınca bir si-
lahlanma ve bölgenin Ermeni nüfusuna ve diğer halklarına
karşı yıkıcı bir propaganda için kullanmaktadır.

“Son yıllarda Erdoğan da, Azerbaycan'da hakimiyetini
güçlendirip Ermenistan'ı zaafa uğratarak tüm Pantrkistler-
in rüyası olan Orta Asya'nın Türkçe konuşan ülkelerine doç-
rudan bir yol açmaya alışıyor.

“Bununla da kalmıyor, içeride Kürtlere ve kendi halkına
terör ve baskıyı yoğunlaştırırken, Suriye, Irak, Libya'ya sal-
dırıyor ve Akdeniz'de provokasyonlara başvuruyor. Oysa,
Yukarı Karabağ halkı binlerce yıllık kendi toprağında kendi
yazısına sahip olmak, özgürce yaşama ve kendi dilini ve
kültürünü özgürce kullanabilmek için mücadele veriyor.”

Belçika'daki Ermeni dostlarımın bildirisi beni kendileriyle ilk bir araya geldiğimiz kırk yıl öncesine götürdü...

12 Eylül 1980 faşist darbesinin kaçınılmaz sonuçlarından biri hiç kuşkusuz Türkiye'den Avrupa ülkelerine doğru zaten mevcut olan siyasal göçün kitlesellik kazanmasıydı. Sadece sol örgütlerin tutuklanma ve işkence tehdidi altındaki yöneticileri ve militanları değil, Evren cuntasının "Atatürkçülük" maskesi altında başlattığı Türk-İslam Sentezi'nden mühlhem uygulamalar nedeniyle Türkiye toprağında yaşamlarını gündün güne daha da tehlikede görmeye başlayan Kürt, Ermeni, Asuri aileler de legal ya da illegal her olanağa başvurarak sürgün yollarına düşmüşlerdi.

Onlar aslında Orta Asya'dan kopup gelen Türk boylarının 11. yüzyılda başlayan ve günümüzde Tayyip'in Ahlat'ta otağlar kurarak şişindiği "Kızıl Elma"cı fütuhatından önce Anadolu topraklarında var olan Kürt, Ermeni, Asuri uluslarının çocuklarıydı...

12 Mart darbesinden sonra geldiğimiz Belçika'da Ermeni diasporası 1915 soykırımından kurtulabilenlerin 1920 yılında oluşturdukları *Belçika Ermeniler Komitesi* bünyesinde örgütlüydü. Bunun dışındaki ikinci diaspora örgütlenmesi 1978'de Kürt emekçi ve öğrencilerinin kurduğu, sonradan *Brüksel Kürt Enstitüsü* adını alacak olan *Tekoşer*'di.

Gerek 12 Eylül darbesi öncesi Türkiye'de yoğunlaşan baskılara karşı mücadeleyi, gerekse bu darbeden sonra faşist cuntaya karşı Avrupa merkezindeki protestoları hep *Tekoşer* ile birlikte yürütmüştük.

12 Eylül darbesinden sonra siyasal göçün kitleselleşmesinin sonucu olarak Brüksel'de Asuri arkadaşlar *Belçika Asuri Enstitüsü*'nü ve Ermeni arkadaşlar da *Belçika Demokrat Ermeniler Derneği*'ni kurarak anti-faşist mücadelede etkin şekilde yer aldılar.

70-80'li yıllardaki Ermeni göçünün öyküsünü 20 Haziran 2019'da *Artıgerçek*'te "*Varto'lu Rakel'in saygıdeğer mücadelesi*" başlıklı yazımda *Rakel Dink*'in ağzından nakletmiştim.

Bizim Brüksel’de kurmuş olduğumuz çok uluslu *Güneş Atölyeleri*’ne kendileri Fransızca öğrenmek, çocuklarının da yardımcı dershaneler ve yaratıcı atölyelerden yararlanmasını sağlamak için gelen Ermeni dostlarımızdan birinin sürgün yollarında ailece yaşadığı bir dramla ilgili anlattıklarını unutmam mümkün değil...

Türkiye’de 12 Eylül öncesi yoğunlaşan baskılardan kaçan aile, sığınmak için Avrupa’yı değil, daha yakın olan ve 1915 soykırımından kurtulabilenlerin önemli bir bölümünün yerleşmiş bulunduğu *Sovyet Ermenistanı*’nı tercih etmişti.

Ancak aile girmeyi başardığı bu ülkede oturma izni almayı beklerken Türkiye’de 12 Eylül darbesi olunca dönemin Ermenistan yönetimi tarafından “Geldiğiniz ülkede askeri yönetim kuruldu, artık korkacak bir şey kalmadı, size oturma veremeyiz” diye sınırdışı edilmiş, onlar da çaresiz Avrupa yollarına düşerek diğer Varto Ermenileri gibi Belçika’ya sığınmak zorunda kalmışlardı.

Bu anlatılanları, 1986 yılında yine *Güneş Atölyeleri*’nde gösterdiğimiz Ermeni soykırımı üzerine yapılmış ilk filmlerden biri olan Henrik Malyan’ın *Nahapet*’ini birlikte seyrettikten sonra dinlemiş ve bayağı sarsılmıştım.

Filmde 1915 soykırımında eşini ve çocuklarını kaybettikten sonra Sovyet Ermenistanı’na yerleşen bir Ermeni’nin geçmişin acılarını gün be gün tekrar yaşayarak yeni bir yaşam kurmaya çalışması Komitas’ın *Dle Yaman* ezgisinin eşliğinde anlatılmaktaydı.

Geçen haftaki yazımda *Türkiye Komünist Partisi*’nin Türk-Sovyet dostluğuna hanel getirmemek için 12 Eylül cuntasına “faşist” demeyi reddettiğini, parti çizgisindeki FİDEF’in yayın organı *Kurtuluş*’un 15 Nisan 1981 tarihli sayısının birinci sayfasında Evren ve Brejnev’in fotoğraflarının yanyana basılarak Türk-Sovyet dostluğunun 60. Yıldönümün kutlandığını yazmıştım. Dahası. *Türkiye Komünist Partisi* davasının başlamasından bir hafta sonra, *Barış Derneği* davasının başlamasından da bir hafta önce, faşist dikta-

tör 25 Şubat 1982’de Bulgaristan’da şatafatla ağırılarak “*Büyük Balkan Yıldızı*” nişanıyla taltif edilmişti.

O yıllarda Ermenistan da *Sovyetler Birliği*’ni oluşturan cumhuriyetlerden biriydi, bittabi dış ilişkilerde Moskova’dan verilen direktiflerin dışında davranması söz konusu değildir.

Buna rağmen, Ermeni diasporasının Türkiye çıkışlı yeni kuşağı için de, nasıl bir rejimle yönetiliyor olursa olsun, *Hayastan*, Anadolu’nun önemli bir bölümünü de kapsayan tarihsel Ermeni anavatanının bir parçasıydı. O ülkede olup biten her gelişmeye son derece duyarlıydılar.

7 Aralık 1988 tarihinde 6,9 magnitüd büyüklüğündeki bir depremin Ermenistan’ın *Leninakan (Gümrü)* ve *Spitak* şehirlerini yıkarak 25.000 kişinin hayatına kıydığı acılı günlerde Türkiye çıkışlı Ermeni dostlarımızın 4 bin kilometre uzaktaki kardeşlerine yardım ulaştırabilmek için nasıl seferber olduklarını anımsıyorum.

Sovyetler Birliği’nin dağılmasından sonra 23 Ağustos 1991’de bağımsızlığını ilan eden Hayastan ile Ermeni diasporası arasındaki ilişkiler yeni bir boyut kazandı. Bir yandan Belçika’daki Ermeniler Erivan’a uçup kısa bir süre de olsa Ermeni kimliğini kendi toprağında, Ararat’ın gölgesinde yaşar, Tsitsernakaberd tepesindeki ünlü anıtın önünde 1915 soykırımı kurbanlarına saygılarını ifade ederken, seyahat özgürlüğüne kavuşan Hayastan vatandaşlarının da Belçika’ya gelişleri, hattâ bir bölümünün Belçika’da kalarak diaspora saflarına katılımları başladı.

Türkiye’den gelen Ermeniler gibi onlar da hem *Belçika Ermeniler Komitesi*, hem de *Belçika Demokrat Ermeniler Derneği* saflarında yer aldılar, Sovyetler Birliği dönemindeki başarılı eğitim uygulaması nedeniyle bilim, kültür ve sanat alanında edindikleri birikimle her iki örgütün etkinliklerine de, Belçika toplumuna da büyük katkıda bulundular.

Yukarı Karabağ’daki Ermeni yapılanmasını dize getirmek, Erdoğan’ın Orta Asya’ya doğru fütuhatında yeni bir kapı açmak için Türk ve Azeri silahlı güçlerinin, ümmetçi pa-

ralı askerlerin de desteğiyle yürüttükleri bu yeni soykırım operasyonu karşısında Ermeni diasporasının tüm mensupları, 1915 soykırım ve tehcirinin torunları, 12 Mart ve 12 Eylül darbelerinin ardından Türkiye'yi terketmek zorunda kalanlar ve son 30 yıldır *Hayastan*'dan gelenler kenetlenmiş durumda, uluslararası kamuoyunu gerçekleri görmeye, saldırıya uğrayanların, ezilenlerin yanında yer almaya çağırıyor.

Evet, bu çağrıya kulak vermek, Türkiye'de islamo-faşist alçakça yeni bir saldırısının hedefi olan HDP ile olduğu gibi, *Hayastan* ve *Yukarı Karabağ*'daki Ermeni ulusuyla dayanışmada olmak, kendine "demokratım", "insan hakları savunucusuyum" diyen her bireyin kaçınılmaz görevi...

Bu yazımı *Artigerçek*'e gönderdikten sonra bu akşam, Türkiyeli bir Ermeni anneden doğmuş ünlü sanatçı Charles Aznavour'un her daim yüreğimi yakan 1915 Soykırımı üzerine *Düştüler* adlı hüznün, acı ve isyan dolu türküsünü dinleyeceğim... Bir daha... Bir daha...

Devrilip düştüler sebep nedir bilmeden

Çölde sürüler gibiydiler, sendeleyip giden

Mahvoldular susuzluk, açlık, demir ve ateşten...

Fütuhat, idam, zindan, cankırım günleri...

8 Ekim 2020

6 Ekim İnci'nin doğum günüydü... Bundan tam 58 yıl önce, o Ankara'da, ben İzmir'de genç gazeteciler olarak mevcut düzene karşı mücadele verirken tanışmış, tam da o yıl *Türkiye İşçi Partisi*'nin başlattığı sınıf mücadelesi saflarında yer almış, iki yıl sonra başlayan birlikteliğimizde önce *Akşam Gazetesi*'nde, ardından *Ant Dergisi*'nde anti-emperyalist ve sosyalist mücadelenin yankılanmasına katkıda bulunmuştuk.

12 Mart darbesi ikimizi de sürgüne çıkmaya mecbur ettikten sonra bu görevi yurt dışında direniş örgütlerinde so-

rumluluk üstlenip aynı çizgide ve çeşitli dillerde yeni yayınlar gerçekleştirerek sürdürmeyi görev bildik.

6 Ekim akşamı *Güneş Atölyeleri*'ndeki çalışma arkadaşlarımızla İnci'nin 80. doğum gününü kutlarken yaşadığımız mutluluğun yanında konuşmalarımız yine her gün mücadelesini verdiğimiz konulara yoğunlaşıyordu. Nasıl yoğunlaşmasın ki, Asuri, Ermeni, Kürt, Arnavut, Ruandalı, Kongolu, Cezayirli, Bolivyalı ve Yunanlı'sıyla, her birinin geldikleri ülkelerde de, ya mevcut diktatörlüklerin terörü ya da emperyalistlerin istilaları nedeniyle binbir insanlık dramı yaşanmıştı ya da hâlâ yaşanmaktaydı...

Sadece onlar mı? Tam 35 yıldır bizimle birlikte çalışan ve İnci'den sonra sekiz yıldır *Güneş Atölyeleri*'nin yöneticiliğini üstlenmiş bulunan *Iuccia Saponara* da, 60'lı yıllarda Belçika'ya göç etmiş bir İtalyan emekçi ailesinin kızı olarak kendisini göçmen ve mültecilerin sorunlarına çare bulmaya, yabancı düşmanlığına karşı mücadeleye vakfetmiş değerli yoldaşımız...

Aramızda acıların en büyüğünü yaşayan hiç kuşkusuz *Güneş Atölyeleri*'nin başöğretmeni Ruandalı *Florida Mukeshimana*... Sevgili eşi Ruanda Dışişleri Bakanı *Ngurinzira Boniface* ülkesinde Belçika sermayesinin kışkırttığı Hutu-Tutsi etnik kavgasına barışçı bir çözüm bulmak için gerilayla görüşme masasına oturarak 1993 Ağustos'unda *Arusha* barış anlaşmasını imzaladığı için aynı yıl başlayan büyük soykırımda canına ilk kıyılanlardan biri olmuş.

Ekibimizdeki Türkiye çıkışlı *Asuri, Ermeni, Kürt* sürünlerin yanında bir süreden beri *Hayastan*'ın başkenti Eriwan'dan gelmiş bir Ermeni öğretmenimiz de var, *Anahit Ghaplanyan*... İnci'nin doğum gününü kutladığımız akşam *Anahit*'in endişelerini ve kaygılarını da paylaştık. Çünkü kendi ülkesindeki *Yukarı Karabağ* bir haftadır Türk ve Azeri ordularının Suriye'den getirilmiş paralı islamcı teröristlerle takviyeli saldırısı altında...

Benzeri acı ve kaygıları önceki yıllarda Suriye'den gel-

miş olan *Asuri* arkadaşlarımızın da doğup büyüdüğü topraklarda Tayyip destekli İslamcı teröristlerin kelle keserek estirdiği terör nedeniyle yaşadıklarına yakından tanık olmuştuk.

Kutlama akşamının dönüşünde yeniden bilgisayar ekranının başına geçtiğimde Tayyip uşağı medyanın İnternet sayfalarında birbiri ardına bir flaş yanıp sönüyordu:

Karabağ'da 27 yıl sonra Ezan Sesi!

Bir farkla, kendilerine bu mesajı sufle edenin dediğini tam anlayamamış olmalı ki, bazılarına göre Ezan sesi Karabağ'da 27 yıl önce değil 28 yıl önce, hattâ bazılarına göre 30 yıl önce susturulmuştu... Kaç yıl önce olursa olsun, Erdoğan-Aliyev çetenesinin İslamcı teröristlerle takviyeli saldırısı sayesinde Mehmet Akif Ersoy'un ünlü çağrısı *Devr-i Tayyip'e* uyarlanarak uygulamaya konuluyordu:

Bu ezanlar, ki şehadetleri dinin temeli,

Ebedî, Ermenistan'ın da üstünde inlemeli.

Değil mi ki tarihsel *Ayasofya Kilisesi* İstanbul'un tüm minarelerinden koro halinde okunan ezan seslerinin eşliğinde camiye dönüştürülüp Tayyip'in tilavetiyle islami ibadete açılmıştır ve de değil mi ki ana muhalefet CHP'nin ve müttefiği İYİP'nin de sükûti desteğiyle bir kez yolu açıldıktan sonra tarihsel *Kariye Kilisesi* de tesettüre sokulup camileştirilmiştir, artık sıra *Ermenistan*'ın İslamiyet adına fethindedir.

Evet, CHP lideri Kılıçdaroğlu değil midir dün partisinin yeni dönem ilk Meclis Grubu toplantısında haddini de aşmış Türkiye'nin Ermeni'si, Asuri'si, Rum'u, Kürd'ü de dahil bilcümle muhalifini kendi emrinde sanarak "*Bu çatışmada 83 milyon olarak yüreğimiz Azerbaycan ile...*" diye nutuk çeken?

Geçen haftaki yazımda da vurguladığım gibi 2016 çakma darbesinden sonra tüm partilerin oybirliğiyle "*Gazi Meclis*" ilan edilen TBMM'de, HDP hariç tüm partiler, yani Mahşerin dört atlısı "*Başkomutan*" Tayyip'in emir ve kumandası altındaki ordunun Azeri ordusuyla birlikte ve de paralı İs-

lamcı teröristlerin takviyesiyle yürüttüğü bölgesel emperyalist savaşa sürekli alkış tutmakta.

HDP ise müstevli ve ceberrut siyasetlere ilkesel muhalefet yaptığı için her an kapatılma tehdidi altında...

Ve bu gözü dönmüş savaş ortamında HDP saflarında milletvekili seçilmiş Ermeni dostumuz *Garò Paylan*, tıpkı 13 yıl önce alçakça katledilen *Hrant Dink* gibi, Tayyip'in SETA benzeri "askersel-dinsel toplum örgütleri"nden biri olan ASAM'ın gazetelere verdiği bir ilanla açıkça hedef gösterilmekte...

Ermenistan işgali sürüp gider, Türkiye'de Türk-İslam kategorisinden sayılmayan tüm yurttaşlar günden güne daha fazla tehdit altında tedirgin bulunurken "Gazi Meclis"te HDP dışındaki tüm partiler, önceki gün bir adım daha atarak Türk askerinin Mali ve Orta Afrika Cumhuriyeti'ndeki görev sürelerinin 1 yıl daha uzatılmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresine onay vermişlerdir.

Geçen hafta sormuştum: "23 Nisan 1920'de kurulan bu Meclis değil mi, *İttihat ve Terakki*'nin ideolojik mirasını üstlenerek varlığının daha ilk yılında *Türkiye Komünist Partisi* liderlerinin Karadeniz'de boğdurulmasına icazet veren, 1925'te Sol örgütlenmeleri ve Kürt direnişini ezmek için ünlü *Takriri Sükûn Kanunu*'nu onaylayarak istiklal mahkemeleri kurduran, tek parti döneminde de, çok partili dönemde de art arda sıkıyönetimler ilan ederek muhalif güçlere kan kusturtan, askeri mahkemelerin verdiği idam kararlarını onaylayarak *Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan* başta olmak üzere onlarca devrimci genci idam sehpalarına gönderen?"

Buyurun, aynı "Gazi Meclis"in, üstelik hürriyet türküleri söyleyerek iktidar olan *Demokrat Parti* 1950 seçimleriyle mutlak çoğunluğu elde ettikten sonra, Türkiye'de komünist örgütlenme ve ifadeyi yasaklayan TCK 141 ve 142 maddelerini daha da ağırlaştırması... Tam da ABD emperyalizminin dayatmasıyla ünlü TKP tutuklamalarının başladığı sırada...

Dün 7 Ekim'di... Bu yazı için *İnfo-Türk* arşivinde Ekim ayı belgelerini tararken işte o "Gazi" Meclis'in kabul ettiği yeni 141. maddenin nasıl uygulandığını gösteren utanç belgeleriyle karşılaştım.

Evet, 1951 yılından itibaren tutuklanan TKP üyelerinden 184'ü askeri mahkemede iki yıl süren duruşmaları sonucunda 7 Ekim 1954 günü ağırlaştırılmış 141. madde uyarınca 10 yıla kadar ağır hapis ve çeşitli sürgün cezalarına mahkum edilmişlerdi.

Arşive bir kez girince farkettim ki Ekim günleri demokratlar, anti-emperyalistler ve sosyalistler için gerçekten belalı günler...

Bundan tam 40 yıl önce, 12 Eylül faşist darbesinin hemen ardından, 22 yaşındaki *Kurtuluş* militanı *Necdet Adalı* 7 Ekim 1980'de Ulucanlar Cezaevi'nde idam edilmişti. Bu, faşist cuntanın ilk idam uygulamasıydı.

Cunta döneminde daha sonra onlarca genç, kendilerini yasama meclisi yerine koyan 5 faşist generalin onaylamasıyla inançları uğruna idam sehpalarında can verdi.

Ama 1982 seçimlerinden sonra yeniden açılan "Gazi Meclis" de hız kesmedi, bir diğer genç devrimci, *İlyas Has*, Turgut Özal'ın partisi ANAP'ın tek başına iktidar olduğu dönemde, 1984'ün 7 Ekim'inde, İzmir'in Buca Kapalı Cezaevi'nde, devrimci *Hıdır Aslan* ise aynı yılın 25 Ekim'inde Burdur Kapalı Cezaevi'nde idam edildiler.

Ama bir başka idam faciası var ki, kelimenin tam anlamıyla "Gazi Meclis" in yüz karasıdır.

1971'in 10 Ekim günündeki tüm ana akım medya manşetleri *Deniz Gezmiş ve 17 yoldaşının 9 Ekim 1971'de Sıkıyönetim Mahkemesi tarafından idam cezasına mahkûm edildiklerini büyük bir zafer gibi ilan etmektedir.*

Kamuoyundaki büyük tepki üzerine Askeri Yargıtay 10 Ocak 1972'de 15 devrimcinin idam cezasını hapse çevirmek zorunda kalacak, ama Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idam hükümlerini kesinleştirecekti. "Gazi Meclis"te

de CHP'lilerin bir bölümünün de dahil olduğu büyük bir çoğunluk bu caniyane kararı onaylayacak, üç fidan 6 Mayıs 1972 günü idam sehpasında Türkiye halklarına ve tüm insanlığa onurlu mesajlar vererek ölümsüzler arasında hak ettikleri yeri alacaklardı.

70'li yılları bilinçli olarak yaşamış herkesin asla unutamayacağı olaylardan biri de hiç kuşkusuz *Türkiye İşçi Partisi* militanı yedi gencin tam 42 yıl önce, 1978 yılında, 8 Ekim'i 9 Ekim'e bağlayan gece ülkücü katiller tarafından hunharca katledilmesiydi.

Bu cinayetten kısa bir süre önce İnci'yle birlikte *Türkiye İşçi Partisi*'nin Avrupa'da örgütlenme ve iletişim sorumluluğunu üstlenmiştik. Yoldaşlarımıza kasteden bu alçakça cinayetin arka planını Avrupa kamuoyuna duyurmak için derhal üç dilde "*Ankara'da katliam, Niçin?*" adlı bir broşür yayımlamıştık.

Yıllar sonra olayın vahametini daha ayrıntılı olarak *Doğan Akın*, 9 Ekim 2017 tarihli *t24*'te net şekilde ortaya koydu. Şöyle diyordu:

"Sene 1978, 8 Ekim'i 9 Ekim'e bağlayan gece. Yer, Ankara'da Bahçelievler semti. Ülkücülerin 'Reis'i Abdullah Çatlı'nın yaptığı plan akşam saatlerinde yürürlükte. Ekip, bölgeyi iyi bilmektedir. Zira, ülkücülerin "İdi Amin"i Haluk Kırıcı, eylemden önce Bahçelievler'de keşif yapmıştır.

"Ekip, 8 Ekim 1978 akşamı Bahçelievler 15. Sokak'taki 56 numaralı apartmanın önündedir. Hedef, 2 numaralı dairedir. Evet, 56/2. Bu numaradan koyarlar yapacakları işin adını; '5-6-2/Tamam Reis!'

"Kırıcı kapıya gizlice kulak verir, içerde en az birkaç kişi olduğunu rapor eder. 'Sürümden kazanacakları' bir grup olduğuna göre, eyleme geçilmesine karar verilir.ERCÜMENT GEDİKLİ 'Dadaş Kahvesi'ne giderek destek için Ömer Özcan ve Duran Demirkan'ı bulur. Saat 22:00 sıralarında 56. Sokak'a geri dönülür. Demirkan sokakta, Özcan apartmanın önünde 'gözcü' olarak bırakılır.

“Çatlı da sokakta otomobilinin içinde beklemektedir. Haluk Kırıcı, Ercüment Gedikli, Mahmut Korkmaz ve Kürşat Poyraz gizlice apartmana girerler. 2 numaralı dairenin kapısında silahlarını çekip, zili çalarlar. Birazdan aralanan kapıya yüklenirler, ellerinde silahlarla artık içerdedirler.

“Evde, hepsi *Türkiye İşçi Partisi (TİP)* üyesi olan 5 üniversite öğrencisi vardır: Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Bölümü öğrencisi *Serdar Alten (23)*, Ankara Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi öğrencisi *Hür-can Gürses (26)*, Ankara İktisadi ve Ticari Bilimler Akademisi Gazetecilik Bölümü öğrencisi *Efraim Ezgin (23)*, Hacettepe Üniversitesi İstatistik Bölümü öğrencileri *Latif Can (20)* ve *Osman Nuri Uzunlar (20)*.

“Baskın, gençler televizyon izlerken yapılmıştır. Cinayet ekibi biraz şaşırmıştır, zira öğrencilerin hiçbirinde silah yoktur! Olsun, Reis planı yapmış, İdi Amin harekete geçmiştir artık.

“Öğrencilerin ellerini arkadan bağlayıp, yüzüstü yere yatırılırlar. Ancak evdekilerin sayısı tahmin ettiklerinden çok olunca Çatlı’ya danışmaya karar verirler. ‘Bekleyn’ der Çatlı ve birazdan elinde eter ve pamukla gelir. Öğrenciler, önce eter koklatılarak bayıltılırlar.

“Bu sırada kapı çalınır. Zili çalanlar, yine TİP üyesi olan öğrenciler *Faruk Erzan* ve *Salih Gevence*’dir, arkadaşlarını ziyarete gelmişlerdir. Onlar da içeri alınır. ‘2-3 komünist’i temizlemek için girdikleri evdeki öğrenci sayısı 7’ye çıkmıştır!

“Yine Çatlı’ya danışırlar. Çatlı’dan gelen talimat üzerine son gelen iki öğrenci, dışarıda bekleyen otomobile bindirilir. Yanlarına da Haluk Kırıcı ile Kürşat Poyraz oturur. Farları yakılmayan araç Eskişehir yoluna doğru hareket eder ve bir süre sonra bir tarlanın yanında durur. Faruk Erzan ve Salih Gevence araçtan indirilir, 500 metre kadar tarlanın içine götürülür. Kırıcı ve Poyraz silahlarını çekip, biraz önce arkadaşlarını ziyarete gelmiş iki genci, kafalarına ateş ederek öldürürler.

İki kişi tamamdır, ama işin büyüğü evdedir, hemen Bahçelievler'e dönerler. Plana göre evde bayıltılmış olanlar da ikişer ikişer Eskişehir yoluna götürülecektir. Önce yavaş yavaş uyanmaya başlayan Serdar Alten'i otomobile taşırlar. Ancak o sırada yoldan geçen bir polis aracı Çatlı'yı kuşkulandırır. Acaba, tarlada öldürdükleri iki öğrencinin cesedi mi bulunmuştur?

"Bu kuşku üzerine plan değiştirir Çatlı, plan evin içinde icra edilecektir! Ama nasıl yapılacaktır bu iş? Aralarında tartışırlar. Pratik öneri İdi Amin'den gelir, yani Haluk Kırıcı'dan. Bayıltılanlardan Osman Nuri Uzunlar'ı mutfağa götürür tel askıyla boğmaya çalışır. Ama hemen ölmez delikanlı, bu kez yüzüne var gücüyle havluyla bastırır ve boğar Kırıcı.

"Geride dört delikanlı daha vardır ve boğma işi biraz uzun sürmektedir. Bu kez Kırıcı plan değiştirir. Tarladaki cinayette kullanılan silahı alır, ardından 'Siz dışarı çıkın' der üç tetikçi arkadaşına. Ve odaya dönüp, elleri arkadan bağlı dört öğrenciye ateş açar.

"Misyon tamamdır! Evlerinde televizyon izleyen 5 öğrenci ile onları ziyarete gelen 2 arkadaşları başarıyla katledilmiştir! Abdullah Çatlı otomobille binanın önüne gelir ve hep birlikte uzaklaşırlar.

"Çatlı, memleketi Nevşehir'e, Kırıcı da memleketi Erzurum'a gider."

Cinayetin üzerinden tam 42 yıl geçti. Ama katillerin yaptığı yanlarına kaldı.

Çatlı 1996'da Susurluk'ta öldü, ama Haluk Kırıcı daha iki ay önce bir televizyon programına çıkıp "Öldürülen iki arkadaşımızın intikamını almaya gitmiştik" diyerek işledikleri alçakça cinayeti haklı göstermeye kalkışabildi, yine de hakkında takipsizlik kararı verildi.

Hesap sorulmaz, sorulamaz... Çünkü başta da söylediğim gibi, Türkiye'de Türk ve müslüman olmayana karşıtlık, sola düşmanlık başta "Gazi Meclis" olmak üzere gelmiş geç-

miş tüm hükümetlerin, askeriyenin, büyük medyanın temel bileşenidir.

“Ana Vatan” despotlarının “Yavru Vatan” a ettikleri...

15 Ekim 2020

“Ana Vatan”... “Mavi Vatan”... “Yavru Vatan”... Sadece Türkiye’nin değil tüm İslam dünyasının liderliğine oynayan Tayyip’in Suriye ve Irak’tan Libya’ya, Doğu Akdeniz’e ve de son olarak Ermenistan’a sefer eylediği cihanşümul fütühat döneminde kapıkulu medyanın dilden düşürmediği bu çeşitlemelerden son bir haftadır reytingi en yüksek olanı hiç kuşkusuz “Yavru Vatan”...

Nasıl olmasın ki, Türkiye dışında hiçbir devletin tanımadığı KKTC’de ilk turu 11 Ekim’de yapılan seçimlerde bugüne dek Tayyip’in karşısında dik duran Cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı’nın mutlaka tasfiye edilmesi, yerine emir kulu Ersin Tatar’ın getirilmesi için “Ana Vatan”ın tüm olanakları seferber edilmiş, bunun için Kuzey Kıbrıs’ın 1974’te Türk Ordusu tarafından işgalinden bu yana kapalı tutulan Maraş bile Kıbrıs ve Yunanistan başta olmak üzere birçok ülkeden gelen protestolara rağmen yerleşime açılmıştı.

Tüm bu manevralara rağmen Mustafa Akıncı bağımsız olarak katıldığı seçimlerin ilk turunda Tayyip’in desteklediği sağcı *Ulusal Birlik Partisi (UBP)* adayı Ersin Tatar’ınine yakın oy olarak ikinci tura katılmayı başardı. Görünüş odur ki, büyük bir sürpriz olmazsa, adayı ikinci tura kalamayan sol eğilimli *Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP)*’nin de desteğiyle Mustafa Akıncı 18 Ekim’deki ikinci oylamada yeniden cumhurbaşkanı seçilecek.

2015’te cumhurbaşkanı olduktan sonra Tayyip diktasına ve adadaki Türk askeri varlığına asla boyun eğmeyen Akıncı, geçen yıl Türk Ordusu’nun Rojava’ya girmesine de son derece ilkeli bir tavırla karşı çıkarak şöyle demişti: “1974’te

olup biten, biz adına Barış Harekatı desek de, bir savaştı ve akan da kandı. Şimdi Barış Pınarı desek de akan su değil kandır. Bu nedenle bir an önce diyalog ve diplomasinin devreye girmesi en büyük dileğimdir.”

Sen misin bunu diyen? Tayyip başta olmak üzere Tayyip’çisinden ulusalcısına tüm siyaset erbabı ve medya Akıncı’yı nankörlük ve ihanetle suçlamıştı.

Akıncı’nın yürekli çıkışının kökeninde onun Türkiye’de 68 başkaldırısını yapan Deniz’ler ve Mahir’ler kuşağının bir mensubu olması vardır. Evet, 1947’de Limasol’da doğmuş olan Akıncı mimarlık eğitimini Ankara’da *Ortadoğu Teknik Üniversitesi*’nde görürken, o dönemde Türkiye’de okuyan tüm Kıbrıslı gençler gibi yükselen anti-emperyalist ve sol mücadelenin saflarındadır.

1973’te Kıbrıs’a dönüp mimarlığa başladıktan sonra 24 Mayıs 1976 yerel seçimlerinde Rauf Denktaş’ın desteklediği bir adayı yenilgiye uğratarak *Lefkoşe Türk Belediyesi*’nin ilk başkanı olarak bu görevi 14 yıl boyunca başarıyla yürütmüş, 2015’te de oyların yüzde 60,5’ini alarak Ankara’nın emir eri olmayı reddeden ilk onurlu KKTC cumhurbaşkanı olmuştur.

Akıncı bu seneki cumhurbaşkanlığı seçiminde de onurlu çizgisinden hiç ödün vermeden Kıbrıs sorunu için makul ve mümkün tek çözümün federal model olduğunu savunuyor, “Biz ne Güney Kıbrıs’ın azınlığı olmak, ne de Türkiye’ye bağımlı bir alt yönetim görmek istiyoruz” diyerek Kuzey Kıbrıs’ın “Yavru Vatan” etiketiyle Türk Ordusu’nun sürekli işgali altında bir sömürge olarak kalmasına karşı çıkıyor.

68 direnişinde yer alan Akıncı ile aynı yaşlardaki Kıbrıslı gençlerin ülkelerine dayatılan Denktaş diktasına karşı nasıl kararlı mücadele verdiklerinin, sadece Türkiye ve Kıbrıs halklarının değil, tüm Ortadoğu halklarının emperyalizme karşı ortak mücadelesiyle nasıl dayanışma içinde olduklarının bire bir tanığıyım.

Denktaş’ın elebaşısı olduğu terör çetelerinin adada devrimci Türkleri, örneğin sendikacı *Derviş Ali Kavazoğlu*’nu,

iki yürekli gazeteci *Ahmet Mustafa Gürkan* ile *Ayhan Mustafa Hikmet*'i nasıl alçakça katlettiğine dair belgeleri bize Kıbrıslı devrimci öğrenciler ulaştırmıştı, biz de onları 9 Eylül 1969 tarihli *Ant Dergisi*'nde iki tam sayfa üzerinden açıklamıştık. Bu yayın üzerine Küçük-Denktaş ikilisi *Ant Dergisi*'nin Kıbrıs adasına girmesini yasaklamıştı.

Kıbrıslı genç dostlarımızın getirdiği o belgede 1958 yılına kadar adada Türk ve Rum emekçilerinin gerek sendikalarda, gerekse sol partilerde nasıl bir sınıf kardeşliği ve dayanışması içinde oldukları anımsatıldıktan sonra şu gerçekler dile getiriliyordu:

“1958'deki 1 Mayıs gösterilerinde yüzlerce Türk işçisi de Rum sınıf kardeşleriyle birlikte devrimci sloganlar haykırarak yürümüştü. Bu ortak hareket, emperyalistleri ve işbirlikçilerini çılgına döndürdü, aynı gün Fazıl Küçük bir konuşma yaparak komünistlere şiddetle saldırdı, Türk kesimini Rumlar aleyhine kışkırttı. Bu konuşmanın yapıldığı günün gecesi Rauf Denktaş liderliğindeki *Türk Mukavemet Teşkilatı*'ndan bir grup *Lefkoşe Türk Eğitim-Spor Kulübü*'nü basarak yakıp yıktı.

“Bundan sonradır ki Kıbrıs'ta ilerici Türklere karşı saldırı ve cinayetler birbirini kovalamaya başladı.

“22 Mayıs 1958'de *Kıbrıs İşçi Federasyonu Türk Şubesi* başkanı *Ahmet Sadi Erkurt* ve eşini kurşun yağmuruna tutarak ağır yaraladılar.

“Bu olaydan iki gün sonra, 24 Mayıs 1958'de, Türk ve Rum halklarının sömürgecilere karşı birlikte mücadele vermesi görüşünü savunduğu için üç yıl önce kapatılmış olan *İnkılapçı* gazetesinin sahibi ve yazı işleri müdürü *Fadıl Önder*'i Lefkoşe Türk semtinin tam merkezinde katlettiler.

“*Türk Mukavemet Teşkilatı* 26 Mayıs 1958'de aşağıdaki bildiriye yayınlayarak işlenen bu cürümlerin sorumluluğunu açıkça üstlendi: ‘Türk Mukavemet Teşkilatı harekete geçmiş ve kendilerine yapılan uyarılara rağmen Kıbrıs'ta yaşamakta olan 120 bin Türk'ün varlığını tamamıyla hiçe sayarak, Kı-

zıllara hizmet etmekten mutluluk duyan alçak hainlere hak ettikleri ölüm cezasını vermeye başlamıştır. TMT tarafından vatan haini ve komünist maşası ilan edilen Sadi Erkurt ve Fadıl Önder, hak ettikleri cezayı almışlardır. (...) Adanın neresinde olursa olsun komünist propaganda yapan herkes aynı kadere mahkûmdur.’

“29 Mayıs 1958 gecesi, 1 Mayıs’ta yakılıp yıkılmış olan *Lefkoşe Türk Eğitim-Spor Kulübü*’nün yöneticilerinden 20 yaşındaki *Ahmet Yahya* evini basan aynı çete mensupları tarafından yatağında kurşunlanarak öldürüldü.

“*Türk Mukavemet Teşkilatı* 31 Mayıs 1958’de yayınladığı bildiri de cinayeti şöyle üstleniyordu: ‘Hainlere Son İhtar: Hakiki Türk olmayan bir hain daha vurucu ekiplerimiz tarafından ortadan kaldırılmıştır.’

“5 Haziran 1958’de *İnşaat İşçileri Sendikası* yönetim kurulundan *Hasan Ali*’yi öldüresiye döven teröristler, 30 Haziran 1958’de ‘Türk ve Rum toplumlarının barış içinde birlikte yaşayabileceğini’ söyleyen 46 yaşındaki *Leymosun*’lu berber *Ahmet İbrahim*’i katlettiler.

“Bir Rum firmasında çalışan *Arif Hulusi Barudi* de 3 Temmuz 1958’de *Leymosun*’da Birinci Belediye Pazarı içinde bulunduğu sırada kurşun yağmuruna tutuldu, ama şans eseri kurtuldu.

“Bu teröre rağmen *Avukat Ayhan Mustafa Hikmet* ve *Avukat Ahmet Muzaffer Gürkan* 1955’te kapatılmış olan *İnkılapçı* gazetesinin yerini doldurmak üzere haftalık *Cumhuriyet* gazetesini yayınlayarak *Küçük-Denktaş* diktasına karşı muhalefetin sesini yükseltmeye başladılar.

“Ancak bundan rahatsız olan *Rauf Denktaş*, aynı zamanda muhalif *Halk Partisi*’nin de yöneticileri olan 33 yaşındaki Hikmet ve 35 yaşındaki Gürkan’ı bürosuna davet ederek bu yayını sürdürdükleri takdirde hayatlarının tehlikeye düşeceği tehdidinde bulundu. Bu tehdide rağmen pes etmeyen iki gazeteci, Türk halkının giderek artan desteğinden de cesaret alarak *Cumhuriyet*’i günlük gazeteye dönüştürme hazırlıklarını

yürütürken 23 Haziran 1962 tarihli sayıda iki toplumu birbirine düşürmek için planlar düzenleyen tedhişçi ve tahrikçilerin yüzündeki maskeyi indireceğini açıkladılar.

“Bu açıklama üzerine aynı gece Denктаş’ın teröristleri *Ahmet Muzaffer Gürkan*’ı evinin avlusunda kurşun yağmuruna tutarak öldürdüler. Ardından da penceresini kırarak yatak odasına daldıkları *Ayhan Mustafa Hikmet*’i karısının ve iki çocuğunun gözleri önünde sekiz kurşunla katlettiler.

“*Cumhuriyet* gazetesi susturulduktan sonra *Türk Mukavemet Teşkilatı* bu kez genç Türk sendikacısı ve AKEL partisi üyesi *Derviş Ali Kavazoğlu*’nu hedef aldı. Kapatılmadan önce *İnkılapçı* gazetesinin de başyazarlığını yapmış olan *Kavazoğlu* iki yöneticisi katledilen *Cumhuriyet* gazetesinin de yazarlarındandı.

“Türk ve Rum halklarının barış içinde birlikte yaşamaları ve emperyalizme karşı ortak savaş vermeleri için yılmadan mücadele eden *Kavazoğlu*, *Cumhuriyet*’teki yazılarının yanı sıra yerli ve yabancı basına verdiği demeçler, radyo ve televizyonda yaptığı konuşmalarla, terör altında yaşayan Türk halkına inanç ve umut aşılamaktaydı.

“*Türk Mukavemet Teşkilatı* bu güçlü sesi de susturmak için harekete geçti. *Kavazoğlu*, kendisi gibi AKEL üyesi olan sendikacı yoldaşlarından *Kosta Mişauli* ile birlikte otomobile Lefkoşe’den Larnaka’ya giderken 11 Nisan 1965 günü saat 10.30’da otomatik silahlarla kısa mesafeden tarandı. Olaydan iki üç saat sonra oradan geçen *Barış Gücü* devriyerleri iki yoldaşın cansız vücutlarını otomobil içinde kucaklaşmış olarak buldular.”

Denктаş’ın başını çektiği terör örgütü TMT’nin kimler tarafından nasıl kurulmuş olduğunu da, geçen yıl bir KHK ile kapatılan *Özgürlükçü Demokrasi* gazetesinin 22 Ocak 2018 tarihli sayısında Arif Mostarlı şöyle açıklıyordu:

“*Türk Mukavemet Teşkilatı* sonraları iddia edildiği gibi hiç de ‘Kıbrıs’ın bağrından’ filan çıkmamıştı, bal gibi de Türkiye’nin icadıydı!

“1958 yılı başlarında, Genelkurmay İkinci Başkanı *Or-general Salih Coşkun*, Özel Harp Dairesi Başkanı *Tümgeneral Daniş Karabelen*’le ilk planlamayı yapar. İşin arkasında ise, Dışişleri Bakanı *Fatin Rüştü Zorlu* vardır. *Binbaşı İsmail Tansu*’ya projeyi gerçekleştirme görevi verilir.

“Kısa sürede Türkiye’de biri Antalya’da diğeri de Ankara’daki Zir köyü yakınında iki kamp kurulur ve 5 bin ‘mücahit’in eğitilmesi planlanır. *Rauf Denктаş* da, işin içindedir. Kıbrıs’a öğretmen, müfettiş, din adamı gibi kimliklerle TMT’de görev alacak Türk subayları gönderilir. Adadaki TMT liderliği, *Yarbay Rıza Vuruşkan*’a verilir. ‘İş Bankası Müfettişi’ kimliğiyle Kıbrıs’a giden *Vuruşkan*’ın kod adı *Bozkurt*’tur. Silahlar ise, Türk ordusundan sağlanmaktadır. Ve tabii ki, işin içinde, başından beri *Albay Alpaslan Türkes* de vardır.

“Görünüşte hedef, adanın diğer tarafında kurulmuş faşist Rum örgütü EOKA’dır ama aslında TMT ile EOKA ikiz kardeş gibidirler. Rum ve Türk ırkçılığının asıl amacı halkların kardeşliğini yok etmektir. TMT esas olarak Türk kesimindeki sendikacı ve solcuları öldürüyordu. EOKA da ‘vatan haini’ ilan ettiği Kıbrıslı Rum solcuları hedef alıyordu. EOKA 40’lı ve 50’li yıllarda toplam olarak 265 infaz gerçekleştirmişti ve bunların 143’ü İngiliz ve Türk iken 131’i *Komünist Partisi AKEL* ve *Kıbrıs Emek Federasyonu (PEO)* üyesi Rumlardı.

“*Derviş Ali Kavazoğlu* AKEL’in Türk üyesi olarak EOKA’nın değil TMT’nin kurşunlarıyla can vermişti.”

Kavazoğlu’nun alçakça öldürülmesinin üzerinden tam 55 yıl geçti.

Bu 55 yıl içinde Yunanistan bir, Türkiye iki faşist askeri darbe yaşadı... O da yetmedi, Türkiye 18 yıldır etap etap kurulmakta olan bir islamo-faşist rejimin sancılarını yaşıyor.

Derviş Ali Kavazoğlu’nun, *Ahmet Mustafa Gürkan* ve *Ayhan Mustafa Hikmet*’in sevgili yeşil adası 1974’te Yunan albaylarıyla EOKA çetesinin ortak darbesini, ardından da

“barış hareketi” kisvesi altında Türk Ordusu’nun işgalini yaşadığı.

Türkiye’de aydınlık günler hiç de yakın görünmüyor. Kıbrıs’ın yarısını işgal altında tutan ordu “Yavru Vatan”la da yetinmiyor, Irak, Suriye, Libya ve Ermenistan’ın yanısıra “Mavi Vatan”da da terör estiriyor.

Tüm bunlara rağmen, Türkiye’nin 68 kuşağı saflarında yetişmiş bir *Mustafa Akıncı*’nın e Tayyip’in tüm manevralarına ve komplolarına açıkça meydan okuyarak yurdunu sömürge statüsünden kurtarma mücadelesi vermesi Türkiye’nin özgürlükten ve demokrasiden yana tüm insanlarına da umut veriyor, cesaret veriyor...

68’li Mustafa Akıncı’nın 18 Ekim’de Tayyip’e karşı kazanacağı zafer, aynı zamanda Deniz’lerin ve Mahir’lerin de zaferi olacaktır.

Erdoğan’ın Quisling’leri...

21 Ekim 2020

Geçen haftaki yazımı “68’li *Mustafa Akıncı*’nın Kıbrıs cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Tayyip’e karşı kazanacağı zafer, aynı zamanda Deniz’lerin ve Mahir’lerin de zaferi olacaktır” diye bağlamıştım. O günkü verilere göre büyük bir sürpriz olmazsa, adayı ikinci tura kalamayan sol eğilimli *Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP)*’nin de desteğiyle Mustafa Akıncı 18 Ekim’deki ikinci oylamada yeniden cumhurbaşkanı seçilecekti.

Ne yazık ki, Kuzey Kıbrıs’ın 1974’te Türk Ordusu tarafından işgalinden bu yana kapalı tutulan *Maraş*’ın Kıbrıs ve Yunanistan başta olmak üzere birçok ülkeden gelen protestolara rağmen son anda yerleşime açılması, dahası kararsız seçmenlere son anda rüşvetler dağıtılması, muhaliflere de baskı ve tehditler uygulanması sonucunda Erdoğan’ın kuklası *Ersin Tatar* cumhurbaşkanlığı koltuğuna yerleşmiş bulunuyor.

Kuzey Kıbrıs'ta yıllardır türlü baskılara ve tehditlere meydan okuyan Avrupa Gazetesi genel yayın yönetmeni *Şener Levent* "Onur değil... Para kazandı... Bir de baskı, tehdit, şantaj, yalan dolan eklendi buna... Biz kaybettik..." diye başladığı değerlendirme yazısında Türkiye ana akım medyasının örtbas ettiği gerçekleri net şekilde ortaya koyuyor:

"Toplumun tüm muhalif kesimleri ilk kez birleşti bu cephede... Sosyalist, sosyal demokrat, liberal... Elini vicdanına ve yüreğine koyan kim varsa... Birleşti de, karşısındaki gücü deviremedi yine... Federalizm de çöktü... Taksim kazandı... İki devletçiler!

"Nerde kaybedildi bu seçim? İskele'de... Tatar'a 9343 oy çıktı, Akıncı'ya ise 3855... Aradaki fark 5482... Ülke genelindeki farkı da bu belirledi zaten... Tatar 67322, Akıncı 62910... Fark 4412... Seçim sonucunu TC'lilerin belirlediğini apaçık bu da gösteriyor işte..."

Özgür Gazete Kıbrıs'tan *Pınar Barut* "Bu zamana kadar hiç görülmemiş müdahalelerin yaşandığı, görülmemiş asayiş sıkıntısının yaşandığı bir seçim oldu. KKTC tarihinde hiç bu kadar seçim suçu işlenmemiştir" diyor seçimin ardından ve *Artı TV*'de Petek Atıcı Türkmen'in sunduğu Haber Aktüel programında bir açıklıyor:

"Seçimden bir gece önce çok ciddi paraların dağıtıldığı, insanların oylarının satın alındığı bilgileri de bize geldi. İnsanların oylarının fotoğraflarını çekmelerinin sebebinin de bunun ispatı niteliğinde olduğu söylendi... Burası küçük bir ülke. Etrafımızda eşimize, dostumuza, akrabamıza gidildi. Birçok oy 3 bin lira karşılığında satın alındı. Partilerin gençlik kolları da sandıktan çıkan insanların ellerindeki listelerden isimlerini işaretlediler. Bu insanlar gerçekten sözlerini tutup aldıkları para karşılığında oylarını verdiler mi diye..."

Evet, "*Ana Vatan*" 46 yıl önce askeri operasyonla işgal ettiği, yarım yüz yıla yakındır yarı sömürge statüsünde tuttuğu, geçen yazımda ayrıntılarıyla açıkladığım gibi kurdurduğu cürüm çetelerine adanın bağımsızlıktan, özgürlükten,

sosyal adaletten yana aydınlarını alçakça katlettiği “*Yavru Vatan*”a 18 Ekim cumhurbaşkanlığı seçimlerinde bir kez daha kasedetti...

Bundan sonra ne olacak?

Bu sorunun yanıtını da yine Kıbrıs’lı gazeteci *Şener Levent* veriyor: “Bundan sonrası mı? Molla, tarikat ve yobaz düzeni... Şovenist histeri... Savaş kışkırtıcılığı... Tayyip Erdoğan’ın alfabesidir bu...”

“Ve siz... Mücadelede kararlı olanlar... Eğer bu mücadeleyi Erdoğan’a karşı değil de, kuklası olan Tatar’a karşı verecekseniz yine, boşuna uğraşmayın... Bu rezil işgale karşı sesinizi yükseltmedikçe sonuç hiçbir zaman bundan farklı olmayacak...”

Evet, hile ve hurdayla Erdoğan-Bahçeli çetesinin kuklası Tatar’a kazandırılan 18 Ekim seçimlerinden sonra Kuzey Kıbrıs’ın tamamen sömürgeleştirilmesi, hattâ daha da ileri giderek Türkiye’ye ilhak edilmesi bile hiç de şaşırtıcı olmayacak.

Uluslararası dengeler bu ilhakin adının konmasına olanak vermese bile son direnç kaleleri de çökertilerek Kuzey Kıbrıs fiilen Türkiye’nin bir eyaleti haline dönüştürülecektir.

Bir kez daha anımsayalım.

Kendisini İslam âleminin ve Türkofon dünyanın lideri gören Erdoğan’ın, HDP dışındaki tüm partilerin açıkça ya da kerhen desteklediği büyük islami fütuhatının yakın hedefinden biridir Kuzey Kıbrıs...

Tıpkı 2. Dünya Savaşı sonrasında ABD Ordusu’nun “komünizme karşı mücadele” amacıyla dünyanın hemen her ülkesinde üs ve tesisler kurduğu gibi, Recep Tayyip Erdoğan başkomutanlığı altındaki Türk ordusu da gerektiğinde “Türk ve İslam düşmanlarına karşı” askeri operasyonlara girişmek üzere dünyanın üç kıtasındaki tam 15 ülkede askeri üs ve tesisler kurmuş bulunuyor: *Afganistan, Arnavutluk, Azerbaycan, Bosna-Hersek, Irak, Katar, Kosova, Kuzey Kıbrıs, Libya, Lübnan, Mali, Orta Afrika Cumhuriyeti, Suriye, Somali, Sudan.*

Türk Ordusu ve yanında götürdüğü paralı İslamcı teröristler Suriye'den, Irak'tan, Libya'dan sonra haftalardır Azerbaycan ordusuyla birlikte Yukarı Karabağ'a, hattâ Ermenistan topraklarına saldırıyor.

Türk Ordusu'nun sınır dışı operasyonları sadece kara ve havayla da sınırlı değil...

“Barbaros'un torunları denizlere sığmıyor... Hidrokarbon kaynaklarıyla çok uluslu şirketlerin ilgisini çeken Doğu Akdeniz'de Türkiye'nin haklarını koruyan savaş gemileri, Kuzey Buz Denizi'nden Hint Okyanusu'na uzanan deniz alanında uluslararası operasyonlara başarıyla imza atıyor. 462 bin kilometrelik deniz alanında 103 savaş gemisini aynı anda tüm ateş gücüyle yüzdüren Türk Deniz Kuvvetleri dünyaya parmak ısırtıyor.” *Milliyet*, 24 Mart 2019)

Erdoğan'ın Türk-İslam fütühatının hedefine ulaşabilmesi için sadece askeri vuruculuk yeterli değil, hedef ülkelerde de Ankara'nın direktiflerine harfiyen uyacak kukla liderler olması gerekir.

Türkiye'nin sınır komşusu Azerbaycan'da böyle biri 17 yıldır iktidarda... “Tek Millet, İki Devlet” göz boyacılığıyla Kafkaslar'da Tayyip'in koçbaşılığını yapan *İlham Aliyev*...

Türkiye'nin karşı sahil komşusu Kuzey Kıbrıs'ta da, Mustafa Akıncı'nın beş yıllık onurlu ve kişilikli cumhurbaşkanlığı döneminden sonra, yine Tayyip'in emirlerini harfiyen yerine getirecek biri başkanlık koltuğuna oturtulmuş bulunuyor: *Ersin Tatar*.

Bundan böyle Aliyev ve Tatar, biri Türkiye'nin doğusunda, diğeri Türkiye'nin güneyinde, Erdoğan'ın *Quisling*'leridir...

Quisling de neyi nesi?

Uluslararası siyasal literatürde ülkesini işgal edenlerle işbirliği yapan iktidar sahipleri için kullanılan, kısacası “hain” anlamına gelen bir kelime...

2. Dünya Savaşı yıllarını yaşamış olanlar iyi anımsar *Quisling*'in neyi nesi olduğunu... O dönemde Hitler'in Nazi

ordusunun işgal ettiği ülkelerden biri de kuzey Avrupa'daki Norveç'tir.

9 Nisan 1940'da başlayan Alman işgaline karşı başta *Kral Haakon VII* ve tüm ülke yöneticileri direnirken, Norveç Faşist Partisi genel başkanı olan *Vidkun Quisling* önce bir hükümet darbesiyle iktidarı ele geçirmeye kalkışmış, ancak halktan ve ülke yöneticilerinden destek alamadığı için iki yıl işgalcilere el altından hizmet vermiş, nihayet Hitler'le bir anlaşma yaparak 1 Şubat 1942'de resmen başbakanlık koltuğuna oturmuş, ülkede bir faşist rejim kurarak Yahudileri toplama kamplarına göndermiştir.

Norveç Müttefik kuvvetler tarafından Nazi işgalinden kurtarılınca *Quisling* vatan haini olarak 9 Mayıs 1945'te tutuklanmış, işlediği insanlığa karşı suçlardan dolayı yargılanarak 24 Ekim 1945'te idam edilmiştir.

Onun idamından sonra *Quisling* adı işgalcilerle işbirliği yapanlar için kullanılan sıfatlardan biri olmuştur.

Bizim kuşak 2. Dünya Savaşı bitip de sözümona çok partili "demokrasi"ye geçildikten sonra Türkiye topraklarını ABD emperyalizmine peşkeş çeken, o emperyalizmin ideolojik, politik, ekonomik ve askeri dayatmalarına karşı çıktıkları için barış, demokrasi ve sosyal adalet savaşçılarını zindanlara atıp işkenceden geçirten, idam sehpalarına gönderen nice *Quisling*'ler tanıdı... CHP, DP, AP iktidarlarının sorumluları, darbeci generaller, daha sonra darbecilerin anayasasıyla iktidar olanlar...

Ya ABD emperyalizmine karşı çıktığı için Türkiye İşçi Partisi lokallerini bastırtan, Amerikan 6. Filosu'nu protesto eden işçilere ve gençlere Kanlı Pazar saldırısını yaptıran, anti-emperyalist devrimci gençleri pusularda katlettiren Türk-İslam Sentezi babaları...

Ne ki, onyılların *Quisling*'leri artık Türkiye'de tek başına iktidar olmuş, bir yandan Türkiye'de solu ve Kürt ulusunu vahşice ezmeye devam ederken, başka ülkelerde Türk-İslam fütuhata için kendilerine hizmet edecek yeni

Quisling'ler yaratmakta... Evet, bugün Hitler'in yolunda büyük bir cüretle ilerleyen Erdoğan'la işbirliği yapanlara da yakışacak en uygun sıfat *Quisling*'tir.

İlham Aliyev ve Ersin Tatar bu sıfatı fazlasıyla hak etmektedir.

İslamcı f hrerin cihanşümul seferi...

29 Ekim 2020

Sabahın k r nde haftalık yazımı yazmak için ekran karşısına geçtiğimde Korona'nın ikinci saldırısının Avrupa başkentinde yaptığı hasarı ve yarattığı paniği ayrıntılı olarak paylaşmayı düşünüyordum. Evet, Belçika ilkbahar döneminde olduğu gibi, bugün de Korona virüsüne yakalananların ve ölenlerin sayısı nüfusa oranla en yüksek olan ülke... 10 milyonluk bu ülkede dünkü 104 ölümlle salgının başından beri yaşamını yitirenlerin sayısı 11.000'i aşmış durumda.

Bu gelişmeler tüm çalışma ve ilişkilerimizi olduğu gibi, özellikle Brüksel'in merkezinde her gün 50'yi aşkın milliyetten 200'  aşkın göçmen ve siyasal mültecinin, 100'e yakın genç ve çocuğun eğitim gördüğü, yaratıcı atölyelere katıldığı *Güneş Atölyeleri*'nin faaliyetlerini de etkiledi...

Hem federal hükümetin, hem de Brüksel bölge hükümetinin Korona'ya karşı empoze ettiği önlemlere uygun olarak, tıpkı ilkbaharda olduğu gibi, bu haftadan itibaren *Güneş Atölyeleri* de kitlesel katılımlı faaliyetleri askıya almak zorunda kaldı.

Ancak ikinci salgın dalgasının geleceği beklendiği için gerekli önlemler zamanında alındığından tüm eğitim çalışmaları bu haftadan itibaren *internet* üzerinden y r t lmeye başlandı. Evinde bilgisayar olmayanların da birer  d n ç tablet edinmeleri sağlanarak tüm yetişkin ve genç öğrenciler bu yeni  evrimi i eğitime dahil edilmiş bulunuyor.

Korona'nın ilkbahardaki birinci darbesinde genç Ermeni

dostlarımızdan *Sarven Kolukısaoglu*'nu yitirmenin acısını yaşamıştık. Bu satırları yazarken *Güneş Atölyeleri*'nde eğitim çalışmalarına katkıda bulunan Belçika'nın seçkin insan hakları ve laiklik savunucularından *Sergel Noel*'i kaybettiğimiz haberi geldi.

Serge'i Türkiye'de 12 Eylül faşist darbesini izleyen 80'li yıllarda yakından tanımıştım. Sanat ve edebiyat çalışmalarının yanısıra Belçika Komünist Partisi'nin günlük gazetesi *Le Drapeau Rouge* (*Kızıl Bayrak*) da dahil olmak üzere düzen karşıtı gazete ve dergilere sürekli yazıyor, Türkiye'nin ve insan haklarının ihlal edildiği diğer ülkelerin sorunlarını dile getiriyor, daha da önemlisi yabancı düşmanlığına karşı duran ve laikliği savunan örgütlerde militanlık ve yöneticilik yapıyordu.

Serge, iki yıldır *Güneş Atölyeleri*'nde de dünyanın çeşitli yörelerinden gelmiş kadın-erkek göçmen ve mültecilere özellikle insan hakları konusunda eğitim vermekteydi.

Serge gibi bir laiklik savunucusunu yitirmiş olmamız, Türkiye'nin İslamcı führeri Recep Tayyip Erdoğan'ın ardı arkası kesilmez provokasyonlarla başlattığı ve giderek cihanşümül bir mahiyet alan laiklik düşmanlığının sadece Müslüman çoğunluklu ülkelerde değil, Fransa, Belçika, İngiltere, Almanya gibi müslüman göçmenlerin yaşadığı ülkelerde de ne kadar tehlikeli boyutlara ulaştığını görmemizin acısını daha da yoğunlaştırdı.

TBMM çatısı altında Tayyip'in tüm sınır ötesi saldırılarına ve komplolarına destek verdikleri için daha önceki yazılarımda *Mahşerin Dört Atlısı* diye adlandırdığım dört partinin, özellikle de 6 ilkesinden biri laiklik olan CHP'nin laikliği savunan Macron'a Tayyip ağzıyla saldırmakla Fransız mamullerini boykot kampanyasına da destek vermiş olması acımızı infiale ve isyana dönüştürüyor.

Hemen bir vurgulama yapmalıyım... Özellikle Müslüman ülkelerden göçmen ve mülteci almış bulunan Avrupa ülkelerinde ekonomik sorunların çoğaldığı 70'li yıllarda

yabancı düşmanlığının başladığı, bunun özellikle Müslüman göçmenlere karşı aşırı sağcı partiler ve örgütler tarafından körüklendiği bir gerçektir.

Kılıçdaroğlu ve Bahçeli'nin henüz üniversite, Erdoğan ve Akşener'in ortaokul ve lise sıralarında buldukları o dönemde Avrupa'daki yabancı düşmanlığına karşı ilk tavır koyanlar Müslümanlıkla da, Hristiyanlıkla da pek ilgisi olmayan laik aydınlardı. Bunu demokratik değerlere, insan haklarına saygılı oldukları, ırkı, rengi, inançları ne olursa olsun tüm insanları fark gözetmeksizin sevdikleri için yapıyorlardı.

Örneğin Belçika'da, Fransızca RTBF Televizyonunun yabancı düşmanlığı konusundaki bir programında Schaerbeek Belediyesi'nin ırkçı belediye başkanı Roger Nols'un saldırılarına karşı Belçika'daki Müslüman göçmenleri Faslı laik sendikacı bir arkadaşıyla birlikte ben savunmuştum.

Bugün sabah akşam "İslamofobi... İslamofobi..." diye kıyameti kopartan Tayyip ve benzerleri, müslüman karşıtlığının Avrupa'da yaygın hale gelmesinde göçmen gönderen ülkelerin despotik yönetimlerinin oynadığı rolü kuşkusuz herkesten daha iyi bilirler... O yönetimler değil midir, Müslüman göçmenlerin tasarruflarını alabildiğine sömürenler, onları Ermeni ve Yunan aleyhtarı lobi faaliyetlerinin kitlesel gücü olarak kullananlar, dahası zamanla buldukları ülkelerin vatandaşlığına da geçerek siyasal ve sosyal planlarda söz sahibi olmaya başlayan genç Müslümanlara kaleyi İslam adına içeriden fetih misyonu yükleyenler?

Avrupa ülkelerinde İslam'a ve İslam militanlarına karşı aşırı sağcı olmayanlarda dahi bir güvensizlik oluşmuşsa, bundan Türkiye'de Müslüm *Kardeşler*'i ilk kez devlet kadrolarına sızdırtan Demirel, 1971 ve 1980 darbelerinin cuntacı generalleri, cuntalar arası ve sonrası dönemlerde koalisyon hükümetleri oluşturan partilerin liderleri ve nihayet 2002'den beri Tayyip'in *one-man* iktidarı sorumludur.

Mahşerin Dört Atlısı'nin Tayyip'i desteklemek için Mak-

ron'a saldıran ortak bildirisine dönüyorum... “Macron’un İslam’a, onun aziz peygamberi Hz. Muhammed’e ve Müslümanlara yönelik kışkırtıcı, saygısız ve tehlikeli söylemini şiddetle tel’in ve teşhir ediyoruz” diyorlar.

2015’te İslamcı teröristlerin Paris’te *Charlie Hebdo* dergisini basıp yaratıcılarının nerdeyse tamamını hunharca katlettiğini, aynı katliamın sayısal olarak daha da büyüğünün aynı yılın sonunda yine Paris’te İslam adına nasıl alçakça tekrarlandığını medyadan izledik.

Ondan bir yıl önce, 2014’te Avrupa’nın başkenti Brüksel’de yine İslam adına Yahudi Müzesi’nin basılarak dört kişinin katledilmesine, 2016 başında da yine İslam adına hem Brüksel Havaalanı’nın, hem de bir metro istasyonunun basılarak onlarca insanın canına kıyılmasına tanık olduk.

TBMM’deki *Mahşerin Dört Atlısı* o zamanlar nerelerdeydi, İslam adına işlenen bu alçakça cinayetleri “şiddetle tel’in ve teşhir etmek” için neden bir ortak bildiri yayınlamadılar?

Hele hele 16 Ekim’de Fransız öğretmen *Samuel Paty* İslamcı bir terörist tarafından kafası kesilerek katledildiğinde neden suspus kaldılar?

AKP, MHP ve de İYİP’in İslamcı tutumu hiç de şaşırtıcı değil... Her üçü de 60’lı yıllarda oluşturulan *Türk-İslam Sentezi* camiasının ürünleridir.

Ya CHP?

Aslında Türkiye’nin yakın tarihini yaşamış olanlar için CHP’nin Tayyip’e, onun şahsında İslamcı faşizme destek ve teslimiyeti pek de şaşırtıcı değil.

Unutulmasın, ABD emperyalizminin ve onun Ortadoğu’daki Petro-dolar beslemesi müttefiklerinin desteğiyle Türkiye siyasal yaşamına nüfuz eden *Müslüman Kardeşler*’in niyetlerini ve iktidar hesaplarını daha 60’lı yılların ikinci yarısında *Ant Dergisi*’nde belgeleriyle açıklamıştık.

Erdoğan’ın hayran olduğu süper mürşit Necip Fazıl Kısakürek’in *Bâbüâlîde Sabah Gazetesi*, 10 Ekim 1967 tarihli

sayısında açıkça şu tehditleri yayınlatabiliyordu: “Ey Allahsız, kitapsız, dinsiz, imansız, kızıl köpekler! Ölüm, sizlere ölüm... Ey kızıl sürüleri! İslam arslanları, Türk yiğitleri kükredi. Hudutlarımızın içinde size ve sizin bütün şer organlarınıza ölüm yağdıracağız, ölüm!”

Yine Erdoğan’ın hayran olduğu ve cenazesini bizzat kaldırdığı *Mehmet Şevket Eygi* de 31 Ekim 1967 tarihli *Bugün Gazetesi*’nde açıkça katliam fetvası veriyordu: “Türkiye’de komünizmin himaye edildiğine, islamiyetin ise baltalandığına dair apaçık deliller vardır. Artık müslümanlara düşen vazife, uyanık ve hazırlıklı olmaktır. Önümüzde taze ve ümit verici bir örnek vardır. Endonezya’daki komünist kıyımı. Yüzbinlerce komünist öldürüldü. Karadaki hayvanlar, denizde balıklar insan etine doydular. Korkunç bir komünist kıyımı oldu. Fakat Endonezya kurtuldu.”

Bunu bile bile 12 Mart darbesini izleyen görece açılım döneminde, 1974’te, MSP’yi iktidar ortağı, Necmettin Erbakan’ı başbakan yardımcısı yapan, İslamcılarının devlet kadrolarına sızarak kilit noktaları işgal etmelerine göz yuman CHP’nin Kıbrıs fatihi lideri *Bülent Ecevit*’tir.

Üzerinden 28 yıl geçtikten sonra, sadece Türkiye’nin başına değil, dünyanın başına İslamcı despot kesileceğini bile bile 2002 yılında *Recep Tayyip Erdoğan*’a başbakanlık yolunu açan zamanın CHP lideri *Deniz Baykal*’dır.

Kimse CHP lideri Baykal’ın Tayyip’e iktidar yolunda kırmızı halı döşemesini onun bilgi noksanlığına ya da saflığına vermeye kalkışmasın.

Erdoğan’ın hangi yolun yolcusu olduğu, Türkiye’de İslamcı faşist bir rejim kurma hırsı taşıdığı aktif politikaya girişinin daha ilk yıllarında yaptığı konuşmalarla ayan beyan ortadadır.

Kısaca anımsatalım... 1954’te İstanbul’da doğan Erdoğan 1973 yılında İstanbul İmam Hatip Lisesi’nden mezun olmuş, o yıllarda faşistlerin kümelenildiği MTTB’de ve İslamcı kuruluşlarda militanlık yaptıktan sonra 1976 yılında

Milli Selamet Partisi (MSP) İstanbul Gençlik Kolları Başkanlığı'na seçilerek siyasi kariyerine başlamıştır.

1984 yılında *Refah Partisi* Beyoğlu İlçe Başkanı, 1985 yılında ise RP İstanbul İl Başkanı ve Merkez Yürütme Kurulu üyesi olan Erdoğan, 27 Mart 1994 yerel seçimlerinde bölük pörçük olan "Ortanın Solu"nun oylarının bölünmesi sayesinde İstanbul'un Büyükşehir belediye başkanlığına seçilmiştir.

Daha RP İstanbul İl Başkanı iken, 1994'te partinin Ümraniye ilçe teşkilatının açılışında yaptığı konuşmadan siyasette gerçek amaçlarının ne olduğunu açık seçik ortaya koymuştur:

"Tutturmuşlar laiklik elden gidiyor... Yahu bu millet istedikten sonra, tabii elden gidecek yahu! Sen bunun önüne geçemezsin ki... Millete rağmen bu yürümez zaten. Sonra nedir bu laiklik Allah aşkına?"

"Hem laik, hem Müslüman olunmaz. Ya Müslüman olacaksın, ya laik. İkisi bir arada, ters mıknaatıslanma yapar. 'Ben Müslümanım' diyenin tekrar yanına gelip bir de 'Aynı zamanda laikim' demesi mümkün değil. Niye? Çünkü Müslümanın yaratıcısı Allah, kesin hâkimiyet sahibidir.

"Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir, koskoca bir yalan. Egemenlik kayıtsız şartsız Allah'ındır. 1.5 milyarlık İslam âlemi Müslüman - Türk milletinin ayağa kalkmasını bekliyor. Kalkacağız. Işıkları göründü. Allah'ın izniyle bu kıyam başlayacak."

Bunlar da *Ekşi Sözlük*'ün Tayyip'in farklı zamanlardaki konuşmalarını yansıtan gazete kupürlerinden yaptığı seçmeler:

"Bütün okullar imam hatip yapılacak." (Cumhuriyet, 17.9.1994)

"Elhamdulillah şeriatçiyiz." (Milliyet, 21.11.1994)

"Yılbaşına karşıyım." (Sabah, 19.12.1994)

"Ben istanbul'un imamıyım." (Hürriyet, 8.1.1995)

"İmamlar da nikah kıysın." (Milliyet, 9.5.1995)

“Ben, meclis’in dua ile açılmasından yanayım.” (*Milliyet*, 8.1.1996)

“Cumhurbaşkanı’nın imam hatipli olacağı günler yakındır.” (*Akit*, 5.2.1996)

Sadece CHP ve uzun yıllar “Türkiye’yi demokratikleştirecek” diye Tayyip’e destek veren bazı solcular değil, neyin nesi olduğunu Türkiye’deki misyonları aracılığıyla pek iyi bildikleri halde ona Avrupa Birliği’nin kapılarını aralayan Avrupa devletleri yöneticileri de bugün varılan yürekler acısı durumun sorumlularıdır.

Erdoğan’ın 1994’teki Ümraniye konuşmasında “*Avrupa Topluluğu’na girmek için koşturuyorlar. Onlar da bizi almamayı düşünüyorlar. Eee!... Biz de girmemeyi düşünüyoruz. Avrupa Topluluğu’nun asıl adı Katolik Hıristiyan Devletler Birliği’dir*” dediğini bilmiyorlar mıydı?

Evet üzerinden tam 26 yıl geçti... Tayyip Erdoğan söylediği bu sözlere hep sadık kalmış, “*Katolik Hıristiyan Devletler Birliği*” dediği Avrupa Birliği’nin tüm devletlerine bugün İslamiyet adına savaş açmıştır.

Üstelik de kendisi Türkiye’de tüm muhaliflerine gözü dönmüşçesine her türlü faşizan baskıyı uygularken büyük bir pişkinlik ve cüretle Avrupa devlet ve hükümet başkanlarını “faşist” olmakla suçlayarak...

Tayyip “Bizim kitabımızda faşizm yok!” diyor... Gayet net, şecaat arzederken fitratın söylüyor! Çünkü faşizm, yaptıklarıyla sabit, onun kendi fitratında!

Kurtları saldırtan kim, esas ona bakın...

5 Kasım 2020

Yaşanan son Ankara-Paris gerginliğini fırsat bilen *Türk-İslam Sentezi* mücahitleri, tüm kanatlarıyla seferber olup bir yandan “İslamofobi”ye karşı cihad açarken, bir yandan da *Dağlık Karabağ*’ı Türklük adına tamamen fethetmeyi amaç-

layan Türk-Azeri ortak saldırısına destek vermek için Avrupa ülkelerindeki Ermeni varlığına saldırılarını yoğunlaştırdı.

Fransa'da Lyon kenti yakınlarındaki *Decines-Charpieu* kasabasında bulunan "Ermeni Soykırımı" anıtının spray boya ile "RTE" ve "Loup Gris" (*Bozkurt*) sloganları yazılarak karanması bardağı taşırdığından, Fransa Hükümeti bu ülkedeki Bozkurt örgütlerini yasaklamaya karar verdi.

Son zamanlarda Fransa'da tam *da Charlie Hebdo* katliamının duruşması sürerken İslamiyet adına laik ve özgürlükçü bir öğretmenin kafasının kesilmesinin, ardından Nice'de bir kiliseye baskın yapılarak Hristiyanların boğazlanmasının, laikliğin ve özgürlükler mücadelesinin beşiği olan Fransa'da, siyasal eğilimi ne olursa olsun tüm vatandaşlarda tepki yaratması kaçınılmazdı.

Cumhurbaşkanı Macron da Fransa'nın laik düzenini savunmak, İslamcı faşizmin ülkede Müslüman nüfusun artışına paralel olarak daha da güçlenmesini önlemek amacıyla bir "Laiklik ve Özgürlükler" yasası hazırlamış bulunuyor. Bu yasa, içinden geçtiğimiz gerilimli konjonktürde kamuoyunun da desteğiyle Meclis'ten geçse bile Avrupa'da Cezayir, Fas, Tunus ve Türkiye çıkışlılar başta olmak üzere en büyük Müslüman nüfusa sahip bulunan Fransa'da öngörülen tedbirlerin uygulanması pek de kolay olmayacak.

Fransa'daki Türkiyeli sayısı, yarısı çifte vatandaş olmak üzere, 700 bin'i aşıyor. Bu nüfus içerisinde kapatılan Bozkurt derneklerine resmen üye olanların sayısı ne kadardır bilmiyoruz, ama kendisini "Bozkurt" olarak nitelemese de, 2018 milletvekili seçimlerinde oy kullanan 158.812 Türkiyeli seçmenden yüzde 8,1'nin Bozkurt'lüğün kaynağı MHP'ye, yüzde 55,1'nin de MHP ile Cumhuriyetçi İttifakı kuran ve meydanlarda kitleleri Rabia işaretinin yanısıra Bozkurt işaretiyle selamlamayı ihmal etmeyen Tayyip Erdoğan'ın partisi AKP'ye oy verdikleri sayısal bir gerçek...

Bazı dernekleri kapatma kararı ödünsüz uygulansa bile, AKP-MHP'ye, hattâ Meral Akşener'in İYİP'ine oy verenler

içindeki Bozkurt'ların, üstelik Macron'a karşı islami cihad başlatmış bulunan Türk Hükümeti'nin himaye ve teşvikiyle başka isimler altında örgütlenmeye gidecekleri ya da illegal örgütler oluşturacakları muhakkak...

Sadece Erdoğan, Bahçeli ve Akşener değil, ana muhalefet partisi CHP'nin lideri Kılıçdaroğlu'nun da Adalet Yürüyüşü'nde vatandaşları Bozkurt işaretiyle selamlamakta beis görmediğini de unutmayalım... Tıpkı Suriye, Libya, Doğu Akdeniz, Kıbrıs, Yukarı Karabağ seferlerinde olduğu gibi AKP-MHP ikilisinin saldırgan projelerine sürekli destek veren, Ayasofya ve Kariye kiliselerinin camiye dönüştürülmesine karşı çıkmayan, 1915 soykırımını inkarcılarıyla aynı safta yer alabilen Kılıçdaroğlu'nun yarın Fransa'daki uygulamalara karşı Bozkurt'ların yanında saf tutması da hiç şaşırtıcı olmaz...

Ayrıca unutmamak gerekir ki, Ermeni ve Kürt diasporalarına, Türkiyeli sol örgütlere ve insan hakları örgütlerine karşı sürekli tehdit oluşturan, Ermeni kuruluşlarına ve anıtlarına yaptıkları son saldırıda görüldüğü gibi sık sık terör uygulayan ırkçı ve islamcı teröristlerin arkasında her daim Türk Devleti'nin destek ve himayesi var olmuştur.

Kanıtı mı? Fransız Hükümeti'nin aldığı yasaklama kararının akabinde Türkiye Dışişleri Bakanlığı bir bildiri yayınlarak Fransa'da Bozkurtlar isimli bir hareket olmadığını iddia etmiş, Bozkurt sembolünün "dünyanın pek çok ülkesinde kullanılan son derece yaygın ve kanun dışı boyutu olmayan bir sembol" olduğunu ileri sürmüştü, Fransa'yı da bunu yasaklayarak ifade özgürlüğünü kısıtlamakla suçlamıştır.

Kendi ülkesinde ifade ve örgütlenme özgürlüğünü yıllardır ayaklar altına alanların Bozkurt örgütlenmesini yasakladığı için Fransız Hükümeti'ni suçlaması kahkalarla gülünecek bir komedidir.

Ancak Dışişleri Bakanlığı'nın bu açıklaması bizim yıllardan beri bildiğimiz ve karşısında mücadele verdiğimiz bir gerçeğin de itirafıdır.

Evet, Bozkurt adı altında resmi bir örgütlenme olsa da olmasa da, Bozkurt'un sembolize ettiği aşırı sağcı ve terörist uygulamaları yurt dışında çeşitli isim ve biçimler altında örgütleyen Türk Devleti'nin kendisidir.

12 Eylül darbesinden bu yana yurt dışında Türk Diyanet Vakfını kurarak tüm Türk camilerini ve derneklerini kontrol altına alan, hariciyeciler ve MİT ajanlarıyla muhalif yurttaşlar üzerinde sürekli kontrol ve baskı uygulayan, 1915 soykırımının tanınması ve Kürt halkı üzerindeki baskıların sonlandırılması için mücadele veren demokrat ve ilerici yurttaşları her daim tehdit altında tutarak gerektiğinde ırkçı teröre hedef gösteren o devlet değil midir?

Hemen şunu belirtmeliyim ki, bugün Erdoğan diktasıyla belli konularda çelişkiye düştüğü için yeni tedbir alan Fransa'nın da bu planda elleri temiz değildir. Göçün son 60 yıllık tarihinde Fransız Devleti'ni yönetenler, Türk-İslam Sentezi'nin camiler ya da bozkurt dernekleri şeklinde örgütlenmesi karşısında kollarını kıpırdatmazken, Ankara diktasının hedef gösterdiği kişilere baskı uygulamakta hiç tereddüt etmemişlerdir.

35 yıl önce, üstelik de sosyalist *François Mitterand*'ın cumhurbaşkanlığı döneminde Fransız televizyonu A2'de Türkiye'deki Türk ve Müslüman olmayan halklara yapılan baskılarla ilgili bir programa katılmıştım. Bu programda yaptığım konuşmalardan dolayı *Hürriyet* gazetesi ertesi gün manşetinde beni Fransız televizyonunda Türk düşmanlığı yapmakla suçlamıştı. Şaşırtıcı değildi. Ancak, Turgut Özal'ın başında bulunduğu Türk Hükümeti de derhal devreye girmiş, onun baskıları sonucunda Fransız Hükümeti benim Fransa'ya girişimi yasaklamış, Avrupa Parlamentosu'nun Strasbourg'daki toplantılarını izlemek için yaptığım vize taleplerini sürekli geri çevirmişti.

Dahası, cumhurbaşkanının eşi *Danielle Mitterrand*'ın başkanı olduğu *Fransa Özgürlükler Vakfı* 14-15 Ekim 1989 tarihlerinde Paris'te organize ettiği "Kürtler: Ulusal kimlik

ve insan hakları” konulu bir konferansa beni de konuşmacı olarak davet emiştii. Ancak Fransız Hükümeti bana vize verilmesini yasakladığı için bu konferansa da katılamamıştım.

Fransa’nın Türk istihbarat örgütlerinin karanlık faaliyetleri konusundaki vurdum duymazlığının en son dramatik örneklerinden biri hiç kuşkusuz 9 Ocak 2013 tarihinde Kürt ulusal direniş hareketinin Paris’teki üç temsilcisinin, Sakine Cansız, Fidan Doğan ve Leyla Şaylemez’in Kürdistan Enformasyon Bürosu’nda MİT’in bir tetikçisi tarafından kurşunlanarak öldürülmesi, ancak üzerinden yedi yıl geçtiği halde Türk Devleti’nin bu alçakça cinayetdeki rolünün ortaya çıkartılmamış olmasıdır.

Türk ve Fransız devletleri arasında Kürt ulusal direnişine karşı birlikteliğin en önemli belgesi ise, hiç kuşkusuz, diğer AB üyesi ülkeler gibi Fransa’nın da, Türkiye ve ABD’nin dayatmasıyla PKK’yı “Yabancı Terör Örgütleri” listesinde tutmasıdır.

Şunu da hemen vurgulayalım ki, Türkiye-Fransa ilişkileri tarihi hep şaşırııcı gel-git’lerle doludur. Geçmişte de, özellikle 1915 soykırımının Fransa tarafından tanınması nedeniyle gerilimler doğmuş, Türk tarafı Fransız mamullerine boykotlar uygulamış, ancak her ikisi de NATO üyesi olduğu, özellikle de Fransa’nın Türkiye’de asla vazgeçilemeyecek yatırımları, Türkiye’nin de Fransa’da, yukarıda belirttiğim gibi, seçimlerde üçte ikisi AKP-MHP’ye oy veren 700 bin’i aşkın bir göçmen kitlesi bulunduğu için, gerilimler nisyana terkedilip yeniden sıcak ilişkiler kurulmuştur.

Ayrıca, son devletler arası kriz sadece Erdoğan ve Macron arasındaki laiklik anlayışı farkından da kaynaklanmıyor.

Brüksel Özgür Üniversitesi (VUB) akademisyenlerinden Dr. Mine Yıldız, “Macron ve Erdoğan’ın can simidi: Din ve milliyetçilik” başlıklı yazısında krizin geri planını net şekilde ortaya koyuyor:

“2016 yılında, Macron’un ekonomi bakanı olduğu Valls hükümetinde çıkarılan çalışma yasası ve işçi sınıfının buna

tepkisini hatırlayalım. Fransız burjuvazisine, sermaye sınıfına hizmet eden çalışma yasası, işçi sınıfının haklarına büyük saldırı paketi içermekteydi. Çalışma sürelerinin uzaması, mesai ücretleri, toplu iş sözleşmeleri, işten çıkarma gerekçeleri sermaye sınıfına hizmet ediyordu. Macron'un ekonomi politikalarını protesto eden Sarı Yelekliler'i hatırlayın. Ülkesindeki siyasi ve ekonomik krizleri çözemeyen Macron 2020 Haziran'ındaki yerel seçimlerde büyük şehirleri kaybetti ve 2022'de düzenlenecek cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesinde büyük yara aldı.

“Erdoğan ve partisi Türkiye’de yapılan son yerel seçimlerde büyük şehirleri kaybetti. Özellikle 23 Haziran’da yenilenen İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçimleri’ni Millet İttifakı adayı Ekrem İmamoğlu’nun kazanması bir dönüm noktası idi, böylece Erdoğan, siyasi kariyerinin en büyük mağlubiyetini almış oldu. İstanbul seçimleri Erdoğan’ın artık yenilmez olmadığını gösterdi. İşsizliğin ve enflasyonun rekor seviyelere ulaştığı Türkiye’de iktidar partisi çözümü Ayasofya’nın ibadete açılmasında buldu.

“Ülkelerinin toplumsal ve ekonomik krizlerle çalkalandığı dönemde liderlerin ihtiyacı ulusal, dini hassasiyet ve aidiyetleri devreye sokmak... Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Macron’un amacı da, niyeti de ortak: Dikkati ekonomiden başka yöne çevirmek.” (Birgün, 4 Kasım 2020)

Macron ve Erdoğan dikkatleri bir süre için ne denli başka yöne çevirebilirlerse çevirsinler, her iki ülkede de yaklaşan seçimlerde belirleyici rolü Corona’nın da getirdiği sürprizlerle her geçen gün daha vahimleşen ekonomik ve sosyal koşullar oynayacak.

Bir farkla... Fransa’da Emmanuel Macron’un karşısında en büyük rakip olarak *Marine Le Pen*’in başını çektiği aşırı sağcı *Rassemblement National* var...2022 başkanlık seçimlerinin ikinci turunda Macron’ın en güçlü rakibi olacağı anlaşılan *Marine Le Pen*, İslamist terörden rahatsızlığı artan vatandaşların oylarını çekebilmek için, Bozkurt örgütlenme-

sinin yasaklanmasını yetesiz sayarak, Fransa’da 71 cami ve 10 okulu yöneten *Milli Görüş* vakıflarının da kapatılması çağrısında bulundu.

Türkiye’de ise Tayyip Erdoğan’ın başını çektiği *Bozkurt’çu* cephenin karşısında gücünü son belediye seçimlerinde metropollerin yönetimini ele geçirecek gücünü kanıtlayan sol direniş var... Bu direnişin önder gücü hiç kuşku yok ki HDP... Onun desteği olmasaydı, metropollerin belediyeleri hâlâ AKP- MHP şehreminlerinde kalmaya devam edecekti...

Büyük sorun, Suriye, Libya, Doğu Akdeniz, Kıbrıs ve nihayet Yukarı Karabağ konularında Meclis’teki üç sağcı partiyle birlikte *Mahşerin Dört Atlısı*’nı oynayan CHP’de tabanın parti üzerindeki ölü toprağını silkeleyip HDP ve diğer sol partiler ve örgütlerle birlikte demokratik halk cephesinde yer alıp alamayacağına düğümleniyor...

Zaman hızla akıp gidiyor... HDP Parti Meclisi’nin 11 Ekim toplantısından sonra yaptığı anti-faşist blok çağrısı, kendine “demokratım, halktan yanayım” diyen her bireyden, her örgütten olumlu yanıt bekliyor, katılım bekliyor...

Türkiye’de de, yurt dışında da...

İslamcı terörün temeli 1953 karakışında atılmıştı...

12 Kasım 2020

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de kamuoyu son on gündür ABD başkanlık seçimlerinin sonuçlarına endekslendi. *Trump*’ın tüm manevralarına rağmen Demokrat Parti adayı *Joe Biden*’ın seçimi kazandığı ve önümüzdeki Ocak ayının 20’sinde Hint-Jamayik kökenli yardımcısı *Kamala Harris*’le birlikte Beyaz Saray’a yerleşerek en azından dört yıl ABD’nin iç ve dış siyasetinde son söz sahibi olacağı kesinleşti.

Seçimi *Biden-Harris* ikilisinin kazanması, dört yıldır *Trump*’ın baskı, şantaj ve tehditlerinden bunalmış olan tüm

demokrasilerde büyük bir rahatlama yaratırken, İslamo-faşist diktasını onun sayesinde pekiştiren, Suriye'den başlattığı İslami fütuhatını Libya'ya, Doğu Akdeniz'e ve son olarak da Dağlık Karabağ'a dayatan Tayyip Erdoğan ve tüm çıkar ortakları panik halinde...

Koray Düzgören'in dünkü yazısında belirttiği gibi, “Şimdiye kadar ABD ile ilişkilerini sadece Trump üzerinden, ikili ilişkiler bağlamında kuran Erdoğan'ın, bu kez yanlış ata oynadığı ve bu nedenle Saray'da bir panik yaşadığı ortada. Öyle görünüyor ki iktidarı şimdiden, Biden'in kuracağı yeni yönetimin Halk Bankası davası ve olası yaptırımlar gibi konuları gündeme getirebileceği korkusu sarmış. Biden'in seçim öncesinde Türkiye ve Türkiye'yi yönetenler hakkında söylediği bazı sözler, değerlendirmeler muhtemelen Saray yönetiminin uykularını kaçırıyor olmalı.”

ABD başkanlık seçimlerinin sonuçlarının, 2. Dünya Savaşı'nın bitiminden beri Türkiye'nin hem iç hem de dış siyaseti açısından her daim önemli etkileri olmuştur. *Franklin Roosevelt*'in ölümünden sonra 1945'te Beyaz Saray'a giren *Harry Truman* 1952'ye kadar ABD emperyalizminin sadece Latin Amerika değil, Avrupa, Afrika ve Asya ülkelerinde de ideolojik, ekonomik, politik ve askeri hegemonya kurmasına kumanda eden kişidir. *İsmet Paşa* liderliğindeki Türkiye yönetimini de, Washington'da vefat eden Türk Büyükelçisi *Münir Ertegün*'ün naşını ABD Donanması'nın en büyük savaş gemisi Missouri zırhlısıyla İstanbul'a göndererek, kendine bend etmeye başlamıştır.

Ardından *Nazizm*'in ezilmesinde en büyük rolü oynayan SSCB'ye ve onun müttefiki sosyalist ülkelere karşı ne bahasına olursa olsun mücadeleyi öngören *Truman Doktrini* 'ni ortaya atmış, bu doktrin uyarınca birçok ülke gibi Türkiye de 1947 yılında 100 milyon dolarlık *Marshall Yardımı* karşılığında tamamen ABD'ye bağımlı hale getirilmiştir.

Savaş sonunda tek parti rejimine son verilip sözüm ona çok partili rejime geçilmiş, ancak ABD'nin dayattığı anti-

komünist seferberlik içerisinde Türkiye’de kurulan sol partiler ve sendikalar derhal sıkıyönetimce kapatılmış, solcu ve barışsever aydınlar TKP tutuklamalarıyla zindanlara atılmıştır.

Bu arada Kore’ye 4500 mevcutlu bir tugay göndermesi karşılığında NATO’ya da dahil edilerek Türkiye’nin askeri bakımdan ABD emperyalizmine teslimiyeti perçinlenmiştir.

Sekiz yıllık başkanlığında kendi adını taşıyan doktrini başarıyla uygulayan *Truman*’ın görev süresi bittikten sonra 1952 başkanlık seçimlerinde ABD’nin dünyada hegemonyasını daha da pekiştirmek için İslam’ı ön plana çıkartacak bir cumhurbaşkanı Beyaz Saray’a girmiştir: 2. Dünya Savaşı’nda Batı Avrupa Müttefik Orduları’nın, 1951’den sonra da NATO’nun başkomutanlığını üstlenmiş olan *General Dwight Eisenhower*.

Ünlü generalin Beyaz Saray’daki ilk büyük anti-komünist jesti, nükleer silahlar konusunda Sovyetler Birliği’ne bilgi sızdırdıkları iftirasıyla idama mahkum edilen bilim insanları *Ethel ve Julis Rosenberg*’in infazını önlemek için büyük sayıda imza toplanarak yapılan çağrıyı elinin tersiyle reddetmesiydi. *Rosenberg’ler*, tüm protestolara rağmen, 19 Haziran 1953’te *Sing Sing Hapishanesi*’nde elektrikli sandalyede katledilmiştir.

Eisenhower’ın cumhurbaşkanı olarak Beyaz Saray’a girdiği 1953 yılının başlarında ben de İzmir’in DP iktidarına muhalif tek günlük gazetesi *Sabah Postası*’nda çalışmaya başlamıştım. Arayış içinde olduğum günlerdi.

Ünlü generalin ABD cumhurbaşkanı olmasından sonra, 2 Haziran 1953’te de İngiltere’de genç prenses *Elizabeth II*, Westminster Abbey’de yapılan şaşalı bir törenle “Batmayan Güneş İmparatorluğu”nun başına geçiyor, böylece anti-komünist seferberliğin başını çeken iki sömürgeci ülkenin dünya mediasındaki imajı dopinglenmiş oluyordu.

Hiç unutmuyorum, o dönemde gerek ABD’nin, gerekse İngiltere’nin Türkiye’deki misyonları öylesine ustalıklı ça-

lışıyorlardı ki, bizimki gibi binbir maddi güçlük içinde çıkan Anadolu gazetelerine hemen her gün onlarca propaganda fotoğrafı metal ya da plastik klişeleri hazır yapılmış olarak geliyordu. Düz baskıyla yayınlanan bir günlük gazete yöneticisinin yapacağı tek şey, bu klişeleri tahta tabana tesbit ettirip kullanmaktı.

İki emperyalist devletin bu beyin yıkamasından bir nebze de olsa korunabilmek için tek çare *Moskova, Peşte ve Sofya* radyolarının haberlerini izlemek, olabildiğince onlardan alınan bilgilerle dünya haberlerini daha tarafsız olarak yansıtmaktı.

Ticaret Lisesi'nde hızlı not tutma yöntemi olan *steno-grafi*yi çok iyi öğrendiğim, konuşma hızında not tutabildiğim için bu radyoların verdiği önemli haberleri ve yorumları kağıda dökerek yazı işleri müdürüne iletiyordum.

Mart 1953 başlarında her zamanki gibi akşam üzeri yabancı radyoları dinleyerek haber çıkartmaya çalışıyordum ki *BBC* ve *Amerika'nın Sesi* radyoları birdenbire inanılması zor bir flaş haber vermeye başladı: SSCB lideri *Jozef Stalin* ölmüştü...

ABD bağımlılığı yüzünden gittikçe yoğunlaşan anti-komünist ve anti-sovyet propaganda öylesine bir kamuoyu oluşturmuştu ki, sanki Stalin yok olursa Sovyetler Birliği de kısa zamanda çökecek, sosyalist ülkeler halkları özgürlüğüne kavuşacak, en önemlisi de Türkiye "vatanın bölünmez bütünlüğüne kasteden" komünizm tehlikesinden kurtulacaktı.

Moskova Radyosu ile diğer sosyalist ülke radyolarının Türkçe servisleri ise sadece resmi bildirimleri yayınlamakla yetiniyordu. Anımsayabildiğim kadarıyla sık sık tekrarlanan tek bildiri de "*Lenin'in halefi, Komünist Partisi'nin ve Sovyet halkının lideri ve öğretmeni*" Stalin'in ciddi bir hastalık sonucu öldüğü vurgulanıyordu.

Birkaç gün sonra da *Malenkov* ve *Bulganin*'in isimleri Sovyetler Birliği'nin yeni liderleri olarak açıklanacak, ülke soğuk savaş döneminde ABD emperyalizminin karşısındaki ana güç olmaya devam edecekti.

Buna karşılık *Eisenhower* yönetimindeki ABD'de anti-

komünist histeri daha da yoğunlaşacak, *Mac Carthy*'ciler milyonlarca ABD vatandaşını komünist ya da komünizm sempatzanı diye sorguya çekecek, birçoğunu tutuklayarak işkenceden geçirecek, işinden gücünden edecekti. Bu terörün hedefi olanlardan, çocukluğumuzdan beri filmlerini kahkahalarla seyrettiğimiz *Charlie Chaplin* de ABD'yi terketmek zorunda kalacaktı.

Eisenhower döneminin denizler ötesi en çarpıcı operasyonlarından birisi İran'da petroleri millileştirmeye karar veren *Başbakan Musaddık*'ın CIA destekli bir darbeyle devrilmesiydi.

Türkiye'de ise "1951 Komünist Tevkifatı"nda tutuklanan aydın ve işçilerin davası 7 Ekim 1954'te 184 mahkumiyetle sonuçlanacaktı.

NATO üyeliğinden sonra Türkiye üzerinde ABD emperyalizmi kontrolünün güçlenmesinde ikinci önemli aşama, Menderes iktidarının *Eisenhower*'ın dayatmasıyla 24 Şubat 1955'te İran, Irak, Pakistan ve İngiltere'nin yanısıra *Bağdat Paktı*'na katılım anlaşmasını imzalamasıydı.

Bu arada Türkiye'nin yakın tarihi için utanç verici bir başka olay da aynı iktidarın 17 Nisan 1955'te *Bağlantısız Ülkeler* hareketini yaratan *Bandung Konferansı*'nda ABD'nin 5. kolu gibi davranarak Batı dünyasından bağımsız bir taraf-sızlık politikası izlenmesine karşı çıkmasıydı.

ABD emperyalizminin güdümünde sola karşı her geçen gün daha da azgınlaşan bu ortamda tek coşku verici haber, yine sosyalist devletler radyolarından öğrendiğimize göre, 26 Temmuz 1953'te *Fidel Castro* önderliğindeki gerillacıların faşist *Batista*'nın diktası altında bulunan Küba'da *Moncada Kışlası*'na yaptığı baskındı...

ABD emperyalizminin Türkiye üzerindeki kontrolünü pekiştirmek için İslam'ı da kullanmaya başlaması, Cumhurbaşkanı *Eisenhower*'ın 5 Ocak 1957'de açıkladığı ünlü *Eisenhower Doktrini*'nin Temsilciler Meclisi'nde 30 Ocak, Senato'da ise 5 Mart 1957'de onaylanmasından sonradır.

Özellikle *Mısır* ve *Suriye*'de kurulan yeni rejimlerin ABD ve İngiliz emperyalizmine karşı tavır alması, *Sovyetler Birliği* ve diğer sosyalist ülkelerle ilişkiler kurması, özellikle de *Başkan Nasır*'ın 26 Temmuz 1956'da *Süveyş Kanalı*'nı millileştirmesinden sonra *Eisenhower* Ortadoğu'daki Amerikan çıkarlarını koruyabilmek için tek çarenin İslam'ı politize ederek müslüman ülkelerin yöneticilerini avucunun içine almak olduğuna karar vermişti.

Eisenhower Doktrini Ortadoğu'daki Müslüman ülkelere ABD'nin ekonomik ve askeri yardım yapmasını, "milletlerarası komünizmin kontrolü altında bulunan" herhangi bir devletten gelecek bu ülkelere silahlı saldırı olması halinde Amerikan silahlı kuvvetlerinin kullanılmasını öngörüyordu.

Eisenhower kendi adını taşıyan doktrini Temsilciler Meclisi ve Senato'dan geçirtirken *Suudi Arabistan Kralı İbn Suud*'u da Beyaz Saray'da ağırlayarak ABD emperyalizmine hizmet etmesini garantiye almıştır.

Eisenhower Doktrini'nin açıklanmasına *Sovyetler Birliği* 7 Ocak 1957'de yayınladığı resmi bildiri "Bu Orta Doğu ülkelerini esaret altına alma amacını güden bir tedbirdir, Amerikan tekelci kapitalizminin militarist çevrelerinin Orta Doğu işlerine kaba bir müdahalesidir" diye tepki göstermiştir.

Ortadoğu'nun Müslüman ülkelerinden ise, *Mısır* ve *Suriye* dışında *Eisenhower Doktrini*'ne tepki gösteren çıkmamıştır.

Türkiye'deki DP iktidarı *Eisenhower Doktrini*'ni 1947'deki *Truman Doktrini*'nin bir devamı olarak benimsemiş, yaptığı basın toplantısında "ABD Ortadoğu'da Sovyet yayılmacılığını önleyecek tek güçtür" diyen *Başbakan Adnan Menderes* 21 Mart 1957'de Ankara'da ABD yetkilileri birlikte *Eisenhower Doktrini*'nin esaslarını papağan gibi tekrarlayan bir ortak bildiri yayınlamıştır.

Muhalefetteki CHP de ondan geri kalmamış, *Eisenhower Doktrini*'ni desteklediğini açıklamıştır.

İşte bu doktrin uygulamaya girdikten sonradır ki Türk

gençleri *Suudi Arabistan*'a gönderilerek *Müslüman Kardeşler* militanı olarak yetiştirilmiştir.

Bunlar 60'lı yıllarda Türkiye'ye döndüklerinde *İlim Yayma Cemiyetleri*, *İslam Enstitüleri*, *İmam Hatip Okulları*, *Kuran Kursları*, *Komünizmle Mücadele Dernekleri*, *MTTB*, *Yeşilay*, *Hademe-i Hayrat Cemiyetleri*'nde örgütlenmişler, bunlardan *Necmeddin Erbakan* Türkiye Odalar Birliği genel sekreterliğine, 1971 darbesinden sonraki görece demokratik açılım dönemindeki CHP-MSP koalisyonunda da başbakan yardımcılığına kadar yükselmiştir.

Eisenhower Doktrini'nin yarattığı olanaklarla palazlananlar, ABD emperyalizmine minnet borçlarını ödemek için 1969 *Kanlı Pazarı*'nda Amerikan 6. Filosu'nun Boğaz'a demirlemesini protesto eden işçilere ve öğrencilere alçakça saldırıp kan dökmekten de çekinmemişlerdir.

Evet, tüm bu İslamcı terörist tırmanışın ve 2000'li yıllarda tüm dünyanın başına bela olmasının temelinde, 1953 kışında ABD cumhurbaşkanlığına seçilen *Dwight Eisenhower*'in 1957'de kendi adını taşıyan *Eisenhower Doktrini*'ni Türkiye de dahil olmak üzere İslam ülkelerine kabul ettirmiş olması yatmaktadır.

Bugün Türkiye'de *İslamcı faşizm*'i devlet düzeni olarak kabul ettirmeye çalışan, Türk Ordusu'nu üç kıtada İslamcı fütuhat için seferber eden, aidiyetini her fırsatta Rabia işareti yaparak ortaya koyan Erdoğan ve kafadarları da *Eisenhower Doktrini*'nin ürünüdür...

3. Ermeni soykırımı destekçileri!

19 Kasım 2020

Gazetecilik mesleğinde çalışmadığım alan kalmadı ama parlamento muhabirliği yapmak kısmet olmadı... Yine de *Akşam* gazetesini ve *Ant* dergisini yönetirken *Türkiye İşçi Partisi*'nin 15 milletvekiliyle Meclis kürsüsünden vermekte

olduğu anti-faşist ve anti-emperyalist mücadeleyi yakından görmek, okurlara daha iyi yansıtabilmek için önemli konular gündeme geldiğinde İstanbul'dan Ankara'ya gider, Meclis tartışmalarını yerinde izlerdim.

1968 başlarında TİP milletvekilleri *Çetin Altan* ile *Yunus Koçak*'ın gözü dönmüş AP'li milletvekilleri tarafından dövülmesi üzerine "geçmiş olsun"a gittiğimde son kez izlemiştim Meclis görüşmelerini... TİP'li milletvekilleri saldırıya rağmen mücadelede daha kararlıydı, saldırgan milletvekilleri ise suçluların telaşı içindeydi...

O Meclis üç yıl sonra da, CHP'li milletvekilleri de dahil, faşist generallerin 12 Mart darbesini onaylayacak, binlerce devrimci ve demokratın tutuklanması, işkenceden geçirilmesi karşısında sessiz kalacak, dahası *Deniz Gezmiş*, *Yusuf Arslan* ve *Hüseyin İnan*'ın idam edilmesine oy verecekti.

1968'in üzerinden tam 52 yıl geçtikten sonra, ileri teknoloji sayesinde, bir Meclis toplantısını ilk kez 17 Kasım akşamı *TBMM Televizyonu*'ndan dikkatle izledim... Gündemin ana maddesi, *Yukarı Karabağ* fütuhatından sonra Erdoğan'ın Azerbaycan'a Türk askeri göndermeyi öngören tezkeresinin onaylanmasıydı.

Ondan beş gün önce de, 12 Kasım'da, Belçika'nın *Temsilciler Meclisi*'nde yine *Yukarı Karabağ*'a yapılan saldırı üzerine bir tartışmayı o Meclis'in televizyonundan dikkatle izlemiştim.

O oturumunda söz alan cdH Milletvekili *Georges Dall'lemagne* Türk-Azeri saldırısı sırasında her türlü tehlikeyi göze alarak gittiği *Yukarı Karabağ*'da bizzat gördüklerini ve yaşadıklarını anlatarak Belçika ve Avrupa Birliği yöneticilerini saldırıya karşı çıkmamakla, tarihinde üçüncü kez kendi topraklarında soykırıma maruz bırakılan Ermeni halkını yalnız bırakmakla suçlamıştı.

"Ben Azerbaycan'daki saldırıyı bizzat gözlerimle gördüm" diye haykırıyor ve anlatıyordu: "Evet, Drone'ların ve misket bombalarının Ermeni halkına karşı nasıl kullanıldı-

ğına tanık oldum. Kan banyosunu gördüm. Ermenilerin barbarlık karşısında herkes tarafından nasıl yalnız, tek başına bırakıldığına tanık oldum. Suriye’den teröristler getirilmesine karşı çıkan olmadı, Ermenistan teslim olmak zorunda bırakıldı. Azerbaycan’ın zaferinin arkasında asıl zafer Türkiye’ninkidir. Tamamen yasa dışı, denetim dışı davranan, Suriye’de devşirdiği teröristleri kullanan Türkiye NATO ve Birleşmiş Milletler sözleşmelerini alenen çiğnemiştir.”

Ardından Belçika Hükümeti’ne vuruyordu: “Bunlar olurken Minsk grubu devre dışı kalmış, Avrupa kılını kıpırdatmamıştır. Şimdi ateşkes’i memnuniyetle karşıladığınızı söylüyorsunuz. Ancak bu kan banyosunun ardından neler geleceğini de iyi düşündünüz mü? En güçlü olanın bölgenin gerçekten demokratik tek ülkesine her istediğini kabul ettirmesini kabul edecek misiniz? NATO üyesi bir ülkenin teröristleri ve yasaklanmış silahları bir komşu ülkeye karşı kullanmasını kabul edecek misiniz? Azerbaycan ile Nahçıvan arasında bir koridor açılırken Ermenistan’ın bölgedeki tek dostu olan İran’la ortak sınırının ortadan kaldırılması kabul edilecek mi? Dahası, Erdoğan’ın bölgedeki Türki cumhuriyetlerle doğrudan bağlantı kuracak bir koridor açmak suretiyle Büyük Osmanlı rüyasını gerçekleştirmesi, Hazar Denizi’nden gelecek boru hattını da kontrol altına alması kabul edilecek mi?”

Türk parlamentosundaki 17 Kasım oturumuna gelince, Azerbaycan’a asker gönderme tezkeresinin onaylanacağı zaten baştan belliydi... Bir buçuk ay önce Türk kara ve hava kuvvetlerinin gerektiğinde *Ermenistan*’ı ve *Yukarı Karabağ*’ı Azeri ordusuyla birlikte vurmak için Azeri topraklarında üslendiğini hiçe sayarak yayınladıkları ortak bildiriye AKP, MHP, CHP ve İYİP şöyle diyordu:

“Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partiler olarak, uluslararası camiayı, bugüne kadar Ermenistan’ın işgali ve sorumsuz saldırıları sebebiyle zarar gören Azerbaycan’ın yanında olmaya davet ediyoruz. Bu

vesileyle Gazi Meclisimizdeki siyasi partiler olarak, şehit düşen Azerbaycanlı kardeşlerimize Allah'tan rahmet, gazilere acil şifa ve can Azerbaycan'a başsağlığı dilerken, milletimizin dayanışma iradesini bir kez daha güçlü bir şekilde vurguluyoruz.”

Artıgerçek'te 1 Ekim günü yayınlanan “*Gazi Meclis'te mahşerin dört atlısı*” başlıklı yazımda *Gazi* kelimesinin “hücum etmek, savaşmak, yağmalamak, din uğrunda cihad etmek” anlamına gelen gela'ın fail'ini nitelediğini ve savaşta başarı kazanan kumandanlara, hatta hükümdarlara şeref ünvanı olarak verildiğini vurgulayarak sormuştum:

“23 Nisan 1920'de kurulan bu Meclis değil mi, daha baştan İttihat ve Terakki'nin ideolojik mirasını üstlenerek daha ilk yılında *Türkiye Komünist Partisi* liderlerinin Karadeniz'de boğdurulmasına icazet veren, 1925'te Sol örgütlenmeleri ve Kürt direnişini ezmek için ünlü *Takriri Sükûn Kanunu*'nu onaylayarak istiklal mahkemeleri kurduran, tek parti döneminde de, çok partili dönemde de art arda sıkıyönetimler ilan ederek muhalif güçlere kan kusturtan, askeri mahkemelerin verdiği idam kararlarını onaylayarak Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan başta olmak üzere onlarca devrimci genci idam sehpaalarına gönderen?”

Evet, bu Meclis gerçekten bir gazi Meclis'tir... 17 Kasım akşamı Meclis televizyonundan izlediğim “tezkere” görüşmelerinde de AKP, CHP, MHP ve İYİP sözcüleri Tayyip'in Azerbaycan fütuhata en gönülden destek veren gaziler olduklarını göstermek için tüm belagat yeteneklerini kullandılar.

Tayyip'in genel başkanı olduğu AKP'nin, ırkçı ve yayılmacı akımın siyasal sözcüleri olan MHP ve İYİP'nin bu konuda neler söyledikleri önemli değil... Fütihat öngören tezkereyi fitratları gereği desteklemeleri gerekirdi, öyle de yaptılar.

“Orta sol” etiketli ana muhalefet partisi CHP adına Meclis kürsüsünde dile getirilenler inanılır gibi değildi. Tam da genel başkan Kemal Kılıçdaroğlu'nun genel kurul salonuna

girip CHP milletvekilleri tarafından ayakta alkışlanarak karşılandığı sırada kürsüye gelen CHP Grubu sözcüsü İstanbul Milletvekili *Ahmet Ünal Çeviköz*'ün partisi adına söyledikleri tek kelimeyle ibretlikti:

“Cumhuriyet Halk Partisi dost ve kardeş Azerbaycan'ın tasada ve kıvançta her zaman yanında durmuştur. Azerbaycan'ın Ermenistan tarafından işgal edilen topraklarının kurtarılması için yeniden ana vatana katılmasını memnuniyetle karşıladığımızı bir kere daha belirtmek isteriz. 27 Eylül tarihinden başlayarak meşru müdafaa hakkını büyük bir zaferle taçlandıran Azerbaycan ordusuna da tebriklerimizi sunuyoruz... Şimdi Türkiye'ye düşen görev, işgal altındaki toprakların kurtarılmasıyla yetinmeyerek, Yukarı Karabağ'ın Azerbaycan'a dönmesi ve Nahçıvan ile Azerbaycan'ın birbirine bağlanması için güçlü bir diplomasi atağı başlatmaktır. Bu konuda, Azerbaycan Minsk Grubu'yla baş başa bırakılmamalı, diplomasi alanında Türkiye ve Azerbaycan mutlaka birlikte hareket etmelidir. Biz, bunun sonuna kadar takipçisi olacağız.”

Tayyip'in değirmenine su taşıyanlar sadece Meclis'te grupları olduğu için tezkere üzerine konuşma hakkı bulunan sadece bu dört parti mi?

Ya Meclis'te tek tük milletvekili bulunan ya da bulundurmamak için transfer peşinde koşan diğer düzen partileri?

Büyük Birlik Partisi (BBP), *Demokrat Parti (DP)*, *Saadet Partisi (SP)*, *Demokrasi ve Atılım Partisi (DEVA)*, *Gelecek Partisi (GP)*, *Yenilik Partisi (YP)* adına yapılan tüm açıklamalarda Kafkasya'daki Ermeni topraklarının Türklük adına fethedilmesi, tıpkı Kıbrıs'ta olduğu gibi Türk Ordusu'nun o topraklarda kalıcı kılınması büyük bir coşkuyla alkışlanmakta.

Neyse ki Meclis bünyesinde “yasama” erkinin namusunu kurtaran bir parti, *Halkların Demokratik Partisi (HDP)* var.... Tıpkı 60'lı yıllarda *Türkiye İşçi Partisi*'nin yaptığı gibi, günümüzde de tüm engellemelere ve komplolara dire-

nen ülkenin üçüncü büyük partisi HDP, Tezkere görüşmelerinde de sağduyunun, barışseverliğin ve halkların kardeşliğinin sesini yükselten tek siyasal güç olduğunu bir kez daha kanıtladı.

17 Kasım akşamı HDP Grubu adına konuşan Adana Milletvekili *Tulay Hatimoğulları Oruç* tezkereye “Hayır” diyeceklerini net şekilde şu sözlerle ortaya koydu:

“HDP olarak, hangi gerekçeyle olursa olsun, halkların birbirine kırdırılmasına, bölgesel çatışmaların derinleştirilmesine, komşu halklarımızın birbiriyle çatışmasına dün ‘evet’ demediğimiz gibi bugün de ‘evet’ demiyoruz ve HDP bu Mecliste faaliyet yürüttüğü günden bugüne kadar da hiçbir askerî tezkereye ‘evet’ demedi, hepsine ret verdik çünkü biz dış siyasette diyalog, barış ve siyasi yöntemlerle çözüm konusundaki ısrarın ikinci plana atılmaması konusundaki kararlılığımızı hep ifade ettik bu kürsülerden.”

Ardından, diğer partilerin örtbas etmeye çalıştıkları bir gerçeği Meclis kürsüsünden vurguladı:

“Bu savaşta Libya sürecinde de ortaya çıkan ve dünya kamuoyunun çok tartışmış olduğu bir mevzu var. Türkiye’nin Suriyeli cihatçıları, selefistleri Karabağ cephesine taşıdığı iddiaları var, Libya’ya, Suriye’nin farklı bölgelerine taşıdığı gibi... Suriye savaşından devşirilen selefist grupların iktidarın elinde gayriresmi olarak tutulan bir savaşçı gruba dönüşmüş olması ürkütücü bir düzeye gelmiş durumdadır. Savaşçı ihracı yapan hükümet, savaş suçları kapsamında uluslararası mahkemelerde yargılanacak düzeyde ileri gitmiş durumdadır.”

Dahası, HDP sözcüsü, “İki devlet, tek millet” diye göklere çıkartılan Azerbaycan’ın Türkiye’de işlenen insanlık suçlarına nasıl yataklık ettiğini de açıkça ortaya koydu:

“Hatırlayın Türkiye’nin 90’lı yıllarını... Mafya devlet ilişkisi iç içe girmiş, JİTEM gibi paramiliter gruplar Türkiye’de cinayetler işliyor, gazeteciler, aydınlar, yazarlar, insan hakları savunucuları suikastlarla katlediliyordu...

Azerbaycan bu örgütün çalışmasını yürüttüğü, eğitimini aldığı bir saha halindeydi. TBMM tarafından kurulan Su-surluk Araştırma Komisyonu tutanaklarına bakarsanız, derin devlet, mafya, paramiliter güçlerin o ülke içerisinde nasıl bir örgütlenme içinde olduklarını görürsünüz...”

“Gazi” sıfatını da üstlenmenin gereğini yerine getiren Türk Parlamentosu’ndaki teslimiyet beyanlarını dinledikten sonra gece yarısı tekrar bilgisayar başına oturarak Türkiye’deki insan hakları mücadelesinin her daim yanında bulunan *Georges Dallemagne*’ın 12 Kasım günü Belçika Parlamentosu’nda yaptığı konuşmayı video kaydından bir kez daha dinledim. Saygı duyduğum.

Ardından *Brüksel Kürt Enstitüsü*’nün *Yukarı Karabağ*’a yapılan saldırı konusunda 5 Kasım günü düzenlediği telekonferansın kayıtlarını bir daha izledim. De Standaard Gazetesi’nden *Freddy De Pauw* ile birlikte benim de konuşmacı olarak katıldığım bu konferansta *Belçika Demokrat Ermeniler Derneği*’nden mücadele arkadaşımız *Dr. Bogos Muradian* bu operasyonun Ermeni halkına karşı üçüncü bir soykırımın girizgahı olduğunu net şekilde ortaya koymuştu.

Evet, Ermeni halkı, kendi öz topraklarında ilk kez 1895 yılında *Kızıl Sultan Abdülhamit*’in başlattığı 1. Soykırım’la, 20 yıl sonra 1915’te *İttihat ve Terakki*’nin organize ettiği 2. Soykırım’la zaten büyük bedel ödemişti. İlkinin üzerinden 125, ikincisinin üzerinden 105 yıl geçtikten sonra bu kez Azeri-Türk saldırısıyla 3. Soykırım’ın hedefi oluyordu.

Kayıtları tekrar tekrar izlediğim gecenin sabahında Korona’dan korunma maskemi de takıp kendimi Schaerbeek’in sokaklarına attım. Ayaklarım beni Belediye sarayının yükseldiği *Colignon Meydanı*’na sürükledi. Şaşırtıcı değil... 1895 yılında Osmanlı Devleti tarafından Ermenilere yapılan 1. Soykırım’dan sonra bu konuda ilk uluslararası kongre Schaerbeek Belediyesi’nin girişimiyle 17-18 Temmuz 1902 tarihlerinde bu meydana yakın bir konferans salonunda toplanmıştı. .

Toplantıyı engellemek için Osmanlı diplomasisinin çevirdiği tüm entrikalara ve yaptığı baskılara rağmen toplanan kongrenin en önemli hatiplerinden biri Fransız solunun tarihi liderlerinden, *L'Humanité* gazetesinin kurucusu *Jean Jaurès*'di...

O *Jean Jaurès* ki, sadece Ermeni halkının değil tüm ezilen halkların savunucusu olmuş, savaşılar karşı çıkmış, bu nedenle de 1. Dünya Savaşı'nın başlamasına az kala, 31 Temmuz 1914'te kurşunlanarak katledilmişti.

O duygusallık içinde hızla *Josaphat Parkı*'na inip *Jacques Brel* meydanındaki bir banka çökerek Youtube'da bu Schaerbeek doğumlu büyük müzik insanının *Jaurès*'in öldürüldüğü dönemde işçi sınıfının durumunu ve savaş çılgınlığını anlatan ünlü parçasını dinliyorum:

Pourquoi ont-ils tué Jaurès? (*Jaurès*'i neden öldürdüler?)

Yazımı yazmak için büroya dönerken o soru sürekli dilimin ucuna geliyor... Ama önemli bir farkla... O farkla yazıya döküyorum:

Pourquoi ont-ils tué les Arméniens? (Ermenileri neden öldürdüler?)

Pourquoi tuent-ils toujours les Arméniens? (Ermenileri hâlâ neden öldürürler?)

Avrupa'da "Kürt avı"nı kimler başlatmıştı?

26 Kasım 2020

Tam 27 yıl oluyor... 1993 yılı belalı başlamış, ardı arkası kesilmez siyasal cinayetler serisine 24 Ocak'ta Uğur Mumcu'nun katli eklenmişti. Altı ay sonra da, Demirel iktidarı döneminde iyice gemi azıya alan İslamcılar, 2 Temmuz'da RP'li belediyenin yönetimindeki Sivas'ta Madımak Otel'i ni ateşe vererek aralarında *Nesimi Çimen*, *Metin Altıok*,

Muhlis Akarsu, Asım Bezirci, Behçet Sefa Aysan, Hasret Gültekin'in de bulunduğu 35 devrimci ve demokrasi katletmişlerdi.

Yine o yıl, Kürt sorununda belli açılımlar yapma işareti veren *Turgut Özal*'ın 17 Nisan'da ölümünden sonra 16 Mayıs'ta Çankaya'ya çıkan *Süleyman Demirel*'in 25 Haziran'da başbakanlığa getirdiği DYP genel başkanı *Tansu Çiller*, Genelkurmay Başkanı *Doğan Güreş*'le birlikte tüm barış umutlarını yok ederek Kürt halkına karşı açıkça bir imha savaşına girmişti.

Bu yeni kırım döneminde başta bulunan hükümetin ikinci ortağı ise CHP'nin uzantısı SHP idi, partinin lideri *Murat Karayalçın* başbakan yardımcılığını, müstakbel lideri *Hikmet Çetin* de dışişleri bakanlığını üstlenmişlerdi. Yoğunlaşan askeri operasyonlar ve polisiye baskılar sadece *Çiller*'in değil, onların da onayıyla yürürlüğe konuyordu.

Bu dönemde ki, 14 Temmuz'da *Halkın Emek Partisi (HEP)* Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılacak, 4 Eylül'de *Demokrasi Partisi (DEP)* milletvekillerinden *Mehmet Sincar* katledilecek, 16 Eylül'de DEP genel başkanı ve *Özgür Gündem* gazetesinin sahibi *Yaşar Kaya* tutuklanacak, 18 Kasım'da gazete İstanbul DGM tarafından 15 gün süreyle kapatılacaktı.

11 Kasım'da da, Diyarbakır'da görülmekte olan 130 sanıklı "*PKK Ana Davası*"nın sanıklarından 15'i idama, 14'ü de ömürboyu hapse mahkum edilecekti.

Devlet terörünün sürgündeki boyutunda da DYP-SHP iktidarı döneminde yeni bir yoğunlaşma ve gaddarlaştırmanın işaretleri belirmişti. Bundan biz de nasibimizi almakta gecikmeyecektik.

12 Eylül 1980 darbesinden sonra faşist cunta sürgündeki yüzlerce muhalif gibi bizleri de Türk vatandaşlığından çıkartmıştı. Özal iktidarı döneminde Türkiye'ye kesin dönem için bu karara karşı Danıştay'da açtığımız iptal davası MGK hükümetinin kararları aleyhinde dava açılmayacağı

gerekçesiyle reddedildiğinden *Avrupa İnsan Hakları Komisyonu*'na başvurmuştuk. Dört yıla yakın süren duruşmalar sonunda lehimizde karar çıkacağını anlayan Türk Hükümeti son anda vatandaşlıktan atılmamıza neden olan *Vatandaşlık Yasası*'nın 25. Maddesi'nin G fıkrasını yürürlükten kaldırmış, bunun üzerine AİHK da 28 Haziran 1993'te davanın görülmesine artık gerek kalmadığına hükmetmiş, ancak bundan böyle haklarımızın ihlaline meydan verilmemesinin birinci derecede imzacı devletin yükümlülüğüne girdiğini Türk Hükümeti'ne hatırlatmıştı.

Bunun üzerine 6 Ekim 1993'de SHP'li dışişleri bakanı *Hikmet Çetin*'e taahhütlü mektup göndererek Türkiye'ye döndüğümüz takdirde hakkımızdaki sayısız kovuşturma ve davalardan dolayı başımızın derde girmeyeceğine dair güvence istemiştik. Çetin bu mektuba da, daha sonra 14 Şubat ve 31 Mayıs 1994 tarihlerinde gönderdiğimiz ek mektuplara da herhangi bir yanıt vermeyecekti. Dahası, avukatlığımızı üstlenen sevgili *Halit Çelenk* dışişleri bakanı *Hikmet Çetin*'i bizzat ziyaret ederek güvence isteyecek, ancak onun talebi de yanıtız bırakılacaktı.

Şaşırtıcı değildi, çünkü Belçika'daki Türk diplomatik misyonları ve onların hizmetindeki Türkçe medya, yaptığımız yayınlarda ve örgütsel çalışmalarımızda Kürt, Ermeni ve Asuri diasporalarıyla sürekli dayanışma ve güçbirliği içinde olduğumuzdan dolayı Ankara'ya sürekli aleyhimizde jurnallemede bulunuyordu.

14 Şubat 1981'de Brüksel'in merkezinde Cunta'ya karşı düzenlediğimiz geceye Kürt örgütü *Tekoşer*'in de katılarak ülkedeki ulusal baskıyı dile getirmesi, *Newroz* kutlamalarına *İnfo-Türk* adına katılarak Kürt halkıyla dayanışma ifade etmemiz, Fransız televizyonundaki bir programda Türkiye'de Kürt, Ermeni ve Asurilere yapılan baskıları dile getirmemiz, dahası Brüksel'e gelen PKK ve ERNK temsilcilerinin basın toplantılarına katılarak verdikleri bilgileri haber bültenlerinde yansıtmamız sadece Türk misyonlarımızı değil, Türk

Devleti'yle ilişkileri sıcak tutmaya büyük özen gösteren Belçika makamlarını da rahatsız etmekteydi.

Siyasal mülteci olarak Fransa'ya giriş çıkışımız engellendiği için seyahat özgürlüğüne kavuşmak amacıyla Belçika vatandaşlığını almak üzere başvurduğumuz zaman *Belçika Devlet Güvenlik Birimi (DGB)* Kraliyet Savcılığı'na bizim yıkıcı faaliyetleri, özellikle de 1986 yılından beri PKK'nin Brüksel'deki basın toplantılarını desteklediğimizi ileri sürerek vatandaşlık talebimizin kabulünü yıllarca engellemiştir.

Türk Devleti'nin yurt dışındaki Kürt direnişçilerine ve onlarla dayanışmada olanlara karşı yürüttüğü baskı ve komplo-lara Avrupa ülkelerinin verdiği destek, bundan tam 27 yıl önce, 26 Kasım 1993'de Almanya'nın PKK, ERNK ve onlarla ilişkili tüm örgütleri ve yayınları yasak listesine alarak resmen bir "Kürt avı" başlatmasıyla açıklık ve resmiyet kazandı.

Perwer Yaş'ın ANF ajansı tarafından paylaşılan "26 Kasım 1993 kararının perde arkası" başlıklı yazısında bu sürece ilişkin ibret verici şu bilgiler yer alıyor:

"*Tansu Çiller*'in Haziran 1993'de başbakan olmasıyla Avrupa'daki, özellikle de Almanya'daki Kürtleri yeni bir dönem bekliyordu. İlk gezisini Rusya'ya yapan Çiller'in ardından Almanya'ya geleceği ve PKK'yi bu ülkede yasaklatmak, 'terörist' ilan ettirmek ve Kürt derneklerinin kapısına kilit vurulmasını sağlamak için elindeki bütün kozları devreye sokacağı konuşuluyordu.

"O günlerde *Ertuğrul Özkök*, *Hürriyet* gazetesindeki köşesinde Çiller'e şöyle akıl veriyordu: 'Türkiye bir daha bu fırsatı yakalayamaz. Uluslararası dengeler ancak bu kadar PKK aleyhine olabilir. Bundan sonra dengeler PKK lehine değişebilir. Dolayısıyla elimizi çabuk tutup bu fırsatı kaçırmayalım.'

"Çiller, ABD Devlet Başkanı *Clinton*'un davetlisi olarak 12 Ekim 1993 günü ABD'ye gitti. Gayesi Kürdistan'daki

savaşın dozajını yükseltmek için uluslararası desteği arttırmaktı. Batıdan istediği desteği almış olacaktı ki *Çiller*'in Washington dönüşünden yaklaşık bir hafta sonra 22 Ekim 1993 günü Amed'in *Lice* ilçesi Türk ordusunun ateşi altına girdi.

“Aynı günlerde Alman dışişleri bakanı *Kinkel*, PKK'ye karşı ortak mücadele için Türk mevkidaşı *Hikmet Çetin* ile süreklili temas halindeydi. 22 Kasım 1993 günü gözler ülkenin doğusunda bulan *Oybin* kasabasına çevrilmişti. Zira 16 eyaletin içişleri bakanlarının katıldığı yıllık içişleri konferansının ana gündem konusu PKK'nin yasaklanıp yasaklanmayacağı idi. Bu arada *Çiller*, Alman başbakanı *Kohl* ve Başkan *Clinton* arasında PKK'ye karşı uluslararası planda alınacak tedbirler tartışılıyordu. 25 Kasım'da da Bonn'da *Kohl* ve İngiltere Başbakanı *John Major* buluşmuş, *Clinton*'un da telefonla katıldığı görüşmelerinde aynı konuyu ele almışlardı. Aynı günün akşamı içişleri bakanları PKK'nin Almanya'da yasaklanmasına karar verecek, bu kararı Alman Dışişleri Bakanı *Kinkel* derhal *Hikmet Çetin*'e telefonla müjdeleyecekti.

“Toplantının ardından 26 Kasım günü sabahın erken saatlerinde binlerce polisin katılımıyla ülkenin yakın tarihindeki en geniş baskın operasyonlarından biri gerçekleşti. *Berxwedan* Yayınları, *Kurd-Ha* haber ajansı, *Kürdistan komiteleri*, *Kürdistanlı Yurtsever İşçi ve Kültür Dernekleri Federasyonu (FEYKA-Kürdistan)* ve ona bağlı 29 Kürt derneğini basan polis içerde bulduğu her şeye el koydu. PKK'nin kuruluş yıl dönümü olan 27 Kasım'da yapılacak kutlamaların arifesinde getirilen yasak çerçevesinde kapısına kilit vurulmak istenen derneklerde Kürtler oturma eylemine geçerken, Alman basını *Kohl* hükümetine ateş püskürüyordu. *Frankfurter Rundschau* gazetesinin 27 Kasım tarihli sayısında çıkan yorum şöyleydi: ‘Federal hükümet Türkiye'nin dümen suyuna girdi ve Kürtlerin ezilmesine destek verdi. Bonn, MGK'nin metotlarını kopya ediyor ve Kürtlere karşı Ankara ile ittifak ediyor.’”

Almanya'nın yasaklama kararı ve terör uygulaması, diğer Avrupa ülkelerinde de etkisini göstermekte gecikmeyecekti. Türk Devleti'nin diplomatik misyonları, Türk gazetelerinin Avrupa baskıları Türk göçmenleri zaten Kürtlere karşı sürekli kıskırtıyordu. Baskıları protesto için Almanya'dan özgürlük yürüyüşüne çıkan bir Kürt grubu 1993'ün son günü Brüksel'e vardığında olan oldu, sürekli beyni yıkanan Türk gençleri yürüyüşçü Kürtlere saldırarak Türk toplumunda körüklenen aşırı milliyetçiliğin ne denli tehlikeli boyutlara ulaştığını ortaya koydu. Yürüyüşçü Kürtlerin Türk bayrağını ateşe verdikleri yalanının yayılması üzerine yüzlerce genç *Bozkurt* işareti yaparak ve "*Saint-Josse Türk mahallesidir!*", "*Burada Kürtlere yer yok!*", "*Kahrolsun PKK!*" diye bağırarak Kürt lokallerine ve Kürt işadamlarının bürolarına saldırdılar.

Bunu 10 Ocak 1994'te bir NATO toplantısı dolayısıyla beraberinde Dışişleri Bakanı *Hikmet Çetin* olduğu halde Brüksel'e gelen *Tansu Çiller*'in Türk mahallelerindeki kıskırtıcı konuşmaları ve cami ziyareti izledi. Çiller aşırı sağcı Türk derneklerinin yöneticilerini de Hilton Oteli'ndeki suitinde kabul ederek Belçika yöneticilerini terörizme destek olmakla suçladı.

Bunun üzerine 17 Ocak 1994 tarihli *Le Soir* gazetesi'nde bu ziyareti eleştiren ve Belçika kamuoyunu uyaran bir yazım yayımlandı. Yazıda şöyle diyordum:

"Saint-Josse'daki son saldırılar ve Başbakan Tansu Çiller'in alabildiğine mediyatize edilen Brüksel ziyaretinden sonra birkaç muhalif gazete dışında Türk medyası olayları yansıtırken Ankara yöneticilerinin ve aşırı sağcı çevrelerin sözcüsü gibi davrandı. Gazetelerin birinci sayfaları sadece Kürt'lere karşı hakaret, iftira ve provokasyonla dolu olmakla kalmayıp Ankara'nın baskı ve şantajlarına boyun eğmeyen Belçika yöneticilerini de hedef alıyor. Bu gazetelerle birlikte Belçika'da çanak antenlerle izlenen altı Türk televizyon kanalı da Kürtlere karşı nefreti körüklemek için seferber olmuş durumda. Başbakan Çiller ise, misafir bulunduğu

farklı halklardan oluşan bir Avrupa ülkesinde konuşurken, Türkiye Kürdistanı'nda olağanüstü hal rejimini güçlendireceğini açıklayarak modern görünüşlü kadın kisvesi altında gizlediği saldırgan niyetlerini açığa vuruyor. Şurası unutulmasın ki, Türkiye'den Belçika'ya gelmiş olan göçmen kitlesi sadece Sünni Türklerden oluşmuyor. Bu topluluk içerisinde aynı zamanda Alevi Türkler, Kürtler, Hristiyan Ermeniler ve Asuriler de var. Ama Çiller, laik bir devletin başbakanı olduğunu unutarak Türkiyelilerle buluşmak için Chaussée de Haecht'daki bir Türk camiiini seçiyor. Bu jestiyle Schaerbeek ve Saint-Josse'da oluşmuş Anadolu mikrokosmosundaki uyumlu yaşama öldürücü bir darbe vuruyor.”

Saint-Josse Olayları ve *Çiller*'in provokatif konuşmaları üzerine Türkiye çıkışlı dört demokratik örgüt, *İnfo-Türk*, *Brüksel Kürt Enstitüsü*, *Belçika Demokrat Ermeniler Derneği* ve *Brüksel Asuri Enstitüsü*, ortak bir bildiri yayınlarak Türkiye yöneticilerinin tutumunu protesto etti, Belçika yöneticilerini de ileride daha da vahimleşme ihtimali taşıyan bu gelişmeler karşısında uyanık olmaya ve gerekli önlemleri almaya çağırdı.

Bu uyarılarımıza rağmen Belçika makamları Türkiye'nin NATO destekli baskılarına boyun eğerek Kürtlere karşı tutumlarını sertleştirirken Türk faşistlerine daha fazla tolerans göstermeğe başladılar.

Saint-Josse'da Kürtlere yapılan saldırıyı kutlarcasına 1 Şubat 1994'te aynı belediyede bulunan Sheraton Otelinde MHP lideri *Türkeş* Belçika'daki bozkurtlarıyla bir toplantı düzenledi. Saint-Josse'un sosyalist belediye başkanı *Cudell* bu toplantıya izin verirken, 12-13 Mart 1994 tarihlerinde aynı otelde Kürt sorunu üzerine uluslararası bir konferans düzenlemek için yapılan başvuruyu derhal reddedecekti. Çünkü o zamanki sosyalist Belçika Dışişleri Bakanı *Willy Claes*, Mart 1994 sonunda Türkiye'ye gidecek, iki ülke arasındaki ticari ve askeri ilişkilerin geliştirilmesi pazarlığını yapacaktı. ABD'nin barış düşmanı politikalarının başlıca destek-

çilerinden biri olan *Willy Claes*, bu ziyaretten kısa bir süre sonra hizmetinin karşılığını görerek Türkiye'nin de desteğiyle NATO Genel Sekreterliği'ne getirilecekti.

Bu tutumun acı sonuçlarından biri de, 1998 yılında Suriye'yi terk etmek zorunda bırakılan Abdullah Öcalan'ın İtalya'da bulunduğu sırada, Brüksel'de Kürt ve Asuri kuruluşlarına yapılan saldırıydı. O günlerde Türk yöneticilerinin saldırgan demeçleri, Türk gazetelerinin ve televizyonlarının kışkırtıcı yayınları yüzünden sadece Türkiye'de değil, Türk göçmenlerinin yoğun bulunduğu Avrupa metropollerinde de vahşi gösterilerin ardı arkası kesilmiyordu.

Kışkırtmalar ilk acı meyvesini 17 Kasım 1998 gecesi Avrupa'nın başkenti Brüksel'de verdi. Saint-Josse belediyesindeki *Brüksel Kürt Enstitüsü* ve *Kürdistan Kültür Derneği* Türk ve MHP bayrakları taşıyan saldırganlar tarafından ateşe verildiği gibi, bir *Asuri* işyeri de tahrip edildi.

Belçika açısından affedilmez olan, günlerdir tahrik edilen gençlerin çok uzaktaki bir meydana toplandıktan sonra Kürt aleyhtarları sloganlar atarak Rue Bonneels'e yürüdükleri görüldüğü halde Brüksel polisinin olayı seyretmekle yetinmesi, iki lokal ateşe verilirken de hiçbir müdahalede bulunmamış olmasıydı.

Almanya'daki resmi yasaklamadan ve polisiye operasyonlardan sekiz yıl sonra, 11 Eylül 2001 *El Kaida* saldırılarını bahane eden Washington yönetiminin baskısıyla *Avrupa Birliği* 28 Aralık 2001'de bir "terörist örgütler" listesi oluşturmak zorunda kaldı. Açıklanan ilk listede *ETA*, Yunanistan'daki *17 Kasım Örgütü*, Lübnan'daki *Hizbullah*, *İslami Cihad* ve *Hamas* olmak üzere toplam 12 örgüt yer aldı, ama PKK yoktu. Ancak Türkiye'nin baskıları sonucu AB'nin en üst organı olan *Avrupa Komisyonu*, Almanya'da yasaklı olmasını gerekçe göstererek 2 Mayıs 2002 günü PKK'yi de "terörist örgütler" listesine aldığını açıkladı.

Üzerinden yirmi yıla yakın süre geçtikten sonra Belçika adaleti geçen yıl Kürdistan'da süregelen silahlı mücadeleyi

“Türkiye’nin iç anlaşmazlığı” kapsamında değerlendirerek PKK’nin bir terör örgütü olmadığına karar vermiş bulunuyor. Üstelik bu listeye sonradan dahil edilen İran’daki *Halkın Mücahitleri Örgütü (HMÖ)* 2009 yılında AB ve 2012 yılında da ABD tarafından bu listeden çıkartıldı. Bunlara rağmen ABD ve AB, kuşkusuz Tayyip diktasının ve onun saldırgan politikalarına her daim destek olan diğer Türk siyasal partilerinin tepkisinden çekindikleri için, PKK’yi hâlâ kara listede tutmaya devam ediyorlar.

Bu kirlî oyunun bozulması için mücadele Türkiye’nin ve Avrupa’nın tüm demokratik güçlerinin görevi olduğu gibi, bu konuda en büyük sorumluluk 1993 yılındaki yasak kararının alınmasını sağlamak için Başbakan Tansu Çiller’in kirlî manevralarına ortak olan o dönemin başbakan yardımcısı *Murat Karayalçın* ve dışişleri bakanı *Hikmet Çetin*’in bugünkü partisi CHP’ye düşüyor.

Tayyip’in Avrupa’sı hangi Avrupa?

3 Aralık 2020

Recep Tayyip Erdoğan, her başı sıkıştığında ağzını bozarak “faşistlik” dahil her türlü aşığılamayla yerden yere vurduğu *Avrupa Birliği*’nin 10-11 Aralık tarihlerinde Brüksel’de toplanacak AB Konseyi toplantısından, Ankara rejimi aleyhine özellikle Fransa, Yunanistan ve Kıbrıs’ın önerilerine uygun sert yaptırım kararları çıkmasını engellemek için yine ustası olduğu *takıyye* manevralarına başladı.

Son yıllarda gittikçe kontrolünden kaçan seçmenleri elde tutabilmek için kendisini İslam dünyasının Batı’ya karşı tarihsel ölüm kalım mücadelesinin lideri gibi göstermeye çalışan, Suriye, Libya, Kıbrıs ve Kafkasya başta olmak üzere Türk Ordusu’nun birliklerini üç kıtada cihada sokan Erdoğan, AB zirvesi yaklaşınca birden bir “Avrupalı” kesiliyor, bir takım “Avrupalı reformlar” yapacağından söz ederek ön

pazarlık için başdanışmanı *İbrahim Kalın*'ı Brüksel'e gönderiyor.

Gelecek haftaki AB zirvesinden çıkacak kararlar ne olursa olsun, gerilimli dönem atlatıldıktan sonra Erdoğan'ın İslam'ın 21. yüzyıl "*halife*"si, üstelik de son birkaç ay içinde biri Kıbrıs'ta, öteki Kafkasya'da iki fütühat gerçekleştirmiş "*İslam serdari*" olarak yine bildiğini okumaya devam edeceğinden hiç kuşku yok.

Kuşku yok, çünkü *AB Müktesebatı*'nı oluşturan tüm tüzük, karar ve yönergelerde *Avrupalı* olmanın ana koşulu olarak vurgulanmış bulunan özgürlüklere, demokrasi ilkelelerine, insan haklarına saygı ve ülkede mevcut tüm ulus ve halkların eşitliğini tanıma gibi kavramlar *Erdoğan*'ın ve *Bahçeli* gibi *Türk-İslam Sentezi* yetiştirmesi müttefiklerinin kitabında yoktur.

2002'de tek başına iktidar olduktan sonra bir askeri darbe tehlikesine karşı Batı dünyasının desteğini almak için AB yanlısı kesilen AKP'li başbakan *Erdoğan*'ın RP'li İstanbul belediye başkanı ve dışişleri bakanı *Abdullah Gül*'ün RP'li milletvekili oldukları 90'lı yıllarda AB'nin bir *Hristiyan birliği* ve de *Siyonizm*'in de 5. kolu olduğuna dair ateşli nutukları arşivlerdedir.

Aynı ikili, üzerinden on yıl dahi geçmeden, 29 Ekim 2004'de İtalya'nın başkenti Roma'da, AB'nin temellerini atan *Roma Anlaşması*'nın da imzalandığı tarihi *Campidoglio* sarayının *Orazi Curiazi* salonunda *Avrupa Birliği Anayasası*'nın imza törenine katılarak bu belgeyi Hıristiyanlık dünyası için sembolik önem taşıyan *Papa X. Innocentus*'un heykeli önünde birlikte imzalamakta hiçbir beis görmeyeceklerdi.

Bu imza töreninin hemen ardından *Murat Bardakçı*, 31 Ekim 2004 tarihli *Hürriyet*'te Papa X. Innocentus üzerine şu bilgileri verecekti:

"Asıl adı Giambattista Pamphili olan Innocentus 1574'te Roma'da doğdu, 70 yaşında papa oldu ve 1655'teki ölümüne

kadar 11 sene boyunca, bu makamda kaldı. Innocentus, papalığı döneminde iki konuya ağırlık verdi: Yolsuzluklarla mücadele ve Avrupa'daki Türk varlığını ortadan kaldırmaya... Papalık tahtına oturmasından bir sene sonra Türkiye'nin Girit'i fetih planlarını öğrenince adayı elinde bulunduran Venedik'i Türkiye'ye karşı savaşa teşvik etti ve her türlü mali desteği sağladı. Osmanlı donanmasının 1645 ilkbaharında başlattığı Girit seferi, Papa Innocentus'un bu desteği yüzünden tahminlerden çok daha fazla sürecek ve ada 24 sene devam eden savaşımlardan sonra alınabilecekti.”

Yıllarca *Hristiyan Birliği* diye küfrettiği Avrupa Birliği'nin anayasasına Papa Innocentus'un devasa heykelinin gölgesinde imza koyan Erdoğan'ın takıyyecilikte örnek aldığı ilkelerden biri hiç kuşkusuz 60'lı yıllarda başbakan olarak Türkiye'yi bir *İslam cemahiriyesi* haline dönüştürmenin kapılarını açan, *Müslüman Kardeşler*'i devletin kilit noktalarına yerleştiren *Süleyman Demirel*'in ünlü “*Dün diündür, bugün bugündür*” deyişidir.

Sadece Erdoğan mı? Türkiye ile *Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET)* arasında ortaklık kurulmasını gören *Ankara Antlaşması*'nin imzalandığı 1 Aralık 1964 tarihinden bu yana 56 yıldır gelmiş geçmiş tüm iktidarlar, bu toplulukla ilişkileri hiçbir zaman demokratik hak ve özgürlüklerin sonuna kadar tanınması açısından değil, emrinde oldukları uluslararası tekelin ve onların yerli işbirlikçilerinin çıkarlarını gözetme ve pekiştirme açısından önemsemişlerdir.

Türkiye'nin özelde Avrupa ile, genelde ABD dahil tüm Batı dünyasıyla ilişkilerinde de egemen olan anlayış hep budur.

Anımsayalım... Türkiye, *Avrupa Birliği*'nin öncülü olan AET'nin 1964'te ortağı olmadan 14 yıl önce, 13 Nisan 1950'de *Avrupa Konseyi*'nin ilk üyelerinden biri olmuş, ardından da 4 Kasım 1950'de tüm üye devletlerin uymayı taahhüt ettikleri *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi*'ni imzalamıştır.

Ancak bu sözleşmede yer alan temel hak ve özgürlükler

siviliyle ve askerisiyle tüm iktidarlar tarafından tepe tepe çiğnenmiş, TC vatandaşlarının hak ihlallerine karşı *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi*'ne başvurma olanağı 1989'a kadar tam 39 yıl asla tanınmamış, tanındıktan sonra da en son *Selahattin Demirtaş* ve *Osman Kavala* davalarında da görüldüğü gibi AİHM'nin çeşitli kararları ve yaptırımları hiçe sayılabilmektedir.

Avrupa Birliği'ne gelince, ortaklık öngören *Ankara Anlaşması*'nin imzasından sonra ikinci önemli aşama Demirel iktidarıyla 23 Kasım 1970'de gümrük birliğine ilişkin kuraları belirleyen bir *Katma Protokol* imzalanmasıydı. Çok uluslu tekellerle onların *Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK)* gibi yerli işbirlikçilerine yeni olanaklar tanıyan protokol temel hak ve özgürlükler konusunda hiçbir yenilik getirmiyordu.

Türkiye-Ortak Pazar ilişkilerinin aykırı niteliğini haftalık *Ant Dergisi*'nin 2 Aralık 1969 tarihli 153. ve aylık *Ant Dergisi*'nin Eylül 1970 tarihli 5. sayısında ayrıntılı olarak ortaya koymuştuk.

Üstelik o yıl tarihsel 15-16 Haziran işçi direnişi OYAK aracılığıyla kapitalist sınıfa entegre edilen ordu tarafından zorbalıkla bastırılmış, *Katma Protokol*'ün imzasının üzerinden dört ay geçmeden *12 Mart 1971 faşist darbesi*, onun ardından büyük metropollerde ve Kürt illerinde sıkıyönetim ilanıyla kitlesel tutuklamalar, işkenceler, idam da dahil ağır mahkumiyetler başlamıştır.

Bu faşizan baskılar döneminde de, *Avrupa Parlamenterler Meclisi*'ndeki bazı eleştiriler dışında Türkiye'nin üye olduğu *Avrupa Konseyi*'nden de, Türkiye'nin ortağı olan *AET*'den de hiçbir yaptırım gelmemiştir.

Ne acıdır ki, 12 Mart'ın daha şiddetlendirilmiş bir tekrarı olan *12 Eylül 1980 faşist darbesi*'nden sonra da ilişkileri kısa süre için askıya alma gösterileri dışında her iki Avrupa kurumundan yine ciddi bir yaptırım çıkmamış, uluslararası tekellerle onların Türkiye'deki yerli işbirlikçileri arasındaki

ilişkiler hız kesmeden, daha büyük boyutlara ulaşarak devam etmiştir.

Üstelik kurumlaştırılmış insan hakları ihlallerine ek olarak Doğu illerinde Kürt ulusal direnişine karşı kanlı operasyonlar sürdürülürken *Turgut Özal* iktidarı büyük bir pişkinlikle 14 Nisan 1987’de *Avrupa Birliği*’ne Türkiye’nin üyeliği için müzakerelerin başlatılması başvurusu yapmış, bunu Avrupa ülkelerinde de Kürt avını başlatan DYP’li başbakan Tansu Çiller’in, beraberinde CHP’li dışişleri bakanı Murat Karayalçın olduğu halde, 6 Mart 1995’te Brüksel’de *Gümrük Birliği Anlaşması*’nı imzalaması izlemiştir.

O günü hiç unutmuyorum... Olayı izlemek üzere Çiller’in beraberinde gelen bir çok gazeteci, aralarında solcu olarak bilinenler de dahil olduğu halde, Türkiye sanki *Avrupa Birliği*’ne girmiş gibi AB Konseyi binasının koridorlarında büyük bir kasıntıyla Yunanlı gazetecilere tepeden bakarak dolaşmaya başlamıştı... Türkiye’deki gazeteler de onların verdikleri haber ve yorumlara dayanarak “*Avrupalı olduk*”, “*100 yıllık rüya gerçekleşti*”, “*Çağ açan imza*” gibi manşetlerle okurlarını uyutmuşlardı.

Türkiye’ye dönüşünde sokaklara dökülen insanlar tarafından davul zurnalarla “*Avrupa fatihi*” diye karşılanan Çiller hızını alamamış, ana akım medyanın manşetlerinde yansıtılan demeçlerinde “*En geç 1998’de Avrupa Birliği’ne tam üyeyiz*” diye şişinmişti.

Evet, yukarıda da belirttiğim gibi, o tarihlerde RP’li *Erdoğan* ve *Gül* bu haberler karşısında küplere biniyor, mevcut iktidarı *Hristiyanlığın* ve *Siyonizmin* değirmenine su taşımakla suçuyorlardı.

Türkiye *Çiller*’in öngördüğü gibi 1998’de AB’ye tam üye olamadı, ama “*adaylık*” statüsününün 10-11 Aralık 1999’da Helsinki’de toplanan AB zirvesi tarafından onaylanması *Bülent Ecevit*’in başbakan, faşist MHP lideri *Devlet Bahçeli*’nin de başbakan yardımcısı olduğu bir döneme denk geldi.

2002’de AKP’nin tek başına iktidar olmasının ardından

Erdoğan-Gül ikilisinin büyük bir takıyye ile “Avrupa karışıklığı”ndan “Avrupa dostluğu”na yatay geçiş yaptıklarını açıklamaları, üstelik 29 Ekim’de *Papa Innocentus*’un heykeli dibinde *AB Anayasası*’nı imzalamaları üzerine 16-17 Aralık 2004’te Brüksel’de toplanan AB Zirvesi, “Türkiye’nin siyasi kriterleri yeterli ölçüde yerine getirdiği” gerekçesiyle katılım müzakerelerinin 3 Ekim 2005 tarihinde Lüksemburg’ta başlamasını kararlaştırdı.

Türkiye-AB ilişkileri konusunda geçmiş hasmane tutumunu unutturmak için olumlu bir profil vermeye gayret eden, bu arada ABD’nin desteğiyle 2005’te İspanya Başbakanı *Jose Luis Rodriguez Zapatero* ile birlikte *Medeniyetler İttifakı*’nın liderliğini üstlenen Erdoğan, başlangıçta katılım müzakerelerine CHP’nin de katkıda bulunmasını kabul etmişti.

Bu müzakerelere bir süre katkıda bulunan CHP’nin Brüksel’deki *Avrupa Birliği Temsilcisi Kader Sevinç*, ilişkilerin Erdoğan yönetimi tarafından nasıl çıkmaza sürüklendiğini birinci elden gözlemci olarak şöyle anlatıyor:

“35 başlıktan 16 tanesinde müzakereleri açtık. Her ne kadar açtığımız her başlıkta tüm koşulları yerine getirerek uyum sağlamış olamasak bile orada bir ivme yakalandı, ama bu süreç maalesef heba edildi. 2005’te beraber müzakerelere başladığımız Hırvatistan şu an AB üyesi. Hırvatistan modelinde partiler üstü, hem muhalefetin hem sivil toplumun içinde olacağı müzakereleri yöneten bir milli komite kurdular. AB üyeliği için yapılan tüm düzenlemeler bir fikir birliği içerisinde, konsensüs içinde gerçekleştirildi. Bizim aynı yöndeki önergemiz ise iktidar tarafından reddedilerek AB süreci dinamitlendi.

“AB ile müzakerelerin açılmasıyla beraber antidemokratik uygulamalar da başladı. Türkiye demokratikleşme ve reform sürecinden kopmaya başladı. TCK 301 kullanılarak ifade özgürlüğünün ayaklar altına alınması, entellektüellere baskılar, tutuklamalar gibi arkası çorap söküğü gibi gelen bir süreç yaşandı. Sivil toplum baskı altına alınarak basın

özgürlüğü tamamen yok edildi. 2016'daki darbe girişimi gerekçe gösterilerek olağanüstü hal kalıcı hale geldi. Kaldırıldı ama uygulamaya baktığınızda OHAL, Türkiye'de kalıcı bir rejim modeli haline getirildi. Türkiye böylece AB ile bütün sürecini heba etti, dinamitleti.”

AB'nin 10-11 Aralık'ta Brüksel'de yapacağı zirve toplantısına daha bir hafta var...

Erdoğan'ın “*Övünmekte haklıyız, çünkü Avrupalıyız!*” şovu yapmasına rağmen Avrupa Parlamentosu Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki faaliyetleriyle birlikte, 46 yıldır kapalı tutulan *Maraş* kentinin Türk kontrolünde açılmasını kınayarak *AB Konseyi*'ni Türkiye'ye yaptırım uygulamaya çağırdı. AP'nin bağlayıcı olmayan “tavsiye” niteliğindeki kararında, “Türkiye'nin yasa dışı eylemlerine karşı harekete geçilmesi ve sert yaptırım uygulanması” istendi.

Bu arada, 1-2 Aralık tarihlerinde Brüksel'de yapılan yapılan NATO toplantısında ABD ve AB üyesi bazı ülkelerin dışişleri bakanları Türkiye'ye NATO disiplini de hiçe sayan sınır ötesi operasyonları nedeniyle sert eleştirilerde bulundular, AB'nin yaptırım uygulamasını istediler.

Ancak unutulmasın ki, *Avrupa Birliği* de Türkiye'ye her aklımdan geçen yaptırımı uygulayacak bir durumda olmaktan hayli uzak... İngiltere'nin üyelikten kopuşu, güney ülkelerinden gelen göç dalgalarının AB üyesi ülkelere girişinin Erdoğan'a hayli yüksek bir rüşvet ödenerek engellenebilmiş olması, onun da kafasını kızdırdıkları takdirde sınırları açacağı tehdidini sürekli kullanması, *Korona* krizi karşısında ortak bir siyaset belirlenememesinin getirdiği kargaşa, Komisyon tarafından önerilen bütçenin kabulünü engelleyebilecek konumdaki *Polonya* ve *Macaristan* yönetimlerinin ideolojik bakımdan kendilerine yakın gördükleri Erdoğan'a desteği, Alman başbakanı *Merkel*'in Türkiye konusunda “*Ne şis yansın ne kebab*” havasındaki tutumu, Türkiye'ye AB adına yaptırım uygulamanın ne denli zor olduğunu gösteriyor.

Bir nokta daha... *Erdoğan*'ın son günlerde ilişkileri yu-

muşatmak için söylediği “Kendimizi başka yerlerde değil, Avrupa’da görüyor, geleceğimizi Avrupa ile birlikte kurmayı tasavvur ediyoruz” sözleriyle kasdettiği Avrupa, hiç kuşkusuz *AB Müktesebatı*’nın öngördüğü Avrupa değil, 1071’de *Malazgirt*’te başlayıp, 1453’te *Konstantinopl*’ün, ardından Doğu Avrupa, Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinin fethiyle doruğuna ulaşarak Viyana kapılarına dayanan *Osmanlı* fütuhatının tamamen İslami tahakküm altına almayı amaçladığı Avrupa’dır.

O Avrupa, *Türk-İslam*’cılarının 21. Yüzyı’daki “*Kızıl Elma*”sı olan Avrupa’dır.

İslam serdarı Erdoğan’ın Irak, Suriye, Libya, Kıbrıs, Doğu Akdeniz ve en son Kafkasya fütuhatı karşısında, Fransa, Yunanistan ve Kıbrıs hariç, suspus kalan *Avrupa Birliği*’nin 10-11 Aralık zirvesinden çıkacak yaptırım kararları ne olursa olsun, Türkiye’nin kendi iç dinamikleriyle Ankara’da radikal bir iktidar değişimi gerçekleşmediği takdire, Avrupa Tayyip’in ve benzerlerinin “*Kızıl Elma*”sı olmaya devam edecektir.

Boran ve Onger’den Figen Yüksekdağ’a...

10 Aralık 2020

Dört ay kadar önceydi, çoğunu 60’lı yıllarda yükselen mücadelemizin örgütsel yapılarında ya da medyasında yakından tanıdığım, hattâ birlikte mücadele verdiğim *101 Aksaçlı* “Toplumun her kesimine adil ve özgür bir topluma ulaşmak için bütün muhalefet güçlerinin bir demokrasi ittifakında gecikmeksizin buluşması” için ortak çağrı yapmıştı.

Bu hafta da, *Yanyanayız, Biraradayız* grubunu oluşturan arkadaşların Meclis’te temsil edilsin edilmesin hiçbir muhalefet partisini, hiçbir demokratik güç odağını dışarıda bırakmayan bir demokrasi ittifakı çağrısı yapması bekleniyor.

Şu sırada muhalefette bulunan CHP’den ve müttefiklerinden ne ses gelir bilinmez ama, yıllardır ülkemizde demokratikleşme mücadelesinin siyasal planda başını çeken HDP Edirne’den Hakkâri’ye *Demokrasi Yürüyüşü*’nü tamamladıktan sonra 20 Haziran’da esasen şu açıklamayı yapmıştı:

“HDP, özgürlükler için, demokrasi için, barış için, adalet için, eşitlik için, iş ve aş için, doğa için, kadın özgürlüğü için yürüdü. Bizim tek derdimiz halkımızın hak ve hukuk temelinde, özgürce bir yaşam sürmesidir. Buradayız! Burada olacağız. Selahattin Demirtaş olarak, Figen Yüksekdağ olarak, cezaevlerindeki tüm üyelerimiz, yöneticilerimiz, milletvekillerimiz, belediye eşbaşkanlarımız ve seçilmişlerimizle birlikte buradayız ve daha güçlüyüz. Yolumuz açık olsun. Mutlaka kazanacağız.”

HDP’nin bugünkü yöneticileri gibi, dört yıldır Tayyip’in zındanlarında ağır mahpusluk koşullarına rağmen direnmeye devam eden eski eş genel başkanları *Salahattin Demirtaş* ve *Figen Yüksekdağ* da yaptıkları açıklamalarla bu kararlılığı vurguluyorlar.

Kocaeli Kandıra F Tipi Cezaevi’nde bulunan *Figen Yüksekdağ* geçen hafta Artıgerçek’ten *Derya Okatan*’ın kendisiyle yaptığı söyleşide muhalefet partilerinin HDP’ye karşı “mesafeli” tavrıyla ilgili bir soruya verdiği yanıtta şöyle diyor:

“Bu bizim değil mesafe koyanların sorunu. Biz kimseden hayrına bir yakınlık beklememeyi, ilkelerimizden ve deneyimlerimizden öğrendik. Yıllardır yaralarımızı sara sara, yalanlarla, yasaklarla, vicdansızlıklarla çarpışa çarpışa yürüyoruz. HDP, tarihi bir sosyal hakikattir. Bunu anlayıp anlamlı bir ilişki kurmayandan, zaten günübürlük ne bekleyebiliriz ki... Hâlâ başta iktidar güçleri ve iktidar tarafından yönetilen muhalefet söylemi, ‘HDP bir yana, ona oy veren milyonlar bir yana’ tekerlemesiyle günü kurtarmaya çalışıyor. Bu onur

kırıcı, faydacı ve acımasız yaklaşımın halkların bağrında nasıl derin izler bıraktığının farkında değiller...”

Demirtaş da, *Yüksekdağ* da, 12 Mart 1971 darbesini izleyen dönemde dünyaya gelmiş, 12 Eylül 1980 darbesinin zulmünü nedeysel çocuk yaşlarında tanımış, 90’lı yıllardan itibaren kavganın en uç noktalarında sorumluluk üstlenmiş iki gerçek devrimci.

HDP’nin Türkiye siyasal hareketinde bir devrim niteliği taşıyan en önemli açılımlarından biri hiç kuşkusuz hem parti yönetiminde, hem de partinin seçimle yönetimini üstlendiği belediyelerde “*eş başkanlık*” sistemini kurmuş olmasıdır.

2012 yılından itibaren HDP’nin eş genel başkanlığını *Fatma Gök, Sebahat Tuncel, Figen Yüksekdağ, Serpil Kemalbay* ve son olarak da *Pervin Buldan* üstlendiler.

Yüksekdağ’ı sadece bir parti yöneticisi olarak değil, aynı zamanda değerli bir meslektaşım olarak giyaben tanıyorum. Daha lise çağlarında sosyalist harekete katılan *Yüksekdağ*, *İşçinin Yolu* dergisinde başladığı gazetecilik çalışmasını *Atılım* gazetesi ve *Sosyalist Kadın* dergisi yönetiminde de sürdürmüş, bir süre *Ezilenlerin Sosyalist Partisi* genel başkanlığında bulunduktan sonra 22 Haziran 2014’te yapılan büyük kongrede *Selahattin Demirtaş*’la birlikte HDP’nin eş genel başkanlığına seçilmişti.

Kasım 2015’teki genel seçimlerde Van’dan HDP milletvekili seçilen *Yüksekdağ*, Cumhuriyet Başsavcılığı’nın yürüttüğü bir terör soruşturması kapsamında 4 Kasım 2016’da gözaltına alındı, ardından gönderildiği Diyarbakır’da hakkında tutuklama kararı çıkartılması üzerine Kocaeli Kandıra F Tipi Cezaevi’ne sevk edildi. O da yetmedi, hakkındaki kesinleşmiş hapis cezası gerekçesiyle 21 Şubat 2017 tarihinde milletvekilliği, 9 Mart 2017’de de parti üyeliği düşürüldü.

Kadını erkeğe tabi bir yaratık sayan Şeriat kafasının yönetimi hâlâ elinde tuttuğu bir ülkede HDP’nin getirdiği *eş başkanlık* sistemi demokratikleşme sürecinde büyük bir adımdır.

HDP’nin ve onun yönetimindeki belediyelerin kadın eş

başkanlarının erkek yoldaşlarıyla tam bir eşitlik içinde nasıl yiğitçe mücadele yürüttüklerini kıvançla izlerken hep kadın-erkek eşitliğinin sol örgütler yönetimlerinde dahi mevcut olmadığı 60 ve 70'li yılları anımsarım.

1962'de *Mehmet Ali Aybar*'ın genel başkanlığı üstlenmesinden sonra sadece metropollerde ve işçi kentlerinde değil tüm ülkede hızla örgütlenme sürecine girmiş olan *Türkiye İşçi Partisi*'nde, dönemin sendikalarında, kitle örgütlerinde, hattâ sol medyada yönetici kadın sayısı parmakla gösterilecek kadar azdı.

TİP'in bazı toplantılarında az sayıdaki genç kadın yoldaşlarımızın kızıl pazubentle görev üstlenmeleri gururla izlenir, ama yönetim sürekli erkeklerde olurdu.

Hiç unutmam, ancak 60'lı yılların sonlarına doğru kadın yoldaşlarımızdan bazıları, başta bizden önceki kuşaktan sevgili *Asiye Eliçin* olmak üzere, devrimci bir kadın örgütü kurmak için inisiyatif almışlardı. O yıllarda solun sesini duyuran *Akşam* gazetesinde ve *Ant* dergisinde yöneticilik ve yazarlık üstlenmiş bulunan *İnci Tuğsavul*'u da aralarına almak için kendisini ziyaret etmişlerdi.

12 Mart 1971 darbesi TİP'e ve sol eğilimli tüm kitle örgütlerine darbe vurduğu gibi sözünü ettiğim kadın örgütlenmesinin gerçekleşmesine de olanak tanımamıştı.

Sosyalist kadınların ciddi şekilde örgütlenmesi ancak 12 Mart darbesinden beş yıl sonra mümkün oldu, TİP'te, sendikalarda, çeşitli kitle örgütlerinde sorumluluk üstlenmiş ya da militanlık yapmış olan kadınlar 1975 yılında TKP'nin girişimiyle kurulan *İlerici Kadınlar Derneği (İKD)* bünyesinde örgütlenmeye başladılar.

İKD'nin genel başkanlığını üstlenen *Avukat Beria Onger*'i çok önceden tanıyordum... Daha 1965'te İleri Kadınlar adlı bir dernek de kurmuş olan Onger genel yayın yönetmeni olduğum *Akşam* gazetesini sık sık ziyaret eder, kadın sorunu üzerine görüşlerini anlatırdı, getirdiği yazılarını aynen yayınlardım.

Yurt çapında 33 şube ve 35 temsilcilik kuran, 1978’de *Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu (UDKF)*’ye katılan, *Beria Onger*’in imtiyaz sahibi ve *Zuhal Meriç*’in yazı işleri müdürü olduğu *Kadınların Sesi* dergisini yayınlayan İKD’nin üye sayısı 1979’da sıkıyönetim tarafından yasaklanıncaya kadar 15 bin’i bulmuştu.

Kadın olarak Türkiye’nin siyasal yaşamına damga vuran en önemli şahsiyet ise hiç kuşkusuz *Behice Boran*’dır.

Boran, 40’lı yıllarda Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi doçentiyken *Yurt ve Dünya* ve *Adımlar* dergilerine yazdığı yazılar nedeniyle 1948’de üniversiteden uzaklaştırılmış, 50’li yıllarda *Barışseverler Cemiyeti*, 60, 70 ve 80’li yıllarda *Türkiye İşçi Partisi*, 1987’de sürgünde yaşama veda etmeden önce *Türkiye Birleşik Komünist Partisi*’nin genel başkanlığını üstlenmiştir.

40’lı yıllardan itibaren ismen tanıdığım ve kavgasına saygı duyduğum *Behice Boran*’la örgütsel yoldaşlığımız devrimci sendika liderleri tarafından 1961’de kurulan, ertesi yıl *Mehmet Ali Aybar*’ın başkanlığında ülke çapında örgütlenmeye başlayan *Türkiye İşçi Partisi* saflarında oldu.

Parti programını ve propaganda belgelerini hazırlamakla görevli *Bilim ve Araştırma Kurulu*’nda birlikte çalışmış, 1963 yerel seçimlerinde parti propagandası için düzenlenen toplantılara birlikte katılmış, 1964 yılındaki TİP birinci büyük kongresinde Merkez Yürütme Kurulu’na birlikte seçilmiştik.

Yönetim kurullarında beden işçisi-fikir işçisi ayrımı yapılmasına ve parti gençlik kollarının genel yönetim kurulunda temsilinin engellenmesine muhalefet ettiğim için ihraç edilmiş olsam da, yönettiğim tüm medyada TİP’i desteklemeye ettim.

TİP’in 1965’te Meclis’e girmesinden sonra milletvekili olarak verdiği mücadelesini yakından izleyerek *Akşam*’da ve *Ant*’ta yansıttığım *Behice Boran*’ın 12 Mart darbesinden sonra uzun süre hapis yattıktan sonra 1976’da kurmuş olduğu

2. TİP'in Avrupa'da sesinin duyurulması ve örgütlenmesi sorumluluğunu da tereddütsüz üstlendim.

Türkiye'de mücadelelerine yakından tanık olduğum *Boran ve Onger*, 12 Eylül 1980 faşist askeri darbesinden sonra bizler gibi Türkiye'yi terkederek sürgüne çıkmak zorunda kaldılar.

Ancak bu darbeden tam bir yıl önce, sol içindeki örgütsel rekabet, Boran ile Onger'i 1979 yerel seçimlerinde dramatik bir şekilde karşı karşıya getirmişti.

14 Ekim 1979'da yapılan Cumhuriyet Senatosu C Grubu seçimlerine İstanbul'da *Türkiye İşçi Partisi* ve *Türkiye Sosyalist İşçi Partisi* adaylarının yanı sıra *Türkiye Komünist Partisi* ile bir başka sol grubun gösterdiği bağımsız adaylar da katılmıştı.

Bu dört parçalı katılım nedeniyle sol seçmen ciddi bir kararsızlık yaşamış, TKP'nin desteklediği bağımsız aday *Beria Onger* 20.215, TİP adayı *Behice Boran* 12.969 oy alabilmiş, diğer iki adayın oyları ise 5 bin'in de altında kalmıştı.

Seçimde aldığı bu başarısız sonuç karşısında *Behice Boran* TKP'ye karşı eleştirel tutumunu değiştirerek Türkiye'de bu partinin temsilcileriyle birleşme görüşmelerine başlayacak, 12 Eylül darbesinin ardından sürgüne çıktıktan sonra Bulgaristan'da, Belçika'da ve Almanya'da sürdüreceği görüşmelerin sonunda iki partinin *Türkiye Birleşik Komünist Partisi (TBKP)* adı altında birleştiğini Brüksel'de bir basın toplantısıyla açıkladıktan birkaç gün sonra 10 Ekim 1987'de sonra yaşama veda edecekti.

Sürgün döneminin başlarında *Behice Boran* bizim konumuz oldu, aynı dönemde sürgüne çıkmak zorunda kalmış olan *Beria Onger*'le şahsen hiç karşılaşmadık. Türkiye'ye dönüşünden sonra 14 Şubat 2015'te yaşamını İstanbul'da yitirdiğini öğrendik.

Ancak İnci de, ben de, sürgünde hem *Behice Boran*'la hem de *Beria Onger*'le bir yazgıyı paylaştık.

12 Eylül faşist cuntası, sürgündeki yüzlerce rejim karşıtı gibi bizleri de, *Boran* ile *Onger*'i de Türk vatandaşlığından çıkartmıştı.

Başbakan *Turgut Özal* "Türkiye'de demokrasiye dönüyor" propagandası yapmak üzere 23 Eylül 1987'de Berlin'e geldiğinde "*vatansızlaştırılmışlar*" olarak Berlin Senatosu'nda bir basın toplantısı yapmış, *Özal*'ın yalanlarını açıklayıp gerçekten demokratikleşme için neler yapılması gerektiğini ortaya koymuştuk.

Benim de bulunduğum bu basın toplantısına, sağlık durumları elvermediği için *Behice Boran* ve *Beria Onger* şahsen katılamamıştı, ama okuduğumuz ortak bildiride onların da imzaları vardı.

14 Ekim 1979 Senato seçimlerine *Boran* ve *Onger*'e rakip sol aday olarak TSİP'adına katılmış bulunan ve onlar gibi vatandaşlıktan çıkartılmış olan TÖB-DER Genel Başkanı *Gültekin Gazioglu* da basın toplantısına katılanlar arasındaydı. Üçü bu kez şahsen olmasa da, ismen bir aradaydılar...

Gültekin Gazioglu da yurda döndükten kısa bir süre sonra 10 Ağustos 2005'te yaşama veda etti.

Tekrar yazıya başladığım noktaya geliyorum.

Dört sol partinin 1979 hezimetini ve daha sonraki benzerlerini bir daha yaşamamak için art arda yükselmekte olan *Demokrasi İttifakı* çağrılarını kulak verilsin.

Ülkemizi İslamcı faşist bir diktanın cenderesi altına sokmakla yetinmeyip, vatandaşın vergileriyle besleyip silahlandırdığı orduyu ve İslamcı terörist paralı askerleri, son *Dağlık Karabağ* örneğinde olduğu gibi, sınır ötelerinde *İslami fütuhât'a* gönderen Tayyip'in saltanatını ilk seçimde halkın oyuyla alaşağı edebilmenin olmazsa olmaz koşulu bu...

Bu aynı zamanda, kendisine "demokrasiden, insan haklarından yanayım" diyen herkesin *Selahattin Demirtaş*'lara ve *Figen Yüksekdağ*'lara ihmal edilemez bir vefa borcudur.

56 yıllık kalem yoldaşlığı...

16 Aralık 2020

Gazetecilik yaşamında halklarımızın özgürlüğü için kavgayı hiç kesintisiz sürdüren dostlarımızdan Ahmet Kahraman'ın dün *Yeni Özgür Politika*'da yayınlanan yazısı beni de, İnci 'yi de son derece duygulandırdı.

Bu girişin ekinde okurlarımla paylaşacağım “*Doğan Özgüden ve Türk faşizmi*” başlıklı yazı bizleri *Akşam* gazetesini yönettiğimiz 60'lı yıllara, sol kavganın yükseldiği, Türkiye'nin siyasal, sosyal ve kültürel gündemini kökten değiştirdiği günlere götürdü.

Binbir zorluk ve engellemeyle boğuşarak kısa zamanda ülke genelinde organize olan *Türkiye İşçi Partisi* 'nin ilk kez genel seçime katıldığı, partinin kurucusu sendika liderlerinin grev başta olmak üzere çeşitli eylem ve etkinliklerle DİSK'in kuruluşuna giden yolu açtığı, TMGT, TMTF ve MTTB'de örgütlü üniversite gençliğinin 68 patlamasına varacak devrimci uyanışın temel taşlarını döşediği, sayısı giderek artan sol yayınevlerinin Türkiye insanını öğrenilmesi on yıllarca yasaklanmış olan marksist teoriyle buluşturduğu, öncü tiyatroların, sanat ve edebiyat insanlarının yıkıma başladığı yıllardı.

O dönemde *Akşam*'ı birlikte solun günlük sesi haline getirdiğimiz meslektaşlarımızın çoğu artık hayatta değil... Kimileriyle daha sonraki yıllarda görüş farklılıklarımız olduysa da, hepsini sevgi ve özlemle anıyorum.

Ahmet Kahraman, bir başka yazısında 1964 yılında *Akşam*'ın kavgacı ekibine katılımını şöyle anlatıyordu:

“20 yaşımıydım. Öğrenci ve Vatan gazetesinde gazeteciliğe başlamıştım. Altı ay sonra, o güne kadar hiç karşılaşmadığım meslek ünlülerinden biri olan İlhami Soysal'ın çağırmasıyla, *Akşam* gazetesine geçtim ve Ankara bürosunda Başbakanlık muhabiri olarak çalışmaya başladım.”

Kahraman'ın dünkü yazısını yeni okumuştum ki, yine

Akşam'a ilişkin bir başka haber düştü ekranlara... Yönetimini üstlenmemden sonra *Akşam*'ın sola açılışını belgelere dayanarak ayrıntılı şekilde anlatan değerli araştırmacı yazar *Nurhan Kavaklı*'nın "Bir gazetenin tarihi: *Akşam*" adlı incelemesi yıllarca sonra YKY'nın Cogito dizisinden tekrar basılmıştı.

1964'te *Akşam*'da gece sekreteri olarak çalışırken o sırada İnönü hükümetinde devlet bakanı olan *Malik Yolaç*'ın bana genel yayın yönetmenliğini üstlenmemi önerdiği akşamı anımsıyorum. Önerisi üzerine kendisine sormuştum:

"İyi de, biliyorsunuz ben sosyalistim. Genel yayın yönetmenliğini üstlenirsem, inanç ve düşüncelerim gazetenin genel yayın politikasına da damgasını vuracak."

"Biliyorum, ama sosyalist düşünceye sahip olmanın iyi bir gazete yaratmaya engel olacağını sanmıyorum" diye yanıtlamıştı.

Mürettephanede gazeteyi bağladıktan sonra yukarı çıkıp arşiv bölümüne geçmişim. Karşımda 46 yıllık bir tarih hazinesi vardı. Cumhuriyet'in ilanından önce, 1918'de *Ali Naci Karacan*, *Kazım Şinasi Dersan*, *Falih Rıfki Atay* ve *Necmettin Sadak* tarafından kurulan bu Türkiye'nin en eski günlük gazetesinin yöneticiliğini genç yaşta üstlenmeyi göze alabilecek miydim?

Daha önce yıllarca çalıştığım gazetelerde sosyalist inancıma uygun mücadele vermişim... *Türkiye İşçi Partisi*'nin, devrimci sendikaların ve gençlik örgütlerinin giderek güçlendiği o dönemde sol kamuoyu artık sesini duyurabileceği, eylemlerini objektif olarak yansıtacak bir günlük gazete özlemi içindeydi...

İşte bu özleme yanıt verme kararlılığıyla *Akşam*'ın genel yayın yönetmenliğini 16 Ekim 1964'te fiilen üstlenmişim. Ardından da bu görevin gereklerini yerine getirecek bir yayın kadrosu oluşturmuş, *Çetin Altan*, *Aziz Nesin* ve *Yaşar Kemal* de dahil *Akşam* sütunlarını sol düşünür ve yazarlara açmışım. *Akşam*, 1965 genel seçimlerinde Türkiye İşçi Par-

tisi'ni destekleyerek Meclis'e 15 milletvekiliyle girmesine katkıda bulunan tek günlük gazeteydi.

Gazetenin sol yayınından rahatsız olan sermayedarların ve onların temsilcisi Demirel iktidarının baskıları sonucu yönetimden uzaklaştırıldıktan sonra biz *Yaşar Kemal* ve *Fethi Naci* ile birlikte haftalık sosyalist *Ant Dergisi*'ni yayınlarken, Akşam'da tüm baskı ve engellemelere rağmen il-kelerinden ödün vermeyen tüm meslekdaşlarım gibi *Ahmet Kahraman*'ın haber ve analizlerini de takdirle izliyordum.

Ancak Ahmet Kahraman 'ın Türkiye sorunlarını daha gerçekçi ve mücadeleci bir üslupla dile getirdiği gazete 12 Mart 1971 faşist darbesinden sonra *Emil Galip Sandalcı*'nın yayınlamaya başladığı *Yeni Ortam* oldu.

Haftalık *Yeni Ülke*'nin devamı olarak 1993 'de yayınlanmaya başlayan *Özgür Gündem* gazetesinin ilk genel yayın yönetmenliğini üstlenip kadrosunu kurmuş olan Ahmet Kahraman 2006 yılından beri de Almanya'da yayınlanmakta olan *Yeni Özgür Politika*'nın sürekli yazarları arasında yer alıyor.

Kavgasını sürgünde de ödünsüz sürdüren Ahmet Kahraman'a 56 yıl sonra tekrar "Merhaba" diyor, başarılar diliyorum.

Ahmet Kahraman'ın *Yeni Özgür Politika* gazetesinin 15Aralık 2020 tarihli sayısında yayınlanan "Doğan Özgüden ve Türk Faşizmi" başlıklı yazısının tam metni

Kısacası, TC'de bugün, dündür. Bugün, Avrupa'da üretilen en son model uçağa 80 milyon dolar yatıran AKP'nin görgüsüz zengini sahip oluyordu. Bu adam, düne kadar boyunu bükük duruşlu, fukara bir muhasebeciydi.

TC'nin ilk ata ve babaları, Osmanlı'dan kalma yazar ve şairleri devir ve teslim aldılar. Doyurup kendilerine 'ram' eylediler. En irilerini, milletvekili yaparak hizmete koştı. İyi, gümrak bir hayata karşılık rejim ve atasını öven romanlar,

hikaye ve şiirler ısmarladılar. Altan gelmekte olanları da öğretmen veya büro memuru yaptılar.

İlk özgür ve bağımsız kalemlerden biridir, Nazım Hikmet. Ama o da, bir gece yarısı Atatürk sofrasında şiir okumaya çağrıldığı zaman, ‘ben deniz kızı Eftelya değilim’ diyerek geri durduğu için, “Kurtuluş savaşı destanı” adındaki nehir şiiriyle Atatürk’ü destanlaştırdığı halde, bir daha iflah olamadı. Bela hep peşindeydi. Sonunda ülkeden kaçarak canını kurtardı.

Ahmet Altan, benzer gerekçeyle esirdir, bugün. Ayşegül Doğan, babası sakıncalı Kürtlerden olduğu için rehine. Kürt Demirtaş ve arkadaşlarını da anayasal hak olan miting düzenleme suçundan mahpus...

Yani, TC kuruluşunun ta başından beri aydın, rejimin hizmet eriydi. Sabahattin Ali, Yakup Kadri, Reşat Nuri-lerin yolunda giderek Atatürk ve “devrimleri”ne methiye düzen romanlar yazma yerine, hayattan temaları işlediği için, sonunda kafası odunla parçalanarak öldürüldü.

Kıscası, “ram” olmayan aydınının mekanı, “lanetliler bahçesi”ydi. Romancısı, şairi, gazetecisiyle kalem adamları, belaya çatmamak için, “Kürt sorunu”nu öteleyip görmezlikten geldiler. Feryad u figanlara kulaklarını tıkadılar. Kimileri, günün “efendisi”ne yaranma adına, Kürtleri inkardan gelmekle de kaldı. Onları aşağıladı. Gazete sütunlarını sövgü, ihbar ve hakaretlerle doldurdular.

Yakın zamana kadar, vaziyetler böyle ve kalemler de, “Kürt’e karşı Türk’ün gücünü” yüceltme aracıydı.

İlk defa, Mehmet Ali Aybar liderliğindeki Türkiye İşçi Partisi, rakamlarla TC’nin rejimin aslında bir soygun ve zulüm düzeni, öte yandan “Kürt diye bir halkın da var” olduğunu, ama ayaklar altında ezildiklerini dillendirdi.

İnsani ses veren bu kadronun içinde, Doğan Özgüden adında bir genç gazeteci de vardı. O benim meslekte, ilk yayın yönetmenimdi. Eşi İnci Tuğsavul da, çalışma ortamı arkadaşlarımdandı. Sonra yollarımız ayrıldı. Rejimle yüz yüze

geldiler. Hapishanelerinde çürümektense, gönüllü sürgünü yeğlediler. 50 yılı aşkın zamandan beri Avrupa'da...

Ancak, sürgünde yaşamak dayanılır gibi ve yazmak da kolay değildir. Pek çok yazar, bu yollarda tükendi. Kimileri, kahırdan öldü. Kimileri de Stefan Zweig gibi tükenmişlikten intihar etti.

Ama, İnci-Doğan Özgüden çifti zoru başardı. Dönelere inat kendileri olarak kaldılar ve her dönemin faşist yüzleriyle mücadele ederek. Toplumsal etkinlikler düzenleyip aralıksız yayınlar yaptılar. Doğan Özgüden ise aralıksız yazdı: Gazete yazıları ve ek olarak, Türkçe yayımlanan iki ciltlik anı kitabı Vatansız Gazeteci'yi, üç ciltlik Sürgün Yazıları izledi. Dördüncü cilt de yolda...

Demek istiyorum ki, İnci ve Doğan Özgüden, rejiminde tabi olmuşlara, uydu haline gelmiş, beslemeliği kabullenmişlere inat, her türlü belaya katlanarak, "lanetliler bahçesinin mukimi" olmaya razı oldular. Kendileri ve özgür insan olarak TC'ye "başkaldıran kalemler" geleneğinin ilk sıralarında yer aldılar. Kalem namusu için baş koymuş, başkaları da var elbette. Birinin adını unuttur ve utanırım endişesinden, tek tek isimlerini yazmıyorum bunların. Ama, yazık ki sayıları çok değildir.

Ancak, Doğan Özgüden, birçok yönüyle bir istisnadır. İnsani ilkeleri bakımından hep kendisi olarak yaşadı. Adalet, ekmek ve özgürlük, onun dünyaya açılan penceresi oldu.

TC'ye bu gözle tanıklık etti. İnsani bir düzen için mücadele verdi. Hiç bir devir ve dönemde Kürtleri inkar edenler kervanına katılmadı.

Bu gözle dünyaya bakarak TC rejimini irdeledi. Kanlı hikayesini yazdı. Hikayeye baktığımız zaman, bugünkü rejim "pepırık" (geçit) taşlarının yıllar önce döşendiğini görüyoruz ve anlıyoruz, onun metinlerinden. Bugünküler, eski kuşaklardan gelme, yeni olarak çıkıyor karşımıza. O kirli ellerin devamı olarak...

Bunlar, bir zamanlar Kürdistan'da katil sürüleri, yıkım

ekibi, yangıncılardı. Hırsız, soyguncu. Marmara Çerkezlerinin, Trakya Yahudileri tepesinde balyoz, İstanbul Rumları, Ermeni ve Yahudilerin (6-7 Eylül) kapısında dişi fırlak canavar, cellat, talancı ve tecavüzcü...

İnsanlığın öldüğü yerde, kim bugünkü adlandırma ile MHP'li ve AKP'li belli değildi, dün. Katıştıkları. İki bir arada, ağız ağıza "Allahu ekber" diye bağıyordu. Allah diyerek "Kanlı Pazar" da, Maraş'ta, Sivas, Çorum, Malatya'da sırt sırta verip insan bıçaklıyor, kurşundan geçiriyor, baltayla parçalıyor, ikinci Sivas'ta diri diri insan yakıyorlardı. 6 bin kişinin katledildiği 12 Eylül öncesinde, sokaklarda kimlik yoklaması ile öldürülecek insan tesbit edilirken, Erdoğan "Akıncı" gençlik lideriydi. Devlet Bahçeli de arabasını katillerin lojistiğine tahsis bir MHP'liydi. Düşmanları ortak, onlara benzemeyen tüm insanlardı.

Onlar bugün, su başlarını tutmuş güç. Kürdistan'da kurt gibi uluyarak, IŞİD'çi kimlikleriyle "Allahu ekber" naraları atarak cinayet işliyor, katliam, hırsızlık ve talan yapıyorlar.

Hitler'in Yahudilere ilişkin vur emri, Kürtlerin tepesinde "haşere yok edilsin" olarak yankılanıyor, bugün.

Ama tüm bunlar bir günde olmadı. Ansızın insanlıktan çıkmadılar yani. Dünü var, bu gelişin de. Doğan Özgüden'in kitaplarına baktığınızda, bu olan ve olacaklar dayanağının eski olduğunu görürsünüz. Hazırlıkların eski ve kuşaktan kuşağa geçerek, bugünkü iktidarda cisimleştiğini, ancak geçmişin "tatbikatlar", prova sahneleri olduğunu görüyoruz...

Brüksel'e efsanevi Türk çıkartmaları...

24 Aralık 2020

Tam da haftalık yazımı yazmaya koyulmuştum ki, karşımdaki ekrana Fransız haber ajansı AFP'nin flaşı gülle gibi düştü... "Sürgündeki muhalif gazeteci Can Dündar 27 yıl hapse mahkum edildi."

Perşembenin gelişi çarşambadan bellidir... Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin beş yıldır Cumhuriyet İttifakı zindanlarında tutsak edilen HDP lideri Selahattin Demirtaş'ın derhal serbest bırakılmasını isteyen kararına karşı cumhurbaşkanının "AİHM terörle ilgili Türkiye'den giden her kararı onaylıyor. Bu karar bizi bağlamaz" diye kestirip attığı bir ülkede daha başka ne beklenirdi ki?

AKP serdarı cübbesini de sırtında taşıyarak işgal ettiği makamın tarafsız olması koşulunu ayaklar altına almış olan aynı cumhurbaşkanı daha bir ay önce kurduğu terör rejimine ve en son Dağlık Karabağ işgaliyle Kafkaslar üzerinden Orta Asya kapısını zorlayan İslami fütuhatına tepkileri yatıştırtabilmek için yeni bir takıyyeye başvurarak büyük bir pişkinlikle "Geleceğimizi Avrupa'da görüyoruz" demişti.

Serdarın emir erleri de aynı doğrultuda seferber olmuş, Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın 11 Aralık 2020'de yapılacak AB zirvesinden sert yaptırım kararları çıkmasına engel olmak için 21 Kasım'da apartopar Brüksel'e gelerek "Avrupa Birliği üyeliğinin Türkiye için stratejik bir öncelik olduğu" güvencesi vermeye çalışmıştı.

24 Kasım'da da Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu Meclis'te bakanlığının 2021 bütçesini sunarken yaptığı konuşmada hem Avrupa Birliği'ne, hem de Trump sonrası ABD'ye "yeni sayfa" açma çağrısı yapmıştı. Dahası, 2 Aralık'taki NATO toplantısı dolayısıyla geldiği Brüksel'de bir yandan Doğu Akdeniz gerginliği ve S-400'ler konusunda ABD dışişleri bakanı Mike Pompeo ile kapışırken, öte yandan AB üyesi ülkelerin dışişleri bakanlarına mavi boncuk dağıtmaktan geri kalmamıştı.

Bu çok yönlü takıyye operasyonu meyvesini vermekte gecikmemiş, Brüksel'deki 11 Aralık 2020 zirvesinden Türkiye'ye yaptırım kararı çıkmamış, sonuç bildirgesinde AB'nin Türkiye ile ilişki geliştirmekte stratejik çıkarı bulunduğu tekrarlanarak, taraflar arasında iletişim kanallarının açık tutulacağı vurgulanmıştı.

Kendi iç çelişkileri ve açmazları, özellikle de Covid-19 ve Brexit'in getirdiği yeni sorunlar nedeniyle 60 yılı aşkın tarihinin en sarsıntılı dönemini yaşayan Avrupa Birliği'nin nerdeyse son yarım yüzyıllık gelişimini ve Türkiye ile inşili çıkışlı ilişkilerini başkent Brüksel'de yakından izlemiş bir gazeteci olarak AB zirvesinin bu alttan alan tutumu karşısında hiç de şaşırmadım.

Onlar da böyle tavizkâr bir karara imza koyarken pek âlâ biliyorlardı ki, iktidar sahiplerinin tüm takıyyeci beyanlarına rağmen Türkiye'de insan hakları ihlalleri aynı hunharlıkla sürüp gidecekti... Aynen de öyle oldu.

- 18 Aralık'ta, beş yıldır zindanda bulunan Osman Kavala'nın tahliyesi reddedildi.

- 21 Aralık'ta, eski HDP milletvekili Leyla Güven 22 yıl 3 ay hapse mahkum edildi.

- 22 Aralık'ta, Erdogan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Demirtaş'ın derhal tahliyesini isteyen kararını Türk adaletinin asla tanımayacağını açıkladı.

- 23 Aralık'ta, sürgündeki tanınmış gazeteci Can Dündar Türkiye'de 27 yıl hapse mahkum edildi.

Sadece bunlar mı?

- 11 Aralık'ta, Bakü'da Dağlık Karabağ fütuhatını kutlamak üzere Erdoğan'ın ve Türk askeri birliklerinin de katıldığı törenlerde Ermenistan'a yeni tehditler savruldu,

- 19 Aralık'ta, Belçika federal meclisinin Dağlık Karabağ'ın işgaline karşı oybirliğiyle aldığı bir kararı protesto eden Türk hariciyesi yine soykırım inkarcısı bir açıklama yaptı,

- 22 Aralık'ta, AB'nin Doğu Akdeniz'de gerginliğin düşürülmesi çağrılarına inat, Oruç Reis sismik araştırma gemisinin 15 Haziran 2021'e kadar sürecek yeni bir sefere çıkacağı açıklandı.

- Yine 22 Aralık'ta, İslamcı teröristlerle takviyeli Türk askeri birliklerinin Libya'daki görev süresinin 18 ay daha uzatılmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi TBMM'de onaylandı.

Evet, “Kör parmağım gözüne” dercesine art arda sıralanan bu ihlallere ve tehditlere rağmen, AB liderlerinin Türkiye’yi yeniden gündeme alacağı Mart 2021 zirvesinden de doğru dürüst bir yaptırım kararı çıkacağını sanmıyorum. Çünkü, 6 Milyar Euro’luk bir rüşvet karşılığında güney ülkelerinden gelen mültecilerin Yunanistan ve Bulgaristan gibi sınır ve sahil komşusu ülkelere geçmesini yıllardır engelleyen Tayyip’in başı sıkıştıkça mülteci şantajını kullanacağını başta Merkel olmak üzere tüm AB hükümet başkanları çok iyi biliyor.

Buna karşılık, Erdoğan da, 18 yıldır Avrupa’nın Batı yakasında oluşturduğu islamo-faşist ve fütühatçı rejimin Avrupa Birliği’ne asla kabul edilmeyeceğini çok iyi biliyor. Muhalefette bulunduğu yıllarda Avrupa Birliği’ni bir “Hristiyan birliği” ve “Siyonizmin 5. kolu” diye niteleyerek Türkiye’nin olası üyeliğine sürekli karşı çıkmışken iktidarının ilk yıllarında sırf olası bir askeri müdahale tehlikesine karşı dış koruma sağlamak için AB’ci kesilen Türk-İslamcı Erdoğan’ın özünde AB disiplinine girmek gibi bir derdi olmadığı cümlelerin malumu...

AKP’nin 3 Kasım 2002 seçimlerinde tek başına iktidar olmasının hemen ardından, Tayyip’in birdenbire Avrupacı kesilmesi üzerine AB’nin Aralık 2002 Kopenhag zirvesinde Türkiye ile üyelik görüşmelerinin başlatılmasına yeşil ışık yakılmış, Aralık 2004’te alınan bir kararla 2005’te ilk kez masaya oturulmuştu. Ne ki, aradan 15 yıl geçtiği halde, özellikle 2016’daki çakma darbe girişiminden sonra kurulan OHAL rejimiyle insan hakları ve özgürlüklerin tamamen ayaklar alınması, Erdoğan iktidarda kaldığı sürece AB’ye üyeliğin mümkün olmadığını açıkça ortaya koymuş bulunuyor.

Buna rağmen stratejik ve jeopolitik nedenlerle, özellikle de mülteci kitleleri AB kapılarını zorlamaya devam ettiği sürece, iki taraf arasında ilişkiler sürüp gidecek, Cumhurbaşkanlığı danışmanları ve ilgili bakanlar Brüksel’in kapısını aşındırmaya devam edecek.

Kaldı ki, Türkiye-AB ilişkilerindeki gerilim sadece AKP döneminde değil, ondan önceki iktidarlar döneminde de sürekli var ola gelmişti.

Adaylıktan önce 1963'te Ankara'da ortaklık anlaşması, 1970'de Katma Protokol imzalanmasıyla başlayan ikili ilişkiler 12 Eylül 1980 faşist askeri darbesinden sonra kesintiye uğramış, Turgut Özal'ın 1987'de tam üyelik başvurusu yapmasıyla yeniden başlamış, 1995 sonunda da Tansu Çiller ile Gümrük Birliği anlaşmasının imzalanmasından sonra daha ileri bir aşamaya girmiş, resmi adaylık statüsü kazanıp üyelik görüşmelerini bir an önce başlatabilmek için Ankara'dan Brüksel'e yoğun bir bakan, milletvekili, uzman ve gazeteci akını başlamıştı.

Hele Türkiye'ye "aday ülke" statüsü tanınmasının oylanacağı 11-12 Aralık 1999 Helsinki zirvesinden önce Ankara-Brüksel trafiği iyice yoğunlaşmıştı.

Yazıyı bu trafik üzerine Türkiye'deki *Özgür Bakış* gazetesine gönderdiğim ve 19 Eylül 1999'da yayınlanan Brüksel notlarımla tamamlamak istiyorum.

Eşek çıkartması

"Avrupa'nın başkenti Brüksel, 12 Eylül 1999 pazar günü son yılların en ilginç ve unutulması zor gösterilerinden birine sahne oldu. Eşek soyu, yüzyıldır süren bir ayrılıktan sonra, resmi bir törenle yeniden kent yaşamında tarihsel yerini aldı.

"Türk mahallesindeki Josaphat Parkı'nda düzenlenen 'Eşek Bayramı', bir anlamda Schaerbeek Belediyesi'nin yıllardır küstürdüğü eşek soyuna karşı kendini affettirme operasyonuydu.

"Yüzyıl önce Schaerbeek henüz Brüksel'in bağlık bahçelik bir kenar semtiyken sayıları insan sayısına eşit olan eşekler Yirminci Yüzyıl'daki hızlı kentleşmeyle birlikte yavaş yavaş ortadan kalkmış... Mahalle hâlâ 'Eşekler Sitesi' diye anıldığı halde, koskoca mahallede eşek soyundan eşantiyon olarak sadece Josaphat Parkı'nın bir pavyonuna kapalı Siska adlı boz eşekçik kalmış...

“İşte ‘Eşekler Sitesi’ namının hakkını vermek ve eşek soyuna kendini affettirebilmek için Schaerbeek Belediyesi ilk kez bu yıl belediye sarayında büyük bir eşek sergisi açtı, bununla da yetinmeyip dünyanın dört bucağından eşekleri Brüksel’e davet etti, günlerce onları civardaki bir çiftlikte ağırladı.

“Ve de 12 Eylül sabahı 70 santimlik cücesinden kadana endamlısına, bozundan karasına, beyazından alacalısına kadar yüzlerce eşeğin görkemli Brüksel ‘çıkartması’ görülmeye değerdi.

“Başına eşek külahı geçirmiş Belediye Başkanı Duriaux başta olmak üzere yüzlerce eşek bando mızıkça eşliğinde Türk mahallelerinden geçtiler... Bazı eşekler şanına uygun olarak ön ayaklarını direyip kortejin ilerleyişini zaman zaman aksattılsa da, aşka gelenlerin anırtıları boru ve trampet seslerine karışırken tüm eşekler halkın ve özellikle de çocukların sevgi gösterileri arasında Josaphat Parkı’na krallara layık bir giriş yaptılar.

“Belediye Başkanı dünyanın dört bir yanından gelmiş eşeklerin ve Belçikalı’sıyla, Türk’üyle, Faslı’sıyla, İtalyan’ıyla, İspanyolu’yla parkı dolduran 30 binden fazla hemşehrisinin önünde eşek soyunu mahalle yaşamına tekrar katacağına, halkı eşek yetiştirmeye teşvik edeceğine ve Schaerbeek’i yeniden namına yakışır bir ‘Eşek Sitesi’ yapacağına söz verdi.

“Böylece eşek soyunun Brüksel çıkartması, tartışma götürmez bir zaferle sonuçlandı.

*

“Ertesi gün, 13 Eylül tarihli Belçika gazeteleri, tarihi ‘eşek çıkartması’nın haberleriyle, röportajlarıyla doluydu.

“Aynı 13 Eylül günü, Brüksel bir başka ‘çıkartma’ya sahne oldu.

“Dışişleri Bakanı İsmail Cem, beraberinde kalabalık bir diplomat ve gazeteci ordusuyla Avrupa başkentini onurlandırdı.

“Avrupa Birliği’yle ilişkilerin neredeyse sıfır düzeyine

inmesinden dolayı âdeta işsiz güçsüz kalan Brüksel'deki Türk gazetecileri, bu çıkartmayı günlerce önceden öylesine abartmışlardı ki, sanki Cem havaalanına ayak basar basmaz Brüksel'de yer yerinden oynayacak, trafik allak bullak olacaktı; iki yıl önce AB'nin bekleme salonuna dahi kabul edilmeyip küstürülen Türkiye'ye kendini affettirebilmek için neredeyse hava alanından kent merkezine kadar kırmızı halılar döşenecekti.

“Ve de böyle bir ortamda Cem on beş ülkenin dışişleri bakanlarını karşısına dizip bir güzel haşlayacak, politiko-akademik bir ‘demokratikleşme’ dersi verip hadlerini bildirecekti...

“Bu telaştan olacak ki Türk gazeteleri Türk mahallesinde bir gün önceki ‘eşek çıkartması’ni izlemeye dahi vakit bulamadılar, eşeklerin tarihi zaferi Türk basınında tek satırla bile yer almadı.

*

“21. yüzyılın ‘Türk yüzyılı’ olacağı ilan edileli beri postallı basının özellikle Avrupa baskılarında çıkartma haberlerinden geçilmiyor. Birkaç milletvekili Kopenhag’a yarı politik yarı turistik bir seyahat mi yapacak, ‘Türk milletvekillerinin Kopenhag çıkartması!’... Bilmem ne bakanı sıradan bir anlaşma bağlamak için Londra’ya mı gidiyor, ‘Bakanın Londra çıkartması!’... Ya da ‘Anadolu kaplanlarımız’ pazar bulmak, ortak aramak için Amsterdam’a mı geliyor, ‘İşadamlarımızın Amsterdam çıkartması!’

“Sanatçı çıkartması... Gazeteci çıkartması... Futbolcu çıkartması... Çıkan çıkana, çıkartan çıkartana...

“Küffarı çökertme amaçlı bu çıkartmalar eskiden sadece kılıç kalkan ekiplerimizin, mehter takımlarımızın işiydi. Barış, kardeşlik ve sevgiyi kutsamak için bir araya gelmiş insanlara bol bol savaş, düşmanlık ve korku salma gösterisi yapılırdı. Varsın, yüzyıllardır Avrupalı'nın ortak belleğine karabasan gibi işlemiş ‘Aman Türkler geliyor!’ korkusu bir kez daha hortlatılsın!

“Şimdilerde kılıç kalkan ekipleri, mehter takımları yine arada bir Avrupa metropollerinde boy gösteriyorsa da, akıncılığımız da çağa uymuş, ‘çıkartma’ artık politikacılarımızın, işadamlarımızın, futbolcularımızın, sanatçılarımızın ve de pek bir ‘vatansever’ gazetecilerimizin misyonu olmuştur.

Devlet destekli bu seferler genellikle uçakla yapıldığından ‘indirme deyimini kullanmak dil açısından ve de askeri açıdan daha doğru da olsa, değişmez Osmanlı kafasında, biçimi ne olursa olsun, ‘çökertme’ amaçlı operasyon için ‘çıkartma’ daha uygundur.

*

“İşte Cem’in 13 Eylül Brüksel çıkartması, çökertme amaçlı ‘çıkartma’ların en tarihsel olanlarından biriydi.

“Ne ki, Belçika radyo ve televizyonlarında, gazete ve dergilerinde Türk diplomasisinin bu tarihi ‘çıkartma’sı, bir gün önceki ‘eşekler çıkartması’ kadar dahi yer almadı, Belçikalılar Cem’in Brüksel’den geçtiğinin farkında bile olmadı.

“Çünkü, eşeklerin Brüksel’in yaşamına yeniden entegrasyonu, en ufak bir gazetecilik nosyonu olan kişi için bile önemli bir haberdirdi.

“Ama bir dışişleri bakanı Avrupalı 15 meslekdaşının karşısında yeni bir şey söylemiyorsa, 1971 darbesinden beri temcit pilavı gibi tekrarlanan ‘demokratikleşmeyi siz dayattığınız için değil, kendimiz istediğimiz için gerçekleştireceğiz! demagojisiyle yine göz boyacılık yapıyorsa, insan hakları konusunda, Kürt sorununun, Kıbrıs sorununun çözümü konusunda hiçbir yeni mesaj getirmiyorsa, elbette bu bir haber değildi.

“Bunun haber olmayacağını da herhalde kıdemli bir gazeteci olan Cem’in herkesten daha iyi bilmesi gerekiyordu!”

*

Üzerinden 21 yıl geçtikten sonra bugüne gelince...

Takıyyeci Sultan Tayyip’in ve mücahidlerinin Brüksel çıkartmasının yorumunu, bundan tam 44 yıl önce FGTB

salonlarında düzenlediğimiz Nazım Hikmet'e saygı gecesinde birlikte kürsü aldığımız, on yıllardır aynı haklı kavgayı paylaştığımız karikatürist sevgili İsmail Kızıl Doğan'ın hem sosyal medyada, hem de bu yazının sunuş görselinde paylaştığım usta çizgilerine bırakıyorum.

Koman'ın Akdeniz'inden Tayyip'in Mare Nostrum'una

31 Aralık 2020

Yarın takvimlerde bir yaprak daha düşecek, yeni bir sayfa açılacak... Tüm okurlarımın 2021 yılının, Korona'ya ve Tayyip'e inat, sağlık, esenlik ve mutluluk dolu olmasını diliyorum. Bittabi başta Türkiye zindanlarında çile çektirilenler olmak üzere fark gözetmeksizin tüm ezilen halkların özgürlüğü için kavgayı sürdüren Asuri, Ermeni, Grek, Kürt ve Türk dostlarımla, Brüksel'deki *Güneş Atölyeleri*'nde Belçika'daki sürgünleriyle aynı kaygıları ve coşkuları paylaştığımız dünyanın tüm ezilen halklarının yeni yılını da yürekte kutluyorum.

Bu satırları yazarken bilgisayar ekranındaki takvimimde 30 Aralık'ın, 34 yıl önce yitirdiğimiz heykeltıraş dostumuz *İlhan Koman*'ın ölüm yıldönümü olduğunu gördüğüm için onun ünlü *Akdeniz* heykelinin görselini yeni yıl armağanı olarak okurlarımla paylaşıyorum.

Dünya çapında üne sahip *İlhan Koman* sadece büyük bir sanatçı değil, aynı zamanda insan hakları ve özgürlüklerin, sosyalist düşüncenin ödünsüz savunucusuydu.

1921 yılında Edirne'de doğmuş olan *Koman* 1958'e kadar İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğretim üyeliği yaptıktan sonra İsveç'e yerleşerek 1967'den itibaren Stockholm Uygulamalı Sanatlar Yüksek Okulu'nda heykeltıraş yetiştirmeye başlamıştı.

Stockholm'de *M/S Hulda* adlı 1905 yapımı, iki direkli bir yelkenli satın almış, ölümüne kadar bu tekneyi ev ve atölye olarak kullanmıştı.

İsveç'te 20 kentin sokak ve meydanlarında *Koman*'ın heykelleri bulunuyor. Stockholm Mimarlık Yüksek Okulu önündeki *Leonardo'ya Selam* heykeli ile bu yazıda görselini paylaştığım İstanbul'daki *Akdeniz* heykeli *Koman*'ın iki başyapıtıdır.

Koman'ın bir barış ve özgürlük sembolü olarak yarattığı *Akdeniz* İstanbul'da bir zamanlar vandalizme uğramaktan da kurtulamamıştı. Yıllar sonra *Akdeniz*'in kendisi de... 30'lu yıllarda *Akdeniz* faşist İtalyan diktatörü Mussolini tarafından nasıl *Mare Nostrum* diye nitelenmişse, tam 90 yıl sonra Türkiye'nin başına çöreklenmiş dikta da Türk-İslam fütuhatının hedeflerinden biri olarak *Akdeniz*'i *Mavi Vatan* ilan etmedi mi?

İlhan Koman'la 12 Mart 1971 darbesinden sonra Stockholm'de tanışmış ve aramızda büyük bir dostluk oluşmuştu. *Koman* o dönemde askeri cuntaya karşı direniş çalışmalarına fiilen katılmış, İsveç'te gazeteci dostlarımız *Güneş Karabuda*, *Barbro Karabuda* ve *Arslan Mengüç*'le birlikte Türkiye Komitesi'nin kuruluşunda aktif yer almıştı.

İsveç'te kaldığımız günlerde *Koman* bize alçıdan soğuk damga yapma tekniğini öğretmiş, bu sayede Avrupa pasaportları üzerinde resim değişikliği yaparak Türkiye'de başı dertte devrimcilerin yurt dışına çıkabilmesine yardımcı olmuştuk.

Türkiye'de *Sarp Kuray*'ın da dahil olduğu genç deniz subayları davası sanıklarından bir kısmı o günlerde İsveç'e iltica etmişti. Hem deniz tutkusundan, hem de isyancı yapısından dolayı *Koman* bu genç arkadaşlara sonuna kadar sahip çıkmış, tüm dertlerine çare olmaya çalışmıştı.

Sürgündeki bu genç deniz subaylarından *Ayhan* adındaki arkadaş hayatını kazanmak için çalıştığı gemilerden biri 1973 sonlarında açık denizde seyrederken kaybolmuştu, nedeni bilinmiyordu. Bu olay üzerine bana yazdığı mektupta *Koman* şöyle diyordu:

“Ayhan'ın kaybını hazmedemedim reis. Umutsuz kayıp,

üç dakikadan fazla yaşamaz insanoğlu bu sularda kardeş... Memleketin hali ve onunla ilgili bütün hadiselerde daha umutlu değilim vesselam. Bir sözümona demokrasiye dönüş, bir sonu bulanık seçim zokasına düşürdüler hem milleti hem akvamıdüveli. Asılan asılmış, kesilen kesilmiş, binlerce vandaş hapishanelere tıklmış ve sonra da dere tepe düz gidilmiş, soğuk sular içilmiş bir hal var evliya... Yine girdik kış uykusuna. Biliyorum soğuk devredeyiz. Yapılacak yegane iş, ihraç edilmiş proletaryayı şuurlandırmak, hazırlamak, sınıf değiştirmek temayülünden kurtarmakta. Bu da ancak sizin gibi genç arkadaşların çalışmaları ile mümkün. Almanya'daki son bazı hadiseler de bunun delili olsa gerek... Ne yazık ki birbirimizden uzaklardayız ve ben koltuğumdaki karpuzu taşırken dahi tökezleniyorum. İhtiyarlık olsa gerek, yalnızlık da tabii.”

Sevgili *İlhan Koman* sağlık sorunlarına rağmen 13 yıl daha direndi ve yaşamının sonuna dek hep yarattı.

*

Yarın gireceğimiz 2021 yılının benim için de, İnci için de, farklı bir özelliği var... Bundan tam 50 yıl önce, 12 Mart 1971 askeri darbesi ikimizi de doğup büyüdüğümüz ülkemizden kopartmıştı.

Türkiye'de yılbaşı gecesi kutlamak gibi bir tutkumuz yoktu. İlk ve de son kez 1970'i 1971'e bağlayan gece yazı kurulundaki arkadaşlarla birlikte *Ant*'in Ocak 1971 sayısını baskıya hazırladıktan sonra Kazancı Yokuşu'ndaki apartmanımızda yeni yılı kutlamak için bir araya gelmiş, *Güzel Marmara* şarabı yudumlayarak birbirimize mutlu bir yeni yıl dilemiştik.

Ant'in çıkacak sayısında ,Türkiye'de ilk kez, TKP kurucusu *Mustafa Suphi* ve yoldaşlarının Karadeniz'de alçakça katledilişlerinin 50. yıldönümü nedeniyle Rusça'dan çevirttiğimiz *Sultan Galiyev*, *B. Ömerov* ve *R. Şahinbeyov*'un makaleleri yer alıyordu.

Aynı sayıda ayrıca, 15-16 Haziran direnişini izleyen gün-

lerde başta DİSK yöneticileri olmak üzere devrimci sendikacılarla ve gençlik liderleriyle yaptığımız görüşmeler sonunda hazırladığımız “1971 genel grev yılı olmalıdır” başlıklı uzun bir analiz vardı.

1971’den sonra Türkiye’de bir daha yeni yıldönümleri yaşayamayacağımız aklımızın köşesinden dahi geçmiyordu. O denli ki, *Ant Yayınları*’nda yıllardır yayınladığımız devrimci kitaplara ek olarak, Türkiye’de ilk kez *Büyük Sovyet Ansiklopedisi*’nin Türkçesini yayınlama hazırlıkları içindeydik.

12 Mart darbesi sadece bu projeyi yaşama geçirmemizi engellemekle kalmayacak, *Ant* dergisini yasaklayacak, derginin yöneticileri, yazarları ve çevirmenleri hakkında o güne kadar 770 yıla ulaşan hapis cezası talepleriyle açılmış olan davalara sıkıyönetim mahkemelerinde açılan yeni davalar eklenecekti. Yıllardır yaptığımız anti-militarist yayınlardan dolayı askeriye intikam için sıkıyönetim bildirimleriyle, afişlerle peşimize düştüğü için 1971 Mayıs’ında sahte pasaportla ülkemizi terketmek zorunda kalmıştık.

*

Hayatımızda kutlamasını yaptığımız ikinci yılbaşı gecesi sürgündeydi... *Demokratik Direniş*’in örgütlenmesi için Belçika, Fransa ve İsveç’ten yaptığımız ön temaslardan sonra Türkiyeli göçmenlerin yoğun olduğu ve devrimci örgütlenmeler gerçekleştirdiği Batı Berlin’e geçmiş, çalışmalarımızı bir süre kaçak olarak kaldığımız *Freie Universität*’in öğrenci kampüsünde yürütmüştük. Ancak *Deniz Gezmiş* ve arkadaşları idama mahkum edildikten sonra dünya kamuoyuna dışa kapalı bir kent olan Batı Berlin’den sesimizi yeterince duyurmadığımız için 1971 sonunda Paris’e geçmeye karar vermiştik.

Batı Berlin’de altı ay süreyle bize her bakımdan yardımcı olmuş arkadaşlar 1971’i 1972’ye bağlayan yılbaşı gecesi bir veda toplantısı düzenlediler.

Daha gece bastırmadan Berlin’in Batı yakasından da, Doğu yakasından da havai fişekler yükseliyordu, soğuk savaş

döneminin iki düşman kampı yeni yıla bir diğerinden daha görkemli girme yarışındaydı. Üniversitede ise dünyanın dört bir yanından gelmiş öğrenciler Alman arkadaşlarıyla birlikte kampüsün çeşitli salonlarında farklı eğlenceler düzenlemişlerdi. İçiliyor, yeniyor, çılgınca dans ediliyor, çeşitli dillerde şarkılar söyleniyordu.

Coşkunun doruk noktasına ulaştığı gece yarısı, herkes öğrenci yurdunun en büyük salonuna doluştu. Saat 24'ü vurduğunda gök gürültüsünü andırır şekilde hep bir ağızdan *Enternasyonal Marşı* yükselmeğe başladı. Almanca ağırlıklıydı, ama herkes kendi ana dilinde *Enternasyonal* söylüyordu. Biz de bu dev koroya Enternasyonal'in aylık *Ant*'in ilk sayısının arka kapağında yayınladığımız Türkçe sözleriyle katıldık: *Uyan artık uykundan uyan, Uyan esirler dünyası...*

1972'nin 2 Ocak sabahı da acı tatlı günler geçirdiğimiz Batı Berlin'e ve dostlarımıza veda ettik.

*

Sürgündeki ikinci yılbaşı kutlamamız 1972'yi 1973'e bağlayan geceydi... O yıl *Demokratik Direniş* örgütü özellikle Paris, Strasbourg ve Brüksel eksenli yoğun bir çalışma yürütmüştü. İngilizce yayınladığımız *File On Turkey* ve *Man Hunts in Turkey* adlı belgesel kitaplar Ankara rejiminin Avrupa Konseyi'nden atılması sürecinde önemli bir etken olmuştu. Ancak, konseydeki Türk delegasyonunun başkanı Turhan Feyzioğlu'nun Fransa'da illegal faaliyet gösterdiğimizizi açıklayarak Avrupa polisine ihbarda bulunması üzerine Hollanda'dan siyasal iltica talep etmek üzere Paris'i terketmek zorunda kalmıştık.

Paris'te birlikte olduğumuz dostlarımız 1972'nin son gecesi bir veda sofrası kurmaya karar vermişlerdi. İstanbul'da *Türkiye İşçi Partisi* saflarında birlikte mücadele verdiğimiz *Feridun Aksın* da Paris'te birlikte olduğumuz dostlarımızdandı. Hayatını kazanmak için ağır bir işte çalışmakta olan Feridun o günlerde ciddi bir sağlık sorunundan dolayı hastaneye yatırılmıştı. Hastaneden özel izin alarak Feridun'un da

o akşam hem ailesiyle hem de bizlerle birlikte olmasını sağladık. Ertesi gün de sahte pasaportumuzu son kez kullanarak iltica talep edeceğimiz Hollanda'ya gitmek üzere Paris'ten ayrıldık.

*

Sürgünde bizim için derin izler bırakan bir diğer yeni yıl kutlaması, Brüksel'de 1999'u 2000'e bağlayan geceydi.

O geceye ve sonrasına ilişkin duygularımı Türkiye'deki *Özgür Bakış* gazetesinin 2 Ocak 2000 tarihli sayısında, "*Gavur*" *sofrasında!* başlığı altında şöyle ifade etmişim:

"Yok 2000'miş, yok Millenyum'muş, pek de umurumda değil... Nasıl olsun ki, insanlık tarihinin, faili ve âmili hâlâ tartışmalı bir doğumla başlamadığı herkesin malumu.

"Örneğin, dün tüm dünya ülkeleri gibi Çin de bir yandan adet yerini bulsun diye 2000'i kutlarken, aynı zamanda ve de tam bir misli farkla, kendi öz tarihinin 4000. yılını kutlamaya hazırlanıyordu.

"Önceki yıl Belçika'daki *Asuri* dostlarımızla birlikte Anadolu'nun bu en eski halkının 6748. yılını kutlamıştık.

"İskenderiyeli Klemes'e bakarsak, insanlık tarihi tam 7600 yıl önce başlıyordu.

"Şurası gerçek ki, insanlığın tarihi, İsa'nın doğuşuyla başlamıyor.

"Tanzanya'daki Olduvai boğazında bulunan insan yapısı ilk âlete 2 milyon yıllık tarih düşülüyor. Ateşin yakılabilmesi ve kullanılabilmesi 600 bin yıl öncesine rastlıyor. Fransa'nın Lascaux mağaralarında bulunan o nefis prehistorik tasvirleri ise insanoğlu 45 bin yıl önce duvara işleyip ölümsüzleştirmiş.

"Yüksek uygarlıkları Mezopotamyalıların 7000 yıl önce, Mısırlıların 5000 yıl önce, Hintlilerin 4500 yıl önce, Eski Yunan'ın 4000 yıl önce, Çin'in 3650 yıl önce, Batı Pasifik Adaları'nın 3500 yıl önce, Mayaların 3000 yıl önce yarattıkları artık cümle âlemin malumu...

"Yıllardır hiç yılbaşı gecelerini kutlamadığımız ve de erkenden kafayı vurup yattığımız halde dün gece Belçikalı bir

öğretmen arkadaşın ısrarı üzerine 2000’i onun evinde birkaç aile dostuyla birlikte karşıladık.

“Sofrada hristiyan da, musevi de, dinsiz de vardı; komünist de, sosyalist de, liberal de... Konuşmalar dönüp doluşup farklı halklar, farklı inançlar, farklı diller arasındaki ilişkiler üzerine odaklaşıyordu. İkinci Dünya Savaşı’nda nazilerin çalışma kamplarından geçmiş 83 yaşındaki bir Belçikalı, yine aynı savaşta Alman işgaline karşı direnişe katılmış komünist bir militanın eşi ve kızı, ateş ve acılarla yoğrulmuş bir geçmişin imbiğinden süzülerek perçinlenmiş ‘kardeşlik’ duygularını büyük coşkuyla anlatıyorlardı.

“Ne ki, bu davete gelmeden önce, Türkiye’den gelen *Özgür Bakış*’ları tararken Ragıp Zarakolu’nun bir yazısını okumuştum: ‘*Gavur meselesi*’ üzerine... Sohbetimiz sürüp giderken, Ragıp’ın yazısı kafamda bir *leitmotiv* olarak gelip gidiyordu : ‘Herhalde genlerimize işlemiş kavramlardan biri de *gavur* sözcüğüdür.’ (*Özgür Bakış*, 16 Aralık 1999)

“Sadece Türkiye’deki Hristiyanlara, kılıç zoruyla işgal ettiğimiz ülkelerin Hristiyanlarına karşı mı? ‘Konuk işçi’ olarak geldiğimiz ülkelerin evsahibi Hristiyanlara da...

“Birden, Belçika’daki Türklerle günlük konuşmalarda sık sık duyduğumuz sözler geliyor aklıma: ‘Yok abi, o bizden değil, gavur!’... ‘Gavur’ dedikleriye Belçikalı, yani bu ülkenin yerlisi. Hümanist de olsa, ülkesindeki ırkçılığa, yabancı düşmanlığına karşı tavır alıp fiilen kavgaya girmiş de olsa, arkasından söylenen laf değişmiyor: ‘İyi adam ama, alt tarafı gavur!’

“Masanın çevresindekilere bakıyorum. Bu anlamda hepsi kâfir, hepsi gavur!

“Gündüz bir Türk gazetesinin manşetten verdiği bir haberi anımsıyorum: ‘Avrupalı Türklerin zor yılı!... Türk ailelerin kendi dilleriyle çocuklarına islam din kültürünü anlatmasını entegrasyonu engelleme nedeni gösteren Almanya bu konuda 2000’li yıllarda daha da bastıracağıнын sinyallerini verdi.’ (*Sabah*, 31 Aralık 1999)

“Din derslerinde, Kuran kurslarında Türk çocuklarına verilen eğitimin ‘tartışmasız’ kitabı *Kur’ân-ı Kerim*.

“2000’li ilk yılın ilk sabahı *Ömer Rıza Doğrul*’un tercümesinden okuyorum: ‘Ey iman edenler! Yahudilerle hristiyanları dost edinmeyin. Onlar birbirlerinin yâridirlar. Onlardan dost edinen de onlardan olur.’ (*Mâide Sûresi*)... ‘Ey iman edenler! Müminlerden gayri, kâfir olanları dost edinmeyin. Şüphe yok ki münafıklar cehennemın en aşağı katındadırlar.’ (*Nisa Sûresi*) ... ‘Ey iman edenler! Kendilerinizden başkalarını dost ve sırdaş edinmeyin! Zira bunlar size zarar vermek ve fenalık getirmekten geri kalmazlar.’ (*Ali İmran Sûresi*)... ‘Kendilerine kitap verilenlerden olup Allah’a da, âhîret gününe de iman etmiyen, hak dini kabul etmeyen kimselerle, tâ boyun eğerek ve size itaat ederek cizyeyi verinceye kadar savaşın. Onların yurdu cehennemdir.’ (*Tevbe Sûresi*)...

“Sabah’ın saat 11’i... Pencere’den bakıyorum. Sisler arasından kilise kuleleri yükseliyor. Demiryolunun kenarında Yahudi Sinagogu, Metro çıkışında Laikler Lokali... Hepsi ‘kâfir’, hepsi ‘gâvur’!

“Ve Schaerbeek’in, Saint-Josse’un ana caddelerinde, ara sokaklarında camiler, mescitler... Hepsinde de, ister Arapçası ister Türkçesi olsun, tartışılmaz tanrı buyrukları...

“Yıllardır ırkçılığa, yabancı düşmanlığına karşı birlikte mücadele verdiğimiz Belçikalı, İspanyol, İtalyan, Yunan, Asuri, Ermeni arkadaşlarımla dost gülümseyişlerini anımsıyorum.

“Tekrar elimdeki tercümeye dönüyorum: ‘Artık siz de (ey müminler) kâfirlerin boyunlarına vurun, ellerine ve parmaklarına (kılıç) çalın.’ (*Enfâl sûresi*) ... ‘Kâfirlerin akıbeti ateştir. ‘ (*Ra’d Sûresi*)....

“Dün akşam ‘gavur sofrası’nda beraber olduğum güzel insanları düşünüyorum. Gözlerim buğulanıyor, içim burkuluyor.

“2000. yılınız kutlu olsun, diyorum... Kutlu olsun 3000. yılınız, 4000. yılınız, 5000. yılınız, 7000. yılınız...

“Yaratıcı insanoğlu, 2 milyonuncu yılın kutlu olsun!”

*

Üzerinden tam 20 yıl geçti... “Gavur” düşmanlığı, islamcı AKP’nin tek başına iktidar olmasından sonra, hele hele 2016 çakma darbe girişiminin ardından faşist MHP’nin de bu iktidara ortak edilmesinden sonra sadece ülkemizi bir cehennem yaşamına mahkum etmekle kalmadı, Türk-İslam fütuhatı adına Libya’dan Kafkasya’ya, Orta Asya’dan Balkanlar’a, Suriye’den Arap yarımadasına, Karadeniz’den Akdeniz’e tüm bölgeyi sürekli tehdit altında bulunduracak bir boyuta ulaştı.

Yine de 2021 yılına bir umutla girmek istiyorum.

Ola ki HDP dışındaki muhalefet partileri kendilerini artık aymazlıktan, Yenikapı ruhunun bendesi, fütuhat tezkerelerinin onaylayıcısı olmaktan kurtarır da güçlü bir demokrasi ittifakıyla önümüzdeki ilk genel seçimde Cumhurbaşkasını yıkararak demokratikleşmenin yolunu açabilir...

Bizler de, hayatta olursak, 2023’ü 2024’e bağlayan gece dostlarımızla yaşamımızın ilk gerçek yılbaşı kutlamasını yapabiliriz.

60 yıl önce, iki ayda seçimden darbeye...

7 Ocak 2021

Geçen yılın son günü yayınlanan yazımı İslamistlerin Kur’an referanslı “gavur” düşmanlığından ve bunun göç alan ülkelerdeki Türkler üzerindeki etkisinden bahsederek bitirirken “Yine de 2021 yılına umutla girmek istiyorum” demiştim.

Sen misin diyen? Tam da Belçika’da yaşayan herkesin, hangi kökenden ve dinden olursa olsun, Korona tecridinin sınırlarını çiğnememeye dikkat ederek 2021’i karşılamak için son hazırlıklarını yaptığı 31 Aralık günü, çifte vatandaşlık taşıyanlar da dahil tüm müslümanlar, Türkçe haber sitelerinden birinin ana sayfasında hizaya çekiliyordu: “*Ben Müslümanım! Müslüman yılbaşı kutlamaz!*”

Kuran'dan âyetler ve Peygamber'den hadisler zikredilen yazı şu tehditle sonlanıyordu: “Son olarak Hicr sûresinin 3üncü âyet-i kerimesini hatırlatır ve mevzumuzu son vererek bu gecenin zulmetinden, şerrinden yüce Allah’a (c.c.) sığınırız inşaallah. Hazret-i Allah (c.c.) şöyle buyruyor: ‘Bırak onları (kendi hallerine) yesinler, eğlensinler! Onları boş bir emel oyalaya dursun. Yakında görecekler onlar...’ Allah’a emanet olun. “

Tam da “onlar” denilen insanların asırlar boyu “gavur düşmanlığı”nın kurbanı olarak başlarına neler geldiğini düşünüyordum ki, yeni yılın başında arka arkaya ekranlara düşen iki haber beni günümüzün gerçeklerine geri getirdi.

Afrika ülkelerinden *Nijer*'de İslamcı *Boko Haram* çetesi başkent Niamey'in 120 kilometre kuzeyinde, Mali ve Burkino Faso sınırındaki Tillaberi bölgesinde iki köyü basarak 100'den fazla insanı katletmişti... Saldırı, İslamcı terörist gruplara karşı mücadeleyi hızlandırma sözü veren eski İçişleri Bakanı *Muhammed Bazum*'un cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ilk turunda en yüksek oyu alması üzerine gerçekleştirilmişti.

Tayyip'in şakşakçısı ana akım medyada bu haberden bittabi pek bahsedilmiyordu.

Buna karşılık, katıldığı bir televizyon programında “Ben kendimden söylüyorum, yargılandığım zaman türbanlı bir hâkimin karşısına gittiğimde, benim haklarımı koruyacağı, adaleti yerine getirebileceği doğrultusunda kuşku var. Nitekim de başıma geldi” demiş olan Birgün gazetesi yazarı *Fikri Sağlar* aynı medya tarafından hemen her gün linç edilmekteydi.

Dahası, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı da *Sağlar* hakkında, Türk Ceza Kanunu'nun 216. maddesi kapsamında “Halkı Kin ve Düşmanlığa Tahrik veya Aşağılama” suçundan re'sen soruşturma başlatmıştı.

Hadi Tayyip medyasının ve şeriat adliyesinin eli mahkumdur, ama *Sağlar*'ın üyesi olduğu, yıllarca milletvekili ve

bakan olarak temsil ettiği CHP'nin genel başkanı *Kemal Kılıçdaroğlu* tarafından, üstelik *Recep Tayyip Erdoğan* ve *Devlet Bahçeli* ile ağız birliği ederek, saldırıya tabi tutulması siyasal tarihimizin ibretlik sayfalarından birini oluşturuyor.

1 Ocak 2021 tarihli gazetelerin birinci sayfalarında çarşaf çarşaf yayınlanan demeçlerinde *Erdoğan* “Bu zat artık bu çağda yaşamıyor” derken, *Kılıçdaroğlu* da ondan geri kalmayarak “Hangi çağda yaşıyoruz Fikri Bey?” diye kükrüyor.

Evet, hangi çağda yaşıyoruz? Bu soruyu *Fikri Sağlar* değil, *Kılıçdaroğlu* ve onun gibi Tayyip'in mütedeyyin seçmenlerini çekme hesabıyla laiklikten her türlü tavizi veren diğer CHP yöneticileri ve kaleşörleri fazlasıyla hak ediyor.

Normal bir hukuk düzeninde başı derde girerek adliyeye düşen her vatandaşın kendisini yargılayacak olan hakimi reddetme hakkı vardır. Red talebi kabul edilir ya da edilmez... Ama güven duymadığı bir hakimi reddetme hakkı kimseden esirgenemez.

*

Fikri Sağlar'ı linç kampanyası sürüp giderken eski genelkurmay başkanlarından *İlker Başbuğ*'un yeni kitabı üzerine *Cumhuriyet* gazetesinde kendisiyle yapılan bir söyleşide kullandığı bazı ifadeler büyük tepki yarattı.

Başbuğ, “Siz Genelkurmay Başkanlığı yaptınız. Kontrgerilla var mıydı?” sorusunu “3 Aralık 1990 günü Genelkurmay Başkanlığı'nda yapılan meşhur Özel Harp Dairesi'ne ilişkin basın toplantısında, Özel Harp Dairesi'nin bünyesinde ‘kontrgerilla’ diye bir kuruluş veya böyle bir görevin bulunmadığı net olarak açıklanmıştır. Ben de öyle bir yapılanmayı ne gördüm ne de şahit oldum” diye yanıtladı.

El insaf... Kontrgerilla'nın, resmi belgelerde adı geçme- se de, NATO üyesi tüm ülkelerde “Sovyet tehdidini bertaraf etmek” amacıyla kurulan *Gladio* örgütlerinden biri olduğunu duyup bilmeyen mi var? Başlangıçta *Seferberlik Tetkik Kurulu* olarak bilinirken, 1967'den itibaren *Özel Harp Dairesi* adlandırıldığı cümlelerin malumu...

12 Mart darbesini izleyen terör dönemini yaşayanlar asla unutmaz... Kadıköy’de *Ziverbey Köşkü* olarak bilinen Zih-nipaşa Köşkü, bu darbeden sonra *Kontrgerilla* tarafından işkence merkezi olarak kullanılmış, aralarında *İlhan Selçuk*, *İlhami Soysal*, *Murat Belge*, *Talat Turan* gibi tanınmış isimlerin de bulunduğu onlarca yazar, aydın ve asker burada sistemli bir şekilde işkenceden geçirilip sorgulanmıştı.

O yıllarda işkence gören yüzlerce devrimcinin askeri hapishanelerden gizlice çıkartıp Avrupa’da *Demokratik Direniş Örgütü*’ne ilettikleri belgeleri İngilizceye çevirerek uluslararası insan hakları örgütlerine ve *Avrupa Konseyi*’ne sunduğumuz gibi, 1972’de *File On Turkey* ve *Man Hunts in Turkey*, 1973’te *Turkey On Torture* adlı hacimli kitaplarla kamuoyuna da iletmıştik.

Bu kitapların pdf’lerine *İnfo-Türk*’ün şu link’inden erişilebilir: <https://www.info-turk.be/documents-pdf.htm>

Bu işkence belgelerinin orijinallerini ise, bizden sonra yok olmaması için, 24 Ocak 2013 tarihinde Amsterdam’daki *Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü*’nün arşivine emanet etmiş bulunuyoruz.

Ayrıca unutulmasın ki, *Kontrgerilla*’daki işkence günlerini unutturmamak amacıyla Kadıköy Belediyesi 12 Eylül darbesinin 33. yıldönümü olan 12 Eylül 2013’te *Ziverbey Köşkü*’nün önünde bulunan *Kuşluk Parkı*’na 2,5 Metre yükseklikte bir anıt diktirmişti. Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Rektörü *Prof. Dr. Rahmi Sungur*’un eseri olan anıtta gözleri bağlı iki erkek ve bir kadın *Kontrgerilla*’nın işkence kurbanlarını temsil etmeye devam ediyor.

Türk Ordusu’nun genel kurmay başkanlığı dahil çeşitli kademelerinde kritik görevler üstlenmiş bulunan, hele hele Brüksel’deki NATO Karargahı’nın İstihbarat Bölümü’nde, daha sonra Mons’taki SHAPE Karargahı’nın Lojistik Dairesi’nde hizmet görmüş bulunan *İlker Başbuğ*’un *Kontrgerilla*’yı bilmezlikten gelmesi tam bir skandaldır.

Ancak *İlker Başbuğ*’un ana akım medyada asıl gürtlü

kopartan açıklaması 27 Mayıs darbesiyle ilgili... *Cumhuriyet* gazetesine verdiği demeçte “Adnan Menderes 25 Mayıs 1960 günü Eskişehir’de erken seçim tarihini açıklasaydı, 27 Mayıs askeri darbesi büyük bir olasılıkla önlenebilirdi” diyor.

Tayyip’çi kadrolar ve medya, Menderes’in erken seçim kararını 27 Mayıs’tan bir gün önce açıklama kararında olduğunu, ancak bu açıklamanın kendisini tutuklayan subaylar tarafından engellendiğini iddia ederek Başbuğ’u bu sözleriyle erken seçime gidilmediği takdirde yeni bir askeri darbenin meşru olacağı çağrışımı yapmakla suçluyor.

O dönemdeki siyasal gelişmeleri yakından izlemiş bir gazeteci olarak hemen belirteyim ki, dönemin DP iktidarı devlet terörünü her geçen gün daha da şiddetlendirmek yerine, bir ara sözünü ettiği gibi erken seçime gitmiş olsaydı, 27 Mayıs 1960’da askeri darbe yapmayı kimse göze alamazdı...

O dönemde ben *Milliyet* gazetesinin Ege bölgesi temsilcisiydim. 27 Mart 1960 günü Başbakan Yardımcısı *Medeni Berk İzmir*’e gelmiş, ilk temaslarından sonra Borsa binasında bir basın toplantısı düzenlemişti. Temasları hakkında bazı bilgiler verdikten sonra hepimizi şaşırtan şu açıklamayı yapmıştı: “Seçimin yaklaştığı açıkça görülmektedir. Seçim elle tutulur hale gelmiştir. Şimdi tek mesele, seçim tarihinin ilanından ibarettir. Hükümetin başvekile en yakın vekili olarak arzedeyim ki, seçim kuvvetli bir ihtimalle ilkbaharda yapılabilir.”

Ardından seçimlerin erkene alınması konusunda muhalefeti de eleştirmişti: “Şuna kaniim ki, DP İzmir’de yeni bir seçimi de mutlaka kazanacak durumdadır, her mevsimde seçime girebilecek durumdadır. Ancak CHP’nin seçimlerin bu yıl yapılmasını istemediğini yakinen biliyorum.”

Milliyet gibi *Cumhuriyet* de bu haberi 28 Mart 1960’da manşetten vermiş, ancak o yıl Şeker Bayramı 29, 30, 31 Mart tarihlerine rastladığı ve o günlerde günlük gazeteler çıkmadığı için açıklamanın büyük yankısı olmamıştı.

Bayram tatili bittikten sonra 1 Nisan 1960'de *Milliyet*'in manşetinde erken seçim ihtimalinin üzerine gidilerek "Genel seçimler için hazırlık başladı... Sekiz milyon seçim zarfı ısmarlandı, oy sandıklarının da tamiri istendi" başlıklı bir haber veriliyordu.

Seçim gündeme gelir gelmez her iki partide de büyük bir hareketlilik başlamıştı. CHP Genel Başkanı *İsmet İnönü* 2 Nisan günü partisinin Kayseri il kongresine katılıp konuşmak üzere trenle Ankara'dan ayrılmış, *Menderes Hükümeti* ise DP'nin kalelerinden biri olan Kayseri'yi muhalefete kaptırma paniği içerisinde trenin önünü Himmetdede istasyonunda askeri birliklerle kesmişti. İnönü bu istasyonda üç saat kadar bekletildikten sonra treni terkedip askeri barikatları aşarak Kayseri'ye gitmiş ve orada büyük bir taraftar kitlesi tarafından coşkuyla karşılanmıştı.

Artan baskılar karşısında 5 Nisan günü Ankara'da toplanan *CHP Meclis Grubu* milletin zulüm uygulanarak sindirilmek istendiğini belirttiikten sonra seçimin bir an önce yapılması çağrısında bulunmuştu.

Bu çağrıyı manşetten veren *Milliyet*'in 6 Nisan 1960 tarihli sayısında DP'nin de İstanbul'da hareketlenerek bir seçim komitesi kurduğu duyuruluyordu.

Ancak sonraki günlerde muhalefetin gittikçe güçlendiğini göyerek erken bir seçimi kaybetme endişesine kapılan Menderes iktidarı artık "seçim" in sözünü etmez olacak, elindeki tüm olanakları kullanarak devlet terörünü turmandıracaktı.

Daha önce de yazmıştım... Yıllarca ABD emperyalizminin güvenilir adamı olarak anti-komünizmi ve Sovyet düşmanlığını bayrak edinmiş olan Menderes, ABD'nin ve NATO'nun kendisini eskisi gibi desteklemediğini, müstakbel iktidar adayı CHP'ye daha yakın davranmaya başladığını göyerek *Sovyetler Birliği*'yle yakınlaşmaya çalışacak, 12 Nisan'da, Dışişleri Bakan *Fatin Rüştü Zorlu* ile birlikte Sovyet lideri *Kruşçev*'le görüşmek üzere Moskova'ya bir seyahat yapacağını açıklayacaktı.

Bu arada, *Bulgaristan İşçi Partisi*'nin 1941 yılında kurduğu Vatan Cephesi'ni örnek alarak Türkiye'nin dört bir yanında *Vatan Cephesi* ocakları açmaya, bu ocaklara katılanların isimlerini de gündüz gece devlet radyolarında ilan etmeye başlayacaktı.

DP iktidarı 19 Nisan'da Meclis'te o meşum *Tahkikat Encümeni*'ni kuracak, 27 Nisan'da bu encüme olağanüstü yetkiler tanıyacak, bu nedenle de üniversite gençliğinin başını çektiği ve emekçilerin desteklediği 28-29 Nisan direnişi başlayacaktı.

Bu direniş karşısında iyice paniğe kapılarak 29 Nisan'da İstanbul ve Ankara'da sıkıyönetim ilan eden Menderes, 1 Mayıs'ta yeni bir manevraya başvuracaktı.

1 Mayıs 1960 akşamı CHP'nin İzmir il merkezinde bir basın toplantısı izlemiştim. Binadan ayrılmak üzereydim ki, açık olan radyodan akşam haberleri saatinde *Menderes*'in bir konuşması verilmeye başlamıştı. Kulaklarımıza inanamıyorduk... Başbakan "Bugün 1 Mayıs İşçi Bayramı, işçi kardeşlerimizin elemsiz, kedersiz bir çok bayramlar idrak etmelerini temenni ediyorum," diyordu. Yıllarca anti-komünizmi bayrak etmiş sağcı bir liderin neden bu sözleri söylemek zorunda kaldığı belliydi. Giderek zayıf düşen iktidarını ayakta tutabilmek için yıllardır ezdiği işçi kitlelerini son bir gayretle kendi saflarına çekmeye çabalıyordu.

Menderes göz boyamak için *Vatan Cephesi*, *Moskova* ve *1 Mayıs* şovlarını yaparken, CHP lideri İsmet İnönü, ABD ve diğer Batı devletlerinin desteğini elde etmek için 4 Mayıs 1960'da gazete manşetlerinde verilen demecinde CHP'nin NATO'ya bağlılığını vurguluyordu...

Sadece CHP mi? 2. Dünya Savaşı'nın bitiminden beri Pentagon'un denizaşırı birliklerinden biri haline dönüşen ordu da, 27 Mayıs'ta Menderes iktidarını devirdikten sonra, faşist albay Alparslan Türkeş'in ağzından Türkiye radyolarında okunan ilk mesajında "NATO'ya ve CENTO'ya bağlıyız!" diye ABD emperyalizmine bağlılık yemini edecekti.

Aynı ordu orada da kalmayacak, 1971’de ve 1980’de ABD’nin ve NATO’nun direktifiyle iki darbe daha gerçekleştirecek, Kontrgerilla ve benzeri terör mekanizmalarını kullanarak anti-emperyalist ve sosyalist direnişini frenleyecek, böylelikle 21. yüzyılda ülkemizde islamo-faşist bir dikta kuracak ve bölgede islami fütihat girişimleriyle tüm komşu halkları tehdit edecek olanlara iktidarın kapılarını açacaktı.

HDP’yi kapatma tehdidinin Avrupa cephesi...

14 Ocak 2021

Korona yüzünden ölüm sayısı 20.000’i aşan, böylece dünyada afete nüfusuna oranla en fazla kurban vermiş olmanın kahrını yaşayan Belçika’da bu dramatik gelişmenin ekonomik ve sosyal sarsıntıları görsel, dijital ve basılı medyada en büyük yeri işgal ederken, dış ilişkiler kaçınılmaz olarak gölgede kaldı.

Örneğin, *Recep Tayyip Erdoğan*’ın “Kont Giano”su Dışişleri Bakanı *Mevlüt Çavuşoğlu*’nun Türkiye-AB ilişkilerini canlandırmak amacıyla 21 Ocak’ta Brüksel’e sefer eyleyeceğinden pek söz edilmediği gibi, bizzat Erdoğan’ın salı günü Ankara’da AB üyesi ülkelerin büyükelçileriyle buluşmasındaki “İlişkileri tekrar rayına oturtmak için hazırız” beyanı da pek ciddiye alınmadı.

Nasıl alınsın ki, aynı Erdoğan’ın Türkiye’de kurduğu islamo-faşist diktatörlüğe ilişkin en küçük uyarı karşısında gazaba gelerek Avrupa Birliği yöneticilerine küllanbeyi ağzıyla “*Faşist... Nazi kalıntısı...*” etiketlerini yapıştırdığı, sadece Türk dünyasının değil, İslam aleminin de lideri havalarında *Avrupa Birliği*’ne defalarca meydan okuduğu unutulmuş değil.

Örneğin 2017 Mart’ında yaptığı bir konuşmada bas bas

bağırıyordu: “Almanya’ında, Hollanda’ında, İsviçre’inde, Belçika’ında demokrasi mi var? Bunlarda özgürlük adına bir şey yok. İnanç özgürlüğü adına bir şey yok. Siz Tayyip Erdoğan’a ‘Diktatör’ dediğiniz sürece Tayyip Erdoğan da sizlere ‘Faşist’ de diyecek, ‘Nazi’ de diyecek!”

Öfkesi, gazabı sonra da yatışmamış, örneğin daha birkaç ay önce, 24 Ekim 2020’de Kayseri’de yaptığı konuşmada “Ülkemizin üyeliğine karşı sergilenen riyakarlıkta ‘AB değerleri’ diye dünyaya yutturulmaya çalışılan bağnaz ve faşist zihniyeti zaten görmüştük... Şimdi kendi vatandaşı olan Müslümanların haklarına yönelik saldırılarla Avrupa faşizmi yeni bir safhaya geçmiştir!” diye meydan okumuştur.

Ne ki, Türkiye’de *Korona*’nın da etkisiyle giderek daha vahim bir boyuta ulaşan ekonomik ve sosyal sorunların seçmen kitlelerini muhalefete yönelttiğinin, ABD’deki iktidar değişiminden sonra Atlantik ötesinde uzun yıllar *Trump* gibi bir desteğe sahip olamayacağını farkına vardığından son haftalarda yeni bir takıyyeye başvurduğunun herkes farkında.

Dağlık Karabağ fütuhatinin ertesinde bir yandan kankası *Aliyev*’le birlikte Baku’da “tarihi zafer”i kutlayıp Ermenistan’a yeni tehditler savurur, Belçika federal meclisinin bu işgali oybirliğiyle kınamasına karşı Dışişleri Bakanlığına soykırım inkarcısı açıklamalar yaptırırken, öte yandan büyük bir pişkinlikle “*Geleceğimizi Avrupa’da görüyoruz*” diye nutuk çekerek önce Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü *İbrahim Kalın*’ı, ardından Dışişleri Bakanı *Mevlüt Çavuşoğlu*’nu barış güvercinleri olarak Brüksel’e yollamıştı.

Erdoğan’ın son olarak 11 Ocak’ta Avrupa Komisyonu başkanı *Ursula von der Leyen*’le yaptığı bir telefon konuşmasının ardından Çavuşoğlu’nun önümüzdeki hafta yapacağı ikinci Brüksel seferinin nedeni, Mart ayında toplanacak olan AB zirvesinden Ankara rejimine karşı sert yaptırım kararları çıkmasını engellemek...

Anımsayalım... Erdoğan’ın Doğu Akdeniz’de ve Kafkaslar’daki saldırgan tutumuna karşı sert bir tavır koyması

beklenen 11 Aralık 2020 tarihli AB Zirvesi'nden herhangi bir yaptırım kararı çıkmamış, AB'nin Türkiye ile ilişki geliştirmekte stratejik çıkarı bulunduğu tekrarlanarak, yaptırımlar konusundaki kararların 25-26 Mart 2021 zirvesinde görüşüleceği açıklanmıştı.

Erdoğan'ın başlattığı flörte rağmen Türkiye'de ve çevresinde Aralık zirvesinden beri yaşanan gelişmelerin hiç de *AB Müktesebatı* ile bağdaşmadığı ayan beyan ortada.

Son bir ayda *Osman Kavala*'nın tahliyesinin reddedilmesi, HDP milletvekili *Leyla Güven*'in 22 yıl 3 ay hapse mahkum edilmesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin emredici kararına rağmen *Selahattin Demirtaş*'ın serbest bırakılmaması, üstelik hakkında yeniden yüzlerce yıllık mahkumiyet kararı verilmesi, sürgündeki gazeteci *Can Dündar*'ın 27 yıl hapse mahkum edilmesi yeni AB zirvesinde ciddi yaptırım kararları alınması için gerekçe olarak yeter de artar bile...

Ama "*Kör parmağım gözüne*" dercesine art arda sıralanan bu ihlallere ve tehditlere rağmen, AB liderlerinin Mart 2021 zirvesinden de doğru dürüst bir yaptırım kararı çıkacağını sanmıyorum. Çünkü, 6 Milyar Euro'luk bir rüşvet karşılığında güney ülkelerinden gelen mültecilerin Yunanistan ve Bulgaristan gibi sınır ve sahil komşusu ülkelere geçmesini yıllardır engelleyen Tayyip'in başı sıkıştıkça mülteci şantajını kullanacağını başta Merkel olmak üzere tüm AB hükümet başkanları çok iyi biliyor.

Bu yazıda Türkiye-Avrupa ilişkileri açısından asıl üzerinde durmak istediğim konu, son günlerde sık sık gündeme getirilen HDP'nin kapatılması konusu.

Erdoğan'ın yıllardır Damokles'in kılıcı gibi sürekli kullandığı HDP'yi kapatma tehdidi, geçtiğimiz günlerde Cumhuriyet İttifakı'nın ortağı MHP tarafından resmen gündeme getirilmiş bulunuyor.

Dün havuz medyasında geniş yankı bulan haberlere göre, daha önce "HDP kapatılmalı" çağrısında bulunan MHP Genel

Başkanı *Devlet Bahçeli*, şimdi de Siyasi Partiler Yasası'nın, 100. maddesinin 'c' fıkrası uyarınca partinin kapatılması için Cumhuriyet Başsavcılığı'na başvuruda bulunmaya hazırlanıyor.

Sayısal olarak TBMM'deki üçüncü büyük parti, nitel olarak da ülkenin gerçek ana muhalefet partisi olan *Halkların Demokratik Partisi (HDP)*'nin ne gerekçeyle olursa olsun kapatılması, AB başta olmak üzere tüm uluslararası kuruluşların kapılarının da Ankara rejimine kapatılması için yeterli neden olmalıdır.

Çünkü HDP, Birleşmiş Milletler ve Avrupa insan hakları sözleşmelerinde belirlenmiş olan ilkelerin Türkiye'de de istisnasız uygulanmasından yana olan yurttaşların iradesini Meclis'te temsil eden partidir.

Cumhuriyet'in kurulduğu 1923'ten 1946 yılına kadar süren, *Takrir-i Sükun*'un, *Dersim Soykırımı*'nın, komünist tutuklamaları ve mahkumiyetlerinin yaşandığı faşizan tek parti döneminde Kürt ulusunun ve sosyalist hareketin siyaset sahnesinde yasal olarak temsili zaten hiç mümkün olmadı.

1946'da çok partili rejime geçildikten sonra da hem Kürt ulusunun hem de sosyalist hareketin yasal planda partileşerek siyasal mücadele vermesi TCK'nin 141, 142 ve 312. Maddeleri amansızca uygulanarak sürekli engellendi.

Solun ve Kürt ulusunun, sınırlı da olsa yasal planda mevzilenmesi ve TBMM'de sesini yükseltmesi, ülkemizin siyasal gündemine damgasını vurması, ancak işçi sınıfımızın kendiliğinden sınıf olmaktan kendisi için sınıf olmaya dönüştüğü 60'lı yıllarda *Türkiye İşçi Partisi*'nin kurulup kısa zamanda Batı'da olduğu gibi Kürt illerinde de örgütlenmesiyle mümkün oldu.

Soğuk savaş yıllarında *Sovyetler Birliği*'ne karşı ABD'nin ve NATO'nun ileri karakolu misyonu yüklenen Türkiye'deki tüm insan hakları ihlalleri Avrupa Konseyi ve Avrupa Ekonomik Topluluğu tarafından görmezlikten gelinirken, ilk kez TİP'li milletvekilleri *Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi* ile *AB-Türkiye Ortak Parlamento Komisyonu*'nda

sosyalist hareketimizin ve Kürt ulusunun demokratik istemlerini dile getirdiler.

Parlamente plandaki bu ilişkiler 12 Mart 1971 darbesinden sonra *Türkiye İşçi Partisi*'nin ve sol kuruluşların kapatılması nedeniyle uzun sürecek bir kesintiye uğradı.

60'lı yıllarda hem AKPM'de hem de *AB-Türkiye Ortak Parlamento Komisyonu*'nda TİP milletvekili olarak mücadele vermiş bulunan *Behice Boran*'ın, artık milletvekili olmadığı halde, 12 Eylül 1980 darbesinden sonra *Avrupa Parlamentosu*'nda faşist cuntaya karşı muhalefetin sesini nasıl duyurduğunun tanığıyım.

Meclis kapatıldığı ve yasama yetkilerine resmen son verildiği halde CHP'liler de dahil birçok milletvekili Cunta'nın talimatıyla Avrupa'ya gelerek AKPM'de 12 Eylül rejiminin savunmasını yapıyorlardı...

1981 başlarında *Demokrasi İçin Birlik* adına Brüksel'de faşist cuntaya karşı düzenlediğimiz 14 Şubat gecesine darbe sonrası Sofya'da bulunan *Behice Boran*'ı da davet etmiştik. Bu vesileyle *Avrupa Parlamentosu Başkan Yardımcısı Piet Dankert*'le ilişki kurarak 60'lı yılların milletvekili olan Boran'ın Türkiye üzerine açıklamalar yapmak üzere davet edilmesini istemiştik. Eski bir milletvekili olan *Behice Boran*'ın gelişini Dankert ve diğer AP milletvekilleri "Nihayet Türkiye'den dürüst bir parlamente sesi duyabileceğiz!" diye sevinçle karşılamışlardı.

Evet, üzerinden onyıllar geçtikten sonra AKPM'de ve Avrupa Parlamentosu'nda sol muhalefetin ve Kürt ulusunun sesini yeniden ilk kez duyuranlar, 1991'de SHP ile ittifak yaparak Meclis'e giren *Halkın Emek Partisi (HEP)* milletvekilleri oldu. Ama gerek HEP, gerek 1993'de kurulan *Demokrasi Partisi (DEP)* arka arkaya kapatıldığı gibi, milletvekillerinin bir bölümü tutuklandı, bir bölümü Türkiye'yi terk ederek mücadelelerini sürgünde devam ettirmek zorunda kaldılar.

Türkiye'de parlamente mücadeleyi sürdürmek için 2015'te kurulan ve katıldığı üç genel seçimde yüzde 10'un

üzerinde oy alarak Meclis'in üçüncü büyük partisi olan *Halkların Demokratik Partisi (HDP)*'ye dokunulmazlık kaldırma, zindana atma, görevden alıp yerine kayyum atama şeklinde uygulanan baskılar Türkiye yakın tarihinin en utanç verici sayfalarını oluşturuyor.

Eğer Erdoğan'ın sürekli tehdit olarak tekrarladığı, Bahçeli'nin derhal uygulamak üzere harekete geçtiği "*HDP'yi kapatma*" skandalı gerçekleşir, HDP'li milletvekilleri de dokunulmazlıkları kaldırılarak tıpkı parti liderleri *Selahattin Demirtaş* gibi, *Figen Yüksekdağ* gibi Tayyip'in zindanlarına atılırsa, bu aynı zamanda Türkiye'deki sol muhalefetin ve Kürt direnişinin sesini *Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi*'nde, *AB-Türkiye Ortak Parlamento Komisyonu*'nda ve diğer uluslararası parlamenter kurumlarda susturmak sonucunu verecektir.

Tüm baskı ve tehditlere rağmen, şu anda sekiz HDP milletvekili aşağıdaki uluslararası parlamenter kurumlarda Türkiye'deki islamo-faşist rejime karşı mücadele vermeye devam ediyor:

- Batman Milletvekili *Feleknas Uca* Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi ile AB-Türkiye Ortak Parlamento Komisyonu'nda,
- İstanbul Milletvekili *Zeynel Özen* Türkiye-AB Ortak Parlamento Komisyonu'nda,
- İstanbul Milletvekili *Erol Katırcıoğlu* OECD Parlamenter Meclisi'nde,
- Ağrı Milletvekili *Berdan Öztürk* NATO Parlamenterler Meclisi'nde ve Asya Parlamenterler Meclisi'nde,
- Diyarbakır Milletvekili *Hişyar Özsoy* Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi ile OECD ve NATO Parlamenterler Meclisi'nde,
- Siirt Milletvekili *Meral Daniş Beştaş* Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Meclisi'nde,
- Bitlis Milletvekili *Mahmut Celadet Gaydalı* Akdeniz Parlamenter Meclisi'nde,

• İstanbul Milletvekili *Hüda Kaya* Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamenter Meclisi'nde.

Evet, HDP şu veya bu şekilde kapatılır ve milletvekillerinin dokunulmazlıkları kaldırılırsa, Kürt ulusunun ve sosyalist muhalefetin sesi 1923'den 1965'e kadar 42 yıl, kısa bir aranın ardından 1971'den 1991'e kadar 20 yıl ve nihayet 1995'ten 2015'e kadar 20 yıl, yani toplam 82 yıl süreyle olduğu gibi, uluslararası parlamenter platformlarda yeniden tamamen susturulmuş olacaktır.

Yazımı bitirirken *Artıgerçek* bir flaş veriyordu: “Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, HDP eski Eş Genel Başkanları *Selahattin Demirtaş* ve *Figen Yüksekdağ*'ın da yer aldığı 108 sanık hakkındaki iddianamenin kabul edilmesinin ardından, Kobane olayları tarihinde HDP Merkez Yürütme Kurulu üyesi olan milletvekilleri hakkında fezleke hazırlamak için harekete geçti. Bu kapsamda, HDP Eş Genel Başkanı ve İstanbul Milletvekili *Pervin Buldan*, Grup Başkanvekilleri *Meral Daniş Beştaş* ve *Hakkı Saruhan Oluç* ile Diyarbakır Milletvekili *Garo Paylan*, İstanbul Milletvekili *Hüda Kaya*, Van Milletvekili *Sezai Temelli*, Mardin Milletvekili *Pero DüNDAR*, Mersin Milletvekili *Fatma Kurtulan* ve İzmir Milletvekili *Serpil Kemalbay Pekgözegü* hakkında, Anayasa'nın 83. maddesi gereğince milletvekili dokunulmazlıklarının kaldırılması talebiyle fezleke düzenlenecek.”

Hal böyleyken *Çavuşoğlu* haftaya Brüksel'e gelip patronunun “*İlle de Avrupa Birliği*” palavralarını yeniden AB Konseyi ve AB Komisyonu yöneticilerine yutturmaya kalkışacak...

Avrupa Birliği Konsey Başkanı *Charles Michel* ve Avrupa Komisyonu Başkanı *Ursula von der Leyen* “real politik” adına bunları ne denli yutarsa yutsun, 25-26 Mart 2021 tarihlerinde toplanacak olan AB zirvesi ne karar verirse versin, *Avrupa Birliği*'nin bir de parlamenter ayağı var: *Avrupa Parlamentosu*...

Kıyamet de orada kopacak.

Tayyip hariciyesinin varyasyonları...

21 Ocak 2021

14 yıldır Ocak ayının 19'unda hep aynı acı... Dostumuz, meslektaşımız, kavga arkadaşımız *Hrant Dink*'in Türk ırkçılığının görevlendirdiği bir tetikçi tarafından katledildiği gün... Bilgisayar ekranından İstanbul'daki anma törenini izliyorum, içim isyan dolu, gözlerim nemli... Sadece Hrant'ın değil, iki soykırım yaşamış Ermeni ulusunun acı ve isyanını en etkin şekilde dile getiren bir duduk dinletisinin ardından sevgili *Rakel Dink*'in vakur bir ifadeyle devleti yargılayan etkin konuşmasını dinliyorum.

Sürgünde olduğumuz için kendisiyle yedi yıl önce kardeşi Mihail'le birlikte *Güneş Atölyeleri*'ne yaptığı ziyarette tanışabildiğimiz, acı ve mücadele dolu yaşamını iki yıl önce yine bu sayfada ayrıntılı olarak yazdığım *Varto'lu Rakel* dün haklı olarak soruyor: “Bir kılıç artığı torunu olarak, yüzyıldır yaşadığımız acıları inkar etmeleri, yalanlamaları yetmedi bir de ‘sözde soykırım’ diyerek, yalanlarına tüy diktiler. Birilerini acıtıyor muyuz, incitiyor muyuz diye hiç düşündünüz mü? Ermeni'ye sonu gelmeyen düşmanlığınız, hakaretleriniz, aşağılamalarınız, kininiz, öfkeniz gerçekten artık yoruyor. Siz hiç yorulmadınız mı?”

Hayır, hiç yorulmadılar... Onlar değil mi, daha iki ay önce, hem de Meclis'te HDP dışındaki tüm partilerin desteğiyle orduyu, İHA'ları, SİHA'ları ve kiralık İslamcı teröristleri seferber ederek *Yukarı Karabağ*'ın “İki devlet, tek millet” *Azerbeycan* tarafından işgaline destek verenler... O da yetmezmiş gibi, Baku'daki zafer kutlamaları yapılırken Ermenistan'a karşı yeni soykırım tehditleri savuranlar?

Ardından, *Başak Demirtaş*'ı dinliyorum... Sadece Kürt halkının değil, Türkiye'nin tüm insanların hak ve özgürlüğü uğrunda mücadele verdiği için yıllardır zindan zulmü çektirilen HDP lideri *Selahattin Demirtaş*'ın sadece eşi değil, aynı zamanda ödün vermez bir kavga arkadaşı olduğunu de-

falarca kanıtlamış olan *Amed’li Başak*, tüm kadınlar adına konuşuyor:

“Yılmak yok. Biz de tıpkı sevgili Hrant’ın yaptığı gibi, intikam duygularına teslim olmadan akılla, sabırla, sevgiyle ama ille de dirençle sarılacağız umuda. Bu kadar kaotik ve karmaşık görünen durumdan kurtulmak aslında çok da basit. Yapmamız gereken tek şey bir araya gelmektir. Demokrasi için yan yana durmaktır. Biz kadınlar bunun için öncülük yapabilecek güce, inanca ve cesarete sahibiz.”

Mücadele ve barışın sözcüsü iki kadının, *Varto’lu Rakel* ile *Amed’li Başak*’ın konuşmalarını, kararlı meydan okuyuşlarını, üstelik 3 bin kilometre uzakta, kendi seslerinden duyabilmek, sürgünümüzün 50 inci yılında ve ömrümüzün sonbaharında İnci için de, benim için de büyük yaşam sevinci...

Bu kıvancı yaşarken yine 3 bin kilometre uzaktan gelen bir başka haber ikimizi de sarsıyor. İstanbul’daki gençlik yıllarımızda dostluğunu paylaştığımız, sürgünde de direniş mücadelemize büyük katkıda bulunmuş olan sosyolog *Nur Vergin*, 80 yaşında, İstanbul’da yalnız yaşadığı evinde hayata veda etmişti. Nur’un ölmüş olduğu ancak iki gün sonra kapısı kırılıp içeri girilince fark edilebilmişti.

Hariciyeci bir ailenin kızı olan Nur’la Türkiye’de de, sürgünde de siyasal görüşlerimiz hep farklıydı. Ana dili dışında başta Fransızca ve İngilizce olmak üzere çeşitli Avrupa dillerini çok iyi kullanan, büyük kültürel zenginliği olan Nur’la, aramızdaki görüş farklılığına rağmen, her konu da saatlerce derinlemesine tartışabiliyorduk.

60’lı yıllarda biz *Akşam* gazetesini ve *Ant* dergisini yönetirken de ilişki sürdürmekten çekinmemiştik. Bir defasında dönemin önde gelen diplomatlarından biri olan, Türkiye’nin Madrid ve Paris büyükelçiliklerinde bulunan üvey babası *Nureddin Vergin* ve annesi *Müşerref Hanım*’la birlikte bizi ziyarete gelmişlerdi. *Türkiye İşçi Partisi*’nin 15 milletvekiliyle parlamentoya girdiği, siyasal gündemie damgasını vur-

duğu günlerdi. *Nureddin Vergin* bir hariciyeci olarak bizim ABD emperyalizmine karşı tutumumuz üzerine tartışırken Nur'un annesi "Komünistler iktidara geldiğinde bizi kesmeyecekler, değil mi?" diye takılmaktan kendini alamamıştı.

Ant'ı yayınlamaya başladığımız günlerde Nur, dönemin ünlü sinema aktörlerinden *Fikret Hakan*'la beraberdi, büromuzun bulunduğu ünlü *Tan Hanı*'na her gelişleri, *Tan* matbaasının ve handa bulunan tüm işyerlerinin çalışanları açısından büyük olay olurdu.

Nur'la 12 Mart 1971 darbesinden sonra *Demokratik Direniş* örgütlenmesini yürütmek üzere illegal olarak bulduğumuz Paris'te tekrar karşılaştık.

Kaçak olmamıza rağmen Paris'te bize moral destek veren dostlarımızdan biri *Baba Marten*'di... İspanya İçsavaşı'nda Cumhuriyetçilerin safında çarpışmış olan eski tüfeklerdendi. 60'lı yıllarda Güneş ve Barbro Karabuda'nın konuğu olarak Türkiye'ye geldiğinde tanışmıştık. Asıl adı Martinez olan olan *Baba Marten*'in çocukluğu İstanbul'da geçtiği için Türkiye'ye özel bir ilgisi vardı. Kaçak olduğumuz ve sabit bir adresimiz bulunmadığı için hem diğer ülkelerle, hem de Türkiye ile yazışmalarımız için *Baba Marten*'in Rue de Seine'deki evini adres göstermiştik. Hemen her gün uğrayıp mektuplarımızı alıyorduk.

Bir akşam postamızı almış *Baba Marten*'den dönerken, İnci sigara satınalmak için aynı sokaktaki bir büfeye daldığında sevinç çığlığı atmıştı. Sorbonne Üniversitesi'nde eğitim görürken aynızamanda *Fransız Radyo ve Televizyon Kurumu (ORTF)*'de çalışan Nur, 12 Mart darbesinin ertesinde *Le Monde* gazetesinde benim idam talebiyle yargılanmak üzere arandığımı okumuş olduğu için ikimizin de hayatta olduğunu görünce son derece sevinmişti.

Bir kahve köşesinde kısa bir sohbetten sonra bizim cuntaya karşı yurt dışında kampanya yürütmek için Türkiye'den ayrıldığımızı öğrenince, siyasal düşüncelerimizi paylaşmasa bile cunta rejimine karşı mücadelemizde, özellikle Fransızcaya çeviri konusunda yardımcı olmayı kendisi önerdi.

Tam da o günlerde Türkiye’de işçi sınıfına ve sendikalara yapılan baskılar konusunda Fransa’nın iki büyük sendikası CGT ve CFDT’ye iletilmek üzere ayrıntılı bir rapor yazmışım. Çevirisini birçok yabancı dili ana dili gibi bilen Nur kısa zamanda gerçekleştirdi. Hiç unutmuyorum, raporu götürdüğümde CGT Uluslararası İlişkiler Sekreteri *Julis* çok sevinmiş, “Yoldaş, biliyor musun, darbenin neredeyse birinci yılı doluyor, defalarca hatırlatma yazdığımız halde, bize ne DİSK’ten, ne de Türk-İş’ten sendikalara yapılan baskılar konusunda hiçbir bilgi gelmedi” demişti.

Nur’un Paris’te yürüttüğümüz kampanya boyunca çeviri desteği diğer konularda da devam etti. Birlikteliğimizin en iz bırakan anlarından biri, *Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan*’ın idam edildikleri gündü.

6 Mayıs 1972’de tüm gece uyuyamamış, idamların infaz edildiği haberini sabah Sofya radyosunun Türkçe yayınından öğrenmiştik. Radyonun kadın spikeri haberi hıçkırarak okumuş, ardından Bulgaristan anti-faşist mücadelesinde idam edilen direnişçiler üzerine de bilgiler verilmişti.

İdamlar konusunda yazdığım bir bildiriye Fransız medyasına iletmek üzere derhal Fransızcaya çevirmesi için İnci derhal Nur’a götürdü. Bir saat sonra elinde Fransızca metinle geri döndüğünde anlattıkları gerçekten duygulandırıcıydı. Siyasal olarak düşüncelerine ve mücadele yöntemlerine karşı da olsa, Nur çeviriyi yaparken kendisini tutamayıp hüngür hüngür ağlamıştı.

Daha sonra da başka metinlerin Fransızcaya çevirisine yardımcı oldu.

Nur’un direniş mücadelemize katkılarını “*Vatansız*” *Gazeteci* adlı kitabımın 2011’de yayınlanan ikinci cildinde anlatmış, ancak Türkiye’de başının derde girmemesi için gerçek ismini değil *Işık* adını kullanmışım.

Bu yazıda *Demokratik Direniş* mücadelesine Paris’te değerli katkılarda bulunan Nur’un gerçek adını açıklamayı bir görev biliyorum.

Paris'te öğrenimini tamamlayıp Türkiye'ye dönmesinden sonra Nur'la ilişkilerimiz yıllarca kesildi. Köylerde, gecekondularda araştırmalar yapmasını, akademik yaşamda yükselişini medyadan izledik.

2008 yılındaki bir demecinde “AKP 2010 yıl daha iktidarda kalır” dediği, laiklik adına yapılan baskılardan bahsettiği için ağır eleştirilere uğramış, AKP'yi desteklemekle suçlanmıştı.

Ağırlaşan sağlık sorunlarına ek olarak uğradığı eleştirilerin kendisini içine kapanmaya, artık hiçbir şekilde demeç vermemeye zorladığı günlerde, bizimle yeniden telefon bağlantısı kurarak uzun uzun dert yandı. Özellikle de yaşadığı semtte giderek yoğunlaşan İslamcı baskılardan şikayet ediyordu.

Türkiye'de özellikle 2016 çakma darbesinin ardından başlatılan OHAL teröründe yüzlerce akademisyeni üniversiteden uzaklaştıran, haklarında davalar açtırıp hapse attıran, sürgüne gitmeye mecbur bırakan Erdoğan'ın önceki gün AKP ricaliyle birlikte Nur'un cenazesinde hazır bulunarak “bilim insanına saygı” gösterisi yapması, bunu fırsat bilerek Türkiye'de İslamcı rejimin temellerini atan eski lideri Erbakan'ın mezarını da ziyaret ederek dualar okuması sadece Nur'a değil, tüm akademisyenlere yapılmış büyük bir saygısızlıktır.

Öz babası *Mahmut Conker* de, kendisini yetiştiren üvey babası *Nurettin Vergin* de büyükelçi olan Nur'un içinde yetiştiği hariciye âleminin 1952-1971 arasındaki 19 yıllık dönemini Türkiye'de sürekli gazetecilik yaptığım için eşit ilişkiler düzeyinde, 1971-2021 arasındaki 50 yıllık kesimini ise İnci ile bana yapılan baskılar ve vatandaşlıktan atılmamıza neden olan jurnallemeler nedeniyle gaddar-mağdur ilişkileri düzeyinde çok iyi tanıyorum.

Sözünü ettiğim ilk 19 yıllık dönemde gerek bakanlık koltuğunu işgal edenler, gerekse onların emrindeki büyükelçiler ABD emperyalizminin ve iktidarların direktiflerine harfiyen

uymak zorunda olsalar da, bunu diplomasinin yerleşmiş kurallarına özen göstererek yapmak zorundaydılar.

12 Mart darbesiyle açıklan 50 yıllık son dönemde gerek dışişleri bakanlığı, gerekse onun emrindeki elçilikler ve konsolosluklar geleneksel diplomatik ilişkiler dışında yabancı ülkelere bir meta gibi satılmış olan göçmen kitlesini Türk lobisinin neferleri olarak kullanma, sürgüne çıkmak zorunda kalan muhalifleri de sürekli izleyip gerektiğinde vatandaşlıktan atılmalarına kadar varan baskılar uygulama mekanizmasının dışlileri haline dönüştüler.

AKP iktidarı döneminde ise, daha da ileri gidilerek, büyükelçilikler, tıpkı tek parti döneminde valilerin aynı zamanda CHP il başkanı yapılmış olması gibi, AKP'nin yurt dışı bürolarına dönüştürülmüş bulunuyor.

İşte halen bu mekanizmanın başında bulunan Dışişleri Bakanı *Mevlüt Çavuşoğlu*, bugün Brüksel'de *Avrupa Birliği* yöneticileriyle maraton görüşmelere başlamış olacak. Yalaka medya şimdiden "*AB ile yeni bir sayfa açılıyor*" müjdesini veriyor.

Patronu Erdoğan'ın Türkiye'de kurduğu islamo-faşist diktatörlüğe ilişkin en küçük uyarı karşısında gazaba gelerek *Avrupa Birliği* yöneticilerine "*Faşist... Nazi kalıntısı...*" etiketlerini yapıştırmasının, sadece Türk dünyasının değil, İslam aleminin de lideri havalarında *Avrupa Birliği*'ne defalarca meydan okumasının üzerinden daha dört ay geçmeden bu ne AB sevdası?

Nedenini *Can Dündar* son yazısında çok iyi ortaya koyuyor: "Ne zaman sıkışsa bir uluslararası kriz çıkarıp kitlesini toparlıyor, ekonomik krizi unutturuyordu. 'Beka sorunu' deyip muhalefeti hizaya getiriyordu, bütün aykırı sesleri susturuyordu. Şimdi işler değişiyor. Beyaz Saray'ın yeni sakinine sevimli görünmek, Kremlin'le iyi geçinmek zorunda... Ekonomik destek alabilmek için Brüksel'i saldırgan siyaseti bıraktığına ikna etmesi, yani Akdeniz'de, Ege'de maceraya girmemesi lazım..."

Evet *Erdoğan* da, onun “*Kont Giano*”su da korkuyor... *Erdoğan* hariciyesinin bugün *Brüksel*’de yeni bir figürü sahnelenecek *varyasyonları* işte bunun içindir.

Avrupa Birliği’yle sürekli çatışmadaki İngiltere başbakanı *Johnson* zaten çantada keklik.

Muhafiflerini zindana atmakta *Erdoğan*’dan hiç de geri kalmayan Rusya Çarı *Putin* zaten *Tayyip*’in *varyasyonlarına kazaska* ile eşlik etmekte.

AB içinde Almanya canibinden endişelenmeye hiç yok... En güç zamanlarında bile *Tayyip*’e arka çıkan Almanya başbakanı *Merkel*’in yedeği belirlendi bile... Havuz medyası daha şimdiden CDU’nun yeni başkanını *Türk Armin* diye göklere çıkartıyor.

Fransa cumhurbaşkanı *Macron* da Türkiye eleştirilerinde frene basıp *Erdoğan*’a “*Sevgili Tayyip*” hitaplı mesaj göndermedi mi?

Geriye kala kala *Joe Biden* kalıyor...

Biz 1946’den beri 75 yıldır bu senaryoyu kaç kez yaşadık... Beyaz Saray’da oturan kim olursa olsun, son söz Wall Street’tedir, son söz Pentagon’dadır...

Büyük iddialarla Beyaz Saray’a giren *John Kennedy*’leri, *Jimmy Carter*’ları, *Bill Clinton*’ları ve de *Barack Obama*’ları gördük. *Varyasyonlara* eklenecek teshir edici birkaç yeni figürle *Joe Biden* da hizaya getirilir.

AB’nin utanç verici teslimiyeti...

28 Ocak 2021

Dışişleri Bakanı *Mevlüt Çavuşoğlu* ‘nun yeni takıyyelerini AB liderlerine yutturmak üzere geçen hafta *Brüksel*’e ayak bastığı gün yayınlanan yazımı şöyle bitirmiştım: “AB içinde Almanya canibinden endişelenmeye hiç yok... En güç zamanlarında bile *Tayyip*’e arka çıkan Almanya başbakanı *Merkel*’in yedeği belirlendi bile... Havuz medyası daha şim-

diden CDU'nun yeni başkanını Türk Armin diye göklere çıkartıyor... Fransa cumhurbaşkanı Macron da Türkiye eleştirilerinde frene basıp Erdoğan'a 'Sevgili Tayyip' hitaplı mesaj göndermedi mi?"

Ziyaretin üzerinden bir hafta dahi geçmedi, daha birkaç ay önce Ankara rejimine karşı Mart zirvesinde ciddi yaptırım kararları alınacağını açıklamış bulunan AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikaları Yüksek Temsilcisi Josep Borrell yüz seksen derece çark ederek Türkiye'de insan hakları ihlallerinin tam gaz sürüp gitmesine rağmen AB'nin yaptırım kararlarını rafa kaldırdığını açıkladı.

Merkel'in dışişleri bakanı Heiko Maas da, AB dışişleri bakanları toplantısında bu kararın "Ankara'dan gelen olumlu sinyallerin yaptırımlarla gölgelenmesini istemedikleri" için alındığını açıkladı.

Yalaka medya, Avrupa Birliği'nin bu tornistan edişini yeni bir fütuhât zaferi havasında vererek aylardır ekonomik ve sosyal çöküntü haberleriyle karalar bağlayan AKP ve MHP seçmenlerine moral aşılama çalışıyor.

Avrupa Birliği'nin ve onun başını çeken devletlerin, Türkiye'deki rejimler ne denli anti demokratik, hattâ faşist olursa olsunlar, bir süre dostlar alışverişte görsün misali yüksek perdeden attıktan sonra yelkenleri nasıl indirdiklerine yarım yüzyıldır defalarca tanık olmuştum, böylesi yüz kızartıcı bir ricati anons etmek için en azından Mart zirvesini bekleyeceklerini sanıyordum. Yanılmışım...

Ya ABD? Beyaz Saray kiracısı yeni değiştiği için ilişkilerin Atlantik ötesinde nasıl gelişeceği henüz pek netleşmiş değil. Trump gibi bir klinik vakaya "demokrat almaşık" olarak seçildiği için dünyanın her yanında büyük umutlar bağlanan Joe Biden'ın, mazisi biraz kurcalandığında, pek de barışsever olmadığı, zamanında senatör ve başkan yardımcısı olarak denizaşırı askeri operasyonlara destek verdiği, ABD silah tekelleriyle de sıcak ilişkileri bulunduğu, hattâ seçim kampanyasının finansmanına bu tekellerin hatırı sayılır bir

katkı yaptığı, dışişleri bakanlığına getirdiği Tony Blinken'in de danışmanlık ve yöneticilik hizmetleri verdiği silah tekel-lerine göbekten bağlı olduğu biliniyor.

Geçen haftaki yazımda dediğim gibi, Beyaz Saray'da oturan kim olursa olsun, son söz Wall Street'tedir, son söz Pentagon'dadır... Erdoğan yönetimi onların çıkarlarına ve hesaplarına aykırı düşmediği, örneğin S-400'ler konusunda sonuna kadar diretmediği takdirde, Biden yönetimi de sadece Türkiye topraklarında tam gaz sürdürülen devlet terörüne değil, Libya'dan Kafkasya'ya büyük bir coğrafyada sürdürülen fütuhat operasyonlarına da rahatlıkla göz yumabilir.

Sadece Avrupa mı, sadece ABD mi? Süper güç Rusya da, sadece Çarlık özentisi Vladimir Putin döneminde değil, Sovyetler döneminde de Türkiye'deki insan hakları ihlalleri, devlet terörü ve siyasal cinayetler karşısında asla sesini çıkartmamış, aksine Türkiyeli devrimciler katledilirken "iyi komşuluk ilişkilerini sürdürme" gerekçesiyle Ankara despotlarına her türlü desteği vermiştir.

Bizim kuşak kendi mücadele döneminde bu bağışlanmaz tutumun iki acı örneğine tanık olmuştu.

Birincisi 12 Mart 1971 darbesinin ardından Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan idam hüccresinde infaz beklerken Sovyetler Birliği SovyetYüksek Şûrası Başkanı Podgorni'nin iyi komşuluk ilişkilerini güçlendirmek üzere Türkiye'yi ziyaret etmesi ve faşist generaller tarafından tan-tanayla ağırlandırılmasıydı.

İkincisi 12 Eylül 1980 darbesinin ardından TKP üyeleri de dahil devrimciler işkenceden geçirilip askeri mahkemelerde ağır hapis cezalarına mahkum edilirken, onlarca devrimci genç idam sehpalarında can verirken Ankara'da ve Moskova'da Türkiye-Sovyet dostluğunun 60. yıldönümü kutlamaları yapılması, hattâ bu vesileyle TKP'nin bir yayın organında faşist cunta şefi Kenan Evren ile Sovyetler Birliği lideri Leonid Brejnev'in resimlerinin yanaya basılmasıydı.

Dahası, Türkiye'de devlet terörü giderek daha da yoğun-

laşırken aynı faşist cunta şefinin 25-28 Şubat 1982 tarihlerinde Bulgaristan’da komünist lider Todor Jivkov tarafından âlâ-yı vâlâ ile ağırlanması, Büyük Balkan Yıldızı nişanıyla onurlandırılmasıydı.

O günleri anımsamanın getirdiği üzüntü içinde bu yazıyı yazarken bilgisayarımın özgürlük ve demokrasi mücadelesinde büyük bedeller ödemekte olan değerli Kürt aydını Mahmut Alınak’ın “Yarın Kara Gündür” başlıklı yazısı ulaştı.

Bundan tam 100 yıl önce, TKP kurucu lideri Mustafa Suphi ve yoldaşlarının 28 Ocak 1921’de Karadeniz’de katledilmesinin yıldönümü dolayısıyla yazdığı, Facebook sayfamızda tam metnini paylaştığımız makalesinde Alınak şöyle diyordu:

“Nasıl ki Zilan katliamının yapıldığı 13 Temmuz Kara Gün ise...

“Nasıl ki Qadı Muhammed ve Qadı Seyfi’nin Şahlık rejimince Çarçıra Meydan’ında asıldıkları 31 Mart Kara Gün ise...

“Nasıl ki, hendekler bahanesiyle Cizre ve Silopi’ de sokağa çıkma yasağının ilan edilerek, pek çok şehrimizde kitlesel sivil katliamların başladığı 14 Aralık Kara Gün ise..

“Türkiye Komünist Partisi (TKP) Genel Sekreteri Mustafa Suphi ve arkadaşlarının Karadeniz’de katledildiği, Mustafa Suphi’nin eşi Maria’nın seks kölesi gibi seri tecavüzlere uğradığı 28 Ocak da bizim için Kara Gün’dür.”

CHP’nin tek parti diktası döneminde de, daha sonraki göstermelik çok partili rejim döneminde de on yıllarca devlet sırrı gibi gizlenen 28 Ocak Katliamı’nı genç bir gazeteci olarak ilk kez 50’li yıllarda hapisten çıkan TKP’li büyükle-
rimizden duymuş, o ünlü 15’ler ağıtını da hapisten çıktıktan sonra sazını sadece dost meclislerinde konuşturabilen sevgili Ruhi Su’nun kendi sesinden dinlemişim:

*Hayali gönliimde yadigar kalan
Bir yanım deryada çalkanır şimdi
On beş mürşid ile boğulup ölen
Bir yanım deryada çalkanır şimdi*

15'lerin katlini akademik ortamda ilk kez dile getiren SBF öğretim üyesi Doçent Mete Tuncay olmuştur. Onun Türkiye'de Sol Akımlar I (1908-1925) adıyla yayınlanan kitabından yararlanarak bu cinayeti 12 Aralık 1967 tarihli Ant dergisinde "Yakın Tarihin En Korkunç Cinayeti" başlığıyla iki sayfa üzerinden yayınlamıştı.

12 Mart darbesinden sonraki sürgün dönemimizde, Brüksel'de İfo-Türk'ü kurar kurmaz ilk yayınlarımızdan birini mutlaka Mustafa Suphi ve yoldaşlarının katli üzerine yapmaya karar verdik. O sırada Moskova'da bulunan şair dostumuz Ataol Behramoğlu Lenin Kütüphanesi'nde bulunan eski Türkçe yazılı 28 Kanunusani 1921 adlı kitabın fotokopilerini bize ulaştırdı. Bu konuda daha önce Türkiye'de Ant dergisinde yayınlamış olduğumuz Sultan Galiyev'in ve B. Ömerov ile R. Şakirbekov'un Mustafa Suphi üzerine yazılarını ekleyerek Mustafa Suphi ve Yoldaşları'nı iki cilt halinde yayınladık.

Mustafa Suphi ve yoldaşlarının katlinden kimlerin sorumlu olduğu Türkiye solunda yıllardır tartışma konusuydu, o dönemde mutlak iktidar sahibi Mustafa Kemal ve arkadaşlarına pek toz kondurulmazdı. Bu konuda cesaretli ilk yorumu, Ant dergisine de Kemalist dönemde komünistlere yapılan baskılar üzerine yazılar yazmış bulunan Hasan İzzetin Dinamo'nun Kutsal İsyan kitabında okumuştum.

28 Ocak'ın öncesi üzerine tartışma götürmez belgelere ulaşmam ancak iki yıl önce mümkün oldu. Artıgerçek'teki 14 Kasım 2019 tarihli NATO kafa, NATO mermer... başlıklı yazımda, cinayetten altı gün önce, TBMM'nin 22 Ocak 1921 tarihli oturumunda Mustafa Kemal'in milletvekillerini Mustafa Suphi aleyhine nasıl kışkırttığını tartışma götürmez şekilde ortaya koyan tutanakları yansıttım.

Geçen yıl da, yine Artıgerçek'te yayınlanan 30 Ocak 2020 tarihli Zemheri mareşallerinin "komünist"liği... başlıklı yazımda, bir yandan Mustafa Suphi ve yoldaşları tarafından kurulmuş olan gerçek Türkiye Komünist Partisi'nin

Türkiye’de örgütlenmesini engellemek, öte yandan Sovyet yardımını garantiye almak için Mustafa Kemal’in 18 Ekim 1920’de sahte bir Türk Komünist Fırkası kurduğunu vurgulamıştım.

Tevfik Rüştü Aras, Mahmut Esat Bozkurt, Celal Bayar, Yunus Nadi, Kılıç Ali, Hakkı Behiç Bayıç, İhsan Eryavuz, Refik Koraltan, Eyüp Sabri Akgöl ve Süreyya Yiğit’in kurduğu bu sahte komünist partiye Fevzi Çakmak, Ali Fuat Cebesoy, Refet Bele, İsmet İnönü ve Kâzım Karabekir paşalar da Mustafa Kemal’in emriyle kaydolmuş, ancak Mustafa Suphi ve arkadaşları katledilip gerçek komünist partisinin faaliyeti engellendikten sonra parti yine Mustafa Kemal’in talimatıyla kapatılmıştı.

Mahmut Alınak sözünü ettiğim yazısında 15’lerin katlinden kimlerin sorumlu olduğunu net şekilde ortaya koyuyor:

“Mustafa Suphi, eşi Maria ve on dört parti yöneticisi kendilerine nasıl korkunç bir tuzak kurulduğunu bilmeden, 28 Aralık 1920’de Bakü’den Kars’a geçmişlerdi. Sovyetler Birliği büyükelçisi de heyetle birlikte Kars’a gelmişti.

“Kars’ ta halkın sıcak ilgisiyle karşılanan heyet Erzurum üzerinden Ankara’ya gitmeyi plânlamıştı.

“Mustafa Kemal, Doğu Cephesi Komutanı Kazım Karabekir’le kurduğu telgraf trafiği aracılığıyla heyeti Ankara’dan adım adım takip ediyordu.

“TKP heyeti hiçbir neden gösterilmeden on yedi gün Kars’ta bekletilmişti. Herhalde Kars’ta olan Sovyetler Birliği büyükelçisinin gitmesi bekleniyordu.

“Heyet Ankara’ya gitmek üzere 14 Ocak’ta trenle Kars’tan Erzurum’a hareket etmişti. Oysa Mustafa Kemal heyetin Ankara’ya gelmesini istemiyordu. Çünkü Mustafa Suphi ve TKP’nin görüşlerini kendi iktidarı için tehlikeli buluyordu.

“Mustafa Suphi, ‘Burjuvaziye dayanılarak geliştirilecek bir hareketin Doğu’nun zavallı milletlerini kurtaramayaca-

ğını' söylüyordu ki, bu, Mustafa Kemal'in kabul edebileceği bir şey değildi. Çünkü o, burjuvaziye dayalı bir sistem kurmak istiyordu.

“TKP 14 Temmuz 1920 tarihli Kuruluş Beyannamesi'nde, Mustafa Kemal hükümetinin İstanbul hükümetiyle bir farkının olmadığını, bir taraftan milliyetçilik yaparken, öte taraftan Bolşevikleri (komünistleri) alkışladığını ve yüzünde aldatıcı maske olduğunu söylüyordu.

“Mustafa Kemal dişlerini sıkarak bu satırları okumuştur.

“Mustafa Suphi ve TKP, Mustafa Kemal'in öfkesini kamçılayan başka bir şey daha söylüyorlardı. Kürtler, Rumlar ve Ermeniler için, dil ve kültür açısından her türlü ayrıcalığın ortadan kaldırılması ve her ulusun bu konularda tam özgür olmasının sağlanması... Devlet örgütlenmesinde her ulusun temsil edilmesini sağlayacak bir FEDERASYON sisteminin kurulmasını vaat ediyorlardı.

“Açıktır ki, Mustafa Suphi bir emekçi halklar koalisyonunu hedeflemekteydi. Mustafa Kemal ise, bu fikre şiddetle karşıydı. Bu federasyon vaadi karşısında küplere binmişti. O, kendisinin başında olduğu tekçi bir burjuva devleti kurmak istiyordu. Bu nedenle aykırı hiçbir fikre tahammülü yoktu ve Mustafa Suphi'nin başında olduğu TKP'yi kendi iktidarı için çibanbaşı olarak görüyordu.

Araştırmacı-yazar dostumuz Ahmet Kardam da, yeni yayınlanan Mustafa Suphi: Karanlıktan Aydınlığa adlı kitabı üzerine Agos gazetesinden Ferda Balancar'ın 8 Aralık 2020 tarihli söyleşisinde o dönemdeki Sovyet yönetiminin bu cinayet karşısındaki tutumu hakkında çok önemli bir bilgi veriyor:

“Karadeniz katliamı karşısında tam bir suskunluğa gömülen Bolşevik Partisi yönetimi ve Sovyet devleti, hiçbir gerekçeyle mazur gösterilemeyecek bu tutumunu haklı çıkarabilmek için Suphi'yi 'maceracılık'la suçlar ve Komünist Enternasyonal yönetimi de Türkiye Komünist Partisi'nin 1920 Eylül'ündeki kuruluş kongresini geçersiz sayar. Böy-

lece, Mustafa Suphi ‘zamansız ve hazırlıksız, dolayısıyla yanlış bir Türkiye’ye dönüş macerasının acı ama kaçınılmaz kurbanı’ haline getirilerek, ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkı da dahil olmak üzere tüm programatik görüşleriyle birlikte tarihten ve Türkiyeli komünistlerin belleğinden silinmeye çalışılır. Partinin daha sonraki yönetimleri de bu tutuma ayak uydurur.”

Türkiye halklarının acı yazgısı bu... Ülkeyi yönetmek üzere iktidar olanlar sadece işçi sınıfına, emekçi kitlelere, Türk’ten saymadıkları halklara, demokrat ve ilerici aydınlara sürekli zulmetmekle kalmıyor, zalimlerin karşısında tavır koyması gereken uluslararası güçlerin vurduğunu duymazlığından yararlanarak vurdukça vuruyor...

Evet, Mustafa Suphi ve yoldaşlarının katledilmesinin 100. yıldönümünde Avrupa Birliği hak ve özgürlük mücadelesi verenlerin değil müstebitlerin yanında olduğunu bir kez daha gösterdi. Yazıklar olsun...

Sürgünde 50 yıl, Artıgerçek’te 4 yıl...

4 Şubat 2021

Türkiye daha kaç on yıl vatandaşlarının, ister genç, ister işçi, ister köylü, ister memur, ister Kürt olsun, son derece haklı istemleri karşısında baştaki iktidarın böylesine insanlık dışı vahşet uygulamalarına sahne olacak?

Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin, öğretim üyelerinin kayyum rektör atanmasına karşı haklı direnişini, buna karşı Kadıköy’ün ara sokaklarına kadar inen polis gaddarlığını ekranlarda izlerken yarım yüzyıl önce yaşadığım 1960’taki 28-29 Nisan direnişini, ardından *Türkiye İşçi Partisi*’nin 60’lı yıllardaki sınıfsal muhalefetini, gençliğin 1968 başkaldırışını, işçi sınıfımızın 1970’deki tarihsel *15-16 Haziran* direnişini düşündüm.

Her defasında baştaki iktidar, ilkinde Menderes’in *De-*

mokrat Parti'si, ikinci ve üçüncüsünde Demirel'in *Adalet Partisi*, dördüncüsünde ise kapitalist sınıfa entegrasyonu tamamlanmış *Türk Ordusu*'nun tıpkı bugün olduğu gibi, hak arayıcılarına devlet terörünün tüm araçlarını kullanarak nasıl saldırdıklarını, bu terörü haklı göstermek için nasıl binbir provokasyona başvurduklarını anımsadım.

Yarım yüzyıl sonra, Tayyip'in başını çektiği AKP-MHP iktidarı, tıpkı 2013'teki *Gezi direnişi* karşısında olduğu gibi, günümüzdeki *Boğaziçi direnişi* karşısında hak arayışını ezmek için klasik devlet terörüne ek olarak bir başka alçaklığı kullanıyor: *Provokasyonlar...*

Mehmet Y. Yılmaz dün t24'te yayınlanan "*Provokatör iş başında*" başlıklı yazısında büyük bir isabetle teşhisi koyuyor: "Boğaziçi Üniversitesi'nde önceki gün yaşananlar, rejimin 'hır çıkarmak peşinde olduğunu' açıkça gösteren bir örnek oldu. Polisin, yolda sakince yürümekte olan öğrencilere karşı tutumu bunun kanıtı. Olay anında çekilen videolarda açıkça görülüyor: Polis kılığındaki provokatör, durduk yerde öğrencilere 'dalıyor'! Artık şunu kesin olarak söyleyebilirim: Ya Emniyet'te yuvalanmış, tıpkı Gezi'deki Fethullahçı polisler gibi bir çete, bu işi çomaklıyor. Ya da yukarıdan bir talimat gelmiş, 'olay çıkarın' emri verilmiş."

Amaç belli... Kitle desteği hızla eriyen partisini iktidarda tutabilmek için tıpkı 2015 seçimleri öncesinde olduğu gibi gerilimi tırmandırıp, olası bir erken seçime yeniden "vatan kurtaran aslan" cakasıyla girmek...

Ayrıca, muhalefet partilerinin son zamanlarda "*güçlendirilmiş parlamenter sistem*" arayışına girmiş olmalarından rahatsız olan Erdoğan-Bahçeli ikilisinin zaten fiilen yürürlükte olan "*cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi*"ni anayasa değişikliğiyle "yasal" kılma arayışında olduğu zaten malumdu...

Boğaziçi direnişi karşısında binbir provokasyona başvurarak gerilimi tırmandıran Erdoğan, son olarak kankası Bahçeli'nin de desteğiyle zaten anti-demokratik hükümlerle dolu 12 Eylül Anayasası'nın yerine tüm kurumları ve sistemi "tek

adam diktası”na uygun bir *Teşkilat-ı Esasiye*’yi Türkiye’ye dayatma hesabını resmen açıkladı.

Dahası, son yıllarda yoğunlaştırdığı devlet terörü ve üç kıtadaki Türk-İslam fetihleri yüzünden ilişkilerinin gerginleştiği *Avrupa Birliği* ve *ABD*’ye bir yandan göz boyayıcı *takıyye* mesajları yollarken, öte yandan uyguladığı terörü “*anlaşılabilir ve kabul edilebilir*” kılmak için daha başka provokasyonlara başvurmaktan çekinmeyeceği ortada.

70’li yılların başında birçok devrimci gencin hayatına mal olan devlet terörüne paralel olarak polis provokasyonlarının da yoğunlaşması üzerine, Lenin’in yoldaşlarından enternasyonalist devrimci *Victor Serge*’in 1925’de yazmış olduğu, polis tertiplerinin iç yüzünü anlatan *Militana Notlar - Polis tertiplerinin içyüzü* adlı ünlü eserini yayınlamıştık.

Victor Serge bu kitabında “Rus gizli polisi *Okhrana*’nın en önemli mekanizması, kuşkusuz, kaynakları ilk devrimci savaşlara dayanan, 1905 Devrimi’nden sonra olağanüstü bir gelişme gösteren ve *gizli ajans* adıyla anılan provokasyon servisleridir. Jandarma subayı adıyla anılan, özel seçilen ve eğitimden geçen polisler, provokatör ajanlar toplamakla görevlendirilmişlerdi. Meslekte ilerleme bu konuda elde edilen başarıya bağlıydı. Toplanan bilgiler dolgun maaşlı uzmanlar tarafından değerlendiriliyor, dosyalanıyordu” dedikten sonra devrimcilere bu provokasyonlardan korunmak için önemli öğütler veriyordu.

Militana Notlar, dergimizin 12 Mart 1971 darbecileri tarafından yasaklanması ve hakkımızda yakalama emri çıkarılmasından önce yayınlatabildiğimiz son iki kitaptan biriydi, diğeri de *Kürt Tarihi - Şerefname*’nin ikinci cildi idi.

Victor Serge de, *Karl Marx* ve *Victor Hugo* gibi Belçika’da iz bırakmış ünlü isimlerden...

Çarlık döneminde sürgüne çıkmak zorunda kalan anarşist bir Rus ailenin çocuğu olarak 1890 yılında Brüksel’de doğmuş olan *Victor Serge*’in asıl adı *Victor Lvovich Kibalchich*... İlk gençlik yıllarında anarşist hareketin militanı olan ve Bel-

çika polisiyle başı derde giren *Victor Serge*, uzun süre Fransa ve İspanya’da bulunduktan sonra 1919 yılı başlarında ailesinin anayurdu Rusya’ya giderek *Bolşevik Partisi*’ne katılmıştı. Sadece siyasal değil aynı zamanda edebî eserler de yazmış bulunan *Victor Serge* devrimin birçok önemli isminin Moskova duruşmalarında yargılanarak mahkum edilmesine karşı çıkmış, 1936’da Sovyetler Birliği’nden ayrıldıktan sonra çalışmalarını yeniden Belçika ve Fransa’da sürdürmüştü, 1940’ta bu ülkelerin Nazi Almanyası tarafından işgali üzerine Meksika’ya göç etmiş, 1947’de orada yaşama veda etmişti.

*

Victor Serge’den bahsederken kaçınılmaz olarak 50 yıl öncesini, 12 Mart sonrası günlerde sıkıyönetim tarafından kapatılınca kadar gerek *Ant* dergisini, gerekse *Ant* kitaplarını hangi zorluklarla boğuşarak yayınladığımızı hatırladım.

Ardından, sürgündeyken kaçak olduğumuz ilk yıllarda gizlice girip çıktığımız, legale çıktuktan sonra da Türk Büyükelçiliği’nin baskıları nedeniyle oturma ve çalışma izni taleplerimizin reddedildiği Belçika’da altı yıl boyunca gazeteci ve yayıncı olarak karşılaştığımız zorlukları da...

Tüm bunları on yıl önce hem Türkçe hem de Fransızca olarak yayımlanan “*Vatansız*” *Gazeteci* adlı kitabımda ayrıntılı olarak anlatmıştım. İki yıldır da yarım yüzyıllık sürgün yaşamımda gerek Türkiye’de, gerekse yurt dışında yayımlanan yazılarımı, bizimle yapılmış söyleşileri, röportajları *Sürgün Yazıları* adı altında üç ciltte bir araya getirmiştım.

12 Mart 1971 darbesinin olduğu gibi sürgünümüzün de 50. yılı olan 2021’in bu ilk günlerinde hem *Sürgün Yazıları*’nın dördüncü cildini, hem de *Sürgün Yazıları*’nın dört cildinden seçmelerin Fransızca çevirilerini içeren *Ecrits d’exil* adlı kitabı yayınlayacağız.

Fransızca kitabın düzeltmelerini yaparken farkettim ki, sürgündeki gazetecilik yaşamımda önemli bir yeri olan *Artıgerçek*’in emekçileriyle ve okurlarıyla beraberliğim bugün yayımlanacak olan yazımla tam dört yılı doldurmuş olacak.

9 Şubat 2017’de yayınlanan “*Sürgün tarihimizde ‘hayırlı’ iki yeni olay*” başlıklı ilk yazıma şöyle girmişim:

“65 yıllık medya, 46 yıllık sürgün yaşamımın bu yeni yılında hem gazeteci olarak, hem de insan hakları savunucusu olarak zulmün padişahlığının ergeç yıkılacağı umudumu pekiştiren iki büyük olay: 4 Şubat’ta Brüksel’de toplanan *Halkların Demokratik Kongresi–Avrupa* örgütünün kuruluş toplantısı, üzerinden dört gün geçmeden 8 Şubat’ta *Artıgerçek*’in yayına başlaması...”

O tarihte 46 yılı bulan sürgünümde daha önce Ankara rejimlerine karşı mücadele vermek ve dünya kamuoyunu aydınlatmak için birçok muhalif haber bülteni, dergi, gazete, radyo, internet sitesi girişiminin içinde yer almıştım. Hepsinin mücadeleler tarihinde onurlu yerleri vardı. Ancak bu denli büyük sayıda gerçek gazetecinin sürgünde bir araya gelerek *Artıgerçek*’e hayat vermeleri medya tarihimizin bir ilkiydi...

Hakkını yememek gerek... Bu aynı zamanda Türkiye’de özgür yazma ve konuşma olanağını günden güne daha da yok eden, binlerce gazeteciyi, yazarı, akademisyeni, sanatçıyı işsiz bırakarak sürgüne mecbur kılan islamcı faşist despot RTE’nin eseriydi...

Ve devrimcinin her daim iyimser olması gerektiği ilkesine sadık bir gazeteci olarak şöyle bitirmiştım: “Özgürlük ve demokrasi savunucusu gazeteci, koşullar ne olursa olsun, susmuyor, susturulamıyor. *Artıgerçek*’in başarısı malumun ilamı olacak: El mi yaman, bey mi yaman?”

Artıgerçek’i başlatan ve bugüne kadar özveriyle yürüten arkadaşlar özgürlük ve demokrasi savunucusu gazetecilerin, koşullar ne olursa olsun, susmayacağını, susturulamayacağını kanıtladılar.

Türkiye’de 2016 çakma darbesini izleyen OHAL terörünün yüzlerce akademisyen, gazeteci ve sanatçı üzerinde baskıyı yoğunlaştırmaya başladığı günlerdeydi... Mücadeleyi yurt dışında sürdürme kararlılığındaki *Celal Başlangıç*, *Rağıp Duran*, *Ahmet Nesin* ve *Ayşe Yıldırım*’la Brüksel’de

buluştuğumuz günü unutmuyorum. Bizleri ağırlayan *Güneş Atölyeleri*'ndeki çalışma arkadaşlarımız *Iuccia Saponara*, *Davut Kakız* ve *Joz Smet*, İnci ve benim gibi mücadeleyi sürgünde devam ettirme kararı vermiş dört gazeteciyle bir araya gelmekten dolayı son derece duygulanmışlardı. Kırk yıla yakındır Türkiye'den gelen *Asuri*, *Ermeni*, *Kürt* ve *Türk* siyasal göçmenlere atölyelerimizde sosyal, eğitsel ve kültürel hizmet veren *İtalyan*, *Asuri* ve *Belçikalı* üç dostumuz için Türkiye'deki son gelişmeleri, bizim verdiğimiz haber ve yorumlar dışında, onu bizzat yaşamış olanlardan öğrenmek büyük önem taşıyordu.

Onlar, sürgünde onyıllardır birlikte mücadele verdiğimiz gazeteci dostlarımız *Koray Düzgören* ve *Armağan Kargılı*'nın da yer aldığı bir ekip oluşturarak bir zoru başardılar ve büyük maddi zorlukların da üstesinden gelerek *Artıgerçek*'i 2017 Şubat'ında yayına soktular.

Celal Başlangıç ilk sayıda yayımlanan yazısında "Türkiye'nin gerçekle olan ilişkisi AKP iktidarı tarafından her geçen gün daha da fazla koparılıyor. Gerçekleri dile getiren yayın organları birer birer kapatılıyor. Hâlâ yayın yapabilenler ağır para ve hapis cezalarıyla terbiye edilmek, diz çöktürülmek isteniyor. İşte bu tablo karşısında sansürsüz ve otosansürsüz bir yayıncılığı hedefledik. İstedik ki, bir an önce Türkiye'nin demokrasisini, barışını, özgürlüklerini savunanlara bu ülkede yıllarca gazetecilik yapmış olan insanlar olarak bir katkı sunalım. Özgür bir medya, demokratik bir Türkiye için hepimizin yolu açık olsun" diyordu.

Bir ay sonra da görsel yayıncılıkta büyük bir atılım olan *Artı TV* yayına girdi.

Geriye baktığımda, 50 yılı sürgünde geçen 69 yıllık gazetecilik yaşamımın son dört yılında *Artıgerçek* müstesna bir yer tutuyor.

Türkiye'de sosyalist mücadelemizi 1964-66 yıllarında *Akşam* gazetesi, 1967-71 yıllarında da *Ant* dergisi ve yayınlarıyla sürdürmüştük.

12 Mart 1971 darbesinden sonra sürgünde tamamen kendi girişimimiz olan *İnfo-Türk*'ün çeşitli dillerdeki haber bültenleri, kitap ve broşürleri dışında, gerek Türkiye'de, gerekse yurt dışında çok sayıda gazete, dergi veya ajansa yazılarımla katkıda bulunmaya çalıştım. Türkiyeli göçmenlere hitap eden çeşitli dernek ve sendika yayınlarının gerçekleştirilmesinin yanısıra, Türkiye'de yayınlanan *Yürüyüş*, *Yurt ve Dünya*, *Yazın* dergileriyle *Özgür Bakış* ve *Yeni Gündem* gazetelerinde, yurt dışında yayınlanan *Tek Cephe*, *Demokrat Türkiye* ve *Barış/Aşiti* gazetelerinde görüşlerimi dile getirdim.

Artıgerçek en uzun süreli ve kalıcı olanı...

Sürgünümüzün bundan sonraki döneminde de, ömrümüz ve sağlığımız izin verirse, İnci'yle birlikte *İnfo-Türk*'ü ilk günündeki mücadeleci içeriğiyle sürdürürken *Artıgerçek*'te sizlerle birlikte olmaya devam edeceğiz.

Yurdumuzdan uzak 50 yılı tamamlarken ikimizin de dileği, devlet terörüyle, provokasyonlarla, takıyyelerle varlığını sürmeye çalışan islamo-faşist rejimin çöküşünü ve de, yaşımız nedeniyle bizim için mümkün olmasa da, o rejimin sürgüne zorladığı *Artıgerçek*'teki meslektaşlarımızın çalışmalarını Türkiye toprağında özgürce sürdürebildiklerini görebilmek.

Hem de *Artıgerçek* olarak...

**İnfo-Türk'te
ve çeşitli medyada
yayınlanan yazılar**

2008 – 2021

**Bu yazıların 1971-2016 yıllarını
kapsayan bir bölümü
Sürgün Yazıları'nın 1. cildindedir**

Avrupa Başkentindeki Kriminel Türk Lobisi

Yazın, Mart 2008

Avrupa'nın başkenti Brüksel, sadece Türkiye'nin Avrupa Birliği ve NATO ile ilişkileri açısından değil, aynı zamanda yıllardır dünyanın dört bir yanında oluşturulmaya çalışılan Türk Lobisi'nin tek merkezden sevk ve idare edilebilmesi açısından da büyük önem taşıyor. Bu amaçlardır ki, Türkiye'den gelmiş ekonomik ya da politik göçmenleri Türk Devleti'nin kontrolü altında tutabilmek, kontrol altına alınamayan etnik grupları ya da rejim karşıtlarını etkisiz hale getirebilmek için şiddet de dahil her türlü yasal ya da yasadışı yöntem sonuna kadar kullanılıyor.

Son yıllarda Brüksel'in merkezindeki Kürt, Ermeni ya da Asuri derneklerinin ve işyerlerinin arka arkaya saldırıya uğraması, ateşe verilmesi, bizzat TC Büyükelçisi'nin kendi hizmetindeki Türk dernekleri ve medyası aracılığıyla Belçika'daki rejim karşıtı kuruluş ve kişileri hedef göstermesi de ortaya koyuyor ki, Türk Devleti "terörle mücadele" adı altında bizzat Avrupa'nın başkentinde terör uygulamaktan çekinmemektedir.

Belçika'da bu devlet terörü mekanizmasının oluşturulmaya başlaması 1980 Cuntası dönemine rastlar. Kuşkusuz, bundan önceki dönemde de TC Büyükelçiliği'nin, elçilik

nezdindeki askeri ataşelerin, sosyal danışmanların, anadil öğretmeni ya da din görevlisi kisvesi altında Belçika'ya sokulmuş ajanların rejim karşıtlarına karşı yoğun faaliyeti olmuş, fakat dönemin nesnel koşulları nedeniyle tüm bu çabalar etkisiz kalmıştır.

Nesnel koşulların başında tabii ki göçmenlerin o dönemde sırf kendi güncel sorunlarına yanıt arayışı içinde, genellikle de Belçika işçi sendikalarının ve ilerici kuruluşlarının desteğiyle oluşturdukları derneklerin henüz Türk Devleti'nin baskı ve kontrolü altına alınamamış olması, Türk medyasının gerek teknik olarak, gerekse dağıtım olanakları bakımından bugünkü beyin yıkayıcı ve kışkırtıcı etkinlik düzeyine ulaşmamış olması geliyor.

Diğer önemli faktör ise, dönemin uluslararası konjonktürüyle doğrudan ilişkilidir. 60'li yılların sonu ve 70'li yılların başı, tüm dünyada sosyal devrimlerin ve ulusal kurtuluş hareketlerinin başarıdan başarıya koştuğu, Avrupa'da ise dışında üç ülkede, Portekiz, İspanya ve Yunanistan'da faşist diktatörlüklere karşı savaşımın hızla geliştiği, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin dünyadaki güçler dengesinde ağırlık taşıdığı bir dönemdir.

Özellikle henüz kapanmamış bulunan Valon ve Flaman bölgesindeki maden ocaklarında, demir-çelik sektöründe çalışan Türkiyeli göçmenler, işyerinde ya da işçi mahallelerinde birlikte oldukları, çalışma ve yaşam koşullarını paylaştıkları İtalyan, İspanyol, Yunan, Portekizli işçilerin sendikal ve siyasal militanlığından, enternasyonalizminden son derece etkilenmekte, Türk Devleti'nin koşullandırma ve sindirme çabaları sürekli bu nesnel engelle karşı karşıya kalmaktadır.

Belçika'nın bir özelliği de, tüm sektörlerde sendikalaşma oranının yüzde 100'e yakın derecede yüksek olmasıdır. Her ne kadar bu oranın yüksekliğinde Belçika sendikalarının özellikle işsizlik paralarının ödenmesinde aracılık etmesinin önemli etkisi varsa da, bu otomatik sendikalaşma dahi Türkiyeli işçilere belli bir bilinç ve özgüven kazandırmıştır.

Özellikle göçmen işçilerin sayısal çoğunluk taşıdığı yeraltı madenlerinde birçok Türkiyeli işçinin sendika temsilcisi seçilmesi, bunların daha sonra sendika hiyerarşisinde de belli konumlara yükselmesi bu özgüveni daha da pekiştirmiştir.

1971 Darbesi'nden sonra az sayıda da olsa Türkiye sol hareketinin içinde yetişmiş, hatta bu harekette etkin rol oynamış kişilerin siyasal göçmen olarak gelmeleri de Belçika'daki Türkiyeli göçmenlerin bilinçlenme ve örgütlenme çabalarına yeni bir ivme kazandırmıştır.

Ne var ki, bu koşullar 1974'ten itibaren hızla değişmeye başlamıştır. Büyük petrol krizinden sonra başta Almanya olmak üzere diğer sanayileşmiş Avrupa ülkelerinin yeni göçmenlere kapılarını kapatması, hemen ardından çoğunlukla göçmen işçi çalıştıran kömür ve demir-çelik sektörlerinde Avrupa Birliği'nin "rasyonalizasyon ve rantabilizasyon" direktiflerine uygun olarak birçok büyük işyerinin arka arkaya kapanması, çok sayıda Türkiyeli işçinin birden bire aktif işçi konumundan uzaklaşarak kendini işsizler ordusu içinde bulmasına yolaçmıştır. İşsiz olmanın, işsizlik yardımıyla yaşayan bir marjinal durumuna düşmenin ilk sonucu, ekonomik krizle birlikte güçlenen ırkçı ve yabancı düşmanı hareketlerin boy hedefi haline gelmenin de etkisiyle, içine kapanmak ve giderek kendisini zamanında Avrupa'ya satmış olan ülkenin mesajlarına daha duyarlı hale gelmek olmuştur.

Yine 70'li yılların başında Yunanistan, Portekiz ve İspanya'daki faşist diktatörlüklerin birbiri ardına çökmesi, Belçika işçi sınıfı hareketi içinde gerek nicel gerekse nitel olarak büyük ağırlık taşıyan bu ülkelerden gelmiş işçilerin giderek kendi ülkelerine dönmeleri ya da eski militanlığını yitirmesi, Belçika'daki Türkiyeli işçileri bu planda da yalnızlığa itmıştır.

Bu yeni konjoktür, özellikle Türk kökenli ya da giderek iyice yabancılaştığı bu toplumda "Türk" kimliğini ve "İslam" aidiyetini yegane güven unsuru olarak görmeye başlayan işçilerin ya da işsizlerin büyük bir hızla aşırı milliyetçi ya da

köktendinci örgütlenmelerin pençesine düşmesine yolaçmıştır.

MHP ve Milli Görüş işte böylesi bir ortamda Avrupa Birliği'nin hemen her ülkesinde, Türk işçilerinin yoğun olduğu her bölgede büyük bir hızla örgütlenerek ilerideki Türk lobisinin kitle tabanını hazırlamıştır.

1980 darbesinden sonra Türkiye'den yeni bir "sol ilticacı" akını başlamış, hatta hemen hemen tüm sol örgütlerin lider kadroları Avrupa'ya taşınmışsa da, bunun Avrupa'daki göçmen kitlelerin bilinçlenmesine, Cunta yönetimine karşı tavır almasına büyük bir katkısı olmamıştır. Sol liderlerin çoğu tüm zamanlarını ve enerjilerini Türkiye'de faşist cuntanın darmadağın ettiği örgütlerini şeklen de olsa kendi ellerinde tutabilmeye harcamışlar, daha önce kendi seçimleriyle örgüte katılmış üye veya sempatanları lojistik destek olarak kullanmışlar, kullanılmayı kabul etmeyenleri tasfiye etmişler, Avrupa'daki göçmenlerin öznel sorunlarıyla ciddi şekilde ilgilenmemişlerdir.

Avrupa'nın yerel ilerici partileri, sendikaları ve sivil toplum örgütleriyle ilişkiler de hep bu "dar çevreci" ve "faydacı" yaklaşımlarla sınırlı kalmış, böylece meydan tamamen aşırı sağ ve köktendinci akım ve örgütlenmelere bırakılmıştır.

1980 öncesi ve sonrası siyasal göçünün bir başka gerçeği ise, 1915 Soykırımı'ndan sonra ilk kez, Türkiye'deki ulusal ve dinsel baskılardan kaçmak zorunda kalan Kürt, Ermeni ve Asuri'lerin büyük kitleler halinde Avrupa'ya akınıdır.

Bu yeni göç Avrupa'da esasen varolan Ermeni ve Asuri diasporasını güçlendirirken, yeni bir diasporayı, Kürt diasporasını yaratmıştır. Bu diasporanın oluşumu, Türkiye'de Kürt ulusal hareketinin gelişimiyle eşzamanlı olduğu için, kısa zamanda hiçbir Türk sol siyasetinin ulaşamadığı bir boyuta ulaşmıştır. 60'li yıllarda Avrupa'ya ekonomik göçmen olarak gelen ve kendilerini "Türk işçisi" olarak niteleyen onbinlerce Kürt kökenli göçmen de bu yeni oluşumla

birlikte kendi ulusal kimliklerini öne çıkarmaya, “Kürdüm” demekten korkmaksızın Kürt ulusal siyasetinin militanı ya da aktif destekçisi olmaya başlamıştır.

Türk Devleti, kendi baskı politikalarının doğal sonucu olarak oluşan bu diasporaların gelişimini Türk göçmenlerini kendine tamamen bağımlı kılmak için yeni bir beyin yıkama unsuru olarak kullanmakta gecikmemiştir: “İç düşmanlarımız şimdi dış düşmanlarımızdan da destek alıp Türk düşmanı lobiler oluşturarak Türk yurdunu bölmek için seferber olmuşlardır. Vatanını seven her Türk bunlara karşı vatanperver güçlerin safında yerini almalı, bir an önce Türk lobileri oluşturmalıdır.”

1980 Cuntası işte böyle bir zemin üzerinde yepyeni baskı ve devşirme yöntemlerini uygulamaya sokmuştur. Bu uygulamaların ilk deneme laboratuvarı ise Belçika’dır.

I) Vatandaşlık kaybettirme uygulaması:

Cunta yönetiminin sinsice planlanmış ilk uygulamalarından biri, Türk Vatandaşlığı Kanunu’nda yapılan bir değişiklikle “yurt dışında Türkiye aleyhinde faaliyette buldukları” gerekçesiyle rejim muhalifi kişilerin vatandaşlıktan atılması olmuştur. Vatandaşlığı kaybettirilen kişinin aynı zamanda Türkiye’deki tüm malvarlığına da elkonulduğundan, bu yasa değişikliği, özellikle yıllardır yurt dışında yaşayan göçmenler üzerinde pasifize edici bir rol oynamıştır. Yıllarca son derece ağır koşullarda çalışarak kazandıkları paraları Türkiye’de ev veya arsaya yatırmış olan göçmenler, Cunta rejimine karşı dahi olsalar, bu mal varlıklarını bir anda yitirme korkusu içinde Cunta’ya karşı olan örgüt ve kişilerle ilişkilerini kesmek zorunda kalmışlardır.

II) Çifte vatandaşlık konusunda:

12 Eylül Darbesi’nden önce gerek Türkiye’de, gerekse yurt dışındaki göçmen toplulukları içinde kişinin başka bir ülkenin vatandaşlığına geçmesi neredeyse “vatan ihaneti” gibi algılanırken, Cunta yönetimi ani bir kararla “başka bir ülkenin vatandaşlığı”nı almayı teşvik etmeye başlamıştır.

Biraz para kazanır kazanmaz ÷lkeye dönme hayali içindeki birinci kuşak göçmenlerin çoluk çocuğa karıştıktan sonra Türkiye'ye dönmelerinin artık mümkün olmayacağını, giderek “vatan haini” sayılma bahasına buldukları ÷lkenin vatandaşlığına geçip Türkiye'yle tüm bağlarını kesebileceklerini, bunun ise sürekli dış ticaret açığı içindeki Türkiye için büyük bir döviz kaybına neden olacağını Ordunun kurmayları da farketmişlerdir.

Bu tehlikeyi bertaraf etmek için “bulunulan ÷lkenin vatandaşlığına geçme” teşvik edilmeye başlanmış, hatta Türk dernekleri yöneticileriyle yapılan toplantılarda bunun ileride Ermeni, Rum ve Kürt lobilerine karşı büyük Türk lobisini oluşturmaya yönelik bir “vatan hizmeti” olacağı ısrarla vurgulanmıştır.

Daha sonraki yıllarda yabancı kökenli kişilerin Belçika vatandaşlığına geçişinin kolaylaştırması üzerine, bu “vatan hizmeti”nin ifası kitlesel boyut kazanmış, özellikle Türk kökenlilerin yoğun bulunduğu Brüksel'in Schaerbeek ve Saint-Josse mahallelerinde bu yeni seçmenlerin oyları seçim sonuçlarını belirler hale gelmiş, belediye ve bölge meclislerine, hatta federal meclise ve senatoya seçilen Türk'ler Belçika'nın Türkiye yönelik politikalarını doğrudan etkilemeye başlamıştır.

III) Diyanet Vakfı'nın kurulması:

Her ne kadar 12 Eylül Darbesi'ne kadar olan dönemde Belçika'daki işçi ve öğrenci derneklerinin hemen hemen tamamı “konsolosluğun tanıdığı dernek” statüsü tanınarak belli ölçüde kontrol altına alınmışsa da, bu dernekler arasındaki nüfuz ve çıkar çekişmeleri süregelmiştir.

Rejime karşı olmayan tüm örgütleri merkezi bir disipline bağlamak ve Türk lobisinin tabanını oluşturmak üzere Türkiye'nin Brüksel'deki Büyükelçiliği'nin girişimiyle federasyon ya da konfederasyon türünden bir çatı örgütü oluşturmak üzere bir dizi toplantı düzenlenmiştir.

Bu girişimde başarıya ulaşamayınca Cunta bu kez tıpkı

Türkiye’de olduğu gibi “din” kartına oynama kararı vermiş ve herşeyden önce camileri kontrol altına almak üzere TC Büyükelçisi’nin onursal, Din İşleri Ataşesi’nin örgütsel başkanlığında, bir Diyanet Vakfı kurdurmuştur.

Görünüşte din hizmetlerini koordine etmek ve camilerin din hizmetlerine destek olmak gibi bir amaçla kurulan Diyanet Vakfı, özünde Belçika’daki tüm “ehlileştirilmiş” Türk derneklerinin üst otoritesi konumundadır.

Resmi törenler, Türkiye’den gelen “devlet büyükleri”nin dernek yöneticileriyle görüşmeleri, Türk lobisini yönlendirme toplantıları Diyanet Vakfı çatısı altında yapılmaktadır.

Belçika’nın yerel, bölgesel ve federal seçimlerinde de Türk Büyükelçiliği gerek Türk asıllı seçmenleri ve adayları bu Diyanet Vakfı aracılığıyla yönlendirmektedir.

En ilericiileri de dahil Belçika siyasal partilerinin aday listelerine konulacak Türk kökenli adaylar Diyanet Vakfı disiplinine bağlı derneklerle pazarlıklar yapılarak belirlenmekte, belirlenen adaylar daha sona yine Diyanet Vakfı merkezinde yapılan bir dizi açık ya da kapalı toplantıda Türk lobisinin çıkarları doğrultusunda görev yapmaya koşullandırılmaktadır.

Şunu da unutmamak gerekir ki, Belçika’daki Türk göçmen kitlesi artık sadece emekgücünü satıp geleceğini garantileme amacıyla gelmiş göçmen işçilerden ve onların ailelerinden ibaret değildir. Almanya’da olduğu gibi Belçika’da da hemen tüm ekonomik sektörlerde varlığını hissettiren bir Türk işadamları kesimi, bir Türk burjuvazisi oluşmuştur. Türk lobisinin başlıca finansmanını, Mafia tipi ilişkilerle gittikçe daha da zenginleşen bu kesim sağlamaktadır.

Belçika’daki Türk lobisinin bir başka temel direği, TC Büyükelçiliği’nin yanısıra Avrupa Birliği ve NATO nezdindeki Türk misyonları, özellikle de NATO’da görevli Türk generalleri ve subaylarıdır.

Ordu’nun yurt dışındaki göçmen kuruluşlarını tek merkezden kontrol operasyonu 15 Nisan 2003 tarihinde MGK

Genel Sekreteri Orgeneral Tuncer Kılınc'ın Brüksel'deki TC Büyükelçiliği'nde Türk dernek yöneticileri ve işadamlarıyla yaptığı bir toplantıda iyice açığa çıkmıştır.

Tabii ki, günlük gazeteleriyle, televizyon kanallarıyla, radyo yayınlarıyla ve de İnternet siteleriyle Türk medyası, üstüne düşen lobicilik, kışkırtıcılık ve karacalma misyonlarını büyük bir işgüzarlıkla yerine getirmekten geri kalmamaktadır.

Türk derneklerini lobinin vurucu gücü haline getirme operasyonu öyle bir boyuta ulaşmıştır ki, artık MHP yanlısı derneklerle CHP ya da DSP yanlısı olanlar, Milli Görüş ya da Fethullah yanlısı olanlarla Atatürkçü Düşünce Dernekleri, Büyükelçiliğin bir işareti üzerine rahatlıkla bir araya gelmekte, Ermeni ve Kürt topluluklarının istemlerine karşı birlikte toplantılar, yürüyüşler düzenlemekte, Türk medyasının kışkırtma ve karacalma kampanyalarına tüm varlıklarıyla destek sağlamaktadır.

Türk lobisinin kışkırtmaları zaman zaman o düzeye varmaktadır ki, beyinleri yıkanmış Türk gençleri Brüksel'de yıllardır faaliyet gösteren Kürt, Asuri ve Ermeni kuruluşlarına polisın gözü önünde Bozkurt bayrakları ve işaretleriyle saldırabilmektedir.

1994 yılı başında Almanya'dan Brüksel'e özgürlük yürütüşü yapan Kürtler Saint-Josse Belediyesi'nde konakladıklarında saldırıya uğramış, 17 Kasım 1998'de Brüksel Kürt Enstitüsü, Kürt Kültür Derneği ve bir Asuri lokali ateşe verilmiş, 10 Aralık 2005'te DTP'nin Brüksel Bürosu'na molotof kokteyli atılmış, 2 Aralık 2006'da Kürt Kültür Derneği'ne karşı yeniden saldırı düzenlenmiş, aynı dernek 1 Nisan 2007'de gece yarısı yangın bombası atılarak yakılmıştır.

Yine lobinin teşvik ettiği saldırganlar, en son Türkiye'deki silahlı çatışmalarda askerlerin ölmesini bahane ederek yaptıkları bir yürüyüşün sonunda Saint-Josse Belediyesi'ndeki bir Kürt mağazasını ve bir Ermeni restoranını tarumar etmişlerdir.

Ermeni düşmanlığı esasen yıllardan beri Belçika'daki Türk lobisinin ana silahlarından biridir. 1915 Ermeni Soykırımı kurbanlarının anısına İxelles Belediyesi'ndeki Ermeni kilisesinin yakınında dikilen anıtın kaldırılması istemi, ilk kez 1999'da Belçika Parlamento seçimlerine katılan Türk kökenli adayların Türk seçmenlerden oy alabilmek için kullandıkları başlıca propaganda konularından biri olmuştur.

Bu talebi öne süren, hatta bu konuda Belçika Atatürkçü Düşünce Derneği'nin açtığı kampanyaya imza vererek katılan Türk kökenli bir aday, üstelik de geçmişte Ermeni Soykırımı'nı tanımış Sosyalist Parti'nin listesinden önce Saint-Josse Belediye Meclisi'ne, ardından Brüksel Bölge Meclisi'ne seçilmiştir. Brüksel'de korunması gereken eserleri arasında yer alan Ermeni Soykırımı Anıtı'nın kaldırılmasını isteyen bu kişi, bugün Brüksel Bölge Hükümeti'nde tarihi eserlerin korunmasından sorumlu devlet bakanıdır.

Türkiye'nin bugünkü Brüksel Büyükelçisi Fuat Tanlay, kaleyi içeriden fethetmiş olmanın verdiği bir cüretle, Belçika'daki Türk göçmenleri sadece Ermenilere, Kürtlere, Asurilere veya Türk ilerici ve demokratlarına karşı kışkırtmakla kalmamakta, Belçika'lı meclis başkanlarına, belediye başkanlarına meydan okuyacak cesareti kendinde bulabilmektedir.

Saint-Josse'taki kriminal saldırılardan sonra bu belediye-de yaşayan Türkler, Kürtler, Asuriler ve Ermeni'ler arasında bir diyalog ve barışçıl ortak yaşam projesi hazırlayan Belediye Başkanı Jean Demannez'ye Büyükelçi Tanlay Hürriyet Gazetesi'nin sayfalarında aynen şu ifadelerle saldırmaktadır:

“Arkadaş sen kimsin? Sana bu misyonu kim verdi? Nasıl oluyor da sen benim vatandaşımı Türk, Kürt, Ermeni, Süryani diye tanımlarsın? Bunların temsilcilerini çağırıp masaya otursun? Vatandaşlarımı kimse bu şekilde ayırma, hele hele etnik temelde ayırma tabi tutamaz. ‘Bugün Kürtlerle görüşüm. Yarın Türkleri, öbür gün Ermeni ve Süryanileri kabul ediyorum’ demek, bize göre bölücülüktür. Vatandaşımızın bu şekilde bölünmesine müsaade etmeyiz.”

Aynı demecinde Fuat Tanlay daha da ileri giderek Belçika'daki aşırı milliyetçi Türk derneklerini tahrik etmektedir: “Belçika’da garip şeyler oluyor. Sivil örgütlerden ses yok. İşte her şey tüm açıklığıyla ortada. Bu sadece Büyükelçi olarak Fuat Tanlay’ın görevi değil. Terörle, teröristle, yalan haberler ve karalamalar ile birlikte mücadele etmemiz gerekir. Maalesef yalnız bırakıldım. İnsan sivil örgütleri de bu tip mücadelede yanında görmek istiyor.” (Hürriyet, 21 Nisan 2007)

Türk lobisinin bu saldırganlığına karşı Belçika’da birlikte mücadele veren Belçika Demokrat Ermeniler Derneği, Belçika Asuri Dernekleri, Brüksel Kürt Enstitüsü ve İno-Türk Vakfı, bu vahim gelişmeler üzerine daha Ekim 2006 seçimleri sırasında Belçika kamuoyuna şu ortak çağırını yayınlamışlardı:

“Bir yandan Avrupa hükümetlerinin Ankara’nın şantajlarına boyun eğmesi, öte yandan da birçok yöneticinin Türklerin yoğun bulunduğu kent ve mahallelerde birkaç fazla oy alabilmek için Türk diplomatik misyonlarıyla ve aşırı sağ örgütleriyle pazarlığa girişmekte tereddüt etmemeleri yüzünden Türk rejimi Belçika gibi ülkelerin sosyal ve siyasal hayatına giderek daha fazla müdahale eder duruma gelmiştir. Türk kökenli seçilmişler artık, kendi partilerinin karşı pozisyonuna rağmen, inkarcı gösterilere açıkça katılabilmektedir.”

“Ne yazık ki, ‘demokratik’ denilen geleneksel siyasal partilerin yöneticileri, çoğu inkarcı gösterilere fiilen katılmış ve hatta Ankara rejiminin inkarcılığını eleştirebilen kendi parti yöneticilerine açıkça meydan okumuş olanlar da dahil aşırı sağcı ve aşırı milliyetçi adayları seçim listelerine koymuş olmakla iftihar etmektedir.

“Daha da vahimi, CD&V, CdH, FDF, MR, PS ve Sp.a gibi partilerin bazı liste başları, Adalet Bakanı da dahil olmak üzere, Schaerbeek, Saint-Josse-ten-Noode, Bruxelles-Ville, Antwerp ve Gent sokaklarındaki seçim kampanyalarını bu

adaylarla birlikte yürütmek suretiyle baskıcı Ankara rejiminin hizmetindeki bu kişileri onurlandırmakta bir beis görmemektedirler. Parti yöneticileri ise, maalesef, yabancı bir devletin rehinesi olmuş bir seçmen kitlesinden birkaç oy alabilmek uğruna bu skandal karşısında ağzını açmamaktadır.

“Aşırı sağ partilere karşı sağlık kordonu... Mutlaka ve mutlaka, ama sadece Flaman VB veya Frankofon FN’e karşı değil, kökeni ne olursa olsun aşırı sağın ve aşırı milliyetçiliğin her türlüşüne karşı olmalıdır.”

Türkiye Büyükelçisi’nin hezeyanları karşısında ise, bir sömürge valisi gibi hareket eden bu kişinin persona non grata ilan edilmesini istemişlerdir.

Bu çağrının üzerinden aylar geçmesine rağmen, büyük-ölçü sömürge valiliğine, Ermeni Soykırımı Anıtı’nın yıkılmasını propaganda konusu yaparak seçilen Türk kökenli devlet bakanı tarihsel anıtların korunması misyonuna devam etmektedir.

İrkçi Türk lobisinin göçmen mahallelerinde barış içinde kardeşçe yaşamı tehdit eden, Ermeni, Asuri ve Kürt göçmenlere karşı etnik temizlik uygulamayı amaçlayan kriminal komplolarından artık sadece Türk resmi ve derin devletleri değil, bunlara bu cesareti veren Avrupa hükümetleri de, Avrupa Birliği yöneticileri de sorumludur.

Kara listeler... Kırmızı listeler...

Aşiti/Barış, 3 Haziran 2011

ABD nisan ayında Remzi Kartal, Cemil Bayık, Duran Kalkan, Sabri Ok ve Adem Uzun’u “uyuşturucu kaçakçısı” ilan etti. - Washington, 2009 yılında da Zübeyir Aydar, Murat Karayılan ve Ali Rıza Altun’u kara listeye almıştı. - Amaç, bu türden kara çalmalarla Kürt ulusal hareketinin itibarını sarsmak, Türkiye’de ve tüm dünya ülkelerinde Kürtlerin metropolleri işgal ederek sahip çıktıkları bir özgürlük

savaşını bu ucuz manevralarla zaafa uğratmak. 12 Haziran seçimleri, Emek, Özgürlük ve Demokrasi Bloku'nun seçime bağımsız adaylarla katılmasını engellemek için tezgahlanan komplolar, Kürt halkının kararlı direnişi sonunda bu oyunun boşa çıkartılması... Tüm engellemelere, aşağılık oyunlara rağmen, Kürt halkı ve onun dostları 12 Haziran'a doğru kararlı adımlarla ilerliyor.

Ama komplolar sadece Türkiye'nin içinden mi?

20 Nisan 2011'de ABD Hazine Bakanlığı Kürt ulusal hareketinin önde gelen militanlarından Remzi Kartal, Cemil Bayık, Duran Kalkan, Sabri Ok ve Adem Uzun'u "uyuşturucu kaçakçısı" ilan ederek mal varlıklarına el koyduğunu açıkladı. Washington, 2009 yılında da Zübeyir Aydar, Murat Karayılan ve Ali Rıza Altun'u kara listeye almıştı.

Amaç, bu türden kara çalmalarla kamuoyunda Kürt ulusal hareketinin itibarını sarsmak, Türkiye'de ve tüm dünya ülkelerinde yüz binlerce Kürd'ün metropollerini işgal ederek sahip çıktıkları bir özgürlük savaşını bu ucuz manevralarla zaafa uğratmak.

Bu suçlamalarda hedef alınan Remzi Kartal ve Zübeyir Aydar'ı şahsen tanırım, dostlarımdır. 1994'te Türk partilerinin ve askeriyenin elbirliğiyle DEP'in kapatılmasından sonra mücadelelerini yurt dışında sürdürmek üzere Türkiye'yi terkeden Kürt milletvekillerindendir.

Belçika'ya gelmelerinden önce de, Türkiye'ye giden Avrupa delegasyonlarının Türkiye'de görüşlerine başvurduğu seçkin insan hakları savunucularıydı. Aydar'ın 80'li yıllarda Siirt'te İHD yöneticisi sıfatıyla bir Avrupa televizyonuna verdiği mülakatın kaydı İno-Türk'ün arşivlerindedir. Remzi Kartal ise 68 kuşağındandır ve daha o yıllarda Kürt halkının ulusal direnişine baş koymuş, 1980 Darbesi'nden sonra defalarca tutuklanmıştır.

Brüksel'e gelişlerinden bu yana, 16 yıldır, birçok demokratik platformlarda beraber olduk. DEP'le Dayanışma Bürosu'nun, ardından Sürgünde Kürt Parlamentosu'nun, 1999'da

Kürdistan Ulusal Kongresi'nin kurulmasındaki olağanüstü çabalarının tanığıyım. Siyasal mülteciler olarak Kürt halkının sesini duyurmak, haklı taleplerini kabul ettirebilmek için büyük bir özveriyle gece gündüz demeden yedi düvele koşuşturdular.

Türk Devleti'nin Interpol'e bildirdiği "kırmızı liste"ler, ABD'nin Ankara'yı yedeğinde tutmak, Avrupa Birliği'ni de komploya alet etmek için yayınladığı şaibeli "kara liste"ler diğer Kürt şahsiyetleri gibi sık sık onları da vurdu. Birleşmiş Milletler himayesinde siyasal mülteci oldukları halde AB ülkelerinde gözaltına alındılar, hapsedildiler, seyahat etme özgürlüğünden yoksun bırakıldılar.

ABD Hazine Bakanlığı'nın "kara liste"ye aldığı haberini büyük şamatayla veren Türk medyası, bu kararın ardında ne kirli hesaplar olduğuna dair Remzi Kartal'ın yaptığı aşağıdaki açıklamaları görmezlikten geldi.

"ABD Hazine Bakanlığının yaptığı açıklamadan bir gün sonra Türkiye Savunma Sanayi İcra Komitesi tarafından 4 milyar dolarlık genel maksat helikopter ihalesi Amerikan Sikorsky şirketine verildi. ABD'nin hakkımızdaki bu kararı neden aldığı, hemen bir gün sonra Türkiye'den alınan helikopter ihalesi ile açığa çıkmıştır. Bütün olay budur. Amaç, Kürt siyasetçilerini karalayarak Türkiye'nin gönlünü hoş etmek suretiyle ihaleyi almaktır.

"ABD'nin veya başka herhangi bir devletin elinde bizim uyuşturucu kaçakçılığı yaptığımıza dair hiçbir belge yoktur. Eğer olsaydı zaten bugüne kadar çoktan gereğini yaparlardı. Ben ABD'yi ellerindeki belge ve bilgileri kamuoyuna açıklamaya çağırıyorum. Aksi takdirde çirkin ve iftiracı bir devlet olarak kamuoyunun vicdanında mahkum olacaklardır."

Kartal, Ankara-Washington komplo tezgahının geçmişini de şöyle açıklıyor:

"Eski ABD Başkanı Bush, 5 Kasım 2007'de Türkiye başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'la yaptığı görüşmede, Türkiye'yi memnun etmek için PKK'yi ABD'nin düşmanı ilan

etti. Bundan sonra da 30 Mayıs 2008’de Hazine Bakanlığı tarafından PKK Narkotik Kaçakçılığı Yapan Örgütler listesine dahil edildi. 30 yılı aşkın mücadele tarihimiz boyunca on binlerce kadromuz siyasal nedenlerle yargılanmıştır. Türkiye mahkemeleri dahil hiçbir ülkenin herhangi bir mahkemesinde bu konuyla ilgili aleyhimize ne bir karar alınmış, ne de bu iddiaları ispatlayacak bir delil gösterilebilmiştir.”

“Aksine ABD Dışişleri Bakanlığı ve birçok uluslararası kurumun her yıl yayınlanan ‘uluslararası insan ve uyuşturucu ticareti’ raporlarında da geniş bir şekilde vurgulandığı üzere, uyuşturucu kaçakçılığı büyük ölçüde Türk devlet görevlilerinin gözetiminde yapılmakta, hatta devlet görevlileri direkt bu işin içinde yer almaktadır. ABD Dışişleri Bakanlığı’nın 2003 Dünya Uyuşturucu Raporu’nda 11 ülkedeki eroinin temini, üretimi ve dağıtımını Türklerin kontrol ettiği açıklandı. Interpol ise Avrupa’daki eroin trafiğinin Türk suç şebekelerinin elinde olduğunu açıkladı.” Gerçekten de Kartal’ın belirttiği gibi, “Europol’ün 2002 AB Organize Suçlar Raporu’nda, Almanya’da Frankfurt Federal Mahkemesi yargılarından Rolf Schwalbe’nin 21 Ocak 1997 de Almanya DPA Ajansına yaptığı açıklamada, İngiltere’de kaçakçılıktan sorumlu İçişleri Bakan Yardımcısı Tom Sackville’in 26 Ocak 1997’de Türkiye’deki Interstar TV’de yayınlanan mülakatında, Fransa Uyuşturucu Jeopolitiği Gözlemevi’nin Mart 1997 de açıkladığı raporda, Avrupa’da tüketilen uyuşturucunun yüzde sekseninin Türkiye’den geldiği ve devletin üst düzey yetkililerinin bu ticaretin içinde olduğu belirtilmektedir. Yine üst düzey dahil bir çok asker ve polis bu işe karıştığı, uyuşturucunun askeri helikopterler dahil resmi araçlarla taşındığı, Susurluk raporu gibi Türkiye’nin resmi devlet raporlarıyla da sabittir.”

Ya bizzat ABD ordusunun yaptığı uyuşturucu kaçakçılığı? Vietnam Savaşı’nda can veren ABD askerleri için yapılmış tabutlarla “Altın Üçgen”den Amerika’ya nasıl eroin kaçırıldığına dair haberleri bizim kuşak unutmadı.

Bu satırları yazarken, ABD, Avrupa ve Türk medyasının Ben Ladin'in katledilmesi konusunda nasıl bire bin yalan katarak zafer ıgıllıkları attıklarını izliyorum. Atatürkçü-milliyetçi bir gazete manşetten yakınıyor: "Amerika'nın yaptığı biz Apo'ya yapamadık. Ladin'i öldürüp denize attılar!" Apo'ya yapamadıklarını ateş kes'e rağmen hemen her gün Kürt halkının kendisine yapıyorlar. Hem de AKPMGK Koalisyonu'nun fetvalarıyla... Ben Ladin'in katledilmesini zafer havasında veren medya yine de rahatsız.

Misilleme olur mu? ABD ve AB metropollerinde yeni şiddet eylemleri beklenebilir mi?

Çünkü asıl terörün kendi çıkarlarını korumak için ABD'den kaynaklandığını, ikiz kulelere yapılan saldırıda ölenlerin sayısının yüzlerce misli insanın, kadını, erkeği, çocuğuyla, Afganistan'dan Balkanlar'a, şimdilerde de Kuzey Afrika'ya uzanan kadar geniş bir coğrafyada nasıl ABD ve müttefiklerinin terörüne, NATO terörüne kurban gittiğini kendileri de biliyor.

Remzi Kartal'ları, Zübeyir Aydar'ları Washington'un kara listelerine koyanlar pek iyi biliyorlar ki, halklara karşı işledikleri suçlardan ötürü kendileri halkların kırmızı listelerindedir. Arabayla yakınlarından geçerken bakıyorum. Brüksel'deki ABD Büyükelçiliği'nin, hele de NATO Karar-gahı'nın çevresindeki koruma önlemleri misliyle artırılmış.

Korku dağları bekliyor...

Özgüden'in Hikmet Kıvılcımlı Sempozyumu'na bildirisi *İstanbul, 17-18 Ocak 2013*

İzmir'de bir yandan yüksek öğrenime devam ederken öte yandan da gazeteciliğe yeni başladığım günlerdi. Konak Meydanı'ndan Beyler Sokağı'na girildiğinde, sağa sapan sokaklardan birinin tam ağzında eski kitaplar satan bir sahaf vardı. Bilgi açılığımı gidermeme çok katkısı olmuştu.

Bırakın komünizm ya da sosyalizm kelimelerini, “sol” kelimesinin dahi tabu olduğu dönemdi. Yerdeki tezgahta kapağında sosyalizm kelimesi yazılı İngilizce bir kitabı bulduğumda çok heyecanlanmış, endişeyle çevreyi kollayarak satın aldığım kitabı gece gazeteyi bağlayıp baskıya verdikten sonra yarım yamalak İngilizcemle, sık sık lügata bakarak okumaya çalışmıştım. İngiltere İşçi Partisi’nin “sosyalizm” adı altında tezgahlamaya çalıştığı sosyal reformcu bir kitaptı. Sonuna kadar okumağa değer bulmadığım için bir kenara atmıştım.

Aynı sahaftan bir başka geçişimde, kapağı solmuş bir yığın eski kitap arasında biri, kapaktaki adıyla hemen ilgimi çekti: *Emperyalizm – Geberen Kapitalizm...* Yazarın adı: Hikmet Kıvılcım (ya da Kıvılcımlı). 1930 yılında basılmış, herhalde yasaklanmış olmalı ki yıllar sonra bir evin tozlu tavan arasından buraya düşmüştü.

Yüksek Ticaret Okulu’ndaki işletme iktisadı derslerinin önemli bir bölümü, işletmenin verimliliğini artırmak için işçilerin daha iyi nasıl sömürülebileceği üzerineydi. İktisadi doktrinler tarihi dersleri ise Adam Smith ve David Ricardo’da duruyor, Marx’tan, Engels’ten tek kelime bahsedilmiyordu.

İsmi ilk kez duyduğum Kıvılcımlı’nın kitabını genç bir iktisat öğrencisi olarak büyük bir öğrenme hırsıyla okudum.

Kıvılcımlı’nın dili kılçıklıdır, anlaşılması zordur. Ama kapitalizmin evrensel boyutunu, Türkiye üzerindeki etkisini ve evrensel sömürüye karşı sosyalist mücadelenin gerekliliğini ilk kez ak kağıt üzerine siyah mürekkeple basılmış olarak öğreniyordum.

Ne yazık ki 12 Mart darbesinde Türkiye’de tüm arşivlerim ve kitaplarım tahrip ve talan edildiği için yıllarca en değerli referans kaynaklarından biri olarak sakladığım bu eser artık elimde yok.

Gazeteciliğin yanısıra genç yaşta gazetecilerin sendikal örgütlenmesinde de sorumluluk üstlenmiş, solun sosyo-ekonomik mücadelesinde yer almıştım. Daha da önemlisi, 1951-

52 TKP davasından beraat eden ya da ceza süresini dolduran “eski tüfek”lerden bazıları İzmir’e gelmeye başlamışlardı. Ama örgütün ağır topları hâlâ içerideydi. Kıvılcımlı’yı sorduğumda, kimisi onu örgütlenmeden kaçarak kendisini tutuklanmaktan kurtarmakla suçluyor, kimisi de Kıvılcımlı’nın örgütlenme yöntemini hatalı bulduğu için partiye katılmayı reddettiğini, bu nedenle de tutuklanmadığını söylüyordu.

1954 sonbaharıydı. *Vatan Partisi* adı altında bir sol parti kurulduğu haberi geldi. Kurucu genel başkanı Ahmet Cansızoğlu’ydu, ama aynı yıl yapılan ilk genel kurulda genel başkanlığa oybirliğiyle Dr. Hikmet Kıvılcımlı seçilmişti.

Konak Meydanı’na yakın bir yerde bir fotoğraf atölyesi bulunan, daha ilerideki yıllarda TİP saflarında beraber olduğumuz Esat Balım İzmir’deki örgütlenmenin başını çekiyordu. Kıvılcımlı’yı *Geberen Kapitalizm* kitabından ismen tanıyordum, ama 1951 tevkifatına adı karışmış olan “eski tüfek”ler bu yeni girişime pek de sıcak bakmıyorlar, kimisi parti programını popülist buluyor, kimisi de mevcut yasal koşullarda bir sol partinin yaşama şansı olmayacağını düşünüyordu.

1957 yazında açıklanan “Vatan Partisi Programı”nda 6-7 Eylül 1955 pogromunu tezgahlayan, sola karşı giderek daha baskıcı uygulamalara girişen Menderes iktidarından övgüyle bahsedilmesi, muhalif bir gazeteci olarak beni de şaşırtmıştı. *Geberen Kapitalizm*’in yazarı tarafından kurulmuş da olsa, *Vatan Partisi* bizim beklediğimiz parti değildi.

Vatan Partisi çeşitli illerde olduğu gibi İzmir’de de 1957 genel seçimlerine katıldı ama sayısal bir başarı gösteremedi. Bir süre sonra da parti mahkeme kararıyla kapatıldı, başta Hikmet Kıvılcımlı olmak üzere tutuklanan yöneticileri üç yılı aşkın bir yargılamadan sonra 27 Mayıs 1960 Darbesini izleyen günlerde beraat ettiler.

Kıvılcımlı 27 Mayıs Darbesi’nden sonra sol adına Milli Birlik Komitesi’ne mektup gönderen iki tanınmış sol aydından biriydi. Diğeri Mehmet Ali Aybar’dı.

Kıvılcımlı 6 Temmuz 1960 tarihli mektubunda askeri

yönetimi “ikinci kuvayi milliye seferbirliği”ne çağırıyordu : “Birinci kuvayi milliye seferberliğinde olduğu gibi: Yedisinden yetmişine, çobanından mareşaline kadar, demir çarık, demir asa: Ucuz devlet-şuurlu ticaret toprak reformu uğruna, ikinci kuvayi milliye seferberliğine çıkmalıyız.”

27 Mayıs darbecilerinin daha ilk günden tüm Türkiye radyolarında “NATO’ya ve CENTO’ya bağlılık” yemini ettikleri bilindiğinden Kıvılcımlı’nın bu çağrısı da sol çevrelerde bayağı tepki yaratmıştı.

Yeni dönemde *Yön Dergisi*’nin yayına başlaması sol görüşlerin kamuoyunda daha geniş biçimde tartışılmasına yolaçmıştı, ama dergi yöneticilerinin “sosyalizm” adı altında “Kadro” geleneğine sadık, askere öncülük misyonu tanıyan tepeden inmece bir anlayış içinde oldukları ortaya çıkınca, işçi sınıfı öncülüğünü esas alan sosyalistler sendikacıların kurduğu ve Aybar’ın genel başkan olduğu Türkiye İşçi Partisi’nde saf tuttular.

Beraat ettirilmiş olmasına rağmen Vatan Partisi’nin yeniden hayata geçirilmemesi nedeniyle Hikmet Kıvılcımlı’ya yakın bilinen birçok arkadaş da hiç tereddütsüz TİP saflarına katıldılar. O kadar ki, 1964’teki 1. Büyük Kongre’de devrimci gençliğin ve emekçi aydınların parti yönetiminden dışlanmasına karşı çıkan ilk muhalefet grubunun Aybar-Boran ikilisi tarafından partiden tasfiye edilmesine hiçbir şekilde muhalefet etmediler, aksine bu operasyona destek oldular.

Parti içi demokrasi bir kez ayaklar altına alınmaya başladı mı arkası kesilmiyor.

Yön Dergisi’nin 1966’da açtığı TİP’e eleştiri kampanyası çerçevesinde Mihri Belli’nin ilk kez E. Tüfekçi imzasıyla Milli Demokratik Devrim tezini ortaya atmasından sonra TİP saflarında da yeni bir ayrışma başlamıştı.

1966 sonunda Malatya’da toplanan 2. TİP Büyük Kongresi’nden sonra da bu kez Hikmet Kıvılcımlı ve Mihri Belli’yle ilişkisi olan partilileri hedef alan yeni bir tasfiye kampanyası açıldı.

Aybar-Boran yönetiminin 1. Kongre'den itibaren sosyalist gençliğe karşı gösterdiği güvensizlik ve hattâ ilgisizlik, parti çizgisini pasifist bulan devrimci gençleri partinin kara listeye aldığı Hikmet Kıvılcımlı ve Mihri Belli gibi eski TKP liderlerine yakınlıyordu.

Kıvılcımlı, Yön'ün kapanmasından sonra Mihri Belli çevresinin MDD tezini savunmak üzere 17 Kasım 1967'den itibaren yayınlamağa başladığı *Türk Solu* Dergisi'ne yazmağa başladı. Dergide Mihri Belli, Reşat Fuat Baraner, Hikmet Kıvılcımlı, Erdoğan Berktaş gibi eski TKP liderlerinin yanısıra, "milli cephe"nin nüvesini oluşturmak üzere 27 Mayıs'çılardan Suphi Karaman ve Sami Küçük'ün imzalarına da yer veriliyordu.

Bu dönemde, eski TKP'lilerin sosyalist ülkelere sığınmış olan Zeki Baştımar, İsmail Bilen ve Aram Pehlivan gibi Mihri Belli karşıtları da gerek Bizim Radyo Yayınları'nda, gerekse Türkiye'ye ulaştırdıkları broşürlerde, özünde MDD'den farklı olmayan *Ulusal Demokratik Devrim (UDD)* propagandası yapıyorlardı.

Bu kavram kargaşasında en azından TKP gerçeğine ışık tutabilmek için ilk kez *Ant*'in 12 Aralık 1967 tarihli sayısında TKP kurucusu Mustafa Suphi ve Yoldaşları'nın 1920'de Karadeniz'de nasıl alçakça katlediklerini ortaya koyan bir yazı yayınlama gereğini duyduk.

60'lı yılların ikinci yarısı dünyada ulusal kurtuluş hareketlerinin ve sosyal devrimlerin başarıdan başarıya koştuğu, özellikle 1968 öğrenci ayaklanmalarından sonra Batı'nın büyük metropollerinin devrimci bir uyanışla sarsıldığı bir dönemdi. Ama uluslararası komünist hareket artık Komintern dönemindeki gibi yekvcut değildi. SSCB-Çin ideolojik çatışmasına bir de Arnavutluk'un ayrı bir mihrak oluşturması eklenmişti. Çekoslovakya'nın Varşova Paktı üyesi ülkeler tarafından işgal edilmesi ise kafalarda birçok soru işaretlerinin doğmasına yolaçmıştı.

Dahası yaklaşan genel seçimlerde, milli bakiye sisteminin

kaldırılmış olması nedeniyle TİP'in aynı sayıda milletvekili çıkaramayacağına anlaşılması, parlamenter çalışmaya ağırlık veren TİP yöneticileri arasında da yeni çatlaklar doğmasına yolaçıyordu. Örneğin Behice Boran ve Sadun Aren Çekoslovakya olaylarının yorumunu bahane ederek, daha düne kadar tüm parti için tasfiyeleri birlikte yürüttükleri Aybar'a karşı bayrak açıyorlardı. Aybar Grubu'nu tasfiye ettikten sonra da "MDD'cilerin mezarını kazacağız" kampanyası başlatıyorlardı.

MDD'ciler ise kendi içlerinde bölünme ve ayrışma sürecine girmişlerdi. *Kırmızı Aydınlık – Beyaz Aydınlık* bölünmesini Deniz Gezmiş, Mahir Çayan, İbrahim Kaypakkaya gibi devrimci gençlik liderlerinin başını çektiği illegal örgütlerin ve de Devrimci Doğu Kültür Ocakları'nın sol siyasete ağırlığını koyması izledi.

Türkiye legal sosyalist hareketinin 12 Mart 1971 darbesine kadar son dört yıllık dönemi gerçekten de misli ender görülmüş bir ayrışmalar ve tasfiyeler dönemiydi.

Türkiye komünist hareketinin önde gelen isimleriyle, hangi eğilimde olurlarsa olsunlar, ilişki kurmak, geçmiş geleceğe bağlayan bir yayın çalışması geliştirmek istiyorduk.

70'li yıllardaki yayın çalışmalarımızda en çok önem verdiğimiz konulardan biri ulusal burjuvazi diye göklere çıkarılan kesimlerin sınıfsal konumunu netleştirmekti. Bu konuda başta Koç Holding ve OYAK olmak üzere finans kapitalin ana dayanaklarını belgelerle teşhir ediyorduk.

Türkiye'de finans kapital üzerine köklü analizleriyle tanınan Dr. Hikmet Kıvılcımlı'yla ilişki kurma önerisi, o sırada *Ant*'in yazı kuruluna girmiş olan Ragıp Zarakolu'dan geldi. MDD hareketinin liderlerinden sayılan Kıvılcımlı esasen son zamanlarda Mihri Belli'nin sol kemalistlerle ittifaka ağırlık veren tutumunu sık sık eleştirmeye başlamıştı. Gerçekten de bu ittifak arayışının antikomünist eğilimi bilinen eski cuntacılarından Mucip Ataklı'nın başkanlığında *Devrimci Güç Birliği*'nin kurulmasına kadar vardırılması kolay kabullenilebilecek bir şey değildi.

Ragıp'ın Dr. Hikmet Kıvılcımlı'yla "burjuvazi üstüne" yaptığı bir söyleşiyi 27 Ocak 1970 tarihli *Ant*'ta yayınladık. Genç yaşta *Geberen Kapitalizm* adlı kitabından, tüm analizlerini paylaşmasam da Türkiye tarihini Marksist yöntemle yorumlayan Tarih tezinden çok şeyler öğrendiğim bir komünist düşünürün güncel kapitalizm üzerine bir söyleşisini yayınlamak benim için gerçekten son derece sevindiriciydi.

Kıvılcımlı'yı sık sık ziyaret eden Ragıp kendisinin 27 Mayıs hareketini ve Yön'ü eleştiren basılmamış bir kitabı olduğunu söyleyerek bunu da *Ant*'ta yayınlamamızı önerdi.

Kitabı yayınlamadan önce Kıvılcımlı'yı muayenehanesinde ziyaret ederek saatlerce görüştüm. Bu, kısır MDD tartışmalarının ötesinde Türkiye'nin siyasal ve sosyo-ekonomik sorunları ve bunların çözümleri üzerine derinlemesine bir söyleşiydi. Koç Holding, OYAK gibi finans kapital kurumları üzerine yaptığımız yayınlardan takdirle bahsetti. Türkiye solunun ülke gerçeklerini derinlemesine tanımadan marksist terminolojiyle ağızdan dolma tüfek gibi ahkâm kesenlerin polemikleriyle bir yere varamayacağını söylüyordu. "Siz yıllarca günlük gazete yöneticiliği yaptınız. Bu sömürü çarkının nasıl döndürüldüğünü çok iyi tanıyorsunuz. Sola sizin gibi ülke gerçeklerini gün ışığına çıkartacak genç gazeteciler, araştırmacılar kazandırmalısınız," diyordu.

"27 Mayıs ve Yön hareketinin sınıfsal eleştirisi"ni 1970 Nisan'ında yayınladık. Kitabın yankıları devam ederken Türkiye sol hareketinin gündemini birdenbire değiştiren 15-16 Haziran direnişi patlak verdi. Ordunun bu direniş karşısında büyük sermayeden, oligarşiden yana saf tutması, sendikacıları ve grevcileri işkenceden geçirmesi, "Ordu- gençlik elele"li avuntu döneminin de sonunu ilan ediyordu.

Hikmet Kıvılcımlı'nın *Sosyalist Gazetesi*, Orhan Müsteşaplı'nın yönetiminde bu dönemde yayınlanmağa başladı. Ama biz de dahil tüm sol çevreleri şaşkırtan, *Sosyalist*'in 12 Mart Muhtırası'ndan sonraki ilk sayısında yer alan "Ordu Kılıcını Attı" manşetiydi.

Bu manşete rağmen, 12 Mart 1971 Darbesi'ni izleyen sıkıyönetim döneminde *Ant* dahil tüm sol yayınlar gibi *Sosyalist* de kapatıldı, yöneticileri hakkında tutuklama emirleri çıkartıldı. Bizim gibi Kıvılcımlı da illegal yollardan sürgüne çıkmak zorunda kaldı. Türkiye komünist hareketinin en önemli simalarından biri, TKP yönetiminin söz geçirdiği SSCB disiplinindeki devletlerin hiçbirinin toprağına kabul edilmedi.

TKP'nin en eski liderlerinden biri olan Kıvılcımlı'ya kanserle boğuşurken çıktığı sürgün yaşamında TKP'nin o dönemki yöneticileri tarafından reva görülen insanlık dışı engellemeler herhalde Türkiye sol tarihinin en kirli sayfalarından biridir.

Sürgünde Kıvılcımlı'yla tekrar karşılaşamadık. Ama onun yakını olan ya da yakını olduğunu söyleyen çok kişiyle yollarımız zaman zaman kesişti.

Örneğin, Türkiye'den tanıdığım ve 1972'de Paris'te kaçak olarak *Demokratik Direniş Hareketi*'ni örgütlemeye çalışırken karşılaştığımız *Fransa Türk Öğrenci Birliği* başkanı Hüsnü Dilli kendi çevresindeki gençlerle bir Kıvılcımlı grup oluşturmuştu. *L'Humanité* şenliklerinden birinde TKP'lilerinkine rakip bir stand açtıklarını da anımsıyorum. Ne ki bir süre sonra Bilen ve çevresinin Bizim Radyo'da ve TKP'nin Sesi Radyosu'nda Kıvılcımlı'ya yönelttiği çirkin suçlamaları unutmayı tercih ederek saf değiştirdi ve TKP'lilerin kontrolunda geçen DİSK'in baş uzmanlarından biri oldu.

O yıllarda Kıvılcımlı taraftarlarının TKP çizgisindeki FIDEF'e rakip olarak kurduğu işçi örgütü TDF ise bir süre direndikten sonra silindi.

Avrupa'da ilk plağını yayınlamağa hazırlandığımız günlerde Zülfü Livaneli de kendisini ateşli bir Kıvılcımlı yanlısı olarak tanıtmıştı. Müzik çalışmaları ötesinde Avrupa'da Kıvılcımlı düşünceleri temelinde örgütlenmeyi sağlama misyonu olduğunu söylüyordu.

İlk plağında yeralan Dede Sultan türküsünü aslında Dr.

Hikmet Kıvılcımlı'yı düşünerek repertuvarına almıştı. Anlattıklarına göre, nasıl Şeyh Bedrettin'in en yakın müritleri Börklüce Mustafa ve Torlak Kemal ise, Dr. Hikmet Kıvılcımlı da kendisine en yakın iki müridi olarak Zülfü Livaneli'yi ve Fuat Fegan'ı seçmişti. Ama arkası gelmedi.

Fuat Fegan'la 1973'te Londra'da karşılaştık. Büyük bir sorunla karşı karşıyaydı. Kıbrıslı olarak İngiliz pasaportu vardı, ama İngiliz polisi kendisine adada oturma izni vermeyi reddediyordu. Bana bu konuda uluslararası planda nasıl mücadele verebileceğini sormuş, ben de gerek Bülent Tanör'le, gerekse Avrupalı hukukçularla görüşerek kendisine bazı bilgiler aktarmıştım. Ama bundan sonra da Fuat'tan hiçbir haber alamamış, izini kaybetmişim.

Kendisinin eşi Latife Fegan'la birlikte Kıvılcımlı arşivlerinin Türkiye'den kaçırılıp Avrupa'da güvenilir bir tarih enstitüsüne teslim edilmesindeki olağanüstü çabalarını sonradan iftiharla öğrendim.

İlerleyen sürgün yıllarında öğrendiğim çok önemli bir tarihi gerçek ise, Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın daha 1933 yılında hapisteyken Kürt Sorunu'nun önemini vurgulayan bir inceleme yazmış olmasıdır. TKP'nin ve onun bağlı bulunduğu Komintern'in Kemalist diktatörlüğü rahatsız etmemek için yoksaydıkları bir soruna, tüm görüşlerine tam katılınmasa bile, eğilmiş olması müstesna bir olaydır.

Ne yazık ki *İhtiyat Kuvvet: Milliyet (Şark)* adlı bu çalışma ancak kendisinin ölümünden sonra, 1979'da bizlere ulaşabilmiştir.

Yaşamı boyunca son derece üretken olan Kıvılcımlı'nın bu çalışmadan sonra Kürt sorununu bir daha gündeme getirmemiş olması, özellikle de bu sorunun enine boyuna tartışılmaya başladığı, İsmail Beşikçi'nin üzerine bilimsel kitap yazdığı, Türkiye İşçi Partisi'nin ileride kapatılmasına neden olacak bir karar tasarısı kabul ettiği bir dönemde suskun kalması izah gerektiren bu soru olarak karşımızda durmaktadır.

Umuyorum ki, Kıvılcımlı ve Kürt Sorunu üzerine değerli çalışmalar yapmış olan arkadaşlarımız bu konuya bir açıklık getireceklerdir.

IISG’de Özgüden arşivlerinin açılışındaki konuşma *Amsterdam, 24 ocak 2013*

Doğan Özgüden arşivlerinin Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü (IISG)’e bağışlanma töreni Amsterdam’da, uluslararası prestij sahibi bu kurumun merkezinde, 24 Ocak 2013 tarihinde gerçekleştirildi.

Avrupalı birçok şahsiyetin yanısıra Özgüden’in 70’li ve 80’li yıllardan kavgaya arkadaşlarının özel surette Amsterdam’a gelerek katıldığı toplantı IISG adına Touraj Atabaki tarafından açıldı.

Günün IISG’de Türkiye’nin sosyal ve siyasi hayatı üzerine dokümantasyonun genişletilmesi açısından önemini vurgulayan Atabaki, Özgüden’in Türkiye’de ve sürgünde sürdürdüğü siyasi ve toplumsal kavgaları anımsatarak şöyle dedi:

“İki yıl kadar önce Doğan Bey ve İnci Hanım’ı bu enstitüde ağırlamak ayrıcalığına sahip olmuştum. Türkiye’nin en tanınmış gazetecilerinden biri olarak yaptığı yayınlarla tanıyor ve 1971 darbesinden sonra ülkesini terketmek zorunda bırakıldığını biliyordum. Dahası, farklı konumlarda ve yerlerde, örneğin 1968’de yayınladığı *Ant Dergisi* bürosunda, Ermeni gazeteci Hrant Dink’in İstanbul’da öldürülmesinden sonra Avrupa kurumları önündeki mitingte konuşurken ve de ‘Bellekle direnme’ konferansında Auschwitz cehenneminden hayatta kalanlardan yazar Benjamin Orenstein ile birlikte çekilmiş fotoğraflarıyla daha yakından tanıyordum.

“Ancak, Brüksel’deki Güneş Atölyeleri’nde kendisiyle bir kez daha buluşmak başka bir Doğan’ı tanımama olanak sağladı: Eğitimci Doğan.

“İnci’yle birlikte yarattıkları, yaşlı ve genç, erkek ve kadın, farklı kökenlerden bir çok insanın bilgilerini artırmak ve yaşamlarında pasiflikten kurtulabilmek için eğitim gördüğü Güneş Atölyeleri’ni tanıdım. Bırakın Doğan’ın son derece zengin siyasal yaşamını, sadece bu eğitim çalışmalarının gerçekleştirilmesi dahi tek başına bir başarıdır.”

Atabaki konuşmasını Özgüden’e bizzat şu sözlerle seslenerek sonuçlandırdı:

“Doğan Bey! Eşiniz ve yoldaşınız Inci Tuğsavul sizinle birlikte sürgünde geçen kırk yılınızda, sadece Türkiye’de değil, Orta Doğu, Afrika ve Asya’nın birçok ülkesinde demokrasi ve insan haklarının yüceltilmesi için birçok platform oluşturdunuz.

“Ülkeniz Türkiye’de emekçilerin, kadınların ve etnik grupların hakları konusunda enformasyonu kalıcı kılmak ve arşivlemek konusundaki kararlılığınız, bugün devralkmak ayrıcalığına sahip olduğumuz arşivlerinizde parlak biçimde yansıyor. Çok dolu yaşamınız, başarılarınızı özetlemeye olanak vermiyor. Yine de, sizin özverinize, imece yetenğinize ve çalışma azminize takdirlerimi Nazım Hikmet’in dizeleriyle ifade etmek istiyorum.

“Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür

“Ve bir orman gibi kardeşçesine.

“Doğan Özgüden, bu, Nazım’ın olduğu gibi biliyorum ki sizin de hayalinizdir.”

IISG Koleksiyon Geliştirme Bölümü yöneticisi Jaap Kloosterman’ın kurumun tarihi ve faaliyetleri konusundaki bir sunuşundan sonra, Flaman televizyonu *Brussel TV*’nin Özgüden ve Tuğsavul’un sürgün yaşamı hakkında kısa bir belgeseli ve Özgüden’in sürgününün 40. yıldönümü dolayısıyla Roj TV’nin hazırladığı bir başka belgesel izleyicilere sunuldu.

Son olarak, Doğan Özgüden, aşağıdaki konuşmayı yaptı:

“Değerli dostlar,

“Herşeyden önce, kırk yıllık bir sürgün yaşamının belge-

lerinin IISG gibi bir uluslararası sosyal tarih mabedinde yer almasını sağlayan Erik Zürcher, Touraj Atabaki, Jaap Kloosterman ve Erhan Tuskan'a teşekkür etmek istiyorum .

“Dünyada toplumsal ve siyasal mücadelelerin başını çekmiş tarihsel şahsiyetlerin eserlerinin bulunduğu bu mekanda bizim arşivlerimizin de yer almış olduğunu görmek benim için gerçekten gurur verici.

“Kırk yılı aşkın bir süredir ülkemde olduğu gibi sürgünde de çalışmalarımızın başarıya ulaşmasında büyük katkıları olan ve şu anda aramızda bulunan değerli yoldaşıma, Fahri Aral, Faruk Pekin, Müfide Pekin, Ragıp Zarakolu, Bige Berker, Yücel Top ve Tayfun Demir'e de teşekkürlerimi sunuyorum.

“Sağlık sorunları nedeniyle bugün burada bulunamayan sevgili hayat arkadaşım ve yoldaşım İnci Tuğsavul ile birlikte kurduğumuz yurttaşlar kavşağı Güneş Atölyeleri'nin tüm sorumluluğunu üstlenen çalışma arkadaşlarım ve yoldaşlarım Iuccia Saponara, Davut Kakız ve Tural Fincan'a da teşekkür ediyorum.

“Ne ki İnci de, inanılmaz zorluklar, baskılar ve engellere rağmen neredeyse yarım yüzyıl boyunca cesaretle yürüttüğü çalışmanın ürünleriyle bu an burada mevcut.

“Kendisinin o karanlık darbe günlerinde sayısız işkence, siyasi dava, idam ve mahkumiyet haberlerini ve belgelerini kanlı gözyaşları dökerek nasıl kayda geçtiğini unutmam mümkün değil...

“Değerli arkadaşlar,

“Yaşadığım dönemlerin belgelerinin korunmasına ve değerlendirilmesine katkı tüm meslek yaşamımda ve toplumsal mücadelelerimde en önemli kaygılarımdan biri oldu.

“62 yıl önce gazeteciliğe başladığım iki yerel gazetenin henüz elle tutulur bir arşivleri yoktu.

“Gerçek bir arşivle ilk kez 1958'de Abdi İpekçi tarafından Ege Bölgesi temsilcisi olarak atandığım *Milliyet Gazetesi*'nde karşılaştım. Daha sonra da bir diğer İstanbul günlük gazetesi olan *Gece Postası*'nda...

“Ama meslek hayatımda ilk büyük gün, Türkiye’nin en eski günlük gazetesi *Akşam*’ın yönetimini üstlendiğim gündü. Buradaki arkadaşlarım anımsarlar, belki de büyük bir günlük gazetenin en genç genel yayın müdürü olarak *Akşam*’ı gerçek bir sol günlük gazeteye dönüştürmüştüm.

“Gazetesi sahibi Malik Yolaç’la sözleşme imzaladıktan sonra yaptığım ilk şey, Türkiye’nin yakın tarihi, sosyal ve politik yaşamı üzerine araştırma yapmak isteyenler için gerçek bir hazine olan gazetenin arşiv salonuna girmek olmuştü.

“Gazetenin genel yayın yönetmeni olarak önceliklerimden biri bu istisnai arşivleri geliştirmek ve devam ettirmektü. Şu anda, basın emekçileri arasında isimsiz kahramanlar olarak gördüğüm müstesna insanlardan birini özellikle anıyorum. Arşiv servisi şefi, aynı zamanda Beyazıt Kütüphanesi müdürü olan Muzaffer Gökmen...

“Sermaye çevrelerinin baskısıyla *Akşam*’dan ayrılmak zounda kaldıktan sonra 1967’de *Ant Dergisi*’ni ve daha sonra *Ant Yayınları*’nı kurduğumuzda İnci de ben de arşiv konusundaki kaygılarımızı hep ön planda tuttuk.

“1968 yılında, bir başka tarihi günlük gazete, *Vatan*, iflas ettiğinde, orada çalışan arkadaşların özel çabasıyla bu gazetenin onlarca yıllık fotoğraf arşivini bizim mütevazı *Ant* arşivlerine katmıştık.

“Maalesef, başka bir hayal kırıklığı gecikmedi... 1971 darbesinden sonra askeriyenin baskısı ve tehditleri karşısında ülkeyi terkettikten sonra, bu değerli arşivler ve hatta bizim özel kitaplarımız ya ordu tarafından tahrip edildi ya da bazı kişiler tarafından bilmediğimiz başka yerlere kaçırıldı. O arşivler bizim için artık mevcut değil...

“İnci ile Avrupa’da 1971’de başlayan ve iki yıl süren illegal yaşamımızda dahi tüm zorluklara ve olanaksızlıklara karşın, Türkiye ile ilgili kupür ve belgeleri titizlikle koruduk. Bu belgeleri artık peyderpey IISG’ye bağlılıyor olmaktan mutluyuz.

“Bu arşivlerin, iki yıl illegal yaşamdan sonra, başta Avrupa Parlamentosu eski başkanı Piet Dankert olmak üzere Hollandalı dostlarımızın dayanışmasıyla legale çıktığımız Hollanda’da ebediyen kalacağından emin olmak ayrı bir mutluluk nedeni...”

“İllegalite yıllarında Amsterdam Merkez İstasyonu önündeki telefon kulübelerinde geceleme zorunda kaldığım günleri unutmam mümkün değil... Bugün IISG’ye emanet etmekte olduğumuz *Demokratik Direniş Hareketi* kitapları ve belgeleri hep o zor illegalite koşullarında gerçekleştirildi.

“1974 yılından itibaren, *Demokratik Direniş Hareketi*’ne katkıda bulunmuş dostlarımız ve yoldaşlarımızla birlikte önce *İnfo-Türk*, ardından da *Güneş Atölyeleri* kuruldu.

“Bu kurumlar sayesinde ki, 40 yıllık siyasal sürgün ve ekonomik göç, dünyanın her yerinde faşizme ve ırkçılığa karşı mücadele belgeleri titizlikle korunabildi.

“Bugün tüm bu belgeleri bu prestij sahibi uluslararası kuruma emanet ediyoruz.

“Bugün benim için de, İnci için de ikinci bir gençliğin başlangıcı...”

“Hayatta kaldığımız sürece bu kurumun arşivlerini zenginleştirmek için katkıda bulunmaya kararlılıkla devam edeceğiz.

“Hepinize tekrar tekrar teşekkür ediyorum.”

Bu konuşmanın ardından, 1971 askeri darbesinin 35. yılı vesilesiyle 2006 yılında *Info-Türk Vakfı* tarafından yapılan “*Türkiye’de bir darbeden ötekine...*” belgeseli gösterildi.

Son olarak, Özgüden arşivinin IISG’ye naklini yöneten kurum çalışanlarından *Erhan Tuskan* toplantıya katılanlara merkezin tüm bölümlerini gezdirerek ayrıntılı bilgi verdi.

Bu ziyarette, *Karl Marx*’ın elyazmalarından *Türkiye Komünist Partisi (TKP)*, *Türkiye İşçi Partisi (TİP)*, ilerici sendikalarla Türkiye sol hareketinin *Nazım Hikmet*, *Zekeriya Sertel*, *Hikmet Kıvılcımlı*, *Vala Nurettin* ve *Kemal Süller* gibi önde gelen isimlerinin arşivlerine ulaşıldı.

Sol hareketin lider ve düşünürlerin özgün el yazmalarıyla karşılaşmak, kısmen de olsa okumak, hiç kuşkusuz, Özgüden'in dostları için bu müstesna günün en unutulmaz anlarıydı.

Père Lachaise'de Uğur Hüküm'e veda

Paris, 11 Temmuz 2013

Sevgili Uğur,

Olacak şey değil. Yakında Defne'yle birlikte Brüksel'de bizimle buluşacaktın. Gelemedin.

Ben sana geldim.

Seninle 70'li yıllarda, ülkemizde ve onun diasporalarında devlet terörünün azdığı günlerde tanışmıştık. Tanışır tanışmaz da yıldızlarımız barışmış, kavga dolu uzun bir yolda omuz omuza yürümeğe, hattâ koşmaya koyulmuştuk.

Demokrasi İçin Birlik'in kuruluşu, önce darbe tehditlerine, ardından 12 Eylül Cuntası'na karşı geceli gündüzlü mücadeleler... Tek Cephe gazeteciliği... Ve de Avrupa başkentinde, Brüksel'de Cunta'ya karşı ilk büyük enternasyonal direniş toplantısı... O gece çok uluslu bir kitleye Fransızca sunuş yaparken nasıl kükrediğini unutabilir miyim?

Bu örgütlü mücadelenin sacayağıydı Brüksel-Paris-Düsseldorf üçgeni...

Sonraki yıllarda senin kişiliğinde örnek bir gazeteci tanımak şansımız oldu. Mesleğin en eskilerinden biri olarak gazeteci Hüküm'ün çalışmalarını hep iftiharla izledim.

Evet herbirimiz farklı alanlarda mücadele sürdürdük, ama sosyalizme inancımız hiç sarsılmadı. İşte bugün Demokrasi İçin Birlik merkezini oluşturan Düsseldorf'tan Alp Arslan Telli, Paris'ten şen ve Brüksel'den ben yine beraberiz.

Sevgili Uğur,

30 yıl kadar önceydi. Fransız Hükümeti benim Fransa'ya girmemi yasaklamıştı. O günlerde senin, Belçika'nın Fransa

sınırındaki son tren istasyonu Quievrain'e gelerek İnci'ye ve bana destek olun ünütülabilir mi?

Quievrain! Belçika'da siyasal sürgünken Victor Hugo'nun, Fransa'ya giremediği için 1868'de eşi Adèle'in cenazesini anayurduna uğurladığı son gurbet istasyonu.

Sevgili Uğur,

Bugün seni tüm sevenlerinin sevgi halesi içinde komünarların ebedi diyarına uğurluyoruz.

Sevgili kardeşim, sevgili meslekdaşım, kavga arkadaşım Uğur.

Işıklı yolunda sana uğurlar olsun!

Jean Jaurès'den Hrant Dink'e 100 yıl...

1915 Soykırımı Anıtı önündeki konuşma, 19 Ocak 2014

Hrant, kardeşim, değerli meslekdaşım,

Yedi yıldır nasıl da özlüyoruz seni.

Yedi yıl var ki, tüm insanlığın, özellikle de Anadolu ve Mezopotamya halklarının özgürlük ve kardeşliğine doğru kanat çırpın barış güvercinini koparttılar bizden.

Bu lanet olası 19 Ocak'ta, sadece insan haklarının ve halkların eşitliğinin yılmaz bir savunucusunu değil, hep gerçeğin ve adaletin peşinde koşan büyük bir gazeteciyi de yitirdik.

Evet, yedi yıl akıp gitti bile...

Ne yazık ki, dünyanın en güzel kentlerinden biri olan İstanbul'da kurban edildiğin alçakça cinayetin hesabı hâlâ görülmedi.

O İstanbul ki, tarihiyle, farklı kökenlerden insanlarıyla ve kültürel zenginliğiyle seni nasıl da cezbederdi.

Ama o güzelim İstanbul'da başlatılmamış mıydı tam 99 yıl önce halkına karşı 20. Yüzyılın ilk soykırımı? Ve de çok geçmeden sadece Ermeni halkını değil, Asuri ve Grek halklarını da hedef alan o soykırım...

Yedi yıllık kirli adli-siyasi-idari manevralardan sonra «gerçek» suçluların yargılanabilmesi için yeni bir kovuşturma başlatıldı.

Adalet hâlâ kör ve sağır.

Hrant Dink Dostları'nın dediği gibi, cinayetin devlet görevlilerinin yönlendirme ve yardımıyla işlendiği ayan beyan (...) ama hepsi de devletin korumasında. Cinayetin tertipçileri gizlenmekle kalmıyor, tayin ve terfilerle ödüllendiriliyor.

En utanç verici örnek: Dönemin İstanbul Valisi Muammer Güler bakanlığa, polis şefi Celalettin Cerrah ise valiliğe terfi ettiriliyor.

Celalettin Cerrah adının Belçika'daki biz Anadolu çıkışlı sürgünler için özel bir önemi de var. Senin öldürdüğün gün kendisinin Türk kökenli bir devlet bakanının onur konuğu olarak Brüksel'de bulunduğu unutulabilir mi?

Muammer Güler yakınlarda bakanlık koltuğundan atıldı, ama senin öldürülmedeki inkar edilemez sorumluluğundan ötürü değil, adı büyük bir yolsuzluk skandalına karıştığı için...

Taner Akçam dostumuzun bu vesileyle yaptığı bir anımsatma ibret verici.

99 yıl önce... En gözü dönmüş soykırımcılardan biri, Diyarbakır Valisi Dr. Reşit, Mardin ve Diyarbakır'daki Ermeni ve Asuri'lerin kırımından dolayı hesap vermesi gerekirken Ankara Valiliği'yle taltif edilir.

Ama bir süre sonra bu görevden uzaklaştırılır. Binlerce vatandaşın canına kıymaktan değil, yolsuzluk yapmaktan... Hangi yolsuzluk? Katlettirdiği Ermeni ve Asuri'lerin altın ve mücevherlerini Osmanlı hazinesine teslim edecek yerde zimmetine geçirmiş olmaktan...

Bu *İttihad ve Terakki*'den tevarüs edilmiş bir cürümler sistemidir. Doğduğumuz topraklara kök salmış, üç onyı aşkın süredir Türk-İslam Sentezi temelinde güçlendirilmiş bir sistemdir.

Bugün iktidarı elde tutmak ya da gasbetmek için ne denli birbirlerine girmiş olurlarsa olsunlar, Tayyip Erdoğan'ın par-

tisi de, Fethullah Gülen'in cemaati da, ordu da, polis de, adalet de vatandaşlara karşı işlenen alçakça cinayetlerden aynı derecede sorumludur.

Zirve Kitabevi cinayeti unutulabilir mi?

Ya Roboski katliamı?

Ya Reyhanlı?

Sevan Balıkçı'nın öldürülmesi?

Gezi direnişi kurbanları?

Ve de sadece Türkiye'de değil, Irak'ta, hatta bir yıl önce Fransa'da Kürtlerin katledilmesi...

Yıl 2014... Hrant'ın öldürülmesinin yedinci yıldönümü. Unutmayalım ki, 2014 aynızamanda Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın patlamasının 100. Yıldönümü.

100 yıl önce, bu savaşın ta başında Hrant gibi bir başka barış güvercinini katlettiler Fransa'da: *Jean Jaurès*...

Belçika'nın büyük ozanı *Jacques Brel*, tanınmış şarkılarından birinde sorar:

Niçin katlettiler Jaurès'i, niçin?

Jaurès, emperyalist güçlerin çıkarları uğruna başlatılan ve 9 milyondan fazla insanın yaşamına mal olan bir savaş histerisi içinde katledildi.

Bu savaş histerisi içindedir ki Anadolu'nun Ermeni ve Asuri halkları 2 milyona yakın can yitirdi.

Şimdi biz de soruyoruz:

Niçin katlettiler Hrant'ı, niçin?

Hrant, gerçeklerin peşinde olan, Ermeni, Asuri, Grek, Yahudi, Kürd, Ezidi ve Türk halklarının kardeşliği için mücadele veren herkesi susturmak için vuruldu.

Bugün burada söz verelim Hrant'a: Kardeşlik ve adalet için yükselen sesimizi ve çığlığımızı asla ve asla susturamayacaklar.

Ve tüm güçlerimizi gelecek yıl, 100. yıldönümünde Ermeni ve Asuri soykırımının Türk Devleti tarafından tanınmasını sağlamak için birleştirelim.

Barış süreci, evet...

Ama tarihin tüm gerçeklerinin tanınmasını sağlayacak bir süreç...

Türk Devleti'ni tüm Hrant'lardan özür dilemeye zorlayacak bir süreç...

Basın özgürlüğü üzerine mesaj...

Mednuçe TV, 27 Temmuz 2014

Bizler ideolojik yalanlarla eğitilmiş bir kuşaktanız, ama bu yalanlar prangasını kırmayı gazetecilik mesleğinde görev bildik.

Gazeteciliğe başladığım 50'li yılların başında 24 Temmuz gelince iki bayramı birden, Lozan Anlaşması'nın yıldönümünü ve de Basın Bayramı'nı kutlamak bize dayatılan meslek etiğinin elifbasındandı.

24 Temmuz 1923'te imzalanan Lozan Anlaşması'nın, Kürt halkının haklarını nasıl ayaklar altına aldığını, buna haklı olarak isyan eden bu halkın birbirini izleyen askeri operasyonlarla nasıl vahşice ezildiğini, hatta yokedilmeye başladığını yıllar sonra öğrenecektik.

24 Temmuz basın bayramına gelince, her yıl büyük törenlerle kutlanmasına rağmen aslında bir göz boyamadan ibaret olduğunu da genç bir muhalif gazeteci olarak Demokrat Parti zamanında başlayan basın düşmanlığıyla karşılaşınca anlayacaktık.

Gazeteciler Cemiyeti 1946'da kurulduğunda Basın Bayramı'nın kutlanacağı bir tarih aranmıştı.

Önce Türkiye'de ilk Türkçe gazetenin yayınlandığı günün yıldönümünü seçelim diye düşünülmüş, ama 1831'de yayınlanan Takvimi Vekayı'nın ilk gazete olup olmadığı konusunda anlaşmazlık çıktığından Falih Rıfkı Atay'ın önerisiyle 1908'de başından sansürün kaldırılmasının yıldönümü olan 24 Temmuz seçilmişti.

İlk alternatif kabul edilsedydi bile, yine de bir Türkçe ga-

zetenin Osmanlı İmparatorluğu'nda yayınlanan ilk gazete olmadığını öğrenmemiz yıllar alacaktı.

Herşeyden önce ilk Türkçe matbaa ancak 18. yüzyılın ortalarında kurulabilmişti. Oysa Osmanlı İmparatorluğu'nda Museviler, Ermeniler, Rumlar 16. yüzyıldan itibaren kendi matbaalarını kurarak çeşitli yayınlar gerçekleştirmişlerdi.

Bunu neden vurguluyorum. Osmanlı, Ermeni gazetecilere şükran borcunu, onları 24 Nisan 1915'te birçok Ermeni aydınıyla birlikte tutuklayıp sürgüne göndermek, birçoğunu da katletmek suretiyle ödeyecekti.

Ya son yıllarda devlet terörünün kurbanı Hrant Dink ve onlarca Kürt gazetecisi?

Basın Bayramı olarak seçilen “sansürün kaldırılmasının yıldönümü” aldatmacasına gelince.

Gazeteciler Cemiyeti üyesi olarak 1955'te İzmir'de Basın Bayramı kutlamasına katılmıştım, coşkuluydum. Ne ki iki ay geçmeden o utanç verici 6-7 Eylül olaylarından sonra çalıştığım muhalif gazetenin yazı işleri müdürü tutuklanmıştı.

Ondan sonra da ülkemiz basınına uygulanan sansür, otosansür, yasaklama, tutuklama, yayın yasakları hiç bitmedi ki, neyin kutlamasını yapıyoruz?

Sadece şu son bir yılda su veya bu şekilde işinden edilen gazeteci sayısı 384'u buluyor. Hâlâ onlarca gazeteci, dağıtımçı hapislerde, Terör yasasından yeni yeni davalar açılıyor.

Bu koşullarda neyin bayramı?

Ana akım medyaya, gazeteleriyle, televizyonlarıyla, zaten her gün bayram.

Şu sıradaki cumhurbaşkanlığı seçim kampanyasının bu medyadaki yansıması tek kelimeyle utanç verici...

Ya Türk-İslam Sentezi'nin koçbaşı Tayyip Erdoğan ya da bu sentezin yan ürünü Ekmeleddin.

Türkiye için gerçekten demokratik, laik ve barışçıl bir çözümün sözcülüğünü yapan 3. aday Nurettin Demirtaş'ın varlığı neredeyse yok sayılıyor.

Kendisine demokrasi ve hatta solculuk yakıştıran bir

kısım medya bile, gerçekte neyi temsil ettiğine bakmaksızın “İlle de Ekmeleddin” diyor. Haydi, Ekmeleddin’in CHP’den ziyade MHP’nin adayı olduğunu bir yana koyalım, ya yıllarca genel sekreterliğini yaptığı İslam İşbirliği Teşkilatı’nın hangi çıkarları ve de tehlikeleri temsil ettiğinin farkında değiller mi?

Daha 1969 yılında Rabat’ta kuruluş toplantısı yapılan bu teşkilata Demirel dışişleri bakanını Türkiye’yi temsilen gönderdiğinde Ant Dergisi’nde kıyameti kopartmış, bu konuda belgesel bir kitap yayınlamıştık. 12 Mart’ta bizim yayınlarımız susturuldu. İslam İşbirliği Teşkilatı’na yakınlaşma Kenan Evren’in cumhurbaşkanı olarak bizzat zirveye katılmasıyla tam bir ubudiyete dönüştü.

Çankaya Köşkü’nün son yıllardaki konuklarına bakın. Turgut Özal, Süleyman Demirel, Abdullah Gül hepsi yeşil İslam sermayesinin bendeleri... İster Tayyip gelsin, ister Ekmeleddin. Değişen bir şey olmayacak.

Ve de ana akım medya, yandaşıyla karşıtıyla, Türk-İslam Sentezi’nin yeni bir zaferi için seferber durumda.

Evet dostlar, bu çalışan ve özgür gazetecilerin bayramı değil, ana akım medya patronlarının bayramı...

Bizler ise, gerçek basın bayramını, ömrümüz elverirse, Nurettin Demirtaş’ın seçim bildirgesinde açıkladığı hedefler tamamen gerçekleştiği gün kutlayacağız

Özgüden ve Tuğsavul’un Tan Gazetesi Sergisi’ne mesajı *4 Aralık 2014*

Doğan Özgüden ve İnci Tuğsavul, kendilerini Tan Gazetesi Sergisi’nin açılışına davet eden Tan Evi yöneticilerine, Tuştav Vakfı’na ve Türkiye Gazeteciler Cemiyeti’ne Brüksel’den aşağıdaki mesajı gönderdiler:

Değerli dostlar,

Tan Gazetesi Sergisi’nin açılışı için gönderdiğiniz çağrıyı aldık, teşekkür ediyoruz.

Maalesef siyasal sürgünümüz devam ettiği için, meslek hayatımızın en önemli dönemlerinden birini yaşadığımız Ankara Caddesi N° 32'deki işhanının Tan Evi olarak açılışında bizzat bulunamamaktan dolayı son derece üzgünüz.

Bu önemli girişimin başlatıcılarını ve uygulayıcılarını yürekten kutlarken, sergi ve müzeye bir katkı olarak 1967 yılında yaşanan bir ikinci Tan Olayı'nın belgelerini ekte gönderiyoruz.

Sosyalist Ant Dergisi'ni 1967 yılı başında Yaşar Kemal ve Fethi Naci'yle birlikte Tan Matbaası'nda yayınlamaya başlamıştık.

10 Ekim 1967'de Tan Matbaası'nın işletmesini Halil Lütü Dördüncü'den devralan islamcı işadamları topluluğunun ilk işi, bu matbaada bir sosyalist derginin dizilip basılmasını yasaklamak, direnen matbaa işçilerini de işten atmak olmuştu.

Ardından da dönemin ümmetçi gazeteleri Ant Dergisi yöneticilerine ölüm tehditleri de içeren bir saldırı kampanyası başlatmışlardı.

Necip Fazıl'ın Büyük Doğu Dergisi'nde verilen yanıt Kanlı Pazar'ın habercisi gibiydi:

“Basit bir müslümanın bile takdirinden kaçmayacak bir vazife olarak, kiraladıkları müesseseden bu gibi necasetleri temizlemekle işe başlamaları, ilk doğru ve faziletli adımlardır. Ve bundan böyle onu takip edecek adımlardan bir işarettir. Moskova lağımının fareleri, nasıl bilsinler ki, kendilerinin karanlık dediği her yerde nur ve pis gördüğü her noktada temizlik vardır. Moskof lağımının iğrenç farelerine tatbik edilecek muamele, onları, çoktan beri müstemlekeleştirdikleri ‘Tan’ matbaasından atmak değil, büyük bir kapan içinde Marmara’ya sarkıtıp boğmaktır.”

Aynı grubun yayınladığı İttihad Gazetesi'nde de medyanın nasıl ümmet kontrolüne alınmakta olduğu müjdeleniyordu:

“Daha dur bakalım, büyüğü geride. Artık istesenez de, patlasanız da, çatlasanız da, Bâbiâli'ye el attık. Rotatifler,

Kur'an ve iman hakikatlerinin nesrinde çalışacak. Müslüman gazetelerin sayısı daha da artacak; matbaaların, dağıtım şirketlerinin en yenisi, en modern müslümanlara hizmet edecek. Tekniğin meşru dairedeki herşeyi islamiyete, onun hadimlerine hizmet edecek.”

Bu kanlı tehditler başka tümetçi gazetelerde de sürdürülecekti. Örneğin Bugün'de Mehmet Şevket Eygi açıkça katliam fetvası veriyordu:

“Türkiye’de komünizmin himaye edildiğine, islamiyetin ise baltalandığına dair apaçık deliller vardır. Artık müslümanlara düşen vazife, uyanık ve hazırlıklı olmaktır. Önümüzde taze ve ümit verici bir örnek vardır. Endonezya’daki komünist kıyımı. Yüzbinlerce komünist öldürüldü. Karada vahşi hayvanlar, denizde balıklar insan etine doydular. Korkunç bir komünist kıyımı oldu. Fakat Endonezya kurtuldu

Tan Gazetesi susturulduktan sonra yurt dışında siyasal sürgüne gitmek zorunda kalan değerli gazeteciler Sabiha Sertel ve Zekeriya Sertel’in anılarının Türkiye’de ilk kez Ant tarafından yayınlanışının hikayesini ayrıca iletiyoruz.

Değerlendirileceğini umuyoruz.

Başarı dileklerimizle sizlere ve açılışa bulunacak tüm dostlarımıza yürekten sevgilerimizi iletiyoruz.

Doğan Özgüden – İnci Tuğsavul

Tarih Fidel’i beraat ettirdi

Info-Türk, 19 Aralık 2014

Yiğit Küba halkı Goliath’ı yenen Davut gibi 53 yıllık bir ablukadan sonra nihayet ABD’yi dize getirdi, Başkan Obama kıtanın bu ilk sosyalist devletiyle diplomatik ilişki kurmak zorunda kaldı. Bu, Küba halkının, Fidel Castro, Che Guevara, Camilo Cienfuegos, Raul Castro gibi liderlerin önderliğinde gerçekleştirdiği devrimin tarihsel zaferidir.

Gazeteci dostum Nusret Özgül Yerelce sitesinde soruyor:

“Domuzlar Körfezi (Playa Giron) Çıkarması’ndan bu yana 50+3 yıl geçti. O gün 20 yaşlarında olanlardan sağ kalanlar acaba ne düşünüyorlar? Bu toplam 53 yılı sadece yaşamakla kalmayan, aynı zamanda gözlemci rolünü de üstlenen “Canlı Arşiv” Doğan Özgüden’in veya İnci’nin, bir makalede son değişimi farklı açıdan değerlendireceğinden hiç kuşukum yok

Sevgili Nusret, 53 yıldan da fazla... Gazeteciliğimin daha ilk yılından, 1953’ten itibaren yakından izlediğim, sevinçlerini ve acılarını yürekten paylaştığım 61 yıllık bir destan bu...

1953 yılındaki başarısız Moncado Kışlası baskınından sonra Amerikan uşağı faşist Batista’nın mahkemesinde “Tarih beni beraat ettirecektir” diye haykıran Fidel Castro, 1956’da bir avuç devrimciyle gerilla mücadelesini tekrar başlatarak 1959 başında zaferle sonuçlandırmıştı

Ama batı yarı küresindeki bu ilk sosyal devrim başından itibaren ABD emperyalizminin ve onun güdümündeki devletlerin boy hedefi olacaktı. Washington Küba’ya ilk ambargoyu 19 Ekim 1960’da gıda ve ilaç dışındaki tüm malların ihracını yasaklayarak başlatmıştı. O yıl yayınlanan *Dinle Yankee* adlı kitabında Amerikalı bilimadamı Wright Mills Küba’lıların ağzından devrimin haklılığını ve ABD emperyalizminin halklara düşmanlığını ortaya koyuyordu. Bu kitabı zamanın tek sol dergisi *Yön*’de tanıtmıştım, İlhan Selçuk da *Cumhuriyet*’teki köşesinde bu yazıdan alıntı yapmıştı.

Ambargonun yılı dolmadan, 1961 Nisan’ında ABD’nin CIA güdümlü paralı askerleri devrimi çökertmek için Domuzlar Körfezi ‘ne çıkartma yapacak, ama Küba halkının yiğit direnişiyle bozguna uğrayacaklardı. Bu hezimetten sonradır ki, Kennedy 7 Şubat 1962’den itibaren Küba’yı ekonomik, ticari, diplomatik, kültürel alanları da kapsayan gayriinsani bir abluka altına alacaktı.

O sırada İzmir’de çalıştığım *Sabah Postası* Gazetesi’nden uzaklaştırılmamın nedenlerinden biri de Küba’yı savunan yazılar yazmış olmamdı.

Daha sonra genel yayın yönetmeni olduğum *Akşam Ga-*

zetesi'nde de Küba'nın varolma mücadelesi ana dış politika konularımızdandı. 1966 yılında Demirel iktidarının ve kapitalistlerin baskıları sonucunda Akşam'dan uzaklaştırılınca, İnci'yle birlikte tüm zamanımızı *Dinle Yankee*'nin çevrisine verecektik

Ant Dergisi ve *Yayınları*'nı kurduktan sonra Küba devrimiyle dayanışma yayın politikamızın temel taşlarından biriydi. Ernesto Che Guevara'nın *Savaş Anıları*'nı ve *Gerilla Günlüğü*'nü 1968'de arka arkaya yayınladık. Onları 1969'da *Dinle Yankee*'nin yayını izledi. Kitap, Mills'in yazdıkları dışında Fidel Castro'nun ünlü *Tarih beni beraat ettirecektir* savunmasının tam metnini ve sosyalist düşünür Leo Huberman'ın *Sosyalist Küba* adlı incelemesini de içeriyordu.

1971 darbesinden önce yayınladığımız önemli kitaplardan biri de Alman yazar Hans Magnus Enzensberger'in *Havana Duruşması* oldu. Kitap, 1961'deki Domuzlar Körfezi Çıkartması bozgununda yakalanan ABD uşaklarının Küba halk mahkemesinde yargılanmalarını aynı zamanda tiyatroya da uygulanabilecek şekilde belgeliyordu. Kitap yayınlanır yayınlanmaz İstanbul'da Halkın Dostları Tiyatrosu tarafından sahneye konacaktı.

Sürgün yıllarımızda da diğer ülkelerin direnişçileriyle birlikte İspanya, Yunanistan, Portekiz ve Türkiye'deki faşist yönetimlere karşı yürütülen ortak mücadelenin yanısıra Vietnam, Küba devrimleriyle dayanışma da önde gelen görevlerimizdendi. Buna paralel olarak 1971 Cuntası'na karşı duyurularımıza *Granma* ve *Tricontinental* gibi Küba gazeteleri ve *Prensa Latina* ajansı geniş yer veriyordu.

Son gelişmeler, onyıllardır yalıtılanmanın işkencesini yaşayan Küba halkı gibi bizleri de sevindiriyor. Özel olarak da tam 61 yıl önce yargılandığı faşist mahkemede "Tarih beni beraat ettirecektir" diye haykıran Fidel'in bu günleri görebilmiş olması

Evet, tarih şaşmaz hükmünü vermiş ve Fidel'i beraat ettirmiştir.

Bu aynı zamanda Batista gibi tüm diktatörlerin mahkumiyet ilamıdır... Türkiye de dahil hâlâ faşizan baskılar altındaki tüm ülkelerin yeni yetme Batista'larına ibret ola...

Aşık Nesimi: “Bugün 72, 6 Mayıs’tır”

İnfo-Türk, 5 Mayıs 2015

Sanıyorum 1975 yılıydı, tarihi tam anımsayamıyorum. Gerçi İnfo-Türk’ün Chaussée de Ninove’da bir yönetim, bakım ve dağıtım bürosu vardı ama, dostlarımızla ilişkilerimizi genellikle Puccini Sokağı’ndaki küçük apartman dairemizde yürütüyorduk. Türkiye’de başı derde girip de Belçika’ya yasal ya da kaçak gelip bir yerlere yerleşinceye kadar günlerce evimizde kalanların haddi hesabı yoktu.

İnci’nin önemli bir diş ameliyatı geçirdikten sonra kendini toplarlarmaya çalıştığı günlerdi. O nedenle baskı ve ciltleme işleri duraklamıştı. Ben de şiddetli bir grip geçirdiğimden, programa göre yayına hazırlamam gereken birkaç kitap ve broşürün redaksiyonunu evde tamamlamaya çalışıyordum.

Sabah vakti telefon çaldı:

- Dost, ben Nesimi... Daimi’yle beraber Paris’teyiz. Seni ve İnci bacımı çok özledim. Amsterdam’a giderken yarın Brüksel’den geçip sizleri de görmek istiyorum. Gelebilir miyiz?

- Nesimi, ne demek, gelirsiniz bizi de ihya edersiniz. Mutlaka bekliyoruz.

Paris Kuzey Garı’ndan ertesi gün hangi saatte trene binip Brüksel Güney Garı’na hangi saatte varacaklarını söyledi. O saatte garda buluşmak üzere sözleştik.

Habere İnci de çok sevindi. Hemen,

- Dilber Bacı da geliyor mu? diye sordu. Gelemediğine çok üzüldü.

Birden gerilere, 60’lı yıllara gittik.

Nesimi, bizler için sadece türkülerine hayran olduğumuz büyük cura ustası bir müzisyen değil, aynı zamanda sosyalist mücadele yoldaşlarımızdan, daha da önemlisi yakın dostlarımızdan biriydi. Ant Dergisi'nde sık sık beraber olurduk. Zaman zaman Dilber Bacı da Nesimi'yle birlikte gelir sohbetlerimize katılırdı. Nesimi, gençliğinde âşık olarak Kayseri'nden Elbistan'a kaçırdığı Dilber Bacı'ya son derece tutkundu.

Nesimi'yle ilk tanıştığım günü bugün gibi anımsıyorum.

Gündüzleri Gece Postası Gazetesi'nde, akşamları da gece yarısına kadar Türkiye İşçi Partisi'nin o zamanlar İstanbul'da Vali Konağı'nın yanındaki bir iş hanında bulunan genel merkezinde, basın ve etüd bürolarında çalışıyordum.

Partinin etkinliği ve örgütlenmesi hızla geliyordu ama, parti toplantılarına yapılan saldırılar, hükümetin uyguladığı baskılar yüzünden genel merkeze gelen gidenin sayısı zaman zaman son derece azalıyor, her an yeni bir baskına uğrama endişesi içinde, başta Genel Başkan Aybar olmak üzere, gece yarısına kadar kalarak kaleyi korumaya çalışıyorduk. Bu ortamda partiye her yeni başvuru, hele başvuran bir işçiye, bizlere büyük moral güç veriyordu.

Bir akşam parti programını tartışmak üzere toplantıdayken kapı çaldı. Genel Merkez'in güvenliğini sağlamakla görevli Talat, gözetleme deliğinden gelenin kim olduğunu yokladıktan sonra kapıyı açtı.

Karşımızda mavi tulumlu bir işçi duruyordu. Bir elinde de curası... Kendini tanıttı:

- Ben Nesimi...

Kadirli'den tanıdığı Yaşar Kemal'in aracılığıyla İstanbul'da bir fabrikaya işçi olarak girmiş, ama bir grev hareketinde başı çekenlerden olduğu için işten atılmış.

O günden sonra Nesimi hem parti militanıydı, hem de halk ozanı olarak müzik yeteneğini sosyalist düşüncenin yayılması için kullanacaktı.

1968'in başlarında Nesimi ve diğer halk ozanları, hem baskı düzenine karşı bir olup seslerini daha güçlü çıkartabilmek hem de konser organizatörleri tarafından tanınmayan sosyal haklarını savunabilmek için Halk Ozanları Derneği'ni kurmaya karar vermişlerdi. Ant Dergisi'ne gelerek tüzüğün hazırlanması için yardım istediler. Birkaç hafta sonra da dernek kurularak Beyazıt, Aydınsaray'da faaliyete geçti.

Derneğin sekreteri de Aşık Nesimi'ydi. Derneğin ilk yönetiminde Aşık İhsani, Aşık Fermani, Aşık Hüseyin Kaçıran, Aşık Devrani ve Kul Hüseyin yerliyordu. Anımsayabildiğim kadarıyla, Aşık Mahzuni Şerif, Aşık Temeli, Mehmet Koç, Aşık Nebi, A. Çırakman, Maksudi, Reyhani, İbreti, Aşık Selimi, Kul Hasan da bu halk ozanları hareketliliğinin içerisindeydi.

Yine 1968 yılında halk ozanlarını tanıtmak için Ant Dergisi'nde "Halkın Sesi" başlıklı bir köşe açmıştık. Tanıtma yazılarını Aşık İhsani hazırlıyordu.

7 Mayıs 1968'de yayınlanan yazıda Aşık İhsani, kavga arkadaşı Aşık Nesimi'yi şöyle anlatıyordu:

"Aşık Nesimi Çimen, 35 sene önce Kayseri İli'nin Sarız İlçesi'nde, itin kovaladığı dünyaya gelmiştir. Her gerçek halk şairi gibi, o da, yıkılası şu bozuk düzende yoksullukla kıyasıya boğuşmaktadır. Halen, elindeki iki karış, üç telli küçük bir curayla büyük işler başaran ve o nisbette de yürek taşıyan Dost Nesimi'nin en büyük düşmanı NATO ve onun başı, yıkılası Amerika'dır."

Dostum Nesimi'yi 12 Mart darbesinden sonra dört yıldır görmemişim. Geleceğini Belçika'daki ilerici, demokrat arkadaşlara da duyurdum.

Ne ki, sözleştiğimiz gün Paris'ten trene bineceği sırada büyük bir felaket gelmişti başına.

- Dost, yandım ben, mahvoldum... Tam garda bilet almak için sıraya girdiğimde namussuzun biri curamı çalıp sırta kadem basmış. Polise neye başvurduk, ama hiç umudum yok. Ben curasız edemem. Ne yap et bana ille de bir cura bul.

O yıllarda ne Belçika’da, ne de diğer ülkelerde saz, bağlama, cura satan mağazalar var. Hele cura!

İsveç’e, bir yıl önce ilk plağını, Türkiye’den Devrimci Türküler uzunçalarını yayınlamış olduğumuz Zülfü Livaneli’ye telefon ettim, bulabilirse hemen uçakla göndermesini istedim. Orada da cura yoktu.

Nihayet La Louvière bölgesindeki maden işçisi Alevi dostlardan biri küçük boy sazını acele yetiştirdi. Cura gibi olmasa da curaya yakın bir tınısı vardı.

Aynı gün tesadüfen o dönemin seçkin sol aydınlarından Günay Akarsu da bizde misafirdi.

Nesimi bize geldiğinde cura benzeri sazı bulunca dünyalar onun oldu. Dört yıllık hasret bir nebze giderildikten, ortak kavga günlerinin anıları tazelandikten sonra Nesimi hemen söylemeye koyuldu, zaman zaman Daimi de kendisine eşlik ediyordu.

O yıllarda doğru dürüst bir kayıt aletimiz olmadığından, bu dost dinletisini alelade bir kasetçalar’la Günay kayda aldı.

Ekteki CD’nin tamamı bu kayıtlardan oluşuyor.

Nesimi’nin 1971 Darbesi’nde sonra öldürülen devrimciler için söylediği ağıtların her biri halk değişiminin anıtsal örneklerindedir. Belki de bu ağıtların başka ortamlarda söylenirken daha mükemmel araçlarla yapılmış daha iyi kayıtları vardır. Ama bunları hem Nesimi’nin, hem de bizim kuşağımızın mücadeleli, çileli yaşamının bir kesitini kalıcı kılmak amacıyla CD’leştiriyoruz.

Deniz’lerin idamı üzerine yaktığı “Bugün 1972, 6 Mayıs’tır” ağıtında soruyor Nesimi: “Kesilmedik ormanda fidan mı olur?”

Ya yakılan ormanda?

Evet, tam 21 yıl sonra, 1993, 2 Temmuz’da, Sivas’ta bir orman ateşe verildi. Sevgili Nesimi’yi de 36 canla birlikte o yangında yitirdik.

CD’yi özellikle Dilber Bacı’ya, Nesimi’nin fidanı Mazlum Çimen’e armağan ediyoruz.

İhlamur ağaçlarına teşekkürümdür...

Info-Türk, 10 Temmuz 2015

Bitip tükenmez sağlık sorunlarının dört duvar arasına hapsettiği bu güzelim yaz günlerinde bugün sekerek de olsa yarım saat Brüksel'in o güzelim Josaphat Parkı'nı adımlamak mutluluğunu yaşadım.

Yeni açmış ihlamur çiçeklerinin o mestedici kokusunu bronşit malulü ciğerlerime çekerek... Ve de sürgün öncesi İstanbul'un Beylerbeyi'ndeki, sürgündeyken Sofya'nın Lenin Bulvarı'ndaki ihlamurlarını anımsayarak ... Bir nebze de olsa yaşama sevinci... Kendimizi toparlarsak, benim sağlık sorunlarım yüzünden kendisinininkileri hiçe sayan İnci'yle birlikte kendimizi Tervuren Parkı'ndaki karagün dostumuz yaşlı ihlamur ağacının gölgesine atacağız.

Schubert'in o ölümsüz Lindenbaum'unu terennüm ederek... Yunanistan'ın amansız bir finans-kapital cenderesi altında ezildiği günümüzde Yunan asıllı bir sanatçının Akdeniz sıcaklığında bir Almanca'yla söylediği o güzelim ihlamur ağacını...

57 yıl önceki Turan Emeksiz katlinin düşündürdükleri

İnci Tuğsavul, 29 Nisan 2017

Doğan'ın sayfasına koyduğu yazıları okuyordum. Turan Emeksiz'in öldürülmesinin yıldönümü... Yarım yüzyılı aşan gazetecilik yaşamımızda o kadar çok ölüm, o kadar çok acı yaşadık ki, ilk önce Turan Emeksiz'in Demirel zamanında katledilen gençlerden biri olduğunu düşündüm... Hayır, yazının tamamı beni o çok hareketli 1960 yılına götürdü. Turan Emeksiz'i Menderes diktasına karşı direnişte yitirmiştik. Yanılmıyorsam, gençliğin diktalara karşı direnişinin ilk kurbanıydı.

Bu cinayet duyulur duyulmaz, Ankara Hukuk Fakültesi

öğrencileri olarak sokakları işgal edişimizi anımsadım ve de hep bir ağızdan haykırdığımız “Olur mu böyle olur mu... Kardeş kardeşi vurur mu... Kahrolası diktatörler... Bu vatan size kalır mı?” ezgilerini... Ardından polis baskını, Hukuk Fakültesi’nde yeniden savunmaya çekilişimizi... Ertesi gün daha ertesi gün tekrar tekrar sokağa inişimizi... Mayıs’ın 5’indeki 555K’yı...

Doğan’ın yazısında yer verdiği Nazım Hikmet’in “Beyazıt Meydanı’ndaki Ölü” şiirini ilk kez duyduğumuzda ne heyecandı o... 20 yaşında üniversiteli ve gazeteciliğe hevesli bir genç kız olarak, tıpkı tüm yaşlılarım gibi, ülkemize, halkımıza güzel günlerin hemen geleceği umundundaydık.

Kaç yıl geçti? Tam 57 yıl...

Ama ne diktalar bitti, ne zulümler bitti, ne ölümler bitti... Taylan’ları, Vedat’ları kurban verdik Demirel’lere... Deniz’leri, Mahir’leri, Kaypakkaya’ları, Erdal Eren’leri kurban verdik askeri cuntalara...

Yetmedi, Özal dönemi, 2. Demirel dönemi, Tansu Çiller dönemi, 3. Ecevit dönemi, yüzlerce yiğit delikanlımız, genç kızımız direnişlerde, zıندانlarda katledildi...

Ya Kürdistan, ille de Kürdistan... Yüz yıl önce Ermeni’yi, Asuri’yi, Rum’u vuran soykırım şimdi Tayyip döneminde Kürt toprağının üç parçasında gece gündüz ölüm kusmakta...

Ve de bugün ben Turan Emeksiz’in ölümünü anarken ardından gelen tüm bu ölümleri gözlerim nemli ve de içim kan ağlayarak tekrar tekrar düşünüyor ve Doğan’a soruyorum:

İkimiz de yaşam merdiveninin son basamaklarındayız... Daha kaç ölüm haberiyle dağlanacak yüreğimiz? Ve de bizim ardımızdan gelen kuşaklar... Bizim göremeyeceğimiz günlerde de hep ölümlere ağıt yakmak mı olacak insanlarımızın yazgısı? Brüksel sokaklarında her gün yüz yüze geldiğim, her birini kişi olarak çok sevdiğim ülkemın insanları “İlle de idam” diye bağırıp duran bir çılgına hep alkış mı tutacak?

Doğan, Bob Dylan’ın sevgili Can Yücel tarafından Türk-

eleştirilmiş o ünlü türküsünü bilgisayarda yüksek sesle tekrar tekrar dinleterek yanıtlıyor:

*daha kaç köyden sürülsün insan
adam oluncaya dek?
daha kaç derya dolaşsın martı
bulsam diye bir tünek?
daha kaç toptan atılsın gülle
harp toptan kalkıncaya dek?
cevabı, dostum, rüzgârda bunun,
cevabı esen rüzgârda.
daha kaç yıl kök salsın ağaç
bahar açıncaya dek?
daha kaç yıl kök söksün bu halk
yerin bulsun diye hak?
daha kaç aydın ışığı görüp
görmezlikten gelecek?
cevabı, dostum, rüzgârda bunun,
cevabı esen rüzgârda.
daha kaç can canından geçecek
cana yetinceye dek?
daha kaç el boş açılsın göğe
göğemedikçe yürek?
daha kaç teller kopsun sazlardan
bu ses duyuluncaya dek?
cevabı, dostum, rüzgârda bunun,
cevabı esen rüzgârda.*

Sabiha Sertel'i 49 Yıl Önce Sürgünde Yitirmiştik

İnfo-Türk, 2 Eylül 2017

Türkiye sosyalist hareketinin ve basınının büyük ismi Sabiha Sertel'i 49 yıl önce 2 Eylül 1968 günü sürgünde bulunduğu Baku'da yitirmiştik. Eşi Zekeriya Sertel'le birlikte yıllarca yayınladıkları Tan Gazetesi'nin 4 Aralık 1945'te CHP'nin

kışkırttığı faşizan bir grup tarafından alçakça saldırıya uğramasından sonra açılan davaların yanısıra sürekli tehdit altında bırakılan Sertel'ler 9 Eylül 1950'de Türkiye'yi terkederek sürgüne gitmek zorunda kalmışlardı.

Sabiha Sertel sürgün yıllarını Paris, Budapeşte, Moskova ve Bakü'de geçirmiş, yaşamının son yıllarında Türkiye'ye dönme talebinde bulunmuş, ancak talebi Demirel yönetimindeki AP iktidarı tarafından reddedilmişti.

Ölümünden kısa bir süre sonra Sabiha Sertel'in anılarını ilk kez Ant kitapları arasında yayınladık.

“Vatansız” Gazeteci anı kitabından Sabiha Sertel'le ilgili bölümler:

“Elimize geçen yeni belgeler ve anılar, CHP'nin Türkiye'de faşizan bir rejimin kurulmasında ve ABD emperyalizmine teslimiyette nasıl belirleyici bir rol oynadığını yeteri kadar ortaya koyuyordu. Bunların başında hiç kuşkusuz büyük gazeteci Sabiha Sertel'i anıları geliyordu.

“Bir sabah Fazıl Hüsnü Dağlarca telefon etmiş, ‘Mutlaka hemen benim kitabevime uğrayın, sizin için önemli bir emanet var,’ demişti.

“Aksaray'daki kitabevine gittiğimde Dağlarca,

“- İşte tam Ant'a layık bir belge, dedi. Sabiha Hanım sürgünde sizin yayınlarınızı takdirle izliyormuş, anılarının Türkiye'de mutlaka sizin tarafınızdan yayınlanmasını istemiş...

“Dört ay kadar önce sürgünde yitirdiğimiz Sabiha Sertel'in anıları Sovyetler Birliği'nden bir yolcu bavulunda çamaşırlar arasına gizlenerek getirilmişti. Kitabın adını da Sabiha Hanım kendisi koymuştu: Roman Gibi.

“Daha önce de kendisinin Nazım Hikmet'le ilgili anılarını ve eşi Zekeriya Sertel'in yine Nazım Hikmet üzerine Mavi Gözülü Dev adlı kitabını yayınlamıştık.

“Roman Gibi'yi o gece bir solukta okuyarak hemen yayınlamaya karar verdik. Bir zamanlar sol düşünce hayatında önemli bir yer tutmuş olan Sertel'lerin kitaplarını yayınlıyor olmak gurur vericiydi.”

*

“İnci’yle birlikte 12 Mart Darbesi’nin insan avında Türkiye’den ayrılmak zorunda kalacak, önce siyasal sürgün, 1980 Darbesi’nden sonra da Evren Paşa’nın buyruğuyla, yurt dışındaki 200’ü aşkın Türkiyeli muhalifle birlikte vatansız yani haymatlos olacaktık.

“Tabii bunları düşünürken, Sabiha Sertel’in 1968’de Ant Yayınları’nda yayınladığımız Roman Gibi kitabının arka kapasına koyduğumuz o hüznün dolu fotoğrafı geliyordu gözlerimin önüne. Bu büyük düşün ve mücadele kadını, uğradığı alçakça baskılar yüzünden 9 Eylül 1950’de bir daha hiç göremeyeceği ülkesinden uçakla ayrılışını şöyle anlatıyordu:

“Bütün yazdığımız eserlerden, dergilerden bir tek dahi yanımıza alamamıştık. Yıllar boyu halk uğruna savaştığımız vatanımızdan bu şekilde ayrılmak acı bir şeydi. Uçağın merdivenlerini ağır ağır çıkarken yüreğim burkuldu. Bu her zamanki gibi bir seyahata çıkış değildi. Çok sevdiğim memleketimi, halkımı, dostlarımı, kardeşlerimi acaba ne kadar zaman sonra görecektim?”

“Vatansızlaştırılan Sabiha Sertel, vatanını bir daha görmeden 1968’de Azerbaycan’da hayata gözlerini yumacaktı.”

Büyük gazeteci dostumuz Güneş Karabuda’yı kaybettik *İnfo-Türk, 24 Ağustos 2018*

Artıgerçek’te bugün yayınlanan yazım ölüm üzerineydi... Ölüm bu kez en kadim dostlarımızdan usta gazeteci Güneş Karabuda’yı koparttı bizlerden...

Tıpkı geçen yılın 7 Ekim’inde kendisi gibi gazetecilik mesleğinin devlerinden biri olan sevgili eşi Barbro Karabuda’yı kopartıp aldığı gibi...

85 yaşındaki Güneş birkaç yıldır amansız bir hastalığın pençesindeydi.

Barbro’nun ölümü üzerine yazmış olduğum gibi, Kara-

buda'lar 60'lı, 70'li ve 80'li yıllarda tüm dünyadaki ulusal kurtuluş ve demokratik direniş hareketleri üzerine sayısız röportaja imza atmış bulunan iki "grand reporter"di.

1933 yılında İzmit'te doğmuş olan Güneş Galatasaray Lisesi'nden mezun olduktan sonra gazeteciliğe Paris'te öğrenim gördüğü yıllarda başlamıştı. 1961'den sonra Barbro ile birlikte başta İsveç Televizyonu (STV) olmak üzere değişik Avrupa ve Amerika TV'lerine dünyanın dört köşesinden sosyal, kültürel ve siyasal içerikli belgeseller hazırlamıştı.

Her ikisi de 60'lı yıllarda Ant Dergisi'nin önde gelen yazarlarındandı...

Asya, Orta Doğu ve Latin Amerika ülkelerindeki çeşitli röportajlarının yanısıra özellikle Endonezya'daki korkunç komünist avı üzerine yaptıkları ve Ant'ta kapak olan röportaj islamcı faşist hareketin giderek hızla örgütlendiği, sol ve demokratik kuruluş, yayın ve kişileri açıkça tehdit etmeye başladığı o yıllarda büyük bir uyarı niteliği taşıyordu.

Demirel iktidarı dönemindeki baskılar Kürdistan üzerine yazdıkları bir kitaptan ötürü 1967 yılında Karabuda'ları da hedef almıştı.

Yurt dışında İsveç Televizyonu için bir çok belgesel gerçekleştirdikten sonra biraz dinlenebilmek ve dostlarıyla beraber olabilmek için İstanbul'a gelmişlerdi. Sık sık bir araya geliyor, özellikle yakından tanıyıp izledikleri ulusal kurtuluş hareketleri üzerine izlenimlerini bizlerle paylaşıyorlardı.

21 Temmuz 1967 günü Ant'ın dış politika yazarlarından Hüseyin Baş telefon ederek o sabah Karabuda'ların kalmakta oldukları evi polislerin basarak her ikisini de göz altına aldığını bildirdi.

Ant yazarlarından Yaşar Kemal ile birlikte gözaltına alınma nedenini öğrenmek, bir an önce serbest bırakılmalarını sağlamak için derhal harekete geçtik.

İkisi de Ankara Basın Savcılığı'nın talimatı üzerine gözaltına alınmışlardı ve polis refakatinde Ankara'ya sevk edileceklerdi. Ne ki sevk işlemi hemen yapılmadı ve her

ikisi de bütün gün İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde bir sandalyede bekletildiler.

O sırada Barbro, Ayperi ve Denize'den sonraki üçüncü çocuğu Alfons'a altı aylık gebeydi.

Karabuda'lar nihayet geç vakit polis refakatinde Ankara'ya sevk edildiler.

Esenboğa Havaalanı'nda yirmiye yakın sivil ve resmi polisin telaşlı koşuşmaları arasında «devralınan» Karabuda'lar kimseyle görüşmelerine izin verilmeden bir süre polis amirliği odasında alıkonuldular. Daha sonra jeep'e bindirilerek Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldüler. Orada da tüm geceyi birer sandalye üzerinde geçirmek zorunda bırakıldılar.

Hamile olan Barbro'nun geceyi bir otelde geçirmesine izin verilmesi için yapılan müracaat da reddedildi.

İki gazeteci nihayet 22 Temmuz günü öğleye doğru Ankara Basın Savcılığı'na sevk edildiler. Ancak orada da hemen sorguya alınmayıp Savcılık kapısında ayakta beklemeye mecbur edildiler.

Gebeliğin de etkisiyle burnundan kan boşanan Barbro Savcılık kapısında zaman zaman yere oturup bacaklarını uzatarak kendini toparlamaya çalışıyordu.

Nihayet sorguya alındıklarında Basın Savcısı kendilerine 12 Aralık 1966 tarihli sağcı bir dergide ortaya atılan bazı iddiaları ihbar sayarak İsveç'te 1960 tarihinde yayınlanmış olan Fırat'ın Doğusu (Öster om Euftrat-i kurdernas land) adlı kitaplarında Türk Devleti'ni yıkıcı yayın yaptıkları gerekçesiyle haklarında soruşturma açıldığını bildirdi.

Karabuda'lar bu kitabın tamamen etnolojik bir inceleme olduğunu, yıkıcı yayın yapmakla hiçbir ilgisi bulunmadığını kanıtlayınca Savcı kendilerini serbest bırakılmaları istemiyle nöbetçi Sulh Ceza Hakimliği'ne sevk etmek zorunda kaldı. Yargıç da iki günü bulan çileli gözaltından sonra kendilerini serbest bıraktı.

Büyük medya bu olayı hiçbir protestoda bulunmadan

sessizlikle geçiştirirken dünyaca ünlü iki gazeteciye uygulanan baskıyı Ant Dergisi'nde şöyle şöyle eleştirmiştim:

“İsveç'in NATO'ya dahil bulunmadığını, bu sebeple de İsveç'te NATO üsleri olmadığını bilmeyecek derecede cahil bir kimsenin iftiraları üzerine, değerlerini, kişiliklerini verdikleri eserlerle herkese kabul ettirmiş uluslararası ün sahibi yazarların, azılı katiller gibi evlerinden alınması, hürriyetlerinin tahdit edilmesi, karnında çocuk taşıyan bir kadının göz göre göre 29 saat sandalye üzerinde oturmak zorunda bırakılması tek kelimeyle nitelendirilebilir: Terör! Demirel iktidarı terör yolculuğunda attığı bu başarılı adımla ne kadar övünse azdır!” (Ant Dergisi, 1 Ağustos 1967, Sayı 31)

Tanınmış iki İsveçli gazeteciye yapılan bu müdahale İsveç medyasında büyük tepkilere ve eleştirilere yolaçmıştı. İsveç'e dönüşünde Barbro Karabuda kendileri hakkında ihbarı yapanın kim olduğunu açıklayınca skandal daha da büyük boyut kazanmıştı. Barbro gazetelere yaptığı açıklamada şöyle diyordu:

“Hakkımızda yalan yanlış ihbarlarda bulunan kişi Türkiye'nin Stockholm Büyükelçisi Talat Benler'dir. Anlaşıyor ki bu zavallı elçi, öz memleketi hakkında hiçbir şey bilmemektedir ve 32 milyon Türk'ün 500-600 bin kişilik bir zümre tarafından sömürüldüğünü ancak, İsveç'liler gibi, benim kitaplarımdan öğrenmiştir. İşin asıl şaşılacak tarafı da, raporunda her ikimizin de vatandaşlıktan iskatımız cihetine gidilmesini tavsiye etmek suretiyle elçi Türk adliyesine tesir cüretini de göstermiştir” (Ant Dergisi, 26 Eylül 1967, N° 39)

İktidar uşaklığını benimsemiş bazı hariciyecilerin yurt dışındaki muhalifleri vatandaşlıktan attırma gayretkeşliği demek ki o zaman başlamış... 80'li yıllarda ve de hele şimdilerde hariciyede kariyer yapmanın vazgeçilmezlerinden...

Karabuda'larla dostluğumuz, basın özgürlüğü ve Türkiye'nin demokratikleşmesi için mücadele ortaklığımız biz 1971 darbesinden sonra sürgüne çıktığımızda da devam etti.

Bizi Paris ve Stockholm'de haftalarca ağırladılar, Tür-

kiye'deki cunta yönetimine karşı destek olabilecek tanınmış siyasal liderlerle, gazetecilerle, sivil toplum örgütleriyle ve sendikalarla, ulusal kurtuluş ve direniş hareketlerinin sürgündeki temsilcileriyle ilişkiler kurmamıza yardımcı oldular.

Güneş ve Barbro Karabuda, İsveç Televizyonu tarafından 1971 yazında Şili'deki gelişmeleri izlemek üzere görevlendirilmişlerdi. Şili'de iki yıl kadar kaldılar... Başta Cumhurbaşkanı Allende olmak üzere sol iktidarın yöneticileriyle, ülkenin aydınları, sanatçılarıyla çok sıkı ilişkiler kurdular, röportajlar yaptılar.

Şili'den dönüşlerinde İtalya'nın Albisola kentinde birlikte kısa bir yaz tatili geçirdik. Orada röportaj yaptıkları Küba'nın ünlü ressamı Wifredo Lam ile, tatile gelmiş olan Şili Komünist Partisi militanı gençlerle de sık sık beraber olduk... O günlerin ağırlıklı konularından biri Türkiye'deki askeri yönetime karşı mücadele gibi Şili'de bir faşist darbe gerçekleşirse Avrupa'da neler yapılabileceği idi.

Barbro'yla 1973 sonbaharında büyük bir acıyı paylaştığımız günü anımsıyorum.

İsveç'e dönüşlerinden birkaç gün sonra 11 Eylül 1973 akşamı Barbro ağlamaklı bir sesle telefon etti:

- İhtiyar'ı katlettiler.

Evet, aylardır üzerinde konuştuğumuz kötü ihtimal gerçekleşmiş, Şili'de Amerikancı darbe yapılarak Allende öldürülmüş, kitlesel tutuklamalar başlamıştı.

Birden Albisola plajında sohbet ettiğimiz, hâlâ iyimserliklerini koruyan, Sovyetler Birliği'nin böyle bir darbeye izin vermeyeceğini söyleyen Şili Komünist Partisi üyesi gençleri düşündüm. Ülkelerine dönmüşlerse, mutlaka onlar da içeri alınmış olmalıydı.

Ama olay Barbro ve Güneş açısından daha da acıydı. Allende'yi, sol iktidarın önde gelen yöneticilerini, o iktidarı destekleyen sol aydın ve sanatçıları şahsen tanımlar, dostluk kurmuşlardı.

Tıpkı iki buçuk yıl önce bize nasıl kucak açtılsa, artık

Şili'deki dostlarını kurtarmaya, kurtulabilenlere Avrupa'da kalma olanakları sağlamaya çalışacaklardı.

Üzerinden 45 yıl geçti...

Eşi Barbro gibi şimdi de Güneş'i artık dönüşü olmayan bir yolculuğa uğurluyoruz.

Geçen yıl Barbro'nun ölümünü Türkiye medyası utanç verici bir sessizlikle geçiştirmişti.

Umarız ki usta gazeteci Güneş'in ölümü karşısında daha duyarlı davranırlar, sadece Türkiye'nin değil tüm dünya halklarının özgürlük ve demokrasi mücadelesine röportajlarıyla büyük katkıda bulunan bu iki meslektaşımıza gerekli saygıyı göstermekte kusur etmezler.

Sevgili Güneş, sana uğurlar olsun... Gitmekte olduğun sonsuzlukta kavuşacağın sevgili Barbro'yu bizler için de kucakla...

Bozarslan... Kürt Tarihi... Cigerxwin

İnfo-Türk, 23 Ekim 2018

Ant'ın milliyetçiliğe, militarizme, büyük sermayeye ve bunların arkasındaki emperyalizme karşı tavrının daha da netleşip radikalleşmesinde hiç kuşkusuz uluslararası ilişkilerimizin gelişmesi önemli etkenlerden biriydi.

Orta Doğu konusunda önemli bir katkı 1969 yılının ortalarında "Hilafet ve Ümmetçilik Sorunu" adlı kitabıyla değerli dostum Mehmet Emin Bozarslan'dan geldi.

Kudüs'teki Mescid Ül Aksa'nın bombalanmasından sonra Rabat'ta toplanan İslam Zirve Konferansı'na Türk Hükümeti ilk kez dışişleri bakanı düzeyinde katılma kararı vermişti. Ortadoğu'daki İslamcı Arap rejimlerinin ve onların oluşturduğu zirve konferansının özünde ABD emperyalizminin hizmetinde olduğu pek bilinmiyordu.

İslam Zirvesi Konferansı vesilesiyle yayınladığımız Hilafet ve Ümmetçilik Sorunu isimli kitabında Bozarslan,

emperyalizmin hizmetindeki İslamcı Orta Doğu rejimlerinin gerçek yüzünü belgesel bir biçimde ortaya koyuyordu.

Bozarslan'ın Türkiye'de ilk kez Kürtçe Alfabe yayınlamasından sonra başına gelenleri çok iyi biliyordum. Bozarslan aydın bir dinadamıydı, Kulp İlçesi'nde müftülük yaptıktan sonra kendisini yayın çalışmalarına vermiş, İslamiyet açısından şeyhlik-ağalık, Doğunun sorunları adlı incelemeleriyle, Kürtçeden Mem U Zin destanı çevirisiyle haklı bir ün yapmıştı, ama benim gibi onun da savcılarla başı dertteydi.

Kürtçe Alfabe'den dolayı İstanbul Toplu Basın Mahkemesi'nde yargılandığı gün benim de aynı mahkemede duruşmam vardı. Benim yargılanmamdan sonra sıra Bozarslan'ın duruşmasına geldi. Yargıç savcının kitapta suç olduğu yolundaki iddiası hakkında ne diyeceğini sorduğunda, Bozarslan son derece soğukkanlı,

- Kitapta suç olup olmadığını takdir etmek için içeriğini okumuş olmak gerekir. Sayın savcı Kürtçe biliyor mu? diye sordu.

Savcı, kitabın içeriği bilinmese de, Kürtçe yayınlanmış olmasının kendi başına bir suç oluşturduğu görüşündeydi.

Toplu basın mahkemesi başkanı oldukça demokrat görüşlü bir yargıçtı.

- Öyleyse kitabı bir bilirkişiye okutup incelettirelim, diyerek savcıdan bir bilirkişi önermesini istedi. Savcı gerçekten fenersiz yakalanmıştı, verebileceği bir isim yoktu.

Yargıç biraz düşündükten sonra Bozarslan'a döndü:

- Sizin tavsiye edebileceğiniz bir bilirkişi var mı? Bozarslan fazla düşünmeden yanıtladı:

- Bilirkişi incelemesini en iyi yapabileceklerden birisi Ahmet Aras'tır.

- Ahmet Aras mı, o da kim?

- Kendisi üniversite mensubudur, anadili Kürtçedir.

Ahmet Aras'ın da birkaç ay önce Ant'ta "Sosyalist Açıdan Doğu Sorunu" konulu bir incelemesini yayınlamıştık. Mahkeme fazla üstelemeden kitabın suç unsuru içerip içer-

mediğini incelemesi için Ahmet Aras'a yazı yazılmasına karar verdi.

*

O dönem tanıdığım devrimci gençlik liderleri arasında 12 Eylül darbesinden sonra Diyarbakır Zindanı'nda hayatını yitirecek olan Necmettin Büyükkaya'nın özel bir yeri var. Tüm gençler gibi o da sık sık Ant'a geliyor, özellikle Kürt sorunu üzerine konuşuyorduk.

Yusuf Aslan'ın, Hüseyin İnan ve arkadaşlarının Ant'ta yaptıkları açıklamalar Necmettin'i de çok etkilemişti. Ortadoğu Devrimci Çemberi'nde Kürt halkının da kendi örgütleriyle, ama Türk devrimci örgütleriyle de eşitlik temelinde tam bir dayanışma ve güçbirliği içinde yer alması gerektiğini söylüyor, bunun olanaklarını tartışıyordu.

Mart 1970 ortalarında Necmettin ve arkadaşları büyük sevinç içinde müjdeyi getirdiler. İstanbul'da Devrimci Doğu Kültür Ocağı'nı kuruyorlardı. Lokalin açılışını, o günlerde yayınladığımız Nehru'nun Sosyal Devrimler, Ulusal Savaşlar adlı eserinin çevirmeni yazarımız Mehmet Emin Bozarslan'ın da konuşmacı olarak katıldığı bir toplantıyla yaptılar.

“Türkiye halkları” ifadesinin Ant'ta yer almaya başlaması DDKO'nun kuruluşundan sonra oldu.

DDKO, Bağımsızlık Haftası nedeniyle “Türkiye halklarına” hitaben yayınladığı bir bildiri de şöyle diyordu:

“Artık dünyadaki ve özellikle Ortadoğu'daki mazlum halkların emperyalizme karşı bağımsızlık savaşlarında Türkiye halklarının da kesin yerlerini almaları gerekir. Ortadoğu'da emperyalizme karşı verilecek savaş, Ortadoğu Devrimci Çemberi içinde Türkiye halklarının gerçekten kardeşçe ve birlikte mücadeleleriyle kazanılacaktır.”

Kürt halkının sesinin duyurulmasına paralel olarak yakın tarihin de daha ciddi bir biçimde irdelenmesi, o zamanlara kadar toz kondurulmayan Kemalizm'in geçmişteki halk düşmanı uygulamalarının ve özellikle sol aydınlara çektiği acıların daha da cesaretle ortaya konması gerekiyordu.

O günlerde Bozarslan bir öneriyle geldi.

- Türkiye’de Kürt sorunu ciddi bir şekilde ele alınacaksa, öncelikle Kürt halkının tarihini çok iyi tanımak gerekir. Şeref Han’ın 16. yüzyılda yazmış olduğu Şerefname’nin Türkçe çevirisi yok. Yayınlayabilerseniz ben bunu Arapçadan çeviririm. Ama risklidir, dâva açılabilir, kitap hemen toplatılabilir.

- Bozarslan, riski ne olursa olsun, bu eseri Türkçe yayınlamak Ant gibi bir yayınevi için görevdir. Türkiye’de koşullar ağırlaşıyor, her an bir darbe olabilir. Hemen çevir, geç olmadan yayımlayalım, okuyucuya ulaştıralım.

Bir süre önce Cengiz Tuncer tarafından Doğu Anadolu’nun Düzeni adlı incelemesi yayınlanan ve bu yüzden ağır baskı ve saldırılara uğrayan İsmail Beşikçi, ortak dostumuz gazeteci Yılmaz Öztürk’le birlikte sık sık Ant’ı ziyaret ederek bizlerle uzun uzun sohbet ediyordu.

Beşikçi Şerefname’yi yayınlayacağımızı öğrenince çok sevindi, “Doğu Anadolu’da geri bırakılmışlığın oluşumu” başlıklı yeni bir incelemesini gönderdi. Şubat 1970’de yayınladığımız yazısında Beşikçi, Kürt halkının sosyo-ekonomik yapısı, gerek kendi iç çelişkileri, gerekse emperyalizmle ve yerli işbirlikçisi egemen sınıflarla çelişkileri konusunda somut veriler ortaya koyarak devrimci hareketin ulusal soruna sağlıklı yaklaşımını sağlayacak değerli bilgiler veriyordu.

Bu yazısından dolayı İsmail Beşikçi ve sorumlu müdür olarak da benim hakkımda 12 Mart’tan sonra Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesi’nde dava açılacaktı.

Beşikçi’nin incelemesini daha sonraki sayıda İhsan Aksoy’un Kürt sorunu konusundaki görüşleri izliyordu. Bu yazıdan dolayı da Aksoy’la sorumlu müdür İnci Tuğsavul hakkında İstanbul’da dava açılacaktı.

Şerefname’nin ise iki cilt halindeki yayınıncı ancak 12 Mart Muhtrası’nın verildiği günlere yetiştirebildik. Bu kadar hacimli bir kitabın rekor denecek bir sürede çevirisi, dizgisi, baskısı ve dağıtımı o günün koşullarında gerçekten büyük bir başarıydı.

Bozarslan Şerefname'nin yayınlanmasından sonra bir gün Ant'a bir başka öneriyle geldi.

- Kürt şairi Cigerxwin'un şiirlerini Türkçeye çeviriyorum. Hemen yayın programına aldım.

Ne var ki, Bozarslan'ın çevirisini yayınlamadan sıkı-yönetim Ant Dergisi'nin yayını yasakladı, hakkımızda yakalama emri çıkartıldığı için sürgüne çıkmak zorunda kaldık. Cigerxwin şiirlerini Türkçe yayınlamak mümkün olmadı.

Sevgili Bozarslan'la yıllar sonra sürgünde buluştuk. Biz Belçika'da, o İsveç'te, dostluğumuz her daim baki... O Kürt halkının kültürel birikimini günümüze yansıtmaya büyük bir özveriyle devam ediyor.

Ve de bir acı not:

39 yıl sonra yeni bir yayınevi tarafından Şerefname'nin yeni baskısı yapıldığında Kürt medyasının bu baskıyı tanıtan haberlerinde "Şerefname daha önce de kötü bir baskı ve dille Türkçe yayımlanmıştı" biçiminde bir cümle yer alıyordu.

Okuyunca yüreğim burkuldu. O günün ağır baskı koşullarında büyük risk alarak yayınlanan kitabın karaborsadan zorbela bulunan farklı kalitelilerdeki kağıtlarla yapılabilen baskısının kalitesinden bahsetmenin gülünçlüğü tarafa, Türkçeye Kürt tarihi, Kürt kültürü, Kürt halkının mücadelesi üzerine sayısız eser kazandıran sevgili Bozarslan'a 40 yıl sonrasının rahat koşullarında yapılan saygısızlıktan ötürü...

Gangster sendikacılığın kurbanı Fukara Tahir

İnfo-Türk, 7 Aralık 2018

Türkiye sendika hareketinin gerçekten işçi kökenli liderlerinden ve Türkiye İşçi Partisi'nin ilk örgütleyicilerinden Türkiye Yapı-İş Federasyonu genel başkanı Tahir Öztürk bundan 51 yıl önce, 7 Kasım 1967'de bir gangster sendikacı tarafından vurularak öldürülmüştü.

Fukara Tahir olarak ün yapmış olan Tahir Öztürk'ü sen-

dikacı-yazar Kemal Sülker, 28 Kasım 1967 tarihli Ant Dergisi'nde şöyle anlatıyordu:

“Tatlı köylü şivesi, bilgili munis bakışları, kanaatkar tutumu ve ihtiyaçlar karşısında çare bulan zekası, onu Türkiye sendikacıları arasında ön plana geçirmiştir. İnşaat işçileri sokaklarda yatmasın diye bir iş hanı yapmaya koyulmuş, işçi eğitimine önem vermiş, bu arada Ankara Belediyesi'nin Şehir Bahçesi'ni kiralamıştır. 1953-54'lerde ayda sadece 150 lira ücretle işçi davasına hizmet eden Öztürk'ün bu fedakarca çalışması, işçilerle sarmaşdolaşığı, özel hayatında sınıfını inkar eden tutumlarının olmayışı, inandırma ve eyleme geçirme gücünü de arttırmıştır. Kongrelerde, toplantılarda, kurullarda her vesile ile işçilerin derdine çare arayan Öztürk, zamanla yasaların yetersiz olduğunu, her isteğin sonunda Meclis'e dayandığını görmüştür.

“Öztürk ilk büyük mücadelesini 13 Ağustos 1962'de Karadeniz Ereğlisi'nde Morisson firmasına karşı muhteşem bir mitingle vermiş ve bu miting onu anti-emperyalist mücadeleye itmiştir. Fukara Tahir'in bir gün de işçilerle birlikte yalınayak Meclis'e yürümesi, işçi hareketleri tarihinde önemli bir dönüm noktası olmuştur.

“1962 yılı başında Çalışanlar Partisi'ni kurma hevesi başlayınca, Tahir Öztürk, işçilerin politika yapması zorunluluğunu savunmuş, bir siyasal örgütün gereğinde ısrar etmiştir. Çalışanlar Partisi teşebbüsü suya düştükten sonra TİP'e giren Öztürk, bu örgüt içinde sosyalist mücadeleye katılmış, 1963 mahalli seçimlerinde Ankara Belediye Başkanı adayı olmuştur.” (Ant Dergisi, Sayı 48, 28 Kasım 1967, s.14)

Anılarımdaki Fukara Tahir

“İzmir'de Türkiye İşçi Partisi'ni örgütleme mücadelesi verdiğimiz 1962'de TİP Ankara İl Başkanı olan Fukara Tahir'i ben de yakından tanımak olanağı bulmuştum.

“Demir-çelik fabrikaları inşaatı yeni başlamıştı. İnşaatı Amerikan Morrison Firması'nın Türkiye temsilcisi Süleyman

Demirel üstlenmişti. Menderes iktidarı döneminde Su İşleri Genel Müdürü olarak “barajlar kralı” ünvanını üstlenen Demirel, darbeden sonra bu Amerikan firmasına kapağı atmıştı. Karadeniz Ereğlisi’ndeki inşaatta işçileri son derece düşük ücretle, her türlü sosyal hizmet ve haklardan yoksun olarak çalıştırıyordu. Bölgenin yerlisi olan işçiler bu duruma isyan edince, Kürt illerinden daha düşük ücretlerle işçi getirtmişti. ABD ile yapılmış ikili anlaşmalara göre, Türkiye’de faaliyette bulunan Amerikan şirketleri aleyhine dâva da açılmıyordu.

“Temmuz ayının ortalarında Fukara Tahir’in düzenlediği protesto mitingine çeşitli illerden 200’ü aşkın sendikandan liderleri ve temsilcileri de katılacaktı.

“TİP İzmir örgütü olarak biz de bir delegasyonla mitinge katılmak üzere Ankara’ya gittik. O sırada Müşerref Hekimoğlu Öncü Gazetesi’ni Nilüfer Yalçın’dan devralmıştı, sol bir kadro kurarak onu solun sesini duyuracak bir gazete haline getirmek istiyordu. Ereğli mitingini Öncü adına büyük bir ekiple birlikte izleyerek izlenimlerimi yazma görevi üstlendim. Fransa’da iş hukuku alanında ihtisas yapmış olan partili arkadaşım Suha Çilingiroğlu da olayın hukuki ve siyasal analizini yapacaktı.

“Fukara Tahir gibi savaştı bir sendika liderini, Hasan Hüseyin Korkmazgil, Süleyman Ege, Teoman Okaygün, Sermet Çağan, Uğur Cankoçak gibi sol aydınları da ilk kez bu miting dolayısıyla tanımak olanağı buldum.

“Kasabadaki gerilimli durumu yakından izlemek için mitingten bir gün önce otobüslerle Ereğli’ye vardık. Hem yerli işçilerle hem de sonradan getirilen Kürt işçilerle bir dizi görüşme yaptık. Her iki tarafın da Morisson Süleyman sömürsütün kurbanı oldukları açıktı. Ama Kürt işçilerin durumu daha dramatikti. Büyük kısmı kalacakları yer olmadığı için iş saatleri dışında civardaki mezarlıkta geceliyordu.

“Bizim işçilerle röportaj yaptığımızı haber alan Morrison’un yöneticileri ve mühendisleri, ‘Bizi de dinleyin,’ diyerek Öncü ekibini akşam yemeğe davet ettiler.

“Daha fabrika yapılmadan, yöneticiler ve mühendisler için son derece lüks bir misafirhane ve gazino yapılmıştı. Davet edildiğimiz sofrada kuş sütünden başka herşey vardı.

“Ereğli demir-çelik fabrikalarının kurulmasının ülkeye ve bölgeye nasıl bir zenginlik getireceği üzerine bir dizi nutuk dinledik.

“Mezarlıkta geceleyen işçilerle ilgili sorularımızı duymazlıktan gelmeye çalışıyorlardı.

“Davetten ayrılır ayrılmaz hemen otele gidip Ankara’yı arayarak Öncü’ye bu konudaki ilk röportajımı telefonla yazdırdım. Yazı, ‘İşçiler mezarlıkta gecelerken, mühendis lojmanlarında binbir gece hayatı yaşıyor’ gibi bir cümleyle başlıyordu. Gazete ertesi gün özel arabayla miting saatinde Ereğli’ye ulaştı.

“Fukara Tahir mitingin olaysız geçmesi, ama işçinin sesinin duyulması için büyük bir çaba harcıyordu.

“O günkü unutamadığım görüntülerden biri de, bazı büyük sendika başkanlarının miting alanına Cadillac, Mercedes gibi lüks arabalarda tantanayla girişleriydi.

“Miting bir bakıma, Türkiye sendikacılık hareketinde birkaç yıl sonra DİSK’in kurulmasıyla sonuçlanacak olan ayrışmayı da simgeliyordu.

“Binlerce işçinin katılımıyla yapılan miting Türkiye’de henüz emekleme aşamasında olan sınıf kavgasına büyük bir ivme kazandırdı.” (Doğan Özgüden, “Vatansız” Gazeteci, Cilt I, Sürgün Öncesi, Belge Yayınları, 2010 İstanbul)

Direnişçi heykeltraşımız İlhan Koman’ı anıyoruz

İnfo-Türk, 29 Aralık 2018

Dünya çapında üne sahip heykeltraşımız İlhan Koman bundan 32 yıl önce, 30 Aralık 1986’da, 65 yaşındayken, İsveç’in başkenti Stockholm’de yaşama veda etmişti.

Kendisi sadece büyük bir sanatçı değil, aynı zamanda

sosyalist düşünceye sahip insan hakları ve özgürlüklerin savunucusuydu.

1921 yılında Edirne’de doğan İlhan Koman 1945 yılında İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi’nden mezun olduktan sonra 1947-50 arasında Fransa’da Académie Julian ve l’Ecole du Louvre’da yarattığı eserlerini Paris’te sergilemiş, daha sonra İstanbul’a dönerek 1958’e kadar İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi’nde öğretim üyeliği yapmıştı.

Daha sonra İsveç’e yerleşerek 1967’den itibaren Stockholm Uygulamalı Sanatlar Yüksek Okulu’nda heykeltıraş yetiştirmeye başlamıştı.

Stockholm’de 1965 yılında M/S Hulda adlı 1905 yapımı, iki direkli bir yelkenli satın almış, ölümüne kadar bu tekneyi ev ve atölye olarak kullanmıştı.

1969’da İsveç’te Sundsvall’de yaptığı bir alan düzenlemesi, 1970’te de Oerebro Belediye Belediye Sarayı’nın önüne konulmak üzere yaptığı eserler birincilik ödülleri kazanmıştı.

Çoğunluğu Stokholm’da olmak üzere 20 şehrin sokak ve meydanlarında Koman’ın heykelleri bulunuyor.

Stokholm’da Mimarlık Yüksek Okulu önündeki “Leonardo’ya Selam” heykeli ile İstanbul’da Yapı Kredi Sigorta Genel Müdürlüğü binasının önünde bulunan Akdeniz Heykeli kendisinin en beğenilen eserlerindedir.

İlhan Koman’la 12 Mart 1971 darbesinden sonra Stockholm’de tanışmış ve aramızda büyük bir dostluk oluşmuştu.

O dönemde askeri cuntaya karşı direniş çalışmalarına fiilen katılmıştı. İsveç’te şimdi hayatta olmayan gazeteci dostlarımız Güneş ve Barbro Karabuda ve Arslan Mengüç’le birlikte Türkiye Komitesi’nin kuruluşunda yer almıştı.

İsveç’te kaldığımız günlerde tanıştığımız ve çok sevdiğimiz İlhan Koman bize alçıdan soğuk damga yapma tekniğini öğretmiş, bu sayede Avrupa pasaportları üzerinde resim değişikliği yaparak Türkiye’de başı dertte bir çok arkadaşın yurt dışına çıkabilmesine yardımcı olmuştuk.

Türkiye’de Sarp Kuray’ın da dahil olduğu genç deniz

subayları davası sanıklarından bir kısmı o günlerde İsveç'e iltica etmişti. Hem deniz tutkusundan, hem de isyancı yapısından dolayı Koman bu genç arkadaşlara sonuna kadar sahip çıkmış, tüm dertlerine çare olmaya çalışmıştı.

Sürgündeki bu genç deniz subaylarından Ayhan adındaki arkadaş hayatını kazanmak için çalıştığı gemilerden biri açık denizde seyrederken kaybolmuştu. Nedeni bilinmiyordu, siyasal bir komplonun kurbanı da olabilirdi.

Kendisine 14 Aralık 1973'te şöyle yazmıştım:

“Ey reis, koca reis,

“Hafta başı Paris'te Karabuda'ları gördüğümde selamını getirdiler. Acını da... Demek faşist baskının girdabında, Deniz'ler, Yusuf'lar, Hüseyin'ler gibi, bir başka devrimcimizi de başka denizlerde yitirmek varmış. Korkunç üzüldüm, reis. Ama bir umut, belki de bir gün çıkagelir bir yerden.”

Koman mektubumu şöyle yanıtlıyordu:

“Ayhan'ın kaybını hazmedemedim reis. Umutsuz kayıp, üç dakikadan fazla yaşamaz insanoğlu bu sulara kardeş... Memleketin hali ve onunla ilgili bütün hadiselerde daha umutlu değilim vessalam. Bir sözümona demokrasiye dönüş, bir sonu bulanık seçim zokasına düşürdüler hem milleti hem akvamıdüveli. Asılan asılmış, kesilen kesilmiş, binlerce vatandeş hapishanelere tıkılmış ve sonra da dere tepe düz gidilmiş, soğuk sular içilmiş bir hal var evliya... Yine girdik kış uykusuna. Biliyorum soğuk devredeyiz. Yapılacak yegane iş, ihraç edilmiş proletaryayı şuurlandırmak, hazırlamak, sınıf değiştirmek temayülünden kurtarmakta. Bu da ancak sizin gibi genç arkadaşların çalışmaları ile mümkün. Almanya'daki son bazı hadiseler de bunun delili olsa gerek... Ne yazık ki birbirimizden uzaklardayız ve ben koltuğumdaki karpuzu taşıırken dahi tökezleniyorum. İhtiyarlık olsa gerek, yalnızlık da tabii.”

İlhan Koman sağlık sorunlarına rağmen 13 yıl daha direndi ve yaşamının sonuna dek yarattı.

İnci de, ben de kendisini özlem ve sevgiyle anıyoruz.

Marx'ın anıt-mezarına saldırının anımsattıkları *İnfo-Türk, 9 Şubat 2019*

Ajanslar kimliği belirlenemeyen kişilerin Karl Marx'ın Londra'daki anıt-mezarını tahrip ettiğini bildiriyor. Kuzey Londra Highgate Mezarlığı yetkililerinin açıklamasına göre, tahrip edilen mermer levha üzerinde Karl Marx'ın aile üyelerinin isimleri ve ölüm tarihleri bulunuyor.

Anıt-mezarı tahrip edilebilir ama Marx'ın düşünceleri günümüzde hâlâ ezilen insanlara ve sömürülen ülkelere mücadelelerinde ilham kaynağı ve yol gösterici olmaya devam ediyor.

Haber bana 1962 yılında sendikal mücadeleden dolayı gazete patronlarının beni kara listeye alıp işsiz bırakmaları üzerine göçmen işçi olmak için gittiğim Londra'da Marx'ın mezarını ziyaret edişimi anımsattı.

“Vatansız” Gazeteci kitabımdan bu ziyaretle ilgili bölümü paylaşıyorum:

*

Avustralya'da muhasebeci olarak çalışmak üzere iş bulmuştum... Gitmeden önce Central Books ve Collets kitapevlerinde Türkiye'de asla göremediğimiz kitapları elden geçiriyor, son derece sınırlı paramın elverdiğince de satın alıyordum.

Central Books'da bulduğum bir biyografisinde Karl Marx'ın Londra'daki sürgün günlerinin ne denli yoksulluk ve çaresizlikle dolu geçtiğini öğrenmiştim.

....

Trene atlayıp doğru Highgate'e gidiyorum... Trenden indikten sonra istasyon civarında çalışan bir grup mavi tulumlu işçiye soruyorum:

- How can I go to Karl Marx' tomb?

Şaşkın yüzüme bakıyorlar?

- Whose tomb?

Belki kötü telaffuzumdan dolayı anlayamadılar.

Tekrarlıyorum:

- Karl Marx. Great communist thinker... I want to visit Marx' tomb.

Birbirlerine bakıyorlar.

- Sorry, we don't know this guy!

Yeni bir şok benim için. Kurtuluşu için hayatını vakfettiği işçi sınıfının mensupları, mavi tulumlular, hem de İngiltere'de Marx'ın adını dahi bilmiyorlar.

İstasyona dönüp istihbarata sormaya niyetleniyorum. Neyse ki, istasyondan bir grup Çinli bahriyeli çıkıyor, önde bir çelenk, ellerinde çiçek demetleri... Belli ki Marx'ın mezarını ziyaret edecekler. Onlar büyük bir disiplin içinde mezarlığa doğru ilerlerken ben de peşlerine takılıyorum. İngilizce bir kaç kelime konuşmak istiyorum. Mümkün değil, sadece tatlı tatlı gülümsüyorlar, ama son derece heyecanlılar. Çin Halk Cumhuriyeti'nin doğuşuna da ilham veren büyük bir düşünürü saygılarını sunacaklar.

Anıt-mezar görünüyor nihayet. Marx'ın koskocaman kafası ve kaide üzerinde Komünist Manifesto'nun ünlü çağrısı: "Tüm ülkelerin işçileri birleşiniz!"

Hemen altında da Feuerbach Üzerine 11. Tez'in ünlü tümcesi: Filozoflar sadece dünyayı çeşitli biçimlerde yorumlamakla yetinmişlerdir. Oysa aslolan dünyayı değiştirmektir."

Civardaki tarhlardan ne olduğunu bilmediğim kırmızı bir çiçek kopartıp Çinlilerin çiçeklerinin arasına bırakıyorum.

Akşam üzeri tekrar Londra'ya dönüyor ve kapanma saatine yakın Collets'e uğrayıp Komünist Manifesto'yu satın alıyorum. Ardından da bir sandviç ve bir kutu sütle kendimi küçük pansiyon odasına atarak büyük bir açlıkla, ama sık sık lügata bakarak okumaya koyuluyorum: "Avrupa'da bir hayalet dolaşüyor - Komünizm hayaleti...Bugüne kadarki tüm toplum tarihi, sınıf mücadeleleri tarihidir..."

Ertesi gün tekrar Australia House'a gideceğim ve emek-gücümü o ülkenin kapitalizmine satış anlaşmasını imzalayacağım.

Ancak birkaç saat, o da sürekli kabuslar görerak uyu-yabiliyorum. Uyandığında adamakıllı mütereddidim. Daha önce British Museum’da rastlayıp tanıştığım Afrikalı siyah devrimcilerin Türkiye’den çok uzaklaşmama nasihatlarından sonra bir de Marx ve Engels’in Komünist Manifesto’da yazdıkları...

Kapıdan çıkmak üzereyken pansiyoncu kadın elinde bir zarfla arkamdan koşuyor. Kaldığım sürede sosyalist avukat arkadaşım Suha İzmir’den sık sık mektup yazarak neler olup bittiğini bildiriyordu, ben de Londra’daki yaşantımı ve göç projemdeki gelişmeleri yazıyordum.

Evden çıkmadan kapı ağzında mektubu hemen okuyorum. Bu kez Suha’nın mektubu belli ki aceleyle yazılmış. CHP-AP koalisyonunun çöküşünden sonra yine İnönü’nün başkanlığında CHP-YTP-CKMP ve bağımsızlardan oluşan bir hükümet kurulmuş olmasının bizim açımızdan getirebileceği yeni gelişmeleri belirttikten sonra esas haberi veriyor:

Türkiye İşçi Partisi, Mehmet Ali Aybar’ın genel başkanlığında tüm yurttaki örgütlenmeye koyulmuş. İzmir’de de çok sevdiğim sendikacı dostum Rahmi Eşsizhan’ın başkanlığında yönetim kurulunu yeniden kurmak üzere ilk temaslar başlamış.

Aybar’ın parti genel başkanlığına Şubat ayında getirildiğini duymuş ve büyük umut bağlamıştık. 1961 genel seçimlerinde hiçbir varlık göstermeyen partinin kurucuları, çeşitli sol aydınlarla temas kurduktan sonra Aybar’ın genel başkanlığa getirilmesi konusunda görüş birliğine vararak bu kararlarını bir bildiriyle açıklamışlardı. Bunun üzerine Aybar da kısa bir bildiri yayınlarak bu görevi kabul ettiğini kamuoyuna açıklamıştı. Ne ki, belki de araya 22 Şubat Olayları’nın girmesi nedeniyle, örgütlenme konusunda aylarca ciddi bir girişim başlatılmamıştı.

Hükümet değişikliğinin ardından TIP’in örgütlenme çalışmaları da başlatılıyordu. Suha, mektubunda, “Biz bütün arkadaşlar bu örgütlenmede yer alacağız. Sen de ne bahasına

olursa olsun hemen İzmir'e dönüp parti çalışmalarına katılabilsen ne kadar iyi olur," diyordu.

Sevinçle "Yaşasın!" diye bağırmışım. Pansiyoncu kadın merakla yanıma koşup ne olup bittiğini soruyor.

- Londra bitti artık, diyorum. Gidiyorum...

Avustralya'ya gitmek niyetinde olduğumu bildiği için soruyor:

- Ne zaman? Gemiyile mi? Uçakla mı?

- Ne gemiyile ne uçakla... Trenle. Avusturalya'ya da değil, Türkiye'ye!

Belçika'da tesettür ve kurban vurgulu bir seçim!

İnfo-Türk, 26 Mayıs 2019

Şu satırları yazdığım sırada Belçika'nın 8 milyon seçmeni üç ayrı parlamentoya birden milletvekili seçmek üzere sandık başına gidiyor. Bu ülkede oy vermek zorunlu olduğu, bu görev yerine getirilmediği takdirde suç olarak adli sicile işlendiği için, koşan koşana...

24 yıldır bilmem kaçınıcı kez bu sabahın 8'inde İnci'yle birlikte Schaerbeek'in 27 numaralı seçim sandığında oylarımızı kullandık. Brüksel bölge meclisi, Belçika federal meclisi ve Avrupa Parlamentosu için oylarımız, her zaman olduğu gibi, bittabi ilerici partilere...

Oy kullanırken içim burkularak düşündüm...

Türkiye'de son kez bundan tam 50 yıl önce, yani bizi sürgüne zorlayan 12 Mart darbesinden iki yıl önce, Türkiye İşçi Partisi'nin de katıldığı 1969 genel seçimlerinde oy kullanmıştık. O tarihten beri Türkiye'de oy hakkımız olmadığı için tüm seçimleri günü gününe radyolardan, daha sonra televizyonlardan, günümüzde de bilgisayar ekranlarından izler olduk.

48 yıldır yaşadığımız Belçika'da ise ilk 24 yıl seçimlere hep seyirci kaldık, ancak son 24 yıldır oy kullanabiliyoruz. Türk Devleti'nin çomaklaması yüzünden seçmenlik hakkını

Belçika Devleti'nin sürekli redleri nedeniyle ancak hukuksal ve siyasal planda beş yıllık bir mücadele sonunda elde edebilmıştik.

Türk vatandaşlığından atılmamıza karşı Türkiye Danıştayında açtığımız davadan sonuç alamayıp kesinlikle “vatan-sız” kalınca 1990 yılında seyahat özgürlüğü elde edebilmek için Belçika vatandaşlığına müracaat etmiştik. Ancak başvurumuz, Kraliyet Savcılığı'nın “gazeteci olarak terörist örgütlerin basın toplantılarını izlediğimiz” gerekçesiyle görüş bildirmesi nedeniyle reddedilmişti.

Verdiğimiz mücadeleye destek olan insan hakları savunucularının ve ilerici siyasilerin müdahalesi sonucunda vatandaşlığımız ancak 1995'te Belçika Parlamentosu'nun olağanüstü bir toplantısında kabul edilmiş, ardından da ilk kez o yıl yapılan seçimlerde oy kullanabilmıştik.

Belçika'da bugün seçim büroları en geç saat 16'da kapanmış olacak...

Ondan sonra da var seyreyle gümbürtüyü... Zira bu seçimler, belki de Belçika'nın geleceğinde çok önemli bir dönüm noktası olacak.

Herşeyden önce, kamuoyu yoklamaları iki yıldan beri klasik siyasal partilerin gerilemesine karşılık Brüksel ve Valon bölgelerinde yeşillerin partisi Ecolo/Groen'un ve de radikal sol Belçika İşçi Partisi (PTB/PVDA)'nın, Flaman bölgesinde ise, milliyetçi Yeni Flaman İttifakı (N-VA) birinci parti olma konumunu korurken, aşırı sağcı Flaman Çıkarı (VB)'nin de oy arttırdığını gösteriyor.

Yıllardır federalde ve Fransızca konuşan bölgelerde hep iktidarda olan klasik partiler, özellikle de Sosyalist Parti, vaziyeti kurtarmak için son çare olarak Müslüman seçmenlerin oylarını toplama peşinde...

Öyle ki, bu partinin Türk kökenli bir belediye başkanı işi Türk seçmenlere Türkçe özel mektuplar yollayarak kurban edilecek hayvanların uyuşturulmadan kesilmesi, kamuya doğrudan hizmet veren gişelerde de tesettürlü çalıştırılması

gibi konularda nasıl kahramanca mücadele verdiğini anlatmaya kadar vardırı.

Diğer partiler de, hristiyanı, liberali, yeşili de dahil, müslüman oyları kaçırmamak için kurban ve tesettür konusunda Sosyalist Parti'yle yarışa girmekte gecikmedi.

Bizim yaşadığımız belediyede Türkiye ve Fas çıkışlı müslüman aileler yoğun bulunduğu için tüm meydanlar ve sokaklarda Türk kahvelerinin, ticarethanelerinin vitrinleri, hattâ evlerin pencereleri, balkonları Türk adayların, ağırlıklı olarak da Sosyalist Parti'li olanların afişleriyle kırmızıya kesmiş durumda.

Belçika'da Türkiye'nin YSK'sı gibi bir ucube olmadığı için, bugünkü seçimlerin sonuçları kesine yakın şekilde akşam saat 19'da belli olur, ardından da parti liderlerinin pazarlıkları ve televizyon show'ları başlar.

Bu demektir ki bu gece Belçika'nın yakın yazgısını öğrenmek için sabahlayacağız. Ama bu bir şey değil...

Bir ay sonra, 23 Haziran gecesi de, belki de Türkiye'nin uzun erimli yazgısını belirleyecek İstanbul seçiminin sonuçları için bilgisayar ekranları karşısında sabahlamak var.

Belçika ne de olsa demokrasi normlarının herşeye rağmen korunduğu bir ülke.

Ne seçime hile sokacak bir AKP'si, ne de YSK gibi bir molla kadılar heyeti var.

“Vox populi, vox Dei”.

Belçika'da halkın Sesi, Tanrının Sesidir.

Sürgündeki muhaliflere alçakça yeni bir saldırı

İnfo-Türk, 15 Temmuz 2019

AKP diktasının yurt dışındaki muhaliflerin kimliklerini ve çalışmalarını izlemekle görevlendirmiş olduğu *Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA)* adlı karanlık kuruluş, uluslararası medya kuruluşlarında çalışan Türkiyeli

muhalif gazetecileri istihbarat örgütlerine ve onların emrindeki vurucu güçlere jurnalliyerek hedef gösterdikten sonra, bu kez sürgündeki Kürtleri hedef alan “Avrupa’da PKK yapılanması” başlıklı yeni bir rapor yayınladı.

Bu yeni raporda hem yurt dışındaki Kürt örgütleri ve yöneticileri, hem de demokratik haklar ve özgürlükler mücadelesinde onlarla dayanışmada bulunan Türkiyeli ve Avrupalı kuruluşlar ve yöneticileri, isimleri, fotoğrafları ve adresleri de verilerek, teröristlik ya da teröristlere destek olmakla suçlanıyor.

Eşi ve meslekdaşı İnci Tuğsavul’la birlikte Türkiye’de 60’lı yıllarda Akşam Gazetesi ve Ant Dergisi’nin yöneticiliğini yapmış olan, 45 yıldır da Brüksel’de çeşitli dillerde yayınladığı İnfö-Türk bültenleriyle dünya kamuoyunu Türkiye’de insan hakları konusunda bilgilendiren 83 yaşındaki Doğan Özgüden de yeni raporda hedef alınıyor.

12 Mart 1971 darbesinden sonra çıktığı sürgünde Genelkurmay Başkanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve Türk Devleti’nin hizmetindeki örgütler ve yayın organları tarafından sürekli hedef gösterilmiş olan, 12 Eylül 1980 darbesinden sonra da Türk vatandaşlığından çıkartılmış bulunan 67 yıllık gazeteci ve yazar Doğan Özgüden’e, fotoğrafları da kullanılarak saldırılıyor.

SETA raporundaki suçlamalar

Belçika’nın yanısıra Almanya, Avusturya, Danimarka, Fransa, Kıbrıs, Hollanda, İngiltere, İsveç, İsviçre, Norveç ve Yunanistan’ı da kapsayan 666 sayfalık SETA raporunda Doğan Özgüden şöyle hedef gösteriliyor:

“12 Mart 1971 Muhtırası ile birlikte Türkiye’den Belçika’ya siyasi sebeplerden ötürü sol kesimlerden daha sonra PKK ile yakın ilişkiler içinde yer alacak kişiler ve Kürt kökenli pek çok kişi ya siyasi sığınma talebinde bulunmuş ya da doğrudan bu ülkeye kaçmıştır. Bu anlamda Belçika’da radikal sol grupları temsil etmesi açısından Türkiye İşçi Partisi’nin Türkiye’de temsilciliğini yapmış ve sonrasında

Avrupa'ya kaçmış olan Doğan Özgüden, 1974'te Info-Türk Ajansı başta olmak üzere çok sayıda yapılanmanın kurulmasına önyak olmuştur.

“PKK'nın Belçika'da ilk örgütlenmeye başladığı tarih olan 1978'de Türkiye kökenli ve sol tandanslı pek çok grup halihazırda örgütlü bir halde Türkiye karşıtı argümanlarını dergi ve gazeteleri yoluyla yayma çabası içerisinde olmuştur.

“12 Mart 1971 Muhtırası sonrası Avrupa'ya kaçan Doğan Özgüden, Türkiye'de farklı gazetelerde yazdığı yazıları ve temsilcisi olduğu Türkiye İşçi Partisi (TİP) dolayısıyla tanınmaktadır.

“Avrupa'daki Türk vatandaşlarını sol örgütlerin çatısı altında toplayan Özgüden, Avrupa genelinde Türkiye Demokratik Direniş Hareketi'ni 1971-1974 arasında kurmuş ve Türkiye'yi hedef alan dergiler çıkarmaya başlamıştır.

“1975-1982 arasında Demokrasi İçin Birlik, 2006-2008'de 1971 Kollektifi ve 2008'de Avrupa Barış Meclisi adlı yapılarıyla Türkiye karşıtı söylemler üretmeye devam etmiştir. Özellikle 2008'de kurulan Avrupa Barış Meclisi adlı yapı “Kürt sorunu” odaklı çalışmış ve bu bağlamda PKK'lı yahut PKK ile irtibatlı pek çok örgütün desteğini almıştır.

“Doğan Özgüden'in 1974 sonrasında Brüksel özelinde Info-Türk Ajansı ve Çok Uluslu Göçmen Eğitim Merkezi: Güneş Atölyeleri adlı iki kurum altında PKK ile irtibatlı faaliyetleri dolaylı yahut direk gerçekleştirdiğine dair pek çok kanıt mevcuttur.

“Örneğin Info-Türk Ajansı'nın kurucusu ve editörü olan Özgüden'in Remzi Kartal ve Zübeyir Aydar gibi PKK'nın üst düzey temsilcileri ile ortak toplantı düzenlediği bilinmektedir.

“Özgüden'in Brüksel'de kurucusu olduğu bir diğer kurum olan ‘Güneş Atölyeleri’ ise 23 Eylül 2016'da düzenlenen ‘De Koerdistan Cultuurweek 2016’ (Kürdistan Kültür Haftası 2016) adlı etkinlik çerçevesinde PKK propagandası yapmıştır.

“Öte yandan PKK'ya müzahir gruplar sözde Ermeni

soykırımının yüzüncü yılı münasebetiyle Belçika'nın başkenti Brüksel'de yaklaşık 2 bin kişilik bir eylem düzenlemiştir. Brüksel Kürt Kültür Merkezi, Belçika Göçmenler Kollektifi ve Info-Türk Vakfı gibi çok sayıda PKK'ya müzahir örgüt bu eylemlerde PKK flaması ve Abdullah Öcalan posterini taşımıştır.”

SETA sorumlularından hesap sorulacak

Özgüden, iki ciltlik “*Vatansız*” *Gazeteci* adlı kitabında Türkiye ve sürgündeki mücadele anılarını kamuoyuyla paylaşmıştı.

Geçen ay yayınlanan iki ciltlik yeni kitabı *Sürgün Yazıları* ise, Özgüden'in 48 yıldır sürgünde yazdığı Türkçe yazıları ve “*Vatansız*” *Gazeteci* üzerine tanınmış gazeteci ve yazarların değerlendirmelerini içeriyor.

Sürgün Yazıları kitabının önsözünde de açıkladığı gibi, Doğan Özgüden AKP iktidarı döneminde de, başta TC Büyükelçisi olmak üzere onun emrindeki Türkçe medya ve örgütler tarafından defalarca hedef gösterilmiş, bu nedenle Belçika Hükümeti kendisini yakın korumaya almak zorunda kalmıştı.

Raporda adı geçen tüm kuruluşlar ve kişiler gibi, Doğan Özgüden de kendisini yeniden hedef gösteren SETA sorumluları aleyhinde hukuki yollara başvuracaktır.

Tükenmez komünist militan Mihri Belli

Info-Türk, 16 Ağustos 2019

Türkiye komünist hareketinin seçkin simalarından Mihri Belli'yi bundan sekiz yıl önce 16 Ağustos 2011'de sonsuzluğa uğurlamıştık. Kendisini sevgiyle ve saygıyla anıyoruz.

Aralık 1915'te Silivri'de doğmuş, 40'lı yıllardan itibaren Türkiye komünist hareketinin hep ileri saflarında bulunmuş olan Belli'nin mücadeleli yaşamı hakkında ayrıntılı bilgi uluslararası özgür ansiklopedi Vikipedi'de yer almaktadır.

Mihri Belli'yi ve eşi Sevim Belli'yi daha 50'li yıllardan, ünlü Türkiye Komünist Partisi davasının önde gelen sanık ve mahkumları arasında ismen tanıyarak saygı duydum.

60'lı yıllarda ortaya attığı Milli Demokratik Devrim stratejisini ve Kürt sorunundaki mesafeli yaklaşımlarını Ant Dergisi'nde sürekli eleştirmemize, aramızda sert polemikler olmasına rağmen, İnci de, ben de, gerek kendisinin, gerekse değerli eşi Sevim Belli'nin mücadeleciliğine ve kişiliğine hep saygılı olduk.

Kendileriyle dostluk ilişkilerimiz kişisel planda 12 Mart darbesini izleyen sürgün günlerinde gelişti.

Yurt dışında ilk dolaylı temasımız 1973 yılındaydı... 12 Mart cuntasına karşı Demokratik Direniş mücadelesini yürütürken o dönemin Albaylar cuntasına muhalif Yunanlı dostlarımız Mihri Belli ile de ilişkiydiler. Seyahat zorluğuyla karşı karşıya kalmış olan Mihri Belli'ye, zordaki birçok yoldaşımıza yaptığımız gibi, bir sahte pasaport sağlayarak onlar aracılığıyla iletmiştik.

Aynı yıl, 12 Mart cuntası tüm muhaliflerini karalamak için yayınladığı Beyaz Kitap'ta İnci'yle beni teröristlikle suçluyor ve hedef gösteriyordu.

Demokratik direniş mücadelesini hâlâ Mehmet Tuğsan takma adıyla yürüttüğüm günlerdi. Bu saldırılar üzerine Mihri Belli 18 Haziran 1973'te bana şu dayanışma mektubunu göndermişti:

“Kardeşim Mehmet,

“Haberini doktordan aldığım için sana ayrıca yazmanın gereğini duymadım şimdiye kadar. Çalışmalarını izliyorum. Bunlar çok yararlı çalışmalar. Faşist terörü bütün ayrıntılarıyla açığa vurmak ve kamuoyunu bu önemli konuda aydınlatmak bu şartlarda devrimciliğin ve yurtseverliğin emrettiği bir görevdir. Bu böyle olduğu içindir ki karı koca size dış biliyorlar Türkiye faşistleri. Son olarak elimize geçen Beyaz Kitap'da tahrifler yaparak sana sövüp saymaları doğru yolda olduğunuzun bir yeni kanıtıdır.”

O sıralarda Türkiye’de Mihri Belli aleyhine de bir iftira kampanyası açılmıştı. Sıkıyönetim mahkemelerinde yargılanan bazı sanıklar Belli’yi CIA ile ilişkide olmakla suçlamışlardı. CHP’nin yeni lideri Bülent Ecevit de bu çirkin kampanyaya katılmıştı. 1 Temmuz 1973 tarihli Milliyet’te yayınlanan bir habere göre, kendi “orta sol” anlayışını gençlere benimsetmek için, Mihri Belli’nin 1969’dan önce CIA ajanı olduğu iddialarını tekrarlayarak “Mihri Belli kuş uçmayan sıkıyönetim bölgelerine gidip geliyor. Bunu bize resmi makamlar itiraf ediyorlar. Bu nasıl şey?” diye kendisini lekelemeye çalışıyordu.

O günlerde, Avrupa’nın çeşitli ülkelerinde Cunta’ya karşı mücadele yürüten sürgünler olarak yeni dönemde neler yapılabileceğini görüşmek üzere Cenevre’de Dr. Bülent Tanör’ün evinde bir araya gelmiştik. Toplantıya ben ve İnci’nin dışında Dr. Gençay Gürsoy, Dr. Yücel Sayman, Dr. Öget Öktem ve Nurkalp Devrim katılmıştı.

Toplantıda Gençay Gürsoy Ecevit’in tavrını gündeme getirerek savunmasız bir sosyalist lidere karşı arkadan vururcasına böylesine adice suçlamada bulunan bir kişiye asla güvenilemeyeceğini söylemiş, hepimiz de Gençay’ın haklı tepkisini paylaştığımızdan Ecevit’in Mihri Belli’ye yönelttiği bu çirkin saldırıya karşı birlikte tavır koymayı kararlaştırmıştık.

Bu toplantıdan sonra, Bülent Tanör ve Yücel Sayman’ın istemleri üzerine, Filistin’den gelen Cengiz Çandar ve Melek Ulagay’ın da Amsterdam’da iltica almalarına yardımcı olduk. Onlarla ilişkilerimiz sırasında Hollanda’da siyasal mülteci olarak bulunan Mihri Belli çizgisine yakın Ahmet Kardam’la da görüşmüştük.

Ahmet Kardam görüşmemizden Mihri Belli’ye de bahsetmiş, Belli de kendisine bizimle ilgili olarak tavsiyelerde bulunmuştu. 2003 yılında TUSTAV’a “Yörükoğlu Mektupları”yla ilgili olarak gönderdiği bir mesajda Kardam şöyle diyordu:

“Mihri Belli’ye Hollanda’dan yazdığım 24 Ekim 1973 tarihli mektupta şöyle yazmışım: ‘Lideri durumunda olan kişi [yani Nihat Akseymen] Mihri Belli ile görüşme arzusunda olduğunu söylemiş [Filiz’e]. ... Ben senin bu arkadaşlarla görüşmek arzusunda olduğuna eminim. Türkiye’deki durum biraz daha açıklığa kavuştuktan sonra, fazla vakit kaybetmeden böyle bir buluşma ayarlanamaz mı? ... Senin İngiltere ile bir görüşme yapmanı arzuluyorum. Hatta Demokratik Direnme Hareketi [Doğan Özgüden] ile de yeniden görüşebilirsin. Teşebbüsün bizden gelmesi olumlu olacaktır. Ne dersin?’”

Mihri Belli, Kardam’ın bu önerisini 16 Kasım 1973 tarihinde şöyle yanıtlamış:

“Progresiflerin [İTİB’in] TKP sempatisini olduğunu söylüyorsun. Bu hayra alamet değil. TİP ile TKP çatışmasında biz kayıtsız şartsız TİP’i tutmalıyız. TİP Türkiye solunun bir parçasıdır. Öteki değildir... Bu arkadaşlarla görüşmek işini ileride tartışırız. Şimdi dursun hele. Bence Direnme Hareketi ile [Doğan Özgüden’le] ilişki çok daha önemlidir. Bu sonuncusunun Türkiye gerçeği ile bir bağlantısı var. “

1974 yılı... Artık legale çıkmış ve Brüksel’de Info-Türk’ü kurarak çeşitli dillerde yayına başlamışız.

Bir gün Almanya’dan bir telefon geldi. Arayan Mihri Belli’nin kendisiydi. Mihri Belli, İsveç’teki ünlü heykeltıraş İlhan Koman’ın da yakın dostuydu. Onunla buluştuğumuzda Belli’nin de mutlaka kulağını cınlatırdık.

Hal hatır sormadan sonra Belli arama nedenini açıkladı:

- Duydum ki, Belçika’da sınavsız araba ehliyeti alınabiliyormuş. Benim Türkiye’den ehliyetim var, oraya gelsem Belçika ehliyetine değiştirebilir miyiz?

- Şu ana kadar arabam ve de ehliyet sorunun olmadığından bu konudaki formaliteler nedir pek bilmiyorum, ama sınavsız ehliyet verildiğini sanmıyorum. Bir zamanlar öyleymiş, ama kazalar artınca Belçika’da da ehliyet almak için teorik ve pratik sınavdan geçmek zorunlu kılınmış.

- Demek bana yanlış bilgi verilmiş. Ehliyet almak mümkün olmasa da Belçika'ya gelip seninle uzun uzun görüşmek isterim. Türkiye bir değişimden geçiyor. Devrimciler olarak bundan sonra ne yapmamız gerek. Konuşalım.

Kendisini ağırlamaktan memnun olacağımı söyledim. Birkaç gün sonra geldi. Türkiye'deki birkaç saatlik görüşmelerimiz dışında şahsen birbirimizi pek tanımıyorduk. Brüksel'de kaldığı birkaç gün içinde aramızda sıcak bir dostluk oluştu. Geniş bir kültür birikimi ve bizim sol örgüt çevrelerinde nadir rastlanan espri yeteneğiyle Belli gerçekten sohbetine doyum olmaz bir dosttu.

Kendisiyle Brüksel'de epey dolaştık. İkimizi de en çok etkileyen yerlerden biri, oturduğumuz Anderlecht semtindeki tarihi Erasmus Müzesi'ydi. Deliliğe Övgü'nün yazarı aydınlanmacı büyük düşünür 1521 yılında bu semtte yaşamıştı. O dönemde elyazmasıyla verdiği eserlerin orijinallerini seyrederken, günümüzden 450 yıl önce yaşamış olan bu insanın üretme ve yaratma gücü, beyin kapasitesi üçümüzü de büyülemişti. Hele Deliliğe Övgü... Aramızdaki yaş ve kuşak farkına rağmen, Belli'nin de, benim de yaşamlarımızı belirleyen karakteristiklerden biri herhalde her ikimizin de zaman zaman delice çıkışlarıydı.

Mihri Belli'yle ilgili hiç unutamadığımız bir başka sürgün anısı...

12-13 Mart 1994 tarihlerinde Brüksel'de Kürt sorunu üzerine uluslararası bir konferansa Vedat Türkali gibi aynı kuşaktan Mihri Belli de katılıyordu. Belli Kürt sorunu konusunda 60'lı yıllarda eleştirdiğimiz mesafeli tavrını geride bırakmıştı, ömrünün sonuna kadar da Kürt ulusal mücadelesiyle dayanışma içinde olacaktı.

Türkali'nin son romanı Tek Kişilik Ölüm komünist hareketin geçmişine damga vuran bazı isimlere yönelttiği eleştiriler nedeniyle polemiklere yolaçmıştı.

Sabah bir kahvaltı masasında Türkali'yle başbaşa tam da bu konuda konuşuyorduk ki salona Mihri Belli'nin girdiğini

gördüm. Sevinçle Türkali'ye "Kendisini hemen masamıza davet edeyim," dedim. Tam da konferans öncesi kitabından ötürü tatsız bir tartışma çıkmasını istemediği için olmalı, önerimi önce pek sıcak karşılamadı. İsrarım üzerine de, "Mihri'yi severim, oldu, görüşelim," dedi.

Belli beni görünce çok sevindi, kucaklaştık. "Ama sizi görünce sevinecek başka kişiler de var," dedim. İlerideki masada oturan İnci'yle Türkali'yi gösterdim.

İnci'yi görünce o tarafa doğru bir hamle yaptı. Ama Türkali'yi farkedince duraklayıp kafasını çevirdi, "O kitabı yazan kişiyle görüşeceğim bir şey olamaz," dedi.

İsrar ettim: "Bakın bugün Kürt halkının haklı mücadelesine destek vermek için buradayız. İki eski kavga arkadaşı, iki yoldaş arasında görüşmezlik olmaz."

Gülümsedi, "Madem öyle, görüşelim" diyerek tekrar masaya yöneldi...

İki yoldaşın dostluğunun yeniden kurulmasına vesile olmak İnci'yle benim en tatlı sürgün anılarımızdandır.

Mihri Belli sekiz yıl önce Feriköy'de toprağa verilirken mezarı başında en duygulu konuşmayı yapan da beş yıl sonra kaybedeceğimiz ortak dostumuz 92 yaşındaki Vedat Türkali idi...

64 yıl önce tanık olduğum İzmir'deki 6-7 Eylül vahşeti!

İnfo-Türk, 7 Eylül 2019

Türkiye'de Hürriyet Gazetesi'nin kışkırtıcı yayınlarıyla bir Kıbrıs histerisi başlatılmıştı. Başta İstanbul olmak üzere ülkenin her tarafında "Kıbrıs Türktür Türk Kalacaktır", "Rumlar ittir it kalacaktır" sloganlarıyla Rum halkının anti-kolonyalist mücadelesine karşı mitingler düzenleniyordu.

6 Eylül 1955 günü gazeteye her zamankinden daha erken gidiyordum, bir sendika toplantısı için hazırlık yapacaktım. Bir süreden beri Karşıyaka'ya taşınmıştık. Karşıyaka vapuru

Konak iskelesine yaklaşırken kentte büyük bir hareketlilik vardı.

Sık sık tekrarlanan Kıbrıs Mitinglerinden biri sanıyordum. Tütün depolarının arasındaki dar yollardan hızla gazeteye ulaştım. Bir yandan polis-adliye muhabirleriyle ilişki kuruyor, öte yandan da Ankara’da Çetin Altan’ı, İstanbul’da Orhan Birgit’i arıyordum.

Çok geçmeden dehşet verici haberler yağmaya başladı.

Herşey, İstanbul’da yayınlanan Mithat Perin’e ait Ekspres Gazetesi’nin Selanik’te Atatürk’ün doğduğu evin Yunanlılar tarafından bombalandığına dair sansasyonel ve provokatif bir haber vermesiyle başlamıştı. Başlangıçta masum protesto gösterisi havasında başlayan eylemler kısa sürede Rumlara ve diğer dinsel azınlıklara karşı vahşice bir pogrom operasyonuna dönüşmüştü.

Gazeteden fırlayarak Kordon Boyu’nu Konak’tan Alsancak’a kadar taradım. Aklın hayalin alamayacağı bir vahşetle Türk ve Müslüman olmadığı bilinen ya da tahmin edilen kişilere ait evlere, işyerlerine saldırılıyordu. Sanki herşey önceden planlanmış, hedefler titizlikle belirlenmiş gibiydi. Basılan evlerden, mağazalardan ucuz pahalı ne varsa yağma edilip kaçırılıyordu. Alsancak’a vardığımda İzmir Valisi Kemal Hadımlı ne şiş yansın ne kebab misali bir nutukla nümayişçileri sözüm ona yatıştırmaya çalışıyor, ama pogromculara karşı hiçbir önlem uygulanmıyordu.

Akşam olduğunda bu toplu vahşetin isimsiz “kahraman”ları geriye utanç verici bir harabe bakarak talan ettikleri ganimetleriyle mahallelerine, evlerine çekiliyordu.

Benim için en şoke edici olan da, her gün Karşıyaka vapurunda, Kordon Boyu’ndaki dükkân ve kahvelerde görüğüğüm nice kendi halinde insanın bir canavar kesilmiş olmasıydı.

Yaptığı provokasyon sonucu başlayan olayların kontrolden çıkmasından paniğe kapılan hükümet hemen sıkı yönetim ilan etti, İstanbul’da 3, İzmir ve Ankara’da birer

sıkıyönetim mahkemesi kuruldu ve tutuklamalar başladı. Bu DP döneminin ilk sıkıyönetimiydi.

Ne ki, tutuklananların başında ne olayları tahrik edenler ne de yağmacılar geliyordu. İstanbul'da başta Aziz Nesin, Kemal Tahir, Asım Bezirci, Hasan Dinamo gibi sol aydınlar olmak üzere adı "komünist"e çıkmış 48 kişi tahrik ve tertip suçlamasıyla tutuklandılar.

Piyango İzmir'de çalıştığım Sabah Postası gazetesine de vuracaktı. Olaylardan bir hafta sonra bizim gazete sıkıyönetim tarafından kapatıldı, gazetenin yayın yönetmeni Orhan Rahmi Gökçe tutuklandı.

Gökçe'nin tutuklanması dramatik bir olaydı. İzmir Birinci Şube polislerinden ikisi Gökçe'yi tutuklamaya gelmişlerdi, ama niçin geldiklerini bir türlü söyleyemiyor, ağızlarında bir şeyler geveleyip duruyorlardı. Gökçe, genellikle yazılarını sabahları Konak Meydanı'na bakan bir kahvehanede, vitrinin tam arkasında kahvesini yudumlayarak yazardı. İzmir Birinci Şube Müdürlüğü ise birkaç yüz metre ilerideki İzmir Vali Konağı'nın alt katında gizemli bir yerdi. Orada çalışan sivil polisler için, her sabah kahvenin önünden geçişlerinde yazı yazarken gördükleri Gökçe İzmir'in saygın aydınlarından biriydi, onu adi suçtan aranan bir lumpen gibi tutuklamak ağırlarına gidiyordu.

Sonuçta Gökçe herbirimizle vedalaşıp polislerin refakatinde, ama kelepçe vurulmaksızın Yurtiçi Bölge Komutanlığına götürüldü.

Gazeteciliğe başlayalı beri bizzat tanık olduğum ilk gazeteci tutuklamasıydı.

Sıkıyönetimin uygulamaları ne olursa olsun, ortada devlet teşvikiyle işlenmiş bir suç vardı. Tıpkı 1915 Ermeni soykırımı gibi... İzmir'de tanıdığım Rum, Ermeni, Yahudi, Levanten arkadaşlar büyük bir huzursuzluk içindeydi. Kendilerini yatıştırmak ve güven duygusu vermek için hükümet birkaç hafta sonra Bayındırlık Bakanı Muammer Çavuşoğlu'nu İzmir'e gönderdi. Nazlı Ilıcak'ın babası olan Çavuşoğlu'nu İzmir'e gönderdi.

vuşoğlu, İzmir’de yapılan bir törenle Yunan Konsolosluğu binasına Yunan bayrağı çekti.

Büyük Sinema Ustası Ve Sol Mücadele İnsanı

İnfo-Türk, 8 Eylül 2019

9 Eylül 1984’te sürgünde kaybettiğimiz Yılmaz Güney’le aynı tarih kesitinde birer yıl arayla doğmuşuz.

Savaş yıllarında ben demiryolcu çocuğu olarak bozkır insanların yoksulluk ve acılarını paylaşırken Yılmaz da işçi çocuğu olarak Adana sokaklarında ekmek parası peşinde koşmaktaymış.

Benim gazeteci, Yılmaz’ın da yazar ve sinema sanatçısı olarak sürgüne kadar uzanan mücadeleli yaşamı seçişimizde, sayısız yaşitlarımız gibi, hep bu arka planın büyük rolü vardır.

Yılmaz’ı görsel olarak ilk kez 1959 yılında Milliyet’in İzmir temsilcisiyken Alageyik filminin başrolünde tanımıştım. Düşünsel yakınlığımızı ise Yeni Ufuklar Dergisi’ndeki öyküleriyle...

1962 sonunda İstanbul’daydım... Türkiye İşçi Partisi genel merkezi ülkenin en seçkin sol aydın ve sanatçılarının uğrak yeriydi... Ama Yılmaz yoktu... Yoktu, çünkü o günlerde bir dergiye yazdığı yazıda komünizm propagandası yaptığı gerekçesiyle Konya’da sürgün cezasını çekmekteydi.

Demem o ki, Yılmaz daha o yıllarda sürgüne yazgılıydı.

Türkiye’de uğradığı baskılar tıpkı Nazım Hikmet gibi onu da yurt içi sürgününden 20 yıl sonra, yurt dışı sürgününe mecbur etti.

Yılmaz’ın sürgüne çıkışı, ardından da Cannes Film Festivali’nde Yol filmiyle Altın Palmiye’yi Costa Gavras’la paylaşması, Türkiye’yi büyük bir hapis haneye dönüştüren Evren faşizmine vurulan en büyük darbelerden biriydi.

Ölünceye kadar da anti-faşist mücadelesini zor sürgün koşullarında da sürdürdü.

Aslında Yılmaz'ın sürgünde mücadeleye katkısı daha önceki yıllara, 1971 darbesi sonrasında dayanır.

Solun birçok aydını ve sanatçısı gibi Yılmaz da o yıllarda askeriye'nin zindanındadır. Ama yurt dışında cuntaya karşı yürütülen mücadelenin en önemli referans isimlerindedir.

Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde Demokratik Direniş Hareketi olarak düzenlediğimiz birçok protesto etkinliğinde Türkiye sinemasını Yılmaz'ın Umut filmi temsil etmişti.

1980 darbesinden sonra da Avrupa'da yeniden yükselen anti-faşist direnişe yine Yılmaz'ın bir başka gerçekçi filmi Sürü yeni bir ivme kazandıracaktı.

12 Ocak 1981... Türkiye İşçi Partisi genel başkanı Behice Boran siyasal sürgün olarak Brüksel'de misafirimiz... Demokrasi İçin Birlik örgütümüzün yürüteceği kampanyalar üzerine görüşüyoruz... Belçika'nın Fransızca radyosu RTB'den bir telefon geliyor.

- Yılmaz Güney'in Sürü filmi Belçika Sinema Eleştirmenleri Birliği'nin büyük ödülüne layık görüldü. Radyoda bir tanıtım yapabilir misiniz?

Stüdyoya girip Yılmaz'ı, uğradığı baskıları ve de 1980 Darbesi'nin ardından uygulanan devlet terörünü anlatıyorum. Cunta'nın terörü Sürü sayesinde Belçika medyasında gündeme oturuyor.

Belçika Sinema Eleştirmenleri Birliği'nden arıyorlar:

- Yılmaz Güney'in filmi ödüllendirdik, ama halen hapiste olduğunu söylüyorsunuz. Ödülü kime ve nasıl verebiliriz?

Büyük raslantı... Sürü'de başrolü oynayan Melike Demirağ ve eşi Şanar Yurdatapan o sırada Almanya'da sürgünde... Derhal kendileriyle temas kuruyorum ve Brüksel'deki törene Yılmaz Güney adına Melike Demirağ katılarak ödülü alıyor.

Tam bu olayın sevincini yaşarken Hürriyet Gazetesi'nin Avrupa baskısı geliyor... Manşet: "Acı Akıbet: Boran ve Gazioğlu artık 'Türk değil!'"

Bu uygulama onlarla da sınırlı kalmıyor, bir süre sonra

Türkiye’yi terkeden Yılmaz Güney’in de dahil olduğu yüz-lercemiz Cunta şefi Evren tarafından “kansızlar” diye suç-lanarak vatansızlaştırılıyor.

Cannes’da büyük ödül alan Yılmaz artık 80 sürgünlerinin en önemli ismi... Konuşması için Avrupa’nın dört bir yanın-dan çağrılar alıyor. Brüksel’de düzenlediğimiz bir toplantıya katılması için ısrar ediyoruz, ama o çoktan kendisinin en güçlü ifade aracı olan sinemada yeni bir ses getirmek için çalışmaya koyulmuş, Paris’ten ayrılamıyor...

Türkiye’deki mahpus çocukların dramını yansıtan Duvar filmini gerçekleştirmek için gece gündüz çalışıyor...

Bunun yanısıra Paris’te ardıarkası kesilmez direniş ge-celerinin en güçlü hatibi... En son 1984’ün Newroz’unda yaptığı son konuşmayı anımsıyorum. Kürt özgürlük savaşı-nın ergeç zafere ulaşacağını tüm dünyaya haykırıyordu:

“Ezilen sınıfların kardeşliği en güçlü silahlarımızdan biridir. Dost ve düşman herkes bilsin ki kazanacağız... Mut-laka kazanacağız...Bir köle olarak yaşamaktansa bir özgürlük savaşıncısı olarak ölmek daha iyidir... Yaşasın Kürt-Türk, Acem ve Arap halklarının kardeşliği ve dayanışması...”

Ama Türkiye’deki mahpus yıllarında tedavi edilemeyen hastalığı bünyesini kemiriyor ve henüz 47 yaşında, en ve-rimli çağındayken onu bizlerden kopartıp alıyor.

Yılmaz şimdi bir direniş simgesi olarak Paris komün-cüleriyle birlikte ünlü Père Lachaise’de yatıyor...

Tıpkı Nazım Hikmet’in Moskova’daki Novodeviç Me-zarlığı’nda yattığı gibi...

Yılmaz için son sözüm... Nazım Hikmet’in Benerci için yazdığı o muhteşem finalden:

Bu giden

Bir

Biten

Şarkı değildir.

O

büyük

*bir
ışık
gibi dögüştü.
kasketli
bir güneş
halinde düştü.*

67 yıl önce gazeteciliğe başladığım gün: 9 Eylül *İnfo-Türk, 10 Eylül 2019*

İzmir’de yeni yayınlanmaya başlayan Türkiye’nin ilk ofset gazetesi *Ege Güneşi*’nde stenograf olarak işe başlayıp gazetecilik yaşamına ilk adımı attığım gün: 9 Eylül 1952...

Yüksek öğrenime devam edebilmem için hayatımı kazanmam gerekiyordu... Saat 16’da başlayıp gece yarısına kadar süren bir işti... Gündüzleri de okula devam ediyordum...

Ticaret Lisesi’nde daktilo ile birlikte zorunlu ders olarak öğretilen stenografiyle normal konuşma hızında not tutabildiğim için ilk görevim Ankara, İstanbul ve Anadolu muhabirlerinin telefonla bildirdikleri haberleri not almak, daha sonra bunları büyük bir hızla on parmak daktilo ederek yazı işlerine vermektir.

Çetin Altan, Altan Öymen, Oktay Ekşi, Orhan Birgit ve daha birçok meslekdaşımla tanışmam telefon başında onların Ankara ve İstanbul haberlerini not alırken olmuştu.

şehirler arası telefon konuşmaları son derece pahalı olduğu için gazete patronu bana verdiği ücretin birkaç misli tasarruf sağlıyordu...

1953 yılı başında İzmir’in tek muhalif gazetesi olarak yayınlanmaya başlayan Sabah Postası’nda da aynı görevi üstlendim. İnönü, Menderes, Bölükbaşı gibi dönemin parti liderlerinin toplantılarını izleyerek konuşmalarını aynen not alıp haber yapmak görevi de bana verilmişti.

O yıllarda şimdiki gibi yanında taşınabilen portatif ses

kayıt cihazları falan da yoktu... Yaşlı gazeteciler notlarını latin alfabesine göre daha hızlı yazılabilen arap alfabesiyle tutarlardı... Ama stenografiyle dakikada 200'den fazla hece yazarak not almak daha da hızlıydı.

Bir DP mitinginde hızlı not tutuşum dikkati çekmiş olmalı ki, dönemin iktidar yanlısı gazetelerinden Ege Ekspres'in yöneticileri gezilerinde Menderes'e refakat etmem için Başbakanlık kabinesinde yüksek maaşla görev teklif etmişlerdi, muhalif bir gazeteci olarak bu parlak teklifi derhal reddetmiştim.

Geçenlerde hayata veda eden CHP'nin eski genel sekreterlerinden Şeref Bakşık da o dönemde Demokrat İzmir Gazetesi'nin yazı işleri müdürüydü, ama gazeteciliğe o da benim gibi aynı okuldan mezun olmuş bir stenograf olarak başlamıştı.

Okul arkadaşlarımdan Nejat Yada da benimle aynı zamanda Yeni Asır Gazetesi'nde stenograf olarak çalışıyordu.

Ben de mesleğe stenograf olarak başladıysam da kısa zamanda yayın yönetmenliği de dahil gazeteciliğin her alanında görev üstlenecektim. Stenografiyi ise, tüm gazetecilik yaşamımda özel notlar alırken kullanmaya devam edecektim... Hâlâ da öyle yapıyorum.

Kavga arkadaşımız Müşür Kaya Canpolat'ı yitirdik

Info-Türk, 10 Eylül 2019

İstanbul Barosu'nun kıdemli avukatlarından, 'Yaşam Boyu Onur Ödülü' sahibi dostumuz Müşür Kaya Canpolat'ın vefat etmiş olduğunu büyük üzüntüyle öğrendik. Müşür Kaya Canpolat sadece yakın dostumuz değil, aynı zamanda Türkiye'de yönettiğimiz Ant Dergisi ve Yayınları'nın hem yazı kurulu üyesi, hem de yüzlerce yıl hapsimiz istenen basın davalarında savunma avukatımızdı.

Müşür Kaya ile, 1965 yılında biz Akşam Gazetesi'ni yö-

netirken, babasıyla birlikte Çetin Altan'ı ziyarete geldiğinde tanışmış, dost olmuştuk.

Ant Dergisi'ni yayınlamaya başladığımızda da derhal avukatlığımızı üstlenmişti.

11 Nisan 1967'de Ant Dergisi'nde ABD'nin Doğu Anadolu'ya nükleer mayınlar yerleştireceğini açıkladığımızda dönemin genelkurmay başkanı Orgeneral Cemal Tural 1. Ordu Komutanlığı Askeri Savcılığı'na çift aylı bir emir göndererek hakkımda "vatan hainliği" suçlamasıyla dava açılmasını emretmişti. Selimiye Kışlası'ndaki askeri mahkemede hukuki savunmamı Müşür yapmıştı.

Daha sonraki yıllarda hakkımızda açılan tüm basın davalarında savunmamızı Müşür üstleniyor, hemen her hafta İstanbul adliyesi koridorlarında birlikte volta atarak duruşmamızı bekliyor, sıramız gelince de ard arda savunma yapıyorduk.

15-16 Haziran 1970 direnişinden sonra işçilerin ve sendikacıların tutuklanarak askeri mahkemeye sevk edilmesi üzerine Ant Dergisi'nde "Kapitalistleşen subaylar işçileri yargılayamaz" başlıklı bir yazı yayınladığım için yine 1. Ordu Komutanlığı'nda dokuz subay tarafından sorguya çekilmiştim. O gün de Müşür avukatım olarak beni yalnız bırakmamış, üstelik beraberinde bir de foto muhabiri getirerek sorguda işkenceye tabi tutulabileceğim ihtimaline karşı karargaha girerken kapıda fotoğraflarımı çekirtmişti. Sorguyu yapan adli subay bunu farketmesi için karargahtan ayrılırken "Bu kez geldiğiniz gibi gidiyorsunuz, ama bir dahaki sefer böyle olmayabilir" diye tehdit etmişti.

Gerçekten de 12 Mart darbesinden sonra Ant Dergisi kapatılmış, hakkımızda "vur" emriyle arama kararı çıkartılmış, hava meydanlarına ve sınır kapılarına fotoğrafımızın da bulunduğu afişler asılmıştı.

Bunun üzerine sürgüne çıkmak zorunda kaldığımızda Ant Dergisi ve Yayınları'nın yönetiminin aksamaması için hukuki vekaletnamemizi Müşür'e vermiştik.

1932 yılında Adana Kadırlı'de doğan Müşür Kaya

Canpolat, İstanbul Hukuk Fakültesi mezunuydu. İstanbul Barosu'ndan yapılan açıklamaya göre, 1975 – 1979 yılları arasında İstanbul Barosu Başkan Yardımcılığı, 1975 – 1980 , 2002 – 2008, 2010 – 2018 yılları arasında Türkiye Barolar Birliği Delegeliği görevlerinde bulunmuştu. Kendisine İstanbul Barosu tarafından “YAŞAM BOYU ONUR ÖDÜLÜ” verilmişti.

Müşür ayrıca DİSK'in ve ona bağlı sendikaların da hukuk müşavirliğini yapmış. Barış Derneği eylemlerinin ön saflarında yer almıştı.

Aynı zamanda şair olan Müşür Kaya Canpolat'ın ilk şiirleri Adana'da Bugün ve Yeni Adana gazetelerinin sanat sayfalarında, daha sonra yazdıkları ise Varlık, Edebiyat, Yazko Edebiyat, Toprak, Sorun, Anadolu Ekini, Karşı, Gurbet, Gençlik, Orkun, Havan, Fikirler dergilerinde, Varlık Şiirleri Antolojisi'nde, Genç Şairler Antolojisi'nde, Yunus Emre Şiirleri Antolojisi'nde yayımlanmıştı.

Şiirlerinin bir bölümünü 1991'de Sevgi Halleri adlı bir kitapta toplamıştı.

İstanbul Barosu'nun açıklamasına göre Müşür Kaya Canpolat'ın cenazesi 11 Eylül çarşamba günü İstanbul Barosu önündeki törenin ardından Marmara İlahiyat Camii'nde kılınacak ikindi namazını müteakip Kalearkası Anadolu Kavağı Mezarlığı'nda toprağa verilecek.

Müşür'ün ölümü dolayısıyla ailesinin, dostlarının ve meslektaşlarının acısını yürekten paylaşıyoruz.

İsmet Sungurbey asla unutulmayacak...

İnfo-Türk, 20 Eylül 2019

Türkiye'de sadece insan haklarının değil, aynı zamanda hayvan haklarının da ödün vermez savunucusu olan değerli bilim adamımız Profesör İsmet Sungurbey bundan 13 yıl önce, 21 Eylül 2006'da, İstanbul'da yaşama veda etmişti.

2 Eylül 1928’te doğmuş olan Sungurbey 1949’da İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden mezun olduktan sonra aynı fakültede Ebül’ula Mardin’in asistanı olarak çalışmaya başlamış, 1953’te doçent, 1963’te profesör olmuştur. Medeni hukuk ve hukuk tarihi alanlarında 30 cilt eseri bulunuyor. Sungurbey, Türk hukuku için “vazgeçilmez” nitelikte olan kitapları, Avrupa hukuk literatüründe yer bulan bilimsel görüşleri ve Türk hukuk dilinin arıtılmasına yaptığı büyük katkılar nedeniyle 1999 yılında Türkiye Bilimler Akademisi tarafından “TÜBA Ödülü”ne layık görülmüştü.

Sungurbey, aynı zamanda, Türkiye’deki hayvan hakları mücadelesini akademik planda başlatan kişidir. “Hayvan Hakları Bir İnsanlık Kitabı” (1992) ve “Hayvan Hakları Bir İnsanlık Kitabı Novella Anılarla” (1999) adını taşıyan kitapları hayvan hakları savunucularına referans olmuştur.

Sungurbey 1988 yılında Hayvanları Koruma Yasası ön tasarısını hazırlamış, bu tasarı 1992 yılında Erdal İnönü tarafından TBMM’ye sunulmuştur. Ancak, Meclis’ten büyük eksikliklerle ve değiştirilerek çıkan yasa Prof. Sungurbey’i asla memnun etmediğinden mücadelesini aynı kararlılıkla sürdürmüştü.

“Batılılar İstanbul’un sokak hayvanlarından rahatsız olacak” diye hayvan katliamı yapılmasını protesto eden Sungurbey, Bedrettin Dalan’ın belediye başkanlığı sırasında da, hayvan katliamını kolaylaştırmak amacıyla sipariş edilen pres makinalarını durdurmak için diğer hayvanseverlerle birlikte açlık grevi yapmış ve bu girişimi engellemiştir.

İstanbul’daki Yedikule Hayvan Barınağı’nın kurucularından olan Sungurbey, her sabah saat 4-5’te kalkıp kilolarca artık yemek, mama ya da ne bulursa, Eyüp ve Balat civarındaki sokak hayvanlarına götürüp onları besliyordu. Hayvan hakları savunuculuğundaki azmini 3 Mayıs 1998 tarihli Hürriyet Pazar’da yayımlanan röportajında şöyle anlatmıştı:

“Akşamdan arabamın bagajına balık, ciğer, köpekler için kemik ve yavrular için süt ve taze kaşer peyniri dolduru-

yorum. Oturduğum Yedikule'den itibaren Aksaray'a kadar, oradan da Süleymaniye'de, üniversite çevresinde yaklaşık 30 yerde 500 kedi ve köpeğe bakıyorum. Sabah postasını bitirdikten sonra akşam postasında beni bekleyenleri yine doyuruyorum. 20 yıldır bu böyle devam eder. Ve bütün gelirim bunlara harcıyorum.”

2015 yılında Seferihisar Belediyesi tarafından yapılan Sokak Hayvanları Yuvası Prof. Dr. İsmet Sungurbey adını taşıyor.

*

İsmet Sungurbey'le, Türkiye İşçi Partisi saflarında oluşmuş yoldaşlığımız ve derin dostluğumuz vardı.

Kendisini 1963'te İzmir'den İstanbul'a geldiğimde dönemin birçok seçkin aydını gibi yeni örgütlenmekte olan Türkiye İşçi Partisi'nin bilim ve araştırma kurulu çalışmalarında tanımış ve yakın dost olmuşum.

Sol bacağına protezli olmasına rağmen sosyal yaşamında son derece hareketliydi.

17 Kasım 1963'te yapılan yerel seçimlere katılacak olan Türkiye İşçi Partisi'nin yönetimi, İstanbul belediye başkanlığı için İsmet Sungurbey'i önermişti. Ancak İstanbul Hukuk Fakültesi'nin öğretim kadrosunda bulunan Sungurbey'in o sıralarda doçentlikten profesörlüğe yükseltilmesi gündemdedi. Akademik çalışmalarına sekte vurulmaması için son anda Sungurbey'in yerine parti genel sekreteri Avukat Orhan Arsal aday gösterildi.

Seçimlerden sonra da yakında toplanacak olan Türkiye İşçi Partisi 1. Büyük Kongresi'nin onayına sunulacak yeni parti programının hazırlığında birlikte çalıştık.

9-10 Şubat 1964 tarihlerinde İzmir'de toplanan 1. Büyük Kongre'de Sungurbey de, ben de Genel Yönetim Kurulu'na, ardından bu kurul tarafından Merkez Yürütme Kurulu'na seçildik.

Ancak parti yönetim kurullarına yapılacak seçimlerde bundan böyle beden işçileriyle fikir işçileri arasında ayırım

yapılmasını zorunlu kılan ve parti gençlik kollarının genel yönetim kurulunda temsil edilmesini engelleyen tüzük değişiklikleri parti tabanında ve gençlik kesiminde belli huzursuzluğa yol açtığı için bu değişikliklerin kaldırılmasını istemiştik. Bu yüzden İsmet ve ben de dahil, bu isteği öne süren dokuz partili ihraç talebiyle Haysiyet Divanı'na sevk edildi. İsmet bunun üzerine partiden istifa etti, biz yaptığımız gerekçeli savunmaya rağmen partiden ihraç edildik.

Bizim ihracımıza neden 53. maddenin gerçekten de partinin güçlenmesine engel olduğu dört yıl sonra teslim edilerek 1968'deki Büyük Kongre'de bu madde parti tüzüğünden çıkartıldı.

İhraç edilenler ise, İsmet de dahil, tüm yaşamları boyunca sosyalist mücadelenin içinde oldular.

Sungurbey 1968 yılında İşsizlik ve Pahalılıkla Savaş Derneği'ni kuran 62 kişi arasında yer aldı. Bir dönem derneğin başkanlığını yürüttü. 12 Mart döneminde de düşünceleri nedeniyle tutuklandı ve cezaevinde yattı.

Yoldaşım ve dostum İsmet Sungurbey'i sevgi ve özlemle anıyorum.

Brüksel Kürt Enstitüsü'nün 40. kuruluş yıldönümünü *İnfo-Türk, 8 Ekim 2019*

Belçika'daki en eski Kürt örgütü *Brüksel Kürt Enstitüsü* bugün 40. kuruluş yıldönümünü kutluyor.

Kuruluşundan beri ortak mücadele verdiğimiz, *Belçika Demokrat Ermeniler Derneği* ve *Belçika Asuri Enstitüsü*'yle birlikte 1971 *Kollektifi*'ni oluşturduğumuz *Brüksel Kürt Enstitüsü*'nü tüm yönetici ve çalışanlarıyla kutluyor, başarılarının sürekli olmasını diliyoruz.

Göçün ilk yıllarında Türk diplomatik misyonlarının ve faşizan örgütlerin göçmen kitlesi üzerinde kolaylıkla baskı uygulayabildiği Belçika'da Kürt kökenli işçiler için bırakın

örgütlenmeyi, Kürt olduğunu açıkça söylemek dahi gerçekten son derece riskliydi.

İşte bu ortamdadır ki Belçika’da ilk kez bir Kürt örgütü doğmuş, Belçika’ya Kürt ulusunun ve Kürdistan’ın varlığını duyurmuştu: Derwich Ferho ve arkadaşlarının önderliğinde kurulan *Tekoşer* (Kürtçesi: Militan)...

12 Eylül 1980 darbesinden sonra *Tekoşer* diğer demokratik Türkiyeli örgütler ve Belçika sendikalarıyla birlikte cuntaya karşı ortak mücadelede aktif olarak yer aldı.

Başkanı bulunduğum *Demokrasi İçin Birlik* örgütünün Brüksel’de cuntaya karşı örgütlediği kitlesel 14 Şubat 1981 gecesinde de *Tekoşer* mesajıyla ve folklor ekibiyle Kürt halkının Evren faşizmine karşı tavrını Avrupa kamuoyuna duyurdu.

Henüz kendi teknik olanaklarına sahip olmadığı için *Tekoşer* dergisinin bir ara *İnfo-Türk*’te dizildiğini anımsıyorum. Yazılı Kürtçenin pek kullanılmadığı o dönemde derginin Kürtçe yazılarını Derwich Ferho yazıyor, Kürtçe ve Türkçe arasındaki çevirileri o yapıyordu.

11 Nisan 1981’de *Tekoşer* Brüksel’de ilk Newroz gecisini düzenlemişti, o gecede Demokrasi İçin Birlik adına konuşarak Kürt halkıyla dayanışmamızı dile getirmiştik.

Tekoşer’in ertesi yıl 27 Mart 1982’de düzenlediği Newroz Gecesi büyük Kürt ozanı *Cigerxwîn*’in da katılımıyla açılmıştı.

Evren Cuntası’nın baskıları ve onu izleyen iç savaş ortamı Türkiye’den diğer Avrupa ülkelerine olduğu gibi Belçika’ya da Kürt, Asuri ve Ermeni göçünün yoğunlaşmasına neden oldu. Türk gazeteleri, Türk örgütleri tüm Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Belçika’da da Türk göçmenleri Kürt örgütlerine karşı kışkırtmaya başladı.

1993’ün son günü Almanya’dan özgürlük yürüyüşüne çıkan bir Kürt grubu Brüksel’e vardığında, sürekli beyni yıkanan Türk gençleri Bozkurt işareti yaparak ve “Saint-Josse Türk mahallesidir!”, “Burada Kürtlere yer yok!”,

“Kahrolsun PKK!” diyerek özgürlük yürüyüşçülerine, Kürt lokallerine ve Kürt işadamlarının bürolarına saldırdılar.

1998’de Suriye’yi terk etmeye mecbur edilen *Abdullah Öcalan*’ın İtalya’da konakladığı günlerde Türk yöneticilerinin saldırgan demeçleri, Türk gazetelerinin ve televizyonlarının kışkırtıcı yayınları yüzünden sadece Türkiye’de değil, Türk göçmenlerinin yoğun bulunduğu Avrupa metropollerinde de vahşi gösterilerin ardı arkası kesilmiyordu.

17 Kasım 1998 gecesi Avrupa’nın başkenti Brüksel’in Saint-Josse mahallesindeki *Brüksel Kürt Enstitüsü* ve Avrupa Kürt Dernekleri Federasyonu üyesi *Kürdistan Kültür Derneği* lokalleri ateşe verildi. Elllerinde MHP bayraklarıyla *Brüksel Kürt Enstitüsü*’ne saldırıp ateşe verenlerin Türk televizyonlarında yayınlanmış görüntülerini Belçika televizyonlarında yorumlayarak yansıttığımız halde saldırganlardan hiçbir zaman hesap sorulmadı. Kürt ve Ermeni lokallerine ve işyerlerine vahşi saldırıların daha sonraki yıllarda da ardı arkası kesilmedi. En son Brüksel Kürt Enstitüsü 17 Kasım 2016’da da Türk bayraklarıyla donatılmış onlarca arabayla faşist sloganlar atarak gelen Erdoğan taraftarlarının yangın bombalı saldırısına uğradı.

Tüm bu zorbalıklara rağmen mücadelesini hiçbir ödün vermeden sürdüren Brüksel Kürt Enstitüsü’nü 40. kuruluş yıldönümünde yürekten kutluyorum.

Vefakâr elma ağacına teşekkürümüzdür

İnfo-Türk, 26 Ekim 2019

80’li yıllarda, Evren Cuntası tarafından vatandaşlıktan atılmamızdan sonra Türkiye’ye uzun süre dönemeyeceğimizi düşünerek Belçika’nın Leuven ve Aarschot kentleri arasındaki Heikant tepelerini kaplayan orman içinde PVC’den yapılmış bir kulübe almıştık. Tamamen ıssız bir yerdi. En yakın evler birkaç yüz metre uzaktaydı...

Brüksel'deki yoğun çalışmalardan vakit bulabildiğimizde can yoldaşı kedilerimiz Çita ve İvan'la birlikte gidip bir iki gün tabiatla baş başa kalıyorduk.

Günlerce meşe, gürgen, çam gibi yabani ağaçları söküp yerlerine meyve ağaçları dikmiş, tonlarca toprağı el arabalarıyla taşıyarak ekim tarhları yapmış, çeşit çeşit çiçekler, domates, fasulye, biber, bakla, patlıcan, kabak, bezelye, soğan, sarmısak, üzüm yetiştirmiştik.

İnci duvar örmekte ve taş döşemekte bayağı ustalaşmıştı. Yıkılan eski binaların tuğla ve taşlarını ya da yerleşime açmak üzere yıkılan mezarlıkların parçalanmış mermerlerini taşıyarak platformlar, yollar yapmıştık.

Anvers yakınındaki Heist-op-den-Berg kentinde her hafta sonu Flaman köylülerinin tarımsal ürünlerini, kümes hayvanlarını, keçilerini, kuzularını, hattâ büyük baş hayvanlarını ehven fiyata sattıkları geleneksel bir köylü pazarı kurulurdu. Sebze, meyve, çiçek fidelerini, elden düşme bahçecilik aletlerini de orada Flaman köylülerinden satın alırdık.

Çocukluğumda söz verildiği halde yoksulluktan dolayı bana bisiklet alınmadığı için, bu iki tekerlekli harika araca sahip olabilmek hep büyük tutkularımdan biriydi. Bu köylü pazarından iki tane de elden düşme bisiklet edindik. Böylece günlük yaşamımızda yeni bir ufuk açıldı. Bahçe çalışmasından vakit buldukça bu bisikletlerle kanal boylarında, köy patikalarında, ormanlarda en azından 15-20 kilometre yol yaparak tabiatı daha bir yakından tanıyorduk.

90'lı yılların ortalarında, Brüksel'de hem ikamet hem de İfo-Türk'ün yönetim yeri olarak kullandığımız apartmanın sahibi orada artık kendisinin oturacağını bildirerek çıkış vermişti.

Bunun üzerine harca borca girip bu plastik kulübenin yerine içinde devamlı yaşayabileceğimiz, aynı zamanda İfo-Türk bürosu olarak kullanabileceğimiz sağlam bir bina yaptırmaya niyetlendik. Ama mümkün değildi, çünkü 60'lı yıllarda kulübe yapıldıktan, hatta elektrik, su ve telefon dahi bağlandıktan sonra

ormanın o kesimi inşaatı yasak korumalı arazi ilan edilmişti. İzin taleplerimiz reddedildi. Kaçak yaptırmamızı tavsiye edenler de oldu, ancak Flaman Topluluğu kimsenin gözüne yaşına bakmadan yapılan yeni evi yıktırabilir ve bizi yaşlı günlerimizde dımdızlak ortada bırakabilirdi.

Ormandaki kulübemizi içimiz kan ağlayarak satıp borca da girerek Brüksel'in Türk mahallesi Schaerbeek'te, aynı zamanda büro olarak kullanabileceğimiz bir daire alıp oraya taşındık. Hâlâ da oradayız.

Kulübemizi ise motosiklet delisi bir İtalyan satın almış, üstelik yasağa rağmen ek odalar yaptırarak büyütüştü. Ancak bizim zamanımızdaki gibi özen gösterilmediği için bahçe kısa zamanda tüm güzelliğini yitirmişti. Yine de yılda bir iki kez Heikant'a gidip hasret gideriyorduk.

Ne ki, sekiz yıl kadar önce gittiğimizde evin yerinde yeller esiyordu, tamamen yanıp kül olmuştu. İtalyan aile de mecburen başka bir yere göç etmişti.

Buna rağmen en azından dikmiş olduğumuz meyve ağaçlarının ne halde olduğunu görmek için İnci'yle birlikte o ormandan arada bir geçmeyi hiç ihmal etmiyorduk.

Sağlık sorunlarından ötürü birkaç yıl aradan sonra geçen yıl gittiğimizde bahçe tam bir cöngüle dönüşmüş, bir tek elma ağacı dışında meyve ağaçlarının hiçbirinden eser kalmamıştı.

Bahçeyi boğan diz boyu çalı çırpıyı yarararak yanına yaklaştığımızda, elma ağacı henüz kırılmamış dallarından birinde bir elma ile bizi bekliyordu. Gözümüz yaşararak kopartıp ağaca teşekkür etmiştik.

Suriye aktüalitesinin yarattığı üzüntüyü bir nebze dağıtabilmek için İnci'yle birlikte yine ormana gidip metruk ve mahzun bahçemizi bir daha ziyaret ettik. Cöngül daha da azgınlaşmıştı. Elma ağacımız ise bir sürü dalını daha kaybetmiş, can çekişir haldeydi... Ancak kırılmamış dallarından birinde bir tek elma yine bizi bekliyordu. O da tam olgunlaşmamış, kavruk bir meyvaydı...

Cöngülün ortasında elmayı kopartıp gözümüz yaşlı yü-

rekten teşekkür ederek vefakâr elma ağacımızla yeniden vedalaştık.

Görünüşüne göre bu bize herhalde son ikramıydı...

Ama söz... Hayatta olursak, 2020'nin sonbaharında yine ziyaret edeceğiz... Artık yerinde yellere esiyor olsa da, elma ikram edemese de...

Sevgili elma ağacı... Bin teşekkür sana...

Teslim Töre Haşhaş Gazetesi'nin de başyazarı idi...

İnfo-Türk, 24 Kasım 2019

Sürgünde yitirdiğimiz yoldaşımız, sevgili dostumuz Teslim Töre, haklı olarak, Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Arslan'ın önderliğini yaptığı Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu'nun kırsal kesimde örgütlenmesini sağlayan isim olarak tanınır. Ancak onun sosyal-siyasal mücadelesi çok daha önceki dönemde, tıpkı Deniz Gezmiş'inki gibi, Türkiye İşçi Partisi saflarında başlamıştı.

Her ikisini de daha o dönemde sosyalist mücadelenin gözü pek militanları olarak tanıdım.

Teslim Töre, parti yoldaşlığının yanı sıra, bir de sol medyada meslektaşımı.

12 sendikacının kurduğu Türkiye İşçi Partisi, Mehmet Ali Aybar'ın genel başkanlığı üstlenmesinin ardından büyük kentlerde olduğu gibi Anadolu kent ve kasabalarında da hızla örgütlenmeye başlamıştı. Güneydoğu illerindeki örgütlenme, Aybar'ın 1963'de bölgeye yaptığı bir ziyaretin ardından büyük ivme kazanmıştı.

Teslim Töre de o yıl partiye katılmış, ardından da partinin Akçadağ ilçe başkanı olmuştu. 1969 milletvekili seçimlerinde de "bağımsız sosyalist" milletvekili adayı idi.

60'lı yılların ikinci yarısında biz İstanbul'da Ant Dergisi'ni çıkartırken, Anadolu'nun dört bir yanında büyük zorluklarla yayımlanan sol gazeteleri de tanıtıyor, mücadelelerine

destek veriyor, Türkiye insanına Bâbîâli medyasının tekeline ve sansürünü aşan bir ses duyurmaya çalışıyorduk.

Bu gazetelerden biri de Malatya’da yayımlanan, anti-empyalist ve sol hareketin sesini cesaretle duyuran Haşhaş gazetesi idi.

Haşhaş’ı neden yayımladıklarını Teslim Töre Facebook’-ta kendisine ait Yeni Sayfa’daki çeşitli yazılarında ayrıntılı olarak anlatmıştı. Özetleyerek veriyorum:

“1968-69 yılları idi. O dönem ben Akçadağ TİP ilçe başkanı idim. Süleyman Kırteke de Malatya pasajda terzi dükkanı açmış, terziilik yapıyordu. Tabii ki o da TİP’li idi. Afyon ekiminin yasaklaması en çok afyon eken Malatya çiftçisini etkilemiş olduğundan Malatya’da yasağa karşı bir ‘haşhaş mitingi’ yaptık. Ardından birlikte bir yerel gazete çıkartmaya karar verdik. Süleyman Kırteke’nin genel yayın yönetmenliğini, benim ise başyazar ve muhabirliğini yaptığım Haşhaş isimli bir gazete çıkarttık.

“Hatırladığım kadarı ile 16 sayı çıkarttık, 16 dava açtılar. ‘Bir şöleniden İzlenimler’ manşeti ile çıkartmamızdan sonra da kapattılar. O dönemin Malatya Valisi, Emniyet Müdürü, Jandarma Komutanı, bazı okul müdürleri gibi devlet erkanı, Malatya’nın, belki de o dönemde Türkiye’nin en büyük kaçakçılarında Tulle İsmail’in davetlisi olarak bir şölene katılmışlardı. İçlerinde bulunan bize yakın dostlardan birisi şölenin ihtişamını bize anlattı, biz de ‘Bir Şöleniden İzlenimler’ manşeti ile o ihtişamı, ona denk kavram ve ifadelerle okuyucularımıza sunduk.

“Gazetemizi derhal kapattılar, sonra dava açtılar. Beni, Süleyman’ı, Hacı Tonak’ı, Mehmet Ali Özdoğan’ı, Köse Polat’ı, Ali Reşşo Erdoğan’ı ‘Yüce Türk Milletine’ başlıklı bir bildiriden dolayı hapse attılar, üç ay yatırdılar. Mahpusluk sırasında idare, bilerek isyan çıkarttı. Adi mahkumları tahrik etti, isyana zorladı, onlar da isyan çıkarttılar. Benden sözcüklerini yapmamı istediler. İsyana nedeni ile gelen vali bana ‘bu cahil adamların arasında ne geziyorsun?’ diye sorduğunda

‘zorla getirdiler’ dememe rağmen isyanı bastırırken ilk olarak beni de hücrelere indirdiler. Doyasıyla, aksırasıya, tıksırasıya dövdüler. Silahlı mücadeleye o hücrede karar verdim. O zaman TİP ilçe başkanı idim, yasal siyaset yapıyordum.

“Malatya Emniyet Müdürü ‘Sana TİP’te siyaset yaptırılmayacağız. Ya Adalet Partisi, ya da CHP’de siyaset yapacaksın’ demişti. Ben de ‘illegaliteye geçer, silah alır, silahlı mücadele başlatırım’ demiştim. Kesin kararımı o dayak hücrelerinde verdim.

“Çıkar çıkmaz da hem 69 seçimleri için çalıştım, hem de her gittiğim köyde silahlı mücadelenin propagandasını yaparak, silahlı mücadele tedarikine başladım. Ahmet Hemsirim (Ahmet Erdoğan) bu türden konuşmalarımı duyunca beni Hüseyin İnanlarla tanıştırdı.”

Teslim Töre bundan sonra THKO saflarına katılarak kırsal alanda örgütlenme sorumluluğunu üstlenmiştir.

Sülker sol medyada, sendikacılıkta ve TİP’te yoldaşımı *Info-Türk, 1 Aralık 2019*

Türkiye’nin sosyal mücadeleler tarihinde hem sosyalist gazeteci, hem de sendikacı olarak müstesna bir yeri olan Kemal Sülker’i bundan 24 yıl önce, 2 Aralık 1995’de kaybetmiştik.

Türkiye’de Amerikancı gangster sendikacılığına karşı sürekli mücadele veren Sülker 1967’de kurulan Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK)’in ilk genel sekreteriydi.

Sülker’le tanışmam, 1963’teydi. Kendisi İstanbul’daki Gece Postası Gazetesi’nde yıllarca “işçi sayfası” yapmıştı. 1963 yılında İzmir’den İstanbul’a geldiğimde Gece Postası’nda yazı işleri müdürlüğünün yanı sıra işçi yazıları yazmayı da üstlenerek Sülker’in halefi olmuştum.

İstanbul Gazeteciler Sendikası’nın üyesi olarak sendikal mücadelede de Sülker’le birlikteydik.

1964'te yapılan Türkiye İşçi Partisi'nin 1. Kongresi'nde Genel Yönetim Kurulu'na Sülker'le birlikte işçi kesiminden seçilmiştik.

Ant Dergisi'ni yönettiğim yıllarda da Sülker dergiye yazılarıyla sürekli katkıda bulunmuştu. 1968'de yayımladığımız Nazım Hikmet'in Polemikleri ve Sabahattin Ali Dosyası Sülker'in titiz araştırmacılığının ürünüydü.

Sürgün yıllarında ayrı düştüğümüz Sülker'le son olarak 1987 yılında Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü (IISG)'nin Türkiye sol hareketinin tarihi üzerine Hollanda'da düzenlediği bir konferansta konuşmacı olarak bir araya gelmiştik.

Sağlık durumunun son derece kötü olmasına ve zorlukla yürüyebilmesine rağmen yaşadıklarını ve bildiklerini anlatmak üzere kalkıp gelmişti.

Sülker'in Türkiye sol hareketi ve sosyal mücadeleleri üzerine müstesna arşivi Amsterdam'daki IISG'de bulunmaktadır.

Vikipedi'nin verdiği bilgilere göre:

25 Kasım 1919'da Antakya'da doğmuş olan Kemal Sülker ilk ve orta öğrenimini o kentte, lise eğitimini İstanbul'da Kabataş Erkek Lisesi'nde tamamlamıştır.

Hukuk ve Edebiyat fakültelerinde yüksek öğrenim görürken 1943'de gazeteciliğe başlayan Sülker, Tan gazetesine yazdığı dönemde sosyalist fikirleri nedeniyle faşizan baskıların hedefi olmuştur. İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nın verdiği kararla önce Konya'ya, ardından Antakya ve Tokat'a sürgün edilmiştir.

1947 yılında İstanbul'a döndükten sonra Gece Postası, İkdam, Son Telgraf, İşçi Hakkı, Türkiye Birlik gazetelerinde çalışmış, Yeni Edebiyat, Yürüyüş, Barış, Yurt ve Dünya, Gün, Yeryüzü, Forum, Sosyal Adalet, Eylem, Ant, Emek, Ortam, Vatan ve Cumhuriyet'e araştırmalar ve edebi yazılar yazmıştır.

Sülker aynı zamanda Türkiye Yazarlar Sendikası'nın kurucularındandır.

2 Aralık 1995'te hayatını kaybeden Sülker'in kabri Tuzla Mezarlığı'nda bulunmaktadır.

1 Mayıs: 49 yıllık sürgünün başladığı gün

İnfo-Türk, 1 Mayıs 2020

12 Mart 1971 darbesinden bir buçuk ay sonraydı... İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nın 1 Mayıs 1971 tarihli bildirisinde, Türk Ceza Kanunu'nun 142, 311, 312, 156 ve 159. maddelerini ısrarla ihlal eden *Ant Dergisi*'nin süresiz olarak kapatıldığı, o güne kadar yüzlerce yıllık hapis cezası talebiyle açılmış dâvalara ek olarak İnci'yle benim hakkımda yeni kovuşturmalar başlatıldığı duyurulmuştu.

Hemen ardından yine sıkıyönetim tarafından "Teslim ol!" çağrıları yapılmış, kaçaklar için "vur" emri verilmiş, hem Çağaloğlu'ndaki *Ant*'in yönetim yeri hem de Kazancı Yokuşu'ndaki evimiz basılmıştı.

Yazı kurulu üyeleriyle yaptığımız gizli görüşmelerde sıkıyönetime teslim olmaksızın mücadeleyle yurt dışında sürdürmemiz ve Avrupa kamuoyunda Cunta'ya karşı kampanyalara katkıda bulunmamız kararlaştırılmıştı.

İnci benden önce Ankara'ya geçmişti... Babası Burhan Bey hemen güneydeki tanıdıklarıyla temasa geçerek bizi para karşılığı Suriye sınırından geçirecek birini bulmuştu. Ertesi gün telefon ederek Kilis'te kendisine nasıl ulaşabileceğimizi bildirecekti.

9 Mayıs'ta bazı önemli kişisel belgeleri Ankara'ya gönderdim, ardından Ant yazı kurulundan Faruk Pekin'le son kez buluşup ayrıntıları görüştüğümüzden sonra vedalaşarak otobüsle Ankara'ya hareket ettim.

Ankara'da biraz ailevi sohbetten sonra tam güney sınırından geçiş projesinin ayrıntılarını görüşecektik ki, radyo güney sınırından Suriye'ye geçmeye çalışan üç Dev-Genç'linin yakalandığı haberini verdi.

Bir daha durum değerlendirmesi yaptık. Bizi geçirecek adam son dakikada ihbar edebilir, arkadan vurulabilirdik. Zaten ertesi sabah adam da söz verdiği halde telefon etmedi. Belki de sınırdaki tutuklama haberini duyduktan sonra, bu iŖe giriŖmeyi o da göze alamamıŖtı.

Geriye tek çare kalıyordu. Sahte bir pasaport bularak Marmaris üzerinden deniz yoluyla Yunanistan'a geçmek ya da Ankara'dan direkt uuŖ yapan bir yabancı uçakla Avrupa'ya uçmak...

İnci'nin annesi Hacer Hanım, "Bizim pasaportu bir denesiniz," dedi.

Mehmet Burhanettin Tuğsavul ve Hacer Tuğsavul adına ıkartılmıŖ ve henüz miadı dolmamıŖ bir aile pasaportu karŖımızdaydı. Yapılacak tek Ŗey fotoğraflarının deęiŖtirilmesiydi. Benim eski pasaportumda bıyıksız dönemime ait bir fotoğraf vardı. Eski pasaportlarımızdaki fotoğrafların soğuk damgası Tuğsavul'ların aile pasaportundaki fotoğrafların soğuk damgasını aŖaęı yukarı tutuyordu.

zerinde tahrifat yapmadan bu pasaportla önceden turist dövizi alınması gerekiyordu. Ne ki aksiliklerin sonu bir türlü gelmiyordu. Bir yakınıımız İnci'nin anne ve babası için döviz almak üzere Merkez Bankası'na gittiğinde Deutchmark'ın revalue edilmesi nedeniyle o gün döviz satıŖlarının durdurulduğunu, bu yüzden döviz satamayacaklarını sylemiŖler.

Ama yakınıımız ergeç bir kodamanın yurtdıŖı seyahati için döviz almaya geleceğinden emin olduğundan bekleme salonunda pusuya yatmıŖ. Çok geçmeden bir kodamana döviz verildiğini görür görmez yeniden giŖeye dayanıp pasaportları memurun önüne uzatmıŖ. Adamcağız da gık çıkar madan Tuğsavul'lar için turist dövizini satmıŖ.

Döviz iŖi garantilendikten sonra pasaporttaki fotoğrafları deęiŖtirdik, bir de ileride baŖları derde girmesin diye Tuğsavul soyadlarını, son üç harfini silerek, *Tuğsan* yaptık, doğum yıllarını da bizim yaŖımıza uygun olması için klttk.

Meslek hanemde de Türkçe "uzman yardımcısı", Fran-

sızca “sous-spécialiste” yazıyordu. Yurtdışına çıkmamıza bir engel kalmamıştı.

Ne ki Türkiye’deki bu son günümüzde benim halletmem gereken birkaç hayati formalite daha vardı. Öncelikle Ankara’daki bir noterden *Ant Yayınları*’nın sahibi olarak avukatım *Müşür Kaya Canpolat*’a yayınevinin tüm işlemlerini tek başına yapabilmesini sağlayacak bir vekaletname çıkartmam gerekiyordu.

Gittiğim noter Ticaret Odası kimlik kartını görünce derhal vekaletnameyi hazırlayarak bana imzalattı. Noter ücretini öderken, “Beyefendi, ben bu *Ant Yayınları*’nın adını galiba daha önce de duydum. Ne yayınlıyorsunuz?” diye sordu.

“Romanlar ve şiir kitapları yayınlıyoruz. Şimdi yeni projelerimiz var. Resimli romanlar ve ders kitapları da yayınlayacağız. Bu formaliteleri yürütmek için avukatımı tevkil ediyorum” dedim.

Biz Türkiye’den ayrıldıktan sonra *Müşür*’e ulaştırılmak üzere ayrıntılı bir mektup yazarak bundan böyle *Ant Yayınları*’nda kimin ne yapacağını belirttim.

İki haftadır sürekli kaçgöç yaşadığımızdan kılık kıyafetimiz dökülüyordu. Bir galeriye uğrayarak kendim ve İnci için giyecek birşeyler aldım. Ömrümde hiç şapka giymediğim halde görünüşümün daha inandırıcı olması için bir yakınımız geç vakit gidip göz kararıyla bana bir fötr şapka aldı.

O akşam ailece son kez birlikte yemek yedik. Uçağımız ertesi sabah erken saatlerde kalkacağı için yol hazırlığımızı akşamdan yaptık. Bana alınan fötr şapka başıma büyük geldiğinden iç çeperini astarının arasına kağıt tıkıştırarak daralttık. İnci’ye de kimsenin tanıyamayacağı ve şüphelenemeyeceği şekilde bir makyaj yapıldı.

Artık yaşamımızda yeni bir döneme hazırдық. Radyolar son sıkıyönetim bildirimlerini, arama kararlarını ve tutuklama haberlerini veriyordu.

Erkenden yattık. Ama uyumak ne mümkün. Sahte pasaportla kontrolden geçerken yakalanırsak cunta itaatli med-

yada kopartılacak gürültü, bunun ailelerimiz ve yakınlarımız üzerindeki yıkıcı etkileri kafamıza takılıyor, uzun süre uyumamıza engel oluyordu.

11 Mayıs sabahı saat 6'da ikimiz de uykumuzu alamanın sersemliği içinde kalktık. Herkesle vedalaştık. Bir taksi çağırarak saat 7'de Lufthansa otobüsünün yolcuları alacağı Bulvar Palas'a yöneldik. Ankara yağmur altındaydı. Lufthansa otobüsü hareket ederken bir köşeden bizi endişeyle izleyen İnci'nin babasını farkettik. Adamcağız iki haftada âdeta çökmüştü. İnci'nin gözleri doldu.

Hava alanına kadar bir iki sıkıyönetim kontrolünden geçtik. Alanda fazla oyalanmadan önce bilet ve bagaj kontrolüne gittik. Zaten fazla bir bagajımız da yoktu. Güvenlik açısından yanımıza sahte pasaport dışında herhangi bir belge almamıştık. Avrupa'da temas kurabileceğimiz birkaç adresi iyice belleğimize kazıdıktan sonra, Avrupa'ya sorunsuz ulaşabilirsek oradan bildireceğimiz bir adrese daha sonra iletilmek üzere tüm adres listelerini, telefon numaralarını yakınlarımızımıza emanet etmiştik.

Birkaç gazete ve dergi aldıktan sonra pasaport kontrolüne yöneldik. Tam da kontrolü yapacak polise yaklaşıyorduk ki, İnci durakladı, endişe içinde:

- Bunu ben Ankara'da muhabirlik yaptığım dönemden tanıyorum, dedi. Ya o da beni tanırsa, hatırlarsa...

- Deli misin, başka bir isimle ve de bu makyaj ve giyimle seni ben bile tanımazdım.

Polis pasaportlarımızı kontrol etti. Kuşkulanasına ve herhangi bir sorgu suale girmesine meydan vermemek için yukarıdan alıp kalantor bir işadamı tonlamasıyla sordum:

- Memur bey, bu uçaklar da hep gecikmeli kalkıyor. Geçenlerde bakan beye de şikayet etmişim. Bugün gecikme falan var mı?

Polis gecikmelerden sanki kendisi sorumluymuş gibi ezik bir sesle,

- Hayır beyefendi, bugün tüm seferlerimiz normal, dedi.

Çıkış damgalarını vurdu, pasaportlarımızı verirken de hayırlı yolculuklar diledi.

Nihayet bekleme salonundaydık. Şans eseri uçak bekleyenler arasında tanıdık kimse yoktu. Sadece siladan dönmekte olan göçmen işçilerle yabancı turistler...

Adet üzere free-shop'tan Avrupa'da buluşacağımız dostlarımız için çam sakızı çoban armağanı birkaç şey satın aldık. Bir de stresli son iki haftada günlük sigara tüketimini iki paketten üçe çıkarmış olan İnci için sigara yedekledik.

Nihayet Lufthansa yolcularının uçağa binışı anons edildi. Yerlerimize oturduktan sonra uçak tekerlerinin yerden kesilişine kadar geçen yirmi dakikalık süre Einstein'ın izafiyet teorisine uygun olarak sanki saatlerce sürdü.

Uçak havalandıktan sonra da İnci'yle gözlerimiz pencelelerde... İstanbul'u, Trakya'yı geçiyoruz. Her an bizimle ilgili alarm verilir uçak Türkiye hava sahasında inişe mecbur edilebilir.

Hayır. Kaptan pilot Türkiye'yi terkettiğimizi bildiriyor. Derin bir nefes alıyoruz. İnci'ye:

- Ne olur, şu makyajlarını temizle, kendin ol, diyorum.

Ben de kafama zor uydurduğum fötr şapkeyi bir daha almamak üzere yukarıdaki bagaj raflarının en diplerinde bir yere fırlatıyorum.

Ben son kez Türkiye gazetelerini tararken İnci çantasından çıkarttığı bir boş deftere ezbere bildiği ya da son birkaç günde ezberleyebildiği tüm adresleri ve telefon numaralarını işlemeğe başlıyor.

Alman uçağı bir bulut denizinin üzerinden hızla ilerleyerek *Mehmet Burhanettin* ve *Hacer Tuğsan* takma adlı iki siyasal göçmeni binbir bilinmezle dolu bir geleceğe sürüklüyor...

Doğduğumuz, yetiştiğimiz, kavga verdiğimiz sevgili ülkemizden kopuyoruz. Günün birinde "vatansızlaştırılacağımızı" hiç düşünmeden... En kısa sürede geri dönüp hiçbir şey olmamış gibi herşeyi kaldığı yerden tekrar başlatmak umuduyla...

Münih'te uçaktan indikten sonra bir gece treniyle Brüksel'e gidiyor, oradan da sabahın erken saatlerinde Anvers'e geçip bir nakliyat şirketinde çalışan Ant yazarı ve yakın dostumuz *Mekin Gönenç*'le buluşuyoruz... Hemen de cunta aleyhine yabancı dillerde ilk belgeleri yayınlamaya başlıyoruz.

Anvers'te 13 Mayıs sabahı yeni bir sürpriz... *Hürriyet* ve *Milliyet* gazetelerinin Avrupa baskılarının manşetinde *Türkiye Komünist Partisi*'ni ülke içinde örgütlenme teşebbüsünde buldukları için 10 kişi hakkında kovuşturma açıldığı, *Şadi Alkılıç*, *Çetin Özek* ve *Nihat Sargın*'ın tutuklandığı, *Doğan Özgüden*, *Harun Karadeniz*, *Masis Kürkçügil*, *Süleyman Balkan* ve *TKP Genel Sekreteri Zeki Baştımar*'ın arandığı duyuruluyor.

Üç gün sonra da, 16 Mayıs 1971 tarihli *Milliyet* Gazetesi'nde yayınlanan *Metin Toker*'in "Solda ve sağda vuruşanlar" başlıklı bir yazı dizisinde aşırı sol örgütlerin ve kişilerin listesi veriliyor, *Ant Dergisi* ve *Doğan Özgüden* isimlerinin karşısında "*Bilhassa Kürtçü*" vurgulaması yapılıyor.

Belçika'da ilk temasları gerçekleştirdikten sonra cunta karşıtı kampanyayı güçlendirmek için sahte pasaportumuzla illegal olarak diğer ülkelere geçip *Ant Dergisi* yazarlarıyla görüşmemiz gerekiyor. İlk olarak Fransa'ya geçerek sevgili dostlarımız *Güneş* ve *Barbro Karabuda* ile buluşuyoruz.

Tam da Paris'e gittiğimiz günlerde *Le Monde Gazetesi*'nde Türkiye'de kitlesel tutuklamalar başladığı haberi veriliyor... 2 Haziran 1971 tarihli sayısında Le Monde, *Ant Dergisi*'nin 25 yöneticisi ve yazarı hakkında toplam 800 yıla kadar hapis talebiyle 126 dava açıldığını, dergi yöneticisi *Doğan Özgüden*'in dergiye ilişkin davaları dışında sıkıyönetim tarafından devrimci örgüt kurmaktan dolayı idam talebiyle yargılanacağını, *İnci Özgüden* hakkında açılmış 14 davada 112 yıl hapis cezası istendiğini belirttikten sonra ikimizin de firarda olduğumuzu haber veriyor.

Bu haberler yarım yüzyıla yakın sürecek sürgünde mücadelemize yeni bir kararlılık ve ivme kazandırıyor...

Fransa'nın ardından iki yıl süreyle İsveç, Almanya, Hollanda, Norveç, Danimarka, İtalya, İsviçre ve İngiltere'de de konaklıyarak Demokratik Direniş adına mücadele yürüttükten sonra 1974 yılında Brüksel'e yerleşiyoruz... Mücadelemiz o yıldan beri İfo-Türk ve Güneş Atölyeleri ile sürüyor...

Mücadeleci iki hukukçuya saygı ve teşekkürümdür

İfo-Türk, 5 Mayıs 2020

Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'ın sıkıyönetim mahkemesindeki THKO davasında savunmalarını yapan, 6 Mayıs 1972'de idam edilirken de yanlarında bulunup devrimci inançlarını haykırarak son nefeslerini verişlerine tanık olan değerli avukat *Halit Çelenk*'i de 5 Mayıs 2011'de sonsuzluğa uğurlamıştık.

Halit Çelenk'in yaşam ve mücadele arkadaşı, "Deniz'lerin Şekibe ablası" *Avukat Şekibe Çelenk*'i de dokuz yıl sonra, 21 Şubat 2020'de kaybettik.

Türkiye'nin devrimci mücadele tarihinde her ikisi de müstesna bir yere sahiptir.

Kendilerini *Türkiye İşçi Partisi*'nin ilk örgütlenme yıllarında birlikte mücadele verirken tanıdım.

1962, özel yaşamında ya da çeşitli sosyal ve mesleki mücadele alanlarında yıllar yılı sol tavrı almuş, tüm baskılara rağmen bu tavrında ödünsüz direnmiş onbinlerce insanın "vakt erişti" diyerek Türkiye özelinden doğmuş bir partiye binlerle akmaya başladığı yıldır.

Türkiye İşçi Partisi'nin ilk militanları, ilk örgütleyicisi bu insanlar, ülkenin hemen her köşesinde, yılların tutsaklık zincirlerini kırarak akın akın bu kurtuluş ordusunun saflarına katılıyorlardı. Sendikacı, bilim adamı, yazar ya da sanatçı olarak isimleri medyada duyulmuş olanların dışında herkes birbirinin meçhulüydü. Bu büyük 1962 buluşmasına ben de İzmir'den katılmıştım. O sırada *Öncü Gazetesi*'nin Ege Böl-

gesi Temsilcisi ve *Türkiye Gazeteciler Sendikaları Federasyonu* Yönetim Kurulu üyesiydim.

Halit Çelenk'in adını ilk kez İzmir'deki partili avukat arkadaşlardan duymuştum. Bu değerli hukukçumuzun, eşi *Şekibe Çelenk*'le birlikte parti saflarında yer almış olmasından dolayı sevinçliydim.

Daha sonra gazeteci, sendikacı ve partili olarak Ankara'ya sık sık yaptığım ziyaretler sırasında efsanevi sendikacı *Fukara Tahir (Öztürk)* ve *Uğur Cankoçak* gibi çok değerli partililerle birlikte *Çelenk*'leri şahsen de tanımak imkanı bulmuştum. İnsan ilişkileri sıcak, konularına hakim ve ilk karşılaşmada muhatabı üzerinde derin saygı ve güven uyandıran kişilikleriyle Ankara örgütünde ayrı bir yerleri vardı.

1962 yılında Genel Başkan *Mehmet Ali Aybar*'ın ısrarıyla, Genel Merkez Basın Bürosu'nda görev almak üzere İzmir'den ayrılıp İstanbul'a yerleşmişim. Birlikte çalıştığım günlerde Aybar'ın, *Halit Çelenk* ve *Şekibe Çelenk*'ten hep takdir ve sevgiyle bahsettiğini çok iyi anımsıyorum. Hukuki konular söz konusu olduğunda mutlaka Ankara'yla temasa geçerek *Halit Çelenk*'in görüşünü isterdi.

17 Kasım 1963 yerel seçimlerine katılmaya karar verildiğinde, partinin en kısa zamanda birçok ilde örgütlenmeyi tamamlaması gerekiyordu. Bu örgütlenme işinin başarılmasında CKMP'den ayrılarak TİP saflarına geçmiş olan *Senatör Niyazi Ağırnaslı* en büyük rolü oynuyordu. Bu zorlu işin üzerinden gelebileceği düşünülen bir başka önemli isim *Halit Çelenk*'ti. Nitekim partinin Samsun ve çevresindeki örgütlenmesini kısa zamanda başaracaktı.

1963 seçimlerde büyük bir sayısal başarı elde edilememişse de, *Türkiye İşçi Partisi*'nin, sosyalist hareketin sesi ilk kez devlet radyolarından Türkiye halkına duyurulmuş, iki yıl sonra yapılacak 1965 genel seçimlerindeki başarının da temelleri atılmıştı. Partinin radyoda sesini duyuran 15 partiliden biri de *Şekibe Çelenk*'ti.

Çelenk'lerle ortak yazgımız... Partinin ilk örgütlenme ve

güçlenme sürecine katkıda bulunmuş militanlar olma onurunu nasıl paylaştysak, parti yönetiminin hatalı tutumlarına muhalefet ettiğimiz için partiden uzaklaştırılma burukluğunu da birlikte yaşadık.

Halit Çelenk, parti yaşamını anlatan *Türkiye İşçi Partisi'nde İç Demokrasi* kitabında anti-demokratik uygulamaları ayrıntılı biçimde belgeleyerek tarihsel bir görevi yerine getirmiştir.

Tabii ki, TİP'ten uzaklaştırılanların büyük çoğunluğu, partisiz de kalsalar, hiçbir zaman pasifize olmadılar, kavgadan çekilmediler, devrimci ve demokratik mücadelelerini kendi meslek dallarında, demokratik kitle örgütlerinde aynı kararlılıkla sürdürdüler.

Halit ve Şekibe Çelenk de onlardandır.

12 Mart 1971 darbesi bizi siyasal göçe zorladığında, Türkiye'deki faşizan baskıları dünya kamuoyuna duyurabilmek için yurt dışında *Demokratik Direniş Hareketi*'ni kurmuştuk. Türkiye'den gizlice gönderilen işkence belgelerini, mahkeme tutanaklarını, tanıklıkları yabancı dillere çevirerek *Avrupa Konseyi*'ne, *Avrupa Parlamentosu*'na, insan hakları kuruluşlarına ve basına iletiyorduk. Türkiye'deki büyük hukuk mücadelesinin referans ismi hep *Halit Çelenk* idi...

O, *Deniz Gezmiş*, *Yusuf Arslan* ve *Hüseyin İnan*'ın idamlarının acısını tüm devrimciler adına tek başına yaşadı.

İstanbul Adliyesi'nde Deniz Gezmiş'le son görüşmemizi anımsıyorum. Kavgada arkadaşları teker teker katlediliyordu... 6. Filo ziyaretine karşı *Ant*'ta yazdığım bir yazıdan dolayı ağır cezada yargılanma sırası bekliyordum. Bir ihbar üzerine yakalanan Deniz'i mevcutlu getirmişlerdi. Ayaküstü kısaca konuşabildik. "Beni de yaşatmayacaklar," diyordu. Gözlerinde hüznün, dudaklarında buruk bir gülümseme, ama dimdik...

Yaşatmadılar. Deniz'in ve yoldaşlarının yaşamda kalması için en büyük mücadeleyi *Halit Çelenk* verdi. Ve onları onurlu son yolculuğa da aynı büyüklükte bir metanetle uğurladı.

12 Mart Darbesi'nden sonra 1974'te kızkardeşim Çiğ-

dem Özgüden'in İstanbul'da yayınladığı *1. THKO Davası Mahkeme Dosyası*, bir yerde, *Deniz Gezmiş* ve arkadaşları adına Halit Çelenk ve diğer onurlu avukatlarımızın faşizme karşı verdiği hukuk mücadelesinin bir destanıdır.

Binlerce devrimcinin, demokratın savunmasını üstlenen *Halit Çelenk*'in bu dâvaları nasıl bir özveri, ciddiyet ve sorumluluk duygusuyla izlediğine 90'lı yıllardaki “vatanlaşlık” kavgamızda İnci ve ben bizzat tanık olduk.

12 Eylül Cuntası, bizim gibi siyasal sürgünde bulunan yüzlerce muhalifi, Vatandaşlık Yasası'nda değişiklik yaparak, özel kararnamelerle vatandaşlıktan çıkartmıştı. Bu uygulamanın iptali için Danıştay'da açtığımız dâva, Milli Güvenlik Konseyi'nin ve onun hükümetinin kararları aleyhine dâva açılmayacağı gerekçesiyle 1990 yılında reddedilmişti. Yoğun çalışmaları ve mücadelesi içinde kendisine yeni bir yük yüklemekten çekine çekine Halit Çelenk'le temasa geçtik.

Ant'taki yazı ve yayınlarımızdan ve de Türkiye dışındaki faaliyetlerimizden ötürü İstanbul, Ankara ve Diyarbakır adli ve askeri mahkemelerinde 30'u aşkın dava dosyası ve sıkıyönetim komutanlıklarınca hakkımızda verilmiş birçok tahdit kararı vardı. *Halit Çelenk*, hiç tereddüt etmeden talebimizi kabul etti. Aylarca Ankara, İstanbul ve Diyarbakır arasında mekik dokuyarak, tüm bu dosyaları tek tek gün ışığına çıkardı.

Nasıl uğraştığına örnek olsun diye, 23 Mayıs 1992 tarihli mektubundan şu satırları alıyorum: “İstanbul Birinci Ordu, Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı, İstanbul 3 numaralı sıkıyönetim askeri mahkemesi ve İstanbul Sıkıyönetim askeri savcılıkları tarafından konulan tahditler birçok başvurular, gidip gelmeler, izlemeler sonunda kaldırıldı. İstanbul C. Savcılığı'nın tahdidinin kaldırılması için yeniden İstanbul'a gittim... Sultan Ahmet dosya mahzenine indik... İstanbul'da bu araştırmayı yaparken bir yeni tahdit çıktı. O da İçişleri Bakanlığı'nın 26.11.1988 günlü tahdit yazısı, şimdi bunun için de İçişleri Bakanlığı'na başvuruyorum.”

Bizlerin vatandaşlıktan atılmamıza neden olan yasanın

kaldırılmasından sonra, Türkiye'ye dönmemiz halinde tüm bu dâva dosyalarından ötürü başımızın derde girmeyeceğine dair Dışişleri Bakanlığı'ndan yazılı güvence istedik.

Bunun yanıtını alabilmek için de *Halit Çelenk* aylarca uğraştı. Örneğin, 17 Mayıs 1994 tarihli mektubunda şöyle diyordu: “Hikmet Çetin Bey’le görüşmek için randevu istedim, yazdırdım, bekliyorum... Burada uygulamalar ilkel. Bu sürüyor da. Ama ne yaparsınız, burada yaşadıkça bunlarla mücadele etmek zorunda kalıyorsunuz...”

Aradan 30 yıla yakın zaman geçti. *Hikmet Çetin* bize bir yanıt vermeden bakanlıktan düştü, ondan sonra *Mümtaz Soy-sal*’lar, *İsmail Cem*’ler geldi geçti, ama bizim dilekçelerimize hiçbir yanıt gelmedi. İnci’yle ben hâlâ siyasal sürgündeyiz...

Halit Çelenk’in dediği gibi ilkelikler hâlâ sürüyor. Bu nedenledir ki, Türkiye’de *Halit Çelenk*’i kucaklayıp, gerek bizim için, gerekse tüm devrimci ve demokratlar için insanüstü uğraşlarından ötürü kendisine bizzat teşekkür edemedim.

5 Mayıs 2016’da Ankara’da yapılan *Halit Çelenk Hukuk Ödülleri* törenine kızı, değerli mücadele arkadaşımız *Serpil Çelenk Güvenç* aracılığıyla bir mesaj göndererek teşekkür görevimi yerine getirmeye çalıştım... O mesajda kullandığım ifadeyi tekrarlayarak sevgili *Halit Çelenk* ve *Şekibe Çelenk*’i saygıyla anıyorum:

“İkelliklere rağmen yılmayan, adalet ve demokrasi mücadelesinden asla ödün vermeyen müstesna hukukçular, ebedi-ezeli militanlar... Sizlere saygı, sizlere sevgi...”

Ayasofya’da Tayyip’in husumet kusan fütuhât gecesi *İnfo-Türk, 29 Mayıs 2020*

Korona virüsüne karşı özellikle bizim gibi seksenliklerin ortalıkta pek görünmemeleri tavsiye edileli beri Schaerbeek sokaklarını arşınlayamıyor, tüm günü ya bilgisayar ekranı, ya da haber saatlerinde televizyon ekranı karşısında

geçiriyorduk. Haftada bir maske ve eldiven takıp yakındaki süpermarkete ya da eczaneye 15-20 dakikalık tam sürat gidip gelişler hariç...

Geçirdiğim bir dizi ameliyattan sonra vücudumu saran, geceleri uykusuz, gündüzleri halsiz bırakan polinevrit ağrıları son haftalardaki hareketsizlikten adamakıllı azdığı, ilaçlar da fayda etmediği için doktorum dün fizik hareketsizliğimi yasakladı, günde en az bir saat taban tepmemi emretti.

Canıma minnet, bu sabah maskeyi takıp bastonla kaldırımları döve döve iki aydır özlediğim Schaerbeek'in kuzey yakasındaki Cage aux Ours (Ayı Kafesi)'ne vurdum. Aslında burası resmi adıyla Eugène Verboekhoven Meydanı... Ama halkın dilinde Ayı Kafesi diye bilinir...

Her zaman Türkiye'li, Magrib'li, Afrika'lı, Doğu Avrupalı göçmenlerin buluşma yeri olan Ayı Kafesi, Korona korusundan olmalı, ıssızdı... Tek tük koşar adım geçen vardı.

Türklerin en yoğun yaşadığı ve mimari açıdan bir şaheser olan Saint-Marie Kilisesi'nin yükseldiği Place de la Reine'e kadar yürüdüm. Biraz ilerisinde bir köşede de Nasreddin Hoca heykeli ve de Chaussée de Haecht üzerinde Fatih Camii...

Tayyip ve Tayyip'çiler "İslamofobi... İslamofobi..." diye ne denli kıyamet kopartırsa kopartsın, Avrupa'nın başkentinde kiliselerin, sinagogların, budistlerin, laiklerin son 40 yılda sayıları iyice artan camilerle nasıl "barış içinde bir arada" yaşadığının tanığıyım.

Ya İstanbul?

İyice yorgun, eve dönüp bilgisayarın başına çöktüğümde flaş haber geçiyordu... Bizans'ın başkenti Konstantiniye'nin Osmanlı tarafından fethi'nin 567'nci yıl dönümü dolayısıyla bu akşam Ayasofya Kilisesi içinde Fetih Suresi tilaveti ve Fetih Duası yapılacağı, kutlamalara Erdoğan'ın da video konferansla katılacağı bildiriliyordu.

Akşam Belçika saatiyle 21'e doğru Türk televizyonlarının Ayasofya'nın içerisinden naklen verdiği imam dualarını ve laik cumhuriyetin devlet başkanı Tayyip'in imam-hatip

aksanlı, fobi dolu, işgal, ganimet, talan övgülü nutkunu dinleme işkencesine katlandık... Ardından da kan ve barut kokan bir video gösterisi...

“İslamofobi... İslamofobi...” Öyle mi?

İyi de, Hristiyan âleminin en tarihi, en görkemli mabetinde bu islamcı gösteriler neyin nesi, neyin fobisi?

Anayurdunun başkentini islam ordusunun işgalinde kaybetmiş bir ulusun üzerinden altı yüzyıl geçtikten sonra sadistçe aşağılanması neyin nesi?

Hele hele Ermeni, Asuri, Pontüs soykırımları, Dersim katliamı, 6-7 Eylül pogromu, Kahramanmaraş, Çorum, Sivas katliamları, Kürdistan’ın sınır gerisi ve ötesi topraklarında, Suriye’de ve nihayet Libya’daki kanlı operasyonlar, evet onlar neyin nesi, hangi fobilerin eseri?

Ya sırf muhalif oldukları için sürgünde katlettiler?

Bu kâbus gecesini unutabilmek için yarın sabahın köründe kendimi yine Avrupa’lısı, Asya’lısı, Afrika’lısı, Latino’suyla yüzü aşkın farklı milliyetten ve de çok farklı inançlardan vatandaşların barış içinde bir arada yaşadığı kentin kaldırımalarına atacağım.

Voltaire’in, Jean Jaures’in adlarını taşıyan caddeleri arşınlayacağım...

86 yıl önceki kara sayfa: Furtuna, Yahudi pogromu

İnfo-Türk, 21 Haziran 2020

Ülkeyi Türk ve Müslüman olmayan halklardan arındırma amacıyla Osmanlı döneminde başlayan, cumhuriyetten sonra da sürdürülen soykırım uygulamalarına Ermeni, Asuri-Arami-Süryani-Keldani, Grek ve Kürt’ler gibi 15. yüzyılda İspanya’da Engizisyon’dan kaçarak Türkiye’yi yurt edinmiş olan Yahudi halkı da hedef olmuştu.

Rumlar başta olmak üzere Türk ve Müslüman olmayanlara karşı 1955’in 6-7 Eylül’ünde İstanbul ve İzmir’de ya-

pılan pogrom'dan 21 yıl önce 1934'te Trakya bölgesinde Yahudi halkına karşı utanç verici bir pogrom uygulanmıştı.

Tıpkı Asuri-Arami-Süryani-Keldani'lerin 1915 soykırımını SEYFO diye adlandırmaları gibi, Yahudiler de bu pogromu FURTUNA olarak adlandırmışlardı.

Alman nazizminin Türkiye'deki destekçileri Nihal Atsız'ın Orhun dergisinde, Cevat Rifat Atilhan'ın ise Milli İnkılap dergisinde Yahudilere karşı ırkçı yazılar yazmaları sonucunda halk etki altında kalarak Yahudi azınlığa karşı şiddet olaylarına girişmişti. Tekirdağ, Edirne, Kırklareli ve Çanakkale gibi illerde Yahudilere ait dükkân ve evler yağmalanmış ve kadınlara tecavüz edilmişti. Bu pogrom sonucunda yaklaşık 15 bin Trakya Yahudisi buldukları şehirleri terketmek zorunda kalmışlardı.

Atsız ve Atilhan'ın kışkırtmalarından çok önce bu pogromun temeli Atatürk'ün cumhurbaşkanı, İnönü'nün de başbakan olduğu dönemde TC Hükümeti tarafından atılmıştı.

19 Şubat 1934 tarihli bir kararname ile Edirne, Kırklareli, Tekirdağ ve Çanakkale mıntıklarını içine alan Trakya Umumi Müfettişliği adıyla ikinci bir müfettişlik kurulmuş, başına da 1927'den itibaren Doğu Anadolu'da Kürt direnişçilere karşı Birinci Umumi Müfettişliği görevini beş yıl süreyle yürüten İbrahim Tali Öngören getirilmişti.

14 Haziran 1934'te TBMM tarafından kabul edilen 2510 Sayılı İskân Kanunu "Tek dille konuşan, bir düşünen, aynı hissi taşıyan bir memleket" yaratmak amacıyla ülkeyi "Türk kültürlü nüfusun yoğunlaşması istenen mıntıklar", "Türk kültürüne teşmili istenilen nüfusun nakil ve iskânına ayrılan mıntıklar", "Yer, sıhhat, iktisat, kültür, siyaset, askerlik ve inzibat sebepleri ile boşaltılması istenilen, iskân ve ikamete yasak mıntıklar"a ayırıyordu. Kanunun 9. maddesi İçişleri Bakanlığı'na "casuslukları sezilenleri sınır boylarından uzaklaştırmak" yetkisi veriyordu.

Daha çok Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Kürt halkını assimile etmek amacıyla hazırlanmış bu yasa Yahudiler

aleyhine de kullanılacaktı. O dönemde Türkiye'deki Nazi sempatanlarının en gözü dönmüşlerinden biri Der Stürmer gazetesine Djev imzasıyla yazılarını vermiş olan Cevat Rifat Atilhan'dı. Turancı olan Atilhan I. Dünya Savaşı'nda Sina cephesinde yüzlerce Yahudi casusu yakalayıp onlarcasını kendi elleriyle astığını iddia ederek övünüyordu.

Nazilerin kendisini "Herr Major" diye çağırdıkları Atilhan'ın Almanlardan aldığı destekle çıkardığı Milli İnkılâp dergisi açıkça Yahudi karşıtı olduğunu ilan ediyor ve Yahudi firmalarından asla reklâm almayacağını açıklıyordu. Nihal Atsız gibi ünlü Türk ırkçıların da yazdığı Milli İnkılâp dergisinin birçok sayfası Yahudi düşmanı yazılarla doluydu.

Çanakkale'de Yahudiler'e yapılan ekonomik boykotun ardından 21 Haziran 1934'te yağma, dayak, ırza geçme, imzasız tehdit mektupları gönderme olayları başlamıştı. Bir süre sonra pogrom Kırklareli, Edirne, Tekirdağ, Uzunköprü, Silivri, Babaeski, Lüleburgaz, Çorlu ve Lapseki'ye yayılmıştı.

Bu saldırılardan sonra Trakya'daki Yahudi nüfusun çoğunluğu İstanbul'a ve bir kısmı da yurt dışına kaçmak zorunda kalmıştı.

Varlık Vergisi ve Yirmi Kur'a İhtiyatları (Müslüman olmayan azınlıkların II. Dünya Savaşı'nda askere alınması) gibi diğer uygulamalar da Yahudi azınlığın hayatını daha da zorlaştıracak, çoğu yurt dışına ve yeni kurulan İsrail Devleti'ne göç etmek zorunda kalacaktı.

Hamburg'taki Aziz Nesin'i anma gecesine mesaj

Doğan Özguden, 6 Temmuz 2020

Bugün büyük yazarımız ve solun öncü isimlerinden Aziz Nesin'in 25. ölüm yıldönümü... Kendisini özlem ve sevgiyle anıyoruz.

Aralık 1915'te dünyaya gelen Nesin, 33 yazar, ozan, düşünür ile 2 otel çalışanının ölümüne neden olan 6 Temmuz

Sivas Katliamından üç yıl sonra, 6 Temmuz 1995'te Alaçatı'da yaşamını yitirdi. Ardında, mücadele ve sayısız başarıyla dolu 80 yıl ile yeni kuşaklara ve ülkemizin kültür dünyasına büyük hizmet vermeye devam eden Nesin Vakfı'nı bıraktı.

25. ölüm yıldönümünde Hamburg'ta Interkulturelle Denkfabrik tarafından düzenlenen geceye gönderdiğim sözlü mesajı yazılı olarak aynen paylaşıyorum:

Değerli dostlar,

Sıcak dostluğunu sürekli yüreğimde taşıdığım, gazetecilikte mücadelesini, sosyal yaşamda dayanışmasını her daim örnek aldığım sevgili Aziz Nesin'i, kısaca da olsa, anma olanağı tanıdığımız için teşekkür ediyorum.

Gelen çağrıda önce kendimizi kısaca tanıtmamız isteniyor...

Aziz Nesin'in Harbiye öğrencisi olduğu 1936 yılında doğdum, şu anda 84 yaşındayım, 68 yıldır da gazeteciyim. Türkiye'de 60'lı yıllarda eşim İnci Tuğsavul'la birlikte Akşam Gazetesi'ni solun günlük sesi yaptık, ardından haftalık Ant Dergisi'ni kurup yönettik... 1971 darbesinden bu yana 49 yıldır siyasal sürgün olarak Belçika'da İno-Türk'ü yönetiyoruz. Aynı zamanda çok kültürlü Güneş Atölyeleri'nin de kurucularıyız...

*

Aziz Nesin'i bacak kadar çocukken 1946 güzünde bir kundura tamircisinin "Oku da, gerçekleri öğren" diye elime tutuşturduğu Marko Paşa gazetesi sayesinde ismen tanışmıştım.

Dokuz yıl sonra da yollarımız gazetecilikte kesişti... 6-7 Eylül 1955 pogromu sonrasıydı... İzmir'de çalıştığım muhalif gazete sıkıyönetimce kapatılmış, başyazarımız tutuklanmıştı... Aynı sırada Aziz Nesin de İstanbul'da onlarca solcu aydınla birlikte tutuklanıyordu.

Aziz Nesin'in davaları bir bakıma ünlü halk deyimiyile gerçekten "Aziz Nesin'lik" tir...

27 Mayıs'çı subayların "basına özgürlük" diye mangalda kül bırakmadıkları bir dönemde bile ilk tutuklanan gazeteci yine Aziz Nesin olmuştu. O Aziz Nesin ki, Bordighera'daki uluslararası gülmece yarışmasında kazandığı Altın Palmiye ödülünü, 27 Mayıs'tan sonra sonra özgürlük çağının başlayacağı sanısıyla devlete bağışlamıştı...

1961 yazındaki duruşmasını hem gazeteci hem de sendikacı olarak izlemiş, bu vesileyle şahsen tanışma mutluluğunu da yaşamıştım.

1963'te hem Bâbîâli'de gazetecilik ve sendikacılık, hem de Türkiye İşçi Partisi saflarında militanlık yaparken çok sık beraberdik, biz gençleri sürekli destekliyor, yüreklendiriyordu.

1964'te genel yayın yönetmenliğini üstlendiğim Akşam gazetesini solun sesi haline getirmeme Aziz Nesin de yazılarıyla değerli katkılarda bulundu.

Aziz Nesin'in 1946'da Marko Paşa'yı çıkartırken karşılaştığı sorunları yirmi yıl sonra, 1967'de İnci'yle birlikte Ant dergisini çıkartırken biz de yaşadık.

Tüm baskılara, tehditlere ve davalara rağmen 1971 darbesine kadar yaşattığımız Ant'ın yayınladığı ilk büyük dizilerden biri Aziz Nesin'in Birleşik Arap Cumhuriyeti'ne yaptığı ziyaretin izlenimleriydi.

Aziz Nesin'in Ant'ta yayınladığımız bir diğer önemli yazısı, Türkiye'de bir Nazım Hikmet Komitesi kurulması için yaptığı çağrıydı.

Onun aynı yıl yaptığı Sovyetler Birliği seyahatinden dönüşünde tutuklanması Demirel döneminin en büyük skandallarındandı. Gümrükte bavullarına elkonulduktan sonra "Nazım Hikmet'in vasiyetnamesini içeren ses bandlarını Türkiye'ye soktuğu" gerekçesiyle gözaltına alınmıştı.

Bunun üzerine Aziz Nesin'in "Başbakan'a Açık Mektubu"nu, ardından da "Otuzaltı saat gözaltı ve polis sorgusu"nu anlatan uzun yazı dizisini Ant Dergisi'nde yayımladık.

Emin Türk Eliçin'in bir kitabı üzerine 1970 başlarında

Ant'a yazdığı yazıda Aziz Nesin Kemalizmin anti-kapitalist olduğunu sananları uyarıyor, Kemalist devletçiliğinin ulusal kapitalizmi geliştirmeye hizmet ettiğini vurguluyordu...

12 Mart darbesinden sonra biz sürgüne çıkmak zorunda kaldığımızda, Ant Yayınları'nı o baskı döneminde çocuk kitaplarıyla sürdürmeye çalışan arkadaşlara da desteğini esirgememişti... 1971'de yayınlanan çocuk kitaplarının ilki Aziz Nesin'in "Uyusana Tosunum"u idi...

Aziz Nesin 70'li yıllarda Türkiye'de çocuklara hizmet için Nesin Vakfı'nın temellerini atarken, biz de Brüksel'de çeşitli kökenlerden göçmen ve sürgünlere hizmet verecek Güneş Atölyeleri'ni kuruyorduk...

Onun sosyo-kültürel plandaki özverisi ve kararlılığı da bizlere en azından gazetecilikteki kavgacılığı kadar önemli bir ilham kaynağı oldu.

1978 yılında kesin dönüşün hazırlığını yapmak üzere Türkiye'ye kısa süreli gidişimde mutlaka görüşmem gereken şahsiyetlerden biri Aziz Nesin'di... Sekiz yıllık aradan sonra ilk kez karşılaşıyorduk... Son derece öfkeliydi... "Bak Doğan, Türkiye'ye döndüğünü duymuştum, seni bekliyordum. Yıllardır görüşmedik, hoş gelmişin" dedikten sonra konuşmama fırsat bırakmadan eklemişti: "Oralarda TKP'li falan olmuşsan şunu bilmeni istiyorum. TKP'nin bana yaptığını yanına bırakmayacağım. Bunu mutlaka kendilerine ilet!"

"İletmem" diye yanıtlamıştım, "Çünkü ben Türkiye İşçi Partiliyim..."

Öfkesini anlıyordum, Maden İş Sendikası'na yönelik bazı eleştirilerinden dolayı bir süredir TKP "Aziz Nesin Sen Nesin?" kampanyası yürütülüyordu. Çirkin bir kampanyaydı.

Aziz Nesin hem yazar olarak, hem de Türkiye Yazarlar Birliği başkanı olarak, 1980 darbesinin ardından bizim gibi vatandaşlıktan atılan herkese her daim dayanışma gösterdi.

1984'te Aydınlar Dilekçesi kampanyasından dolayı haklarında dava açıldığında yurt dışından dayanışma sağlamak için Aziz Nesin'le daha sık ilişkiydik. Duruşmada yaptığı

savunmasını, Türkiye’de yayını yasaklandığından, bana da göndermişti. Savunmayı Brüksel’de basarak Avrupa kamuoyuna yansıttık.

Günümüzde Türkiye’yi islamcı-faşist bir rejimin cenderesi altına sokanların daha iktidar olmadan on yıllarca önce hedef aldığı aydınların başında da Aziz Nesin geliyordu.

1993’deki Sivas yangınında katlemededikleri sevgili Aziz Nesin’i bir gün olur da Avrupa’da kucaklayabiliriz diye beklerken 6 Temmuz 1995’te o acı haber geldi. Aziz Nesin’i kaybetmiştik.

Oysa daha bir hafta önce, 30 Haziran 1995’te, İstanbul’da bir basın toplantısı düzenleyerek başta Müslüman ülkeler olmak üzere tüm dünyayı tehdit etmeye başlayan islam gericiliğine karşı mücadele çağrısı yapmıştı. Çağrısını tüm ülkelerde çeşitli dillerde duyurmaya çalışmıştık.

Bu büyük mizah ustamızın çağrısında ne denli haklı olduğunu Batı dünyası çok geç, 20 yıl sonra, 7 Ocak 2015’te islam gericilerinin Fransa’nın ünlü mizah dergisi Charlie Hebdo’yu basarak 11 mizahçıyı katletmesiyle farkedecek, tehlikenin büyüklüğü yine İslam teröristlerinin aynı yıl Paris’te, ertesini yıl Brüksel’de yapacakları kitlesel kan banyosuyla daha iyi anlaşılacaktı.

25. ölüm yıldönümünde ustamızı İnci de ben de büyük sevgiyle anıyor, büyük özveriyle yarattığı kurumları ayakta tutanlara dayanışma duygularımızı iletiyoruz.

Özgüden ve Tuğsavul üzerine yazı ve röportajlar

2008 – 2020

**Özgüden'in "Vatansız" Gazeteci
adlı iki ciltlik anı kitabı üzerine
ilk yazı ve röportajlar
Sürgün Yazıları'nın 1. cildindedir**

İnci ve Doğan Özgüden üzerine

Nusret Özgül, BYT, 25 Temmuz 2008

Yine, geçmiş yıllarda (arşivlerde duruyor) sizlere FGTB sendikasında birlikte çalıştığım Şili’li, Arjantinli, Yunan, İspanyol, Portekizli; Pinochet ve diğer faşist liderler döneminde ya eşini kaybetmiş, ya da çocuğunu, kimi vakit ailesini terketmek zorunda kalıp siyasal sürgüne kendi iradesi ile çıkan arkadaşlarım olmuştü. Bugün Doğan Özgüden’in, satırlarını okurken, o 70’li yıllara geri gittim. Kendileri kimbilir çok daha öncelerine gitmişlerdir. Cumhurbaşkanı dahi, eğer taziye mesajı yayımlıyorsa (haber arşivinden kaldırılmış bulamadım), demek ki, öyle sıradan birisi değidi!.Tanımadığımdan dolayı söz sarfetme hakkını kendimde göremiyorum. Ölümünden sonra gelen taziyelere, anma mesajlarına da gülüp geçiyorum! Yaşarken değerleri bilinmeyenlere, öldükten sonra iade-i itibar... Koy dötüne rahvan gitsin..

Sevgili Doğan’ın bir sözü yüreğimi cız ettirdi; siyasal sürgünlüğü devam eden...

Neden?

Suçlamalara adalet önünde yanıt vermediğinden mi?

Hakkında açılan davalara (!), onca masrafı yapıp, Brüksel’den icap etmediğinden dolayı mı?

Türkiye’yi 70 yıl boyunca soyanları adalet önüne çıkartan adil bir mekânizmanın yokluğundan dolayı mı acaba?

Sahi onlar nerelerdeler?

Tarihi eserleri kaçırarlardan tutun da, belediye reisliği yapmışlara kadar uzanan geniş bir yelpaze, «sürgün» hayatı yaşadıklarının ezikliğini bile duymamaktadırlar!.

Çıkarılan «kırmızı bültenler» de, çıkartanların elinde patlamaktan öteye gitti mi?

Bugüne kadar...

Sevgili İnci ve Doğan Özgüden'in, Tanrı uzun ömür bahşetsin, benim gibi bir ayağı çukurda olan kişiler sıfatıyla, eminim arada sırada özledikleri mutlaka vardır.

Onlar, «siyasî sürgündekiler» sıfatıyla, bendeniz, maddî imkânsızlıklardan (ki hiçbir zaman karşı bir durum olmadı ki) dolayı, bu özelemlerimizi gerçekleştiremiyoruz!.

İnci ve Doğan Özgüden mutlaka, yaşamlarının önemli bir bölümünü geçirdikleri İstanbul'un herhangi bir köşesinde, mehtaba karşı iki kadeh kaldırıp, birbirlerine; 'üzme kendini, şu fanî yaşamda üzerimize düşeni alnımızın akıyla yerine getirdik, elimize ne silâh aldık, ne tetikçilik yaptık, bildiğimiz, inandığımız fikir ve düşüncelerden sapma yapmadık, öteki tarafta durum nedir bilmiyoruz, ama yapabildiklerimizin şerefine...' diyebilmeyi içlerinden geçirmiyorlar mı?

Ben olsam geçiririm...

Niye gerçekleştiremiyorlar?

İktidarda 'demokrasi, özgürlük vs..' vaadleri ile gelenlere sorun!.

Adalet Bakanınıza sorun...

Mutlaka «kivırttıracak» ve de «hukukî» bir zemin üzerine inşa edecekleri gerekçeleri, bahaneleri, mazeretleri hazır!.. Hiç merak etmeyin!.

Okkır'ın arkasından «ağlayanlar» gibi...

İyi de, «timsah gözyaşları» olmadığını kanıtlamak için adli bir tahkikat açıldı mı?! Açılacak mı?

Meclis soruşturmasını boşverin.

Kaçta kaçını neticelendirildi ki!. Susurluk dahil olmak üzere...

Doğan Özgüden veİnci Tuğsavul ile röportaj

Eylem Aydemir, Librenews, 27 Eylül 2008

Eylem - Niçin gazeteci oldunuz? Hangi amaçla? İlginizi çeken neydi?

Özgüden - Çok gençken gazetecilik benim seçmeyi düşündüğüm mesleklerden değildi. Fen dalında çalışan bir bilimadamı olmayı isterdim, ama ailemin maddi koşulları bu isteğimi gerçekleştirilmeme elvermedi. Sırf iktisadi ve ticari ilimler yüksek okulunda öğrenimimi finanse edebilmek için 1952’de İzmir’de bir günlük gazetede çalışmaya başladım. Bir kez başlayınca da kendimi mücadeleci gazeteciliğe angaje olmuş buldum. Bu mücadele 55 yıldır sürüyor. Gazeteciliğin yanısıra, daha gazeteciliğin başlangıç yıllarından itibaren sol ve sendikal mücadelede de yerimi aldım.

Tuğsavul - Ankara Üniversitesi’nde hukuk eğitimi görürken baskıcı Menderes rejimine karşı öğrenci mücadelelerinde son derece aktiftim. 1960’da medya sansür altında olduğundan siyasal haberleri ancak o sırada muhalif gazetelerde çalışan arkadaşlar aracılığıyla alabiliyorduk. İşte o sırada gazeteciliği seçtim, 48 yıldır da sürüyor.

Eylem - 60-70’li yıllarda Türkiye’de sol gazeteci olmak tehlikeli ve riskli bir meslek miydi? Türkiye’de durum hâlâ öyle mi?

Tuğsavul - Bittabi... Aslına bakarsanız, sadece sol gazeteciler için değil, inancı ne olursa olsun, dürtüst gazeteci olanlar için de gazetecilik hep tehlikeli bir meslek olageldi. Türkiye basın tarihi, hapisler, kovuşturmalar, sansürler, gazete kapatmaları ve hattâ suikastlarla doludur.

Özgüden - Cumhuriyet’in ilanından hemen sonra Kürt isyanı bahane edilerek medya baskıcı bir rejime tabi tutulmuştur. 40’lı yıllara denk gelen çocukluk dönemimde basına karşı sıkıyönetim uygulamalarını anımsıyorum. Gazeteciliğe başlamamdan hemen sonra Demokrat Parti iktidarının basına özgürlüğü ihlallerine bizzat tanık olmaya başladım. 1960

Darbesi'nde sonra basın özgürlüğü konusunda daha liberal bir mevzuat kabul edildiyse de, özellikle 1962-64 yıllarında Aziz Nesin'in ve Kürt aydınlarının uğradıkları baskıları unutmam mümkün değil. Demirel'in iktidara gelmesinden sonra, özellikle de Ordu'nun komünizmle mücadele emirnameleri yayınlamasından sonra sol basına karşı büyük bir baskı kampanyası başlatıldı. O yıllarda yönettiğim Akşam Gazetesi ve Ant Dergisi bu sol karşıtı baskının başlıca hedeflerindendi. 1971 ve 1980 darbelerinden sonra gazeteci, yayıncı, yazar ve artistlerin tutuklanmaları, gazete ve dergilerin kapatılmasıyla bu sol ve Kürt karşıtı baskı dehşet verici boyutlara ulaştı. Bugün ise baskıların hedefi daha çok Kürt medyası. Onlarca Kürt gazetecisi ve aydınının katledilmesi veya ortadan kaybettirilmesi, Kürt gazetelerine karşı sürekli sabotajlar ve kapatma uygulamaları Ankara rejimi için affedilmesi mümkün olmayacak utanç verici uygulamalardır. İki yıl kadar önce Ermeni meslekdaşımız Hrant Dink'in katledilişini unutmamız mümkün mü?

Eylem - Hapis tehdidi nedeniyle Türkiye'yi terketmek zorunda kaldınız. Türkiye'den ayrılmaya hakkınızdaki kovuşturmalardan önce mi sonra mı karar vermiştiniz?

Tugsavul - Sadece hapsedilmekten kurtulmak değil sorun... Doğan'la benim hakkımda toplam 300 yılı bulan hapis cezası istemi vardı. Ama Türkiye'yi terketmemizin asıl nedeni, askerlerin tehditleridir. Daha 1967 yılında, NATO'nun Türkiye Kürdistanı'na nükleer mayınlar yerleştirme planlarını Ant Dergisi'nde açıkladığımız için zamanın genel kurmay başkanı tarafından "vatana ihanet"le suçlanarak askeri mahkemeye verilmiştik. 1970'deki büyük işçi direnişinden sonra da sıkıyönetim işçileri ve sendikacıları tutuklamaya başladığında olayı yine Ant Dergisi'nde "Kapitalistleşen subaylar işçi sınıfını yargılayamaz!" diye protesto etmiştik. Bilindiği gibi 1960 darbesinden sonra Türk Ordusu OYAK adı altında tüm subayların ortak olduğu büyük bir finans holding kurmuştu.

Özgüden - Ant'ın o sayısı yayınlandıktan sonra İstan-

bul'daki 1. Ordu Komutanlığı'na celbedildim. Üçü karacı, üçü havacı ve üçü denizci olmak üzere dokuz subay tarafından sorguya çekildikten sonra eğer bir daha oraya sorguya çağırılırsam kışladan geldiğim gibi çıkamayacağım tehdidinde bulundular. 1971 Darbesi'nden sonra sıkıyönetim dergimizi kapattı, isimlerimizi "tehlikeli kişiler" olarak ilan etti. Kendi isteğimizle siyasal sürgüne gitmeyi hiç düşünmemiştik. O kadar ki, böyle bir ihtimal için normal pasaport dahi talep etmemiştik. Oysa darbeden önce legal pasaport almak son derece kolaydı. Darbeden sonra dergimizin yayın kurulu, sahte pasaportla da olsa Türkiye'yi terkederek yurt dışında 12 Mart rejimini teşhir etme kampanyası düzenlememizi kararlaştırdı, bunun üzerine Türkiye'den ayrıldık.

Eylem - Daha önce Türkiye'den hiç çıkmış mıydınız, yoksa ilk kez mi çıkmış oldunuz?

Özgüden - Daha önce iki kez çıkmıştım. İlki 1958'de, Fransa ve Almanya'daki NATO karargah ve tesislerini ziyaret etmek üzere davet edilen bir Türk gazeteci grubuyla çıkmıştım. 1962'deki ikinci çıkışım oldukça acılı... İngiltere'ye göçmen işçi olarak iş aramaya gitmiştim. O yıllarda Gazeteciler Sendikası delegesi olarak asgari ücret komisyonunda uzun mücadelelerden sonra gazetecilerin asgari ücretlerinin yüzde 300 arttırılmasını sağlayan bir karar çıkarttırmıştım. Bunun üzerine İzmir'deki gazete patronları "tehlikeli bir ajitatör" olduğuma kanaat getirerek beni kara listeye koydular. İşsiz ve beş parasız kaldığımdan hayatımı gurbet ellerde kazanmak zorundaydım. İngiltere'ye gittiğimde, Avusturalya'daki bir firmada muhasebeci olarak çalışmam için derhal angaje ettiler. Ne ki tam kontrat imzalayacağımız gün Türkiye'deki yoldaşlarımdan bir mektup aldım. Mehmet Ali Aybar genel başkanlığa getirildikten sonra Türkiye İşçi Partisi'nin yurt çapında örgütlenme çalışmasına başladığını belirterek acele Türkiye'ye dönüp İzmir'deki TİP örgütlenmesinde sorumluluk üstlenmemi istiyorlardı. Tabii ki bunun üzerine hemen Türkiye'ye geri dönüş yaptım.

Tugsavul - Ben daha önce bir iki mesleki ve turistik seyahat yapmışım.

Eylem - Ülkenizi terketmeniz acılı oldu mu? Yoksa ülkeden kopmaya kendinizi hazırlamış mıydınız?

Tugsavul - Normal olarak kimse doğup büyüdüğü toprakları isteyerek terketmez. Dostlarından, yakınlarından uzaklaşmak zorunda kalmak gerçekten çok zor. Büyük bir acı...

Özgüden - Ülkemizden kopmak niyetinde olsaydık, buralara geldikten sonra da bağlarımızı sürdürmeyi tercih eder miydik? Her daim ülkemizin insanlarıyla birlikte olup, halklarımızın kurtuluşu ve ülkemizin demokratikleşmesi için onlarla birlikte mücadeleyi sürdürdük ve sürdürüyoruz. Türkiye’de olduğu gibi, hangi ülkede olursak olalım hep aynı mücadele yolunu seçtik.

Eylem - Niçin başka bir Avrupa ülkesini değil de Belçika’yı seçtiniz?

Tugsavul - Aslına bakarsanız, Türkiye’den ayrıldıktan sonra Avrupa’da tam iki yıl boyunca sahte pasaportla kaçak yaşadık. Türkiye Demokratik Direniş Hareketi’ni organize etmek için Belçika, Fransa, Almanya, Hollanda ve İskandinav ülkelerinde belli sürelerle bulunduk. Avrupa Konseyi’ndeki Türk delegasyonunun ihbarı üzerine de Hollanda’dan siyasal iltica istemek zorunda kaldık.

Özgüden - Hollanda bizi siyasal mülteci olarak kabul ettiği halde İno-Türk’ü kurabilmek için Almanya, Fransa, Hollanda, ve İngiltere’ye de yakın olan ve Avrupa’nın başkenti Brüksel’i de barındıran Belçika’yı seçtik.

Eylem - O dönemde Belçika’da sağ ile sol arasında gerilim var mıydı?

Tugsavul - Belçika politik yaşamından söz ediyorsanız, burada sol-sağ kavgası tarihsel bir gerçeklik. 70’li yıllarda Belçika solu, özellikle de Belçika Komünist Partisi, İspanya, Portekiz, Yunanistan ve Latin Amerika ülkelerinden gelmiş büyük bir siyasal göçmen kitlesinin de katkısıyla oldukça güçlüydü. Bu ülkelerdeki faşist rejimlerin devrilmesi ve

özellikle de Sovyetler Birliği'nin yokolmasından sonra komünist sol gücünü yitirdi. Sosyalist Parti'ye gelince, kaç onyıdır “yönetici sosyalistler” görüntüsü altında bir merkez partisine dönüşmüş durumda.

Özgüden - Türkiye'den gelen topluluklar açısından ise, sağ-sol çelişkisi elbette hep vardı. Ne ki, sağ o zamanlarda bugünkü kadar organize değildi. Siyasal planda sadece Bozkurtlar aktif durumdaydı, zaman zaman solculara saldırıyorlardı. Sol örgütler Ankara'daki baskı rejimine karşı kararlı bir mücadele yürütüyordu. Bu mücadelede İspanyol, Yunan ve Portekiz siyasal göçmenlerle İtalyan Komünist Partisi'ne yakın İtalyan işçiler Türkiyeli sol militanlarla sürekli dayanışma halindeydi. Kaldı ki, göçmen işçiler de, politize olmayanları da dahil, özellikle madenlerde ortak kavga ve dayanışma ortamı içinde bulunuyordu. 1980 askeri darbesinden sonra Kürt, Ermeni, Asuri, Keldani mültecilerin yoğun gelişi de demokratik harekete büyük katkı sağladı.

Eylem - Siyasal sürgüne çıktıktan sonra sol gazeteci olduğunuza hiç esef ettiniz mi? Hayatınızın başka bir anında böyle bir esef duyduğunuz oldu mu? Başınıza gelen tüm olumsuzlukların mesleğinizden kaynaklandığını düşündünüz mü?

Tugsavul - Edith Piaf'ın ünlü şarkısında dediği gibi, hiçbir şeye esef etmiyorum. Olumsuzluklara gelince, eğer yaşamınızı ezilen sosyal sınıfların ve halkların davasına adanmışsanız, bunlar hangi mesleği seçmiş olursanız olunuz başınıza gelebilir.

Özgüden - Ben de hayatımda hiçbir şeye esef etmiyorum. Tüm çocukluğunu Anadolu'nun yoksulluğunda yaşamış, bu toprağın insanlarına uygulanan zulüm ve sömürüye tanık olmuş bir insan olarak, başka bir mesleğe girmiş olsam da, hep aynı yolu seçecektim.

Eylem - Şu anda Belçika'da saygı gören kişilersiniz. Belçika'ya geldiğiniz ilk yıllarda kötü gözle bakıldığınız oldu mu?

Tugsavul - Başlangıçta Fransızca bilmiyorduk, tüm iletişimimiz İngilizce'ydi. Belki de bu nedenle günlük yaşamda bizi "iyi yabancılar" olarak görüyorlardı. Ne zaman ki yabancı bir aksanla ve bir sürü yanlış yaparak Fransızca konuşmaya başladık, işte o zaman sorunlarla karşılaşmaya başladık.

Özgüden - Birleşmiş Milletler koruması altında siyasi mülteciler olduğumuz halde Belçika'dan oturma ve çalışma izni istediğimiz zaman Belçika makamları karşımıza aşılmaz bir duvar ördü. Daha sonra öğrendik ki, Türkiye Büyükelçiliği Belçika'ya yerleşmemizi engellemek için Belçika Hükümeti üzerinde yapmadığı baskı bırakmamış. Yabancılar polisi devlet içinde devletti. Siyaset adamlarının müdahalelerine rağmen üç yıl süreyle bizim Belçika'ya yerleşme taleplerimiz reddedildi. İno-Türk yayınlarına başladıktan sonra bile beni Hollanda'ya sınırışı ettiler. Nihayet, Türkçe gazete çıkartabilmek için bize ihtiyaçları olan Belçika sendikalarının baskısıyla bize zorbela oturma izni verildi.

Eylem - Belçika'daki yaşama kolay uyabildiniz mi?

Tugsavul - Benim açımdan, iklim koşulları dışında, pek fazla sorun olmadı. Kaldı ki uyum sorunlarını aşacak çevreyi yaratabilmek biraz da insanın kendi elinde. Mücadelelere aktif katılmak, dünyanın dört bir köşesinden gelen insanlarla dostça ilişkiler, önce Demokratik Direniş Hareketi'ni, ardından İno-Türk'ü ve Güneş Atölyeleri'ni kurmuş olmak bizim için olağanüstü bir çevre yarattı.

Özgüden - Siyasal sürgünümüzün ilk yılları öylesine hareketliydi ki, uyup uymama konusunu düşünenecek zamanımız da olmadı. Kaçak olarak bugün Paris, yarın Köln, ardından Stockholm... Brüksel'e yerleşme kararı verdiğimizde zaten Türkiye'dekinden çok farklı bir yaşam ritmine uyum sağlamıştık. Üstelik Belçika'da Türkiye'den gelmiş farklı toplulukların varlığı sayesinde kendimizi ülkemizden pek de uzakta hissetmedik. Birbiriyle pek de çelişkili olmayan ikili bir yaşamı sürdürüyoruz.

Eylem - Bugün Türkiye'ye dönmenize izin verilse, gider misiniz?

Tugsavul - Tabii ki ömrümüzü doğduğumuz topraklarda tamamlamak isteriz. Ama sorun izin verilip verilmemesi değil... Sorun, yurdumuzda gerçek bir demokratikleşmenin olup olmayacağı...

Özgüden - Yunanistan'da askeri cuntanın devrildiği günü bugün gibi anımsıyorum. Brüksel'deki bir Yunan restoranında olayı hep birlikte kutlamıştık. Birkaç gün sonra da askeri cuntanın tüm kurbanları, siyasal eğilimleri ne olursa olsun, memleketlerine doğru yola çıktılar, çünkü tüm siyasal tutuklular ve sürgünler istisna gözetmeden hep birlikte özgür ilan edilmişti. Türkiye'ye gelince, birkaç siyasal sürgünün, hele bazıları için artık çenesini tutma bahasına, bireysel geri dönüşleri bir çözüm değil. Tüm siyasal sürgünlerin, istisnasız, özgür ilan edilmesi gerek... Ayrıca, Türk Devleti'nin bir özeleştirisi yaparak sürgüne zorlanmış olan herkesten, Türk'üyle, Kürd'üyle, Ermeni'siyle, Asuri'siyle, Keldani'siyle, Rum'uyla, özür dilemesi gerektiğine inanıyorum.

Eylem - Hayatınızın en güç anı, kendinizi tamamen kayıp ve umutsuz hissettiğiniz anı hangisiydi?

Tugsavul - Sürgün hayatının her anı zor. Ama en umutsuzluğa kapıldığım anlar, Belçikalı politikacıların oy hesapları içinde Türk Devleti'yle, Türk aşırı milliyetçi ve köktendinci kuruluşlarıyla flört edişlerini görmek oldu.

Özgüden - Benim için, siyasal sürgün yoluna koyulduğum an... Ne ki, kavgamı sürdürebildiğim sürece kendimi umutsuz ve kaybolmuş hissedeceğimi düşünmüyorum.

Eylem - Gerçekleştiremediğiniz bir dileğiniz, bir hayaliniz var mı?

Tugsavul - Hem de ne çok... Barışçıl, adaletli ve insancıl bir dünya kurulması için mücadele hedeflerimizden kaçınılmaz olarak gerçekleşebildi? Yol hâlâ çok uzun ve binbir engelle dolu. Yaşımı dikkate alırsanız, dileklerimin çoğunun gerçekleşebildiğini göremeyeceğim.

Özgüden - İnci'nin de benim de bir türlü gerçekleşemeyen ortak dileklerimiz ve hayallerimiz var. Ama gelecek kuşakların bunları ergeç gerçekleştireceği inancımı koruyorum.

Eylem - Hayatınızı birkaç kelimedede tanımlayabilir misiniz? hayata bakışınız iyimser mi, karamsar mı?

Tugsavul - Don Kişot gibi... Hem karamsar, hem iyimser...

Özgüden - Aşık Veysel gibi... Uzun ince bir yoldayım, gidiyorum gündüz gece... Ben gerçekçiyim. Bana göre şişe yarı yarıya dolu, ne tam dolu, ne tam boş!

Eylem - Militarizm konusunda 70'li yıllardan bu yana Türkiye'de herhangi bir değişiklik olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz?

Tugsavul - Evet, bir değişiklik var. Militarizm daha da egemen durumda...

Özgüden - Maalesef militarizm, aşırı milliyetçiliği de yedeğine alarak, toplumun tüm alanlarını kontrol altında tutuyor. Avrupa Birliği'ni tatmin etmek için yapılan kozmetik değişiklikler sorunun temeline inmiyor. Görüşüm o ki, Türk-İslam sentezi bugün militarist-islamist suç ortaklığı sayesinde somutluk kazanıyor.

Eylem - Amerikan emperyalizmi Türkiye için hâlâ güncel mi?

Tugsavul - Her zamankinden daha fazla...

Özgüden - Montreux Sözleşmesi'ne rağmen Amerikan savaş gemilerinin Karadeniz'e geçirilmesi yeterli kanıt değil mi?

Eylem - Türkiye'de siyasal, ekonomik ve sosyal konularda 70'li yıllardan beri bir iyileşme görüyor musunuz?

Tugsavul - Ekonomik bakımdan tabii ki Türkiye 70'li yıllara oranla daha gelişmiş durumda. Sosyal planda ise sosyal sınıflar arasındaki uçurum daha da derinleşiyor. Siyasal planda, sol parlamentodan silinmiş durumda, tüm siyasal partiler aynı aşırı milliyetçi ve militarist söylemi, istemleri paylaşıyor.

Özgüden – Tek ilerleme, Kürdistan’daki siyasallaşma... Ama bu tek olumlu planda dahi, asker-siyasetçi ittifakı Kürt halkının temsilini engellemek için elinden geleni ardına koymuyor.

Eylem - Size göre ne gibi iyileştirmeler yapılmalıydı?

Tugsavul - Uluslararası insan hakları sözleşmelerindeki tüm demokratik kriterler istisnasız uygulanmalı, Türkiye nüfusunu oluşturan tüm unsurlara hak eşitliği tanınmalıdır.

Özgüden - Bunun için de herşeyden önce askerlerin dayattığı anayasa çöpe atılmalı, Türk ırkının ve dilinin üstünlüğünü, Ordu’nun ayrıcalıklarını tamamen ortadan kaldıran yeni bir anayasa kabul edilmelidir. Tabii tüm baskıcı yasalar ve yasa maddeleri de iptal edilmeli veya değiştirilmelidir.

Eylem - Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üyeliğini destekliyor musunuz? Türkiye üyeliğe yakında kabul edilebilir mi yoksa Avrupa Birliği’nin istemlerinin uygulamaya konulması daha uzun vakit alır mı? Size kalırsa, Türkiye AB’ye kabul edilmeyi hakediyor mu?

Tugsavul - Avrupa Birliği’ne üyelik insan haklarına saygıyı garantilemek açısından yararlı olabilir. Ekonomik ve sosyal planda ise herşey bölgedeki cehennemi gelişmelere bağlı. Avrupa Birliği’ne alınabilmek için Türkiye’nin kendisini onun normlarına adapte etmesi lazım. Ama korkarım ki Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne uyum sağlamasından çok pratikte Avrupa Birliği Türkiye’nin belli normlarına uyum sağlıyor.

Özgüden - Kürt halkının ve insan haklarının durumu göz önünde tutulursa, kısa sürede bir üyelik pek mümkün görünmüyor. Ayrıca benim için Avrupa Birliği’ne üye olup olmamak da o denli önemli değil. Gerçekten demokratik ve barışçıl, NATO’dan ve Amerikan hegemonyasından bağımsız bir Türkiye bölgede ve dünyada çok daha yapıcı bir rol oynayabilir.

Eylem - Amerikan emperyalizminin Avrupa Birliği’nde de varlığı söz konusu mu?

Tugsavul - Bana göre, uluslararası konularda, Avrupa Birliği maalesef ABD'nin 51nci eyaleti durumunda...

Özgüden - Amerikan emperyalizminin Avrupa Birliği merkezi'nde resmen koltuğu yoksa da, İngiltere ve Polonya gibi belli ülkeler birlik içinde ABD'nin beşinci kolu rolünü rahatlıkla oynuyor. Korkarım ki, eğer yarın Türkiye hiçbir siyasal mantalite değişikliği olmaksızın Avrupa Birliği'ne üye olursa, orada Amerikan hegemonyasının üçüncü ayağı rolünü oynayacaktır.

Böylesi Türkiye Yetti Artık!

Ortak Bildiri, 14 Kasım 2008

13 Kasım 2008'de Brüksel'de Avrupa Parlamentosu'nda yapılan Dersim Konferansı'na paralel olarak Belçika'daki Türkiye kökenli çeşitli topluluklara mensup beş kuruluş bir ortak bildiri yayınlamışlardır.

Anadolu 3 bin yıldır sayısız halkların anayurdu ya da geçiş yeri olagelmiştir. Bu topraklarda Ermeniler, Asuriler, Grekler, Araplar, Kürtler, Türkler, Yahudiler, Zazaların yanısıra Lazlar, Çerkezler, Pomaklar, Yörükler gibi çok sayıda başka azınlıklar da yaşayagelmiştir. Bu halkların kimisi çoğunlukla apostolik hristiyanlığı, kimisi de ya Roma hristiyanlığını, ya ortodoksluğu, ya nasturiliği ya da keldaniliği seçmiştir; halkların bir başka bölümü de islamın sünni, şii ya da alevi kollarını benimsemiştir; bir başka bölüm ise yezidiliğe, zerdüştlüğe ya da şaman inançlarına bağlılığını sürdürmektedir.

Bu birlikte yaşam doğal olarak zaman zaman şiddet içeren çatışmaları, fakat daha önemli düzeyde de kültürel bir yakınlığı ve etnik kaynaşmayı beraberinde getirmiştir. Bu yakınlama ve kaynaşmadır ki, ırksal ve dilsel arınma üzerine kurulu tüm ideolojilere direnişi sağlamıştır.

Türkiye'nin günümüzdeki nüfusunun ezici çoğunluğu farklı kökenlerin karışımından oluşmaktadır.

Ne var ki, Osmanlı imparatorluğu ve onu izleyen Kemalist Türkiye Cumhuriyeti, ülkenin bu karmaşık etnik kökenli yapısını, halkların kimliklerini inkar eden ve Türk ırkının yüceliğini esas alan bir doktrinle yeniden biçimlendirmeye kalkışmıştır. Bu faşizan düşünce, ülke yöneticilerini, aşağıda en önemlileri belirtilen kitlesel cankırımlarını işlemeğe yöneltmiştir:

- *Ermeni ve Asuri-Keldani soykırımı (1915-1916)*

- *Kürtleri, Alevileri ve Kızılbaşları hedef alan Koçkırı Katliamı (1919-1921)*

- *Greklere anayurtlarından gaddarca sürülmesi (1923-1924)*

- *Şeyh Sait Ayaklanması'nın ardından Kürt ve Asuri Katliamı (1925-1928)*

- *Dersim'de Kürt, Alevi ve Kızılbaş Katliamı (1935-1938)*

- *İrkçı yasalar ve Ermeni, Yahudi, Grek sürgünü (1942)*

- *İstanbul ve İzmir'de Grekleri, Ermenileri ve Yahudileri hedef alan pogromlar (1955)*

- *Kürtlere karşı savaş (1984'ten beri)*

Unutmamak gerekir ki, kuruluşundan beri Kemalist Cumhuriyet, hangi etnik kökenden olursa olsun, Türk demokratları da dahil, tüm baskı rejimi karşıtlarını sürekli hedef alarak ezegelmiştir.

Son onyıllarda, Ankara'nın aşırı milliyetçi ve inkarcı siyaseti, Avrupa ülkelerindeki Türk göçmenleri de rehine alarak onları, bazı yerli politikacıların da suç ortaklığıyla, Ermeni, Asuri ve Kürt topluluklarına karşı kışkırtmaktadır.

Nefret temeli üzerine kurulu bu ideoloji ve onun kahredici uygulamaları karşısında Anadolu halkları:

- *Her türden ırksal ve dinsel üstünlük fikrini reddeder ve tüm Türkiye vatandaşlarının temel haklarına olduğu gibi bu devlet içinde yaşayan halkların kolektif haklarına sonuna kadar sahip çıkar;*

- *Türk Devleti'nin dayattığı monolitik bir Türkiye düşüncesini reddeder, aksine, devleti Anadolu halklarının etnik zenginliği ve çeşitliliğinden gurur duymağa çağırır;*

- *Yine Türk Devleti'nin, geçmişte insanlık dışı uygulamalar yapılmış olduğunu teslim edip bunların inkarı ya da övülmesi çabalarına son vermesini, bu uygulamaların kurbanlarının haklarını ve onurunu yeniden tanımak suretiyle bizzat kendisini de ihya etmesini talep eder;*

- *Türkiye'nin demokrasi yolunda ilerlemekteki yeteneksizliğinin, doğu illerindeki ekonomik ve sosyal geri kalmışlığın doğrudan doğruya bu devletin kendi vatandaşlarına karşı sürdürdüğü savaştan kaynaklandığına inancını belirtir;*

- *Türkiye'nin geçmişte işlemiş olduğu ve bugün de işlemeye devam ettiği tüm suçları tanıyıp takbih ederek bunları bir daha işlemeyeceğini taahhüt etmesini, çeşitlilikte birlik olan azınlıklarına ve demokratik güçlerine saygılı demokratik bir devlete dönüşmesini sağlama yolundaki siyasal mücadeleyi sürdürme kararlılığını teyid eder.*

*Belçika Demokrat Ermeniler Derneği
Belçika Asuri Dernekleri
Brüksel Kürt Enstitüsü
Avrupa Ermeni Federasyonu
Info-Türk Vakfı*

Hedefteki Doğan Özgüden

Yaşar Karadoğan, Rizgari, 1 Aralık 2008

10 kasım'da Brüksel'deki T.C Büyükelçiliği'nde Atatürk'ü anma törenlerinde Savunma Bakanı Vecdi Göntül'ün evlere şenlik açıklaması biliniyor. Ama biz yine de ne söylediğini hatırlatalım. Vecdi bey, 'Cumhuriyet'in kuruluşunda Rumlar ve Ermeniler'in yerlerinden edilmeleri olmadan, Türk ulusunun kurulamayacağını, Türk ulusunun inşa edilmesinin de Atatürk'ün emriyle uygulanan bu politika sa-

yesinde gerçekteştiğini' açıklamış, Ermenilere ve Rumlara yapılanları masum göstermişti.

Savunma Bakanı böyle der de Türk büyükelçisi boş durur mu? Fuat Tanlay da ırkçılık tüten bir şiir okumuş o toplantıda: '*Seni benim gözlerimle görmeyenin mezarını kazarım/ seni selamlamadan geçen kuşun yuvasını dağıtırım...*' Kısacası durum, 'imam yellenirse, cemaat sıçar' misali.

Bunlar Atatürk'ü mü amıyorlar! Yoksa bir vampir partisinde maskeli balo mu oynuyorlar? Bakan ile Brüksel büyükelçisinin açıklamaları ile Adalet Bakanı Şahin'in Temel Demirer hakkında verdiği yargısız infaz yan yana gelince bu açıklamaların öyle münferit olmadığı anlaşılıyor.

Doğan Özgüden ve eşi İnci Tuğsavul'un Info-Türk'ü bu skandalı deşifre edince hedef yapıldılar. Onlara karşı adeta bir linç kampanyası başlatıldı. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti de genel sekreteri vasıtasıyla bu linç kampanyasına katılmış durumda.

Bir dönem 'genarallerin siparişi üzerine sağa sola bomba koyduğunu' itiraf eden Sarp Kuray ve arkadaşlarının, hatta PKK'ye yakınlığıyla bilinen bazı kişilerin kapısını aşındırdıkları Yeniçağ gazetesi de bu linç kampanyasında başrol oynamaya çalışıyor.

Gazeteciler Cemiyeti'ne Doğan Özgüden hakkında 50 dava olduğunu, bu davaların TSK'yi aşağılamakla ilgili olduğunu hatırlatarak ona verilen ödüllerin geri alınmasını fiilan istiyor. Yeniçağ deyip geçmemek lazım. Bu gazete MHP'yi bile 'hafif' bulan bir gazete. Ergenekon davasında yargılananlarla sıkı fıkı.

13 Kasım günü Avrupa parlamentosunda Feleknas Uca'nın düzenlediği "70. yıldönümünde Dersim Katliamı" konulu toplantıyı destekleyenlerin arasında Doğan Özgüden'in de olması Türk siyasi ırkçılığı yapanların sabrını taşımış olacak ki, Doğan Özgüden'e yönelik, "1922'de Ali Kemal'in linç edilmesi" hatırlatılarak tehditler yöneltiliyor.

Doğan Özgüden'in 37 yıldır Türkiye'ye dönemediği, 1971 darbesi sonrası Türkiye'den kaçtığı hatırlatılıyor.

Temel Demirer Hrant Dink'in öldürülmesinden sonra yaptığı konuşmada 'Ermeni soykırımından' sözettiği için hakkında 301. madde yürürlüğe konuyor. Hollanda Dışişleri Bakanı Verhagen konuyu gündeme getirmesine rağmen, Adalet Bakanı Şahin "devletime katil diyen yargılansın" diye buyuruyor.

Hrant Dink'in nasıl öldürüldüğü, Malatya'daki Hristiyan yayıncıların nasıl katledildiği ayan beyan ortada. Ermenilere yapılanları hatırlatmak, Kürdlere yapılanları söylemek niye zorlarına gidiyor bu takkiyeciler iktidarın?

Bir yandan AB'ye girme iddiası, diğer yandan hem içerde hem dışarda düşünce özgürlüğüne saldırı. Dahası katliamları meşrulaştırmaya çalışma... Tüm bu olan bitenler, AKP'nin iplerini ellerinde tutanlarla militarizm arasındaki ortaklaşmayı gösteriyor.

Doğan Özgüden ve saygıdeğer eşi İnci Tuğsavul uzun yıllar önce Dersim'e yerleştirilmesi düşünölen nükleer mayınları gündeme getirdikten sonra çok sevdikleri ölkelerini terketmek zorunda kaldılar. Onların yayınladığı 'Kara Kitap' 1971 ve 1980 darbesinden sonra uluslararası insan hakları örgütlerinin sık sık başvurdukları önemli bir referans oldu.

Türkiye'deki militer rejime hoşgörö göstermedikleri için Brüksel'de bile tehdit ediliyorlar.

Doğan Özgüden ve İnci Tuğsavul herkesin yapamayacağı bir şeyi yapmaya çalışıyorlar. İnanırları evrensel değerler gereği, yapılan bütün soykırımlara karşı çıkıyorlar. Karşılığında da "Ali Kemal'in akıbetine uğramakla" tehdit ediliyorlar. Ali Kemal'in torunu Boris Johnson Londra büyükşehir belediye başkanı olduğunda pişkince sevinç naraları atan Türk basını, Doğan Özgüden'in şimdi "Ali Kemal'in akıbetine uğrama" tehdidi karşısında ise gıkını çıkarmıyor.

Bakanına bak, basını al!

Bu ateş sizi de yakar

Ragıp Zarakolu, Evrensel, 4 Aralık 2008

4 Aralık tarihi iki önemli tarihi birleştirir. Yıl 1945: tek parti rejimi karşısında anti faşist muhalefetin sesi olan TAN gazetesi faşist bir grup tarafından yerle bir edilir. Gazetenin yöneticisi olan Sabiha Sertel ve Zekeriya Sertel çiftinin katrana bulanarak kent sokaklarında dolaştırılması şeklinde bir linç planı da bu rezalete dahildir.

Sol gazete ve kitapçılara karşı “kemalist milliyetperver gençlik” küçük çaplı bir 6-7 Eylül olayı gerçekleştirir. Dükkanlar, kitaplar, gazete bobinleri yakılır yıkılır. Güvenlik güçleri eli kolu bağlı seyrederek. Vali Bey, gençliğin tepkisini anlayışla karşıladığını belirtir, şimdiki bazı valilerimiz gibi. Ve Sertel çifti gözaltına alınır saldırganlar yerine.

Yıl 1994: Aynı gün, Özgür Ülke'nin Kadırga semtindeki merkezi ve Belge Yayınları ile Welat gazetesinin ofislerinin bulunduğu Talas Han bombalanır. Gazete merkezi havaya uçar, çalışanlar güç bela bir kaç dakika önce kendilerini balkondan atarlar. İtfaiye gelmez. Komşular Sivas yangını gibi kayıtsız izler. Karlı bir Aralık gecesi kimi pijamalı, yalın ayaklı gazete çalışanları gözaltına alınır. Gazetenin sürücüsü, Ersin Yıldız'ı hastaneler kabul etmez, sonunda bir hastane kabul ettiğinde ise kan kaybından yaşamını yitirmiştir.

Aynı geleneği sürdüren günlük Alternatif gazetesi sürekli kapatmalar nedeniyle sesini okurlarına iletmiyor. Çeşitli yöntemlerle sol muhalif basının kendini ifade etme, ve genel olarak yurttaşların bilgi edinme, haber alma, haber verme ve yayınlama özgürlükleri engelleniyor. Tek parti rejiminin yasakçı anlayışı 58 yıldır inatla sürdürülmek isteniyor. Ama Özgür Basın geleneği de 58 yıldır bir bayrak yarışı gibi, geleneği birbirine devrederek direnmeğe devam ediyor.

Geçen yıl ANT Yayınlarınının 40 ve aynı geleneği sürdüren Belge Yayınlarınının 30. yıldönümü nedeniyle İstanbul Kitap Fuarında düzenlenen toplantıya hâlâ sürgünde yaşayan ve

onurlu duruşları nedeniyle Şu günlerde, faşist çevrelerin boy hedefi olan Doğan ve İnci zgden çifti bir mesaj yollamıştı.

Ne tesadüftür ki, ANT dergisi de yayına TAN'ın tarihi matbaasında başlamıştı. Özgür lke'nin bombalanacak ofisi de aynı sokakta, BaŐmuhasip sokakta idi. Sosyalist basın hemen Kürt basını ile dayanışmaya girecek ve olanaklarını Kürt basınına sunacaktı. Aynı sokaktaki Varyos yayıncılık ofisini zgr ülke'ye bırakacak ve gazete her Őeyini yitirdiği halde, bu dayanışma sayesinde bir gün bile ara vermeden yayınına devam edecekti.

İzninizle ANT'ın 40. Yıl mesajının bir bölümüne burada yer vermek istiyorum: "Ant'ın binbir zorlukla boğuşarak hazırladığımız ilk sayısının tarihsel Tan Matbaası'nın rotatifinden çıkışını Yaşar Kemal ve Fethi Naci'yle birlikte coşkuyla kutladığımız 1966 Aralık'ının üzerinden tam 40 yıl geçti. Ama bu buruk bir coşkuydu... Aynı mekanda, Ant'ın çıkışından tam 21 yıl önce, Aralık 1945'te, bir başka nc yayın, Tan Gazetesi, Kemalist Dikta'nın demir kesi altında susurulmuŐ, ardından da kurucuları Sabiha Sertel ve Zekeriya Sertel yurtdışına siyasal ge zorlanmıştı.

"Yayınladığımız Ant kitapları arasında Zekeriya Sertel'in 'Mavi Gzlu Dev'i ile Sabiha Sertel'in 'Roman Gibi'si ayrı bir yer tutuyordu. (Bu hatıraların el yazmalarını Aziz Nesin kaçak olarak sokmayı başaracaktı. Ama emniyette zorlu günler de geçirecekti.)"

Devlet yetkililerinin sık sık hedef gösterdiği zgr lke Gazetesi, MGK toplantısından  gün sonra bombalandı. Gazete, 15 gün sonra dönemin Başbakanı iller imzalı "bu gazeteyi bertaraf edin!" belgesini yayınlamıştı. Daha sonra İdare Mahkemesi bile devletin sorumluluğunu kabul edecek, ağır bir tazminata hkmedecekti.

Özgür lke'ye yönelik saldırıya karşı aydınlar da büyük tepki gösterip, dayanışma desteği verdi. Aydınlar bombaya karşı tepkilerini zgr ülke'nin köŐelerine yazdıkları yazılarla dile getirmekle yetinmeyerek, aralarında Yazar Orhan Pamuk,

Ahmet Altan, Latife Tekin, Murathan Mungan ve Lale Mansur'un bulunduğu kalabalık bir grupta İstiklal Caddesi'nde 'Ülke'ne Sahip Çık' manşetli gazete satışı yaptı. Aydınların gazete satışı da polis tarafından 'Özgür Ülke'nin satışı yasak' denilerek engellenmeye çalışıldı. "Keşke bu tür duyarlılıkları bugün de yaşayabilseydik! Son iki yılda özgür basın geleceğinden kapatılan gazetelerin isimleri, kapatılma tarihleri ve kapanma süreleri bir başka yazıda iletilmiştir. gösterilmiştir. Bu gazeteler hakkında açılan davaların sayısı ise yüzlerle ifade ediliyor. 2006 sonbaharından bu yana 21 gazete hakkında 4620 kapatma kararı verildi. Ey, basın kuruluşları neredesiniz?

Hep beraber biçimlendiriliyor muyuz?

Yalçın Ergündoğan, Küyerel, 5 Aralık 2008

Geçenlerde kitaplığımı düzenliyordum., Binbir zahmet, eziyet ve çaba ile koruyup, bugünlere getirdiğim kitaplarımdan çok eskilerde okuduğum bazılarını da yeniden elime alıp, sayfalarını karıştırmıştım.

("Kitap bu, 'binbir eziyetle' nasıl korunur?") diyebileceklere hemen hatırlatayım ki, 'darbeler', 'sıkıyönetimler' kuşağının mensupları için en tehlikeli madde olarak kabul edilen "kitap"ları, o zamanlardan bu günlere muhafaza edebilmek bile başlı başına bir "kahramanlık" işi sayılır bu memlekette.)

Kitaplığımı düzenlerken elden geçirdiklerim arasında biri vardı ki, o yıllarda elden ele dolaştığından hayli yıpranmıştı. O da elbette, Victor Serge'in "Militana Notlar" kitabından başkası değildi. Dünyaya paralel olarak Türkiye'de siyasetin ve muhalefetin sıcaklığının yükseldiği yıllardı. DEV-LİS üyesi iken 'ağabeylerin' önerdiği bu kitapla 1968 yıllarında ANT Yayınları ile tanışmıştım... Dinle Yankee (Wright Mills), Savaş Anıları (Che Guevara), Mavi Gözlü Dev (Zekeriya Sertel) gibi daha bir kaç, hâlâ kitaplığımda koruyabildiğim ANT kitaplarından...

Kitapların kapakları da aslında, görmeyenler için ayrıca anlatmaya değer güzellikte... Ant Yayınevi, 1967'den darbe sonrası kapatıldığı 1971'e kadar bir sosyalist dergi ve 50'den fazla kitap yayınlamış. Yayınevinin kurucuları İnci Tuğsavul Özgüden ve Doğan Özgüden'e yazdıkları ve yayınladıkları yazılardan dolayı haklarında 50'den fazla dava açıldı. 300 yılı aşkın hapis cezası talebiyle tehdit edildiklerinden 1971 askeri darbesinden sonra Türkiye'den ayrıldılar. Avrupa'da diğer muhalif sürgünlerle birlikte "Demokratik Direniş Hareketi"ni kurarak cunta rejimine karşı kampanyalar yürüttüler.

1974'den beri Belçika/Brüksel'de Türkiye üzerine yayın yapan İfo-Türk Ajansı'nı yönetiyorlar.

1971 faşist darbesinden otuz yıl sonra, cuntacı generalleri eleştiren yazılarından ötürü Doğan Özgüden hakkında yeni bir dava açıldı. Mahkeme de sınır kapılarına, kendisinin Türkiye'ye girer girmez tutuklanması bildiriminde bulundu...

İnsanın gayri ihtiyari "Hey gidi Türkiye rejimi heyy!.. Nelere kadirsin sen?" diyesi geliyor değil mi?. (Kimler ve neler ellerini kollarını sallayarak sınır kapısından, oradan, buradan Türkiye'ye girerken; "cuntacıyı eleştireni" memleketine sokmamak, girmeye çalışırsa da apar topar zindana atmak için harcanan özel gayret, takdire şayan...)

Tabii, Özgüden'in peşini bırakmıyor rejim. Daha sonra TCY'nin 301. maddesine göre dava sürdürülüyor. Son olarak da, gafil davranıp Türkiye'ye girmeye kalkarsa, girişinde tutuklanarak mahkemeye sevk edilmesine kadar dava askıya alınıyor...

1960'lı yılların ortasında Türkiye'nin günlük kitlesele sol gazetesi olarak yıldızını parlatan Akşam Gazetesi'nin Genel Yayın Yönetmeni Doğan Özgüden, bugün yeniden malûm çevrelerce hedef tahtasına oturtulmak, 'linç'edilmek isteniyor.

Ergenekon soruşturması, dalga dalga gelen gözaltılar, tutuklamalar, kamuoyunun yükselen baskısı, belli bir dönem o cephede sanki bir 'sessizliği' egemen kılmıştı.

Aradan geçen zaman, süreçte yaşanan tavsama, esas

itibariyle de soruşturmanın daha derinleştirilmesinde yaşanan duraksama, sanki sessizliği yeniden bozdu. Bir toparlanma sağladı. ‘Malûm cephe’ de sesini yükseltmeye başladı. Ses yükseltmek, kamuoyunu yönlendirmeye çalışmaya kalkışmanın yanı sıra fiili eylemlilik icraatlarının işaretleri de veriliyor sanki...

Bu eylemlilik işaretlerinden biri de Doğan Özgüden’in şahsını hedef almış vaziyette. 22 Kasım’da Yeniçağ gazetesi tarafından Türkiye medyasının diz çöktürülemeyen onurlu, yüz akı Doğan Özgüden’e yönelik başlattığı kampanya hem Türkiye’de hem de uzantılarınca yurt dışında sürüyor.

Kampanyada anlaşılmayacak bir şey yok da. İşin ilginç ve dikkate değer yanı, bir gazeteci meslek örgütü olan Gazeteciler Cemiyeti’nin bu kampanyanın (Özgüden’e ‘meslekte 50 yıl’ teşekkür belgesi verdi diye) hedeflerinden biri haline getirilmesine günlük yazılı basından ve görsel medyadan da, hiç ses çıkaranın olmaması.

Durum, hep beraber ‘biçimlendiriliyor muyuz’?

Bitmeyen sürgün

Ragıp Zarakolu, Evrensel, 13 Kasım 2010

12 Mart olalı 40 yıl, 12 Eylül olalı 30 yıl geçti. Ancak kimi muhalif gazeteci ve yazarlarımız sürgünde yaşamak durumunda. Ve bu son derece olağan karşılanıyor.

12 Eylül darbe anayasasında sayısız değişiklikler yapıldı son 25 yıl içinde, ama düşünce, ifade ve basın özgürlüğü hâlâ sorunlu olmaya devam ediyor. Birçok yazarımız sürgünde yaşamak zorunda hâlâ. Başlı başına, aynı 30’lu yıllar Almanya’sında olduğu gibi bir “Sürgün edebiyatı” oluşmuş vaziyette. Ne yazık ki, bu edebiyat dikkate alınmadığı gibi, bugüne kadar toplu bir değerlendirme yapılmış da değil.

12 Eylül sonrası Fakir Baykurt, Dursun Akçam, Demir Özlü, Ömer Polat, Mehmet Uzun, Mehmet Emin Bozaslan,

Oya Baydar, Server Tanilli gibi bir çok yazar ve aydın uzun yıllarını sürgünde geçirmek zorunda kaldı ve yazmaya devam etti. Siyasal nedenlerle sürgüne giden birçok devrimci de yazma serüvenine sürgünde başladı.

Evet, birçok yazarımız sürgünde yaşamak zorunda hâlâ. Devlet, bırakın onlara yönelik yasakları kaldırmayı, onlardan özür dilemekle de yükümlü. Türkiye basınının duayenlerinden Doğan Özgüden ve eşi İnci Özgüden'e bir özür borçlu olmaları gibi. Bu çift, 12 Mart ve 12 Eylül rejimlerinin suçlarını gerek İfo-Türk bültenleri ve gerekse Kara Kitap dahil sayısız kitap ve broşür ile kayda geçti. Kazara bir gün sadece başarısız darbe girişimcileri değil, darbe yapanlar insanlığa karşı işledikleri suçlardan dolayı yargılanacak olurlarsa, birer suç duyurusu, birer belge olarak kullanılacak.

Doğan Özgüden "Vatansız Gazeteci" başlıklı anılarını şu günlerde Belçika'da yayınladı. Doğan ve İnci Özgüden, TÜYAP'da katılmadığı "12 Eylül Sonrası Sürgün Edebiyatı" paneline halen çalışmalarını sürdürdüğü Brüksel'den yolladığı mesajda şöyle diyor:

"Belge Yayınları'nın 30. yıldönümünü üç yıl önce Ant'ın 40. yıldönümüyle birlikte kutlamıştık. Bu seneki yazınsal direniş etkinliğinizde 'Vatansız' Gazeteci'nin de sergilenmesini isterdik, ama olmadı. Mea culpa! Kitabın 1971 darbesinden önceki dönemi anlatan birinci cildi Avrupa'da baskıya giriyor... 12 Eylül'ü de içeren ikinci cildi Mayıs 2011'e, sürgünümüzün 40. yılına yetiştirme çabamızdayız.

"Bu yılki etkinliğinize katılmadık ama etkinliğin konusu bizim için de 40 yıllık geçmişte, sürgün yaşamında yaptığımız direniş yayınlarını anımsamamıza olanak verdi. 12 Eylül darbesiyle ilgili olarak başta 400 sayfalık İngilizce 'Türkiye'de Militarist 'Demokrasi'nin Kara Kitabı' olmak üzere çeşitli dillerde bir dizi kitap ve broşür. Kara Kitap'ın Fransızca çevirisi de 12 Eylülün 30. yıldönümü nedeniyle bu sene yayımlandı. 12 Mart Darbesi'yle ilgili olarak da İngilizce 336 sayfalık 'Türkiye Dosyası', ayrıca hem Fransızca

hem de Hollandaca yayınlanan ‘Türkiye’de Faşizm ve Direniş’. Tabii 40 yılı yakın süredir ülkemizdeki baskıları ve direnişi başta İngilizce ve Fransızca olmak üzere çeşitli dillerde yansıtan binlerce sayfalık periyodik Info-Türk bültenleri... Avrupa kütüphanelerinde tasnife giren tüm bu yayınların önemli bölümünü İnternet’e havale ettik, Info-Türk sitesinden ulaşılabilir durumda.

“Biz görmesek de belki bir gün Türkçeye çevrilip Türkiye’de de yayınlanır... Etkinliğe katılan tüm yazınsal direniş ve sürgün yazarlarına da dostça duygularla selamlar.”

Siyasal sürgün Doğan Özgüden’le röportaj

Özgül Apaçe, Yeni Aktüel Dergisi, 28 Ağustos 2011

Yeni Aktüel Dergisi 250. sayısında Özgül Apaçe’nin beş siyasi sürgün, Yasar Kaya, Evin Çiçek, A. Kadir Konuk, Doğan Özgüden ve Muzaffer Oruçoğlu ile yaptığı bir röportajı yayınladı. Röportaj metinleri dergide büyük ölçüde kısaltılarak yayınlanmış olduğundan, Özgüden’in mesajının tam anlaşılabilmesi için, kendisiyle yapılan söyleşinin tam metnini okurlarımıza sunuyoruz:

“Türk Devleti Belçika’daki diplomatik misyonlarıyla, ajanlarıyla, aşırı sağcı dernekleriyle, daha da acısı devlet terörünün hizmetindeki gazetecileriyle hem şahıslarımıza, hem de yönettiğimiz kurumlara karşı her türlü provokasyonu sürdürdü, bizzat büyükelçi sonu linç tehdidine kadar giden kışkırtmalarda bulundu. Bizim için önemli olan, devletin ülkemizin insanlarını Türk’ü, Kürd’ü, Ermeni’si, Asuri’si, Grek’iyle sürgüne, tehcire zorlayan tüm uygulamalardan dolayı özür dilemesi, bazı bireylerin değil tüm sürgün arkadaşlarımızın, hiçbir istisnası olmaksızın, onurlu bir biçimde dönmelerini sağlayacak gerçekten demokratik bir düzenin Türkiye’de egemen olmasıdır.”

*1- Türkiye'den gitmeye ne zaman ve nasıl karar verdiniz?
Bu kararı verirken sizi en çok zorlayan neydi?*

Ben ve eşim İnci Tuğsavul, sosyalist Ant Dergisi'nin ve Ant Yayınları'nın yöneticileriydik. 12 Mart 1971 Darbesi'nden önce yazdığımız ve yayınladığımız yazı ve kitaplardan dolayı komünizm propagandası, Kürtçülük propagandası, sınıfları kin ve düşmanlığa teşvik, cumhurbaşkanına, başbakana, orduya ve polise hakaret iddiasıyla hakkımızda açılan davalarda 200 yılı aşkın hapis cezası isteniyordu. Özellikle de, 15-16 Haziran işçi direnişinden sonraki sıkıyönetim döneminde ordunun OYAK aracılığıyla kapitalistleştiğini, bu nedenle askeri mahkemelerin sendika liderlerini ve işçileri yargılayamayacağını yazdığım için 1. Ordu Komutanlığı'nda sorguya çekilirken tehdit edilmişim. 12 Mart Darbesi'nden sonra sıkıyönetim Ant'ı kapatıp bizi teslim olmaya çağırınca yazı kurulumuzun gizli bir toplantısında, yakalanırsak kim vurduya gitmemiz yerine yurt dışına çıkarak Avrupa'da tanıdığımız çok sayıda gazeteci, siyaset adamı, göçmen kuruluşlarıyla temas kurup cunta yönetimine karşı kamuoyu oluşturulmasına katkıda bulunmamıza karar verildi. Kişisel bir tercihten çok, yürüttüğümüz kavganın bir başka boyutuydu.

Türkiye'den kaçışınız nasıl oldu? İltica başvurunuzun kabul edilmemesi gibi bir endişeniz oldu mu hiç? Hayatınızın belki de en zor günleri diyebilir miyiz o günler için?

Amacımız iltica etmek değil, üstümüze düşen görevleri yerine getirdikten sonra tekrar Türkiye'ye dönmekti. Daha önce gerekirse Türkiye'yi terketmeyi hiç düşünmediğimiz için pasaportumuz yoktu, aranan kişiler olarak pasaport çıkartmamız mümkün değildi. İnci'nin anne ve babasının süresi dolmamış bir aile pasaportu vardı. Onun resimlerini değiştirerek Türkiye'den başka isimler altında çıkabildik. Türkiye'deki kavgamızı ve kaçış koşullarımızı Türkiye'de yayımlanan "*Vatansız*" *Gazeteci* kitabında ayrıntılı olarak anlattım. İlk durağımız Almanya'ydı. Daha sonra bu sahte pa-

saportla Avrupa'nın tüm önemli merkezlerini dolaşım ilişkiler kurarak Cunta yönetimini uluslararası planda tecrit etmek için yoğun bir bilgilendirme kampanyası yürüttük, Avrupa'da bulunan diğer Cunta karşıtı arkadadaşlarla birlikte Türkiye Direniş Hareketi'ni oluşturduk. Tüm bu çalışmalarını yürüten her hangi bir ülkeden siyasi iltica istemeyi düşünmedik.

1972 sonlarında Türkiye'deki işkenceleri ve tüm insan hakları ihlallerini belgeleyen *Türkiye Dosyası* adlı İngilizce bir kitap yayınladık. Bunun üzerine Cunta yönetiminin Avrupa Konseyi'nden atılması gündeme geldi, Türk Hükümeti küplere binmişti. Türkiye delegasyonunun başı Turhan Feypoğlu kitabın Avrupa'ya kaçan komünistler ve anarşistler tarafından hazırlandığını ileri sürerek Konsey kürsüsünden bizim gerçek isimlerimizi deşifre etti. Bunun üzerine, daha ilerideki yıllarda Avrupa Parlamentosu başkanlığı yapacak olan Piet Dankert, "Türkiye'de başınız deritte, bu provokasyondan sonra Avrupa polisiyle de başınız derde girebilir, en iyisi legalize olun," dedi. 1973 başında Hollanda'dan siyasi iltica istedik. Zaten Türkiye'deki basın davalarımıza ilişkin hayli kalın bir dosya vardı. Üstelik Piet Dankert ile Amnesty International Sekreteri Thomas Hammarberg, ki halen Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri'dir, bizim Türkiye'nin demokratikleşmesi için mücadele veren gazeteciler olduğumuz şeklinde tanıklık yaptılar. Çok kısa zamanda Birleşmiş Milletler mültecisi statüsü tanındı.

Sürgünün ilk iki yılı, kaçak yaşadığımız, hiçbir yasal, sosyal ve ekonomik güvencemiz olmadığı için gerçekten hayatımızın en zor günleriydi. Ama orada da bitmedi. Daha sonra Avrupa'nın başkentidir diye Brüksel'e yerleşip orada *İnfo-Türk* yayınlarını başlattığımızda, BM mültecisi olduğumuz halde Türkiye Büyükelçiliği'nin baskıları yüzünden Belçika Devleti bize yıllarca oturma ve çalışma izni vermeyi reddetti, Hollanda'da legal, Belçika'da illegal ikili bir yaşam sürdürmek zorunda kaldık. Sürgün yıllarıyla ilgili ayrıntılar

“Vatansız” Gazeteci’nin sonbaharda yayınlanacak ikinci cildinde ayrıntılı olarak yer alıyor.

Eğer kaçmasaydınız nasıl bir hayatınız olurdu?

Sıkıyönetim tarafından sürekli arandığımız ve hattâ sınır kapıları dahil her tarafa asılan “Arananlar” listesinde yer aldığımız için akıbetimiz ne olurdu, yakalansaydık ne tür bir işleme tabi tutulurduk, hayatta kalabilir miydik, bilemeyiz. Bir kazaya uğramamışsak, sıkıyönetim uygulaması bitip de af çıktıktan sonra herhalde Ant’ın yayınıni yeniden başlatır, mümkün değilse yeni bir yayınevi kurar ya da 1964-66 yıllarındaki Akşam gibi bir günlük sol gazete çıkartma girişiminde bulunurduk.

Kaç yıldır Türkiye’ye gelemiyorsunuz? Bu size ne hissettiriyor ve ne düşündürüyor?

Türkiye’den 11 Mayıs 1971’de ayrılmıştık. Kırk yılı aştı. Sürgünün bizde yarattığı özel bir duygusallık yok. Avrupa’ya 40 yıl önce ayak bastığımızdan beri ağırlıklı olarak zaten Türkiye’yi yaşıyoruz, Türk’üyle, Kürd’üyle, Ermeni’siyle, Asuri’siyle, Grek’iyle Avrupa’daki büyük bir Türkiyeli diasporanın içindeyiz. Medyasıyla, sosyal yapılanmasıyla, sık sık Türkiye’ye gidip gelenleriyle Türkiye mikrokosmos’undayız. Brüksel ya da Amsterdam’da yaşamının bir bakıma İstanbul ya da İzmir’de yaşamaktan pek farkı yok.

Türkiye’ye dönmek istiyor musunuz?

Her siyasal sürgün bunu düşler... Bu nedenledir ki 1978’de Af Yasası’ndan yararlanarak kesin dönüş için zemin yoklamak üzere kısa sürelerle iki kez Türkiye’ye gidip geldik. Siyasi mülteci statüsünden çıkmış, Türk pasaportu almıştık. 1979’da Belçika’daki sorumluluklarımızı başka arkadaşlara devredip kesin dönmeye hazırlanıyorduk ki, yine ordunun baskısı buna engel oldu. Avrupa’da yazıp ya da çevirip İnter-Türk’te yayınladığımız bazı kitaplar-Türkiye’de de basılmaya başlamıştı. Bunlardan biri de, Ordu ve Savaş üzerine antimilitarist bir kitaptı. İstanbul Donanma Askeri Savcılığı’nın kitap hakkında soruşturma açtığı ve beni sor-

guya çağırıldığı bildirilerek bir süre daha beklemem istendi. Beklerken de 12 Eylül Darbesi oldu. Kısa bir süre sonra da Behice Boran, Yılmaz Güney, Şanar Yurdatapan gibi rejim karşıtlarıyla birlikte Türk vatandaşlığından atıldık, dönüş yolumuz tamamen kapatıldı. Öyle ki, 1983'te verilen vatandaşlıktan atma kararı, 1987'de Başbakan Turgut Özal'a Brüksel'deki bir basın toplantısında insan haklarıyla ilgili soru sormamız üzerine ikinci defa tebliğ edilerek "vatan-sız"lığımız pekiştirildi.

Bir siyasi sürgün olarak Avrupa'da yaşamaya alışmak zor oldu mu? Siyasi Sürgün olarak yurt dışında yaşamının zorlukları neler? Şu an nerede kimlerle nasıl yaşıyorsunuz ve ne iş yapıyorsunuz?

Eğer sürgüne düşer düşmez inançlarınıza uygun bir faaliyete girmemişseniz, bu zorunlu gurbeti yeni bir meslek edinmek ya da mevcut mesleğinizde ilerlemek için değerlendirmemişseniz, hele de bulunduğunuz ülkenin yaşamına uyum sağlamaya çabalamamışsanız tabii ki zor. Ama bizim böyle bir zorluğumuz olmadı. İlk üç yıl demokratik direniş tüm zamanımızı aldı. 37 yıldan beri de hem Türkiye üzerine çeşitli dillerde dünya medyasına ve kamuoyuna sürekli bilgi veren İno-Türk'ü, hem de 50'dan fazla farklı kökenden sürgün ve göçmenlere ve onların çocuklarına eğitim ve kültürel hizmet veren Güneş Atölyeleri'ni yönetiyoruz. Dünyanın dört köşesinden gelmiş siyasal sürgünlerle ve ekonomik göçmenlerle aynı yazgıyı paylaşıyor, hem Avrupa'da artan ırkçılığa, hem de geldiğimiz ülkelerdeki baskıcı uygulamalara karşı ortak kavga veriyoruz. Önemli olan ezilmeden, yaşadığın ülkenin dilini de kullanarak, onların değerlerine de saygı duyarak, hele de onların asırlardır zorlu kavgalarla kazandıkları özgürlük ve hakların savunulmasına fiilen katılarak insan onuruyla yaşamak...

Diğer siyasi sürgünlerle görüşme konuşma dost olma fırsatı bulabildiniz mi?

Kırk yıldır hayatımız hep siyasal sürgünlerle beraber.

Birlikte mücadele verdik, örgüt kurduk, yürüyüşlere katıldık, acılarımızı ve sevinçlerimizi paylaştık. Örneğin Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran'ın 12 Eylül sonrasında Bulgaristan'dan Belçika'ya gelerek siyasal yaşamını Avrupa'da sürdürmesini biz organize ettik, aylarca misafirimiz oldu evimizde.

Kemal Burkey'in yıllar sonra Türkiye'ye dönmesi ile ilgili neler düşündünüz, neler hissettiniz?

Burkey'ı 1. TİP dönemindeki kavga yıllarından tanıyorum. Sürgüneyken hiç karşılaşmadık, ama haberleştik. Hattâ benim için dostça bir yazı da yazmıştı. Her sürgünün kişisel tercihinine saygım vardır. İktidarların sürgündeki bazı seçkin isimleri kendi politikalarını meşru kılmak için ön plana çıkartarak kullanmaları ise beni hep rahatsız etmiştir. Sevdiğim bir dost olan Burkey'in bu tuzağa düşmemesini diliyorum.

Şu an dönememenizin önündeki engel ne? Hakkınızda hâlâ geçerliliği süren bir ceza var mı? Şu yapılırsa dönerim diyebileceğiniz bir ya da birden fazla şey var mı?

Hakkımızdaki onlarca davanın akıbeti ne oldu, bilmiyoruz. Bir süre önce Türkiye'de Yazın Dergisi'nde 12 Mart üzerine yazdığım bir yazıdan dolayı dava açılmış, duruşma hakimi Türkiye'ye döner dönmez derdest edilmem için sınır kapılarına talimat vermişti. Türk Hükümeti Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde açtığımız bir davada savunma olarak bizi komünistlik, teröristlik v.s. ile suçlayan bir savunma göndererek bu nedenlerle vatandaşlıktan atılmayı hakettiğimizi bildirmişti. Vatandaşlık kaybettirme yasası iptal edildikten sonra dışişleri bakanları, Hikmet Çetin, Mümtaz Soysal ve İsmail Cem'e defalarca yazı yazarak bu iddiaların hâlâ geçerli olup olmadığını sordum, hiçbirisinden herhangi bir yanıt gelmedi. Aksine, Türk Devleti Belçika'daki diplomatik misyonlarıyla, ajanlarıyla, aşırı sağcı dernekleriyle, daha da acısı devlet terörünün hizmetindeki gazetecileriyle hem şahıslarımıza, hem de yönettiğimiz kurumlara karşı her türlü provokasyonu sürdürdü, bizzat büyükelçi sonu linç

tehdidine kadar giden kışkırtmalarda bulundu. Bizim için önemli olan, devletin ülkemizin insanlarını Türk'ü, Kürd'ü, Ermeni'si, Asuri'si, Grek'iyile sürgüne, tehcire zorlayan tüm uygulamalardan dolayı özür dilemesi, bazı bireylerin değil tüm sürgün arkadaşlarımızın, hiçbir istisnası olmaksızın, onurlu bir biçimde dönmelerini sağlayacak gerçekten demokratik bir düzenin Türkiye'de egemen olmasıdır.

Türkiye'ye döndüğünüz ilk gün neler yapmak, nerelere gitmek, kimleri görmek isterseniz? Kısacası en çok neyi özlediniz?

Ne Boğaz, ne Adalar... Akşam'ıyla, Ant'ıyla, sendikasıyla ve partisiyle gençlik yıllarımızın onurlu kavgalarını verdiğimiz Bâbîâlî'ye gidip o nefis mürekkep kokusunu içimize çekmek, dizlen, basan, ciltleyen dağıtan dostlarımızı görmek isterdik. Bilmem, hâlâ kaç hayatta, hele hele Bâbîâlî hâlâ var mı?

80'ine merdiven dayamış iki sürgün gazeteciden mektup *T24, 13 Mart 2012*

12 Mart muhtırasıyla siyasi sürgüne çıkmak zorunda kalan, 12 Eylül darbesinin ardından vatandaşlıktan çıkarılan iki sosyalist gazeteci, Doğan Özgüden ve İnci Tuğsavul, "sürgünler için af talebini kesinlikle reddediyoruz" dedi.

Yurtdışındaki darbe yasaklısı aydınların dönmesine yönelik, CHP İzmir milletvekili Hülya Güven'in soru önergesinden haberdar olan Özgüden ve Tuğsavul, CHP'li Güven'e bir mektup gönderdi.

Kendi deyimleriyle 80'ine merdiven dayamış iki sosyalist gazetecinin mektubu şöyle:

Sayın Güven,

Cumhuriyet Gazetesi'nin 12 Mart 2012 tarihli sayısında yayınlanan bir haberde "Yurtdışındaki darbe yasaklısı ay-

dınların dönmesine yönelik soru önergesi - Sürgünler için af” başlıklı bir haberde adımız da geçtiği için size bu mesajı yazmak gereğini duymuş bulunuyoruz.

Gösterdiğiniz duyarlığa teşekkür ediyor, ancak “sürgünler için af” talebini kesinlikle reddediyoruz.

Biz, Doğan Özgüden ve İnci Tuğsavul, 12 Mart 1971 Darbesi’nden sonra hakkımızda açılan sayısız davalar ve askeriye nin tehditleri nedeniyle siyasal sürgüne çıkmak zorunda kalmış sosyalist gazetecileriz.

Türkiye’deki faşizan rejimi yurt dışında teşhir ettiğimiz ve buna karşı mücadele yürüttüğümüz için 12 Eylül 1980 Darbesi’nden sonra da, bugün darbe suçlusu olarak yargılanan General Kenan Evren’in “Kansızlar” suçlamasıyla vatandaşlıktan atıldık.

Bunların ayrıntıları, halen hapiste bulunan Ragıp Zarakolu’nun Belge Yayınları tarafından yayımlanan “*Vatansız*” *Gazeteci* adlı bin sayfalık iki ciltte ve de yönetmekte olduğumuz İfo-Türk Ajansı’nın sayfalarında (<http://www.info-türk.be>) fazlasıyla mevcuttur.

Kaldı ki, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın dış ilişkiler başdanışmanlığını yapan Fuat Tanlay’ın Brüksel’de T.C. Büyükelçisi iken yaptığı kışkırtmalar üzerine başlatılan linç tehditlerinin vahimliği karşısında Belçika Devleti bizleri korumaya almak zorunda kalmıştır.

Biz Türkiye’deki faşizan rejimden hiçbir zaman af dilemedik ve özel bir lütuftan yararlanarak ülkemize dönmeyi asla düşünmedik.

Bu konuda düşündüklerimiz, halen hapiste bulunan Ragıp Zarakolu’nun bizimle yaptığı ve 27 Eylül 2011 tarihli Birgün Gazetesi’nde yayımlanan röportajda net olarak belirtilmiştir.

80’e merdiven dayamış sosyalist gazeteciler olarak af dilemiyoruz, bizleri ve bizim gibi binlerce yurttaş sürgüne zorlayanların, onlara hâlâ tehdit uygulayanların af dilemesini ve tüm sürgünlere arkadaşlarımızın, Türk, Kürt, Ermeni, Asuri

ayrımı olmaksızın, onurlu bir biçimde dönmelerini sağlayacak gerçekten demokratik bir düzenin Türkiye’de egemen olmasını olmazsa olmaz koşul olarak görüyoruz.

Sizlerin de bu mücadeleye bu boyutuyla katkıda bulunacağınız umuduyla saygılar sunarız.

İnci Tuğsavul - Doğan Özgiiden

60 yıllık meslek tecrübesi konuşuyor

Yerelce, 9 Eylül 2012

Türkiye Cumhuriyeti’nde gazeteciliğe tam 16 yaşında, 9 Eylül 1952 günü İzmir’de başladım. Türkiye’yi demokratlaştırmak iddiasındaki *Demokrat Parti* iktidarının ilk yıllarıydı. Ama Türkiye’nin seçkin yazar ve sanatçılarının da aralarında bulunduğu 184 kişi *komünistlik*’ten zındandı. Bunu muhalif gazeteci ve yazarların da giderek artan sayılarda zindanlara atılması izledi. Türkiye’ye demokrasi getirmek iddiasıyla DP’ye karşı 27 Mayıs 1960 darbesini yapan subaylar da tutuklu Kürt aydınlarını zındanda tutup seçkin Kürt şahsiyetlerini sürgün ederken uluslararası ün sahibi yazarımız Aziz Nesin’i ve seçkin gazeteci İhsan Ada’yı zındana göndermekte gecikmedi.

Koalisyonlar döneminin, 1971 ve 1980 darbelerinin, post-modern darbelerin hedef tahtasında her daim gazeteciler, yazarlar, sanatçılar oldu, emekçilerin, Kürt halkının, ulusal azınlıkların hak ve özgürlüklerini savunanlar oldu.

60 yıllık meslek yaşamımda, sürgün yıllarım da dahil, baskı, soruşturma, dava, mahkumiyet, sürgün ve hattâ ölüm tehdidinden başka bir şey tanımadım.

Bunların öyküsü iki cilt halinde yayınlanan “*Vatansız*” *Gazeteci* adlı bin sayfalık anılarımda belgelerıyla mevcuttur.

Meslek yaşamımın 60. yıldönümünde kendi kavgalarımın bahsetmek istemiyorum. Sadece *Avrupa Konseyi*,

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı ve *NATO* üyesi, *Avrupa Birliği*'nin de aday üyesi Türkiye'de basın ve ifade özgürlüğünün hâlâ ne denli utanç verici düzeyde olduğunu vurgulamak istiyorum.

Üç gün sonra son yüzyılın en kanlı askeri darbelerinden birinin, 12 Eylül 1980 Darbesi'nin yıldönümü. Tüm demokratikleşme iddialarına karşın Türkiye'de hâlâ bu darbenin anayasası yürürlükte, Kürt halkına ve ulusal, dinsel azınlıklara karşı baskı ve zulüm hâlâ aynı hunharlıkta sürdürülüyor.

Sayılarla konuşursak:

Geçmiş 60 yılın hiçbir döneminde Türk zıندانlarında bu kadar çok gazeteci olmadı. Bugün Türk zıندانlarındaki gazeteci sayısı 83.

Geçmiş 60 yılın hiçbir döneminde Türk zıندانlarında bu kadar çok sayıda siyaset adamı ya da kadını olmadı. Bugün Türk zıندانlarında sadece KCK davalarından demir parmaklıklar ardında olanların sayısı 2 bin'i aşıyor.

Ve de yarın, 10 Eylül 2012'de, 44 gazeteci İstanbul'daki bir Türk mahkemesinde "terörist" olarak yağılanacak.

Türk'üyle, Kürd'üyle, Ermeni'siyle, Asuri'siyle, Elen'iyle, Yahudi'siyle ve de 50'ye yakın etnik grubuyla *Türkiye halkları* buna layık değildir.

Avrupa Birliği'ni özgür halkların barış ver sosyal adalet içinde yaşama projesi olarak gören Avrupa halkları buna layık değildir.

Yüzyıllardır 16 devlet kurmuş olmak, *Avrupa Birliği*'ne Almanya'dan sonra ikinci en güçlü devlet olarak girmek, Ortadoğu coğrafyasında "*Yeni Osmanlı*" bir hegemonya kurmak iddiasındaki tüm Türk siyasetçileri bu manzaradan utansın.

Böyle bir devleti hâlâ *Avrupa Birliği*'ne aday görüp pazarlık sürdüren, düşünce özgürlüğü ihlalleri karşısında yeterince ses çıkartmayan, Türk kökenli seçmenlerin oylarını çekebilmek için Ankara'nın her dayatmasına kafa sallayan Avrupa siyasal partileri ve liderleri utansın.

Sol Medyada Görsellik Üzerine İnci Tuğsavul’la Söyleşi *Esra Yıldız, İletişim, Şubat 2013*

7 Şubat 2013: İletişim Yayınları’nın 30. yıldönümü dolayısıyla İstanbul’da Türkiye solunun 1963-1980 döneminde gerçekleştirdiği afiş, kitap ve dergi kapağı gibi görsel ürünleri yansıtan bir sergi açıldı. Bu konuda yayınlanmış olan belgesel bir kitap da aynı gün okurlara sunuldu. (*Yılmaz Aysan, Afişe Çıkmak, İletişim Yayınları, 494 sayfa, Şubat 2013, İstanbul*). Kitabın 16 sayfası Ant Dergisi ve Yayınları kurucu ve yöneticilerinden *İnci Tuğsavul Özgüden*’le bir röportaja ve kendisinin o dönemde gerçekleştirdiği çeşitli çalışmalara ayrılmış bulunuyor.

İnfo-Türk’ün ve Güneş Atölyeleri’nin kurucusu İnci Tuğsavul, bu yıl yaşamının 80. yılını devirirken, mücadeleli gazetecilik yaşamının da 60. yılını tamamlıyor. Bu 60 yıllık sürenin hemen hemen 50 yılı bulan dönemi sürgünde, ilk 10 yılı ise Türkiye’de hep sosyalist mücadele saflarında geçti.

2013 yılında, Yılmaz Aysan’ın hazırladığı ve 30 kuruluş yıldönümünü kutlayan İletişim Yayınları tarafından yayımlanmış olan “Afişe Çıkmak - 1963-1980: Solun Görsel Sertiveni” adlı kitapta İnci’nin Türkiye’deki ve sürgündeki mücadelesine Esra Yıldız’ın yaptığı bir röportaj ve grafik çalışmalarından yapıtlarından örneklerle geniş yer verilmiş bulunuyordu.

İnci Tuğsavul’un 60 yıllık kavgasını ayrıntılı olarak belgeleyen röportajı aynen paylaşıyoruz.

SORU - Sevgili İnci Hanım, 1960’lı yıllarda Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde öğreniminizi sürdürürken, bir taraftan da Hiir Vatan gazetesi, Kim dergisi ve sonrasında Hareket (1962-63) ve Akşam (1963-66) gazetelerinde yazıyordunuz. Gazetecilik geçmişinizin yanında, 1960’lı yılların yoğun politik ortamında Ant ile birlikte, politik yayınların grafik tasarımı, yayıncılığın görsel yanıyla uğraşmanız nasıl başladı? Ant’a gelmeden önce, Akşam gazetesinin mizanpajını da siz mi yapıyordunuz. 1960’lı yıllarda?

YANIT - Gitar ya da iç mimari eğitimi almayı çok istiyordum. Ailemin maddi olanakları buna elvermediği için zorunlu olarak Hukuk Fakültesi'ne kaydoldum. Ancak düzenin hukukunu öğrenmek pek içime sinmediği için meslek olarak gazeteciliği seçtim. Görsel çalışmalar, Doğan'la 1965 başında evlendikten sonra, Akşam'ın Ankara bürosundan İstanbul'a teknik sekreter olarak geldiğimde "habercilik"ten daha fazla ilgimi çekmeye başladı. Gazeteciliğin görsel boyutu, grafik tasarımları beni büyüledi.

Önceleri iç sayfaları yapıyordum, zamanla birinci sayfa yapma sorumluluğunu üstlendim. Birinci sayfanın yapımı tüm gazete ve dergilerde son derece sorunludur. Estetik tercihlerin gazetenin yayın politikasıyla bağdaşması gerekir. Genel yayın yönetmeni olan Doğan'la bu konuda farklılığımız yoktu ve zorluk çekmedim. Sadece gazetenin patronu Malik Yolaç arada bir müdahale edip birinci sayfaya, hem de üst kısmına mutlaka bir artist resmi konmasında ısrar ederdi ama Doğan bu konuda ödün vermediğinden birinci sayfayı kendi anlayışımıza uygun yapmaya devam ederdik. Bu da solcu ekibimizin Akşam'dan uzaklaştırılmasının nedenlerinden biriydi.

SORU - 1967-71 arasında çıkan Ant dergisi ve daha sonra Ant'a maddi destek olmak için kurulan Ant Yayınları'ndan çıkan 25 kitabın grafik tasarımlarını ve tüm basım sürecini siz göğüslüyorsunuz ve ayrıca bir yandan dergiye yazı da yazıyorsunuz. Dergide Abidin Dino'nun karikatür ve desenleri, Oğuz Aral'ın "Bir Haftalık Öfke" başlığı altında karikatürleri de yer alıyor. Yayın çıkarılması aşamasında tüm teknik kontrolin de sizin elinizde olduğunu Doğan Bey'in anılarından öğreniyoruz. Müretteplikten, rotatif makinistliğine, matris çekme, kalıp dökme vb. pek çok işle de uğraşıyorsunuz. Bu süreçten bahsedebilir misiniz?

YANIT - Grafik ve teknik alandaki başarılarımı büyük ölçüde önce Akşam Matbaası'nın, daha sonra da Ant'ın ve Ant kitaplarının dizildiği, basıldığı, ciltlendiği atölyelerdeki

isimsiz kahramanlara borçluyum. Her şeyi onlardan öğrendim, onlardan öğrendiğim için de gazete, dergi ya da kitap hazırlarken de onların emeklerine saygıyı, yaratıcılıklarının sonuna kadar değerlendirilmesini hep ön planda tuttum. Doğan'la en iyi anlaştığımız noktalardan biriydi bu. Beyaz yakalı ayrıcalığını hiçe sayarak her şeyi kafa ve kol işçilerinin anlayış ve zevk birliği içinde, aynı gururu ve kıvancı paylaşarak birlikte yaratmak...

SORU - Ant'ın amblemi turuncu renkli güneş, sizin elinizden mi çıktı?

YANIT - Turuncu güneşi Ant'a amblem olarak düşünmemiştik. Derginin ilk sayısının kapağında yazar kadrosunun isimlerini büyük bir güneşin çevresinde ışınlar halinde anons ederken, "Güneş niçin bizim amblemimiz olmasın?" dedik ve benimsedik. Tabii o yılların teknik yetersizlikleri, siyasal ve maddi baskılar nedeniyle matbaa değiştirme zorlukları, güneş amblemimizi sürekli aynı renk tonunda vermemizi olanaksız kılıyordu. Güneşimiz bazen çok parlıyor, bazen solgunlaşıyordu. Hatta renkli baskı yaptıramadığımızda gri bir yuvarlak halini de aldı. Olsun, güneş yine de güneşti. .. Herhalde yıllar sonra Belçika'da Güneş Atölyeleri'ni kurduğumuzda da Ant'ın güneşi bize ilham vermiş olmalı.

SORU - Ant dergisine finansman kaynağı olarak Ant Yayınları kuruluyor ve arkasında iki güçlü kadın var. Çeviri işleri ve mali işler ile Tilda Kemal ilgileniyor, yayına hazırlama ve kitap tasarımlarını da siz üstleniyorsunuz. İlk kitaplar Che Guevara'nın Savaş Anıları, Emile Burns'ün Marksizmin Temel Kitabı.

YANIT - Tilda'yla gerçekten tam bir dostluk ve mükemmel bir işbirliği içinde çalıştık. Sorumluluklarımız belliydi ve her birimiz bunun gereklerini en iyi şekilde yerine getirme çabasıydık. Kitap seçiminde genellikle kararı Yaşar Kemal, Doğan, Tilda ve ben birlikte alırdık. TiP'in sarsıntı geçirdiği yıllarda Tilda'yla birlikte partiye girerek ayakta kalmasına yardımcı olmaya çalıştık. Ama partideki bölünmeler ve iç çekiş-

meler öylesine vahim bir yere varmıştı ki bundan Ant da nasibini aldı. Önce Yaşar'la, ardından da Tilda'yla ayrı düştük. Bu ayrılığın getirdiği özellikle maddi sorunlar yüzünden, 12 Mart öncesinin ağır baskı koşullarında Ant'ı ayakta tutabilmek gerçekten insanüstü bir özveri gerektiriyordu. Bu dönemde, genç devrimci arkadaşlar Ant'a ve bize sahip çıktılar.

SORU - Ant Yayınları'nın, bazı kitaplarının kapak desenlerini farklı kişilere yaptırdığınızı biliyoruz. Bu kişiler kimlerdi?

YANIT - Ant'ın ilk kapak dizaynını Sait Maden yapmıştı. Daha sonra kapak sorumluluğunu tamamen ben üstlendim. Bazı sayılarda kapakların desenini Ayhan Erer, Oktay Karel, Artun Yeres, Tan Oral çizdiler. Ant kitaplarının kapaklarını ise ilk sayılarda Ayhan Erer yapmıştı. Sonrakilerin hepsi benim elimden çıktı. Kapaklarda doğrudan çizilmiş olanların yanı sıra birçok deseni de aktüalite fotoğraflarını karanlık odada özel objektiflerle deforme edip tireye geçerek, değişik tramlamalara tabi tutarak gerçekleştiriyordum.

SORU - Bu dönemde kitap ve dergilerin tasarımını yaparken dünyadaki sol yayınları takip edebiliyor muydunuz? Hangi yayınlar elinize geçiyordu? Etkilendiğiniz kaynaklar nelerdi?

YANIT - Gayet tabii. Le Nouvel Observateur ilk ilham kaynaklarımızdan biriydi. Sun gazetesi, Afrique-Asie, Express, Maspero Yayınları, o sıralarda Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde hızla gelişen ulusal kurtuluş hareketlerinin ve sosyal devrimlerin sesini duyuran öncü yayınlar da estetik tercihlerimizi etkiliyordu.

SORU - 1970'te dergi yeni bir İçerik ve yeni bir mizanpajla çıkıyor: Aylık teori ve eylem dergisi olarak Ant... Ant Yayınları'ndan çıkan Carlos Marighella ve mücadelesini konu alan, kapağında üç kurşun deliği tasarımıyla Şehir Gerillası kitabı toplatılıyor ve siz de sorguya çekiliyorsunuz, hakkınızda dava açılıyor. Yine Victor Serge'in Militana Notlar kitabı da yasaklanan kitaplar arasında. Marighella'nın

kitabının kapağının sakıncalı bulunarak yasaklanması sürecinden bahsedebilir misiniz?

YANIT - Kapakta kullandığımız üç kurşun deliğiydi büyük kıyamet kopartan. Deliklerin altındaki kırmızı renkli “Vive la rév...” yazısının ve de bu yazının tam altına düşen tahta budağının ne anlama geldiği, hakkımızda soruşturma açan cumhuriyet savcısının en büyük sorunuuydu. “Bu budak herhalde Türkiye, yukarısı da SSCB! Siz burada komünist ihtilali kastediyorsunuz değil mi!” Kastedilenin révolution, yani ihtilal olduğu ilk bakışta fark edilebilirdi, ama kelime tam yazılmadığı için hukuki açıdan mahkumiyet gerektirecek bir delil oluşturamıyordu. Sorguda bana ille de bunu söyletmeye çalıştılar. Sonuçta 142. maddeden dava açıldı, ama mahkemeye celbedildiğimde biz Türkiye’den çoktan uzaklaşmıştık.

SORU - Ant’ın 26 Kasım 1968 tarihli 100. sayısı “Gençliğin İsyanı” başlığıyla ‘68 olaylarına ayrılmış ve kapakta elinde anarşizmin siyah bayrağını sallayan kadın figürünü görüyoruz. 1960’lı yılların sol hareketine getirilen eleştirilerden biri de sol hareket İçinde 1980’lere kadar Marksist, sosyalist kadınların geri plana itilmeleri ve dönemin siyasi görselliğinin (işçilerin sürekli erkek resmedilmesi vb.) oldukça eril olmasıdır. Siz dönemi bu açıdan nasıl değerlendiriyorsunuz? Belki de dönemin görselliğine katkıda bulunan çok az kadın grafikerden birisiniz.

YANIT - Bu kapakta kullanılan desen 1968 Paris olaylarına ait bir afişten alınmadır. O günlerde Abidin Dino’ dan, Paris’teki okurlarımızdan sürekli afiş ve traktlar geliyordu. Yazarlarımızdan Barbro ve Güneş Karabuda da olayları içeriden yaşamışlar, belgelemişlerdi. Hatta Güneş’in bu konudaki bir belgeselini bizim Kazancı Yokuşu’ndaki dairemizde özel bir toplantı düzenleyerek dönemin gençlik liderlerine göstermiştik. ‘68, tüm dünyada öylesine bir dönüm noktasıydı ki sol harekette de geleneksel erkek egemen imaj çöküyordu. Komünizm adına dayatılmış birtakım bürokratik şablonlar da ... Biz de hem içerik olarak, hem biçim olarak Ant’ta belli tabu-

ları yıktık. Örneğin 1968 olayları üzerine farklı görüşlerden değerlendirmeler yayınladık. Bu konuda yayınladığımız kitap, Fransız Komünist Partisi liderlerinden Jacques Duclos ile öğrenci hareketi liderlerinden anarşist Cohn-Bendit'in birbirine yüzde yüz zıt görüşlerini eşitlik temeli üzerine yansıtıyordu. Sözüünü ettiğiniz kapağa gelince, afiş gerçekten estetik olarak bir şaheserdi, isyanı haykırmanın bir genç kız olması da geleceği yansıtıyordu. Büyük bir zevkle Ant'ın kapağına aldık.

SORU - 30 Nisan 1971'de Bugün, Sabah gazeteleri ile birlikte Ant dergisi ve yayınları kapatılıyor, sürgün döneminiz başlıyor. 1974'te Brüksel'de kurduğunuz İnto-Türk'ü, Doğan Özgüden ile beraber yönetirken, aynı zamanda yayıncılık faaliyetinizi de bugüne kadar yoğun biçimde sürdürüyorsunuz. İnto-Türk bülteni, ticari olamayan CD'ler, Ateliers du Soleil yayınları, çocuk kitapları... Bu serüvenden biraz bahsedebilir misiniz? Yurtdışında yaşamaya başladıkten sonra bu anlamda neler değişti?

YANIT - Biz Türkiye'den ayrılırken üstlendiğimiz görev, asla legaliteye çıkmadan cuntaya karşı direnişin örgütlenmesine katkıda bulunduktan sonra her ortamda yayın yapmayı sağlayacak yeni dizgi ve baskı tekniklerini de öğrenerek yurda taşımaktı. Avrupa'daki illegal varlığımızın Avrupa Konseyi'nde deşifre edilmesinden sonra yurda dönüşümüz olanaksızlaşınca, Brüksel'de bir enformasyon ve yayın merkezi oluşturmaya karar verdik. Bir kooperatif statüsü altında yayınladığımız kitapların dizgisini küreli IBM makinelerle üç defa yeniden dizerek kendimiz yapıyorduk. Kitapları bodrum katındaki bir büro ofsetinde ben basıyordum. Sonra hep birlikte ilkel bir sıcak ciltleme makinesiyle ciltliyor, giyotinliyorduk. Türkiye'de özellikle genel aftan sonra sol yayın olanakları genişlemeye başlayınca çalışmalarımızı daha çok Türkiye'deki insan hakları ihlalleri konusunda dünya kamuoyunu bilgilendirmeye yoğunlaştırdık. 1974'te Avrupa ülkeleri göçmen girişini yasaklayıp yabancı kökenlilere ikinci sınıf insan muamelesi yapmaya başlayınca, diğer milli-

yetlerden arkadaşlarla birlikte eşit haklar mücadelesine girdik. Belçika'nın iki büyük sendikal kuruluşu FGTB ve CSC'nin, ilerici derneklerin Türkiyeli işçilere yönelik gazetelerini hazırladık. Matbaa giderlerini karşılayabilmek için de hiç bilmediğimiz dillerde dizgi yapmak, sayfa hazırlamak zorunda kalıyorduk. Belçika'daki göçmen ya da siyasal mültecilerin eğitim ve kültürel gelişme konusundaki gereksinimlerinin yoğunlaşması üzerine Güneş Atölyeleri'ni kurduk. Bugün el-liden fazla farklı milliyetten göçmen ve mülteciye Brüksel'in merkezinde hizmet veriyoruz.

SORU - 1974'te basılan Album of Turkish Resistance Posters (1974) kitabı yurtdışındaki direniş afişlerinden oluşuyor. Bundan bahsedebilir misiniz? Kitap sizin hazırladığınız afişlerden mi oluşuyor?

YANIT - Kooperatif kurulur kurulmaz ilk yayınladığımız kitaplardan biriydi... İçinde bizim 12 Mart cuntasına karşı hazırladığımız afişler olduğu gibi, o yıllarda Avrupa'da anti-faşist direniş yürüten birbirinden çok farklı eğilimlerdeki kuruluşların afişleri de yeralıyor. 1971 Darbesi'nden sonra Avrupa'da sürgüne çıktığımızda, cuntaya karşı kamuoyu oluşturmak için bir ülkeden diğerine koşuyor, sol eğilimli işçi ve öğrenci çevreleriyle ilişkiler kuruyor, ya Demokratik Direniş Hareketi adına doğrudan eylem organize ediyor ya da bu çevrelerin yaptıkları eylemlere destek oluyorduk. Albümdeki afişlerin ve traktların bir kısmını bu eylemler sırasında arşivlemiştik. Katılamadığımız eylemlerin bildiri ve afişlerini ise o ülkedeki arkadaşlar ya kendileri getiriyor ya da postayla gönderiyorlardı.

SORU - 1977 tarihli grafik atölyenizdeki bir fotoğrafta pek çok TİP afişini de görüyoruz.

YANIT - Yeni kurulan Türkiye İşçi Partisi'nin güçlenmesine Avrupa'dan destek olduğumuz günlerdi. Daha sonra partiye de yazıldık ve 1979'dan itibaren partinin Avrupa örgütlenmesini yürüttük. 1980 Darbesi'nden sonra başta Be-hice Boran ve Nihat Sargın olmak üzere TİP yöneticilerini

Brüksel'e getirerek mücadelelerini Avrupa merkezinde yürütme için gerekli ortamı sağladık. Ne ki parti yöneticileri Türkiye Komünist Partisi ile birleşme pazarlıklarında bizim varlığımızı engel olarak gördükleri için o zamana kadar partiyi Avrupa'da örgütlemiş bulunan bizleri partiden ihraç ettiler, ardından da partinin varlığına son verdiler. Dramatik bir süreçtir, sanıyorum Doğan anılarının ikinci cildinde bunları açıklayacaktır.

SORU - "Demokrasi İçin Birlik" afişinde ve başka fotoğralarda da gördüğümüz demir parmaklıklılı logo sizin tarafınızdan mı yapıldı?

YANIT - Hayır, bu logo 1973 yılında Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde yayınlanan, ünlü grafikçi ve karikatürist Herbert Sandberg'e ait (1908-91) bir afiş albümünden alınmıştı.

SORU - Info-Türk'ün, çokuluslu göçmen eğitim merkezi Güneş Atölyeleri'nin logolarını ve her türlü grafik işlerini de mi siz yürütüyorsunuz? Amblem yine sizin tarafınızdan mı tasarlandı?

YANIT - Kırk yıla yakın bu çalışmaları tek başıma yürüttüm. Artık bu sorumlulukları genç arkadaşlara devrediyorum. Güneş Atölyeleri'nin amblemi de Sandberg'in afiş albümünden alınmıştır. İlginçtir, bu amblem o denli çekici bulunmuş olmalı ki bizden on yıl kadar sonra Avrupa Birliği'nin kurduğu bir insan hakları vakfı da bu amblemi kullanmaya başladı.

Darbeler günümüz iktidarına zemin hazırladı

ANF, Devrim Arslan'ın söyleşisi, 13 Mart 2013

Gazeteci-Yazar Doğan Özgüden, 12 Mart 1971 darbesi öncesi ve sonrasını değerlendirdi. 12 Mart Darbesi'nin 12 Eylül Darbesi'ne zemin hazırladığını da belirten Özgüden, "Bugünkü traji-komik siyasal yaşamın temelinde işte bu 12 Mart-12 Eylül çizgisi yatıyor" dedi.

S - Dünya genelinde 68 kuşağı hareketlerinin Türkiye'ye yansımaları nasıldı?

Avrupa'da 68 patlamasının fitilini yakan, devrimci öğrenci lideri Kızıl Rudi'nin Kurfürstendamm'da 11 Nisan 1968'de güpegündüz vurulmasıydı... Oysa Türkiye gençliği, Rudi'nin vurulmasından aylarca önce sıcak kavganın içindeydi. MHP komandoları, ümmetçiler hemen hergün bir yerde gençlere saldırmakta, gözaltı, işkence birbirini izlemekteydi. Bugünkü robocob'ların öncülleri fruko'lar Sükan'dan aldıkları yeşil ışıkla devrimci öğrenci avındaydı. Öğrenci direnişi 1968 Haziran'ında üniversite boykot ve işgallerine dönüştü. O ana kadar devrim stratejisi konusunda farklı çizgide olan gençler daha uzun ve engebeli bir mücadele yolunda bir araya geliyordu. Gençler ne istiyordu? 18 Haziran 1968 tarihli Ant'ın başyazısında şunları yazmıştım:

“İstekleri, bugün bütün dünya gençliğinin ortaya attığı isteklerden farklı değil. Halkın parasıyla okuyan gençler olarak halka dönük bir öğrenim yapılmasını, yönetimde kendilerine söz ve oy hakkı verilmesini istemektedirler. Boykot hareketleriyle bu reformların gerçekleşmesi sağlanabilir mi? Buna ilk anda verilecek cevap olumsuzdur. Çünkü, üniversite sorunlarının çözümü büyük ölçüde Türkiye'de mevcut anayasa dışı düzenin değişmesine bağlıdır. Herşeyden önce bir siyasi iktidar, bir planlama konusudur. Devletin bütün kaynakları belli çıkar çevrelerini temsil edenlerin elinde buldukça, Türkiye ekonomisi için halka dönük bir planlama yapılmadıkça, eğitim ile toplumsal ve ekonomik hayat arasında bir armoni sağlanmadıkça 'halka dönük' bir üniversite öğreniminin gerçekleştirilmesi mümkün değildir. O halde öğrenciler, ellerini kollarını bağlayıp, düzen değişinceye kadar bekleyecekler midir? Hayır... Gençlik hareketlerinin önemi de buradadır. Üniversitedeki boykotlar, halka dönük bir eğitimin bugünden yarına gerçekleştirilmesini sağlayamayacaktır ama, böyle bir eğitimin gerçekleşmesi için gerekli toplum düzeni değişikliğinde en önemli etkenlerden biri olacaktır.”

Gerçekten de gençlik mücadelesi artık yeni boyutlara ulaşıyordu. Kendini yönlendirebilecek politik otoritenin yokluğunda genç devrimciler yeni misyonlar üstleniyor. Kendi ulusal sorunlarına Türk örgütlerinin en solcusunda bile çözüm bulamayan Kürt gençleri Doğu Devrimci Kültür Ocakları'nda (DDKO) örgütlenmeye başlıyordu. Saflaşmalar giderek netleşiyordu. İşçiler 15-16 Haziran 1970'de İstanbul'u üç koldan işgal ediyor, 68 öğrenci direnişi kitlesel işçi direnişine bağlanıyordu.

S - 12 Mart Askeri Darbesi'ne gelen süreç nasıl gelişti?

Çok değil, 12 Mart darbesinden birkaç yıl önce, 60'lı yılların ortalarında, bu gençlik liderlerinin çoğunluğu için ordu devrimci mücadelenin temel güçlerinden biriydi. Meydanlar “ordu-gençlik elele, milli cephede!” sloganlarıyla inlemekteydi. Gençlerin gözünde ordu, NATO'ya organik bağlılığına rağmen, hâlâ “Ulusal Kurtuluş Savaşı” mirasçısıydı, halkın ordusuydu. ABD emperyalizmine karşı “tam bağımsızlık” mücadelesi, işbirlikçi burjuvaziye ve onun müttefiki feodaliteye karşı “gerçek demokrasi” mücadelesi ancak bu Ordu'nun ağırlığını koymasıyla, hattâ bazıları için ordunun bu mücadeleye bizzat öncülük etmesiyle kazanılacaktı. Ortadoğu'da Baasçılığın, Nasırcılığın yükseldiği, Türkiye'de 22 Şubat'çı emekli subayların bir yandan Tür-keş'le, öte yandan bazı sol aydınlarla işbirliğine giderek açıktan açığa İnönü Hükümeti'ne devirmeğe hazırlandığı günlerdi. Cumhuriyet tarihinde ilk kez sosyalist mücadeleyi işçi sınıfının önderliğinde örgütlemek üzere kurulan Türkiye İşçi Partisi'nin yönetimi dahi o günlerde radikal subaylardan gelebilecek bir darbe ihtimaline “realist”, hattâ “hayırhah” bakıyordu. Bu arada yaşanan bir paradoksu unutmamak gerek... Tüm dünyada 50'li yıllarda başlayıp 60'lı yıllarda yükselen anti-emperyalist, anti-kolonyalist kavganın Türkiye üzerindeki etkisi günden güne daha da güçlenmekteydi... Nazım Hikmet'in Yön tarafından basılan “Kurtuluş Savaşı Destanı” elden ele dolaşıyordu. Destanda en çok da “Koca-

tepe'deki kurda benzeyen komutan" simgesi belleklere kazınıyordu. Mustafa Kemal'in Kurtuluş Savaşı yıllarında çekilmiş kalpaklı fotoğrafı elden ele dolaşüyor, öğrenci yurtlarının duvarlarını süslüyordu... Artık genciyle yaşlısıyla her devrimcinin, her ilericinin gözünde Türk ulusal kurtuluş savaşı anti-emperyalist mücadelenin öncüsüydü.

Ne var ki, yüzyıllarca Avrupa süper devletlerinin ve ABD'nin doğrudan sömürüsü altında geri bırakılmış Afrika, Asya ve Latin Amerika ülkeleriyle benzerlikler kurulurken, Türkiye'nin bizzat kendisinin, yüzyıllarca üç kıtada sömürgecilik yapmış, binlerce yıllık uygarlıklara sahip ulusları, halkları, etnik grupları köleleştirmiş bir imparatorluğun mirasçısı olduğu unutuluyordu. Birinci emperyalist paylaşım savaşına kadar uzanan çöküş döneminde sürekli toprak ve nüfuz kaybına uğramış olsa da, son tahlilde Osmanlı İmparatorluğu'nun da tıpkı Çarlık Rusyası gibi, Britanya Krallığı gibi, İspanya gibi, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu gibi müstevli bir devlet olduğu gerçeği görmezlikten geliniyordu. İmparatorluğun en zayıf döneminde bile Osmanlı paşalarının Yunanlıların, Bulgarların, Ermenilerin, Arapların ulusal kurtuluş hareketlerini ezmek için, Kafkaslar'ı ve Orta Asya'yı fethetmek için Alman emperyalizmiyle işbirliği yaptığı akla dahi gelmiyordu. Dahası, bu imparatorluğun enkazı içinden doğan cumhuriyet adına Kemalizm'in yaptığı ilk işin milli burjuvaziyi semirtmek için öncelikle işçi sınıfını, yoksul köylülüğü ezdiği, tüm örgütlenmelerini yasakladığı bir türlü görülemiyordu. Hele hele Anadolu'yu tamamen Türkleştirmek, üstün Türk Ulusu'nu tek başına egemen kılmak için adına başta Kürt halkı olmak üzere Türk olmayan tüm halk ve etnik grupları misli görülmemiş bir baskı ve zulüm altında tutanın Kemalist ordu olduğu, bu baskı ve zulmün değişik biçimlerde 60'lı yıllarda da sürüp gittiği bir türlü söylenmiyor ya da söylenemiyordu...

60'lı yıllarda tüm dünya gibi Türkiye de hızla değişmekte, sanayileşmenin, hızlı kentleşmenin etkisiyle iç dinamikler

hızla gelişmekteydi. Gençlik sadece üniversite gençliğinden ibaret de değildi. Yüksek öğrenim öğrencileri sayısını da aşan çok daha büyük bir sosyal kategori, bir dinamik güç. Üniversite ya da yüksek eğitim öğrencisi olanlarla aynı yaşlarda eğitim olanaklarından yoksun milyonlarca genç işçiydi, çıraktı, kalfaydı, rençperdi, esnaftı, zanaatkârı. İşçi, köylü kitlelerinde, esnaf kesiminde bilinçlenmenin, örgütlenmenin yaygınlaşması, çoğunluğu bu kesimlere mensup ailelerden gelen üniversiteli gençleri de etkiliyor, bunların önemli bir kesimi sınıfsal kökenlerine uygun olarak Türkiye İşçi Partisi (TİP) ve ona yandaş Fikir Kulüpleri Federasyonu (FKF) içinde örgütlenmeye çalışıyorlardı. Bu süreç içindedir ki, Marksist düşüncenin temel eserlerini, dünya devrimci pratiklerini tanıyorlar, içinde yaşadıkları Türkiye gerçeğini bu yeni kazanımların ışığında yeniden değerlendirmeye, tartışmaya başlıyorlardı. Özellikle Kürdistan kökenli gençlerin katkısıyla Kemalizm ve Ordu mitleri de bu süreçte yeniden irdelenip sorgulanıyordu.

Meclis'te temsil edilir olduktan sonra gittikçe pasifleşen ve parlamenter yapıya hapsolan Türkiye İşçi Partisi artık Türkiye'nin gelişim dinamiklerini yakalayamadığından, gençler giderek TİP'ten ve onun etkilediği kuruluş ve çevrelerden uzaklaşıyordu. 7 Mart 1968'de İstanbul'da patlak veren AİSEC Olayları'ndan sonra, devrimci gençliğin bir bölümü FKF dışındaki ilk sosyalist gençlik örgütü olan Devrimci Öğrenci Birliği'ni kuruyordu. Ünlü 68 olayları böylesi bir ortamda patlak verdi.

S - Darbe ardından Türkiye'deki ortamı nasıl tarif edersiniz?

Bence darbe öncesi ortamını da darbe sonrası ortamını da belirleyen tarihsel 15-16 Haziran işçi direnişidir. İşçiler 15-16 Haziran 1970'de İstanbul'u üç koldan işgal ederken devrimci öğrenci hareketi de kitlesel işçi direnişine bağlanıyordu. OYAK'ta sermayeyle bütünleşen, siyasal iradesini Demirel'in de çöpçatanlığı sayesinde MGK aracılığıyla

dilediği gibi dayatır hale gelen ordu artık işçiye ve gençliğe karşı net tavır koyuyor. Gençler, bir zamanlar Türkiye devriminin temel gücü, mazlum ulusların anti-emperyalist mücadelesinin öncüsü olarak gördükleri Ordu'nun gerçek sınıfsal niteliğinin iyice açığa çıkması karşısında, belki de bir yerde ihanete uğramış olmanın hışımıyla kendi "ordu"larını, kendi "cephe"lerini kuruyorlardı. Kemalist ordu işte bunu asla affetmedi. Halk kurtuluş ordusu kuranları, hiç cana kıymamış olsalar da, sehpaye gönderecek, halk kurtuluş cephesi kuranları 30 Mart 1972'de olduğu gibi bomba ve kurşun yağmuruna tutarak katledecekti.

S - Kürt hareketinde nüvelerin çıkması da aynı zamana denk geliyor. O dönemdeki Türkiye devrimci hareketi liderlerinin Kürt sorununa yaklaşımı ile bağlantısı var mı?

Kürt hareketi tüm cumhuriyet tarihi boyunca uğradığı sayısız ihanetlerden sonra ilk kez Türkiye İşçi Partisi saflarında kendi ulusal ve kültürel istemlerine bir yanıt arama çabasına girmişti. Doğu mitingleri bu arayışın kitleselliğe dönüşmesinin somut adımlarıdır. Ama TİP'in de kısa sürede belli iç hesaplaşmalar nedeniyle hızla güç kaybetmesi, Kürt ulusal hareketini de haklı olarak yeni örgütlenme ve mücadele yolları aramaya yöneltti. Devrimci Doğu Kültür Ocakları'nın kuruluşu bu planda bir dönüm noktasıydı. Gerçi TİP'in 4. Büyük Kongresi'nde Kürt delegelerin dayatmasıyla kabul edilen karar tasarısı önemli bir adım olmuştu ama, bu neredeyse bir yasak savma jestiydi. Artık Kürt halkı kendi kaderini kendi belirleme aşamasına giriyordu. Askerlerin darbesi aynı zamanda bu tarihsel gelişimi kaba kuvvetle engelleme girişimiydi.

S - 12 Mart darbesi, 12 Eylül ve daha sonra yaşananlara zemin yarattı mı?

Kuşkusuz evet... Aslında 12 Mart. 12 Eylül darbesiyle uygulamaya konan NATO'cu, Amerikancı, ultra-nasyonalist büyük baskı senaryosunun bir ilk provasıydı. Örneğin 12 Mart sonrasında Meclis'in açık bırakılması, bazı sendikal ve

demokratik örgütlerin kapatılmamış olması, militaristler açısından affedilmez bir hataydı. 12 Eylül’de bu hata tamir edilerek gerçek bir totaliter sistem kuruldu...

S - Bunlar Türkiye’de şu andaki iktidar ya da muhalefet için zemin oluşturdu mu? Bugün AKP’nin de esas aldığı siyasi oluşumlara zemin oldu mu?

Bugünkü traji-komik siyasal yaşamın temelinde işte bu 12 Mart-12 Eylül çizgisi yatıyor. Denebilir ki, en azından MGK düzenlemeleriyle, orduda belli tasfiyelerle, Ergenekon operasyonlarıyla darbeci militaristlerin süngüsü düşürüldü. Bence süngü dimdik duruyor, militarizm düne kadar Kemalist olageldi, yarınlarda İslamist olmayacağını hiçbir güvencesi yok. Türkiye halklarının bu prangasını ancak Kürt ulusal direnişinin ve Türkiye sol güçlerinin siyasal planda ilkeli, temel demokratik istemlerden asla ödün vermeyen kararlı direnişinin kırabileceğine inanıyorum.

Doğan Özgüden “vatan hainliği”ne devam ediyor hâlâ!
Erdinç Utku, Cumhuriyet, 27 Temmuz 2014

Geçen günlerde Brüksel’deki bir “*Vatan Haini*” ile, “*vatansız*” Doğan Özgüden ile çok keyifli anlar paylaştım. Gazeteciliğin devlerinden birinden faydalanma ayrıcalığına sahip olmanın mutluluğunu yaşadım. Bir devrimci gazeteciden, 1960’lı yılların büyük gazetelerinden Akşam’ı emek ve demokrasi hareketinin yayın organına dönüştürmüş efsanevi genel yayın yönetmeni ve birçok ilki hayata geçirmiş Ant dergisinin ve Ant Yayınları’nın kurucusu gazeteci Doğan Özgüden’den yararlı tüyolar aldım.

Gazetecilik devinin alçakgönüllülüğü karşısında “*yükseklere inerek çıktığımı*” bir kez daha gördüm. Brüksel’de, yanı başımızda böyle değerler varken yıllardır bunları görmezden gelmek hatasına nasıl düşmüşüz anlamıyorum!

60 yıllık onurlu mücadelesinde davaları, sürgünlüğü,

tehditleri göğüslemiş, yok sayılmayı, vatandaşlıktan çıkarılmayı, vatan haini olarak damgalanmayı, linç edilmeyi, sessizliğe terk edilmeyi yaşamış 78 yaşındaki bir devrimcinin değerini bu saatten sonra keşfetsek ne yazar?

Doğan Özgüden, eşi *İnci Tuğsavul*'la birlikte 1971 askeri darbesinin ardından Türkiye'den ayrılmış ve Belçika'ya yerleşmişlerdi. O dönemden beri Brüksel'de çalışmalarını eşiyle birlikte yürüten ve birlikte kurdukları Info-Türk Ajansı'yla Türkiye üzerine çeşitli dillerde yayınlar yapan Özgüden, çok kültürlü eğitim merkezi Güneş Atölyeleri (Ateliers du Soleil) ile de 40 yıldır toplumsal-sosyal faaliyetler yürütüyor.

Özgüden sıra dışı yaşam öyküsünü ve sürgün yaşamını "*Vatansız Gazeteci*" adı altında iki cilt olarak yayımladı. Sadece Türkiye'nin yakın tarihini değil, Türkiye dışındaki Türkiye'yi de daha iyi anlayabilmek, değerlendirebilmek için onun tanıklığından da yararlanabileceğiz.

Güneş Atölyeleri üç hafta önce 40. yılını multikültürel bir etkinlikle kutladı. Güneş Atölyeleri'nin şu andaki onursal yöneticileri Doğan Özgüden ve İnci Tuğsavul, 70'lerin ilk yarısında Türkiye'deki askeri yönetime karşı Avrupa'da birlikte mücadele yürüttükleri arkadaşlarıyla Info-Türk adı altında kurmuşlar.

1974'teki petrol krizinden sonra Avrupa'ya işçi göçü yasaklanması ve yabancı kökenlilere karşı ırkçı saldırıların artmasıyla, başlangıçta hem Türkiye'deki, hem de göçmen işçi çalıştıran ülkelerdeki antidemokratik uygulamalar konusunda Avrupa kamuoyunu sürekli bilgilendirme ve Türkiyeli göçmenlerin sendikalarda ve demokratik kuruluşlarda örgütlenmesine yardımcı olma misyonunu taşımışlar.

Hatta ırkçılıkla mücadele ve yabancı kökenli yurttaşlara seçme ve seçilme hakkının tanınması kampanyalarında aktif yer alan Info-Türk'ü, Türkiye düşmanı ilan edenler; Türkiye karikatürünü, Karagöz'ü, *Nasrettin Hoca*'yı 80'li yıllarda Belçika'ya ilk kez Info-Türk'ün tanıttığının farkındalar mı acaba?

Bundan sonrasını Özgüden-Tuğsavul çiftinden dinleyelim isterseniz:

“Bu arada Türkiyeli göçmenlerden gelen ısrarlı talepler üzerine çalışmalarımızı yetişkinler için dil ve uyum kursları, gençler ve çocuklar için öğrenime destek sınıfları ve yaratıcı atölyeler açarak genişlettik. Başlangıçta bu çalışmalar sadece çeşitli kökenden Türkiyelilere hitap ederken, kısa zamanda dünyanın dört bir köşesinden gelmiş 50’yi aşkın çeşitli milliyetlerden göçmenlerin de katılımıyla derneğimiz tam bir ‘dünya yurttaşları kavşağı’na dönüştü. Bu nedenle derneğimizi 1985’ten itibaren ‘Güneş Atölyeleri’ olarak adlandırdık.

“Bugün atölyelerin yönetimi de, eğitim kadroları da Asuri, Belçikalı, Cezayirli, Ermeni, Faslı, İspanyol, İtalyan, Kürt, Latin Amerikalı, Ruandalı, Türk ve Yunan arkadaşlardan oluşuyor.”

Bizler *Nazım Hikmet* için de “*Vatan haini*” damgası vurup 1962 yılında “*Vatan Haini*” şiirini yazmasma neden olmamış mıydık? Nazım da sinirlenip

*“Evet, vatan hainiyim, siz vatanperverseniz, siz yurtseverseniz,
ben yurt hainiyim, ben vatan hainiyim.
Vatan çiftliklerinizse,
kasalarınızın ve çek defterlerinizin içindekilerse vatan,
vatan, şose boylarında gebermekse aklıktan,
vatan, soğukta it gibi titremek ve sıtmadan kıvrnamaksa yazın,
fabrikalarınızda al kanımızı içmekse vatan,
vatan tırnaklarıysa ağalarınızın,
vatan, muzraklı ilmühalse, vatan, polis copuysa,
ödeneklerinizse, maaşlarınızsa vatan,
vatan, Amerikan üsleri, Amerikan bombası,
Amerikan donanması, topuysa,
vatan, kurtulmamaksa kokmuş karanlığımızdan,
ben vatan hainiyim.*

*Yazın üç sütun üstüne kapkara haykıran puntolarla:
Nâzım Hikmet vatan hainliğine devam ediyor hâlâ*
diye yazmamış mıydı?

Doğan Özgüden ve İnci Özgüden Tuğsavul Brüksel’de
“*Vatan Hainliği*”ne devam ediyor hâlâ!

Vatansız Vatansaver’in Sürgünde Geçen Hayatı

Demet Yalçın, Cumhuriyet, 30 Mart 2015

Nazım Alpman’ın hazırladığı belgesel Doğan Özgüden’in mücadeleyle geçen yaşamını ekrana taşıyor.

Doğan Özgüden, aydın, emekçi bir babanın oğlu... Düşünsel, ideolojik, politik, örgütsel bilince sahip bir ailenin çocuğu... Türkiye’de büyük değişimlerin yaşandığı, büyük bedellerin ödendiği 60’lı yıllarda emeğin kavgasını veren bir gazeteci... Şimdilerin değil, yine o zor yılların büyük gazetelerinden Akşam’ı, emek ve demokrasi hareketinin yayın organına tam 28 yaşında dönüştürmüş bir genel yayın yönetmeni... Yaklaşık 60 yıllık onurlu mücadelesinde; davaları, sürgünleri, tehditleri göğüslemiş alçakgönüllü bir gazetecilik devi...

İşte tam bu noktada, Doğan Özgüden’i genç nesillere anlatmayı amaçlayan belgeselci Nâzım Alpman, bu akşam İZ TV’den gösterilen “Vatansız Vatansaver Doğan Özgüden” adlı belgeselde, devrimci gazetecinin mücadeleyle geçen hayatına yer veriyor.

Doğan Özgüden, 28 yaşında Akşam gazetesi genel yayın yönetmenliği yaptı.

Doğan Özgüden’in Babıali’ye gelmiş geçmiş en iyi gazetecilerden olduğunu söyleyen Alpman, “Babiâli’nin en iyilerinden biri olduğu halde, genç kuşaklar onu tanımıyorlar. Nasıl tanışınlar ki? 11 Mayıs 1971’de eşi, hayat ve mücadele arkadaşı İnci Tuğsavul Özgüden ile birlikte Türkiye’yi terk etti. 12 Mart faşizmi bütün ağırlığıyla ülkenin üzerine çö-

kerken onların yönettiği sosyalist ANT Dergisi için toplam 300 yıl hapis istemli ceza davaları yığılmıştı. Biz belgeselimizde, böyle engin bir aydın gazeteceyi gençlere tanıtmayı kendimize borç bildik ve bunun için uğraştık.” dedi.

Halkın gerçek habere en çok ihtiyaç duyduğu zor dönemlerden geçtiğimizi söyleyen Alpman, gerçek bir gazetecinin hayat hikâyesine odaklanmasının önemine de vurgu yapıyor.

Alpman sözlerine şöyle devam ediyor: Doğan Özgüden’i anlatan “Vatansız Vatansever” belgeseliyle yaklaşık iki aydır uğraşıyoruz. Brüksel’de Serdar Berti ve Berivan Cizre, Türkiye’de ise Burcu Camcıoğlu, Gökay Gökulu’yla çekimler yaptık. Meslekte 10 yılını geride bırakan Nazmiye Şeralioğlu yapımcılığının bütün inceliklerini gösterdi. Kurgu yönetmeni Hüseyin Babucoğlu, iki haftada yaptı. Amacımız böyle bir değeri yeni nesile en iyi biçimde anlatabilmektir.

35 yılını sürgünde geçiren 78 yaşındaki gazeteci Doğan Özgüden’in hayatına odaklanan yapım, gazetecinin ANT Dergisi öncesinde henüz 28 yaşındayken 1964’te Akşam gazetesinin yayın yönetmenliğine getirilmesiyle Türk basınında nasıl dönem başladığını ve sürgün yıllarını ekrana taşıyor.

Yapımda, Doğan Özgüden dışında İnci Özgüden, ANT’ın yazı işleri müdürü Osman Arolat, yayın kurulu üyeleri Müfide ve Faruk Pekin, Gencay Gürsoy, ANT yayınlarının sonraki yöneticisi Çiğdem Özgüden ve Akşam’ın o yıllardaki patronu 95 yaşındaki Malik Yolaç’la yapılan söyleşiler de ekrana taşınıyor.

‘Vatansız Vatansever’

Yalçın Doğan, Hürriyet, 5 Nisan 2015

- Madam, Türkiye’yi bu kadar eleştiriyorsunuz, siz hiç Türkiye’ye geldiniz mi?

- Geleliyorum.

- Neden?

- Sayenizde vatandaşlıktan atıldım.

Türkiye’yi eleştiren “madam” Fransızca konuşuyor ama Türk, 60’ların ikinci yarısında Türk basınına, Türk soluna damga vurmuş gazetecilerden Doğan Özgüden’in eşi İnci Özgüden. Fransızca konuştuğu için “madam”ı Türk sanan ise Başbakan Turgut Özal.

Brüksel 1985, Özal’ın basın toplantısı. Soru soranlar arasında Doğan ve İnci Özgüden var, daha çok insan hakları eleştirileri ve demokrasi kaygısı. Özal sinirleniyor, toplantıyı bitiriyor.

Demokrasi eleştirileri boşuna değil, yazıları nedeniyle Doğan Özgüden hakkında toplam 300 yıla varan ceza istemi ile sayısız dava açılıyor. Derken, 12 Mart darbesi, Doğan ve İnci Özgüden yurtdışına gitmek zorunda kalıyor. Bir süre sonra ikisi de vatandaşlıktan atılıyor, iki kez, 12 Mart ve 12 Eylül’de. Özal’a “Sayenizde” derken, 12 Eylül göndermesi. O gün bugün, onlar 44 yıldır Türkiye’ye gelemiyor.

Gazeteci arkadaşımız Nazım Alpman, Doğan Özgüden ile ilgili bir belgeye imza atıyor. “Vatansız Vatansever” belgeseli geçen akşam 1945’te faşistlerin yerle bir ettiği, şimdi han olan Tan gazetesi binasında gösteriliyor. Belgesel Türk basını ve Türk solundan bir kesit. Özgüden Akşam’ın genel yayın yönetmeni. TİP’in yükselme dönemi. Akşam’ın tirajı yükseliyor ama ilanları azalıyor, sermayenin hücumu. Buna karşı solun umut veren yılları.

Akşam sonrasında Yaşar Kemal, Fethi Naci, Doğan Özgüden sosyalist, antimilitarist bir dergi çıkarıyorlar: “Ant”. O dönem soldaki dergilerin en önemlisi. 12 Mart faşist darbesi esip savuruyor, dergiyi ve evleri polis sık sık basıyor. İşkenceler, hapisler, ölümler. Özgüdenler sahte pasaportla Türkiye’den ayrılıyor. Zor bir hayat, buna rağmen Almanya, Fransa ve Belçika’da devrimci hareketi örgütleme mücadelesini sürdürüyor.

Özgüden yıllardır ve bugün hâlâ Türkiye’de demokrasi ve insan hakları ihlallerine ilişkin kitaplar yayınlıyor, dev-

rimci mücadeleden asla vazgeçmiyor, yaşı 80'e merdiven dayamışken.

Nazım eline sağlık, belgesel "Ustalara Saygı" türünde bir vefa. Özgüdenlerin yaşamı "adam gibi gazetecilik" örneği. Günümüzde "gazeteci kılıklıların", hele de dönemlerin kullaklarını çınlatırcasına.

Direnişin efsane kadını İnci Tuğsavul

Nazım Alpman, BirGün, 6 Ekim 2016

Bu ülkenin aydınları, demokratları, sanatçıları, gazetecileri, ülkelerinin iyi olması için kendilerini feda eden iyi insanları her dönemde ağır bedeller ödediler. Ülkenin sağcı iktidarları ise inanılması zor zulümleri gözü kapalı biçimde uyguladılar. Sonra emekli olup da kenara çekildiklerinde, "biz birlikte ne mücadeleler verdik" diye hapislerde sürdürdükleri aydınlara karşı pişkince sırttılar!..

İşte o çileleri çekmiş ve hâlâ da sürgün yaşamıyla (45 yıl) çekmeye devam eden İnci Tuğsavul Özgüden, 5 Ekim 2016'da 75. yaşını geride bırakıp yeni yaşına adım attı.

İnci Tuğsavul Özgüden 1964'te dönemin efsane gazetesi Akşam'ın görsel yönetmenidir. O zaman bu görevin adı Birinci Sayfa Sekreteri olarak geçiyordu. Genel Yayın Yönetmeni de Doğan Özgüden idi. Soyadından anlaşılacağı üzere bu iki değerli gazeteci o günlerin mücadele sıcaklığında birbirlerini tanıyıp sevmişler sonra da evlenmişlerdi.

Ama ne evlilik? İlk andan itibaren başlı başına bir direnişin sarsılmaz yol arkadaşlığı içinde, eğilip bükülmeden dimdik yürünen 50 yıllık bir aşk hikâyesi... 2015'te Belçika Kralı Philippe Leopold Loise Marie, Özgüde'nlerin evliliklerine duyulan toplumsal saygıyı özel bir törende onlara takdim ettiği belgeyle taçlandırdı.

Özgüden'lerin birliktelikleri evlilik üzerine kafa yoranla-

ra istediklerinden fazlasını verecek zenginlikler içeriyor. Bu iki değeri tanımış, Doğan Özgüden için bir de belgesel çekmiş biri olarak benim de tespitlerim var.

Uzun ve sarsılmaz bu evliliğin temelinde “mücadele arkadaşlığı” yatıyor. Her ikisi de çok sağlam bir altyapı ile basına gelmişlerdi. Örneğin İnci Tuğsavul, bir resmi heyetle gittiği İspanya’da Federico Garcia Lorca’nın kız kardeşini görüp, onunla anlaşarak ünlü şairin eserlerinin Türkçe yayımlanması için sözleşme yaparak dönmüştü. Sonra oturup bu şiirleri Türkçeye çevirmişti.

İnci Tuğsavul bunu “ek iş” olarak yapmıştı. Tıpkı Doğan Özgüden’in akşamları oturup yazdığı “Faşizm” kitabı gibi...

Türkiye Devrim tarihine “Özgüdenler” olarak geçen bu müthiş çift 1971 Mayıs’ında sahte pasaportlarla yurt dışına çıkarken haklarında istenen basın yayın cezalarının toplamı 300 yılı geçiyordu.

Onların olağanüstü yaşamlarını en iyi anlatan “Vatansız Gazeteci” adlı iki ciltlik Doğan Özgüden otobiyografi kitabında var (Belge Yayınları).

Ben iki yıl önce Brüksel’de evlerinde geçirdiğim iki üç günü paylaşmak isterim. Her ikisi de evlerinin büyük bir bölümünü çalışma odası haline getirmişlerdi. Ben o odayı “yazı işleri salonu” gibi gördüm. Doğan Özgüden duvar tarafındaki büyük masayı kullanıyordu. İnci Tuğsavul ise cam kenarındaki biraz daha küçük masayı. Biri genel yayın yönetmeni, diğeri de görsel yönetmen... Tıpkı 1960’larda olduğu gibi!

Akşam macerasından sonra bir başka efsane yayın organı onların elinden çıkmıştı: ANT Dergisi.

Dergi Doğan Özgüden, Yaşar Kemal ve Fethi Naci ile birlikte yayın hayatına başlamıştı. Genel Yayın yönetmeni Özgüden, görsel yönetmen de yine İnci Tuğsavul idi. 1968 Kuşağı’nın uğrak yeri bu dergiydi. Fahri Aral, “Bizde Doğan abinin emeği çoktur” diye anlatır o günleri.

Doğan Özgüden belgeselini çekerken İnci Tuğsavul, “ben konuşmam” dedi:

-Ama Doğan'ın yayında otururum!

Genel Yayın Yönetmeni ile Birinci Sayfa Sekreteri ilişkisi bütün gönül bağlarının üzerine çıkmış, şaşırtıcı bir disiplin ve bağlılıkla sürüyordu.

O zaman anladım ki, uzun birlikteliklerin yolu kalplerden değil parlak beyinlerden ve bükülmeyen bileklerden geçiyordu.

Birlikte geçirdikleri ilk yılbaşı olan 1965'te Doğan Özgüden sevgilisine "Kızıl Keman" unvanlı Davit Oistrakh tarafından icra edilmiş Kreutzer Sonat'ını hediye etmişti. Önceki gün 75'ten öteye geçen İnci Hanıma, Nâzım Hikmet'in 1949'da yazdığı "Ellerinize ve Yalana Dair" şiirini hediye etti.

Hayatları başlı başına bir direniş destanı olan bu iki insan Brüksel'de kurdukları Güneş Atölyeleri ile güneşli ülkelerden mülteci olarak Avrupa'ya gelenlere dil kursları, seramik eğitimleri, çocuklarına da etüt derslikleriyle mücadelelerine devam ediyorlar. Bir de 1970'lerden beri sürdürdükleri "İnfo-Türk" adlı yayın organlarıyla Türkiye'deki insan hakları ihlalleri ve demokrasi mücadelesini Avrupa'ya yansıtmaya devam ediyorlar.

Görüldüğü gibi yazıya tek başladım ama iki kişi ile bitiriyorum. Ne yapalım ki Özgüden'leri tek kişi olarak anlatmak mümkün olamıyor.

Geçenlerde İsviçre Komünist Partisi kadın genel sekreterinin 70. doğum günü için dünyanın çeşitli ülkelerinden 70 kişinin davetli olduğu kutlama törenine katılan Akın Birdal, İnci Tuğsavul'un da böylesi bir doğum gününü fazlasıyla hak ettiğini hatırlattı. Ama hem İnci Tuğsavul, hem de Doğan Özgüden iki kez vatandaşlıktan atılma şerefine nail olduklarından Türkiye'ye gelemiyorlar. Biz buradan onları selamlıyoruz:

- İnci Tuğsavul Özgüden'in geride bıraktığı 75 yıllık onurlu hayatı Türkiyeli kadınlara örnek olmaya devam ediyor!

ANT, Koç Holding, Demir Döküm Direnişi
Serpil Güvenç, Sol, 31 Ocak 2016

1960-70li yıllarda ülkemizde bir kaç önemli ve yaygın muhalif haftalık dergi yayımlandı. YÖN dergisi, Kemalizmi Marksizmle yoğurarak bir senteze varmaya çalışan Doğan Avcioğlu ve arkadaşları tarafından çıkarılıyordu. Sosyal Adalet, Türk Solu ve burada sayamayacağım diğer bazı yayınlar ise ağırlıklı olarak bilimsel sosyalizmin ideolojik öncülüğünü benimseyenlerin çabalarıyla toplumsal yaşamda yerlerini aldılar. ANT, bu ikinci gruptakiler arasında, Doğan Özgüden ve arkadaşlarının çıkardığı sağlam bir sosyalist çizgiye ve tutarlı bir mücadele anlayışına sahip bir dergidir.

Doğan ağabey ve eşi sevgili İnci Tuğsavul babamın müvekkilleriydiler. Denizlerin idamı konusundaki belgelerin bir kısmının yer aldığı '1. THKO davası' kitabının ilk baskısını o günlerin zor koşullarında gerçekleştiren Çiğdem Özgüden'dir. 12 Mart cuntası tarafından 1971'de politik göçe zorlandılar, 12 Eylül cuntası da onları 'vatansız' ilan etti. Tüm hukuki ve siyasal başvurulara, kazanılan davalara, ilgili bakanlık kararlarına karşın, ödünsüz duruşları ve özellikle Avrupa'da 12 Mart ve 12 Eylül askeri cuntalarının ipliklerinin pazara çıkarılmasında oynadıkları rolün, bu iki güzel insana ülkemizin kapılarının açılmamasının başta gelen nedeni olduğunu düşünüyorum.

'Darağacından Mektuplar' da yer alan, Denizlerin idamına dair Avrupa basında çıkan yazılar, afişler ve benzeri görsel malzemeler konusunda Doğan ağabey'in çok değerli katkıları oldu. Türkiye'den uzakta olmanın bir devrimci için bir kol mesafesinden öteye geçemeyeceğini ve o yüreği, ülkesindeki devrimci mücadeleden koparmaya kimsenin gücünün yetmeyeceğini bir kez daha anladım.

Bu yazı, Doğan ağabey'in, Koç Holding ile ilgili ANT'taki yayınlarıyla ilgili bir yazı- mektubundan yola çıkarak yazılacak.

‘Koç Holding üzerine bir sosyalist gazetecinin anıları’ başlıklı yazısında, Özgüden, 1960lı yıllarda, ordunun ‘ilerici’liğine dair yaygın tezlerin etkisiyle, ordu üst kademelerine ağır eleştiriler getirdiklerini ama devrimci güçlerle birlikte saf tutacaklarına inandıkları alt kademelere aynı gözle bakmadıklarını, bununla birlikte 27 Mayıs Darbesi’nden sonra, OYAK’ın kuruluşuyla birlikte, söz konusu alt kademelerin de egemen sınıfların cephesine sürüklendiğini farkettiklerini yazmakta. Kendi sözleriyle ‘Bu tuzağı açığa vurup ordunun “devrimci” güç olduğu yanılığısına artık son vermek’ gerekmektedir.

ANT’ın ilk çıkışı, kapağında “Subay Holdingi’ne Doğru” titrini taşıyan, OYAK’ın tüm şirketlerinin ve yabancı sermayeli ortaklarının amblemlerinin yer aldığı 5 Ağustos 1969 tarihli sayıdır. Orta sayfadaki “Ordu kapitalistliğe itiliyor” başlıklı inceleme yazısında, OYAK’ın kuruluş amacı, kurucuları hakkında bilgiler yer almakta ve bunun yanı sıra OYAK’ın karşılarına ‘yeni bir tröst, büyük bir rakip olarak çıkmasından endişe duyan’ Vehbi Koç , Kâzım Taşkent gibi büyük iş adamlarının, bu yeni ordu kuruluşunu ticari ve sanayi yatırımlardan uzak tutmaya çalıştıkları ve taşınmaz mal alımına teşvik ettikleri anlatılır.

Doğan ağabey, yazısına, ‘Bunu 26 Ağustos 1969 tarihli sayımızda Türkiye’nin en büyük kapitalisti ve yabancı sermaye işbirlikçisi Vehbi Koç’un bu büyük servetini nasıl yaptığını ortaya koyan ve Türkiye’deki tüm iştiraklerini sergileyen bir başka incelememiz izledi. “1 Numaralı Kompador Vehbi Koç” kapaklı sayıda, Koç’la ilişkili olarak, ABD emperyalizmine Türkiye’nin kapılarını açanın CHP iktidarı olduğunu belgeleyen bir yazı dizisini de başlattık’ diyerek devam ediyor.

ANT’ın ‘Koç İmparatorluğu Dosyası, Holdingler Savaşı’ kapaklı, 18 Kasım 1969 tarihli sayısında da Koç İmparatorluğu’yla ilgili bir dosya yer almakta. Kapakla aynı başlığı taşıyan orta sayfa yazısında, Koç’un kurmayları, Koç Şir-

ketleri de dahil olmak üzere, holdingin ayrıntılı bir incelemeye tabi tutulduğu görülür.

Özgüden, 2010'da yayımlanan "Vatansız Gazeteci" adlı anı- belge kitabının ilk cildinde, sözünü ettiğim son sayının yayımlanmasından sonra, Koç Holding'in dış ilişkiler sorumlusu Alaaddin Asna'nın aracılık ettiği bir olayı anlatır. Asna, Koç Holding olarak tüm büyük gazete ve dergiler gibi, ANT'a da tam sayfa ilan vermek istediklerini ve yayınlayıp yayımlayamayacaklarını sorar Özgüden'e. Önerilen reklâm ücreti, derginin 'sayı başına nerdeyse ... tüm dizgi ve baskı masraflarını' karşılayabilecekken bunu reddettiklerini ve Asna'ya da 'Ne zaman gerekirse holdingler konusunda açıklamalar yapmaya ve eleştiri yöneltmeye devam edeceğimizi lütfen Vehbi Bey'e ilet' yanıtını verdiklerini yazar.

ANT'ın Koç Holding'e dair yayınlarıyla ilgili bir de benim ekim olacak. O da 5 Ağustos'u izleyen 12 Ağustos 1969 tarihli sayı. 'İşçi, KOÇ'un kölesi değildir' başlıklı kapakta başı yarılmış arkadaşlarını omuzlarına kaldıran işçiler ve taşıdıkları pankartlar yer alıyor. Dördüncü sayfada 'Kendileri 'işgalci' olanlar Demir Döküm işçisini işgalle suçlayamaz!' başlıklı yazı, Koç'a ait Demir Döküm fabrikası işçilerinin sarı patron sendikası Çelik İş'ten ayrılma ve DİSK Maden İş'e geçme mücadelelerini, haklarını almak için fabrikaya el koyduklarında ise toplum polisinin ve ordunun saldırısı ile karşı karşıya kaldıklarında başlarına gelenleri ayrıntılı olarak anlatır. Fabrikaya gelen garnizon komutanı korgeneral, 12 Mart cuntasının işkenceci komutanlarından ve daha sonraki yıllarda Demirel'in AP mebusları arasına girecek olan ünlü Faik Türün'dür! Korgeneralin Maden İş genel başkanı Kemal Türkler'le tartışması ilginçtir. Türün, Türkler'e "...İşçileri bırakacak mısınız yoksa adam ölmesine razı olacaksınız?... Siz zaten mülkiyet hakkını inkâr ediyorsunuz' diye bağırır. Türkler de, 'Öldürecekmeniz gelin öldürün. Siz mülkiyet hakkını sosyal hakların önünde tutuyorsunuz!... Evet, Koç'un gibi kamu yararına çalışmayan mülkiyet hakkını

inkâr ediyorum. Sosyal haklar, mülkiyet hakkından önce gelir. Siz devlet kuvveti olarak, sosyal hakları, mülkiyet hakkından önce savunmak zorundasınız” diye yanıtlar Türtün’ü.

Derginin orta sayfası da boydan boya direniş resimleri ve işçi röportajlarıyla doludur.

Doğan ağabey bana yazdığı bir iletide ara sıra tarihi deşmek gerektiğini söylüyor. Haklı da. Eğer deşmezsek, eğer geçmişte devrimci gazetelerin ve gazetecilerin duruşlarını günümüze taşımazsak, basında Koç hayranlığı gösterisinde birbiriyle yarışan ‘aydın’ları değerlendiremeyiz. Ve işçilerin günümüzde en büyük komprador sermaye kuruluşlarından olan Koç Holding’in Ford Otosan, Tofaş başta olmak üzere birçok işyerinde, hak arayan, işten atılan işçilerin mücadelelerinin değerini de anlayamayız. Patron yalakalığı yapmadan, sermayeye uşaklık etmeden bu kokmuş düzeni ortadan kaldırma mücadelesi içinde kendi yağıyla kavrulmuş gazete, dergi çıkarmaya çalışan ‘Sol’cuları, sosyalistleri, komünistleri de anlayamayız.

Bence, ANT bugün çıksaydı, kapakta Koç’un fabrikalarında direnen işçilerin fotoğrafları, iç sayfalarda da TOFAŞ işçilerinin Mustafa Koç’un cenazesine yolladıkları anlamlı mesajın yanısıra Vehbi Koç’un 12 Eylül’de Evren’e yazdığı ve bugünlerde hiç sözü edilmeyen o ünlü destek mektubu ve bunlara ek olarak bu komprador sermaye kuruluşunun ulusal ve uluslararası ilişkilerinin analizi yer alırdı...

Doğan ve İnci Özgüden’e sevgi, saygılarla.

Ortak bildiri: Hepimiz Doğan Özgüden’iz

11 Aralık 2016

Türkiye’de gitgide daha otoriter olan rejime karşı dikkat çekmek için 17 Kasım 2016 perşembe günü binlerce kişi Brüksel’de biraraya geldi. Göstericiler Kürt, Türk, Ermeni, Asuri, Alevi ve başka birçok gruptan oluşuyordu.

Belçikalı ve enternasyonal politik ve sivil gruplar da dayanışmalarını göstermek için gelmişti.

Göstericiler Avrupalı kurumlardan Türkiye'deki insan hakları ihlallerini mahkum etmelerini ve özgürlükler ile demokratik kriterlere saygılı olması için Türk rejimini zorlamasını talep ettiler.

Aynı perşembe akşamı Türk bayrakları sallayan yirmi araba dolusu kişi Saint Josse Ten Noode'daki Brüksel Kürt Enstitüsü lokalinin önüne geldiler. Camları kırıp binayı ateşe vermeye çalıştılar. Yangın çıkartmak için attıkları Molotov koklelleri sokağın içine düştü. Fanatik Türk saldırganlar "Kürtlere ölüm!" gibi sloganlar haykırdılar.

Bu saldırı ilk değildi.

İsyan ettirici durum karşısında çeşitli kimliklerden diaspora kurumları ortak bir bildiri yayınladılar. Bu bildiride Saint-Josse Belediye Başkanı Emir Kır'ın Erdoğan'ın terminolojisinden pek de farklı olmayan beyanları kınandı, çünkü o Türkiye'de tutuklanan ve risk altında bulunan onlarca parlamenter, gazeteci ve akademisyene hiçbir empati göstermezken burada sergilenen suç fiillerini sınırsız bir anlayışla karşılıyor, hatta onları meşrulaştırıyordu. Onun partisi PS'in konuyla ilgili tutumu da bildiride eleştirildi.

Daha sonra bir kısım Türk medyası Emir Kır'ı savunma adına tehdit dolu yeni yayınlar yaptılar. Onlardan biri "Belçika'da her vesile ile terör örgütleri ve ayrılıkçıların yanında yer alanlar, Brüksel Saint-Josse Belediyesi sınırları içinde faaliyet gösteriyorlar!" diyerek Saint-Josse'daki faşist saldırıyı savunduğu gibi, "Türkiye karşıtı derneklerin başında, yani ağa babaları Info-Türk kurucusu, eski solcu tüfeklerden Doğan Özgüden geliyor..." şeklinde özel bir hedef belirlemeyi de ihmal etmedi. (Yeni Haber, 29 Kasım 2016).

Doğan Özgüden'e yönelik bu linç kampanyası da ilk değil.

Daha önce aynı çevreler tarafından iki defa benzer yayın yapılmış ve "Bu adamı iyi tanıyın!" gibi ifadelerle Belçika'daki Türkler arasında ona karşı özel bir kin körtüklenmişti.

Bu tip yayınlar muhtemel saldırı ve provokasyonlara elverişli bir zemin yaratıyor.

Türkiye'deki gelişmeleri izleyenler, basın yoluyla yürütülen böylesi linç kampanyalarının nasıl sonuçlar verdiğini iyi bilirler. Ermeni gazeteci Hrant Dink'in katli ve bu cinayeti hazırlayan atmosferin nasıl yaratıldığı bariz bir örnektir.

Türk faşistleri Doğan Özgüden'e kin güdüyor. Bu kin, onun ve eşi İnci Tugsavul'un gençlik yıllarından beri yürüttükleri aralıksız mücadeleden kaynaklanıyor. Şimdi Türkiye'de iktidar olan İslamcı faşistlerin 1960'lı yıllarda "anti-komünizm" kampanyaları ile dönemin sol muhalefetine karşı nasıl azgın saldırılar yaptıkları biliniyor. Bunların o zamanki hedefleri arasında da sosyalist gazeteci Doğan Özgüden, İnci Tugsavul ve yönettikleri Ant Dergisi vardı. 1971 askeri darbesiyle artan baskı ve tehdit karşısında ülkelerini terketmeye ve gelip Belçika'da sürgün hayatı yaşamaya mecbur kaldılar. O zamandan beri demokrasi ve özgürlük için mücadelelerini dışarda sürdürüyorlar.

Şimdi Avrupa'nın kalbinde, neredeyse Türkiye'deymiş gibi bir rahatlık içinde, sürgündeki bir aydına karşı Türk toplumunu kışkırtmaya yönelik Türkçe yayınlar yapılabilmekte. Onu özel hedef haline getirmelerinde Türk kimliğinden dolayı "kendilerinden birinin ihanetine uğrama" duygusunun da rolü var. Türk yönetimi onu "bir hain" olarak damgalıyor.

Bu tehditkârlık karşısında bir kez daha Belçika siyasetlerini ve ilgili makamlarını tavrı almaya davet ediyoruz.

Bizler önceki saldırılar gibi bu örtülü tehdit mesajlarını da şiddetle kınıyor ve hedef gösterilen Doğan Özgüden'in yalnız olmadığını bir kez daha vurguluyoruz!

Belçika Demokrat Ermeniler Derneği, Güneş Atölyeleri, Mezopotamya Halk Kültür Merkez, Belçika Ermeniler Komitesi, Ermeni Davasını Savunma Komitesi (CDCA)-Belçika, Avrupa Türkiyeli İşçiler Konfederasyonu (ATIK)-Belçika, Halkların Demokratik Kongresi - Belçika (HDK-B), Belçika Alevi Birlikleri Federasyonu,

Adalet ve Demokrasi İçin Avrupa Ermeni Federasyonu (FEAJD), FRA Dachnachtsoutioun - Belçika, Belçika Asuri Enstitüsü, Brüksel Kürd Enstitüsü, Halkevi - Brüksel, Sosyalist Kadınlar Birliği (SKB)

Sürgünleri meşhur şehir

Erdinç Utku, Cumhuriyet, 13 Temmuz 2019

Belçika denince ilk akla gelen çikolata, bira ve çizgi roman olur sanırım. Brüksel'in sürgünleri de bu sıralamada yerini almalı mutlaka. Katalan hükümeti başkanı Carles Puigdemont'un sığınmasıyla uluslararası medyanın dikkatini tekrar çeken Brüksel, tarih boyunca aydınların ve sanatçıların bazen sürgüne gönderildiği bazen de kendi isteğiyle sığındığı sıcak bir ikinci yuva olmuş. Avrupa Birliği'nin hatta Belçika Krallığı'nın kuruluşundan daha önce Brüksel sürgünlerin cenneti olarak haklı bir ün edinmiş.

Victor Hugo, Honoré de Balzac, Alexandre Dumas, Paul Verlaine ve Arthur Rimbaud gibi Fransız edebiyatının birçok büyük ismi Brüksel'e sığınıp kendilerine sıcak bir yuva bulanlar arasında. Albert Einstein 1902-1933 yılları arasında farklı zamanlarda Belçika'da kalanlardan. 1816 yılında İngiliz şair Lord Byron, 1871'de Fransız heykeltıraş Auguste Rodin, ustası Albert-Ernest Carrier-Belleuse ile Brüksel'de yaşayanlardan. İngiliz edebiyatının feministleri Charlotte ve Emily Brontë kardeşler de yolları Brüksel ile kesişenlerden. İngiliz kralları Charles II ve James 1658'de Brüksel'de sürgünü tadanlardan. Vincent Van Gogh Brüksel'de zaman harcayanlardan. Rönesans'ın önemli düşünürlerinden Erasmus da 1521 yılında bu kentte yaşayan ve eğitim alanlardan. Peru, Şili ve Arjantin'in bağımsızlıklarını ilan etmesinde büyük katkıları olan devlet adamı, asker ve ulusal kahraman Arjantinli José de San Martín de kendini Brüksel'e gönüllü sürgüne gönderenlerden.

Hasılı Doğan Özgüden liderliğinde bir TİP'in çok daha farklı bir biçimde organize olacağına, TİP ile gençliğin kopmayacağına, bir dönem MDD'nin egemen olmasının engellenebileceğine inananlardanım.

Doğan Abi ve İnci, iyi ki varsınız!

Devrimci kronik tutmanın ağır emeği

Rağıp Zarakolu, Evrensel, 30 Temmuz 2019

Doğan Özgüden'in iki cilt halinde toplanan Sürgün Yazıları (İnfo-Türk yayınları 2019), gazetecilikte kesintisiz 70 küsur yılı deviren Doğan Abi'nin yazılarını toparlamanın ötesinde kesintisiz bir Türkiye kroniği... Ayrıca sol siyasette tutarlı, bir çizgiyi sürdürmenin gurur verici bir kanıtı.

ANT'ın son sayısı 1 Mayıs'ta, arka kapakta Enternasyonal marşının sözleri ile çıktı.

ANT, Türkiye'de kapitalist gelişme içinde devletin üstlendiği rol kapsamında, ordunun rol üstlenmesini, kapitalist gelişmenin bir parçası haline gelmesine ilk işaret eden yayın organı oldu.

Solun bir kısmı Arap dünyasındaki Nasırcılık, Baas ve Cezayir'deki Ulusal Kurtuluş Cephesinden etkilenip, askeriyele bunun bir benzerini çıkarma hayalleri peşinde koşarken, ANT Oyak ve benzeri kurumlarla bunun niçin mümkün olmayacağını anlatmaya çalışıyordu.

Evet, askeriye içinde genç subaylar arasında bir hareketlenme vardı. 27 Mayıs darbesi bir devrim olarak algılanıyordu. Devrim ihanete uğramıştı. Yeni radikal bir darbe ile devrim, antiemperyalist (AntiAmerikan diye okuyun) toplumsal bir boyuta da sahip olacaktı.

15 Temmuz gibi darbe içinde darbe yaşandı ve 9 Mart beklenirken, 12 Mart sözde "reformist" darbesi yaşandı.

12 Mart'a politik doğru teşhis koyuyordu ANT, sonuncu 1 Mayıs sayısında. Bu hayalin olabileceğine inanıyordu

MDD görüşü. Denizler, Mahirler ve İbrahimler önemli bir kırılma sağladılar MDD’cilikten.

ANT yüzünü Latin Amerika’ya, Vietnam’a çevirmişti, önemli bir kırılmanın yaşandığı dünya genelinde.

Eski sol, bir anlamda Kominternin Kemalizme, Çin’de Gumindang’a bakışından, daha sonra da Sovyetlerin Baas’a, Nasırcılığa bakışından da etkilenecek, bunun mümkün olabileceğine inanıyordu 1971 darbesi öncesi.

Talihsiz bir başlıktı örneğin “Ordu kılıcını attı” manşeti 12 Mart sonrası. Oysa Hikmet Kıvılcımlı, 27 Mayıs’ın çok iyi eleştirel bir analizini yapmıştı ve bu kitabını ANT yayınları içinde yayımlamıştı.

Hadi eski solun bir kanadı MDD diyordu. Peki öteki kanat ne diyordu siyasi analizlerinde? Arada sadece bir harf farkı vardı: M değil U! Yani Ulusal Demokratik Devrim.

1968 yılında TİP yöneticilerini kafalayıp FKF yönetimini kapandı Perinçek de, ertesi gün TİP’in karşı görüşüne karşın Devrimci Güç Birliğine FKF’nin katılımını ilan ediyordu. O da maşallah bugüne kadar çizgisinde son derece tutarlı.

Ankara’da ODTÜ taifesi, Sinanlar MDD ve SD tartışmalarına hiç bulaşmamıştı. Deniz ile Sinan buluştu sonunda.

Latin Amerika’da 1969 Brezilya askeri darbesinden sonra nasıl klasik darbelerden farklı, aynı zamanda ekonomik programlar izleyen darbeler zinciri, Uruguay, Arjantin ve en son Şili ile yaşanıyor, aynı sitemin bir parçası olan Türkiye ve Güney Kore’de de benzer gelişmelerin yaşanması aslında şaşırtıcı olmamalıydı.,

12 Mart tam olmasa bile, 12 Eylül, ABD’nin Latin Amerika’da uyguladığı Condor Planının başka bir yansıması idi. 12 Eylül sonrası yayımladığım Türkiye Sorunları ve Dünya Sorunları derlemeleri ile, Latin Amerika ve Güney Kore gelişmelerine önem vererek, siyaset biliminde geliştirilen milli güvenlik devleti kavramını öne çıkararak Türkiye’de nasıl bir çıkış sağlanabileceğine katkı sunmaya çalıştım. Bu bir anlamda ANT’daki çabanın devamı niteliğindedir.

Latin Amerika solu Sao Paulo forumları ile başlayarak, şu ya da bu biçimde bir yenilenme, alternatif olmayı başardı. Yeni tür ekonomik programlı askeri darbe (OYAK'lı!) modelinin 1964 yılında ilk başladığı ülke olan Brezilya, cuntaya karşı kitlesel grevlerle yükselen, Lula'nın İP'sini iktidara taşıdı. 12 Eylül'ün model aldığı Pinochet rejimi 30 yıl direndi ama Allende'nin partisi iktidarı almayı başardı. Türkiye solu ise maalesef.

ANT dergisi ve yayınları dünyadaki aktüel gelişmeleri anbean izleyen bir yayıncılık örneği sergiledi. Biz de 80 öncesi Demokrat gazetesinde, 80 sonrası yıllıklarla, kitaplarla, seçkilerle bunu yapmaya çalıştık.

Ülkenin yeni bir kırılma yaşadığı 1990 yılında Türkiye sorunlarını ve dünya sorunlarını kapatan devlet olmadı!

Çünkü bazılarının saati 1980 yılında durmuştu. Saatlerini ileri almayı başaramadılar ne yazık ki.

Doğan Özgüden'in sürgün yazıları

Ahmet Kahraman, Yeni Özgür Politika, 1 Ağustos 2019

Türk rejimi sınırları içinde doğan, ama “barbarizme gözlerimi kapar, boynumu kırar, dümenime bakarım” demeyen herkesin, “kader” çizgisi çatallıdır. Çatallardan biri, sürgün yollarını, öteki de zindanı, daha ötesi ölümü göstermektedir.

Yüz yaşına yaklaşan Türk devletinde, “ben insanım“ diyenleri bekleyen kader budur. Sabahattin Ali'nin kafasını ezdiler. Musa Anter'i, 75 yaşındayken tetikçilerin önüne attılar. Bir grup aydın ve sanatçıyı Sivas'ta, kaldıkları otelde sarıp topluca yaktılar.

Başlangıcından beri, böylesine pis ve kirlidir, bu devlet. Onun için, yaşama umutlarını avuçlarına alıp kaçış yoluna düşenler kervanı, kesintisiz uzadı, durdu

Yer yüzünde bugün, yüzbinlerce Türk rejiminden kaçan, sürgün yaşıyor.

Ama darbe veya seçimlerle “Reiz” değiştikçe, sürgün yolları yeniden hareketleniyor. AKP rumuzlu İslamo-Faşist darbeden sonra, onbinlerce okumuş, aydın, sanatçı, yazar, gazeteci kendini can havlıyla sürgün yollarına vurdu. Dün, üniversite kürsülerinde bilimi seslendiren öğretim üyeleri, eğitilmiş insanlar, namlı gazeteciler, el kapılarında, tuvalet temizliğine razı oldular.

“Bendeniz” de, yüz yıllık sürgün kervanında bir bireyim. Ama İnci Tuğsavul-Doğan Özgüden ikilisi, biz yaşayan sürgünler arasında en kıdemli.

Burada bir parantez açmak gerekirse eğer, onlarla tanışıklığım, oldukça eskidir.

20 yaşımdaydım. Öğrenci ve Vatan gazetesinde, gazeteciliğe başlamıştım. Altı ay sonra, o güne kadar hiç karşılaşmadığım meslek ünlülerinden biri olan İlhami Soysal’ın çağırmasıyla, Akşam gazetesine geçtim ve Ankara bürosunda, Başbakanlık muhabiri olarak çalışmaya başlamıştım.

İnci Tuğsavul’u orada tanıdım. Gencecikti, o da. Burjuva kültürünü özümsemişe benziyor, çık giyiniyor, giydiğini de yakıştırıyordu. Ayrıca, bir başka farkı daha vardı: Beni şaşırtacak kadar hızlı ve on parmakla daktilo yazıyordu.

Küçükçük büroda, benimle bir diyalogu oldu mu, hatırlamıyorum. Ama daha sonra TRT’de maç anlatımlarıyla ünlenecek Aydın Köker ve haber şefimiz Bedii Güray’la sohbetleriyle, gelip giden sanatçılarla konuşmalarından, müzikle ilgilendiğini, gitar çaldığını biliyordum. Hakkında başkaca da hiç bir şey...

O nedenle, bir gün Bedii Güray’la tartışırken, “biz iktidara geldiğimizde” dediğini duyunca şaşırdım. Toplumsal sorunlardan uzak sandığım, gitar çalan genç kız, tutuklu bir militan gibi, radikal bir toplumsal değişimden söz ediyordu.

Çok geçmeden de, bizim bürodan ayrılıp İstanbul’a gitti. Ardından da Genel Yayın yönetmenimiz Doğan Özgüden’le evlendiğini ve gazete merkezinde çalışmaya başladığını duydum. “Biz” demekle ne kastettiği, benim için artık malumdu.

Doğan Özgüden sosyalistti. Türkiye İşçi Partisinin (TİP) de merkez yönetimindeydi...

Yeri gelmişken, Türk hinderlandında “gerçek sosyalist yetişmedi” demeyeceğim, ama gerçek “sosyalist” sayısı, parmakla sayılacak kadar azdı. Bugün de, yok denilecek düzeydedir. Sosyalist rozetli kişi ve sol kılıflı hareketlerin tümü, gerçekte Kemalistti.

Sosyalist naralıların programları, Atatürk’e biatla başlıyor, toplantıları Atatürk büstünün gölgesinde gerçekleşiyor, Atatürk’e tapınma yürüyüşlerine katılıyorlardı. Adında Komünist ibaresi de bulunan, Moskova’dan beslenme Türkiye Komünist Partisi (TKP) “Atatürk ilke ve inkılapları”nın sesiydi. Dünyaya, Kürtleri “Atatürk devrimlerine baş kaldıran gerici-ler” olarak anlatmakla görevli sayıyorlardı, kendilerini...

Doğan Özgüden, bu çoraklığın hepsi kedisiydi. Kendini geliştirerek kendi kaldı. Önce insan, sonra demokrat ve insancıl, sonuncu aşamada sosyalist...

Hiç bir evrede, sosyalist naralı Türk ırkçısı olmadı. Eğilip bükülerek, kirlenmedi. Yağmur damlası kadar temiz kaldı. ortasında, parmakla gösterilecek başlıca sosyalistti.

Gitar çalan genç kız (İnci Tuğsavul) dünyada benzerine nadir rastlanan bir eş profili ile yanında yer aldı, onun. Fedakar ve tamamlayıcı olarak...

Bu ikilinin şekillendirdiği Akşam gazetesi, 1960’ların ortasında, Hitler hayranlığından gelme ve İtalyan Mussolini yasalarının yürürlükte olduğu TC’de, insani bir kaleydi. Gazeteyi Doğan Özgüden yönlendiriyor, fakat, ona ruh veren birinci sayfayı da İnci Tuğsavul yaratıyor, kağıttan okul olarak okuyucu kitesine ulaştırıyordu. Gazete uyaran, uyandırıp sorgulayan haberlerin yanında, Çetin Altan, her sabah üçüncü sayfada, ahir zaman dervişi edalı insanlık anlatıcısı olarak, okuyucularla buluşuyordu. İlhami Soysal ise militer ayrıcalığı دشمنin bedelini, kaçırılıp kemiklerinin kırılmasıyla ödüyordu.

Tabii ki, Mussolini yasaları zemininde demokrasıcılık oynayan sistem, buna tahammül edemedi. Gazeteyi ekono-

mik ambargo altına alarak, karşılığında Doğan Özgüden'in kellesini istediler. Patron Malik Yolaç, teslim oldu. Ama bu gazeteyi kurtarmadı, batırdı.

Doğan Özgüden ve İnci Tuğsavul'a gelince, onlar Ant dergisini organize ettiler. Ant'ın ilk sayısı, Yaşar Kemal'in "Zengin Mezarları, Yoksul Evleri" röportajı, Çetin Özeki'in Faşizm anlatısıyla çıktı ve yoluna devam etti.

Sonra, 12 Mart askeri darbe süreci ve karı-kocanın sürgün yılları...

Ancak, sürgünde de susmadılar. Türk rejimlerinde acı çeken kimsesizlerin kimsesi, onların sesi oldular. Hâlâ, başladıkları gibi devam ediyorlar...

Bu arada, Doğan Özgüden aralıksız yazdı. Anılarını "Vatansız Gazeteci" başlığı altında yayımladı. Önümde, her biri üst üste konmuş iki tuğla kalınlığında, iki kitap duruyor: "Sürgün Yazıları".

"Sürgün Yazıları", değişik yerlerde yayımlanmış makalelerdir. Her biri, Türk tarihinden bir kesit. Tümü bir arada ise Türk rejimlerinin siyasal, sosyal ve ekonomik panoramasıdır

Kitapta Türk rejiminin insan görünme taklaları var. İnsanlara çektiği acılar, Kürtlerin trajedisi vardır. Ermeniler, Asuriler, Süryaniler, Rumların çektikleri vardır. Bizler, kanlı rejimin yangına verdiği dünyamız ve her şeyden öte, "Sürgün Yazıları" kitabında, Doğan Özgüden'in "Türk tipi solculara benzemeyen" sol duruşu, kişiliği vardır...

Tutku

Ragıp Zarakolu, Yeni Yaşam, 3 Ağustos 2019

Gazeteci olmak yayıncılığa farklı bir boyut getirir. Bestseller olma kaygısı yoktur, gazetecilikten gelme yayıncının. Bilinmeyi ilk açıklamak, tabu olanı deşmek, yeni olanı yakalamak ister.

Gazetecilikteki haberi ilk yakalayan olma tutkusu, gerçek

yayıncıya bir konuyu ilk dile getirme, bir yazarı ilk tercüme ettirme, yeni bir yazarı ilk yakalama tutkusu olarak yansır.

Tabii gerçek gazetecilikten bahsediyorum. Apoletli medyadan ya da trol basından ya da magazin basınından değil!

Vasat yayıncı risk almak istemez, bunun için bilineni, tanınanı tercih eder. Aktüelin peşinde koşar, onun üzerinden pazarlama yapmaya çalışır.

Siyasi olarak da risk almak istemez. Bela konulara girip sermayesini risk altına sokmak istemez.

Dünya Yayıncılar Birliği yayıncılığın sadece bir business olmadığını, aynı zamanda düşünce, ifade, yazma özgürlüğünü hayata geçirme gibi bir misyonu olduğunu belirtir ilkeleri arasında.

Bütün bunları, Doğan Özgüden'in "Sürgün Yazıları" seçkisini okurken düşündüm. (Info-Türk Yayınları, 2019).

Özgüden çiftinin başarılı gazetecilik geçmişi, onların son derece başarılı, örnek alınacak yayıncılık yapmasının da önünü açtı.

Çok kişi Türkiye de ilk kitap klubünü Akşam gazetesinde Özgüden çiftinin oluşturduğunu bilmez. Bu kulüp aynı zamanda okurlara genel kültür iletmeyi amaçlıyordu. Hedef kitle entelektüeller değil emekçi ağırlıklı okurlardı.

Çok iyi bir klasik gitarist olan İnci Özgüden, örneğin "Müzik Rehberi" kitabını yazacaktı.

Doğan Özgüden in Akşam Kitap Kulübü'nden çıkan "Faşizm" kitabı.

Bunun için kurulan şirket daha sonra 70'lerde Cemmay Dağıtım adını alacaktı. Ve bu dağıtımın sorumluluğunu aramakta olan yöneticisi Ömer Kamil'den alarak üstlenen Ayşe Nur Zarakolu, bu kurumun 12 Eylül cuntası döneminde ayakta tutarak, sol kültürün en ağır koşullar altında soluk almasına olanak sağlayacaktı.

Bu dönem ve daha sonra insan hakları alanında sürdürdüğü mücadeleler nedeniyle de ağır bedeller ödemesine ve

bütün bunların sonucunda aramızdan erken ayrılmasına karşın.

ANT yayınları, gerek içerik, gerekse grafik bakımından döneminin yayıncılığının çok ilerisindeydi.

Dünyada nasıl 68 grafikleri konusu oluyorsa, gerek dergi gerekse yayınların kapakları açısından sergi ve albüm oluşturacak zenginliktedir. Ve bir dönemi simgeler.

ANT dergisinin nasıl solun arkeolojisini başlattığını hatırlıyorum. Sertellerin acı öyküsünü ANT'tan okuduk, Dinamo'nunkini de. Sürgünde ölen büyük gazeteci Sabiha Sertel'in anılarını ANT sayesinde okuyabilmiştik.

Aziz Nesin, Demirel yönetimi tarafından skandal biçimde gözaltına alınmıştı. O getirmişti Sertel'in anılarını Rusya'dan cesaretle.

Basın özgürlüğü kavgasında, Sabahattin Alilerin, Aybar'ların, Aziz Nesinlerin, Rifat Ilgazların 45 sonrası sivil itaatsizlik geleneğini 60'lı yıllarda ANT başarıyla sürdürdü. Yani gayri meşru yasakları çiğneme, onları yok sayarak serbestçe düşünceleri ifade etme, yalanları ve tabuları deşme.

Ve 1971 başlarında ANT yazarları hakkında istenen hapis cezaları yüzyılları bulmuştu. ANT'ın 3 sorumlu yazı işleri müdürü, Yaşar Uçar, Osman ve Alpay Kabacalı 12 Mart dönemini hapiste geçirecekti. 12 Mart rejimi dergiyi kapattı. Yayınevi ekibi maalesef dağıldı. Özgüden çifti 12 Mart rejimini, yine güçlü gazetecilik zeminleri üzerinde dünya kamuoyuna deşifre ederken ve direnişlerini sürdürürlerken. Muhteşem ANT arşivinin başına ne geldiği meçhul!

ANT Kürt tabusunun da, Kemalizm tabusunun da deşilmesine öncülük etti, önemli bir katkı sundu. Filistin sorununa, Latin Amerika gerçekliğine, ABD'de siyah hareketin yükselişine değinen ilk kitapları yayınladı. Arapçaya ve Farsçaya vakıf Müftü Mehmet Emin Bozarslan'ın tercümesi ile Kürt Tarihi "Şerefname"yi okurlara ilettiler. Naif Havatmane'nin kitabı sığağı sığağına Arapçadan tercüme edildi. Bir Che'nin Bolivya Günlüğü'nü, dünya yayınevleri ile aynı zamanda

yayınladı. Brezilya’da, Venezuela’da yükselen Çin ve Sovyetlerden farklı devrimci çıkışları aktardı.

ANT, 12 Mart ve Eylül öncesi faşizmin Türkiye’de yükselişini öngörmüştü. Bu nedenle antifaşist mücadeleyi önemsendi ve tam 12 Mart öncesi, Çetin Özek’in “Faşizm ve Devrimci Halk Cephesi”ni yayınladı. Çetin Özek, Maltepe cezaevinde Mahir ve arkadaşları ile dayanıştığı için namılı Harbiye hücrelerine yollandı Şiar Yalçın ile birlikte. Orada psilolojik olarak çöktü. Ancak 1980’lerin sonunda kendisine geri dönebildi. Ayşe, onunla TMY tasarısına ilişkin bir panel düzenleyecekti. Ve bu paneldeki bütün öngörüler gerçek çıkacaktı.

12 Mart döneminde alternatif nitelikli çocuk kitaplarını başlatan da ANT yayınları oldu. 70’li yıllarda bu misyonu Gözlem Yayınları, 80’li yıllarda ise Can Yayınları olacaktı.

Bizler için ANT gerçekten bir okul oldu. ANT geleneği içinden yükselen Yöntem Yayınları ve daha sonra Belge Yayınları oldu. Arkasından Alan Yayınları geldi. Alan/Belge bir dönem kültürel direniş misyonunu birlikte üstlendi ve ANT gibi birçok “ilk” e imza attı.

ANT çalışanları da orada edindikleri deneyimler ile Yar ve Hasat yayınlarını kurdular ama daha çok yapıları tekrarladılar. Ama ANT Yayınları her zaman özel ve özgün olma vasfını korudu.

Bedeni sürgünde, aklı ve vicdanı ülkesinde bir gazeteci

Korkut Akın, 11 Eylül 2019

“1936 doğumlu Doğan Özgüden, 12 Mart’ta çıktığı yurtdışında, ülkesinde yaşadığından daha uzun zaman geçiren, ama yılmadan, bıkmadan, usanmadan, en önemlisi de korkmadan düşüncelerini yazan bir gazeteci.”

Yakın gelecekte 100. yaşını kutlayacak Türkiye’nin, bu geçen sürenin büyük bölümünde en çok baskı altında tutulanlar gazeteciler olmuş. Hep bir sansür yaşanmış, hâlâ da

yaşanmakta... Hakkında dava açılmamış gazeteci bir elin parmaklarının sayısından az. Hapsedilmemiş olanlarsa neredeyse yarıdan fazla. Tüm bu baskı ve sorunlardan kurtulmak isteyenlerin “suya sabuna dokunmayan”, basının deyişiyle yemek tarifi yazıları da epeyce... Bunlara ek olarak öldürülenler ve sürgün edilerek vatandaşlıktan atılanlar var.

1936 doğumlu Doğan Özgüden, 12 Mart'ta çıktığı yurtdışında, ülkesinde yaşadığından daha uzun zaman geçiren, ama yılmadan, bıkmadan, usanmadan, en önemlisi de korkmadan düşüncelerini yazan bir gazeteci. Çok başarılı olduğu, gazetesinin sürekli artan tirajından da ölçülebilir kuşkusuz... Gerçekleri çekincesiz yazdığı için olsa gerek vatandaşlıktan da atılmış, ama yine yılmamış, yine bırakmamış gerçeklerin peşinde koşmayı... Hâlâ da yazıyor, çok da takip ediliyor sosyal medyada.

Siyasal düşüncesi, devletin sorunu, o nedenle de zaten elden geldiğince, fırsat buldukça engellenmeye çalışılmış. Ancak Doğan Özgüden, bir an evvel yurda dönmek amaçlı çıktığı bu yolda, bütün engelleri yıkmayı başarmış biri. 12 Mart, arkasından 12 Eylül ve sonrasında yaşanan post modern, sanal, yarım, bastırılan, hissedilen veya hissedilmeyen bütün darbelere karşı barışı ve demokrasiyi savunmuş bir gazeteci. Buna da bağlı olarak sadece toplantılar düzenlememiş, yazmış, görüşmelerde bulunmuş, örgütler kurmuş, kurulu olanlara katılmış, uzaktan da olsa ülkesindeki mücadelenin içinde yer almış, almayı sürdürüyor.

İşte, o nedenle de sürekli tehdit ediliyor, yaşına ve konumuna rağmen.

Kendisi gibi yaşamının yarısından daha uzun bir süreyi sürgünde geçiren, eşi, İnci Tuğsavul ile birlikte iltica bile etmeyip geri dönmeyi düşünmüşler, ama bir kararla vatandaşlıktan atılınca, bir anda “vatansız” kalmışlar. Bu, darbe ve darbecilerin suçu, onların değil.

Yaşam öyküsünü ve mücadele tarihini anlattığı iki ciltlik “Vatansız Gazeteci”, yakın tarihi aslında Türkiye'nin ve

Türkiye halklarının. Okudukça hayret ediyorsunuz. Siyasal çekişmelerin, çatışmaların parti içlerinde bile yaşandığını, bu tür sorunların da ülkedeki demokrasi ve barış mücadelesini nasıl engellediğini anlatıyor, gerek yurtdışına çıkmadan gerekse çıktuktan sonra... 2010 ve 2011 yıllarında Belge Yayınları arasından çıkan bu iki kitap sürgün öncesi ve sürgünde yaşananları net bir dille veriyor.

Türkiye İşçi Partisi'nde başlayan siyasal yaşamı, sendikal mücadele, gazetecilik ve yayıncılık (Ant Yayınları'nı unutmak mümkün mü?) ile devam eden Özgüden, yurtdışına çıkar çıkmaz "cunta karşıtı" bir mücadele merkezinde bulunmuş, Avrupa genelinde darbenin ve darbelerin yaptıklarını anlatmış. Bildiriler yayınlamışlar, toplantılar düzenlemişler, delege olup uluslararası toplantılara ve etkinliklere katılmışlar... Sanatçılar, bilim insanları ve siyasetçilerle etkin ve sürükleyici toplantılar yapmışlar.

Bunlarla birlikte Kürt ve Ermeni sorununa da eğilip o konuları da işleyerek hem kamuoyu yaratmayı hem de sorunun uluslararası resmi toplantılarda da dile getirilmesini sağlamışlar. Yani İnci ve Doğan Özgüden Türkiye'nin bilinen, bilinse de gündeme getirilmeyen tüm sorunlarının çözümü için canla başla mücadele etmişler. 1993 tarihli "Kürt sorunu değil, Türk diktası sorunu" başlıklı yazısı, bugün de devam eden ve giderek daha da şiddetlenen sorunun çözümünü daha o tarihte işaret ediyor. Kim bilir, egemen erk, sorunun çözümünden değil, sürdürülmesinden yana ki, "bir mermi kaç para" diye sorulabiliyor.

Şöyle diyor bir yazısında: "Evet, sürgün insan duyguludur, duygu doludur, dokunsan ağlayacak gibi olduğu zamanlar eksik olmaz yaşamından. Ne ki o insanlar sürgünün ve göçün o tariflere sığmaz koşullarında sadece ve sadece kendi dillerinde ağlarlar. Onurla yaşamda kalabilmek onların ahir ömürlerinde insan olarak son sığınaklarıdır." (I. cilt s. 414)

Örgütlü ve sistemli (kurumsal mı demeli) muhalefet eden, böylesi bir muhalefeti yaygınlaştıran, bunu da ya-

zılarıyla tüm dünyaya yayan Doğan Özgüden, “Sürgün Yazıları”na, Ant Sosyalist Dergi’de, 1 Mayıs 1971’de çıkan ‘Sürgün öncesi Türkiye’de çıkan son yazı’sıyla başlıyor. Yaklaşık 50 yıl önce sosyal, ekonomik ve teknolojik durumu getirin gözlerinizin önüne... Gerek Türkiye gerek Avrupa gerekse dünyayı anımsayın...

“Sürgün Yazıları”nın birinci cildinde, çeşitli gazete ve dergilerle bültenlerdeki yazıları ile “Vatansız Gazeteci” üzerine yazılanları; “Sürgün Yazıları”nın ikinci cildindeyse, 2017’den bu yana “artıgerçek” internet sitesinde yayınlanan yazıları yer alıyor. Tümü Türkiye ile ilgili. Tümü gerçek hayatın ve somut muhalefetin düşünceleri... Küçük bir noktayı belirtmeliyim; yazılarında anılarından süzülen öyle güçlü, öyle ilginç, öyle can alıcı anekdotlar var ki, insanın hayret etmemesi mümkün değil.

Yazdıklarının içeriğinin bugün de geçerli olduğunu göreceksiniz. O koşullarda ne denli güçlü bir yazar olduğunu siz de kabul edeceksiniz. Bedeni sürgündeyse de aklı ve vicdanı ülkesinde Doğan Özgüden’in. “Sürgün Yazıları” elli yıllık bir yakın tarih sunumu...

Kemalist Yön, sosyalist Ant dergileri

Mehmet Altan, Bağımsız Gazetecilik Platformu, 4 Mart 2020

Genç kuşaklara Türkiye İşçi Partisi’ni de hiç olmazsa ansiklopedik düzeyde tanıtmakta fayda var...

Daha önce de söylediğimiz gibi 1960 ve sonrasındaki yıllar sol dergiciliğin de şahlandığı dönemdi.

Yön’ün ortaya çıkışını daha önce gördük...

Devrim gibi (1969-1971) *Ant* dergisi de (1967-1971) bu dönemde yayımlandı.

O yıllar, TİP’in yükselişe geçtiği, kamuoyunda ve mecliste etkinlik kazandığı yıllardı.

Tüm dünyada sosyalizmin ivme kazandığı ve Türk siyasî tarihi açısından çok renkli gelişmelerin gerçekleştiği bu yıllarda çıkan Ant, Türk belirli bir siyasal partinin veya eğilimin sözcüsü olmaktan kaçınmış, varlığını hâkim örgütsel yapının dışında, nispeten özerk bir çizgi içinde bulmaya çalışmıştı.

Ant dergisi böyle bir dönemde, TİP'ten bağımsız haftalık bir sosyalist bir dergiye duyulan ihtiyacı karşılamak amacıyla kurulmuştu.

Ant, o yıllarda kendine meşru zeminde yer edinebilmiş tek sosyalist parti olan ve sosyalizm düşüncesinin Türkiye genelinde yayılmasında büyük bir rol oynayan TİP'in düşüncelerine paralel bir çizgide yayın hayatına başladı.

Ancak TİP'in resmî yayın organı gibi hareket etmekten özellikle uzak durdu.

Ant Türkiye'deki tek sosyalist çevrenin TİP olmadığı farkındaydı ve buna uygun hareket ediyordu.

Ant'ın hitap etmeyi amaçladığı kitle sosyal mücadele içinde yer alan tüm kesimlerdi; işçiler ve emekçiler, köylüler, öğrenciler...

*

Ant dergisinin kurucusu Doğan Özgüden, derginin özelliklerini ve Yön'den farkını verdiği bir röportajda şöyle anlatıyordu:

“Her iki derginin, farklı zamanlarda da olsa, yayına girişleri, Türkiye toplumundaki değişim süreçleri, iç ve dış dinamiklerin oluşumuyla yakından bağlantılı.

Yön, 27 Mayıs darbesi sonrasında başlayan görece demokratikleşme sürecinde solun da sesini duyurmak üzere yayınlanan bir dergidir.

Bu bakımdan, geleneksel TKP'liler tarafından olduğu kadar, yeni kuşaklardan kendisini sola yakın bulan binlerce kişi tarafından desteklenmiş.

Yön bildirisi, içeriğiyle ilgili görüş farklılıklarına rağmen yeni bir ses olduğu için imzalanmıştır.

Ne ki, Yön kısa bir süre sonra, belki de Baas ve Nasır hareketlerin de etkisiyle, geçmişteki kadrocu hareketin mirasına sahip çıkarak tepeden inmececi bir sosyalizm anlayışının sözcüsü haline gelmiştir.

Ant dergisi ise, Türkiye İşçi Partisi'nin siyasal planda işçi sınıfının tek temsilcisi olarak kendini kabul ettirdiği, Meclis'te temsil edildiği, devrimci. sendikaların ABD çizgisindeki Türk-İş'ten koparak devrimci bir konfederasyon kurmaya hazırladıkları günlerde, işçi sınıfı öncülüğünü esas alan bir sosyalizm anlayışını savunmak amacıyla yayın hayatına girmiş bu ilgiyi de 1971 askerî darbesiyle kapatıldığı günlere dek sürdürmüştü.

*

Daha önce de dediğim gibi, Yön'ün çıkışında bir ilk olması nedeniyle çeşitli eğilimlerden aydınlar imzalarıyla, yazılarıyla bir araya geldiler. Ancak Yön'ün giderek tepeden inmececi ve kadrocu bir çizgide karar kılmasından sonra bu çoğulcu yapıdan bahsetmek pek mümkün değil.

Ant ise baştan itibaren işçi sınıfı öncülüğünden ödün vermediği, Kemalizme ve militarizme karşı eleştirilerini giderek daha da yoğunlaştırdığı, Kürt sorununu sık sık öne çıkarttığı, dünyadaki farklı devrimci mücadele yöntemlerini tanıttığı için bunlara karşı çıkanları da içeren çoğulcu bir yapıda olamazdı.

*

Kominternin dayatmaları nedeniyle Türkiye solunun geleneksel çizgisinde Kemalizm'e hep hayırha bir bakış olagelmıştır.

Özellikle ABD hegemonyasına karşı mücadelede Kemalistler doğal müttefik olarak görülmüştür. Ancak, özellikle Yön Dergisi ve onu izleyen Türk Solu, 'Milli Demokratik Devrim' stratejisi kapsamında Kemalistlere bir 'müttefik' olmanın da ötesinde devrimin öncü ve belirleyici gücü misyonu yüklemeye, hatta Kemalizm'in vurucu gücü olan orduyu kutsamaya kalkınca, sosyalist devrimin ancak işçi sınıfı

öncülüğünde yapılacağını savunan TİP yanlısı sosyalistler haklı olarak buna karşı tavır almışlardır.”

*

Genç kuşaklara Türkiye İşçi Partisi’ni de hiç olmazsa ansiklopedik düzeyde tanıtmakta fayda var...

Bir yanda 27 Mayıs Devrimi ve 1961 Anayasası’nın yarattığı siyasi iklimin, diğer yanda da 1965 Genel Seçimleri’nde Sosyalist Türkiye İşçi Partisi’nin Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde grup kurmasının sol düşünceyi yeşerttiğini, toplumsal düşünce iklimini renklendirdiğini belirtmişim.

Türkiye İşçi Partisi (TİP), 13 Şubat 1961’de, 1961 Anayasası’nın getirdiği demokratik ortamda, 12 sendikacının İstanbul Valiliği’ne verdikleri bildirimle kurulmuştur. Kurucular, Şaban Yıldız, Kemal Sülker, Kemal Türkler, İbrahim Güzelce, Ali Demir, İbrahim Denizcier, Adnan Ardan, Avni Erakalın, Kemal Nebioğlu, Hüseyin Uslubaş, Ahmet Muslu ve Salih Özkarabay’dır. TİP TBMM’ye milletvekili seçtiren ilk sosyalist parti olmuştur.

1971 ve 1980 darbeleri sonrasında kapatılmış, 1988 yılında TKP ile birleşmiştir.

*

TİP 1961 seçimlerine katılamadı.

1962 yılında kurucular, işçi sınıfı ile aydınları buluşturmak ve yaşadıkları tikanıklığı aşmak için aydınları partiye çağırdılar.

Mehmet Ali Aybar, Behice Boran, Adnan Cemgil, Nazife Cemgil, Cemal Hakkı Selek, Yunus Koçak, Fethi Naci ve daha birçok aydın partiye üye oldular. Kurucu genel başkanı, sendikacı olan Avni Erakalın’dı.

Kurucular Doç. Dr. Mehmet Ali Aybar'a genel başkanlık önerdiler. Böylece Mehmet Ali Aybar genel başkan oldu.

Türkiye Sosyalist Partisi Mayıs 1962’de TİP’e katıldı. Kasım 1962’de Parti’nin iki kurucusu Ahmet Muşlu ile Saffet Göksüzoğlu partiden ayrıldılar.

Şubat 1963'te bağımsız senatör Niyazi Ağırnaslı ve kontenjan senatörü Esat Çağa TİP'e girdi.

1963 yerel seçiminde parti 9 ilde 36 bin oy aldı. 1964 senato yenileme seçimlerine YSK kararı yüzünden katılamadı.

Diğer partilere yapılan hazine yardımı TİP'e yapılmadı.

*

TİP, 1965 seçimlerinde, 54 ilde toplam 276 bin 101 oyla yüzde 2,97 oy oranına ulaşarak TBMM'ye 15 milletvekili göndermeyi başardı: Mehmet Ali Aybar, Rıza Kuas, Muzaffer Karan, Tarık Ziya Ekinci, Sadun Aren, Yahya Kanbolat, Cemal Hakkı Selek, Adil Kurtel, Behice Boran, Yunus Koçak, Şaban Erik, Yusuf Ziya Bahadınlı, Ali Karıcı, Kemal Nbioğlu, Çetin Altan.

TİP, 1966 Senato kısmi seçimlerinde de bir senatörlük kazanarak (Fatma Hikmet İşmen) TBMM grubunu 16 üyeye çıkardı.

Çetin Altan'ın da aralarında olduğu bu milletvekilleri etkili bir muhalefet görevi üstlendiler.

Bu durum, Türkiye'de temsilî demokrasinin gelişiminde bir dönüm noktası sayılır...

*

Fakat sosyalist hareketin yükselmesi karşısında hükümet, bu muhalefetin TBMM'deki varlığını önlemek amacıyla seçim barajını devreye soktu.

Ayrıca TBMM'de görev yapan sosyalist milletvekillerine çeşitli baskı yöntemleri uygulandı; Çetin Altan'a Meclis'te linç girişiminde bulunulmasının yanı sıra dokunulmazlığın kaldırılması gibi hukukî saldırılar da yürürlüğe sokuldu.

Bu sonuncu girişim Anayasa Mahkemesi tarafından engellendi. Bu linç girişimi ile dokunulmazlığın kaldırılmasını çok daha detaylı göreceğiz...

Ancak seçim barajları TİP'in sonraki dönemlerde TBMM'ye girememesini sağladı.

1968'de Senato kısmî seçimlerinde TİP oy oranını yüzde 4,7'ye yükselttiyse de senatörlük kazanamadı. Ancak yerel

seçimde Yozgat Bahadın'da belediye seçimini kazandı. O yıl TİP'e yapılan saldırılar şiddete dönüştü ve Vedat Demircioğlu öldürüldü.

*

1965 seçimleriyle birlikte, partide Mihri Belli'nin Milli Demokratik Devrim (MDD) grubu yenilgiye uğradı. 1966 yılında Malatya Kongresi ile ilk büyük ayrılık yaşandı ve MDD'ci olarak bilinenler partiden ihraç edildi.

Yaşanan tartışmaların, esasen parti paralelinde 12 Kasım 1965 tarihinde kurulmuş olan Fikir Kulüpleri Federasyonu (FKF) içine taşınması ve MDD grubunun zamanla FKF yönetiminde etkin hale gelmesi, 5-6 Ocak 1969 tarihlerindeki kongrede TİP yanlılarını yönetimden uzaklaştırması, 1969 Ekim ayındaki kongrede FKF'nin adını Devrimci Gençlik (Dev-Genç) olarak değiştirmesiyle birlikte, TİP ve Dev-Genç arasındaki bağlar tümüyle koptu.

Bunun üzerine TİP destekçisi gençler Sosyalist Gençlik Örgütü (SGÖ) adlı bir oluşuma gittiler.

*

Diğer yandan parti içindeki görüş ayrılıklarında Mehmet Ali Aybar'ın tam bağımsız, insancıl sosyalizm görüşüyle, Behice Boran'ın Emek grubunun görüşü arasında ayrılık çıktı.

1968'de Sovyetler Birliği'nin Çekoslovakya'yı işgali ise bu ayrılığı derinleştirdi; parti yönetiminin görüşünü almadan parti adına açıklama yaparak söz konusu işgali kınayan Aybar ile işgali destekleyen Behice Boran ve arkadaşları arasında gerilim yükseldi.

1969 seçimlerinde TİP'in oylarının azalması üzerine Aybar genel başkanlıktan istifa etmek zorunda kaldı.

TİP 1969 seçimlerinde de yüzde 3 oy almasına rağmen, TİP'in önünün kesilmesi için seçim kanununun değişmiş olması nedeniyle ancak 2 milletvekilliği (Mehmet Ali Aybar ve Rıza Kuas) kazanabildi.

Şubat 1971'de Aybar parti üyeliğinden de istifa etti. Partiden ayrılımlar yaşandı.

12 Mart 1971 muhtırası sonrasında alınan kararlar kapsamında TİP, 21 Temmuz 1971 tarihinde kapatıldı, parti liderleri tutuklandı ve 15 yıla kadar değişen hapis cezaları aldı.

Susmayan gerçekçi: Doğan Özgüden

Kadir Akın, Siyasi Haber, 13 Ekim 2020

Doğan Özgüden ömrünün büyük çoğunluğunu sürgünde geçirirken Türkiye’de yaşanan antidemokratik, darbe süreçlerinde faşizan uygulamaların, baskıcı ve işkenceci anlayışın karşısında dimdik durmuş, durmaya da devam eden bir gazeteci.

Medeniyetler beşiği Anadolu aynı zamanda kültürlerin de kavşağı. Şairin şiirce seslendirdiği gibi “Hükümdarlar, saldırganlar, haydutlar.. Haraç salmışlar üstüne. Ne İskender takmış, ne şah ne sultan... Göçüp gitmişler, gölgesiz!” Kalanlar kimler mi olmuş? Kalanlar direnenler olmuş tabii. Direnenler kesinlikle kazananlardır, her zaman.

Bir insanın ömrü nedir ki, hele, yine şairden el alırsak, hani Havva ananın bile “dünkü çocuk sayıldığı” bu coğrafyada... Öyle değil ama öyle değil. Bir insanın ömrü kadar süre de belirleyici olur/olabilir doğruları, güzellikleri haykırmada. İğneyle kuyu kazar gibi, yılmadan, bıkmadan, usanmadan barış, demokrasi ve adalet yolunda mücadele etmek hem de sürgünde. Kolay olmasa gerek.

Doğan Özgüden (İnci Tuğsavul’u da katmalı yanına, hiç ayrılmadılar ki zaten), ömrünün büyük çoğunluğunu sürgünde geçirirken Türkiye’de yaşanan antidemokratik, darbe süreçlerinde faşizan uygulamaların, baskıcı ve işkenceci anlayışın karşısında dimdik durmuş, durmaya da devam eden bir gazeteci. Barış ve demokrasi savunucusu. Sahi, sormak gerekir, önce gazeteci mi, hak savunucusu mu? Her ikisini bir arada götürebilen biri Doğan Özgüden, biri diğerinin önüne geçmiyor, geçse de dengeleniyor bir süre sonra.

12 Mart'tan başlayarak...

Sürgüne 1971'de giden (gönderilen mi demeli, çünkü kendileri gitse de baskıcı iktidarların zorla gönderdiği, orada tuttuğu bilinen bir gerçek) Doğan Özgüden, ilk iş olarak Demokratik Direniş Hareketi'ni örgütüyor ve özellikle olan biteni duyurmak için bildiriler kaleme alıyor, gazeteler çıkarıyor, toplantılar düzenliyor. İnci Tuğsavul da yanından hiç ayrılmadan koşturuyorlar.

“‘Vatansız’ Gazeteci”de yaşadıklarını, yaptıklarını, yapamadıklarını da anlatıyor Doğan Özgüden. İki kalın cilt olan kitap belki kendisinin hayatı olarak okunabilir. Ama muhakkak ki yakın Türkiye tarihi olarak inanılmaz değerli. Sonra “Sürgün Yazıları” geliyor. Üçüncü cildi yeni çıktı. 1980'den bu yana yazılarının, Türkiye'de sansürsüzce yayınlanması ancak bir elin parmakları sayısı kadar gazete/dergi/internet sayfasında olabilmiş.

Dışarıdan bakış (mı?)

Doğan Özgüden, sadece günceli yorumlamıyor. Müthiş bir birikimi olduğu, iyi bir belleğe (ve tabii ki düzenli olduğu apaçık) arşive de sahip olduğu kendisini gösteriyor. Konuyu ele alırken tarihin derinliklerinde kalmış olayları da anlatıyor ve böylelikle okurun bilgilenmesini, bilinçlenmesini sağlıyor. Yani sadece dışarıdan bakmıyor yaşananlara, içeriden, derinlikli anlamlar kazandırıyor.

2017 yılında Köln'de kurulan “Artıgerçek”te yazan Doğan Özgüden, bütün yazılarını (ne yazık ki, 1971 öncesi çeşitli gazete ve dergilerde çıkanları toparlayamadığının hüznünü de yansıtarak) sürekli olarak kitaplaştırıyor. Gazeteler kolay korunamazlar, zaten bir günlük ömürleri vardır, ama kitaplar kalıcıdır ve başvuru kaynağı olarak her zaman el altında tutulabilir... Özgüden, gazetecilikten gelen alışkanlığını, yazılarını kitaplaştıracak olsa bile, sürdürerek geçmişle bağlantılı olarak yazıyor. Yani okur odaklı bir yazar. Bir de, “ay ışığı ile eşeğin kuyruğu arasındaki diyalektik bağ” kuruyor. Bu bana göre gerçekten büyük önem taşıyor, böylelikle

okurun da düşünmesini, aradaki bağı kolay kurmasını sağlıyor.

“Sürgünde kalıcı değiliz”

1971’de “sürgünde ne yapacaksınız” sorusuna kalıcı olmadıkları yanıtını veren, ama zorunluluğu süren bu durumun yılgınlığına kapılmadıkları için sürekli üreten Özgüden; Hanibal’in, Milattan Önce 183 yılında Anadolu’ya sürgünüyle başlattığı tarihte... Sultan Abdülhamit’in Namık Kemal, Tevfik Fikret gibi “hürriyetperver aydınlar”ı sürdüğünü, 1876’de Jön Türkler’in ikinci sürgün kuşağı olduğunu, kitlesel sürgünün ise 1895-96 soykırımında canlarını kurtarabilen Ermeniler olduğunu yazıyor.

“Özetle, ülkemiz tarihi, Osmanlı’da başlayıp cumhuriyet tarihinde de ardı arkası kesilmeyen Ermeni, Asuri, Grek, Kürt, Ezidi, Alevi soykırımlarıyla, Trakya’yı Yahudilerden temizleme operasyonu, Müslüman ve Türk olmayanları hedef alan Varlık Vergisi uygulamasıyla, 6-7 Eylül, Kahramanmaraş, Çorum, Sivas pogromlarıyla, bir sürgünler tarihidir” (s. 201) diyor. Tabii, hemen arkasından 1915’te İttihat Terakki’cilerin, 1919’da Spartakistler’in, 1924’te 150 kişinin sürgüne gönderildikten sonra 1927’de özel bir yasayla vatandaşlıktan da çıkarıldıklarını... İkinci Dünya Savaşı’nın sonrasında da sürgünlerin devam ettiğini, 1971’de yurtdışına çıkanların sayıca fazla olmamasını (biri Avrupa’ya, diğeri Filistin’e iki sürgün kolu olduğunu), ama 12 Eylül’de kitlesel bir sürgün ile bağı olarak vatandaşlıktan çıkarılmaların yaşandığını anlatıyor.

Sadece sürgün konusunu değil, egemen erkin siyasi manevralarını, ekonomik ve toplumsal baskılarını, yaşanan toplumsal yangınları, çevre sorunlarını, kadın cinayetlerini, işsizlik üzerine yaşanmışlıkları, grev ve patronla mücadelenin iktidarlar tarafından nasıl engellendiğini, patronlardan yana nasıl taraf olduğunu da ele alıyor yazılarında.

Belleğin sönmesine izin vermeyin

Doğan Özgüden 85’inci yaşına “Sürgün Yazıları”nın dördüncü cildini yetiştirmek için çalışıyor. Yazılarıyla -ki gerek

Anadolu'da yaşananlarla gerekse çocukluk anılarıyla besliyor- biz okurların belleğinin de sönmesine izin vermiyor.

Nice yaşlara Doğan Ağabey... Nice yazılara... Ama asla sürgünler olmasın... Ama asla kimse düşüncelerinden dolayı vatanından uzak kalmasın. Kimse düşüncesinden dolayı hapsedilmesin.

Kitap Fuarı'nda Ant Dergisi'nin 40. yıldönümüne mesaj *Doğan - Özgüden İnci Tuğsavul 27Ekim 2007*

Istanbul Kitap Fuarı etkinlikleri çerçevesinde 27 Ekim 2007'de, 1971 yılında askeri cunta tarafından kapatılmış olan sosyalist Ant Dergisi'nin 40., Belge yayınları'nın 30. kuruluş yıldönümleri nedeniyle bir anma toplantısı düzenlendi.

Sosyalist hareketin seçkin simalarından Yalçın Yusuf-oğlu'nun yönettiği konferansta Ant'ın yazarlarından Faruk Pekin ve Ragıp Zarakolu, derginin gerek Türkiye sosyalist hareketinde, gerekse ilerici basın dünyasında oynadığı önemli rolü değerlendirdiler.

Halen siyasal sürgünde bulunan Ant'ın iki kurucusu ve halen Info-Türk yöneticisi Doğan Özgüden ve İnci Tuğsavul da toplantıya aşağıdaki ortak mesajı gönderdiler:

36 yıldır görüşemediğimiz değerli dostlar... Bugün, sev-gili dostlarımız ve kavga arkadaşlarımız Ragıp'la Faruk'un büyük bir duyarlılıkla Belge'nin 30. yılı anmasına dahil et-tikleri Ant'ın 40. yılı anmasında birlikte olmayı ne denli is-terdik. Her ikisiyle, aralıklı da olsa, Avrupa'ya gelişlerinde buluşup özlem giderebiliyor, birlikte arayış ve mücadele günlerimizin anılarını tazeliyebiliyoruz.

Ant'ın binbir zorlukla boğuşarak hazırladığımız ilk sayı-sının tarihsel Tan Matbaası'nın rotatifinden çıkışını Yaşar Ke-mal ve Fethi Naci'yle birlikte coşkuyla kutladığımız 1966 Aralığı'nın üzerinden tam 40 yıl geçti. Ama bu buruk bir coşkuydu...

Aynı mekanda, Ant'ın çıkışından tam 21 yıl önce, Aralık 1945'te, bir başka öncü yayın, Tan Gazetesi, Kemalist Dikta'nın demir ökçesi altında susturulmuş, ardından da kurucuları Sabiha Sertel ve Zekeriya Sertel yurt dışına siyasal göçe zorlanmıştı.

Ant'ı çıkartırken, işçi sınıfı hareketinin sesini duyurmak görevinin yanısıra bizden önce bu uğurda kavga verenlerin bize bıraktığı mirasa layık olabilme sorumluluğu yayın politikamıza hep yön verdi.

Bunun içindir ki, yayınladığımız Ant kitapları arasında Zekeriya Sertel'in "Mavi Gözlu Dev"i ile Sabiha Sertel'in "Roman Gibi"si ayrı bir yer tutuyordu.

Özellikle Sabiha Sertel'in kitabının orijinallerini, tasahihlerini okurken şu cümlelere geldiğimizde boğazımıza bir düğüm oturur, gözlerimiz yaşarırdı:

"Bütün yazdığımız eserlerden, dergilerden bir tek dahi yanımıza alamamıştık. Yıllar boyu halk uğruna savaştığımız vatanımızdan bu şekilde ayrılmak acı bir şeydi. Uçağın merdivenlerini ağır ağır çıkarken yüreğim burkuldu. Bu her zamanki gibi bir seyahata çıkış değildi. Çok sevdiğim memleketimi, halkımı, dostlarımı, kardeşlerimi acaba ne kadar zaman sonra görecektim?"

Göremedi... Biz görebilecek miyiz, bilmiyoruz. Bildiğimiz tek şey, Ant'ı çıkarttığımız 40 yıl öncesinde İstanbul'da yaşadığımız şeyleri bugün bir başka yayını, 1974'te kurduğumuz Info-Türk'ü yönetirken, Belçika'nın ve Avrupa'nın başkenti Brüksel'de aynen yaşamakta olduğumuz...

60'lı yıllarda İstanbul'da Bozkurtlar tarafından basılma tehdidine karşı Ant'ın Ebusuud Caddesi'ndeki ve Başmusaşip Sokak'taki bürolarında nasıl sabahladığımızı anımsıyoruz.

Bugün de Kürt, Ermeni, Süryani dostlarımızla birlikte Avrupa Komisyonu'na birkaç yüz metre mesafedeki lokallerimizde yine Bozkurt sürülerinin baskın tehdidine karşı sabahlıyoruz.

Kırk yıl önce Türkiye'de İçişleri Bakanı Faruk Sükan ve

benzerlerinin Ant'a yaptıkları gibi, bugün de Brüksel'de Türkiye Cumhuriyeti'nin Büyükelçisi, yönettiğimiz kurumları, Türk faşistlerine hedef gösteriyor.

Ama ha orası, ha burası... Kavga sürüyor.Sınıfsal tutumu yanında Ant'ı farklı kılan, onun Kemalizm'e ve militarizme karşı, Türkiye halklarının hak eşitliği için, enternasyonalist dayanışma için verdiği mücadeleydi

Yaşar Kemal ve Fethi Naci'yle birlikte başlattığımız bu mücadele, daha sonra Tilda'nın ve de 1970 Haziran'ına kadar Ant'ın sorumlu müdürlüğünü üstlenen ve bu nedenle 12 Mart döneminde özgürlüklerinden olan Yaşar Uçar, Alpay ve Osman Saffet Arolat'ın katkılarıyla gelişti.

Son yıllarında Ant'ın yeni bir dinamizm kazanmasında, bilimsel sosyalizmin kaynaklarına ulaşmasında ve enternasyonalist ufkunun genişlemesinde Faruk Pekin ve Ragıp Zarakolu başta olmak üzere genç arkadaşların büyük rolü oldu. Örneğin genç yaşta yitirdiğimiz sevgili Harun Karadeniz.

Ant, ona düşünce ve yazılarıyla hayat verenlerin yanısıra, en az onlar kadar, onu büyük bir özveriyle dizelerin, basanların, ciltleyenlerin, dağıtanların ve de tabii ki sosyalist mücadelede şablonların dışında yeni ufuklar arayan okurlarının eseriydi.

Ant 1971 Darbesi'yle susturuldu. Ragıp Zarakolu ile sevgili eşi, değerli yayıncı Ayşe Zarakolu, Ant farklılığını ayakta tutan, onu daha da geliştiren ve derinleştiren Belge Yayınları'nı kurdular. 30 yıldır Belge Yayınları'nın kavgasını uzaktan takdirle izliyoruz.

Belge'nin 30. yıldönümüyle Ant'ın 40. yıldönümünün birlikte kutlanması bize gurur ve kıvanç veriyor. Belge'nin sürdürdüğü devrimci yayın çizgisinin daha iyi vurgulanabilmesi için, bizler bu kutlamaya bir başka gazetenin yıldönümünü de katıyoruz. Sertel'lerin efsanevi Tan Gazetesi'nin 71. yıldönümünü...

Hepinizi kucaklıyoruz.

Doğan Özgüden – İnci Özgüden

Vatansız Gazeteci İnci Tuğsavul

Hüseyin Aykol, Aykırı Kadınlar, Haziran 2012

İddialı ve bol ödüllü bir gazeteci... 1960'lı yılların efsanevi Ant dergisi ve Ant Yayınları'nın temel taşlarından biri. Eşiyle birlikte yazdıkları ve yayınladıkları yazılardan dolayı haklarında 50'den fazla dava açıldı. 300 yılı aşkın hapis cezası talebiyle tehdit edildiklerinden 1971 askeri darbesi ardından Türkiye'den ayrılmak zorunda kaldılar. Avrupa'da diğer muhalif sürgünler/e birlikte darbecilere karşı çeşidi kampanyalar yürüttüler.

1974 yılından bu yana Brüksel'de bulunan ve çeşitli dillerde Türkiye üzerine yazılar yayınlayan İno-Türk Ajan-sı'nı ve çok uluslu göçmen eğitim merkezi olarak görev yapan Güneş Atölyeleri'ni yönetiyorlar.

İnci Tuğsavul-Özgüden, 1940 yılında Ankara'da doğdu. Gazeteciliğe, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğrenimini sürdürürken, 1961 yılında Hür Vatan gazetesi ve Kim dergisinde başladı. Daha sonra Hareket (1962-63) ve Akşam (1963-66) gazetelerinde çalıştı.

1962'de Ankara Gazeteciler Sendikası, 1963'te de İstanbul Gazeteciler Cemiyeti tarafından "Yılın Gazetecisi" ödülüne layık görüldü.

İnci Tuğsavul, Akşam gazetesindeki mesai arkadaşı Doğan Özgüden ile 1965 yılında evlendi. Artık Özgüden'lerin mücadele dolu kaderleri ortak hale gelmişti. Nitekim Akşam gazetesinden ayrılmak zorunda kaldıklarında, Yaşar Kemal'in önerisi ve Fethi Naci'nin de destek vermesiyle, 1967'den sonra sosyalist haftalık dergi Ant'ı ve Ant Yayınları'nı kurarak 1971'de sıkıyönetim tarafından kapatılıncaya kadar yönettiler.

Özgüdenler, 1980'den sonra, askeri cuntaya karşı mücadele yürütmek üzere Avrupa'da kurulan Demokrasi İçin Birlik (DİB)'in genel başkanlığı ve yayın yönetmenliği görevlerini üstlendiler. Cunta'ya karşı yürüttükleri muhalefetten dolayı

200'e yakın rejim karşıtıyla birlikte 1982 yılında Türk vatandaşlığından çıkartıldılar.

Bu karar, on yıl sonra iptal edildiyse de, Dışişleri Bakanlığı kendilerine, Türkiye'ye döndükleri takdirde daha önce Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne bildirilen ağır suçlamalardan dolayı tutuklanmayacakları ve yargılanmayacakları konusunda herhangi bir yazılı güvence vermeyi reddetti.

Ankara Gazeteciler Cemiyeti ve Ankara Gazeteciler Sendikası'nın eski üyesi olan İnci Özgüden halen Belçika'da Uluslararası Basın Cemiyeti'nin (API) üyesi.

İstanbul'da 1965 yılında yayınlanmış Müzik Rehberi ve Brüksel'de 1991'de yayınlanmış Türk Kadını isimli iki eseri bulunan İnci Özgüden, gazeteciliğe Brüksel'de devam ediyor.

Özgürlük örneği, hakiki vicdanımız

M. Şehmus Güzel, AYorum, 14 Temmuz 2019

Her yazısı, her söyleşisi, her konuşması, her sohbeti anılarıyla harmanlanmış birer tarih, coğrafya, siyasetbilmi, jeostrateji dersidir. Türkiye ve Yakındoğu tarihi, bilhassa siyasi tarih, siyasetbilmi, sosyoloji, ekonomi alanlarında herkesin bir gün veya başka bir gün mutlaka işine yarayacak, yol gösterecek unsurlar taşıdıkları için. İşte bilmeyenler, henüz okumayanlar için yeni yayınladığı iki makalesini anayım:

11 Temmuz 2019 tarihli “İstanbul 2019’unun öncüleri unutulmasın...” başlıklı makalesinde Türkiye’deki onurlu ve başarılı belediyecilik deneyimlerinden ikisini yaratıcılarıyla birlikte anıyor : Doğan Özgüden doğru söylüyor: “Fikri Sönmez ve Mehdi Zana, Halktan yana belediyeciliğin öncüleri...”dir. “Terzi” Fikri Fatsa’da, Mehdi Zana Diyarbakır’da belediye başkanlarının nelere kadir olduklarını apaçık ve kalıcı bir biçimde ispat etmişlerdir. Her ikisinin de terzi olmaları bu mesleği icra edenlerle halkçılık, solculuk,

devrimcilik arasındaki tarihi ve yadsınamaz ilişkilerin de gözler önüne serilmesidir. Türkiye sol hareketin tarihinde terzilerin özel bir konumu vardır. Kunduracıların da... İstanbul'da, Ankara'da ve başka mekanlarda 1940'larda Türkiye Komünist Partisi örgütlenmesinde bu konuda heyecan verici örnekler bulunuyor.

Doğan Özgüden 28 Haziran 2019 tarihinde yayınladığı, "Karizmalar savaşının iki aşısı..." başlıklı makalesinde ise, konusunu işlerken örnek olarak Bülent Ecevit'i de veriyor : « 12 Mart döneminin nevezhur karizmatığı ise hiç kuşkusuz Bülent Ecevit'ti. Kendisiyle ilk kez 50'li yılların sonlarına doğru Ankara'da yedek subaylığımı yaparken sık sık uğradığım Ulus Gazetesi'nde karşılaşmıştım. Eğitim gördüğü ABD'den yeni dönmüştü." Satırlarıyla başlıyor ve hepimizin çok iyi tanıdığımızı sandığımız Bülent Ecevit konusunda yepyeni bilgiler sunuyor. Bizzat yaşadığı ve tanık olduğu olaylarla birlikte. Tamamı okunmalı. Yaşayan Tarih'tir Doğan Özgüden.

İşte tam da bu bağlamda Özgüden'in okura yeni sunulan SÜRGÜN YAZILARI başlığını taşıyan dev eseri bir başvuru kaynağı olarak karşımızda. Eşitlikçi, 24 ayar altın değerinde eşitlikçi Doğan, iki ciltlik eserini sanki ince ayar mücevherci terazisinde tartmış ve öyle sunmuş: Evet her cilt diğerine eşit. Neredeyse. İşte ispatı: Birinci cilt 592 sayfa, ikincisi 586. 1940'lardan, çocukluğundan, günümüze Türkiye siyasi, toplumsal, ekonomik tarihi konusunda vazgeçilmez iki cilt. Birinci cildin ilk yirmi dört sayfasında, yazar kendi yaşamının bir bölümünü kuş bakışı sunuyor.

Ve bu vesileyle Doğan Özgüden ismiyle birlikte anılmasa çarpılırız dedirtecek, sesini ve düşüncelerini yakınlarına, arkadaşlarına, okurlarına saklayan, eşinin her zaman her konuda birinci desteği, yaşam ve mücadele yoldaşı, sürekli çalışan ve sürekli arkadaşı İnci'yi de biraz daha tanıma olanağı buluyoruz.

İnci'nin sadece adı değil soyadı da var: Tuğsavul. Evet

adı ve soyadıyla İnci Tuğsavul, Doğan Özgüden'in hep yanı başında olmuştur, elindeki işi asla bırakmadan, hep yaratarak, koşturarak değil sakin sakin. Kitapların kapaklarındaki fotoğraflarına bakın, yaklaşın iyice, iyice bakın, İnci Doğan'ın hep yanıbaşındadır, yüzünde ince tebessümüyle. Böyle hayat, mücadele ve iş arkadaşı herkese nasip olmalı.

Çiftin, yaşamda ve mücadelede ayrılmaz ikilinin, öteden beri yarattıkları sadece yazmak ve yayınlamakla sınırlı değil. Örneğin bizzat ve a'dan z'ye yarattıkları İno-Türk ve "Güneş Atölyeleri" bünyesinde ve çevresinde yaptıklarıyla 1971'den itibaren Türkiye'de olan bitenlere ilişkin haberleri Avrupa kamuoyuna sundular, ülkedeki hakiki muhalefetin mücadelesini de. Karşılıksız. Sadece Demokrasi, İnsan hakları ve halkların dostluğu için.

Elli yıllık mücadele ve gazetecilik çalışmaları içinde onlarca gencin yetişmesine katkıda bulundular. Doğan Özgüden ve İnci Tuğsavul bugün Brüksel'de bir "okul", bir "institution"/bir "kurum"dur. Gazetecilikte, ırkçılığa, yabancı düşmanlığına, otoriterizme, her türlü diktatörlüğe, faşizme ve nazizme karşı mücadelede militanlıkta... Bilinmesinde yarar var. Unutulmamasında da. Doğan ve İnci ve birkaç inanmış militan Demokrasi, İnsan hakları ve halkların dostluğu için aralıksız ve inançlı biçimde hep ele ele verdiler. Bilinmeli. Unutulmamalı. Doğan ve İnci örnek alınmalı. Yaptıkları örnek olmalı. İşte bunun için de Doğan'ın eseri okunmalı.

Doğan Özgüden iki ciltlik yeni çalışmasında 1971 askeri darbesinden bugüne yayınlanmış makalelerinden seçilmişleri sunuyor. Son yıllardaki ve bugünlerdeki yazılarını düzenli bir biçimde Artıgerçek sitesinde okumak da mümkün. Daha önce yayınladığı ve anılarını içeren Vatansız Gazeteci başlıklı iki ciltlik kitabını tanıtıcı yazılar da yeni çalışmasının birinci cildinde yer alıyor. Murat Belge'nin makalesi sol üzerine genel bir değerlendirmeyi de içermesi açısından çarpıcı, zihin açıcı. Gün Zileli'ninki de.

Birinci ciltte Doğan ve İnci ile yapılmış söyleşilere de yer veriliyor. Ant dergisinin çıkışına ilişkin söyleşi örneğin son derece önemli (s. 322-331): Hem Ant’ın neden yayınlandığını birinci ağızdan öğrenmek için, hem de Doğan Özgüden’in özgürlük ve bağımsızlık aşığı olduğunu saptayabilmek için.

Böylece bugünkü iki ciltte, daha önce anılarında değindiği konuların kiminin derinleştirildiğine de tanık oluyoruz. Ve ülkemizin neredeyse yetmiş yıllık, az buz değil yarım yüzyılı geçkin, yakın tarihini daha iyi tanımak olanağı buluyoruz. Yazara, gazeteciye, gözlemciye, ortak dostumuz Ragıp Duran’ın yinelemekten zevk aldığı deyişiyle “hakiki gerçek”, derin ve ciddi teşekkür borçluyuz.

Benim için Doğan Özgüden hakiki bir özgürlük ve bağımsızlık örneğidir. Türkiye’nin “vicdanı”dır. Vicdanlarından biridir. Hakikaten. İçtenlikle.

Doğan Özgüden Türkiye’nin demokrasi nöbetçisidir. Yaşamı ve yaptıkları bunun ispatıdır. Anlamamakta direnenler de birgün bunu anlayacaklardır. Eminim.

Anılarında anlattıklarından çıkarsayabileceğimiz gibi, siyasi mücadelesinin başından beri toparlayıcı, derleyip toparlayıcı olması da örnek alınacak bir davranıştır. Parçalayıcı değil toparlayıcı. Azarlayıcı, dışlayıcı değil uzlaştırmacı, birleştirici. Türkiye’de sol mahallenin çocuklarında ender bulunur özelliklerdir bunlar ve bu açıdan da yinelenmesinde yarar vardır.

Evet Doğan Özgüden’e ve Doğan Özgüden’lere ihtiyacımız dünden daha çok. Daha acil. Daha önemli.

Nihayet Doğan Özgüden ve İnci Tuğsavul’un paylaşımacı olduğunu da burada anımsatmalı, apaçık somut örneğiyle: İki ciltlik kitabı, İnci-Türk ve Ant dergisinin tümü tamamı, diğer yayınlarını da, ne varsa hepsini İnci-Türk sitesinden okumak, “indirmek” mümkün. Bundan sonrası size kalıyor. BilgisaRayınızla, evet evet bilgisaRayınızla, bir dünya açılıyor önünüze: Doğan Özgüden ve İnci Tuğsavul dünyası. Hoşgeldiniz.

Sürgün Yazıları III

Ganime Gülmez, Avrupa Postası, 6 Eylül 2020

“Sürgünler, adsız bir varolmayı resmi bir varoluşa çevirmek zorundalar. Hakikatin akıbetinin ne olduğunu kimse hatırlamadığında dahi, en azından bunu sürgünler beraberlerinde alıp götürmüş olacaklar. Sadece sürgünlük gerçeği ve bağlantılarını dile getirmeyi gerçekleştirebilir. Sürgünlük, bütün dünyanın gözü önünde, suskunlaşan halkının sesidir, olması gereken budur.” (Heinrich Mann, Sürgünlüğün Görevleri-1933)

Sürgündeki yazarları-yazıları, ne gazez ne de kınama tuzaklarına düşmeden okumayı öğrenmiş kuşaklar vardı. Bu kuşakları, gazez ve kınama tuzaklarına düşen yeni kuşakların izlediğinden bahsetmek, sanırım abartı olmaz. Şüphesiz ki Türkiye’deyken bu yazıları-yazarları farklı bir gözlükle okurken, buralarda yaşamak zorunda kalma sürecinde okumak bizlere; hayatı nasıl doldurmak gerektiğine ilişkin de birer rehber oldu ve olmaya da devam ediyor!

Sürgünlük Yazıları 3, Doğan Özgüden’in Artıgerçek’te yayınlanan son bir yıllık yazılarından oluşmakta. Kitabın girişinde bulunan İnci Tuğsavul’un kaleme aldığı “Sunuş” bölümünün tamamı paylaşılası bir içerikte. Ancak bir yazının sınırlarını fazla zorlamamak için, bir bölümünü aktarmakla yetineceğim:

“Bir kaç ay sonra ben 80’i deviriyorum, 2021 başında da Doğan 85’i devirecek...”

“55 yılı aşan ortak gazetecilik yaşamımızda aynı sosyal ve siyasal görüşleri paylaştığımız, aynı amaçlar için birlikte mücadele verdiğimiz için yazdığımız yazıların içeriğiyle ilgili olarak Doğan’la çelişkiye düştüğümüz pek olmadı. Özellikle ardı arkası kesilmez soruşturmalar, davalar ve tehditlerin yanısıra büyük mali ve teknik imkânsızlıklarla boğuşarak 12 Mart 1971 darbesine kadar yaşattığımız Ant Dergisi’nde en büyük sorunlarımızdan birisi bu sayfa düzeni kavgalarıydı.”

*

Artıgerçek'in yayın hayatına başlamasından bugüne, Doğan Özgüden'in orada yayınlanan tüm yazılarını okurum. Bu yazıları okumak üzere ekrana tıkladığımda, hemen Heinrich Mann'ın "Sürgünlüğün Görevleri" makalesi bir yanımda gezinmeye başlar. Yanısıra, Eduardo Galeano'nun Crisis adlı dergiyi yaşatma mücadelelerini anlatışı gezinmeye başlar bir yanımda... yanısıra... yanısıra... yanısıra...

Bütün bu yazıların her birinin içerisinde, geçmişten bugüne dek akan, tarihsel deneyimleri süzen, bir yazının sınırlarını aşmamayı hedefleyen küçük ama bir o kadar da büyük yolculuklara, tanıklık edenle ve adını bildiğiniz-bilmediğiniz binlerce insanla katılmayı denemek mümkün.

Ancak ben bu yazıları okurken, bir yanımda sürekli şöylesi bir hayıflanma da beliriverir: Doğan Özgüden'in mutlaka ama mutlaka her yazısında, yukarıda binde birini dahi aktaramadığım bir edebi örgü de vardır.

Tiyatro replikleri yazmaya, ya da olanı birleştirmeye yeteneğim olsaydı bu örgüleri, hem de üzerinde hiçbir oynama yapmadan birleştirip, bu yazılardan bir tiyatro oyunu çıkarmayı denemek isterdim.

Dilerim ki günün birinde bütün bu makalelerin, bizler gibi sadece deneyim-bilgiye ilgisi olanlar tarafından okunmanın ötesinde, bir kaç tarihi tiyatro olarak da daha geniş kesimlere sunulabilmesi mümkün olur. Dilerim!

Sürgün Yazılarına devam

Hüseyin Aykol, Yeni Yaşam Gazetesi, 8 Ekim 2020

Burada anlatılanları sadece bir kitap tanıtımı olarak okumanız eksik olur. Bu yazı, 5 Ekim 2020 Pazartesi günü 80 yaşına basan İnci Özgüden ve halen Kandıra F Tipi Cezaevi'nde tutsak tutulan Gültan Kışanak'a bir selam...

Türkiye'de solun tarihini -hasbelkader- yazmaya çalışan

kişilerden biri olarak Doğan Özgüden'i uzun bir süredir tanırım. Belki de şöyle demek daha doğru:

Tanıdığımı sanıyordum! Ancak 'Vatansız' Gazeteci kitabını okuduğumdan bu yana, artık çok daha iyi tanıdığımı söyleyebilirim. İki ciltlik 'Vatansız' Gazeteci'yi soluksuz okumuş ve kitapla ilgili duygularımı o zamanlar yazmıştım.

Doğan Özgüden, sürgündeki mücadelesini ve yazmayı sürdürüyor. Aslında hiç bırakmadı zaten. Israrlı ve istikrarlı mücadelede kendisine en büyük yardım ise eşinden, yani yaşam ve mücadele arkadaşı İnci Tuğsavul'dan geliyor. 'Vatansız' Gazeteci'den sonra Doğan Özgüden, yazdığı yazıları "Sürgün Yazıları" kitabında toplamaya başladı. Sürgün Yazıları'nın ilk cildi, onun 1971-2016 yıllarında Ant, İfo-Türk, Demokrat Türkiye, Özgür Bakış, Barış ve Sürgün başta olmak üzere çeşitli yayın organlarında yayınlanmış yazıları ve kendisiyle yapılmış söyleşileri ile 'Vatansız' Gazeteci kitabı üzerine tanınmış yazarların değerlendirmelerinden oluşmuştu.

Sürgün Yazıları'nın ikinci cildinde 2017-2019 yılları arasında Artı Gerçek internet sitesinde yayınlanmış olan yazıları içeriyordu. Şimdi Sürgün Yazıları'nın üçüncü cildine ulaşmış bulunuyoruz. Burada da Artı Gerçek'te kimisini dikkatlice okuduğumuz yazılar yer alıyor.

Ancak günün harala gürelesinden okumayı atladığımız yazıları da böylesi kitaplarda görmek güzel oluyor. Yani internet sayfalarında araştırmayı bekleyen böylesi yazıları kağıda basılı olarak görmeyi -en azından ben- halen çok önemsiyorum. Basılı kağıt, yani kitap, dergi kokusu beni mest ediyor. Nitekim yayınlanana kadar verilen uğraşları çok iyi bilen biri olarak bir kitabın yayınlanmış olmasını bile tek başına büyük bir başarı olarak görmüşümdür ben.

Sürgün Yazıları'nın üçüncü cildinin önsözünü İnci Tuğsavul-Özgüden yazmış. Yani Doğan Özgüden'in yaşam ve mücadele arkadaşı! Hani 5 Ekim'de 80 yaşına basan İnci Abla. O'nun bu kitap için kaleme aldığı önsöz, beni çok uzun yıllar

öncesine, 1970’li yıllara götürdü. Mumlu kağıtlara daktilo ile yazılan bildirimler, o bildirimlerin teksir makinasıyla çoğaltılması-basılması; onların gizlice -mesela deterjan kutularının içinde-taşınması; birkaç bildiri ve yasaklanmış birkaç kitap bulundurduğunuz için yıllarca hapiste yatma ihtimaliniz. Elbette işkencenin en dik alasından geçtikten sonra...

Kitabı İnci Tuğsavul-Özgüden’in hatırlattığı “Sürgünde IBM küreleriyle direniş” başlıklı yazıdan başlayarak okudum. Dediğim gibi kimi yazıları zaten Artı Gerçek’te okumuştum ama okumayı atladığım yazıları da fark ederek, yepyeni sanki hepsi bu kitap için yazılmış gibi okudum. Yazıların çoğu, neredeyse 1950-1960’lardan bugüne sürdürülen mücadeleyi, deneyimleri içeriyor ve bugünkü kuşaklar için çok önemli dersler barındırıyor. Elbette anlayana ve ders almayı isteyene!

Özgüden’lerin sürgünde yayın faaliyet için çektiklerini zorlukları okudukça ben de 1990’lı yılların başlarında Özgür Basın Geleneğimizin ilk yayınlarında yaşadığımız teknolojik zorluklar aklıma geldi. Bölgede çok az muhabirimiz var. Ama bize neredeyse her köyden haber yağıyor. Telefon ediyorlar. Gelen haberleri İstanbul’da not alıyoruz. Söz konusu yerden tanıdığımız kişilere söz konusu olayı sorup, teyit edebilirsek haberleştiriyoruz. Haber yazarken tek iletişim aracımız telefon. Cep telefonu değil, evdeki telefonlar. O da herkeste yoktu, hatırlanacaktır. Düşünebiliyor musunuz? Bazen mektupla ‘haber’ -haydi, istihbari not diyelim- geliyor.

Sonra bize bir yerden faks hediye edildi. Sanırım Avrupa’dan gelen heyetlerden biri getirmiş olmalı. Yani biz satın almadık. Türkiye’de satılmaya başlanmamış olabilir. Ya da çok pahalıydı. Şimdi tam hatırlayamıyorum ama satın almadık; hediye geldi. Yayın Yönetmeni olarak ayrı bir odam vardı. Ancak orada Musa Anter, Feqi Hüseyin, Abdurrahman Dürre ve hatta İstanbul’a geldiğinde İsmail Beşikçi hep benim odama dolar ve Mezopotamya Kültür Merkezi, Kürt Enstitüsü ile ilgili konuları konuşurlardı. Onların yoğun-

luğundan kaçabilmek için ben masamı oradan çıkarıp, yarı balkon bir yere taşıdım.

Hediye olarak bize gelen faks makinasını da hemen yanıma kurdurdum. Yahu resmen mucize! Diyarbakır'da yazılan haber, anında bana ulaşıyor. Ben de haberin önemine binaen hemen dizgici arkadaşına veriyorum falan. Bölgedeki bürolarımıza gündem gönderiyorum. Faks hemen yanımda ve benim kontrolümde. Kimsenin ellemesine falan izin vermiyorum. Bozulur diye müthiş korkuyorum. Çünkü gerçekten şahane işe yarıyor. Telefonla yazdırılan, posta ya da otobüsle gelen haber nerede, hemen-anında bize-bana ulaşan haber nerede?

Yayın Yönetmeni 'odam' yarı balkon bir yer olduğu için bol güneş alıyor. Ben pek aldırımıyorum ama ya faks makinasımıza bir şey olursa, diye çok korktuğum için onu güneşten korumak için evden bir örtü getirmişim. Valla nasıl bir örtü olduğunu şimdi hatırlamıyorum ama o günleri bilen tutsak belediye başkanımız Gültan Özer-Kışanak, halen o örtüyü hatırlayıp, benimle dalga geçmeye çalışır ama ben bunca yıldan sonra faksımızın başına bir şey gelmesin diye yaptığım tüm korumacı önlemlerin arkasındayım!

Kimbilir kaç manşet, o fakstan ulaştı bizlere. Elbette canı pahasına haber toplayan kahraman muhabirlerimiz sayesinde...

İÇİNDEKİLER

Sunuş	3
Maskeler yırtan Can Yücel'in anısına...	7
“Yaşasın cumhuriyet!”e beş kurşun...	13
Uzun bıçaklardan kızıl elma milislerine...	19
1 Eylül, Türkiye’de barışın katledildiği gündü!	25
Eylül, pogromlar, darbeler ve acılar ayı...	31
Belçika solunun tesettür-kurban açmazı	37
Faşist Evren’e komünist kutsamaları...	44
“Gazi Meclis”te mahşerin dört atlısı!	53
Fütuhat, idam, zindan, cankırım günleri...	60
“Ana Vatan” despotlarının “Yavru Vatan”a ettikleri...	68
Erdoğan’ın Quisling’leri...	74
İslamcı führerin cihanşümul seferi...	79
Kurtları saldırtan kim, esas ona bakın...	85
İslamcı terörün temeli 1953 karakışında atılmıştı...	91
3. Ermeni soykırımı destekçileri!	97
Avrupa’da “Kürt avı”nı kimler başlatmıştı?	104
Tayyip’in Avrupa’sı hangi Avrupa?	112
Boran ve Onger’den Figen Yüksekdağ’a...	119
56 yıllık kalem yoldaşlığı...	126
Brüksel’e efsanevi Türk çıkartmaları...	131
Koman’ın Akdeniz’inden Tayyip’in Mare Nostrum’una	139
60 yıl önce, iki ayda seçimden darbeye...	147
HDP’yi kapatma tehdidinin Avrupa cephesi...	154
Tayyip hariciyesinin varyasyonları...	161

AB'nin utanç verici teslimiyeti...	167
Sürgünde 50 yıl, Artıgerçek'te 4 yıl	174

İnfo-Türk'te ve çeşitli medyada yayınlanan yazılar

Avrupa Başkentindeki Kriminel Türk Lobisi	183
Kara listeler... Kırmızı listeler...	193
Özgüden'in Hikmet Kıvılcımlı Sempozyumu'na bildirisini	197
IISG'de Özgüden arşivlerinin açılışındaki konuşma	206
Père Lachaise'de Uğur Hüküm'e veda	211
Jean Jaurès'den Hrant Dink'e 100 yıl...	212
Basın özgürlüğü üzerine mesaj...	215
Özgüden ve Tuğsavul'un Tan Gazetesi Sergisi'ne mesajı	217
Tarih Fidel'i beraat ettirdi	219
Aşık Nesimi: "Bugün 72, 6 Mayıs'tır"	222
İhlamur ağaçlarına teşekkürümdür...	226
57 yıl önceki Turan Emeksiz katlinin düşündürdükleri	226
Sabiha Sertel'i 49 Yıl Önce Sürgünde Yitirmiştik	228
Büyük gazeteci dostumuz Güneş Karabuda'yı kaybettik	230
Bozarslan... Kürt Tarihi... Cigerxwin	235
Gangster sendikacılığın kurbanı Fukara Tahir	239
Direnişçi heykeltraşımız İlhan Koman'ı anıyoruz	242
Marx'ın anıt-mezarına saldırının anımsattıkları	245
Belçika'da tesettür ve kurban vurgulu bir seçim!	248
Sürgündeki muhaliflere alçakça yeni bir saldırı	250
Tükenmez komünist militan Mihri Belli	253
64 yıl önce tanık olduğum İzmir'deki 6-7 Eylül vahşeti!	258
Büyük Sinema Ustası Ve Sol Mücadele İnsanı	261
67 yıl önce gazeteciliğe başladığım gün: 9 Eylül	264
Kavga arkadaşımız Müşür Kaya Canpolat'ı yitirdik	265
İsmet Sungurbey asla unutulmayacak...	267
Brüksel Kürt Enstitüsü'nün 40. kuruluş yıldönümünü	270
Vefakâr elma ağacına teşekkürümüzdür	272
Teslim Töre Haşhaş Gazetesi'nin de başyazarı idi...	275
Sülker sol medyada, sendikacılıkta ve TİP'te yoldaşımı	277
1 Mayıs: 49 yıllık sürgünün başladığı gün	279
Mücadeleci iki hukukçuya saygı ve teşekkürümdür	285
Ayasofya'da Tayyip'in husumet kusan fütuhât gecesi	289
86 yıl önceki kara sayfa: Furtuna, Yahudi pogromu	291
Hamburg'taki Aziz Nesin'i anma gecesine mesaj	293

Özgüden ve Tuğsavul üzerine yazı ve röportajlar	
İnci ve Doğan Özgüden üzerine	301
Doğan Özgüden ve İnci Tuğsavul ile röportaj	303
Böylesi Türkiye Yetti Artık!	312
Hedefteki Doğan Özgüden	314
Bu ateş sizi de yakar	317
Hep beraber biçimlendiriliyor muyuz	319
Bitmeyen sürgün	321
Siyasal sürgün Doğan Özgüden'le röportaj	323
80'ine merdiven dayamış iki sürgün gazeteciden mektup	329
60 yıllık meslek tecrübesi konuşuyor	331
Sol Medyada Görsellik Üzerine İnci Tuğsavul'la Söyleşi	333
Darbeler günümüz iktidarına zemin hazırladı	340
Doğan Özgüden "vatan hainliği"ne devam ediyor hâlâ!	346
Vatansız Vatansız'ın Sürgünde Geçen Hayatı	349
'Vatansız Vatansız'	350
Direnişin efsane kadını İnci Tuğsavul	352
ANT, Koç Holding, Demir Döküm Direnişi	355
Ortak bildiri: Hepimiz Doğan Özgüden'iz	358
Sürgünleri meşhur şehir	361
Devrimci kronik tutmanın ağır emeği	362
Doğan Özgüden'in sürgün yazıları	364
Tutku	367
Bedeni sürgünde, aklı ve vicdanı ülkesinde bir gazeteci	370
Kemalist Yön, sosyalist Ant dergileri	373
Susmayan gerçekçi: Doğan Özgüden	379
Kitap Fuarı'nda Ant Dergisi'nin 40. yıldönümüne mesaj	382
Vatansız Gazeteci İnci Tuğsavul	385
Özgürlük örneği, hakiki vicdanımız	386
Sürgün Yazıları III	390
Sürgün Yazılarına devam	391

Doğan Özgüden'in önceki kitapları

- Sürgün Yazıları, Cilt III, İno-Türk, 2020
- Sürgün Yazıları, Cilt II, İno-Türk, 2019
- Sürgün Yazıları, Cilt I, İno-Türk, 2019
- Journaliste “Apatride”, ASP Publications, 2014
- “Vatansız” Gazeteci, Cilt II (sürgün yılları), Belge, 2011
- “Vatansız” Gazeteci, Cilt I (sürgün öncesi), Belge, 2010
- Le Livre Noir sur la “démocratie” militariste, İno-Türk, 2010
- Militarisme et liberté d'expression en Turquie, İno-Türk, 2007
- L'impact de la Répression sur l'exode massif, İno-Türk, 2006
- Extreme-Right in Turkey, İno-Türk, 1988
- La poésie turque, İno-Türk, 1988
- Black Book on militarist “democracy”, İno-Türk, 1987
- Oppression of Kurds and Christians in Turkey, İno-Türk, 1987
- Intégrisme islamique en Turquie, İno-Türk, 1987
- Portrait de l'immigration de Turquie, İno-Türk, 1984
- Immigration turque et mass media, İno-Türk, 1984
- Turkse immigratie en massa media, İno-Türk, 1984
- Türk Dili ve Kültürü Eğitimi, İno-Türk, 1984
- MHP Davası ve Faşist Hareket, İno-Türk, 1982
- TİP'in Birinci Onyılı (1961-1971), İno-Türk, 1982
- US Interests in Turkey, İno-Türk, 1982
- Türkiye'de NATO Darbesi, İno-Türk, 1980
- Uluslararası Sendikacılık Hareketi, İno-Türk, 1979
- Göçmen İşçi Sorunu, İno-Türk, 1978
- Masacre in Ankara, Why? İno-Türk, 1978
- Direnis-Resistance, İno-Türk, 1974
- Turkey on Torture, Democratic Resistance of Turkey, 1973
- Turquie, fascisme et résistance, Van Gennep, 1973
- Man Hunts in Turkey, Democratic Resistance of Turkey, 1972
- File on Turkey, Democratic Resistance of Turkey, 1972
- Kapitalizm, Akşam Kitap Kulübü, 1967
- Faşizm, Akşam Kitap Kulübü, 1967

Sürgün Yazıları'nın 4. cildi Doğan Özgüden ve İnci Tuğsavul'un 1971 yılındaki 12 Mart darbesinin ardından başlayan sürgününün 50. yıldönümünde yayınlanıyor.

Doğan Özgüden bu 4. cildin sunuş yazısında şöyle diyor:

"Yarım yüzyıldır sürgündeyiz... 12 Mart cuntacılarından sonra, 80'li yıllarda 12 Eylül cuntacılarının da hedefi olup Türk vatandaşlığından çıkartıldık, yeni yüzyılın başlarında demokrasi takıyyesiyle iktidara gelip ülkemizde islamo-faşist bir rejim kuran Recep Tayyip Erdoğan diktasının da hedeflerinden biri olduk.

"Ancak ne Türkiye'deki, ne de yurt dışındaki baskı ve tehditler hayatta olduğumuz sürece bizi asla susturamayacaktır.

"Sürgüne çıkar çıkmaz 12 Mart cuntasına karşı *Demokratik Direniş* örgütüyle başlattığımız mücadeleyi 80'li yıllarda 12 Eylül cuntasına karşı *Demokrasi İçin Birlik* örgütüyle yürüttüğümüz gibi, 1974'te kurduğumuz *Info-Türk* ile dünya kamuoyunu Türkiye'deki insan hakları ihlalleri konusunda bilgilendirmeye devam ediyoruz.

"Türkiye'deki mücadelelerimizin anılarını on yıl önce yayınlanan *'Vatansız' Gazeteci* adlı kitabımın birinci cildinde, sürgündeki mücadelelerimizin anılarını da onun hemen ardından yayınlanan ikinci ciltte ayrıntılı olarak paylaşmıştım.

"Gerek sürgündeki yazılarımı, gerekse sürgündeki mücadeleyle ilgili olarak yayınlanmış yazıları, yapılmış olan röportajları *Sürgün Yazıları*'nda paylaşmaya devam ediyorum.

"Ömrümüz vefa ederse bittabi yazmaya ve mücadeleye devam edeceğiz. Pes etmek yok."

